

ISTORIA MAGIEI

O carte clasică cum nu există alta în literatura de gen...

Cel mai captivant, rafinat, documentat și inspirat
studiu asupra magiei.

A. E. White

Éliphas LÉVI

În viziunea holistică a lui Éliphas Lévi, magia se înrădăcinează într-o tradiție purtătoare a medierii și iluminării. Înalta magie este cea care ghidează drumul, care deschide spațiile necunoscute, care arată direcția spirituală, folosind lectura textelor și semnelor sfinte. Activitatea magicianului este îndreptată spre însoțirea sufletelor în călătoria lor spre o gnoză sacră. Astfel, Lévi ne predă o știință a umanului care străpunge aparența lucrurilor și ajunge până la esențe, construind legături între părți aparent ireconciliabile ale universului și între niveluri ale existenței.

O astfel de înțelegere a lucrurilor, profund creștină, pune în cauză fixitatea semnificațiilor, singularitatea răspunsurilor și ne oferă postulatele de bază ale cunoașterii spirituale.

Autorul acestei cărți oferă cu dragă inimă lecții persoanelor serioase și instruite, dar trebuie să-și prevină cititorii de la bun început că nu vorbește despre o aventură, că nu predă divinația, nu face preziceri, nu născoceste băuturi magice, nu face vrăjitorii și nici invocări. Este un om de știință și nu un individ care caută prestigiul. Condamna energic tot ceea ce religia dezaprobă și, în consecință, nu trebuie confundat cu indivizii care pot tulbura în hotărârea lor de a-și inventa „știința”.

Éliphas Lévi

Éliphas Lévi

Istoria magiei

cu o prezentare explicită
a ritualurilor și a misterelor sale

Traducere și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a copertei: Sinziana Flonta
Coperta I: cuțit preistoric egiptean

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LÉVI, ÉLIPHAS CONSTANT ALPHONSE LOUIS

**Istoria magiei : cu o prezentare explicită a ritualurilor și
misterelor sale** / Éliphas Lévi ; trad. și st. introd. de Lucian
Pricop. - București : Cartex, 2017
ISBN 978-606-8893-06-8

I. Pricop, Lucian (pref.)
133.4

- Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:
- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
 - Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
 - www.edituracartex.ro
 - e-mail: comenzi@edituracartex.ro
 - O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Éliphas Lévi și arta înaltei magii
(studiu introductiv de Lucian Pricop) / 9

Prefață la prima ediție / 23
Introducere / 25

Cartea întâi. Originile magiei / 57
Capitolul I. Originile fabuloase / 59
Capitolul II. Magia magicienilor / 69
Capitolul III. Magia în India / 79
Capitolul IV. Magia hermetică / 86
Capitolul V. Magia în Grecia / 93
Capitolul VI. Magia matematică a lui Pitagora / 101
Capitolul VII. Sfânta cabală / 108

Cartea a II-a. Formarea și realizarea dogmei / 117
Capitolul I. Simbolismul primitiv al istoriei / 119
Capitolul II. Misticismul / 127
Capitolul III. Inițieri și încercări / 134
Capitolul IV. Magia cultului public / 143
Capitolul V. Misterele virginității / 148
Capitolul VI. Superstiții / 153
Capitolul VII. Monumente magice / 160

**Cartea a III-a. Sinteză și realizare divină a magismului
prin revelația creștină / 163**
Capitolul I. Hristos este acuzat de magie de către evrei / 165
Capitolul II. Adevărul creștinismului prin magie / 169
Capitolul III. Despre diavol / 180
Capitolul VI. Ultimii păgâni / 185
Capitolul V. Legende / 190
Capitolul VI. Picturi cabalistice și embleme sacre / 196
Capitolul VII. Filozofi ai Școlii din Alexandria / 201

6 Istoria magiei

Cartea a IV-a. Magia și civilizația / 205

Capitolul I. Magia la barbari / 207

Capitolul II. Influența femeilor / 214

Capitolul III. Legile salice contra vrăjitorilor / 219

Capitolul IV. Legendele domniei lui Carol cel Mare / 226

Capitolul V. Magicienii / 234

Capitolul VI. Procese celebre / 240

Capitolul VII. Superstiții legate de diavol / 253

Cartea a V-a. Adepții și sacerdoțiul / 259

Capitolul I. Preoți și papi acuzați de magie / 261

Capitolul II. Apariția boemienilor nomazi / 274

Capitolul III. Legenda și istoria lui Raymond Lulle / 284

Capitolul IV. Alchimiștii / 295

Capitolul V. Vrăjitori și magicieni celebri / 308

Capitolul VI. Procese de magie / 319

Capitolul VII. Originile magice ale masoneriei / 338

Cartea a VI-a. Magia și Revoluția / 345

Capitolul I. Autori remarcabili din secolul XVIII-lea / 347

Capitolul II. Minunatele personaje ale secolului al XVIII-lea / 355

Capitolul III. Profețiile lui Cazotte / 368

Capitolul IV. Revoluția Franceză / 372

Capitolul V. Fenomene de mediumnitate / 376

Capitolul VII. Luminății din Germania / 382

Capitolul VII. Imperiul și restaurația / 389

Cartea a VII-a. Magia în secolul al XIX-lea / 395

Capitolul I. Magnetizatorii mistici și materialişti / 397

Capitolul II. Halucinații / 404

Capitolul III. Magnetizatorii și somnambulii / 413

Capitolul VI. Fanteziștii în magie / 418

Capitolul V. Amintiri intime ale autorului / 435

Capitolul VI. Despre științele oculte / 440

Capitolul VII. Rezumat și concluzii / 444

Concluzie / 461

Lista figurilor

fig. 1. Pentagrama absolutului

fig. 2. Marele simbol al lui Solomon

fig. 3. Capul magic al Zoharului

fig. 4. Marele simbol cabalistic al Zoharului

fig. 5. Misterul echilibrului universal indian și japonez și Yinx pantomorf

fig. 6. Tabel explicativ al tablei astronomice și alfabetice a lui Bembo

fig. 7. Pentaclu al literelor cabalistice

fig. 8. Cea de-a douăzeci și una carte de tarot,
înconjurată de sigilii mistice și masonice

fig. 9. Simboluri tiphoniene

fig. 10. Cele șapte minuni ale lumii

fig. 11. Disputa publică dintre Simon Magul și Sfântul Petru și Sfântul Paul

fig. 12. Magia hermetică

fig. 13. Crucea filozofică sau planul celui de-al treilea templu

fig. 14. Sigilii oculte și tarot primitiv egiptean

fig. 15. Cele șapte planete și geniile lor

fig. 16. Marele arcan hermetic

fig. 17. Planul general al doctrinei cabalistice

fig. 18. Cheia apocaliptică

Éliphas Lévi și arta înaltei magii

Începutul secolului XXI este marcat de o resurecție a interesului pentru magie și fantastic, fapt probat și de succesul seriilor *Harry Potter*, *Charmed*, *Medium* și alte câteva. În același timp, cinematografia (aflată sub influența imageriei americane) a potențat această preferință (resuscitată), dar a oferit din păcate o caricare a teoriilor și practicilor magice. Filmele despre „adevăratele” pseudo-aventuri ale lui Blair Witch și alte seriale de televiziune sunt exemple probatoare ale acestei deformări contemporane.

Astfel, rămâne în dubiu existența „magiciarului”, în cel mai nobil sens al cuvântului, veritabil „pontif” legând cele două universuri. Probabil că el nu mai există azi sau face totul într-o absolută discreție. Puterea a fost oferită mereu, dar mai ales în vremea noastră, celor care decid să nu o folosească, iar inițierea în Magie (Înalta Știință) nu este la îndemâna primului venit; pentru că Magia nu este un joc! Este important să vă amintiți, în dauna vectorilor media, că puteți înțelege metodele „infaillibile” de confruntare a lumii oculte doar citind interpretarea serioasă a textelor fondatoare. Iar Éliphas Lévi este unul dintre cei care au deschis „Calea Sacră”, fiind recunoscut drept cel mai bun magistru al secolului al XIX-lea.

Acest personaj straniu, a cărui biografie este învăluită în misterul specific magicienilor, s-a născut la data de 8 februarie 1810 în Paris ca fiu al cizmarului Jean Joseph Constant și al lui Jeanne-Agnès (născută Beaucourt). Pseudonimul său provine din traducerea ebraică a numelui Alphonse Louis Constant, așa cum a fost botezat romano-catolic în parohia Saint Sulpice. Pentru posteritate, el va fi Éliphas Lévi Zahed, un înțelept, care a adus în spațiul de dezbateră „ocultismul”, termen pe care la creat și l-a explicat cu precizie științifică în cartea sa *Dogme et Rituel de la Haute Magie* [*Dogma și Ritualul Înaltei Magii*].

Ca bun catolic, tânărul Alphonse urmează cursurile unei școli religioase din insula Saint Louis; aspirând la preoție, studiază la Seminarul Saint-Nicolas din Chardonnet, apoi în 1830 (anul morții tatălui său) la Seminarul din Issy-les-Moulineaux.

Admis la diaconat, ar fi trebuit să primească inițierea sacerdotală la 19 decembrie 1835, dar a părăsit Seminarul pentru o foarte tânără domniță, Adèle Allenbach, de educația religioasă a căreia era responsabil.

Acest amor juvenil, flamboiant, dar trecător, este urmat de un altul pentru Flora Tristan, literată și activistă, autoare de texte interesante din punct de vedere ficțional, azi, aproape uitate: *Pérégrinations d'un Paria* [Peregrinările unui Proscris] și *Méphis le Prolétaire* [Mephis, preoletarul] (unde personaj central este chiar Éliphas).

Flora este urmată între amorurile lui Lévi de Delphine de Girardin, o tânără romantică, suavă și sensibilă, autoare de romane galante și inițiatoare a iubitului său în tehnici și practici specifice spiritismului. Éliphas se retrage la mănăstirea Solesmes unde are acces la o foarte bogată bibliotecă benedictină și unde îi descoperă livresc pe gnostici, pe părinții Bisericii și pe marii mistici.

În această perioadă, redactează și publică (în 1839) prima carte, *Rosier de Mai* [Trandafirul de mai].

Deplângându-și condiția deplorabilă scrie *Bible de la Liberté* [Biblia libertății], un pamflet la adresa Bisericii. Lucrarea, apărută la data de 13 februarie 1841, a fost interzisă și confiscată la o oră după punerea în vânzare. Îi este intentat un proces, iar pe 11 mai este condamnat la opt luni de închisoare și o amendă de 300 de franci. Petrece unsprezece luni în închisoarea Saint Pélagie și este expus vexațiunilor, găsindu-și refugiu în cititul cărților cu acroșaj spiritualist.

După eliberare, se decide să-și tempereze exaltările și, prin mijlocirea episcopului de Évreux, devine predicator itinerant cu un oarecare succes, dar intră în conflict cu preoții din localitățile învecinate, conflict provocat de intransigența lui Lévi față de lipsa de cultură și înțelegere ezoterică a coreligionarilor.

Se întoarce la Paris și publică succesiv: *Mère de Dieu* [Sfânta Fecioară] și *Livre des Splendeurs* [Cartea splendorilor]. Ulterior, își reia atitudinea și ideile justițiare tipărind *La Voie de la Famine* (Calea foametei), lucrare care îl va conduce din nou spre închisoare.

Pe data de 13 iulie 1846, Lévi se căsătorește cu o tânără de aproape 18 ani, minoră la momentul respectiv, Noémie Cadiot, care i-a oferit o fiică, Marie. Legenda spune că Maestrul ar fi reînviat-o prin rugăciunile sale în timpul unui prim atac al unei boli care, după câțiva ani, a răpus-o.

Așa cum se întâmplă cu mulți dintre inițiați, și Lévi trăiește axioma conform căreia Magistrul nu poate face nimic pentru sine și foarte puține pentru cei apropiați. Acesta este prețul care trebuie plătit pentru obținerea „Puterilor“, după algoritmul în care orice act sau fericire, deviate într-o manieră anormală cu ajutorul altor entități,

implică un preț. Întotdeauna, Natura se răzbună pe omul care dezvoltă o atitudine abuziv intruzivă.

În 1852, Éliphas își publică lucrarea cea mai cunoscută *Dogme et Rituel de la Haute Magie*, inspirat fiind de savantul polonez Józef Maria Hoëne-Wroński. Succesul de public vine, în sfârșit, în 1853, dar Lévi este nevoit să emigreze la Londra după lovitura de stat a lui Napoleon cel Mic. Aici îl întâlnește pe Edward Bulwer-Lytton, romancier celebru și președinte al Societății Rozacruciene a Angliei, cu care se împrietenește și grație căruia intră în cercurile ezoterice (care, la momentul respectiv, recruta doar persoane având gradul de Maestru în Masoneria albastră). Sub influența masonilor englezi, face o serie de ședințe de magie pentru intra în contact cu spectrul lui Apollonius din Tyana, autorul lucrării *Nuctemeron*; scena este evocată cu oarece precizie în *Dogme et Rituel*...: „Este vorba despre evocarea fantomei divinului Apollonius din Tyana și de a-l întreba asupra a două secrete. Am fost lăsat singur. Camera pregătită pentru evocare era situată... într-un turn: aveam la dispoziție patru oglinzi concave, un fel de altar de marmură albă, înconjurat de un lanț magnetic, eram înveșmântat cu o robă. Am aprins focul în cele două focare cu materialele necesare și am început invocațiile rituale... Mi s-a părut că simt un fel de zgâlțâitură ca la cutremurele de pământ... iar atunci când flacăra s-a ridicat, am văzut clar în fața altarului o figură umană uriașă care se descompunea și dispărea. M-am așezat zadarnic într-un cerc, l-am invocat de trei ori pe Apollonius închizând ochii, iar când i-am deschis, mi-a apărut în față gri; am simțit o senzație de frig teribil... Brațul mi-a amorțit pe dată; aparițiile nu mi-au vorbit, dar răspunsul la toate întrebările era: moartea.“

Maestrul a fost bulversat de această experiență și a evitat reiterarea acestor practici în cariera sa ulterioară. S-a opus chiar practicilor magice libere, iar discipolilor săi le cerea imperativ să nu încerce vreo experiență de acest fel, ci să se concentreze asupra părții speculative a științei oculte. Maestrul susținea cu vehemență că orice om poate face minuni prin intermediul actelor de voință, teză pe care a expus-o axiomatic în *Clef des grands Mystères* [Cheia marile mistere] din 1859. Pentru un plus de precizie, cităm cele douăzeci și două de axiome:

„Axioma I

Nimic nu rezistă voinței omului, atunci când cunoaște adevărul și dorește binele.

Axioma II

A vrea rău înseamnă să vrei moartea. O voință perversă este un început de sinucidere.

Axioma III

Să dorești bine cu violență înseamnă să dorești răul; pentru că violența produce dezordine, iar dezordinea produce răul.

Axioma IV

Putem și trebuie să acceptăm răul ca mijloc al binelui; dar nu trebuie vreodată să îl vrem, nici să-l facem, altfel, distrugem cu o mână ceea ce construim cu cealaltă. Buna credință nu justifică vreodată mijloace rele; le corectează când le trăiește și le condamnă când sunt folosite.

Axioma V

Pentru a avea dreptul de a poseda întotdeauna, trebuie să-ți dorești cu răbdare și pe termen lung.

Axioma VI

Să-ți petreci viața dorind ceea ce este imposibil să ai întotdeauna înseamnă să abdică de la viață și să accepți eternitatea morții.

Axioma VII

Cu cât voința va depăși obstacolele, cu atât va fi mai puternică. De aceea Hristos a proslăvit sărăcia și durerea.

Axioma VIII

Când voința este sortită absurdului, ea este condamnată de un raționament veșnic.

Axioma IX

Voia omului drept este voința lui Dumnezeu însuși și este legea naturii.

Axioma X

Inteligența se manifestă prin voință. Dacă voința este sănătoasă, vederea este corectă. Dumnezeu a spus: Să fie lumină! și lumină se face; voința spune: Să fie lumea așa cum vreau să o văd! iar inteligența o vede așa cum voința o dorește. Acesta este ceea ce înseamnă expresia „așa să fie“, ceea ce confirmă actele de credință.

Axioma XI

Când avem fantome, mergem în lumea vampirilor și trebuie să hrănim acești copii ai unui coșmar voluntar cu sângele său, cu viața sa, cu inteligența sa și cu rațiunea sa, fără a le satura vreodată.

Axioma XII

Să afirmi și să vrei să fie ceea ce trebuie să fie; să afirmi și să vrei ceea ce nu trebuie să fie înseamnă să distrugi.

Axioma XIII

Lumina este un foc electric stabilit de natură în serviciul voinței: ea îi luminează pe cei care știu a-l folosi și-i arde pe cei care abuzează de acesta.

Axioma XIV

Imperiul lumii este imperiul luminii.

Axioma XV

Marile inteligențe, a căror voință se echilibrează imperfect, sunt asemănătoare cometelor, care sunt sori avorți.

Axioma XVI

Nefăcând nimic nu este la fel de rău ca să faci rău, dar e mai laș. Cel mai de neiertat dintre păcatele muritoare este inerția.

Axioma XVII

A suferi înseamnă să lucrezi. O mare durere suferită este un progres. Cei care suferă mult trăiesc mai mult decât cei care nu suferă.

Axioma XVIII

Moartea voluntară prin devotament nu este o sinucidere; este apoteoza voinței.

Axioma XIX

Frica este doar o lene a voinței și de aceea opinia îi stigmatizează pe lași.

Axioma XX

Nu te teme de leu și leul se va teme de tine. Spune-i durere: Vreau să fii fericit și va deveni o plăcere, chiar mai mult decât o plăcere, o bucurie.

Axioma XXI

Un lanț de fier este mai ușor de rupt decât un lanț de flori.

Axioma XXII

Înainte de a declara un om fericit sau nefericit, știu care a fost direcția voinței sale: Tiberius a murit în fiecare zi la Capri, în timp ce Iisus și-a dovedit nemurirea și divinitatea, chiar și în Calvar și pe cruce.

Se observă în aceste sfaturi înțelegerea mistică a lumii mijlocită de ocultiștii rozacrușienii englezi.

Revenit în Franța, Lévi a cerut să fie primit ca mason. Lumina i-a fost dată de către venerabilul Jean-Marie Caubet, pe data de 14 martie 1861. A fost ridicat la Gradul Sublim de Maestru pe 21 august 1861, unde a ocupat poziția de Orator, dar încercarea de a vorbi despre Cabala celorlalți frați s-a lovit de neînțelegerea generală.

Este adevărat că Masoneria era, parafrazându-l pe René Guénon, singura cale inițiativă de companionare a Occidentului.

În același an, a publicat *La Clef des Grands Mystères* [*Cheia marilor Mistere*], ultima parte a trilogiei sale debutând cu *Dogme et Rituel...* și a continuat cu *L'Histoire de la Magie* [*Istoria Magiei*] (o lucrare de mare anvergură culturală, dar care a avut și mare succes de librărie începând de la prima ediției, din 1859).

Éliphas Lévi nu a fost tocmai norocos și a trăit din niște redevențe derizorii pe care scrierile i le-au adus și din lecțiile de Cabală, pe care le-a transmis doar celor pe care i-a considerat potrivit să le primească, pentru că era convins că trebuie bine lămurite pentru a nu avea efecte nefaste. De altfel, întreaga sa existență a fost guvernată de o înțelegere superioară, savantă a magiei și a tehnicilor specifice acesteia.

Adepții vrăjitoriei își amintesc propozițiile scrise de marele magician: „Magicianul are o forță pe care o cunoaște, vrăjitorul încearcă să abuzeze de ceea ce nu știe. Diavolul... se dăruiește magicianului și vrăjitorul se oferă diavolului.”

Alphonse Louis Constant și-a găsit sfârșitul lumesc în iunie 1875 și a fost îngropat în cimitirul din Ivry pe data de 2 iunie 1875, iar șase ani mai târziu exhumat și aruncat în groapa comună.

În biografia pe care i-a dedicat-o lui savantului francez, *Eliphas Lévi, rénovateur de l'occultisme en France (1810-1875)*, Librairie générale des sciences occultes, Chacornac frères, Paris, 1926, care a fost reeditată în condiții tipografice foarte speciale în 1989, Paul Chacornac face o sinteză a rolului și profilului acestuia: „Constant, fondator de școală, nu este discipolul nimănui. Prin inteligența sa ridicată și prin spiritul său educativ, a înțeles corect valoarea lucrurilor. Pe măsură ce meditația sa a evoluat, a descoperit orizonturi vaste care au devenit un nou punct de plecare pentru zborul final spre vârfurile cele mai înalte.”

Lucian Pricop

Notă asupra ediției

Pentru această traducere în limba română a scrierii lui Éliphas Lévi, *Histoire de la Magie avec une exposition claire et précise de ses procédés des rites et de ses mystères* (publicată pentru întâia oară de Germer Baillière, libraire-éditeur, în 1860, la Paris), am folosit ediția tipărită postum la Librairie Félix Alcan, Paris, 1922. De altfel, în redactarea ediției noastre am avut nevoie și de celelalte lucrări ale lui Lévi asupra magiei, care constituie un curs complet în trei părți: prima parte conține *Dogme et rituel de la haute magie*, 1920 (1854); cea de-a doua este chiar *Histoire de la Magie*; cea de-a treia, *Le clef des grands mystères, suivant Hénok, Abraham, Hermès Trismégiste et Salomon*, 1923 (1861). Am folosit pentru toate aceași formulă de ediție franceză, cea realizată la Félix Alcan, care, nefiind tocmai supravegheată științific, are meritul unei minime coerențe a trimiterilor la texte și autori mai puțin citați astăzi.

De altfel, imprecizia referințelor din textul original, ne-a obligat la elaborarea câtorva note explicative pe care le-am plasat infrapagină și le-am numerotat autonom pentru fiecare pagină, semnalându-le cu *n.t.* Am păstrat în integralitate notele autorului și le-am așezat tot în subsolul fiecărei pagini corespondente, cu mențiunea (*n.a.*) și numerotându-le consecutiv cu cele care ne aparțin în funcție de poziția în text. Am reconstituit mai jos o listă cu referințele livresti ale autorului, pe care o plasăm aici dorind să pregătim cititorul asupra deschiderii culturale necesare pentru lectura acestei cărți. Este modul nostru de a avertiza că avem de-a face cu o asumare foarte personală de varii texte, demers care validează dictonul lui Terentianus Maurus: *Habent sua fata libelli!* Versul latin a devenit astfel și titlul listei bibliografice respective.

Habent sua fata libelli!

— lista bibliografică —

Abraham Evreul, *Cartea hieroglifică*
Apuleius, *Măgarul de aur*

- Areopagitul Dionisie (Sfântul), *Tratatul Ierarhiei din Biserică*,
 Areopagitul Dionisie (Sfântul), *Tratatul Ierarhiei din Cer*
 Areopagitul Dionisie (Sfântul), *Tratatul Numelor Divine*
 Augustin (Sfântul), *Orașul lui Dumnezeu*
 Ballanche, Pierre-Simon, *Orfeu*
 Boismont Briere de, Alexandre, *Des hallucinations, ou Histoire raisonnée des apparitions, des visions, des songes, de l'extase, du magnétisme et du somnambulisme* [Halucinații sau istoria gândită a aparițiilor, viziunilor, viselor, extazului, magnetismului și somnambulismului].
 Cahagnet, Louis Alphonse, *Arcanele vieții viitoare*
 Cahagnet, Louis Alphonse, *Lumina morților*
 Cahagnet, Louis Alphonse, *Magie magnetică*
 Cahagnet, Louis Alphonse, *Revelații de dincolo de mormânt*
 Cahagnet, Louis Alphonse, *Sanctuarul spiritismului*
 Cartea lui Enoh
 Cartea lui Thoth
 Cazotte, Jacques, *Diavolul îndrăgostit*
 Certon Salomon, *Imnurile lui Homer*
 Clopinel, *Romanul trandafirului*
 Crollius, Oswald, *Cartea semnăturilor*
 Dacier, André, *Doctrina lui Platon*
 Dante Aligheri, *Divina Comedie*
 Deleuze, J. P. F., *Mémoire sur la faculté de prévision* [Studiu asupra facultății preziziunii]
 Du Potet M., *Despre magie*
 Eckartshausen, Karl von, *Cartea germană despre magie*
 Etteilla (Alliente), *Tarotul*
 Figuiet, Ludovic, *Doctrina și lucrările alchimistilor*
 Flamel, *Trandafirul*
 Garinet, Jules, *Histoire de la magie en France: depuis le commencement de la monarchie jusqu'à nos jours* [Istoria magiei în Franța]
 Guldenstubbé Baron de, *Pneumatologie pozitivă și experimentală; realitatea spiritelor și fenomenelor minunate ale scrierii lor directe*
 Hildebrand (Cadolous), *Grimoarul lui Honorius (al II-lea)*
 Khunrath, Henri, *Amfiteatrul înțelepciunii eterne*
 Lamartine, Alphonse de, *Histoire des Girondins* [Istoria girondinilor].
 Leon al III-lea, *Enchiridionul*
 * * * *Logodnica din Corint*
 Lorris, Guillaume de, *Romanul trandafirului*
 Luchet, Luchet (Marchizul), *Pamflet împotriva iluminărilor*
 Maison M. de, *Scrisori despre China*
 Mesmer, Franz Anton, *Memorii și aforisme, urmate de procedeele lui Eslon*
 Metodius, *Liber Mirabilis*

- Meung, Jean de, *Trandafirul*
 Olympiodor, *Note despre Filebus și Fedon*
 Oupnek'hat, *Cartea ocultismului indian*
 Paracelsus, Theopharst Bombastus Aureolus, *Filosofia Sagax*
 Patricius, Francois, *Magia filozofică*
 Philostrat, *Viața lui Apollonius*
 Platon, *Comentariile asupra lui Parmenides*
 Postel, Guillaume, *Cheia lucrurilor ascunse de la începutul lumii*
 Proculus, *Teurgia*
 Ragon, M., *Cartea masoneriei oculte*
 Sepher Yetzirah
 Socrate, *Comentariile lui Hermias despre Fedru*
 Synesius, *Dicționar al tuturor viselor cu explicația lor*
 Synesius, *Tratat despre vise*
 Talmudul
 Tieck Ludwig, *Sabatul vrăjitoarelor*
 Torreblanca Francois, *Epitome delictorum*
 Tournefort, *Călătorie în Levant*
 Trismegistus, Hermes, *Asclepios*
 Trismegistus, Hermes, *Pymandre*
 Trismegistus, Hermes, *Tabla de smarald*
 Trithemius, Johannes, *Steganographia*, 1606.
 Vaillant, Marc, *Istoria specială a Rom-Munilor sau Boemienilor*
 Valentinus Basilus, *Les douze clefs de philosophie de Frere Basile Valentin ... Traictant de la vraye medecine matalique. Plus l'Azoth, ou Le moyen de faire l'or chaché des philosophes. Tradvection françoise. by Basilus Valentinus, [Douăsprezece chei ale filozofiei]*, 1624.
 Vatiğerro Jean de, *Liber mirabilis*, 1522.
 Wronski, Josef Hočné, *Réforme du savoir humain II (Philosophie)*, [Reformă a cunoașterii umane (Filozofie)], 1848.
 Ximenes, cardinal, Prefața la Raymond Lulle, *Méditations de l'Hermite de Blaquerne* [Meditațiile schimnicului Blaquerne], 1281.

Istoria magiei

*Opus hierarchicum et catholicum.*¹

¹ Operă ierarhică și catolică. (H. Khunrath, *Definiția unei opere importante*).

PREFAȚĂ
- la prima ediție -

Lucrările lui Éliphas Lévi despre știința vechilor magi formează un curs complet împărțit în trei părți: prima parte cuprinde *Dogma și Ritualul Înaltei magii*; a doua parte, *Istoria Magiei*; a treia, *Cheia Marilor Mistere*.

Fiecare dintre aceste părți, studiată separat, oferă o învățătură completă și pare să conțină întreaga Știință. Dar, pentru ca una să fie de o înțelegere deplină și completă, va fi indispensabilă studierea în profunzime a celorlalte două. Această împărțire ternară a operei noastre a fost impusă de Știință, deoarece descoperirea Marilor Mistere ale acestei Științe se bazează în întregime pe semnificația pe care hierofanții o acordau numerelor. *Trei* era pentru ei numărul generator și în învățătura întregii doctrine ei analizau în primul rând teoria, apoi realizarea și ulterior adaptarea la toate posibilele reguli de utilizare. Astfel, s-au format dogmele, fie ele filozofice, fie religioase. Astfel, sinteza dogmatică a creștinismului, urmaș al magilor, impune credinței noastre trei persoane în Dumnezeu și trei mistere în religia universală. Noi am urmat, în împărțirea celor două lucrări deja publicate, și vom urma în împărțirea celei de-a treia, planul creat de Cabală; cu alte cuvinte, în cea mai pură tradiție a ocultismului.

Dogma și Ritualul sunt divizate fiecare în douăzeci și două de capitole marcate prin cele douăzeci și două litere ale alfabetului ebraic. Am plasat la începutul fiecărui capitol litera care corespunde cuvintelor latine care, după cei mai mari autori, indică semnificația hieroglifică. În acest fel, la începutul primului capitol, de exemplu, se poate citi:

1 ✕ A
Primatorul,
Disciplina,
Ainsoph,
Keter.

Ceea ce înseamnă că litera ✕ Aleph, al cărei echivalent în latină este A, numeralul 1, reprezintă primitorul, persoana chemată la inițiere, novicele, individul abil (scamatorul tarotului), ceea ce semnifică, de asemenea, sylepsa dogmatică (disciplina), ființa în accepția sa generală și primară (Ainsoph); în fine, ideea

primară și obscură a divinității exprimată prin Keter (Coroana) în teologia cabalistică. Capitolul este dezvoltarea titlului și titlul conține în mod hieroglific tot capitolul. Cartea întreagă este structurată în acord cu această combinație.

Istoria Magiei, care urmează teoria generală a Științei prezentă în cartea *Dogma și Ritualul...*, descrie și explică realizările acestei științe de-a lungul timpurilor, fiind combinată, conform numărului *septenar*, așa cum vom explica în *Introducere*. Numărul septenar este acela al săptămânii creatoare și al realizării divine.

Cheia Marilor Mistere va fi bazată pe numărul *patru* care este cel ce formează tainele Sfînxului și manifestările elementare. Acesta este, de asemenea, numărul pătratului și al forței și vom stabili, în această carte, certitudinea pe baze de neclintit. Vom explica în întregime enigma Sfînxului și vom oferi cititorilor noștri cheia lucrurilor ascunse de la începutul lumii, pe care savantul Postel nu a îndrăznit să le prezinte în vreuna din cărțile sale decât într-o manieră foarte neclară și fără să ofere o explicație satisfăcătoare.

Istoria Magiei explică aserțiunile conținute în cărțile *Dogma și Ritualul*; *Cheia Marilor Mistere* va completa și explica *Istoria Magiei*, astfel încât, pentru cititorul activ, nu va lipsi nimic, sperăm noi, din secretele Cabalei evreilor și ale Înaltei Magii, fie a lui Zoroastru, fie a lui Hermes.

Autorul acestor cărți oferă cu dragă inimă lecții persoanelor serioase și instruite, dar trebuie să-și prevină cititorii de la bun început că nu vorbește pur și simplu despre o aventură, că nu predă divinația, nu face preziceri, nu născocesc băuturi magice, nu face vrăjitorii și nici invocări. Este un om de știință și nu un individ care caută prestigiul. El condamnă energic tot ceea ce religia dezaprobă și, în consecință, nu trebuie confundat cu oamenii care pot tulbura fără teamă, în hotărârea lor de a-și crea știința, o tradiție periculoasă sau ilicită.

El acceptă o critică sinceră, dar nu înțelege anumite ostilități.

Studiul serios și munca conștiincioasă sunt mai presus de toate atacurile; și cele dintâi bunuri pe care le furnizează celor care știu să le aprecieze sunt pacea profundă și bunăvoința universală.

Éliphas Lévi

1 septembrie 1859

INTRODUCERE

De prea mult timp Magia este confundată cu acțiunile șarlatanilor, cu halucinațiile bolnavilor și cu crimele unor răufăcători celebri. Mulți oameni, de altfel, ar defini Magia drept „arta de a produce efecte fără cauze“. Și după această definiție, nebunul va zice, cu bunul simț care-l caracterizează, chiar și-n cele mai mari acte de nedreptate ale sale, că magia este o absurditate.

Magia nu ar ști să fie ceea ce o fac cei care nu o cunosc. Nu-i este cu puțință nimănui să facă un lucru sau altul; ea este ceea ce este, ea există prin ea însăși, precum matematica, căci este știința exactă și absolută a naturii și a legilor sale.

Magia este știința vechilor magi; și religia creștină, care a amuțit oracolele mincinoase și a oprit laudele la adresa falșilor dumnezei, îi dezvăluie ea însăși pe acei magi veniți din Orient, ghidați de o stea, pentru a-L adora pe Mântuitorul lumii în leagănul Său.

Tradiția le dă acestor magi titlul de *regi* pentru că inițierea în magie constituie o veritabilă regalitate și pentru că Marea Artă a magilor este numită de către toți adepții săi: *Arta Regală* sau *Sfântul Regat* (*sanctum regnum*).

Steaua care îi conduce este aceeași stea strălucitoare a cărei imagine o descoperim în toate inițierile. Aceasta este pentru alchimiști *semnul chintesenței*, pentru magiștri – *marea arcană*, pentru cabaliști – *pentagrama sacră*. Vom dovedi că studierea acestei pentagrame trebuia să-i conducă pe magi spre cunoașterea noului nume care avea să se înalțe deasupra tuturor numelor și să facă să se îndoiască genunchii tuturor ființelor capabile de adorație.

Magia reunește așadar în aceeași știință ceea ce filozofia poate deține mai sigur și ceea ce religia are mai infailibil și mai etern. Ea împacă perfect și incontestabil acești doi termeni care par opuși: credința și rațiunea, știința și credința, autoritatea și libertatea.

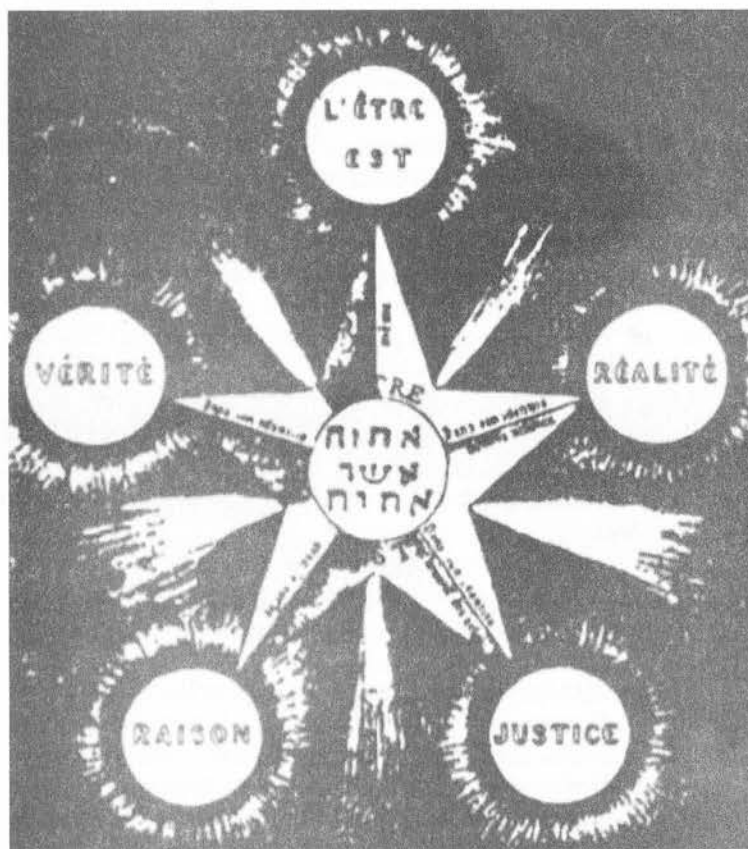

Fig. 1. Pentagrama absolutului.

Ea oferă spiritului uman un instrument de certitudine filozofică și religioasă exact ca și matematica, și exprimând chiar rațiunea infailibilității matematice.

Există astfel un adevăr absolut în elementele inteligenței și credinței. Rațiunea supremă nu a lăsat să tremure la întâmplare licăririle judecării umane. Există un adevăr incontestabil, există o metodă infailibilă de a cunoaște acest adevăr; și, prin cunoașterea acestui adevăr, oamenii care-l adoptă pot să statueze drept regulă a propriei lor voințe o putere suverană care îi va transforma în stăpânii tuturor lucrurilor inferioare și ai tuturor spiritelor rătăcitoare, adică în arbitrii și regii lumii!

Dacă într-adevăr așa stau lucrurile, de ce această Înaltă Știință este încă necunoscută? Cum să presupunem existența unui soare atât de splendid pe un cer pe care-l vedem întunecat? Înalta Știință a fost mereu cunoscută, dar numai de inteligențele de elită, care au înțeles necesitatea de a tăcea și de a aștepta. Dacă un chirurg priceput reușea să deschidă în mijlocul nopții ochii unui orb din naștere, cum l-ar fi putut el face să înțeleagă, înainte de zori, existența și natura Soarelui?

Știința are nopțile și aurorele sale, pentru că ea oferă lumii intelectuale o viață care are propriile sale mișcări controlate și propriile sale faze progresive. Sunt aici adevăruri asemănătoare unor raze luminoase; nimic din ceea ce este ascuns nu se pierde, dar, de asemenea, nimic din ceea ce descoperim nu este absolut nou. Dumnezeu a vrut să dea Științei, care este reflectarea gloriei Sale, sigiliului eternității Sale.

Da, Înalta Știință, Știința Absolută, este Magia și această aserțiune trebuie să pară desigur paradoxală celor care nu s-au îndoit încă de infailibilitatea lui Voltaire, acest ignorant extraordinar, care credea că știe atâtea lucruri, pentru că el descoperea mereu mijlocul de a râde în loc de a învăța.

Magia era știința lui Abraham și a lui Orfeu, a lui Confucius și a lui Zoroastru. Acestea sunt dogmele Magiei care au fost sculptate pe Table din piatră de către Enoh și Trismegistus. Moise le-a purificat și le-a descoperit — acesta este sensul cuvântului *a revela*. Le-a oferit o nouă înfățișare când a făcut din sfânta cabală moștenirea exclusivă a poporului lui Israel și

secretul de nepătruns al preoților săi, misterele Eleusisului și ale Tebei din care s-au păstrat câteva simboluri deja alterate și a cărei cheie misterioasă se pierdea printre instrumentele unei superstiții în continuă expansiune.

Ierusalimul, ucigaș al profeților săi și prostituată, de atâtea ori, a falșilor zei ai asirienilor și babilonienilor, și-a pierdut la rândul său cuvântul sfânt, când un Mântuitor, anunțat magilor de o stea sacră, a venit să destrame voalul folosit în vechiul templu pentru a da Bisericii o nouă țesătură de legende și de simboluri care ascunde profanilor și conservă mereu pentru cei aleși același adevăr.

Iată ce ar avea de citit savantul și nefericitul nostru Dupuis în planisferele indiene și pe tăblițele de la Denderah și, în fața afirmației unanime a naturii și a monumentelor științei tuturor veacurilor, el nu ar conchide cu negarea cultului cu adevărat catolic, adică universal și etern!

Aceasta era amintirea unui absolut științific și religios, al doctrinei care se rezumă într-un singur cuvânt, în fine, al cuvântului, pe rând pierdut și regăsit, care se transmitea celor aleși dintre toți inițiații antici; era însăși amintirea, conservată sau, poate, profană, în ordinul celebrilor templieri, care devenea pentru toate asociațiile secrete ale rozacrucienilor, al iluminaților și al francmasonilor, rațiunea ritualurilor lor bizare, a semnelor lor mai mult sau mai puțin convenționale și, mai ales, a devotamentului lor reciproc și a puterii lor.

Doctrinile și misterele Magiei au fost profanate, nu vrem să nu recunoaștem asta, și însăși această profanare, reînnoită veac după veac, a fost pentru imprudenții revelatori o mare și teribilă lecție. Gnosticii au săvârșit proscriserea gnozei prin creștini și sanctuarul oficial este închis înaltei inițieri. Tot așa, puterea erudiției a fost compromisă de atentatele ignoranței uzurpatoare și dezordinile din sanctuar sunt reproduse în stat pentru că întotdeauna, de voie, de nevoie, regele e deasupra preotului, iar, pentru ca sanctuarul etern al învățării divine să devină durabil, puterile terestre vor aștepta mereu consacrarea și forța lor.

Cheia științei a fost lăsată copiilor și, după cum trebuia să ne așteptăm, această cheie acum rătăcită este ca și pierdută. Totuși, un om cu o mare intuiție și cu un mare curaj moral, contele Joseph de Maistre, catolic convins, observând că lumea era lipsită de religie și că lucrurile nu puteau dura astfel, își întorcea involuntar privirea spre ultimele sanctuare ale ocultismului și invoca prin toate legămintele sale ziua când afinitatea naturală care există între știință și credință le va reuni în sfârșit în mintea unui om de geniu. „Acela va fi măreț – scria el – și va face să se încheie secolul al XVIII-lea, care încă durează... Se va vorbi atunci de stupiditatea noastră actuală așa cum noi vorbim despre barbaria Evului Mediu!“

Prezicerea contelui de Maistre se realizează; alianța dintre știință și credință, care există de mult timp, s-a realizat în sfârșit, nu într-un om de geniu – el nu acționează în vreun fel pentru a face să se vadă lumina și, de altfel, geniul nu a demonstrat niciodată nimic, dacă aceasta nu înseamnă grandoearea sa excepțională și luminile sale inaccesibile mulțimii. Marele adevăr pretinde doar să fie descoperit, apoi cel mai înapoiat dintre popoare va putea să-l înțeleagă și la nevoie să-l demonstreze.

El nu va deveni, totuși, niciodată vulgar, pentru că este autoritar și pentru că doar anarhia avantajează prejudecățile nebunului; maselor nu le trebuie adevăruri absolute, altfel progresul s-ar fi oprit și viața ar fi încetat; acel dute-vino al ideilor contrare, ciocnirea opiniilor, pasiunile lumii determinate dintotdeauna de visele de moment sunt necesare creșterii intelectuale a popoarelor. Mulțimile le simt bine și de aceea părăsesc cu atâta ușurință cabinetul doctorilor în favoarea trepidelor șarlatanilor. Înșiși oamenii care se opresc pentru a se ocupa special de filozofie se aseamănă aproape întotdeauna acelor copii care se joacă propunându-și între ei enigme și care se grăbesc să scoată din joc pe cel care știe cuvântul dinainte, de frică să nu-l împiedice să se joace, pierzându-și tot interesul din pricina dificultății întrebărilor lor.

„Feriți cei curați cu inima, căci ei îl vor vedea pe Dumnezeu.“, spune înțelepciunea eternă. Puritatea inimii purifică așadar inteligența și verticalitatea voinței aduce exactitatea

preceptului. Cel care preferă în locul a orice adevărul și justiția va avea dreptatea și adevărul drept recompensă, deoarece Providența Supremă ne-a dat libertatea pentru ca noi să putem stăpâni viața; și adevărul însuși, oricât de riguros ar fi, se impune cu blândețe și nu folosește niciodată violența pentru încetinelile sau migrările voinței noastre, sedusă de atracțiile minciunii.

Dar, spune Bossuet, „înainte de a exista ceva care să placă sau ceva care să displacă simțurilor noastre, există un adevăr; și se întâmplă de la sine ca acțiunile noastre să fie reglate, nu se petrec după placul nostru”. Regatul lui Dumnezeu nu înseamnă autoritatea arbitrarului, nici pentru oameni, nici pentru Dumnezeu însuși. „Un lucru, spune Sfântul Toma, nu este drept pentru că Dumnezeu îl vrea astfel, ci Dumnezeu îl dorește pentru că este drept.” Balanța divină guvernează și necesită matematicile eterne. „Dumnezeu a făcut totul cu număr, cu greutate și cu măsură.” Așa spune și Biblia. Măsurați un colț al Creației și faceți o înmulțire proporțională progresivă și infinitul întreg va multiplica cercurile Universului care se vor transforma în segmente proporționale între brațele ideale și încrucișate ale compasului; și acum presupuneți că într-un punct de undeva din Univers, deasupra voastră, o mână ține un alt compas sau un echer, liniile triunghiului celest le întâlnesc cu siguranță pe cele ale compasului științei pentru a forma steaua misterioasă a lui Solomon.

„Veți fi măsurați – spune Evanghelia – cu măsura de care voi înșivă vă folosiți.” Dumnezeu nu intră în luptă cu omul pentru a-i strivi mărirea și nu pune vreodată greutatea inegală în balanța Sa. Pentru că El vrea să încerce forțele lui Iacob, ia chipul unui om al cărui asalt îl suportă patriarhul o noapte întreagă și, la sfârșitul acestei lupte, există o binecuvântare pentru cel învins și gloria de a fi susținut un antagonism asemănător cu titlul național de Israel, adică un nume care înseamnă: „Puternic contra lui Dumnezeu”.

Am auzit creștini, mai mult zeloși decât instruiți, explicând într-o manieră ciudată dogma eternității suferințelor. „Dumnezeu – spuneau ei – poate să se răzbune la nesfârșit pentru o jignire, pentru că, dacă natura de a-L ofensa are limite, mărirea ofensei nu are”. Sub acest pretext, un împărat al lumii ar trebui să

pedepsească cu moartea pe copilul care, fără motiv, din neatenție, i-ar fi murdărit poalele purpuri Sale. Nu, acestea nu sunt prerogativele măreției și Sfântul Augustin înțelege asta cel mai bine: „Dumnezeu este răbdător pentru că este etern!”

Totul la Dumnezeu este dreptate pentru că totul este bunătate; El nu iartă vreodată în felul oamenilor, pentru că El nu ar ști să se enerveze precum noi; dar răul fiind, prin natura sa, incompatibil cu binele, precum ziua cu noaptea, precum disonanța și armonia, omul fiind, de altfel, inviolabil în libertatea sa, orice greșală e ispășită, orice rău este pedepsit printr-o suferință proporțională: putem să-l chemăm pe Jupiter în ajutorul nostru când carul nostru se împotmolește; dacă noi nu luăm lopata și târnăcopul, asemenea omului din fabulă, Cerul nu ne va trage de urechi. „Ajută-te singur și Cerul te va ajuta!” Astfel se explică, într-o manieră total rațională și pur filozofică, eternitatea posibilă și necesară a pedepsei cu o cale îngustă deschisă omului pentru a i se sustrage, aceea de a se căi și aceea de a munci!

Conformându-se regulilor forței eterne, omul poate să se alăture puterii creatoare și să devină creator și conservator asemenea ei. Dumnezeu nu a limitat la un număr restrâns de trepte urcarea luminoasă a lui Iacob. Tot ceea ce natura a făcut inferior în om, ea supune omului, pentru ca el să-și mărească domeniul înălțându-se în permanență! Astfel, lungimea și chiar perpetuarea vieții, atmosfera și furtunile sale, pământul și filoa-nele sale metalice, lumina și prodigioasele sale miraje, noaptea și visele sale, moartea și fantomele sale, totul se supune sceptorului regal al magului, bastonului pastoral al lui Iacob, nuiiei fulgerătoare a lui Moise. Adeptul devine regele elementelor, transformator al metalelor, arbitru al viziunilor, conducătorul oracolelor, stăpânul vieții, în fine, în ordinea matematică a naturii, și conform voinței inteligenței supreme. Aceasta este magia în toată gloria sa! Dar cine va îndrăzni în secolul nostru să adauge credința între cuvintele noastre? Cei care vor dori să studieze cu aplecare și să știe sincer; pentru că noi nu ascundem adevărul sub voalul parabolilor sau al semnelor hieroglifice, a venit timpul când totul trebuie spus și noi ne propunem să spunem totul.

Urmează să descoperim nu numai această știință dintotdeauna ocultă, care, după cum am spus-o deja, se ascundea în spatele umbrelor misterelor antice; care a fost rău arătată sau mai degrabă nedemn desfigurată de gnostici; care poate fi ghicită sub obscuritățile ce acoperă pretinsele crime ale templierilor și care se regăsește, acoperită de enigme acum impenetrabile, în ritualurile înaltei masonerii. Dar vom aduce la lumina zilei pe regele fantastic al sabatului și vom expune fundamentul magiei negre în sine, abandonată de mult timp de râsul micilor urmași ai lui Voltaire, înspăimântătoarelor realități.

Pentru mulți dintre cititori, magia este știința diavolului. Fără îndoială. Ca și cum știința luminii este aceea a umbrei.

În primul rând, mărturisim cu curaj că diavolul nu ne face frică. „Nu mă tem decât de cei care se tem de diavol, spunea Sfânta Tereza.“ Însă, declarăm de asemenea că nici nu ne face să râdem; și că găsim foarte deplasate glumele frecvente al căror obiect este diavolul.

Orice s-ar întâmpla, noi dorim să-l aducem în fața științei.

Diavolul și știința! *Se pare că apropiind două cuvinte atât de straniu separate, autorul acestei cărți a lăsat să se vadă de la început ideea sa. A aduce la lumină personificarea mistică a tenebrei nu înseamnă a nimici minciuna în fața adevărului? Nu înseamnă a risipi ziua coșmarurile înformale ale nopții? Este ceea ce gândesc, nu avem vreun dubiu, cititorii superficiali și ei ne vor condamna fără a ne asculta. Creștinii prost instruiți vor crede că venim să subminăm dogma fundamentală a moralei lor negând infernul, iar ceilalți vor întreba: la ce bun să combați erorile care încă nu înșală pe nimeni? Este cel puțin ceea ce-și închipuie ei. E necesar atunci să arătăm clar ținta noastră și să stabilim cu tărie principiile noastre. Le spunem din start creștinilor:*

Autorul acestei cărți este creștin ca și voi. Credința sa este aceea a unui catolic puternic și profund convins: așadar, el nu vine să nege dogmele, vine să combată impietatea înformelor sale cele mai periculoase, acelea ale falsei credințe și ale superstiției; vine să extragă din întuneric pe negrul succesor al lui Arimanes, în scopul de a arăta la lumina zilei gigantesca sa

neputință și marea sa mizerie; el vine să supună soluțiilor științei problema străveche a răului; vine să-l detroneze pe regele infernurilor și să-i aplece fruntea până la picioarele crucii! Știința virgină și mamă, a cărei dulce și luminoasă imagine este Maria, nu este predestinată să distrugă și capul anticului șarpe?

Pretinșilor filozofi, autorul le va spune: De ce negați ce nu puteți înțelege? Neîncrederea care se afirmă în fața necunoscutului nu este mai temerară și mai puțin consolatoare decât credința? Ce înspăimântătoare figură a răului personificat vă face să zâmbiți? Nu auziți deci hohotul de plâns al umanității care se apără și care plânge zdrobită de îmbrățișarea monstrului? Cu alte cuvinte, n-ați văzut niciodată râsul atroce al omului rău oprîmându-l pe cel drept? Așadar, nu ați simțit niciodată deschizându-se în voi aceste adâncimi infernale care sapă într-o clipă în toate sufletele geniul perversității? Răul moral există, este un adevăr lamentabil; el domnește în anumite spirite, el se încarnează în anumiți oameni; deci, este personificat, există deci demoni și cel mai rău dintre acești demoni este Satan. Iată tot ceea ce vă cer să admiteți și ceea ce vă va fi dificil să nu aprobați.

Așadar, să fie bine înțeles că știința și credința nu se pretează la un concurs tot atât pe cât domeniile lor sunt inviolabile și separate. Ce credem noi? Ceea ce nu putem ști bine astfel încât aspirăm la acel ceva cu toată forța. Obiectul credinței nu este pentru știință decât o ipoteză necesară și niciodată nu trebuie să judecăm treburile științei prin procedeele credinței, nici, reciproc, treburile credinței cu procedeele științei. Verbul credinței nu este discutabil din punct de vedere științific. „Cred pentru că este absurd.“, spunea Tertullian, și aceste cuvinte, de o aparență atât de paradoxală, sunt de cea mai înaltă judecată. În sfârșit, după tot ceea ce putem presupune rezonabil, există un infinit la care aspirăm cu o sete pătimașă și care scapă chiar și aspirațiilor noastre. Dar, într-o apreciere finală, infinitul nu este absurdul? Și totuși, simțim că așa este. Infinitul ne invadează; ne depășește; ne ametește cu prăpăstiile lui; ne zdrobește prin toată mărirea sa. Toate ipotezele științifice sunt ultimele crepuscule sau ultimele umbre ale științei; credința începe unde rațiunea

cade epuizată... Peste gândirea umană există rațiunea divină, marele absurd pentru slăbiciunea mea, absurdul infinit cu care mă confund și în care cred!

Dar numai binele este infinit; răul nu poate fi, și asta pentru că, dacă Dumnezeu este eternul obiect al credinței, diavolul aparține științei. În ce simbol catolic se află chestiunea diavolului? Nu ar însemna o blasfemie să spui: credem în el? El este numit, dar nu și definit, în Sfânta Scriere; Geneza nu vorbește niciunde despre o pretinsă cădere a îngerilor; ea atribuie păcatul primului om șarpelui, cea mai vicleană și cea mai periculoasă dintre ființele vii. Știm care este tradiția creștină privitoare la acest subiect; însă, dacă această tradiție se explică prin una dintre cele mai universale alegorii ale științei, cine va împrumuta această soluție în locul credinței care aspiră numai la Dumnezeu și disprețuiește fastul și lucrările diavolului? Să nu vă îndoiiți căci tradițiile sunt pline de revelații și de inspirații divine.

„Diavolul poartă lumina și chiar adesea, spune Sfântul Pavel, se transfigurează în înger al splendorii.“

„Am văzut, spunea Mântuitorul lumii, l-am văzut pe Satan căzând din cer ca un trăsnet.“

„Cum ai căzut din cer, se tânguia profetul Isaia, luminoasă stea, tu care te înălțai dimineată?“

Deci, Lucifer este o stea căzută; este un meteorit care arde mereu și care ia foc chiar dacă nu mai lucește.

Însă, acest Lucifer este o persoană sau o forță? Este un înger sau un tunet răcit? Tradiția presupune că este un înger; dar Psalmistul nu o spune în Psalmul 103: „Voi vă faceți îngerii din furtuni și miniștrii din focuri rapide?“ Cuvântul *înger* este atribuit în Biblie tuturor trimișilor lui Dumnezeu, mesageri sau noi creații, revelatori sau părgarii, spirite radiante sau lucruri strălucitoare. Săgețile focului cu care Cel de Sus străpunge norii sunt îngerii mâniei Sale și acest limbaj figurat este familiar tuturor cititorilor de poezii orientale.

După ce, în Evul Mediu, a reprezentat teroarea lumii, diavolul a ajuns de răsul lumii. Urmaș al formelor monstruoase ale tuturor falșilor zei succesiv răsturnați, sperietoarea grotescă a fost făcută ridicolă prin forța diformității și a urâteniei.

Observăm totuși un lucru: îndrăznesc să rădă de diavol doar cei care nu se tem de Dumnezeu. Diavolul, pentru multe din imaginațiile bolnave, ar fi fost așadar umbra Lui Dumnezeu sau, mai curând, ar fi idolul sufletelor josnice, care nu înțeleg puterea supranaturală decât ca exercițiul fără urmări prea grave ale cruzimii?

Este important să știi, în cele din urmă, dacă ideea acestei puteri reprobabile poate să se împace cu cea a lui Dumnezeu. Dacă, pe scurt, diavolul există, iar dacă există, atunci așa este.

Nu este vorba aici de o superstiție sau de un personaj ridicol: este vorba despre religie în ansamblul ei și, prin urmare, despre întreg viitorul și despre toate interesele umanității.

Suntem într-adevăr niște gânditori ciudați! Ne credem foarte puternici când suntem indiferenți la tot, cu excepția rezultatelor materiale, a banilor, de exemplu; și lăsăm ideile fundamentale în voia hazardului, care, prin schimbări bruște de atitudine, bulversează sau poate bulversa toate destinele.

O cucerire a științei este mult mai importantă decât descoperirea unei mine de aur. Prin știință, aurul este folosit în serviciul vieții; prin ignoranță, bogăția nu furnizează decât instrumentele morții.

De altfel, să fie bine înțeles, revelațiile noastre științifice încetează în fața credinței și, în calitate de creștin și de catolic, supunem întreaga noastră lucrare judecății supreme a Bisericii.

Și acum le răspundem celor care se îndoiesc de existența diavolului:

Tot ceea ce are un nume există; cuvântul poate fi proferat în van, dar nu ar ști să fie himeric prin el însuși și are mereu un sens.

Cuvântul nu este niciodată gol și dacă se scrie că el există în Dumnezeu și că el este Dumnezeu înseamnă că el este expresia și dovada existenței și a adevărului.

Diavolul este numit și personificat în Evanghelie, care este Cuvântul adevărului, deci există și poate fi considerat asemenea unei persoane. Dar aici apare creștinul care se îndoiește; să lăsăm să vorbească știința sau rațiunea este același lucru.

Răul există; e imposibil să ne îndoim de asta. Noi putem face bine sau rău.

El ține de ființele care, conștient și de bună voie, fac rău.

Spiritul care animă aceste ființe și care le îndeamnă la a face rău este scos la iveală, deviat de pe calea cea bună, aruncat în calea binelui precum un obstacol; și iată ce înseamnă exact cuvântul grecesc *diabolos*, pe care-l traducem prin cuvântul *diavol*.

Spiritele care iubesc și fac răul sunt accidental rele.

Așadar, există un diavol care este spiritul erorii, al ignoranței voluntare, al ameteții; și există ființe care i se supun, care sunt solii săi, emisarii săi, *îngerii* săi și asta pentru că este pomenit în Evanghelie ca un foc etern, care este *pregătit*, predestinat, într-o anumită măsură, diavolului și îngerilor săi. Aceste cuvinte sunt toate o revelație și le vom aprofunda.

Să abordăm, așadar, direct răul; răul este lipsa spiritului de dreptate din individ.

Răul moral este minciuna din acțiuni, așa cum minciuna este o crimă în cuvinte.

Nedreptatea este esența minciunii; orice minciună este o nedreptate.

Când cineva acționează corect și într-o manieră loială nu există păcat.

Nedreptatea înseamnă moartea ființei morale, la fel cum minciuna este otrava inteligenței.

Așadar, spiritul minciunii este spiritul unui mort.

Cei care-l ascultă sunt otrăviți de el și sunt victimele sale.

Dar, dacă ar trebui să luăm absolut în serios personificarea sa, el însuși ar fi absolut mort și în totalitate înșelat, adică afirmația despre existența sa ar implica o evidentă contradicție.

Iisus a zis: „Diavolul este un mincinos la fel ca și tatăl său.”

Ce înseamnă tatăl diavolului?

Este cel care-i dă o existență personală, trăind-o după propriile inspirații; omul care devine diavol este tatăl spiritului rău încarnat.

Dar el este o concepție temerară, împietrită, monstruoasă.

O concepție tradițională precum orgoliul fariseilor.

O creație hibridă care a adus o aparentă rațiune împotriva mărețiilor creștinismului, meschinei filozofii a secolului al XVIII-lea.

Acesta este falsul Lucifer al legendelor heterodoxe; este un înger atât de mândru încât să se creadă Dumnezeu, atât de curajos încât să-și cumpere independența cu prețul unei eternități de suplicii, atât de frumos încât să se fi putut adora în plină lumină divină, atât de puternic încât să continue să domnească în întuneric și durere și încât să facă un tron din rugul său nestins; acesta este acel Satan al republicanului și al ereticului Milton, este acest pretins erou al eternităților tenebroase, defăimat de slujenie și împopoțonat cu coarne și gheare care s-ar potrivi mai degrabă călăului său implacabil.

Este acest diavol regele răului, ca și cum răul ar fi un regat!

Diavolul, mai inteligent decât oamenii, este cel care se teme de propriile decepții.

Această lumină neagră, aceste întunecimi care se văd. Această putere pe care Dumnezeu nu a vrut-o și pe care o creatură decăzută nu a putut să o creeze.

Acest prinț al anarhiei este servit de o ierarhie de spirite pure.

Acest proscris al lui Dumnezeu, care ar fi pretutindeni precum Dumnezeu, este pe pământ, mai vizibil, mai prezent într-un număr mai mare, este mai bine servit decât Dumnezeu însuși.

Acesta este învinsul căruia învingătorul i-ar da propriii săi copii să-i devoreze!

Acest artizan al păcatelor trupului, al cărui trup nu e nimic și care, prin urmare, nu ar ști nimic despre a exista în trup dacă e considerat creator și stăpân asemenea lui Dumnezeu!

O imensă minciună realizată, personificată, eternă!

Un mort care nu poate muri!

O blasfemie pe care cuvântul lui Dumnezeu nu l-ar face vreodată să tacă!

Un otrăvitor al sufletelor pe care Dumnezeu l-ar tolera printr-o contradicție a puterii sale sau pe care l-ar păstra așa cum împărații romani îl conservaseră pe Locusta, printre instrumentele regalității sale!

Un chinuit al supliciilor mereu trăind pentru a blestema pe judecătorul său și pentru a avea ceva contra lui, de vreme ce nu se va căi vreodată!

Un monstru acceptat drept călău prin puterea suverană și care, urmând energica expresie a unui scriitor catolic vechi, poate să-l numească Dumnezeu pe Dumnezeul diavolului, dându-se pe el însuși drept un diavol al lui Dumnezeu!

Acolo este fantoma nereligioasă care calomniază religia; alungați acest idol care ni-l ascunde pe Salvatorul nostru! Jos cu tiranul minciunii! Jos cu Dumnezeul negru al maniheiștilor! Jos Ahrimanul anticilor idolatrii! Să trăiască doar Dumnezeu și Cuvântul Său încarnat, Iisus Hristos, Mântuitorul Lumii, care l-a văzut pe Satan căzând din cer! Și trăiască Maria, mama divină care a distrus capul șarpelui infernal!

Iată ceea ce spun, în unanimitate, tradiția sfinților și inimile tuturor adevăraților credincioși: A atribui o oarecare grandoare spiritului decăzut înseamnă a calomnia Divinitatea; a oferi o oarecare regalitate spiritului rebel înseamnă a încuraja revolta, înseamnă a comite, cel puțin în gând, crima celor care în timpul Evului Mediu erau numiți cu oroare vrăjitori.

Căci toate crimele pedepsite altădată prin moarte asupra vechilor vrăjitori sunt reale și sunt cele mai mari dintre toate crimele.

Ei au furat focul din cer, la fel ca Prometeu.

Ei au încălecat, precum Medeea, dragonii înaripați și șarpele zburător.

Ei au otrăvit aerul respirabil, asemenea umbrei copacului morții.

Ei au profanat lucrurile sfinte și au oferit obiectele chiar Semnatarului operelor de distrugere și nefericire.

Cum e posibil acest lucru? Există un agent mixt, un agent natural și divin, corporal și spiritual, un mediator plastic universal, un receptacul comun al vibrațiilor mișcării și al imaginilor formei, un fluid și o forță pe care o putem numi, într-un anume fel, *imaginația naturii*. Prin această forță, toate organele nervoase comunică în secret, în ansamblu; de acolo se nasc simpatia și antipatia; de acolo vin visele; acolo se produc fenomenele de vedere momentană și de viziune extranaturală. Acest agent universal al lucrărilor Naturii este *od* al evreilor și al cavalerului

de Reichembach, este *lumina astrală* a martiniștilor iar noi preferăm, pentru că este mai explicită, această ultimă denumire.

Existența și folosirea acestei forțe sunt marea arcană a magiei practice. Este bagheta taumaturgilor și clavicula magiei negre.

Șarpele edenic este cel care i-a transmis Evei seducțiile unui inger decăzut.

Lumina astrală fierbinte, fulgerătoare, magnetizantă, seducătoare, respingătoare, înviorătoare, distrusă, coagulată, separată, spartă, adună la un loc toate lucrurile, sub impulsul voințelor puternice.

Dumnezeu a creat-o în prima zi, când a spus *Fiat lux!*

Este o forță oarbă prin ea însăși, dar care este condusă de *egregori*, adică de cheile sufletelor. Cheile sufletelor sunt spiritele energiei și ale acțiunii.

Acest lucru explică deja întreaga teorie a minunilor și miracolelor. În fine, cum ar putea cei răi și cei buni să forțeze Natura să-și lase să se vadă forțele excepționale? Cum ar exista miracole divine și miracole diabolice? Cum ar avea spiritul reprobabil, spiritul rățăcit, spiritul vândut, mai multă forță decât cel drept, într-o anume situație și într-o anumită manieră, dacă nu se presupune un instrument de care să se servească, conform cu anumite condiții, unii pentru cel mai mare bine, alții pentru cel mai mare rău?

De altfel, magicienii faraonului făceau aceleași minuni precum Moise. Instrumentul de care se serveau era același, doar inspirația era diferită, iar atunci când se declarară învinși, proclamă că, după ei, forțele omenești ar fi fost epuizate și că Moise trebuia să aibă în el ceva suprauman. Dar aceasta se întâmpla în acel Egipt, mamă a inițierilor magice, în acel pământ unde totul era știință ocultă și învățământ ierarhic și sacru. Totuși, nu era oare foarte dificil să faci să apară mai degrabă muște decât broaște? Nu, cu siguranță; dar magicienii știau că proiecția fluidică prin care sunt fascinați ochii nu ar putea să se întindă dincolo de anumite limite și, pentru ei, aceste limite erau deja depășite de Moise.

Când creierul se congestionează sau se supraîncălză cu lumină astrală, se produce un fenomen special. Ochii, în loc să vadă în exterior, văd în interior; noaptea se realizează la exterior, în lumea viselor. Așadar, ochiul pare întors și, în sfârșit, adesea, el se crispează ușor și pare să revină întorcându-se sub pleopă. Atunci, sufletul zărește prin imagini reflecția impresiilor și gândurilor sale, asta însemnând că analogia care există între o anume idee și o anume formă atrage în lumina astrală reflecția reprezentativă a acestei forme, deoarece esența luminii vii este existența configurativă, este imaginația universală din care fiecare dintre noi își însușește o parte mai mare sau mai mică, în funcție de gradul său de sensibilitate și de memorie. Acolo este sursa tuturor aparițiilor, a tuturor viziunilor extraordinare și a tuturor fenomenelor intuitive care sunt specifice nebuniei sau extazului.

Fenomenul însușirii și asimilării luminii prin sensibilitatea celui care vede este unul dintre cele mai mari care a fost dat științei pentru a-l studia. Poate că într-o zi, când se va vedea ceea ce deja s-a discutat, și când conștiința luminii și a crepusculului Vieții Eterne din Ființă, cuvântul lui Dumnezeu, care a creat Lumina, să pară a fi proferată prin orice inteligență, care poate să răspundă de forme și care vrea să privească. Să se facă lumină! Într-adevăr, lumina nu există ca stare de măreție decât pentru ochii care o privesc și sufletul îndrăgostit de spectacolul frumuseților universale și care acordă atenția la această scriere luminoasă a cărții infinite pe care o numesc lucrurile vizibile pare să strige, ca și Dumnezeu în zorii primei zile, aceste cuvinte sublimе și creatoare: Fiat lux!

Toți ochii văd la fel și creația nu este, pentru toți cei care o privesc, de aceeași formă și de aceeași culoare. Creierul nostru este o carte imprimată în interior și-n exterior și, oricât de puțin exaltă atenția, scrierile se confundă. Asta e ceea ce se produce în mod constant în beție și în nebunie. Atunci, visul triumfă asupra vieții reale și cufundă rațiunea într-un somn incurabil. Această stare de halucinație are treptele sale, toate pasiunile sunt beții, toate entuziasmele sunt nebunii relative și gradate. Îndrăgostitul este singurul care vede perfecțiuni infinite în jurul unui obiect care-l fascinează și care-l îmbată. Sărman bețiv de voluptăți,

măine, acest parfum de vin, care-l atrage, va fi pentru el o amintire respingătoare și cauza a o mie de grețuri și a o mie de dezgusturi!

A ști să folosești această forță și a nu te lăsa vreodată copleșit și învins de ea, a păși pe *capul șarpelui*, iată ceea ce ne învață magia luminii; în această arcană sunt conținute toate misterele magnetismului, care-și poate oferi numele întregii părți practice a înaltei magii a anticilor.

Magnetismul este bagheta miracolelor, dar numai pentru inițiați; deoarece, pentru imprudenții care ar vrea să facă din ea un joc sau un instrument în serviciul pasiunilor lor, devine redutabilă ca și gloria fulgerătoare care, urmând alegoriile legendei, o distruge pe prea ambițioasa Semele în îmbrățișările lui Jupiter.

Unul dintre marile beneficii ale magnetismului este acela de a evidenția, prin acte incontestabile, spiritualitatea, unitatea și imortalitatea sufletului. Spiritualitatea, unitatea și imortalitatea odată demonstrate, Dumnezeu se arată tuturor inteligențelor și tuturor inimilor. Apoi, credința în Dumnezeu și în armoniile Creației este adusă la acea armonie religioasă, care nu ar ști să existe în afara ierarhiei miraculoase și legitime a Bisericii catolice, singura care a păstrat toate tradițiile științei și credinței.

Cea dintâi tradiție a revelației unice a fost păstrată sub numele de cabala de către sacerdoția Israelului. Doctrina cabalistică, care este Dogma Înaltei Magii, este cuprinsă în Sepher Yetzirah, în Zohar și în Talmud. Conform acestei doctrine, absolutul este existența în care se regăsește Cuvântul, care este expresia rațiunii existenței și a vieții.

Existența este existență, *היה דשא היה*. Acesta este principiul.

În principiu era, adică, a fost și va fi Cuvântul, adică, rațiunea care vorbește.

Εν αρχη ην ο λόγος!

Fig. 2. Marele simbol al lui Solomon.

Cuvântul este rațiunea convingerii și în el se află, de asemenea, expresia credinței care însuflețește știința. Cuvântul, λόγος, este sursa logicii. Iisus este Cuvântul încarnat. Acordul rațiunii cu credința, al științei cu convingerea, al autorității cu libertatea, a devenit în timpurile moderne enigma veritabilă a Sfinxului; și în același timp cu această mare problemă s-a ridicat aceea a drepturilor respective ale bărbatului și ale femeii; aceea trebuie să fie, pentru că între toți acești termeni ai unei mari și supreme întrebări, analogia este constantă și dificultățile, ca și raporturile, sunt invariabil aceleași.

Ceea ce devine paradoxal, în aparență, soluția celui nod gordian al filozofiei și al politicii moderne este că, pentru a acorda termenii ecuației care trebuie rezolvată, se simulează totdeauna faptul de a le amesteca sau de a le confunda.

În sfârșit, dacă există o absurditate supremă, aceasta este a cerceta cum ar putea fi credința o rațiune, rațiunea o convingere, libertatea o autoritate; și, reciproc, femeia un bărbat și bărbatul o femeie. Aici, chiar definițiile se opun confuziei și asta în distingerea perfectă a termenilor care urmează a fi puși în acord. Însă, distincția perfectă și eternă a celor doi termeni primitivi ai silogismului creator, pentru a se ajunge la demonstrarea armoniei lor prin analogia contrariilor, această distincție, spunem noi, este al doilea mare principiu al acestei filozofii oculte, mascată sub numele de cabala și indicată de toate hieroglifele sacre ale masoneriei antice și moderne.

Citim în Scriptură că Solomon a așezat în fața ușii templului două coloane de bronz, numite una Jakin și cealaltă Bohasz, ceea ce semnifică *puternicul* și *nevolnicul*. Aceste două coloane reprezentau bărbatul și femeia, rațiunea și credința, autoritatea și libertatea, Cain și Abel, dreptul și obligația; acestea erau coloanele lumii intelectuale și morale, erau hierogliful monumental al antinomiei necesare marii legi a Creației. Orice foarță are nevoie de o rezistență pentru sprijin, orice lumină de o umbră pentru oprire, orice proeminență de o scobitură, orice revărsare de un rezervor, orice domnie de un regat, orice suveran de un popor, orice muncitor de o materie primă, orice cuceritor de un subiect al cuceririi.

Afirmatia se impune prin negație, cel puternic nu triumfă decât în comparație cu cel slab, aristocrația nu se manifestă decât ridicându-se deasupra poporului. Faptul că cel slab poate deveni puternic, că poporul poate cuceri o poziție aristocratică, este o problemă de transformare și de progres, dar ceea ce se poate spune despre asta nu ar apărea decât ca o confirmare a celor dintâi adevăruri: slabul va fi totdeauna cel slab; puțin contează ca acesta să nu mai fie același personaj. La fel, poporul va fi mereu popor, adică masa guvernabilă și incapabilă să guverneze, cea mai mare armată de inferiori; orice emancipare personală este o dezertare forțată, recunoscută, în chip fericit, drept insensibil printr-o substituție eternă; un popor-rege sau un popor de regi ar presupune sclavagismul lumii și anarhia dintr-un singur și indisciplinabil oraș, așa cum era la Roma în vremurile celei mai mari glorii. O națiune de suverani ar fi, în mod necesar, tot atât de anarhică precum o clasă de savanți sau de elevi care se cred maștri; nimeni nu ar vrea să asculte și toți ar emite dogme și ar comanda.

La fel s-ar putea spune despre emanciparea radicală a femeii. Dacă femeia trece de la condiția pasivă la condiția activă, integral și radical, ea renunță la sexul său și devine bărbat sau, mai degrabă, cum o asemenea transformare este, din punct de vedere fizic, imposibilă, ea ajunge la afirmarea prin dublă negație și se situează în afara celor două sexe, ca un androgin steril și monstruos. Așa sunt consecințele forțate ale marii dogme cabalistice a distingerii contrariilor pentru a ajunge la armonie prin analogia raporturilor lor.

Această dogmă, odată recunoscută și aplicată acestor consecințe, fiind săvârșită la scară universală, prin legea analogiilor, se ajunge la descoperirea celor mai mari secrete ale simpatiei și antipatiei naturale din știința guvernării, fie în politică, fie în căsătorie, din medicina ocultă în toate ramurile sale, fie magnetism, fie homeopatie, fie influență morală; de altfel, după cum vom explica, legea echilibrului în analogie conduce la descoperirea unui agent universal, care era *marea arcană* a alchimistilor și a magicienilor Evului Mediu.

Am spus că acest agent este o lumină de viață prin care ființele sunt însuflețite și a cărei electricitate nu este decât un accident și ca o perturbare pasageră. La cunoașterea și folosirea acestui agent se raportează tot ceea ce ține de practica minunatei cabale de care ne vom ocupa în curând, pentru a satisface curiozitatea acelor care caută în secretele științelor mai curând emoții decât învățăminte înțelepte.

Religia cabaliștilor este în același timp plină de ipoteze și plină de certitudine, deoarece lucrează prin analogia cunoscutului cu necunoscutul. Ei recunosc religia ca pe o nevoie a umanității, ca pe un fapt evident și necesar, și în acest punct este pentru ei doar revelația divină, permanentă și universală. Ei nu contestă nimic din ceea ce există, dar găsesc o rațiune tuturor lucrurilor. La fel, doctrina lor, marcând net linia de separare care trebuie să existe etern între știință și credință, nu dă credinței cea mai mare rațiune drept bază, ceea ce-i garantează o durată eternă și incontestabilă; urmează formulele populare ale dogmei, care, singure, pot varia și interdistruge; cabalistul nu este impresionat de atât de puțin și descoperă imediat o rațiune celor mai uluitoare formule ale misterelor.

La fel, rugăciunea sa se poate uni cu cea a tuturor oamenilor pentru a o conduce, ilustrând prin această știință și rațiune, și pentru a o alătura ortodoxiei. Când vorbește despre Maria, el se închină în fața acestei realizări a tot ce există divin în visurile inocenței și a tot ce este faimos în sfânta nebunie a inimii tuturor mamelor. Nu el este cel care va respinge florile de pe altarul mamei lui Dumnezeu, panglicile albe pentru capelele sale, chiar lacrimile la naivele sale legende! Nu el este cel care va rade de Dumnezeu scâncind în leagăn și de victima însângerată a Calvarului; el repetă acum, din fundul inimii sale, împreună cu înțelepții Israelului și adevărații credincioși ai Islamului: „Nu exista decât un Dumnezeu și acesta este Dumnezeu.“, ceea ce vrea să spună pentru un inițiat în adevăratele științe: „Nu există decât o Ființă și aceasta este Ființa!“ Dar tot ceea ce este politic și mișcător în credințe, dar splendoarea cultelor, dar fastul creațiilor divine, dar grația rugăciunilor, dar magia speranțelor în cer; toate astea sunt, oare, o propagare a ființei morale în

întreaga sa tinerețe și în toată frumusețea sa? Da, dacă ceva-l poate îndepărta pe inițiatul veritabil al rugăciunilor publice și ale templelor, ceea ce poate provoca în el dezgustul sau indignarea împotriva unei forme religioase oarecare, acest ceva este necredința vizibilă a Conducătorului sau a poporului, este puțină demnitate din ceremoniile cultului, este, pe scurt, profanarea lucrurilor sfinte. Dumnezeu este cu adevărat prezent atunci când sufletele reculese și inimile atinse îl adoră; el este simțitor și teribil de absent când se vorbește despre el fără foc sau fără lumină, adică fără inteligență și fără iubire.

Ideea care trebuie avută despre Dumnezeu, urmând înțeleapta cabală, ne-o va revela chiar Sfântul Pavel însuși: „Pentru a ajunge la Dumnezeu, spune acest apostol, trebuie să crezi că El există și că El îi răsplătește pe cei care-L caută.”

Așadar, nimic în afară de ideea Ființei, asociată noțiunii de bunătate și de dreptate, căci această Idee este doar Absolutul. A spune că Dumnezeu nu există sau a defini ceea ce este El înseamnă același lucru cu a blasfemia. Întreaga definiție a lui Dumnezeu, riscată de inteligența umană, este rețeta empirismului religios prin intermediul căruia superstiția va putea obține mai târziu un diavol.

În simbolurile cabalistice, Dumnezeu este mereu reprezentat printr-o imagine dublă, una normală, alta răsturnată, una albă și cealaltă neagră. Înțelepții au vrut să exprime astfel concepția inteligentă și concepția vulgară a aceleași idei, Dumnezeul luminii și Dumnezeul întunericului; la acest simbol prost înțeles trebuie să se raporteze originea lui Ahrimanes al perșilor, acest negru și divin străbun al tuturor demonilor; în sfârșit, visul regelui infernal nu este decât o falsă idee despre Dumnezeu.

Lumina singură, fără întuneric, ar fi invizibilă pentru ochii noștri și ar produce o amețală echivalentă celor mai profunde tenebre. În analogiile acestui adevăr fizic, bine înțeles și bine meditat, se va găsi soluția celor mai teribile probleme: originea răului. Dar, cunoașterea perfectă a acestei soluții și a tuturor consecințelor sale nu este realizată pentru majoritate, care nu trebuie să pătrundă atât de ușor în secretele armoniei universale.

La fel, când inițiatul în Misterele din Eleusis parcursese cu triumf toate experiențele, când văzuse și atinsese lucrurile sfinte, dacă era judecat prea aspru pentru a suporta ultimul și cel mai teribil dintre toate secretele, un preot acoperit se apropia de el alergând și îi spunea la ureche aceste cuvinte: *Osiris este un zeu negru*. Astfel, acest Osiris, al cărui oracol era Typhon, acest divin soare religios al Egiptului, se stinse deodată și nu mai era el însuși rămăsese doar umbra acestei mărețe și indefinite Isis, care e tot ceea ce a fost și tot ceea ce va fi, dar a cărei persoană încă nu-și ridicase vălul etern.

Pentru cabaliști, lumina reprezintă principiul activ și tenebrele sunt analoage principiului pasiv; asta pentru că ei au făcut din soare și din lună emblema celor două sexe divine și a celor două forțe creatoare; pentru că ei au atribuit mai întâi femeii tentația și păcatul, apoi prima muncă, munca maternă a mântuirii, din moment ce chiar din lăuntrul tenebrei a fost văzută renăscând lumina. Vidul atrage plinul, pretinsul rău, pretinsul neant, rebeliunea temporară a creaturilor atrage pentru eternitate un Ocean de ființe, de bogăție, de iertare și de iubire. Astfel se explică simbolul lui Hristos coborând în Infern după ce a epuizat pe cruce cea mai specială iertare.

Prin această lege a armoniei, în analogia contrariilor, cabaliștii explică la fel toate misterele iubirii sexuale; de ce această pasiune este mai durabilă între două naturi inegale și două caractere opuse? Pentru că în iubire există mereu un sacrificator și o victimă, pentru că pasiunile cele mai îndârjite sunt acelea a căror satisfacere pare imposibilă. Prin această lege ar fi reglat, pentru totdeauna, problema pe care doar sfântul simonism a putut-o ridica serios în zilele noastre. Ei ar fi descoperit că forța naturală a femeii, fiind forța inerției sau a rezistenței, cel mai greu de descris dintre drepturile sale este dreptul la pudoare; și că, astfel, ea nu trebuie să facă nimic, nici să râvnească la ceea ce presupune un fel de nerușinare bărbătească. Natura a prevăzut, de altfel, în ea ceva, dându-i o voce dulce care nu s-ar putea auzi în adunări fără a ajunge la tonuri ridicole prin stridență. Femeia care ar aspira la funcțiile celui alt sex ar pierde prin ea însăși propriile prerogative. Nu știm până la ce punct ar

merge ea pentru a guverna bărbații, dar, fără îndoială, bărbații și, asta ar fi mai crud pentru ea, copiii nu ar mai iubi-o.

Legea conjugală a cabaliștilor oferă prin analogie soluția problemei foarte interesante și dificile a filozofiei moderne, acordul final și durabil al rațiunii și credinței, al autorității și al libertății de investigare, al științei și credinței. Dacă știința este soarele, credința este lumina: este o reflectare a zilei în noapte. Credința este suplimentul rațiunii în tenebrele pe care le lasă știința, fie înaintea ei, fie în urma ei; ea emană din rațiune, dar niciodată nu poate nici să se confunde cu ea, nici să o confunde, împietățile rațiunii asupra credinței sau ale credinței asupra rațiunii sunt eclipsele de soare sau de lună; când sosesc, fac inutile imediat focul și reflectorul de lumină.

Știința dispăre prin sistemele care nu sunt altceva decât credința, iar credința cedează raționamentul. Pentru că cele două coloane ale templului susțin edificiul, trebuie ca ele să fie separate și plasate în paralel. Dacă există cineva care vrea excesiv să le apropie, precum Samson, le răstoarnă și întreg edificiul se surpă peste capul temerarului pe care resentimentele personale sau naționale l-au sortit de la început morții.

Luptele pentru autoritatea spirituală sau pentru autoritatea temporară au fost, din toate timpurile, în istoria umanității, mari certuri în conviețuire. Papalitatea, invidioasă pe puterea temporară, nu era decât o mamă de familie dornică să submineze locul soțului său: astfel, ea pierde încrederea copiilor săi. Autoritatea temporară, la rândul său, când calcă peste sacerdoți, este la fel de ridicolă pe cât ar fi un bărbat pretinzând să se priceapă mai bine decât o mamă la treburile casei și ale leagănului. Astfel, englezii, de exemplu, din punct de vedere moral și religios, sunt bebeluși printre oameni; asta s-a remarcat foarte bine, spre tristețea și supărarea lor.

Dacă dogma religioasă este un basm de dădacă, prevăzut să fie ingenios și de o morală binefăcătoare, este perfect adevărat pentru copil că tatăl de familie ar fi ridicol să-l contrazică. Atunci, mamelor le aparține monopolul spunerii frumoase, al treburilor mărunte și al cântecelor. Maternitatea este un tip de sacerdoție și asta pentru că biserica trebuie să fie în exclusivitate

mamă, pentru că preotul catolic renunță la a fi bărbat și se leapădă în fața ei de avantajul drepturilor sale de paternitate.

Niciodată nu ar trebui să se uite: papalitatea este o mamă universală sau nu este nimic. Papesa Jeanne, despre care protestanții au creat o istorie scandaloasă, nu poate fi decât o ingenioasă alegorie iar, pe când suveranii pontifi i-au lovit pe împărați și pe regi, exista papesa Jeanne, care voia să-și bată soțul, în cadrul celui mai mare scandal al lumii creștine. Astfel, schismele și ereziile n-au fost ele, în fond, decât, o repetăm, dispute conjugale; Biserica și protestantismul vorbesc rău una despre alta și regretă, se supără că se evită și se enervează pentru că există una fără cealaltă, precum doi soți separați.

Astfel, prin cabala, și doar prin ea, totul se explică și se conciliază. Este o doctrină care însuflețește și le dezvoltă pe ambele, ea nu distruge nimic, ci, dimpotrivă, dă dreptate întrutotul la tot ce există. Așadar, toate forțele lumii sunt în serviciul acestei științe unice și superioare, iar adevăratul cabalist poate să dispună după voia sa, fără ipocrizie și fără minciună, de știința înțelepților și de entuziasmul credincioșilor. El este mai catolic decât domnul de Maistre, mai protestant decât Luther, mai israelit decât Marele Rabin, mai profet decât Mahomed; nu este el deasupra sistemelor și pasiunilor care ascund adevărul și nu poate el să reunească de bunăvoie toate razele risipite și divers reflectate prin toate fragmentele acestei oglinzi sparte care este credința universală și pe care oamenii o posedă pentru atâtea credințe opuse și diferite? Nu există decât o ființă, nu există decât un adevăr, nu există decât o lege și doar o credință, așa cum nu există decât o umanitate în această lume: *היהא דשא היהא*.

Ajunși la înălțimi intelectuale și morale asemănătoare, înțelegem că spiritual și inima omenească se bucură de o pace profundă; la fel, aceste cuvinte: *Pace profundă, frații mei!* erau vorbele maestrului în înalta masonerie, adică în asociația inițiaților cabalei.

Războiul pe care Biserica l-a declarat Magiei a fost o necesitate din pricina profanărilor falșilor gnostici, dar adevărata Știință a magilor este esențial catolică pentru că ea își

fundamentează realizarea pe principiul ierarhiei. Doar în Biserica catolică există o ierarhie serioasă și absolută. Henri Khunrath a fost singurul care a fost un protestant determinat; însă în el era germanul epocii sale mai curând decât cetățeanul mistic al regatului etern.

Esența anticreștinismului este excluderea, iar erezia este sfășierea trupului lui Crist, urmând expresia Sfântului Ioan: *Omnis spiritus qui solvit Christum hic Antechristus est*. Adică, Religia este caritate. Însă, nu există caritate în anarhie.

De asemenea, Magia a avut ereticii și sectarii săi, oamenii săi de prestigiu și vrăjitorii săi. Urmează să răzbunăm legitimitatea științei, uzurpările ignoranței, nebunia și fraudă și mai ales prin aceasta va putea fi munca noastră utilă și va fi în totalitate nouă.

Până în prezent, istoria Magiei nu a fost tratată decât precum analele unei prejudecăți sau cronicile mai mult sau mai puțin exacte ale unei serii de fenomene; într-adevăr, nimeni nu credea că Magia era o știință. O istorie serioasă a acestei științe redescoperite trebuie să indice dezvoltările și progresele; prin urmare, noi mergem chiar în sanctuar, în loc să mergem de-a lungul ruinelor și găsim acest sanctuar îngropat atât de mult timp sub cenușa a patru civilizații, mai special conservată decât acele mumii vii ieșite din spatele cenușelor Vezuviului, în toată frumusețea lor moartă și în toată măreția lor dezolantă.

În cea mai frumoasă lucrare a sa, Bossuet a arătat religia înlăntită peste tot cu istoria: ar fi spus el, dacă ar fi știut, că o știință, născută odată cu lumea, ca să spunem așa, dă dreptate credinței dogmelor primitive ale religiei unice și universale, unindu-le cu teoremele incontestabile ale matematicii și ale rațiunii?

Magia dogmatică este cheia tuturor secretelor încă neaprofundate de filozofia istoriei; și magia practică prelucrată doar prin forța, mereu limitată, dar mereu progresivă, a voinței umane, templul ocult al Naturii.

Nu avem pretenția nefirească de a explica prin magie misterele religiei; dar noi învățăm cum știința trebuie să accepte și să respecte aceste mistere. Nu mai spunem că rațiunea trebuie să se umilească în fața credinței; ea trebuie, dimpotrivă, să se simtă onorată că e credincioasă; căci credința este cea care salvează

rațiunea de ororile neantului pe marginea prăpăstiilor, pentru a o atașa infinitului.

Ortodoxia în religie este respectul ierarhiei, singurul gardian al unității. Așadar, să nu ne temem să o repetăm, Magia este esențialmente știința ierarhiei. Ceea ce interzice ea, înainte de toate, să ne amintim bine, sunt doctrinele anarhice; și ea demonstrează, chiar prin Legile Naturii, că armonia este inseparabilă de putere și de autoritate.

Ceea ce este, pentru cel mai mare număr de curioși, atracția principală a Magiei reprezintă faptul că ei văd în ea un mijloc extraordinar de a-și satisface pasiunile. Nu, spun avarii, secretul lui Hermes despre transmutarea metalelor nu există; altfel, am cumpăra-o și am fi bogați!... Sărmani nebuni, care credeți că un secret fără pereche se poate vinde! Și ce nevoie ar avea de banii voștri cel care ar ști să fabrice aur?

E adevărat, va răspunde un credul, dar tu însuți, Éliphas Lévi, dacă ai fi posedat acest secret nu ai fi fost mai bogat decât noi? Ei! Spuneți că sunt sărac? V-am cerut ceva? Care este suveranul lumii care poate să se laude că mi-a plătit pentru un secret al științei? Care este milionarul căruia i-am dat vreodată motive să creadă că aș vrea să-mi vând averea contra averii sale? Când cineva vede de jos bogăția pământului, aspiră mereu la ea ca la o fericire suverană; dar, cum nu le dă importanță, pe când planează pe deasupra lor, și pentru că are puțină dorință de a le lua înapoi, le lasă să cadă precum niște lanțuri!

Oh! Se jelea un tânăr bărbat, dacă secretele magiei erau adevărate, aș vrea să le posed pentru a fi iubit de toate femeile. De toate, doar acest lucru.

Biet copil, va veni o zi când va fi greu să ai una. Iubirea sexuală este o orgie în doi, când beția atrage iute dezgustul, atunci se despart aruncându-și paharele în cap.

Eu, spunea într-o zi un bătrân idiot, eu aș vrea să fiu magician ca să bulversez lumea!

Curajosul meu domn, dacă erați magician, nu ați fi fost imbecil; și, atunci, nimic nu v-ar fi furnizat, chiar nici în fața tribunalului proprii conștiințe, beneficiul circumstanțelor atenuante, dacă ați fi devenit un ticălos.

Ei, bine! ar spune un epicureic, atunci dați-mi rețetele magiei, ca să mă bucur mereu și să nu mai sufăr vreodată...

Aici, chiar știința însăși vă răspunde:

Religia v-a spus deja: Fericiți cei care suferă; dar, chiar din această pricină, religia v-a pierdut încrederea.

Ea a spus: Fericiți cei care plâng și de aceea ați râs de învățăturile ei.

Acum ascultați ce spun experiența și rațiunea:

Suferințele încearcă și creează sentimentele generoase; plăcerile dezvoltă și întăresc instinctele slabe.

Suferințele întăresc contra plăcerii, bucuriile te fac slab împotriva durerii.

Plăcerea destramă;

Durerea readună;

Cine suferă se întărește;

Cine se bucură se înmoaie.

Plăcerea este piedica bărbatului.

Durerea maternă este triumful femeii.

Plăcerea este cea care fecundează, dar durerea este cea care conține și care naște.

Păcat de bărbatul care nu știe și care nu vrea să sufere! Căci va fi doborât de dureri. Cei care nu vor să prospere, Natura îi târăște fără milă.

Suntem aruncați în viață ca în largul mării: trebuie să înotăm sau să murim.

Acestea sunt Legile Naturii predate de Înalta Magie. Vedeți acum dacă puteți deveni magician pentru a vă bucura mereu și a nu suferi vreodată!

Și, atunci, vor spune, cu un aer dezamăgit, oamenii de pretutindeni, la ce poate servi Magia? Credeți că profetul Balaam a putut să răspundă măgăriței sale, dacă ea îl întrebase la ce poate servi inteligența?

Ce ar răspunde Hercule unui pigmeu care l-ar întreba la ce poate folosi forța?

Fără îndoială că nu comparăm oamenii cu pigmeii și, cu atât mai puțin, cu măgărița lui Balaam; ar fi lipsit de politețe și de bun gust.

Atunci, răspundem cât mai frumos acestor persoane atât de strălucitoare și atât de amabile că Magia nu le poate servi absolut la nimic, dat fiind faptul că acestea nu se vor ocupa vreodată în mod serios de ea.

Lucrarea noastră se adresează sufletelor care lucrează și care gândesc. Ele vor afla astfel explicația a ceea ce a rămas confuz în *dogmă* și în *ritualul Înaltei Magii*.

După exemplul marilor măestri, am urmat în planul și divizarea cărții noastre, ordinea rațională a numerelor sacre. Divizăm *Istoria Magiei* în *șapte cărți* și fiecare capitol conține *șapte subcapitole*.

Prima carte este consacrată *originilor magice*, aceasta fiind Geneza științei și noi am oferit-o prin cheia literii *Aleph* א, care exprimă, din punct de vedere cabalistic, unitatea principală și originară.

A doua carte va cuprinde *formulele istorice și sociale ale cuvântului magic* în Antichitate. Marca sa este litera *Beth* ב, simbolul binarului, expresia cuvântului creator, caracter special al gnozei și al ocultismului.

A treia carte va fi *expunerea realizării științei antice în societatea creștină*. Acolo vom vedea cum, pentru știință în sine, cuvântul s-a încarnat. Numărul trei este cel al generării, al împlinirii și această carte are drept cheie litera *Ghimel* ג, hieroglifa nașterii.

În a patra carte vom vedea *forța civilizatoare a Magiei* la barbari și producțiile naturale ale acestei științe în mijlocul popoarelor aflate încă în fașă, misterele druzilor, miracolele eubagilor, legende de barzilor și în ce mod toate acestea participă la formarea societăților moderne, pregătind creștinismului o victorie strălucitoare și durabilă. Numărul patru exprimă natura și forța și litera *Daleth* ד, care o reprezintă în alfabetul ebraic, este figurată în alfabetul hieroglific al cabaliștilor printr-un împărat pe tronul său.

A cincea carte va fi consacrată *erei sacerdotale a Evului Mediu*. Aici vom vedea dizidențele și luptele științei, formarea societăților secrete, operele lor necunoscute, ritualurile secrete

ale vrăjitorilor, misterele divinei comedii, divizarea sanctuarului, care trebuie să ducă mai târziu la o glorioasă unitate. Numărul cinci este cel al chintesenței, al religiei, al sacerdoției; caracterul său este litera *He* 𐤅, reprezentată în alfabetul magic prin figura marelui preot.

Cea de-a șasea carte a noastră va arăta *magia îmbinată cu opera de revoluționare*. Numărul șase este cel al antagonismului și al luptei care pregătește pentru sinteza universală. Litera sa este *Vaf* 𐤅, figura lingamului creator, a fierului curbat care seceră.

A șaptea carte va fi aceea a *sintezelor* și va conține expunerea lucrărilor moderne și a descoperirilor recente, teoriile noi ale luminii și ale magnetismului, revelația marelui secret al rozacrienilor, explicarea alfabetelor misterioase, în sfârșit, știința cuvântului și a operelor magice, sinteza științei și aprecierea lucrărilor tuturor misticilor contemporani. Această carte va fi complinirea și încoronarea operei, așa cum septenalul este coroana numerelor, de vreme ce reunește triumghiul ideii cu pătratul formei. Litera sa corespondentă este *Dzain* 𐤅 și hieroglifa cabalistică este un om victorios urcat pe un car tras de doi sfincși. Am atribuit această figură în precedenta noastră lucrare.

E departe de noi vanitatea ridicolă de a ne plasa în locul triumfătorului cabalist, doar știința este cea care trebuie să triumfe, iar cel pe care noi vrem să-l arătăm lumii inteligente urcat pe un car cubic și tras de Sfinx, este Cuvântul Luminii, este realizatorul divin al cabalei lui Moise, este Soarele omenesc al Evangheliei, este Omul-Dumnezeu, care a venit deja ca Mântuitor și care se va manifesta curând ca Mesia, adică, precum un rege definitiv și absolut al instituțiilor temporale. Acesta este gândul care animă curajul nostru și ne întreține speranța.

Și acum ne rămâne să supunem toate ideile noastre, toate descoperirile noastre și toate lucrările noastre judecării infailibile a Ierarhiei Divine. Tot ceea ce ține de știință, oamenilor acceptați de științe, tot ceea ce ține de religie, doar Bisericii și doar Bisericii ierarhice și conservatoare a unității, catolică și romană, de la Iisus Hristos până azi.

Savanților le supunem descoperirile noastre, episcopilor, aspirațiile noastre și credințele noastre! În sfârșit, din nefericire,

copilului care se crede mai înțelept decât părinții săi, omului care nu recunoaște măestrării, visătorului care gândește și care se roagă pentru el însuși! Viața este o comuniune universală și în această comuniune se află imortalitatea. Cel care se izolează se sortește morții și eternitatea însingurării ar fi moartea eternă!

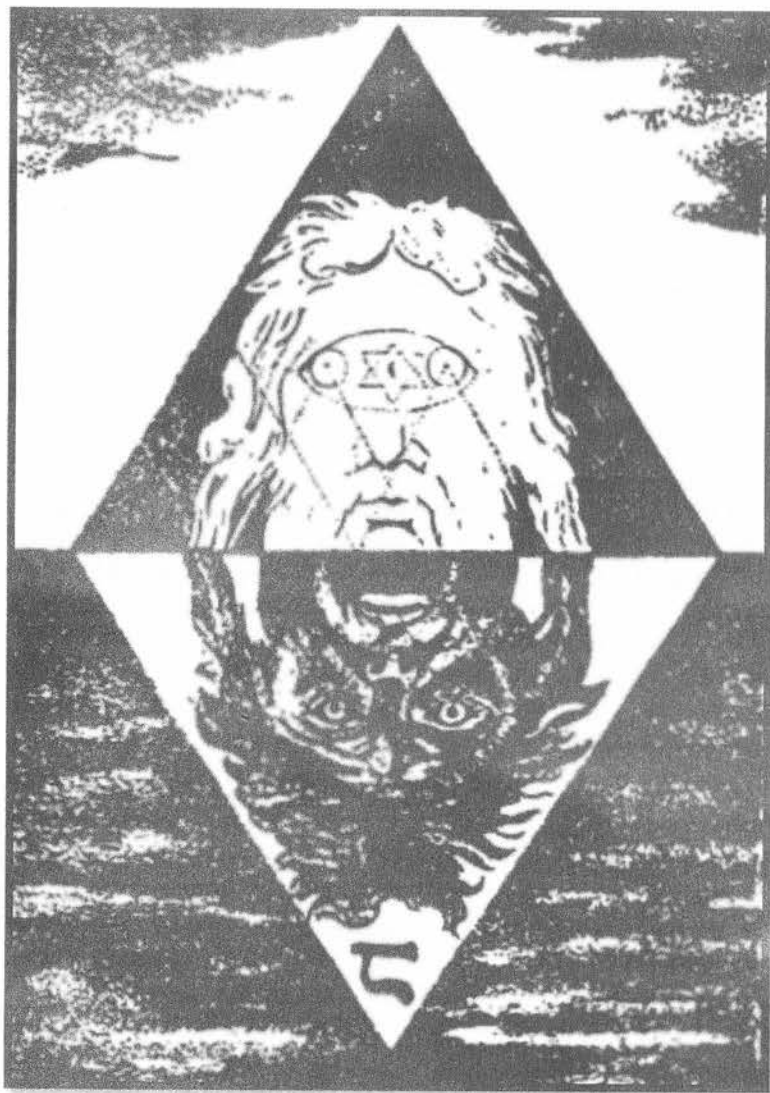

Fig. 3. Capul magic al Zoharului.

CARTEA ÎNTÂI

Originile Magiei

א, Aleph

Capitolul I

ORIGINILE FABULOASE

Originile fabuloase. Cartea căinței lui Adam. Cartea lui Enoh. Legenda îngerilor căzuți. Apocalipsa lui Metodius. Geneza după indieni. Moștenirea magică a lui Abraham, după Talmud, Sepher Yetzirah și Zoharul.

Au existat, spune cartea apocrifă a lui Enoh, îngeri care s-au aruncat din cer ca să iubească fetele de pe pământ.

Căci, în acele zile, pe când fiii oamenilor se înmulțiseră, li s-au născut fete de o mare frumusețe.

Și atunci când îngerii, fiii cerului, l-au văzut, au fost cuprinși de iubire pentru ele, ei și-au spus unii altora: „Haideți să ne alegem soții din neamul oamenilor și să zămislăm copii.“

Atunci, Samyasa, șeful lor, le-a spus: „Poate nu veți avea curaj să împliniți această decizie și atunci eu voi rămâne singurul responsabil de căderea voastră.“

Dar ei i-au răspuns: „Jurăm să nu ne pară rău și să împlinim întregul nostru plan.“

Au fost două sute cei care au coborât pe muntele Hermon.

Și de atunci acest munte a fost numit Hermon, ceea ce înseamnă Muntele Jurământului.

Iată numele șefilor acestor îngeri care au coborât: Samyasa, șeful lor, Urakabameel, Azibeel, Tamiel, Ramuel, Danel, Azkeel, Sarakuyal, Asael, Armers, Batraal, Anane, Zavebe, Samsaveel, Ertrael, Turel, Jomiel, Arazil.

Ei și-au luat soții cu care s-au unit, le-au învățat magia, farmecele și împărțirea rădăcinilor și arborilor.

Amazarac le-a învățat toate secretele farmecelor, Barkail le-a fost maestru celor care observau astrele, Akibeel le-a dezvăluit semnele și Izaradel mișcarea Lunii.

Această expunere a cărții cabalistice a lui Enoh este etalarea aceleiași profanări a misterelor științei, pe care noi vrem să o prezentăm printr-o altă imagine în istoria păcatului lui Adam.

Îngerii, fiii lui Dumnezeu, despre care vorbește Enoh, erau inițiați în magie din moment ce, după căderea lor, i-au educat pe bărbați prin intermediul femeilor indiscrete. Voluptatea le-a fost piedică, iar ei au iubit femeile și au aflat secretele regalității și ale sacerdoției.

Atunci civilizația primitivă a pierit, uriașii, adică reprezentanții forței brutale și ai poftelor nestăvilite, și-au disputat lumea care le putea scăpa; ea s-a destrămat sub apele Potopului și s-au șters toate urmele trecutului.

Acest Potop simboliza confuzia universală în care cade în mod necesar omenirea pentru că a încălcat și renegat armoniile Naturii.

Păcatul lui Samyasa și cel al lui Adam se aseamănă, ambii fiind provocați de slăbiciunea inimii, ambii profanând Arborele Științei și fiind alungați departe de Arborele Vieții.

Nu discutăm opiniile sau, mai curând, naivitățile celor care vor să învețe totul, literă cu literă, și care cred că știința și viața s-au putut dezvolta altădată sub forma arborilor, dar admitem sensul profund al simbolurilor sacre.

De fapt, arborele științei duce la moarte pentru că atrage în sine fructele; acele fructe sunt podoaba lumii, acele poame de aur sunt stelele pământului.

Există la biblioteca Arsenalului un manuscris foarte curios care se poate traduce astfel: *Cartea căinței lui Adam*.

Tradiția cabalistică este prezentată acolo sub forma unei legende și o prezentăm și noi aici:

„Adam avea doi fii: Cain, care reprezintă forța brută, Abel, care reprezintă blândețea inteligentă. Ei nu s-au putut înțelege și au pierit unul din pricina celuilalt și astfel moștenirea lor a fost dată unui al treilea fiu, numit Seth.”

Acesta este conflictul dintre două forțe contrare care se transformă spre profitul unei puteri sintetice și combinate.

„Dar Seth, care era drept, a putut ajunge până la intrarea în paradisul terestru fără ca heruvimul să-l îndepărteze cu sabia sa strălucitoare.” *Altfel spus, Seth reprezintă inițierea primitivă.*

„Seth a văzut atunci că Arborele Științei și Arborele Vieții s-au reunit și nu mai formează decât un întreg.”

Acordul științei și religiei în înalta cabală.

„Și îngerul i-a dat trei semințe care conțineau toată forța vitală a acestui Arbore.”

Acesta este ternarul cabalistic.

Atunci când Adam a murit, Seth, urmând instrucțiunile îngerului, a plasat cele trei semințe în gura tatălui său mort, ca o garanție a vieții eterne.

Ramurile care au ieșit din aceste trei semințe au format tufișul înflăcărat în mijlocul căruia Dumnezeu i-a arătat lui Moise Numele Său Etern:

ה'הא ושא ה'הא.

„Ființa care este, care a fost și care va fi ființă.”

„Moise a cules o ramură triplă din tufișul sacru și aceasta a fost pentru el nuiaua miracolelor.”

„Această nuia, odată separată de rădăcina sa, nu a încetat să trăiască și să înflorească și chiar a fost păstrată în Arcă.”

„Regele David a replantat această ramură vie pe muntele Sion și, mai târziu, Solomon a luat un trunchi triplu din lemnul acestui arbore, pentru a face cele două coloane Jakin și Bohas, care se aflau la intrarea în Templu, le-a îmbrăcat în bronz și le-a plasat a treia bucată de lemn mistic pe frontonul intrării principale.”

„Era un talisman care spăla de păcate tot ceea ce era impur la intrarea în Templu.”

„Dar, leviții corupți au smuls în timpul nopții această barieră a nelegiuirilor lor și au aruncat-o pe fundul băii vindecătoare acoperind-o cu pietre.”

„După acest moment, îngerul lui Dumnezeu agita în fiecare zi apele băii și le dăruia o putere miraculoasă pentru a-i invita pe oameni să caute arborele lui Solomon.”

„În timpul lui Iisus Hristos, baia a fost curățată și evreii, găsind această bărnă, inutilă după ei, au scos-o afară și au aruncat-o de-a latul râului Cedron.”

„Pe acest pod a trecut Iisus după arestarea sa nocturnă din Grădina Măslinilor și pe înălțimea acestei trecători l-au grăbit călăii săi pentru a-l trage în torent și, în graba lor pentru aflarea instrumentului de supliciu, au luat după dâșii podul care era o bărnă din trei părți, compusă din trei bucăți diferite de lemn și au făcut din ea o cruce.”

Această alegorie concentrează toate înaltele tradiții ale cabalei și secretele atât de ignorate ale zilelor noastre de către creștinismul Sfântului Ioan.

Astfel, Seth, Moise, David, Solomon și Hristos au împrumutat de la același Arbore cabalistic sceptrele de regi și cârjele de mari pontifi. Trebuie să înțelegem acum de ce Mântuitorul din leagăn a fost adorat de magi.

Să revenim la *Cartea lui Enoh*, pentru că ea trebuie să aibă o autoritate dogmatică mai mare decât un manuscris ignorat. În sfârșit, *Cartea lui Enoh* este citată în Noul Testament, de către apostolul Iuda.

Tradiția îi atribuie lui Enoh inventarea literelor. Prin urmare, aceasta este cea care a înălțat tradițiile consemnate în *Sepher Yetzirah*, o carte elementară a cabalei, a cărei redactare, după spusele rabinilor, i-ar aparține patriarhului Abraham, moștenitorul secretelor lui Enoh și părintele inițierii în Israel.

Atunci, Enoh părea să fie același personaj ca și Hermes Trimegistus al egiptenilor, iar faimoasa *Carte a lui Thoth*, scrisă în totalitate cu hieroglife și cu cifre, era biblia ocultă și plină de mistere, anterioară cărților lui Moise, la care inițiatul Guillaume Postel făcea adeseori trimitere în lucrările sale, sub numele de Geneza lui Enoh.

Biblia spune că Enoh nu a murit, ci că Dumnezeu l-a transportat dintr-o viață în alta. El trebuie să revină la sfârșitul veacurilor, pentru a se opune lui Anticrist, și el va fi unul dintre ultimii martiri sau mărturisitori ai Adevărului, despre care se menționează în Apocalipsa Sfântului Ioan. Ceea ce se spune despre Enoh se spune despre toți marii inițiatori ai cabalei. Sfântul Ioan însuși nu trebuie să fi murit, spuneau primii creștini, și au crezut mult timp că-l văd respirând în mormântul său, pentru că știința absolută a vieții este un mijloc de apărare împotriva morții și instinctul popoarelor le face să-l ghicească mereu. Oricum ar sta lucrurile, ne-au rămas de la Enoh două cărți, una hieroglifică, cealaltă alegorică. Una conține cheile hieratice ale inițierii, alta, istoria unei mari profanări care avea să ducă la distrugerea lumii și la haosul de după domnia uriașilor.

Sfântul Metodius, un episcop al primelor secole de creștinism, ale cărui opere se găsesc în colecția *Părinții Bisericii*, ne-a lăsat o apocalipsă profetică în care istoria lumii se derulează printr-o serie de viziuni. Această carte nu se găsește în colecția

operelor Sfântului Metodius, dar a fost conservată de gnostici și o regăsim tipărită în *Liber Mirabilis*, sub numele schimbat de *Bea-Metodius*, întrucât tipograful ignoranți au făcut în locul abrevierii *Bea-Metodius* pentru *beatus Metodius*.

Această carte se acordă în numeroase puncte cu *Tratatul alegoric al căinței lui Adam*. Aflăm aici că Seth s-a retras cu familia sa în Orient, în jurul unui munte vecin cu paradisul terestru. Aceasta a fost patria inițiaților, pe când posteritatea lui Cain a inventat o falsă magie în India, țara fratricidului, și s-au pus vrăjitoriile în slujba impunității.

Sfântul Metodius prezice după aceea conflictele și domnia succesivă a ismaeliților, învingătorii romanilor, francezii, învingătorii ismaeliților, apoi, despre un mare popor din Nord, a cărui invazie va preceda regatul personal al lui Anticrist. Atunci se va forma un regat universal, care va fi recucerit de un prinț francez și dreptatea va învinge pe durata unui număr mai mare de ani.

Noi nu ne vom ocupa aici de profetie. Ceea ce ne interesează pe noi să remarcăm este latura magiei bune și a magiei rele, a sanctuarului fiilor lui Seth și a profanării științelor prin descendenții lui Cain.

În sfârșit, înalta Știință este rezervată oamenilor care sunt stăpânii pasiunilor lor și natura pură nu oferă cheile camerei sale nupțiale adulterilor. Există două clase de oameni, oamenii liberi și sclavii; omul se naște sclav al propriilor nevoi, dar el se poate elibera prin inteligență.

Între cei care sunt liberi deja și cei care nu sunt încă, nu este posibilă egalitatea. Asta datorită rațiunii de a domni și a instinctelor de supunere. Astfel, dacă-i dați unui orb să-i conducă pe orbi, ei ar cădea toți în prăpastie.

Libertatea, să nu uităm, nu este derogarea pasiunilor eliberate de lege. Această derogare ar fi cea mai monstruoasă dintre tiranii. Libertatea este supunerea voluntară față de lege; este dreptul de a împlini soarta și doar oamenii cu judecată și dreptți sunt liberi. Or, oamenii liberi trebuie să-i conducă pe sclavi și sclavii sunt chemați să se elibereze; nu de conducerea oamenilor liberi, ci de acea servitute față de pasiunile brutale, care-i condamnă să nu existe fără stăpâni.

Acum admiteți odată cu noi adevărul înaltelor științe, presupuneți pentru o clipă că, în sfârșit, există o forță cu care te poți apăra și care supune voinței omului miracolele Naturii?

Spuneți-ne acum dacă puteți încredința brutalităților lacome secretele simpatiei și ale bogăției; intriganților arta fascinației, celor care nu știu, să conducă ei înșiși imperiul, dincolo de dorințe? Este înspăimântător când îți imaginezi dezordinile pe care le poate provoca o astfel de profanare. Va fi necesar un cataclism pentru a spăla crimele de pe pământ, când totul va fi adâncit în mocirlă și în sânge.

Ei bine! iată ceea ce ne revelează istoria alegorică a căderii îngerilor în *Cartea lui Enoh*, iată păcatul lui Adam și urmările sale fatale. Iată Potopul și furtunile sale; apoi, mai târziu, înaltul blestem al Canaanului. Revelația ocultismului este figurată prin nerușinarea acelor fii care expun nuditatea părintească. Beția lui Noe este o lecție pentru sacerdoțiul din toate timpurile. Spre nefericirea celor care expun secretele generației divine, privirilor impure ale nebunului! Păstrați sanctuarul închis, voi cei care nu vreți să-l oferiți pe tatăl vostru adormit bațjocurii imitatorilor lui Cham!

Aceasta este, după legile ierarhiei umane, tradiția copiilor lui Seth; dar acestea nu au fost doctrinele familiei lui Cain. Cainiștii din India au inventat o geneză pentru a consacra opresiunea celor mai puternici și pentru ignoranța celor slabi; inițierea devine privilegiul exclusiv al castelor supreme și rasele umane au fost condamnate la o servitute eternă, sub pretextul unei nașteri inferioare; ei au ieșit, spun ei, din picioarele sau genunchii lui Brahma!

Natura nu dă naștere nici sclavilor, nici regilor, toți oamenii născându-se pentru muncă.

Cel care pretinde că omul este perfect prin naștere și că societatea îl degradează și-l pervertește ar fi cel mai sălbatic dintre anarhiști dacă nu ar fi cel mai poetic dintre nebuni. Dar Jean-Jacques a fost un sentimental și un visător, fondul său de mizantrop, dezvoltat prin logica fanaticilor săi, ducea fructele mănii și distrugerii. Realizatorii conștiincioși ai utopiilor sensibilului filozof din Geneva au fost Robespierre și Marat.

Societatea nu este o existență abstractă, pe care să o putem face separat responsabilă de perversitatea oamenilor; societatea este asociația oamenilor. Ea este defectuoasă din cauza viciilor lor, îi răspunde blasfemia egalității antisociale și a dușmanului direct al oricărei obligații; doar creștinismul a rezolvat problema oferind supremația devotamentului și proclamându-l drept superior pe cel care a sacrificat legii propriul orgoliu societății și dorințele sale.

Evreii, deținători ai tradiției lui Seth, nu au conservat-o în toată puritatea sa și s-au lăsat cucerți de ambițiile nedrepte ale posterității lui Cain. Ei s-au crezut o rasă de elită și au gândit că Dumnezeu le-a dat mai degrabă adevărul ca patrimoniu, decât încrederea, asemenea unui despot aparținând întregii umanități.

În sfârșit, găsim în Talmud, alături de sublimele tradiții ale Sepher Yetzirah și ale Zoharului, revelații atât de ciudate. Astfel, că nu s-au temut să-i atribuie însuși patriarhului Abraham idolatria popoarelor, de vreme ce spun că Abraham a lăsat israeliților moștenirea sa, adică știința adevăratelor nume divine; cabala, pe scurt, ar fi fost proprietatea legitimă și ereditară a lui Isaac; dar patriarhul dădea, zic ei, daruri copiilor concubinilor sale; și prin darurile sale ei înțeleg dogme ascunse și nume obscure, care s-au materializat degrabă și s-au transformat în idoli. Falsele religii și misterele lor absurde, superstițiile orientale și sacrificiile lor oribile, ce dar oferit de un tată familiei sale nerecunoscătoare! Nu l-a vânat destul pe Agar, în deșert, împreună cu fiii săi?; trebuia să le dea, pe lângă pâinea unică și ulciorul cu apă, povara minciunii pentru a deznădăjdui și otrăvi exilul lor?

Gloria creștinismului este aceea de a fi chemat toți oamenii către adevăr, fără distincție între popoare și caste, dar, nu de fiecare dată, fără distincția inteligențelor și virtuților.

„Nu aruncați mărgăritare în fața porcilor – a spus divinul fondator al creștinismului – de teamă că le vor călca în picioare și că, întorcându-se contra voastră, ei vă vor mânca!”

Apocalipsa sau Revelația Sfântului Ioan, care cuprinde toate secretele cabalistice ale dogmei lui Iisus Hristos, nu este o carte mai puțin obscură decât Zoharul.

Este scrisă cu hieroglifici, cu numere și imagini; și apostolul face adesea apel la inteligența inițiaților. „Doar cel care înțelege

Știința, doar cel care înțelege calculul – spune el de multe ori – după o alegorie sau după enunțarea unui număr“. Așadar, Sfântul Ioan, apostolul iubirii și depozitarul tuturor secretelor Mântuitorului, nu a scris pentru a fi înțeles de mulțime.

Sepher Yetzirah, Zoharul și Apocalipsa sunt capodoperele ocultismului; ele cuprind mai multe sensuri decât cuvinte, expresia este figurată în ele ca și-n poezie și exactă precum numerele. Apocalipsa rezumă, completează și depășește întreaga știință a lui Abraham și Solomon, după cum o vom dovedi, explicând *cheile înaltei cabale*.

Începutul Zoharului uluiește prin profunzimea vederilor sale de ansamblu și prin grandioasa simplitate a imaginilor. Iată ce citim aici:

„Inteligența ocultismului este știința echilibrului.“

„Forțele care se produc fără a fi echilibrate pier în neant.“

„Astfel au pierit regii lumii antice, prinții uriașilor. Au căzut precum copacii fără rădăcini și nu s-a mai descoperit locul lor.“

„Din pricina conflictului forțelor neechilibrate, pământul devastat era gol și inform, pe când Duhul lui Dumnezeu a apărut pe cer și a restrâns cantitatea de apă.“

„Așadar, toate aspirațiile Naturii au fost îndreptate spre unitatea formei, spre sinteza vie a Puterilor echilibrate și Fruntea lui Dumnezeu, încoronată de lumină, s-a ridicat deasupra Mării întinse și s-a reflectat în apele de jos.“

„Cei doi ochi ai Săi au părut arzători în lumină, aruncând două linii de foc care s-au încrucișat cu razele reflecției.“

„Fruntea lui Dumnezeu și cei doi ochi ai Săi formau un triunghi în cer și reflecția forma un triunghi în ape.“

„Astfel s-a revelat numărul șase, care a fost cel al creației universale.“

Traducem aici, explicându-l, textul pe care nu am fi știut să-l facem inteligibil, traducându-l literal.

Autorul cărții are nevoie, de altfel, să ne declare că această formă umană, pe care i-a dat-o lui Dumnezeu, nu este decât o imagine a cuvântului său și că pe Dumnezeu nu ar ști să-l exprime nici prin vreun gând, nici prin vreo formă.

Blaise Pascal a spus că „Dumnezeu este un cerc al cărui centru este pretutindeni și cu circumferința în nicio parte“. Dar cum să concepi un cerc fără circumferință? Zoharul a adoptat opusul acestei figuri paradoxale și spune, bineînțeles, despre

cercul lui Pascal, că „circumferința este peste tot și centrul nicăieri“, dar nu este vorba despre un cerc, este o balanță cu care compară echilibrul universal al lucrurilor. „Echilibrul este pretutindeni – spune el –, se găsește, deci peste tot la fel, punctul central în care este suspendată balanța.“ Aici descoperim Zoharul mai puternic și mai profund decât Pascal.

Autorul Zoharului continuă visul său sublim. Sinteza Cuvântului, formulată prin figura umană, se înalță încet și iese din ape precum Soarele care răsare:

Când ochii au apărut, s-a făcut lumină; când gura s-a înălțat, spiritele au fost create și cuvântul s-a făcut auzit; capul întreg a ieșit și iată prima zi a Creației. Urmează umerii, brațele, abdomenul și munca începe. Imaginea divină alungă cu o mână marea și înalță continentele și munții cu cealaltă. Ea crește, crește mereu. Apare puterea sa generatoare și toate ființele încep să se înmulțească; în cele din urmă, este în picioare, pune un picior pe pământ și pe celălalt în mare și, oglindindu-se în întregime în Oceanul Creației, el suflă reflecția sa, cheamă imaginea sa la viață. Să creăm omul – a spus el – și omul a fost creat.

Nu cunoaștem nimic la fel de frumos la vreun poet, doar această viziune a Creației săvârșite prin tipul ideal de umanitate. Astfel, omul este umbra unei umbre! Dar el este reprezentarea puterii divine. El poate, de asemenea, să întindă mâinile spre Orient și spre Occident; pământul i-a fost dăruit drept proprietate.

Iată-l pe Adam Kadmon, Adamul primitiv al cabaliștilor; iată de ce au făcut din el un uriaș; iată de ce Swedenborg, urmărit în închipuirile sale de amintirile cabalei, spune că întreaga Creație nu este decât un om gigantesc și că suntem făcuți după imaginea universului.

Zoharul este o geneză a luminii, Sepher Yetzirah este o scară a adevărurilor. Acolo se explică cele treizeci și două de semne absolute ale cuvântului, numerele și literele; fiecare literă reproduce un număr, o idee și o formă, în felul în care matematica se aplică ideilor și formelor, nu mai puțin riguros decât numerelor, printr-o proporție exactă și o corespondență perfectă.

Prin știința Sepher Yetzirah, spiritul omenesc este fixat în adevăr și în rațiune și poate să fie mulțumit de progresele posibile ale inteligenței prin evoluția numerelor. Zoharul reprezintă atunci adevărul absolut și Sepher Yetzirah oferă căile de a-l înțelege, de a-l însuși și de a-l utiliza.

Fig. 4. Marele simbol cabalistic al Zoharului.

Capitolul II

MAGIA MAGICIENILOR

Misterele lui Zoroastru sau Magia magilor. Știința focului. Simbolurile și farmecele asirienilor. Misterele de la Ninive și Babilon. Domeniul trăsnetului. Arta de a vrăji animalele. Rugul din Sardanapal.

Zoroastru este, cel mai probabil, un nume simbolic precum cel al lui Thoth sau al lui Hermes. Eudoxus și Aristotel l-au făcut să trăiască cu șase mii de ani înainte de nașterea lui Platon; alții, dimpotrivă, l-au făcut să se nască cu cinci sute de ani înaintea războiului troian. Unii l-au făcut rege al Bactrianului, alții vorbesc despre existența a doi sau trei Zoroaștri diferiți.

Ni se pare că doar Eudoxus și Aristotel au înțeles personajul magic Zoroastru, plasând vârsta cabalistică a lumii între finalizarea dogmei sale și domnia teurgică a filozofiei lui Platon.

În sfârșit, există doi Zoroaștri, adică doi revelatori; unul este fiul lui Oromas și tatăl unei lămuriri luminoase; altul este fiul lui Ahriman și autorul unei divulgări profane; Zoroastru este Cuvântul încarnat al caldeenilor, al mezilor și al perșilor. Legenda sa seamănă unei preziceri despre Iisus și el a avut, de asemenea, anticristul său, urmând legea magică a echilibrului universal.

Falsului Zoroastru trebuie să i se atribuie cultul focului material și dogma nelegiuată a dualismului divin care a produs mai târziu *Gnoza* monstruoasă a lui Manes și principiile eronate ale falsei masonerii. Falsul Zoroastru este tatăl acestei magii materialiste, care a cauzat masacrul magilor și a făcut ca adevăratul magism să decadă sub proscrisie și în uitare.

Biserica, mereu inspirată de spiritul Adevărului, a realizat prescrierea sub numele de *magie*, de *maniheism*, de *iluminism* și de *masonerie*, tot ceea ce se agață de primitiva profanare a

misterelor. Istoria de până acum nu i-a înțeles pe templieri și acesta e un exemplu foarte bun.

Dogmele adevăratului Zoroastru sunt aceleași precum cele ale cabalei pure și ideile sale despre divinitate sunt aceleași precum cele ale Părinților Bisericii. Doar numele diferă: astfel, numele *Triadă*, cu care numim *Trinitatea*, și în fiecare număr al Triadei, descoperim ternarul în întregime. Este ceea ce teologii noștri numesc *circumcizie* a persoanelor divine. Zoroastru concentrează în această multiplicare a Triadei prin ea însăși rațiunea absolută a numărului nouă și cheia universală a tuturor numerelor și formelor. Ceea ce numim drept cele trei persoane divine, Zoroastru le numește trei fondatori. Profunzimea primară sau părintească este sursa credinței; a doua, sau aceea a Cuvântului, este sursa Adevărului; a treia, sau acțiunea creatoare, este sursa iubirii. Se poate consulta, pentru convingerea asupra celor avansate aici, expunerea lui Psellus asupra dogmelor anticilor asirieni, în *Magia Filozofică* a lui François Patricius.¹

Pe această scară de nouă grade, Zoroastru stabilește ierarhizarea celestă și toate armoniile naturii. El calculează prin trei toate lucrurile care emană din idee, prin patru tot ceea ce se atașează formei, ceea ce dă numărul șapte pentru creație.

Odată încheiată prima inițiere, debutează și ipotezele școlii; numerele sunt personificate, ideile primesc embleme care mai târziu vor deveni idoli. Aici apar Synocheii, Teletarchii și Părinții, slujitorii triplei Hecate, apoi cei trei Amilictes și cele trei fețe ale lui Hypezocos; apoi îngerii, apoi demonii, apoi sufletele umane. Astele sunt imaginile și reflecțiile splendorilor intelectuale și Soarele nostru este emblema unui soare al adevărului, însăși umbra acestei surse primare de unde țâșnesc toate splendorile. Aceasta pentru că discipolii lui Zoroastru salutau sosirea zilei și treceau printre barbari drept adoratori ai Soarelui.

Acestea erau dogmele magilor, dar ei posedau, în plus, secretele pe care le transformau în stăpâni ai puterilor oculte ale Naturii. Aceste secrete, al căror ansamblu s-ar putea numi *pirotehnică transcendentă*, era corelată cu știința profundă și

cu stăpânirea focului. Cert este că magii cunoșteau electricitatea și dețineau mijloacele de a o produce și de a o conduce, care nouă ne sunt încă necunoscute.

Numa, care studia ritualurile lor și a fost inițiat în misterele lor, poseda, după spusele lui Lucius Pison, arta de a produce și de a conduce trăsnetul. Acest secret sacerdotal, al cărui inițiator roman dorea să-l transforme în apanajul suveranilor Romei, a fost pierdut de Tullus Hostilius, care stăpâna deficitar descărcarea electrică și a fost fulgerat. Plinius amintește aceste fapte la fel ca și o tradiție antică etruscă¹ și povestește că Numa s-a folosit cu succes de bateria sa fulgerătoare împotriva unui monstru numit *Volta*, care pustia câmpiile Romei. Nu credeți, după ce ați ascultat această revelație, că numele pilelor voltaice coboară până în secolul lui Numa?

Toate simbolurile asiriene se raportează la această știință a focului, care era cea mai mare arcană a magilor; peste tot regăsim descântecul care-l pătrunde pe leu și care manipulează șerpilor. Leul este locul celest, șerpilor sunt curenții electrici și magnetici ai pământului. La acest mare secret al magilor trebuie să raportăm toate minunile Magiei ermetice, ale cărei tradiții spun și acum că secretul Marii Opere constă în *guvernarea focului*.

Savantul François Patricius a publicat în *Magia Filozofică*, Oracolele lui Zoroastru, readunate în *culegerile* platonicienilor, în *Teurgia* lui Proclus, în *Comentariile asupra lui Parmenides*, în *Comentariile lui Hermias despre Fedru*, în *Notele* lui Olympiodor despre Filebus și Fedon.

Aceste oracole sunt, în primul rând, formula clară și precisă a dogmei pe care urmează să o expunem; urmează prescrierile ritualului magic și aceștia sunt termenii în care sunt exprimate:

Demonii și Sacrificiile

¹ François Patricius, *Magie philosophique*, Hamburg, 1593, p. 24. (n.a.)

¹ Pliniu, *Cartea a doua*, cap. 53. (n.a.)

„Natura ne-a învățat prin inducție că există demoni necorporali și germenii răului care există în materie trec de partea binelui și a utilității comune.“

„Dar sunt acolo mistere care trebuie îngropate în cele mai impenetrabile sinuozități ale gândului.“

„Focul mereu agitat și care saltă prin atmosferă poate lua o configurație asemănătoare celei a corpurilor.“

„Mai bine spunem, afirmăm existența unui foc plin de imagini și ecouri.“

„Să numim, dacă vreți, acest foc lumină excesivă care radiază, care vorbește, care se răsucesce.“

„Acesta este curierul fulgerător al Luminii sau, mai curând, este copilul care stăpânește și supune curierul celest.“

„Îl îmbracă în flacăra și aur sau îl reprezintă ca pe Amor, oferindu-i multe săgeți.“

„Dar, dacă meditația se prelungește, tu vei reuni toate aceste embleme în figura leului.“

„Prin urmare, nu se mai vede nimic, nici bolta cerurilor, nici masa universului.“

„Astrele au încetat să strălucească și lumina Lunii s-a ascuns.“

„Pământul tremură și totul e înconjurat de fulgere.“

„Atunci nu chema simulacrul vizibil al sufletului naturii.“

„Căci nu trebuie să-l vezi înainte ca trupul tău să fie purificat prin sfintele experiențe.“

„Înmuind sufletele și trăgându-le mereu departe de treburile sacre, câinii terestri ies, așadar, din aceste limbi în care se sfârșește materia și arată privirilor muritoare aparențele înșelătoare ale trupurilor.“

„Lucrează în jurul cercurilor descrise de romburile Hecatei.“

„Nu schimbă nimic în denumirile barbare ale evocării: căci acestea sunt numele panteistice ale lui Dumnezeu; ele sunt magneții adorațiilor unei mulțimi și puterea lor este inefabilă.“

„Și, în caz că după toate fantomele, vei vedea strălucind acest foc încorporat, acest foc sacru ale cărui săgeți traversează pe dată toate profunzimile lumii.“

„Ascultă ceea ce-ți va spune!“

Această pagină uimitoare pe care am tradus-o în întregime, din latina lui Patricius, cuprinde toate secretele magnetismului, cu profunzimi pe care nu le-au presupus vreodată adepții lui Du Potet și ai lui Mesmer.

Vedem acolo:

1. Întâi de toate, lumina astrală perfect descrisă cu tot cu forța sa configurativă și cu puterea sa de a reflecta cuvântul și de a răstrânge vocea;

2. Voința adeptului prezentat prin copilul *umerilor lați* urcat pe un cal alb; o hieroglifă pe care am găsit-o pe un tarot din Biblioteca imperială;

3. Pericolul halucinațiilor din timpul operațiilor magice prost dirijate;

4. Instrumentul magnetic care este romb, spațiul de joacă din lemn scobit care se rotește peste el însuși cu un sforăit mereu crescând;

5. Argumentul acestor vrăji prin intermediul cuvintelor și numele barbare;

6. Finalul lucrării magice, care este potolirea imaginației și a sensurilor, starea de somnambulism total și de luciditate perfectă.

Din această revelație a lumii antice rezultă că extazul lucid este o aplicație voluntară și imediată a sufletului la focul universal sau, mai curând, la acea *lumină plină de imagini* care radiază, care vorbește și care se rotește în jurul obiectelor și a tuturor globurilor din univers.

Aplicația care produce persistența unei voințe eliberate de sensuri și întărită printr-o serie de experiențe.

Acolo se află începutul inițierii magice.

Adeptul, ajuns la lectura imediată în lumină, devenea vizionar sau profet; apoi, punându-și voința în comunicare cu această lumină, învăța să o dirijeze precum dirijează vârful unei săgeți; el expedia după placul său tulburarea sau pacea din suflete, comunica la distanță cu alți adepți, se lăsa cucerit în cele din urmă de această forță, reprezentată de leul celest.

Este semnificația acestor mari figuri asiriene, care țin în brațele lor lei îmblânziți. Lumina astrală este cea care este reprezentată prin sfincșii gigantici, cu corpuri de lei și capete de magi.

Lumina astrală, devenită instrument al puterii magice, este sabia de aur a lui Mithra, care sacrifica taurul sacru.

Săgeata lui Phoebus este cea care străpunge șarpele Python.

Să reconstruim acum în minte aceste mari metropole ale Asiriei, Babilonului și Ninivei, să repunem la locul lor aceste coloane de granit, să reconstruim aceste temple masive, păzite de elefanți sau de sfincși, să arătăm aceste obeliscuri deasupra cărora planează dragonii cu ochii scânteietori și cu aripile deschise.

Templul și palatul domină aceste îngrămădiri de minunății; acolo se păstrează ascunse, revelându-se fără încetare, prin miracole, cele două divinități vizibile ale pământului, sacerdoția și regalitatea.

Templul, la dispoziția preoților, se umple de nori sau strălucește de lumini supraomenești; întinericul se lasă câteodată în timpul zilei; uneori, în același mod, se luminează în timpul nopții; lămpile templului se aprind singure, zeii radiază, se aude bubuind trăsnetul și nefericirea păcătosului care ar fi atras asupra sa blestemul inițiaților!

Templul protejează palatul și slujitorii regelui luptă pentru religia magilor; regele este sacru, este zeul pământului, lumea se închină când trece el și nebunul care ar îndrăzni să treacă lipsit de măsură pragul palatului său ar fi imediat lovit de moarte!

Lovit de moarte fără bătă și fără sabie, lovit de o mână invizibilă, lovit de trăsnet, doborât de focul din cer! Ce religie și ce putere! Ce mărețe umbre ale lui Nemrod, Belus și Semiramis! Ce puteau fi atunci, în fața acestor orașe aproape fabuloase, în care uriașe regate tronau altădată, capitalele acestor uriași, ale acestor magicieni pe care tradițiile îi confundă cu îngerii și îi numesc încă fiii lui Dumnezeu și prinți ai Cerului! Ce mistere dorm în mausoleele națiunilor; și nu suntem copii când, fără a ne obosi să evocăm aceste înfricoșătoare amintiri, ne aplaudăm pentru luminile noastre și pentru progresele noastre!

În cartea despre Magie, Du Potet afirmă, cu o oarecare teamă, că poți trăsni o ființă vie printr-o puternică emisie de fluid magnetic.¹

Puterea magică se întinde mai departe, dar nu este, cu siguranță, vorba despre pretinsul fluid magnetic. Este lumina astrală în totalitate, elementul electricității și al trăsnetului, care poate fi pusă la dispoziția voinței umane; și ce trebuie să se facă pentru a se obține această putere formidabilă?

Zoroastru ne spune: trebuie să cunoști aceste legi misterioase ale echilibrului care se supune imperiului binelui chiar puterile răului; trebuie să fi purificat trupul prin sfintele experiențe, să fi luptat contra fantomelor halucinației și să fi înhățat lumina corp la corp, precum Iacob în lupta cu îngerul; trebuie să fi îmblânzit acei câini fantastici care latră în vise; într-un cuvânt, trebuie să fi auzit vorbind lumina, ca să ne folosim de expresia atât de energică a oracolului. Atunci ești maestru, atunci poți conduce, precum Numa împotriva inamicilor sfintelor mistere; dar, dacă nu ești perfect pur, dacă dominația vreunei pasiuni animalice îți subjugă încă fatalităților furtunilor vieții, te aprinzi la focul care arde, ești prada șarpelui care se dezlănțuie și vei pieri trăsnit precum Tullus Hostilius.

Lucrurile încă nu s-au adaptat la legile naturii prin care omul poate fi devorat de bestii sălbatice. Dumnezeu l-a înarmat cu puterea de a rezista; poate să le subjuge cu privirea, să le mustre cu vocea, să le oprească printr-un semn și vedem, în fine, că animalele cele mai feroce se tem de fixitatea privirii umane și par să tresară la vocea sa. Proiecțiile luminii astrale le paralizază și le izbesc de teamă. Când Daniel a fost acuzat de falsă magie și de impostură, regele Babilonului l-a supus, ca și acuzatorii săi, experienței cu leii. Animalele nu-i atacă niciodată pe cei care se tem sau de care se tem chiar ele însele. Un bărbat curajos și dezarmat ar face, cu certitudine, ca un tigrul să dea înapoi, prin magnetismul privirii sale. Magii se foloseau de această influență și suveranii Asiriei aveau în grădinile lor tigri subjugăți, leopardi docili și lei îmblânziți. Alții erau crescuți în

¹ Bon Du Potet, *La magie dévoilée, ou Principes de sciences occultes*, impr. de Pommeret et Moreau, Paris, 1852. (n.a.)

subteranele templelor pentru a servi experiențelor de inițiere. Basoreliefurile simbolice reproduc credința în aceste lucruri; nu sunt decât lupte între oameni și animale și mereu se vede adeptul, acoperit de veșmântul sacerdotal, dominându-le cu privirea și oprindu-le printr-un gest al mâinii. Fără îndoială că multe dintre aceste reprezentări sunt simbolice, când animalele reproduc unele forme ale sfinxului; dar sunt altele în care animalul este prezentat natural și în care lupta pare a fi teoria unei vrăjitorii reale.

Magia este o știință de care nu se poate abuza fără a o pierde și fără a te pierde pe tine însuși. Suveranii și preoții lumii asiriene erau prea mari pentru a nu fi expuși la a se frânge dacă nu cădeau niciodată; ei au devenit orgolioși și au căzut. Marea epocă magică a Chaldeei este anterioară domniilor lui Semiramis și Ninus. În această epocă, religia se materializează deja și idolatria începe să triumfe. Cultul lui Astart succede celui al lui Venus celesta; regatul a fost adorat sub numele de Baal, de Bel sau de Belus. Semiramis coboară religia sub politică și cuceriri și înlocuiește vechile temple misterioase cu monumente fastuoase și indiscrete; totuși, ideea magică domină încă științele și artele și imprimă minunatelor construcții ale epocii doar un caracter inimitabil de forță și grandoare. Palatul lui Semiramis era o sinteză construită și sculptată a întregii doctrine a lui Zoroastru. Vom reveni la această problemă când vom explica simbolul celor șapte capodopere ale Antichității, care erau numite minuni ale lumii.

Sacerdoția a devenit mai slabă decât imperiul în dorința de a-și materializa propria putere; imperiul avea să o strivească în cădere și asta avea să se întâmple în timpul efeminatului Sardanapal. Acest prinț, iubitor de lux și de delăsare, avea să facă din știința magilor una din prostituatele sale.

La ce e bună puterea de a face minuni dacă ea nu oferă plăcere? Vrăjitorilor, forțați iarna să dea trandafiri; măriți savoarea vinului; folosiți influența voastră asupra luminii pentru a face să strălucească din nou frumusețea femeilor precum cea a divinităților! Ea se supune și regele exaltă. Cu toate acestea, se declară război, inamicul avansează... Ce contează dușmanul pentru lașul care se joacă și care doarme?

Dar asta e ruina, asta e infamia, asta e moartea!... moartea! Sardanapal nu se teme, el crede că e un somn fără sfârșit; dar ar fi bine să se sustragă treburilor și jignirilor servitudinii... Noaptea supremă a sosit; învingătorul a ajuns la porți, orașul nu mai poate rezista; mâine devine o parte din regatul Asiriei... Palatul lui Sardanapal se luminează și strălucește de atâtea splendori, astfel încât luminează întreg orașul consternat.

Deasupra grămezilor de stofe scumpe, de pietre prețioase și de vase din aur regele își desfășoară ultima orgie. Femeile sale, favoriții săi, complicii săi, preoții săi decăzuți îl înconjoară; strigătele beției se amestecă cu zgomotul miilor de instrumente, lei înblânziți rag și un abur de parfum, ieșind din subteranele palatului, învăluie deja toate construcțiile într-un nor dens. Limbi de foc străpung deja lambriurile de cedru; ...cântecele beției vor face loc strigătelor groaznice și horcăielilor de agonie... Dar magia, care n-a putut, în mâinile adepților săi decăzuți, să conserve imperiul lui Ninus, va amesteca mai puțin minunile sale cu teribilele amintiri ale acestei gigantice sinucideri. O lumină imensă și sinistă, aceea pe care nu au văzut-o vreodată nopțile Babilonului, pare să reziste pentru un moment și să lărgească bolta cerului... Un zgomot asemănător celui al tuturor tunetelor groaznice la un loc zdruncină pământul și zgâlțâie orașul, ale cărui ziduri cad... Noaptea profundă se lasă din nou; palatul lui Sardanapal nu mai există și mâine cuceritorii săi nu vor mai găsi nimic din bogățiile sale, din cadavrul său și din plăcerile sale.

Astfel sfârșește primul imperiu al Asiriei și civilizația creată de adevăratul Zoroastru. Aici se încheie magia propriu-zisă și începe domnia cabalei. Abraham, ieșind din Chaldeea, aduce de aici misterele. Poporul lui Dumnezeu a crescut în tăcere și-l vom descoperi pe Daniel în încleștare cu vrăjitorii odioși ai lui Nabucodonosor și ai lui Baltazar.¹

¹ Conform lui Suidas lui Cedrenus și *Cronicii din Alexandria*, Zoroastru a fost el însuși cel care, așezat în palatul său, a dispărut odată cu toate secretele și bogățiile sale într-o imensă strălucire de tunete. În acele vremuri, fiecare rege care exersa puterea divină trecea printr-o reîncarnare a lui Zoroastru, iar Sardanapal a devenit apoteoza rugului său. (n.a.)

Fig. 5. Misterul echilibrului universal indian și japonez și Yinx pantomorf.

Capitolul III

MAGIA ÎN INDIA

Doctrina gimnosofiștilor. Trimourti și avatarele. Manifestarea singulară a spiritului profetic. Influența falsului Zoroastru asupra misticismului indian. Antichitățile religioase ale Vedelor. Magia brahmanilor și fahirilor. Cărțile și operele lor.

India, despre care tradiția cabalistică ne spune că a fost populată de descendenții lui Cain, și unde s-au retras mai târziu copiii lui Abraham și Cethurah, este, prin excelență, țara vrăjitoriei și a farmecelor. Magia neagră s-a perpetuat aici prin tradițiile orale ale fratricidului aruncat de cei puternici asupra celor slabi, continuat de castele opresive și ispășit de paria.

Se poate spune despre India că este mama savantă a tuturor idolatriilor. Dogmele gimnosofiștilor săi ar fi fost cheia celei mai înalte înțelepciuni, dacă nu ar fi deschis mai mult porțile îndobitocirii și morții. Uimitoarea bogăție a simbolismului indian ar fi făcut aproape să se presupună că el este anterior tuturor celorlalte, atât de mare este originalitatea primitivă în concepțiile sale poetice; dar este un arbore căruia șarpele infernal pare a-i fi omorât rădăcinile. Zeificarea diavolului, pe care am combătut-o deja cu tărie, s-a arătat în toată nerușinarea sa. Teribila trimourtate a brahmelor se compune dintr-un creator, un distrugător și un reparator. Addha-Nari a lor, care reprezintă Divinitatea Mamă sau Natura Celestă, se numește și Bowhanie și thuggees sau strangulatorii îi oferă omoruri. Vishnu, reparatorul, nu se încarnează deloc decât pentru a omorî un diavol subordonat care renaște mereu, de vreme ce este favorizat de Rutrem sau Shiva, zeul morții. Înțelegem că Shiva este apoteoză lui Cain, dar nimic din această mitologie nu amintește blândețea lui Abel. Totuși, misterele sale sunt de o poezie grandioasă, ale-goriile sale de o profunzime unică. Cabala este cea profanată.

Astfel, departe de-a întări sufletul, apropiindu-l de înțelepciunea supremă, brahmanismul l-a îndepărtat și l-a făcut să cadă prin teoriile savante în prăpăstiile nebuniei.

Falsa cabală din India este cea pe care gnosticii au împrumutat-o visurilor lor oribile și obscene rând pe rând. Magia indienilor este cea care se prezenta imediat, cu miile sale de diformități, la pragul științelor oculte, înspăimântând spiritele rezonabile și aruncând anatemele asupra tuturor Bisericilor raționale. Această știință falsă și periculoasă, care prea des este confundată de către ignoranți și de semidocti cu adevărata știință, a determinat mascarea a tot ceea ce poartă numele de ocultism într-o anatemă, căreia însuși cel care scrie aceste pagini i-a subscris energic pe când nu aflase încă cheia sanctuarului magic.

Pentru teologii Vedelor, Dumnezeu nu se manifestă decât ca forță. Orice progres și orice revelație sunt determinate de o victorie. Vishnu se încarnează în monștruoșii leviatani ai mării și în mistreții uriași care modelau pământul cu ajutorul răturilor.

Aceasta este o minunată geneză a panteismului și, totuși, ce somnambulism lucid există în autorii acestor legende! Numărul zece al Avatarurilor corespunde celui al Sephirotelor cabalei.

Vishnu a dezvăluit succesiv trei forme de animale, cele trei forme elementare ale vieții, apoi s-a transformat în sfînx și, în final, a apărut sub forma chipului omenesc; atunci, el este o brahmă și, sub aparențele unei prefăcute umilințe, cucerește întreg pământul; curând se va transforma în copil pentru a fi îngerul consolator al patriarhilor, devine războinic pentru a combate pe opresorii lumii, apoi încarnează politica pentru a opune violenței și pare să părăsească forma umană pentru a dobândi agilitatea maimuței. Politica și violența s-au folosit reciproc, lumea așteptând un mântuitor intelectual și moral. Vishnu se încarnează în Chrisna; a apărut ca un proscris în leagănul său, în apropierea căruia veghea un măgar simbolic; îl aduce cu sine pentru a-l scăpa de asasinii săi; el înalță și propovăduiește o doctrină a iertării și a bunelor lucrări. Apoi, coboară în infern, înlănțuie șarpele infernal și urcă din nou glorios în cer; sărbătoarea sa anuală este în luna august, sub

semnul Fecioarei. Ce uimitoare intuiție a misterelor creștinismului și cum să nu pară extraordinară dacă ne gândim că scrierile sacre ale Indiei au fost scrise cu numeroase secole înaintea erei creștine.

Revelației lui Khrisna îi succedă cea a lui Buddha, care reunește cea mai pură religie și filozofia perfectă. Atunci, fericirea lumii s-a dus și oamenii nu pot decât să aștepte a zecea și următoarea încarnare, când Vishnu va reveni în propriul său chip, conducând calul ultimei judecări, acest teribil cal, al cărui picior din față este mereu ridicat și care va zdrobi omenirea de câte ori acest picior se va lăsa în jos.

Trebuie să recunoaștem aici numerele sacre și calculele profetice ale magilor. Gimnosofistii și inițiații lui Zoroastru s-au inspirat din aceleași surse, dar falsul Zoroastru, Zoroastru cel negru, este cel care a rămas stăpânul teologiei Indiei: ultimele secrete ale acestor doctrine degenerate sunt panteismul și, prin urmare, materialismul absolut, sub aparențele unei negații absolute a materiei.

Dar ce contează că spiritul este materializat sau că materia este spiritualizată, chiar și când se afirmă egalitatea și aceeași identitate a acestor doi termeni? Consecința acestui panteism este distrugerea întregii morale: nu mai există nici crime, nici virtuți într-o lume în care Dumnezeu este totul.

Trebuie să înțelegem că după aceste doctrine a avut loc îndobitocirea progresivă a brahmelor într-un chietism fanatic, dar încă nu este suficient; și marele lor ritual magic, cartea ocultismului indian, *Oupnek'hat*, îi învață căile fizice și morale de a pune punct lucrării lor de zăpăcire și de a ajunge treptat la nebunia furioasă pe care vrăjitorii lor o numesc stare divină. Această carte a *Oupnek'hat* -ului este predecesoarea tuturor grimoarelor și este monumentul cel mai curios al antichității goetiei.

Această carte, *Oupnek'hat*, este împărțită în cincizeci de capitole: este o umbră amestecată cu fulgere. Aici se găsesc maxime sublimă și oracolele înșelăciunilor.

Când ai senzația că citești Evanghelia Sfântului Ioan, când, de exemplu, citești în capitolele unsprezece și cincizeci și opt:

„Îngerul de Foc creator este Cuvântul lui Dumnezeu.“

„Cuvântul lui Dumnezeu a produs pământul și vegetalele care ies din el și căldura care le coace.“

„Cuvântul Creatorului este Creatorul însuși și în el se află unicul fiu.“

Ulterior apar reveriile demne ale celor mai extravaganti eretici:

„Materia, nefiind decât o apariție înșelătoare, soarele, astrele, elementele însele sunt genii, animalele sunt demoni și omul un spirit pur, înșelător prin aparențele trupului.“

Însă, suntem destul de lămurii asupra doctrinei, ne apropiem de ritualul magic al vrăjitorilor indieni.

„Pentru a deveni Dumnezeu trebuie să-ți îți răsuflarea.“

„Adică să o îți atât de mult timp cât ar fi posibil și să te umpli de ea pe deplin.“

„În al doilea rând, să o îți tot atât cât a-i putea pronunța de patruzeci de ori, în această stare fiind, Numele divin, *Aum*.“

„În al treilea rând, să expiri, pe cât e posibil, trimițând mental suflul peste ceruri pentru a se uni cu atmosfera eternă.“

„În acest exercițiu, trebuie să fii ca și orb și surd, și imobil precum un lemn.“

„Trebuie să te așezi pe coate și pe genunchi, cu fața întoarsă spre nord.“

„Cu un deget apeși o parte a nasului, cu altul să se aspire aerul, apoi îl captăm cu un deget, gândindu-ne că Dumnezeu este Creatorul, că el trăiește în animale, în furnică și în elefant; trebuie să rămâi cufundat în aceste gânduri.“

„Mai întâi, se spune *Aum* de douăsprezece ori; și în timpul fiecărei aspirații, trebuie să spui *Aum* de optzeci de ori, apoi de atâtea ori pe cât se poate...“

„Faceți toate astea timp de trei luni, fără teamă, fără încetinire, mâncând și dormind puțin; în a patra lună, vi se vor arăta devele; în a cincea, veți dobândi toate calitățile develor; în a șasea, veți fi salvați, veți deveni Dumnezeu.“

Este evident că în a șasea lună, fanaticul, într-atât de imbecil încât să persevereze într-o practică asemănătoare, va fi sau mort, sau nebun.

Dacă rezistă acestui exercițiu de suflu mistic, *Oupnek'hat*, care nu vrea să-l lase pe un drum atât de frumos, îl va face să treacă la un alt exercițiu.

„Cu călcâiul acoperiți anusul, apoi trageți aerul de jos în sus, cu ajutorul cotului drept, faceți-l să se rotească de trei ori în jurul celei de-a doua părți a corpului; după aceea, determinați-l să vină la buric, care este a treia; apoi la a patra, care este în mijlocul inimii; apoi la a cincea, care este gâtul; apoi, la a șasea, care este interiorul nasului, între cele două sprâncene; acolo rețineți aerul: a devenit suflul inimii universale.“

Aceasta ne pare a fi doar o metodă de magnetizare a sinelui și de a-ți oferi, cu aceeași ocazie, o oarecare congestie cerebrală.

„Atunci, continuă autorul *Oupnek'hat* -ului, gândiți-vă la Marele Aum, care este Numele Creatorului, care este vocea universală, vocea pură și indivizibilă care umple totul.“

„Această voce este însuși Creatorul; ea se face auzită contemplativului în zece moduri. Primul sunet este vocea unei vrăbiuțe; al doilea este dedublarea primului; al treilea este asemenea sunetului de chimval; al patrulea asemenea murmurului unei scoici uriașe; al cincilea este precum cântul unei țitire (un fel de liră indiană); al șaselea, ca sunetul unui instrument numit tal; al șaptelea se ascămană cu sunetul unui fluier bacabou așezat chiar lângă ureche; al optulea cu sunetul instrumentului pakaoudj, lovit cu mâna; al nouălea se aseamănă cu sunetul unei trompete și al zecelea cu sunetul unui nor care răcnește și face *dda, dda, dda!*...“

„Cu fiecare sunet, contemplativul trece prin stări diferite, până la cel de-al zecelea, când devine Zeu.“

„La primul, toți perii de pe corpul său se ridică.“

„La al doilea, membrele sale înțepenesc.“

„La al treilea, el resimte în toate membrele sale oboseala care urmează plăcerilor iubirii.“

„La al patrulea, i se învârtă capul ca și cum ar fi beat.“

„La al cincilea, apa vieții îi irigă din nou creierul.“

„La al șaselea, această apă coboară în el și îl hrănește.“

„La al șaptelea, el devine stăpânul viziunii sale, vede înăuntrul inimilor, aude vocile cele mai îndepărtate.“

„La al nouălea, se simte suficient de subtil pentru a se putea transporta unde dorește și, asemenea îngerilor, să poată vedea totul fără a fi văzut.”

„La al zecelea, el devine vocea universală și indivizibilă, este Marele Creator, Ființa Eternă, ferit de toate și, devenit odihna perfectă, el împarte Odihna Lumii.”

Trebuie să remarcăm, în această pagină atât de stranie, descrierea completă a fenomenelor somnambulismului lucid amestecată cu o teorie completă a magnetismului solitar. Este arta de a intra în extaz prin tensiunea voinței și oboseala sistemului nervos.

Recomandăm magnetiștilor studiul aprofundat al misterelor *Oupnek'hat*.

Folosirea treptată de narcotice și utilizarea unei game de dischete colorate produce efecte analoage celor descrise de vrăjitorul indian, iar Ragon oferă rețeta în cartea închinată *masoneriei oculte*¹, continuând cu ortodoxia masonică.²

Oupnek'hat oferă un mijloc mai simplu de pierdere a cunoștinței și de a ajunge la extaz; și anume prin a-ți privi cu ambii ochi vârful nasului și a rămâne în această postură, sau mai bine zis grimasă, până la convulsia nervului optic.

Toate aceste practici sunt pe atât de dureroase și de periculoase pe cât sunt de ridicole și nu le recomandăm nimănui; dar nu ne îndoim de faptul că, într-un interval de timp mai scurt sau lung și, în funcție de sensibilitatea subiecților, pot produce într-adevăr extazul, și atalepsia sau chiar leșinul letargic.

Pentru a-ți procura viziuni, pentru a ajunge la fenomenul celei de-a doua vederi, trebuie să ajungi într-o stare ce ține de somn, de moarte și de nebunie. Aceasta este abilitatea specifică a indienilor și probabil că la secretele lor trebuie raportate atributele ciudate ale unor anumiți mediumi americani.

Am putea defini magia neagră ca fiind arta de a-ți procura și de a procura altora o nebunie artificială. Este, de asemenea, știința otrăvirilor prin excelență. Dar, tot ceea ce lumea nu știe –

și ceea ce Du Potet a fost primul care a descoperit – este că se poate uide prin congestie sau prin sustragerea subită a luminii astrale, în timp ce, printr-o serie de exerciții aproape imposibile, asemănătoare cu cele descrise de vrăjitorul indian, se transformă propriul sistem nervos, supus tuturor tensiunilor și oboselilor, într-un gen de pilă galvanică vie, capabilă să condenseze și să proiecteze cu forță această lumină care exaltă și trăsnește.

Dar secretele magice ale lui *Oupnek'hat* nu se opresc aici; mai este unul pe care tenebrosul hierofant îl încredințează inițiaților săi, ca pe *marele și supremul mister* și, într-adevăr, este umbra și inversul acestui mare secret al Înaltei Magii.

Marele Mister al adevăraților magicieni este absolutul în morală și, prin urmare, în direcția operelor și în libertate.

Marele secret al lui *Oupnek'hat* este absolutul în imoralitate, în fatalitate și în chietism mortal.

Iată cum se exprimă autorul cărții indiene:

„Este permis să minți pentru a înlesni căsătoriile și pentru a exalta virtuțile unui Brahman sau calitățile unei vaci.”

„Dumnezeu este Adevăr și în El umbra și lumina alcătuiesc un întreg. Cel care știe acest lucru nu minte vreodată, pentru că dacă vrea să mintă face din minciuna sa un adevăr.”

„Orice păcat ar comite, orice faptă rea ar face, nu este niciodată vinovat. Chiar dacă ar fi de două ori paricid, chiar dacă ar uide un Brahman inițiat în misterele lui Veda, orice faptă ar comite, lumina sa nu va fi diminuată, pentru că, spune Dumnezeu, Eu sunt sufletul universal, în Mine sunt binele și răul care se corectează unul pe celălalt, cel care știe acest lucru nu păcătuiește niciodată; el este universal ca și Mine.” (*Oupnek'hat*, lecția 108)

Astfel de doctrine nu sunt nici pe departe civilizatoare și, de altfel, în India, imobilizând ierarhia socială, îngreădeau anarhia în caste; societatea nu trăiește decât prin schimburi. Ori schimbul este imposibil când totul aparține în totalitate unora și deloc altora. La ce mai servesc treptele sociale într-o pretinsă civilizație în care nimeni nu poate urca sau coborî? Aici se arată pedeapsa tardivă a fratricidului, pedeapsă care învâluie toată rasa sa și o condamnă la moarte. Să vină o altă națiune orgolioasă și egoistă, ea va sacrifica India, după cum povestesc legendele orientale despre Lamech care l-a ucis pe Cain. Nefericire eternă ucigașului lui Cain! spun oracolele sacre ale Bibliei.

¹ Jean-Marie Ragon, *De la maçonnerie occulte et de l'initiation hermétique*, E. Dentu, Libraire-éditeur, Paris, 1853, p. 499. (n.t.)

² Idem, *Orthodoxie maçonnique*, E. Dentu, Libraire-éditeur, Paris, 1853. (n.t.)

Capitolul IV

MAGIA HERMETICĂ

Dogma lui Hermes Trismegistus. Magia Hermetică. Egiptul și minunile sale. Patriarhul Joseph și politica sa. Cartea lui Thoth. Masa magică a lui Bembo. Cheia Oracolelor. Educația lui Moise. Magicienii Faraonului. Piatra filozofală și Marea Operă.

Egiptul este locul unde magia se completează ca știință universală și se formulează ca dogmă perfectă. Nimic nu depășește și nimic nu egalează ca rezumat al tuturor doctrinelor lumii vechi cele câteva sentințe gravate de către Hermes Trismegistus pe o piatră prețioasă și cunoscute sub numele de *Tabla de smarald*; unitatea ființei și unitatea armoniilor, fie ascendente, fie descendente, scala progresivă și proporțională a Verbului; legea imuabilă a echilibrului și progresul proporțional al analogiilor universale, raportul dintre idei și Verb oferind măsura raportului dintre Creator și Creație; matematica necesară infinitului, dovedită de măsurile unui singur colț al finitului; toate acestea sunt exprimate într-o singură propoziție a Marelui Hierofant egiptean.

„Ceea ce este superior este precum ceea ce este inferior și ceea ce este jos este asemenea cu ceea ce este sus pentru a forma minunea unui singur lucru.”

Apoi survine revelația și descrierea savantă a agentului creator, a focului pantomorf, a marelui mijloc al forței oculte, a luminii astrale.

„Soarele este tatăl său. Luna este mama sa, vântul l-a purtat în pânțelele său.”

Astfel, această lumină este emanată de Soare, își capătă forma și mișcarea regulată din influențele Lunii, ea folosește atmosfera pe post de receptacol și închisoare.

„Pământul îi este doică.”

Ceea ce înseamnă că este echilibrată și pusă în mișcare de căldura centrală a Pământului.

„Este Principiul universal, acel Telesma al Lumii.”

Hermes ne învață în continuare cum putem face din această lumină, care este de asemenea o forță, un levier și un dizolvant universal, apoi, de asemenea, un agent formator și coagulant.

Cum trebuie extrasă din corpurile în care se găsește în stare latentă această lumină și adusă la starea de foc, de mișcare, de splendoare, de gaz luminos, de apă arzătoare și, în cele din urmă, de pământ ars, pentru a imita, cu ajutorul acestor substanțe, toate creațiile Naturii.

Tabla de smarald este întreaga Magie într-o singură pagină.

Celelalte opere atribuite lui Hermes, precum *Pymandre*, *Asclepios*, *Minerva Lumii* etc., sunt, în general, considerate de către critici ca fiind producții ale Școlii din Alexandria. Ele nu conțin în mai mică măsură tradițiile hermetice conservate în sanctuarele teurgiei. Doctrinile lui Hermes nu sunt pierdute pentru cel care cunoaște cheile simbolismului. Ruinele Egiptului sunt asemenea unor pagini împrăștiate cu care, dacă le adunăm, putem încă reconstitui o carte întreagă, cartea prodigioasă ale cărei litere mari aparțineau templelor, ale cărei fraze erau orașe punctate de obeliscuri și de sfîncși!

Însăși diviziunea Egiptului era o sinteză magică; numele provinciilor sale corespundeau figurilor numerelor sacre. Regatul lui Sesostis era împărțit în trei părți: Egiptul de sus sau Tebaida, figură a lumii celeste și patrie a extazului; Egiptul de jos, simbol al pământului; și Egiptul de mijloc sau central, țară a științei și a înaltelor inițieri. Fiecare dintre aceste trei părți era divizată în zece provincii numite *namii* și plasate sub protecția specială a unui zeu. Acești zei, treizeci la număr, grupați trei câte trei, exprimau simbolic toate concepțiile ternare în decadă, adică tripla semnificație naturală, filozofică și religioasă a ideilor absolute asociate în mod primitiv numerelor. Astfel sunt: tripla unitate sau ternarul original, triplul binar sau mirajul triumghiului, care formează steaua lui Solomon; triplul ternar sau ideea întreagă în oricare dintre cei trei termeni ai săi; triplul cuaternar, adică numărul ciclic al revoluțiilor astrale etc.

Geografia Egiptului, sub Sesostis este, deci, un pantaclu, adică un rezumat simbolic al întregii dogme magice a lui

Zoroastru, regăsite și formulate într-un mod mai precis de către Hermes.

Astfel, pământul egiptean era o carte mare și însemnările acestei cărți erau repetate, traduse în pictură, sculptură, arhitectură, în toate orașele și în toate templele. Deșertul însuși își avea propriile învățăminte eterne și propriul Verb de piatră se așeza de-a dreptul la baza piramidelor, aceste limite ale inteligenței umane, în fața cărora meditează de atâtea secole un sfinx colosal afundându-se încet în nisip. Acum, capul său mutilat de ani se înalță încă deasupra mormântului său ca și cum ar aștepta ca, înainte să dispară, să vină o voce umană care să explice lumii noi problema piramidelor.

Egiptul este pentru noi leagănul științelor și al înțelepciunii, căci ea îmbracă în imagini, dacă nu mai bogate, cel puțin mai exacte și mai pure decât cele din India, dogma antică a primului Zoroastru.

Arta sacerdotală și arta regală au format acolo adepți prin inițiere și inițierea nu se încheia în limitele egoiste ale castelor. Am văzut un sclav evreu inițiindu-se și ajungând la rangul de prim ministru și poate de mare hierofant, căci s-a căsătorit cu fiica unui preot egiptean și știm că sacerdotul nu facea niciodată mezalianță.

Iosif a realizat în Egipt visul comunismului; el a făcut ca sacerdotul și statul să fie singurii proprietari, în consecință, arbitri ai muncii și ai bogăției. El a abolit astfel mizeria și a transformat întregul Egipt într-o familie patriarhală. Știm că Iosif își datorează ascendența științei interpretării viselor, știință în care creștinii zilelor noastre, mă refer chiar și la creștinii fideli, refuză să creadă, admitând totuși că Biblia, în care sunt povestite divinațiile minunate ale lui Iosif, este Cuvântul Sfântului Duh.

Știința lui Iosif nu era altceva decât înțelegerea raporturilor naturale care există între idei și imagini, între Verb și figurile sale. El știa că, în timpul somnului, prelungirea sufletului în lumina astrală vede reflexiile gândurilor sale cele mai secrete și chiar ale presimțirilor sale; știa că arta traducerii hieroglifelor somnului este cheia lucidității universale; căci toate ființele inteligente au parte de revelații în somn.

Știința hieroglifică absolută avea ca bază un alfabet în care toți zeii erau litere, toate literele erau idei, toate ideile erau numere, toate numerele erau semne perfecte.

Din acest alfabet hieroglific Moise a făcut cel mai mare secret al cabalei sale, pe care l-a preluat de la egipteni; căci, urmând Sepher Yetzirah, venea de la Abraham: acest alfabet, spunem noi, este faimoasa *Carte a lui Thoth*, bănuie de Curtea din Gebelin că s-ar fi păstrat până în zilele noastre sub forma acestui joc de cărți bizare pe care îl numim tarot; ghicit în mod greșit de către Eteilla, la care o perseverență de treizeci de ani nu a putut înlocui bunul simț și prima educație care îi lipsea; existând încă, într-adevăr, printre rămășițele monumentelor egiptene, și a cărui cheie, cea mai curioasă și cea mai completă, se găsește în marea operă a părintelui Kircher despre Egipt. Este copia unei *mese isiace* care a aparținut celebrului cardinal Bembo. Această masă era din cupru, cu figuri din email; aceasta a fost pierdută din nefericire; dar Kircher a oferit o copie exactă a acesteia și acest savant iezuit a ghicit, fără să poată duce mai departe explicația sa, că ea conținea cheia hieroglifică a alfabetelor sacre.

Această masă este împărțită în trei compartimente egale: sus, cele douăsprezece case celeste, în partea de jos, cele douăsprezece stații laborioase ale anului, în centru, cele douăzeci și unu semne sacre corespunzătoare literelor.

La mijlocul regiunii centrale se află imaginea IYNX pantomorf, emblemă a Ființei universale corespunzătoare Jod-ului ebraic, litera unică ce stă la baza tuturor celorlalte. În jurul IYNX-ului vedem triada ofioniană ce corespunde celor trei litere mame ale alfabetului egiptean și ebraic; la dreapta cele două triade *ibimorfa* și *serapeană*, la stânga triada *nefteană* și cea a lui *Hecate*, ilustrări ale activului și ale pasivului, ale volatilității și ale imobilului, ale focului fecund și ale apei generatoare. Fiecare cuplu de triade, combinat cu centrul, dă naștere unui septenar; centrul însuși conține unul. Astfel, cele trei septenare dau absolutul numeral al celor trei lumi și numărul complet al literelor primitive, la care se adaugă un semn complementar, așa cum celor nouă simboluri ale numerelor li se adaugă zero.

Cele zece Nume și cele douăzeci și două de Numere sunt ceea ce numim în cabala cele treizeci și două de căi ale științei și descrierea lor filozofică și subiectul cărții primitive și venerate numită Sepher Yetzirah pe care o putem găsi în colecția lui Pistourius și în alte locuri.

Alfabetul lui Thoth nu este originalul Tarotului nostru decât într-un mod denaturant. Tarotul pe care îl avem este de origine evreiască și tipurile și figurile nu sunt mai vechi de perioada domniei lui Carol al VII-lea. Jocul de cărți al lui Jacquemin Gringonneur este primul tarot pe care îl cunoaștem, dar simbolurile pe care le reproduce sunt de cea mai mare vechime.

Acest joc a fost o încercare a unui astrolog din acele vremuri pentru a-l readuce pe rege la rațiune cu ajutorul acestei chei, oracolele ale căror răspunsuri, rezultate din combinații diferite ale semnelor, sunt întotdeauna exacte ca matematica și măsurate ca armoniile Naturii. Dar trebuie să fii foarte rațional pentru a ști să te folosești de un instrument al științei și al rațiunii; bietul rege, căzut în mintea copiilor, nu vedea decât jucării pentru copii în picturile lui Gringonneur și a făcut un joc de cărți din alfabetele misterioase ale cabalei.

Moise ne povestește că în momentul ieșirii lor din Egipt, israeliții au luat cu ei vase sacre ale egiptenilor. Această poveste este alegorică și marele profet nu și-ar fi încurajat poporul la furt. Aceste vase sacre sunt secretele științei egiptene pe care Moise o învățase la curtea faraonului. Depart de noi ideea de a atribui magiei miracolele acestui om inspirat de Dumnezeu; dar însăși Biblia ne învață că Jannes și Mambres, magicienii faraonului, adică marii hierofanți ai Egiptului, îndeplinseseră mai întâi, prin arta lor, minuni asemănătoare cu ale sale. Astfel, ei schimbaseră baghetele în șerpi și șerpilor în baghete, ceea ce poate fi explicat prin atracție și fascinație. Ei preschimbaseră apa în sânge și făceau să apară instantaneu o mare cantitate de broaște, dar nu au putut să aducă nici muște, nici alte insecte parazite; am spus deja de ce și cum trebuie explicată mărturisirea lor în momentul în care s-au declarat învinși.

Moise a triumfat și i-a dus pe israeliți în afara țării sclaviei. În acea vreme, adevărata știință se pierdea în Egipt, pentru că

preoții, abuzând de marea încredere a poporului, îl lăsau să se complacă într-o idolatrie abrutizantă; acolo era marea piedică a ezoterismului. Adevărul trebuia voalat în fața poporului fără a-l ascunde; simbolismul nu trebuia lăsat să se deprecieze căzând în absurd; vâlul sacru al lui Isis trebuia păstrat în toată demnitatea și în toată frumusețea sa inițială. Este lucrul pe care sacerdotul egiptean nu a știut să-l înfăptuiască. Vulgul imbecil a considerat ca fiind realități vii formele hieroglifice ale lui Osiris și ale lui Hermanubis. Osiris a devenit vițel și savantul Hermes a devenit câine. Osiris, devenit vițel, s-a ascuns degrabă sub strălucirea falsă a vițelului Apis, iar preoții nu i-au împiedicat pe oameni să adore un fel de carne destinată bucătăriei.

Era timpul ca tradițiile sfinte să fie salvate. Moise a creat un popor nou căruia i-a interzis în mod sever cultul imaginilor. Din nefericire, acest popor trăise deja împreună cu idolatrii și amintirile vițelului Apis îl urmăreau în deșert. Cunoaștem povestea vițelului de aur, pe care copiii lui Israel l-au adorat totuși. Dar, Moise nu a vrut să lase pradă uitării hieroglificele sfinte și le-a sanctificat, consacrandu-le cultului purificat al adevăratului Dumnezeu. Vom vedea că toate obiectele servind cultului lui Iehova erau simbolice și aminteau de semnele venerabile ale revelației primitive. Dar, mai întâi, trebuie să încheiem povestea păgânismului și să urmărim, de-a lungul civilizațiilor păgâne, istoria hieroglifelor materializate și a vechilor rituri degradate.

Capitolul V

MAGIA ÎN GRECIA

Fabula lânii de aur. Orfeu, Amfion și Cadmus. Cheia magică a poemelor lui Homer. Eschil, cel ce dezvăluie mistere. Dogma lui Orfeu explicată de legendă. Oracolele și prezicătoarele. Magia neagră a Medeei și a lui Circe.

Ajungem la epoca în care științele exacte ale Magiei își îmbracă din nou forma lor naturală: frumusețea. Am văzut în Zohar prototipul omului care se înalță la cer și se privește în oceanul Ființei. Acest om ideal, această umbră a zeului pantomorf, această fantomă virilă cu formă perfectă, nu va rămâne izolat. O parteneră i se va naște sub dulcele cer al Eladei. Venus celesta, Venus cea castă și fecundă, de trei ori mamă a celor trei Grații, se ivește la rândul său, de această dată nu din apele adormite ale Haosului, ci din valurile vii și agitate ale acestui arhipelag susurând de poezie, unde insulele împodobite cu arbori verzi și cu flori par a fi vasele zeilor.

Septenarul magic al caldeenilor se preschimbă în muzică pe cele șapte corzi ale lirei lui Orfeu. Armonia este cea care defrișează pădurile și deșerturile Greciei. La auzul cânturilor poetice ale lui Orfeu, stâncile se înmoaie, stejarii se dezrădăcinează și animalele sălbatice se supun omului. Printr-o magie asemănătoare Amfion clădește zidurile Tebei, orașul care este un pentaclu asemenea celor șapte minuni ale lumii, orașul inițierii. Orfeu este cel care a dat viață numerelor, Cadmus a asociat gândirea caracterelor. Unul a creat un popor iubitor al tuturor frumuseților, celălalt a dăruit poporului o patrie demnă de geniul și de iubirea sa.

În tradițiile Greciei antice, îl găsim pe Orfeu printre eroii lânii de aur, acești cuceritori primitivi ai mării opere. Lâna de aur este rămășița Soarelui, este lumina potrivită îndeletnicirilor oamenilor, este marele secret al creațiilor magice, este însăși inițierea pe care o vor căuta în Asia eroii alegorici ai lânii de aur.

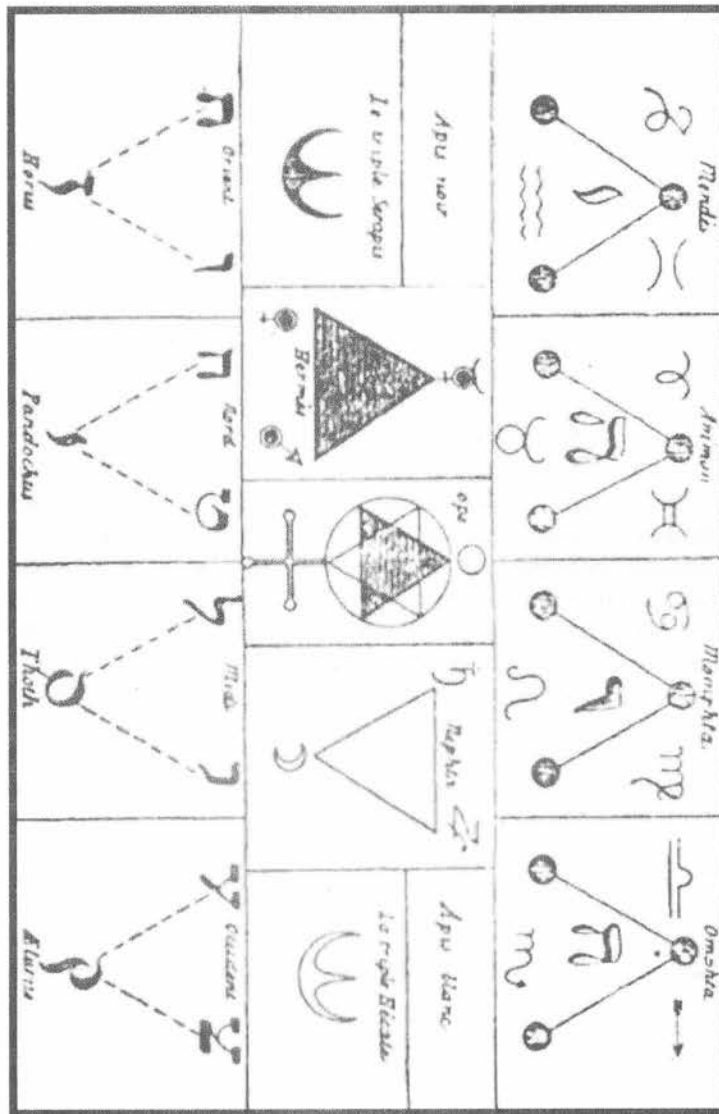

Fig. 6. Tabel explicativ al tablei astronomice și alfabetice a lui Bembo.

Pe de altă parte, Cadmus este un exilat voluntar al mării Tebe a Egiptului. El aduce în Grecia literele primitive și armonia care le organizează. Prin mișcarea acestei armonii, orașul tipic, orașul savant, noua Tebă, se construiește de la sine, căci știința se găsește în întregime în armoniile caracterelor hieroglifice, fonetice și numerale care se mișcă singure urmând legile matematicii eterne. Teba este circulară și citadela sa este pătrată, are șapte porți precum cerul magic și legenda sa va deveni curând epopeea ocultismului și al istoriei profetice a geniului uman.

Toate aceste alegorii misterioase, toate aceste tradiții savante sunt sufletul civilizației în Grecia, dar nu trebuie să căutăm istoria reală a acestor eroi de poeme în altă parte decât în transformările simbolismului oriental adus în Grecia de hierofanți necunoscuți.

Marii oameni ai acelor timpuri scriau doar istoria ideilor și nu se preocupau decât în mică măsură de inițierea noastră în misterele umane, ale nașterii imperiilor. Și Homer a urmat această cale; el vorbește despre zei, adică despre tipuri nemuritoare ale gândirii și, dacă lumea se mișcă, acest fapt este o consecință a încruntării sprâncenelor lui Jupiter.

Dacă Grecia duce fier și foc în Asia este pentru a răzbuna vitregiile științei și ale virtuții sacrificate în fața voluptății. Este pentru a reda imperiul lumii Minervei și Junonei, în defavoarea acestei noi Venus care i-a pierdut pe toți cei care au iubit-o prea mult.

Aceasta este sublima misiune a poeziei: ea îi substituie pe zei cu oameni, adică înlocuiește cauzele cu efectele și concepțiile eterne cu plăpânde incarnări ale măreției lor pe pământ. Adevărata istorie demnă de interesul înțelepților este cea a luminii ce răzbate mereu din tenebre. O zi mare a acestui soare se numește o civilizație.

Fabula lânii de aur leagă Magia hermetică de inițierile Greciei. Berbecul solar a cărui lână trebuie luată pentru a deveni Stăpânul Lumii este simbolul Marii Opere. Vasul Argonauților, construit din scânduri de stejar profetic din Dodone, vasul vorbitor, este barca misterelor lui Isis, arca semințelor și a reînnoirii, cufărul lui Osiris, oul regenerării divine. Aventurierul

Jason este inițiatul; este erou doar prin curajul său, are toate inconsecvențele și toate slăbiciunile umanității, dar duce cu sine personificările tuturor forțelor.

Hercule care simbolizează forța brută nu trebuie să participe la operă, el se îndepărtează de drum în căutarea iubirilor sale nedemne; ceilalți ajung în țara inițierii, în Colehide, unde se păstrează încă unele dintre secretele lui Zoroastru; dar cum să obții cheia acestor mistere? Știința este trădată încă o dată de o femeie. Medeea trimite lui Jason arcanalele mării opere, oferă regatul și viața tatălui său; căci este o lege fatală a sanctuarului ocult ca revelația secretelor să determine moartea celui ce nu le-a putut păstra.

Medeea îi aduce la cunoștință lui Jason care sunt monștrii cu care trebuie să lupte și care este mijlocul prin care poate triumfa. Primul este șarpele înaripat și terestru, lichidul astral, pe care trebuie să-l prindă și să îl fixeze; trebuie să îi smulgă dinții și să îi semene pe o câmpie ce a fost mai întâi arată având taurii lui Marte înhămați la căruță. Dinții dragonului sunt acizii care trebuie să dizolve solul metalic pregătit printr-un foc dublu și prin forțele magnetice ale pământului. Atunci se produce o fermentare și, ca în orice luptă mare, impurul este devorat de impur și lâna de aur devine recompensa adeptului.

Aici se încheie romanul magic al lui Jason; urmează cel al Medeei, pentru că în această poveste Antichitatea greacă a dorit să închidă epopeea științelor oculte. După magia hermetică vine incantația, paricidul, fratricidul, pruncuciderea, sacrificând totul în fața pasiunilor sale și fără a se bucura vreodată de crimele sale. Medeea își trădează tatăl, precum Cham își otrăvește rivala neobținând astfel decât ura celui de către care ar dori să fie iubită. Am putea fi uimiți de faptul că Jason, stăpânul lânii de aur, nu devine mai înțelept, dar să ne amintim de faptul că nu datorează descoperirea secretelor decât trădării. Nu este un adept precum Orfeu, ci un răpitor precum Prometeu. Ceea ce caută nu este știință, ci putere și bogăție. Astfel, va muri, din nefericire, și proprietățile inspiratoare și suverane ale lânii de aur nu vor fi vreodată înțelese de către discipolii lui Orfeu.

Prometeu, lâna de aur, Tebaida, Illiada și Odiseea, cinci mari epopei, toate încărcate de mari mistere ale naturii și de destine umane alcătuind Biblia Grecii antice, monument imens, îngrămădire de munți peste munți, de capodopere peste capodopere, de forme frumoase ca lumina asupra gândirii eterne și mari ca Adevărul!

De altfel, pe baza riscurilor și pericolelor lor, hierofanții poeziei au inițiat populațiile Greciei în aceste minunate ficțiuni păstrătoare de adevăr. Eschil, care a reușit să pună în scenă luptele gigantice, plângerile supraomenești și speranțele divine ale lui Prometeu, poetul teribil al familiei lui Oedip, a fost acuzat că a trădat și a profanat misterele și nu a scăpat decât cu greu de la o condamnare severă.

Nu putem înțelege acum gravitatea atentatului poetului. Drama sa era o trilogie¹ și puteam urmări acolo întreaga poveste simbolică a lui Prometeu. Așadar, Eschil a îndrăznit să arate poporului adunat un Prometeu eliberat de către Alcide și să îl răstoarne pe Jupiter și tronul său. Puterea geniului care a suferit și victoria definitivă a răbdării în fața forței: era frumos fără îndoială. Dar mulțimile nu puteau să vadă biruințele viitoare ale nelegiurii și ale anarhiei! Prometeu învingătorul lui Jupiter nu putea fi oare considerat drept poporul eliberat într-o bună zi de preoții și de regii săi; și speranțe vinovate nu se puteau ascunde pentru mult timp în aplauzele adresate revelatorului imprudent?

Datorăm capodopere acestor slăbiciuni ale dogmei pentru poezie și nu ne numărăm printre acei inițiați austeri care, precum Platon, ar dori să îi exileze pe poeți după ce i-a încoronat; adevărații poeți sunt trimișii lui Dumnezeu pe pământ și cei care îi resping nu trebuie binecuvântați în Ceruri.

Marele inițiator al Greciei și primul său civilizator nu a fost în același timp și primul poet; căci, admitând că Orfeu nu a fost decât un personaj mistic sau fabulos, trebuie să fi crezut în existența Muzei și să îi atribuie versuri care poartă numele maestrului său.

¹ Este vorba despre piesa lui Eschil, *Prometheus desmotes* (Prometeu încătușat). (n.t.)

Puțin ne pasă, la urma urmelor, dacă unul dintre argonauți s-a numit sau nu Orfeu, personajul poetic a făcut mai mult decât să trăiască; trăiește încă, este nemuritor! Fabula lui Orfeu este în întregime o dogmă, este o revelație a destinelor sacerdotale, este un ideal nou născut din cultul frumuseții. Este deja renașterea și mântuirea iubirii. Orfeu coboară în Infern pentru a o căuta pe Euridice și trebuie să o aducă înapoi fără să o privească. Astfel, omul pur trebuie să își creeze o tovarășă, trebuie să o ridice la nivelul lui devotându-se ei și fără să jinduiască la ea.

Doar renunțând la obiectul pasiunii vom merita să avem parte de iubirea adevărată. Aici deja presimțim visele atât de caste ale cavalerilor creștini. Pentru a o smulge pe Euridice din Infern nu trebuie să o mai privească deloc!... Dar, hierofantul este totuși om, își pierde tăria, se îndoiește, privește.

*Ah miseram Eurydicen!...*¹

Este pierdută! Greșeala a fost făcută, ispășirea începe; Orfeu e văduv, rămâne cast. Este văduv fără să fi avut timp să o cunoască pe Euridice, văduvul unei fecioare, pentru că poetul nu are două inimi și copiii zeilor iubesc pentru totdeauna. Aspirațiile eterne, suspinele pentru un ideal ce va fi regăsit dincolo de mormânt, văduvie consacrată muzei sfinte. Ce revelație avansată a inspirațiilor viitoare! Orfeu, purtând în inimă o rană pe care doar moartea o va putea vindeca, devine medic de suflete și de trupuri; moare, în final, victimă a castității sale; moare de moartea inițiaților și a profeților; moare după ce a proclamat unitatea lui Dumnezeu și unitatea dragostei, iar acesta a devenit mai târziu fondul misterelelor în inițierea orfică.

După ce s-a evidențiat atât de mult în epoca sa, Orfeu trebuie să lase reputația unui vrăjitor și magician. I se atribuie, ca și lui Solomon, cunoașterea plantelor medicinale și a mineralelor, știința medicinei celeste și a pietrei filozofale. El știa toate aceste lucruri, fără îndoială, din moment ce întruchipează în legenda sa inițierea primitivă, căderea și revenirea,

¹ Ah, biată Euridice!... (n.t.)

adică cele trei părți ale mării opere ale umanității. Iată în câteva cuvinte, după Ballanche¹, cum putem rezuma inițierea orfică:

„Omul, după ce a suferit influența elementelor, trebuie să transmită elementelor propria sa influență.

Creația este actul unui magism divin continuu și etern.

Pentru om, a fi cu adevărat înseamnă a se cunoaște.

Responsabilitatea este o cucerire a omului, durerea însăși a păcatului, este o nouă modalitate de a cucerii.

Toată viața se bazează pe moarte.

Palingenezia este legea reparatoare.

Căsătoria este reproducerea în umanitate a marelui mister cosmic. Trebuie să fie una, așa cum Dumnezeu și Natura sunt unici.

Căsătoria este unitatea Arborelui vieții; dezmățul este diviziunea și moartea.

Arborele vieții fiind unic și ramurile sale care se pierd în cer și înfloresc în stele corespunzând rădăcinilor ascunse în pământ.

Astrologia este o sinteză.

Cunoașterea virtuților, fie medicale, fie magice ale plantelor, metalelor, corpurilor, în care rezidă viața într-o mai mică sau mai mare măsură, este o sinteză.

Puterile organizării, la diferite niveluri, sunt revelate printr-o sinteză.

Agregările și afinitățile metalelor, precum și sufletul vegetativ al plantelor, precum și toate forțele asimilatoare, sunt de asemenea revelate printr-o sinteză.“

Se spune că frumosul este splendoarea adevărului. Deci, marea lumină a lui Orfeu este cea căreia trebuie să îi atribuim frumusețea formei revelate pentru prima dată în Grecia.

Orfeu este originea școlii divine a lui Platon, acest părinte profan al mării filozofii creștine. De la el și-au împrumutat misterele Pitagora și iluministii din Alexandria. Inițierea nu se schimbă; o regăsim mereu aceeași de-a lungul anilor. Ultimii discipoli ai lui Pascalis Martinez sunt și ei copiii lui Orfeu, dar îl adoră pe creatorul filozofiei antice, verbul încarnat al creștinilor.

¹ Balanche, *Orphée*, cartea a VIII-a, 1833, p. 169. (n.a.)

Afirmam că prima parte a fabulei lânii de aur ascunde secretele magiei orfice și că a doua parte este consacrată unor avertismente înțelepte împotriva abuzurilor incantației sau ale magiei tenebroase.

Goeția sau magia falsă, cunoscută în zilele noastre sub numele de vrăjitorie, nu ar ști cum să fie știință; este empirismul fatalității. Orice pasiune excesivă produce o forță artificială a cărei voință nu ar putea fi stăpânită, dar care se supune despotismului pasiunii. Acesta este motivul pentru care Albert cel Mare afirma: „Nu blestemați pe nimeni când sunteți furios“. Este povestea blestemului lui Hipolit către Teseu.

Pasiunea excesivă este o adevărată nebunie. Ori nebunia este o îmbătăre sau o congestie a luminii astrale. De aceea nebunia este molipsitoare și pasiunile, în general, poartă cu ele un adevărat sortilegiu.

Femeile, conduse mai ușor de beția pasională, sunt de obicei vrăjitoare mai bune decât bărbații. Cuvântul vrăjitor desemnează victimele sortii și așa-ziii campioni care venerează fatalitatea.

Vrăjitorii la greci și, mai ales, în Tesalia, practicau învățături oribile și se abandonau unor ritualuri abominabile. Erau în general femei pierdute plăcerilor pe care nu și le mai puteau satisface, curtezane bătrâne, monștri ai imoralității și ai urâteții. Geloase pe iubire și pe viață, aceste femei decăzute aveau amanți doar în morminte sau, mai bine zis, violau sepulturele pentru a devora cu mângâieri înfricoșătoare carnea înghețată a bărbaților tineri. Furau copii ale căror strigăte le înăbușeau apăsându-i cu sânii lor căzuți. Erau numite monștri cu cap de femeie și coadă de șarpe, vârcolaci, paraziți; copiii, aceste obiecte ale poftelor lor, și, prin urmare, ale urii lor, erau sacrificați; unele, precum Canidie, despre care vorbește Horațiu, îi îngropau până la gât și îi lăsau să moară de foame, înconjurându-i cu alimente la care nu puteau ajunge; altele le tăiau capetele, picioarele și mâinile și le fierbeau grăsimea și pielea în bazine din aramă, aducându-le la consistența unui unguent pe care îl amestecau cu suc de măslariță, de beladonă și de mac negru. Ele umpleau cu acest unguent organul mereu iritat al dorințelor lor detestabile; își frecau tâmplile și axilele, apoi cădeau într-o letargie plină de vise desfrânate și luxuriante.

Trebuie să îndrăznim să spunem: iată originile și tradițiile magiei negre; iată secretele care s-au perpetuat până în Evul Mediu; iată, în sfârșit, ce victime presupus inocente erau condamnate la moarte în flăcări de către repulsia publică mai mult decât de sentința inchișitorilor.

Rasa vârcolacilor, a monștrilor cu cap de femeie și coadă de șarpe și a paraziților mișuna mai ales în Spania și în Italia; cei care au îndoieli îi pot consulta pe cei mai savanți criminaliști ai acestor țări, rezumați de Francois Torreblanca, avocat regal la cancelaria din Granada, în cartea sa *Epitome delictorum*.

Medeea și Circe sunt două tipuri de magie cauzatoare de rău ale Greciei. Circe este femeia vicioasă care își fascinează și degradează amanții; Medeea este otrăvitoarea îndrăzneată care nu se dă în lături de la nimic și care obligă natura însăși să participe la crimele sale. Există, într-adevăr, ființe care farmecă precum Circe și în fața cărora te înjosești; există femei a căror iubire degradează sufletul; ele nu știu să inspire decât pasiuni brutale; vă enervează și apoi vă disprețuiesc. Aceste femei trebuie supuse și subjugate prin frică, așa cum a procedat Ulise, apoi să știi să le părăsești fără regret. Sunt monștri de frumusețe; nu au inimă; vanitatea e cea care le ține în viață. Antichitatea le mai reprezenta și sub forma sirenelor.

Cât despre Medeea, ea este creatura perversă, care dorește răul și îl înfăptuiește. Aceasta este capabilă de iubire și nu se supune fricii, dar iubirea sa e mai puternică chiar și decât ura. Este o mamă rea și ucide copii mici. Iubește noaptea și culege sub clar de lună ierburi pentru a face otrăvuri. Magnetizează aerul, aduce nenorocire pe pământ, infectează apa, otrăvește focul. Reptilele îi împrumută veninul lor; murmură cuvinte înfricoșătoare; dâre de sânge o urmăresc, membre tăiate cad din mâinile sale. Sfaturile sale înnebunesc, mângâierile sale provoacă oroare.

Iată femeia care a dorit să se ridice deasupra îndatoririlor sexului ei, inițiindu-se ea însăși în niște științe interzise. Bărbații fac cale întoarsă și copiii se ascund când trece. Este lipsită de rațiune și de iubire și supărările Naturii revoltate împotriva ei sunt suplicii ce se naște mereu din propriul său orgoliu.

Capitolul VI

MAGIA MATEMATICĂ A LUI PITAGORA

Versurile de aur și simbolurile acestui maestru. Misterele ascunse din viața și din instinctele animalelor. Legea asimilării. Secretul metamorfozelor, sau cum putem să ne transformăm în lup. Eternitatea vieții în continuitatea memoriei. Fluviul uitării.

Numa, ale cărui cunoștințe magice le-am evocat deja, l-a avut drept inițiator pe un anume Tarchon, discipol al unui caldeean pe nume Tages. Pe atunci știința își avea apostolii săi care colindau lumea pentru a crea preoți și regi. Adesea, chiar persecuția ajută la îndeplinirea planurilor Providenței și, astfel, în preajma celei de-a șaptezeci și doua olimpiade, patru generații după domnia lui Numa, Pitagora din Samos a venit în Italia pentru a se salva de tirania lui Policrat.

Cel care a răspândit filozofia numerelor parcursese toate sanctuarele lumii; venise în Iudeea unde și-a făcut operația de circumcizie pentru a fi admis la secretele cabalei, care i-au fost comunicate, nu fără o oarecare rezervă, de către profeții Ezechiel și Daniel. Apoi a fost admis, nu fără greutate, la inițierea egipteană, la recomandarea regelui Amasis. Puterea geniului său suplinea comunicarea imperfectă a hieroglifelor și a devenit el însuși un maestru și un revelator.

Pitagora îl definea pe Dumnezeu: o varietate vie și absolută înveșmântată în lumină.

El spunea că verbul era numărul manifestat prin formă.

El făcea ca totul să pornească de la *tetraktys*, adică de la cuaternar.

Dumnezeu – mai spunea el – este muzica supremă a cărei natură este armonia.

După părerea sa, expresia cea mai înaltă a justiției este cultul; folosirea perfectă a științei este medicina; frumosul este armonia, forța este rațiunea, fericirea este perfecțiunea, adevărul

practic constă în a te feri de slăbiciunea și de perversitatea oamenilor.

Când a venit să se stabilească la Crotone, magistraților acestui oraș, văzând ce influență exercita asupra spiritelor și inimilor, le-a fost teamă de el la început, pentru ca mai târziu să îl consulte. Pitagora i-a sfătuit să facă sacrificii pentru muze și să păstreze între ei cea mai înaltă armonie, pentru că, spunea el, conflictele dintre maeștri sunt cele care determină revolta servitorilor; apoi le-a oferit marele precept religios, politic și social:

„Orice rău este preferabil anarhiei.“

Sentință cu aplicabilitate universală și de o profunzime aproape infinită, dar pe care secolul nostru nu este suficient de luminat pentru a o înțelege.

De la Pitagora ne rămân, în afară de tradițiile vieții sale, versurile sale de aur și simbolurile sale; versurile sale de aur au devenit clișee ale moralei populare, într-atât de influente au fost de-a lungul timpului. Iată o traducere:

„Adu-le zeilor, respectând legile, menitele omagii;
 Respectă jurământul, eroii și înțelepții;
 Respectă-ți părinții, regii și binefăcătorii;
 Dintre cei mai buni oameni alege-ți prietenii.
 Fii îndatoritor și blând, fii amabil în afaceri.
 Nu-ți urî prietenul pentru infime greșeli;
 Slujește bunul drept din toate puterile tale;
 Cel ce face tot ceea ce poate face întotdeauna ceea ce trebuie.
 Ca un maestru sever trebuie să știi a reprima,
 Pofta, somnul, pe Venus și furia.
 Jurământul onoarei nu-l încălci nicicum,
 Și singur, fii tu însuși un martor demn și bun.
 Fii drept în fapte și nu doar în cuvinte;
 Nu da pe tavă răului frivole pretexte.
 Soarta ne îmbogățește, dar ne poate sărăci;
 Dar, slabi sau puternici, cu toții vom muri.
 Nu te sustrage porției tale de durere;
 Acceptă leacurile utile și salutare,
 Și ține minte că oamenii plini de virtuți,

Printre muritorii chinuiți sunt cei mai nefericiți.
 De vorbele nedrepte inima ta să se dezică,
 Urmează-și propriul drum, lasă lumea să zică.
 Și să nu faci niciuna din acele fapte
 Care sunt lipsite de dreptate și de utilitate.
 Urmează mereu sfatul care te luminează.
 Că altfel absurdul va fi cel ce te urmează.
 Prostia este întotdeauna nefericirea cea mai mare,
 Și omul fără sfat răspunde la a sa eroare.
 Nu acționa fără să știi, fii dornic de a învăța:
 Acordă studiului tipul pe care fericirea îl poate ceda.
 Nu-ți neglija sănătatea;
 Dar îmbină necesarul cu sobrietatea.
 În viață e permis tot ce poate dăuna;
 Fii elegant și pur, nu-ți provoca pofta.
 Fugi de neglijență și de fast insolent:
 Luxul cel mai simplu e cel mai excelent.
 Nu acționa fără să gândești la ceea ce vei face,
 Ci reflectează seara la ziua ce se naște.
 Ce am făcut? Ce am auzit? Ce trebuie să regret?
 Spre virtutea divină acesta-i drumul drept.“

Până aici versurile de aur nu par altceva decât lecțiile unui pedagog. Totuși, ele au un scop cu totul diferit. Ele sunt legile preliminare ale inițierii magice, este prima parte a Marii Opere, adică creația adeptului perfect. Continuarea ne arată și ne demonstrează acest lucru:

„Te iau drept martor: Tetractys inefabil,
 De forme și de timpuri izvor inepuizabil;
 Și tu care știi să te rogi și zeii te ascultă,
 Încheie a lor operă și muncește cu credință.
 Curând și fără efort vei ajunge a cunoaște
 A ta ființă de unde începe, unde se termină și unde se întoarce;
 Fără teamă și fără dorințe vei afla acele secrete
 Ascunse de Natură ființelor indiscrete.
 Vei strivi sub picioare această slăbiciune umană

Ce spre hazard și fără scop fatalitatea o îndeamnă.
 Tu vei ști cine conduce viitorul incert,
 Și ce demon ne mănuieste destinul în secret.
 Vei urca apoi în carul luminat,
 Spirit victorios și al materiei împărat.
 Împărăția paternă a lui Dumnezeu o vei înțelege
 Și te vei putea așeza într-o nesfârșită liniște.“

Pitagora spunea: „Așa cum există trei noțiuni divine și trei regiuni inteligibile, există, de asemenea, un triplu verb, căci ordinea ierarhică se manifestă întotdeauna prin trei. Există un cuvânt simplu, cuvântul hieroglific și cuvântul simbolic; cu alte cuvinte, există verbul care exprimă, verbul care ascunde și verbul care semnifică; întreaga inteligență hieratică se află în știința perfectă a acestor trei grade.“

Cuprindea deci doctrina simbolurilor, dar evita cu grijă personificările și imaginile care, după părerea lui, ascundeau mai devreme sau mai târziu idolatria. A fost chiar acuzat că ura poezii, dar Pitagora le interzicea arta versurilor doar poezilor nepricepuți.

„Nu mai cânta versuri dacă nu ai liră.“ a spus în simbolurile sale.

Acest mare om putea ignora relația exactă care există între gândurile sublimе și frumoasele expresii figurate, înseși simbolurile sale sunt pline de poezie.

„Nu smulge florile ce alcătuiesc cununi.“

În acest fel le recomandă el discipolilor săi să nu reducă niciodată gloria și să nu dezonoreze ceea ce lumea pare să onoreze.

Pitagora era cast, dar departe de a recomanda celibatul discipolilor săi, s-a căsătorit și a avut copii. Se citează niște cuvinte frumoase ale soției lui Pitagora; a fost întrebată dacă femeia care tocmai a întreținut relații cu un bărbat nu avea nevoie de ispășire și la ce interval de timp după aceea putea fi considerată suficient de pură pentru a se putea apropia de lucrurile sfinte. „Imediat – spuse ea – dacă ai fost cu soțul tău; dacă ai fost cu altul, niciodată!“

Prin această severitate a principiilor, prin această puritate a moravurilor puteai fi inițiat în Școala lui Pitagora în Misterele Naturii și puteai dobândi suficientă putere asupra ta însuși pentru a putea comanda forțelor elementare.

Pitagora avea această facultate pe care noi o numim a doua vedere și care pe atunci se numea divinație.

Într-o zi se afla cu discipolii săi la malul mării. Un vas a apărut la orizont:

„Maestre – i-a spus unul dintre discipoli – credeți că aș fi bogat dacă mi s-ar oferi încărcătura acestui vas?”

– V-ar fi inutilă, a spus Pitagora.

– Ei bine! aș păstra-o pentru urmașii mei.

– Ai vrea deci să le lăsați două cadavre?“

Vasul a intrat în port un moment după aceea; purta corpul unui om care dorise să fie înmormântat în țara sa.

Se povestește că animalele îl ascultau pe Pitagora. Într-o zi, în timpul jocurilor olimpice, a chemat un vultur care zbura pe cer; vulturul a coborât rotindu-se și și-a continuat zborul ca vântul când maestrul i-a făcut semn să plece. O ursoaică uriașă făcea ravagii în Apulia; Pitagora a făcut-o să vină la picioarele sale și i-a ordonat să părăsească țara; după aceea nu a mai apărut vreodată; și când a fost întrebat care este știința de la care își ia o putere așa de minunată:

„– Știința luminii, a răspuns.“

Într-adevăr, ființele însuflețite sunt încarnări ale luminii; formele ies din penumbrele urâteniei pentru a ajunge treptat la splendorile frumuseții; instinctele sunt proporționale cu formele și omul, care este sinteza acestei lumini ale cărei animale reprezintă analiza, este creat pentru a le comanda; dar, pentru că în loc să le fie stăpân, devine persecutorul și călăul lor, animalele se tem de el și se revoltă împotriva lui. Ele trebuie să simtă în primul rând puterea unei voințe excepționale care este binevoitoare și orientativă, ele sunt atunci magnetizate într-o manieră de neînvinș și un număr impresionant de fenomene moderne poate și trebuie să ne determine să înțelegem posibilitatea miracolelor lui Pitagora.

Fizionomiștii au remarcat că majoritatea oamenilor amin-tesc prin anumite trăsături ale fizionomiei lor de asemănarea cu un anumit animal. Această asemănare poate fi doar imaginară și să se producă prin impresia pe care o provoacă unele fizionomii asupra noastră, revelându-ne trăsăturile proeminente ale caracterului persoanelor. Astfel găsim că un om ucigaș seamănă cu un urs, un om ipocrit seamănă cu o pisică ș.a.m.d.

Aceste tipuri de judecăți sunt exagerate în imaginație și se completează în vis, unde persoanele care ne-au impresionat în mod negativ în timpul stării de veghe se transformă în animale și ne fac să resimțim angoasa coșmarului.

Sau, animalele sunt asemenea nouă și mai mult decât noi sub imperiul imaginației, pentru că ele nu au judecată și nu pot rectifica abaterile. În acest fel se supun atenției noastre în funcție de simpatiile și de antipatiile lor create de magnetismul nostru. De altfel, ele nu au vreun fel de conștiință despre ceea ce constituie forma umană și nu văd în noi decât alte animale care le domină. Astfel, câinele își consideră stăpânul un câine superior lui.

În direcția acestui instinct constă secretul controlului asupra animalelor. Am văzut un îmblânzitor de animale sălbaticе fasci-nându-și leii, arătându-le o față teribilă și strâmbându-se precum un leu furios; aici se aplică *ad literam* proverbul: „Trebuie să urli cu lupii și să behăi cu mieii.”

De altfel, fiecare formă animală reprezintă un instinct diferit, o aptitudine sau un viciu. Dacă facem să predominе în noi caracterul fiarei, vom dobândi din ce în ce mai mult și forma exterioară, până la punctul de a imprima imaginea sa perfectă în lumina astrală și de a ne vedea noi înșine, în starea de vis sau de extaz, așa cum am fi văzuți de către somnambuli sau de extatici, și așa cum apărem fără îndoială animalelor. Atunci rațiunea se stinge, visul perseverent se preschimbă în nebunie și iată-ne transformați în fiare așa cum i s-a întâmplat lui Nabucodonosor. Așa se explică poveștile sălbaticilor dintre care unele au fost constatate juridic. Faptele erau constante, verificate, dar ceea ce se ignora era faptul că martorii nu erau mai puțin halucinați decât sălbaticii înșiși.

Coincidențele și corespondențele din vise nu sunt nici rare, nici extraordinare. Extaticii se văd și își vorbesc de la un capăt al lumii la celălalt în starea de extaz. Noi vedem o persoană pentru prima dată și ni se pare că o cunoaștem de multă vreme, acest lucru se întâmplă pentru că am întâlnit-o deja adesea în vis. Viața e plină de asemenea singularități și, în legătură cu transformarea oamenilor în animale, găsim exemple la fiecare pas. Câte femei bătrâne galante și gurmănde, reduse la starea de idiolenie după ce au trecut pe sub toate streșinele existenței, nu mai sunt decât niște pisici bătrâne îndrăgostite doar de pisoii lor!

Pitagora credea mai presus de orice în nemurirea sufletului și în eternitatea vieții. Succesiunea continuă a verilor și a iernilor, a zilelor și a nopților, a somnului și a trezirii, îi explicau îndeajuns fenomenul morții. Nemurirea specială a sufletului uman constă, după părerea lui, în prelungirea amintirii.

El pretindea că își amintește – se spune – existențele sale anterioare și, dacă e adevărat că așa pretindea, că găsea ceva asemănător în reminiscențele sale, pentru că un astfel de om nu a putut fi nici șarlatan, nici nebun. Dar, probabil că credea că regăsește aceste vechi amintiri în visele sale și se poate să fi fost considerată o afirmație pozitivă ceea ce nu era din partea sa decât o ipoteză; orice ar fi fost, gândirea sa era mare și viața reală a individualității noastre nu constă în altceva decât în memorie. Răul uitării anticilor era adevărata imagine filozofică a morții. Biblia pare să dea acestei idei o sancțiune divină când spune în cartea Psalmilor: „Viața celui drept va fi în eternitatea memoriei.”¹

¹ In Memoria æterna erit justus. (n.a.)

Capitolul VII

SFÂNTA CABALĂ

Numele divine. Tetragrama și cele patru forme ale sale. Cuvântul unic care face toate transmutările. Claviculele lui Solomon pierdute și regăsite. Lanțul spiritelor. Tabernacolul și templul. Vechiul șarpe. Lumea Spiritelor după Zohar. Care sunt spiritele care apar. Cum ne putem folosi de spiritele elementare.

Să ne întoarcem acum la sursele adevăratei științe și să revenim la sfânta cabală sau la tradiția copiilor lui Seth, adusă din Caldeea de către Abraham, predată sacerdotului egiptean de către Iosif, adunată și purificată de către Moise, ascunsă sub simboluri în Biblie, revelată de către Salvatorul Sfântului Ioan și cunoscută încă în întregime în spatele figurilor hieratice analoage celei din Antichitate în Apocalipsa acestui apostol.

Cabaliștii au oroare de tot ceea ce seamănă cu idolatria; totuși îi conferă lui Dumnezeu chipul omului, dar este o imagine pur hieroglifică.

Ei îl consideră pe Dumnezeu drept infinitul inteligent, iubitor și viu. Nu este pentru ei nici colecția ființelor, nici abstracțiunea Ființei, nici o Ființă definită filozofic. El este în tot, distinct de acest tot și mai mare decât acest tot. Însuși numele Său este inefabil: iar acest nume nu exprimă altceva decât idealul uman al divinității Sale. Ceea ce este Dumnezeu în sine nu este menit să fie înțeles de om.

Dumnezeu este absolutul credinței; dar absolutul rațiunii este ființa.

Ființa există prin ea însăși și pentru că există. Rațiunea ființei este ființa însăși. Putem întreba: „De ce există un anumit lucru, adică de ce cutare sau cutare lucru există?“, dar nu putem întreba fără a fi absurzi: „De ce este Ființa?“. Ar însemna să presupunem Ființa înainte de Ființă.

Rațiunea și știința demonstrează că modurile de existență ale Ființei se echilibrează urmând legile armonioase și ierarhice. Or ierarhia se sintetizează urcând și devine mereu din ce în ce mai

monarhică. Totuși, rațiunea nu se poate opri la o cheie unică fără a se înfiora de abisurile pe care pare că le lasă în legătură cu acest monarh suprem, așa că tace și cedează locul credinței care adoră.

Ceea ce este sigur, chiar și pentru știință și pentru rațiune, este faptul că ideea de Dumnezeu este cea mai înaltă, cea mai sfântă și cea mai utilă dintre toate aspirațiile omului; că în spatele acestei credințe se află morala și pedeapsa eternă. Astfel, această credință este cel mai real fenomen al Ființei în umanitate și, dacă ar fi falsă, natura ar afirma absurdul, neantul ar formula viața, Dumnezeu ar fi în același timp și nu ar fi deloc.

Pe baza acestei realități filozofice și incontestabile numim ideea de Dumnezeu, idee căreia cabaliștii îi dau numele; în acest nume sunt cuprinse toate celelalte. Numerele acestui nume dau naștere tuturor numerelor, hieroglifele literelor acestui nume exprimă toate legile și toate obiectele naturii.

Nu vom reveni aici asupra ceea ce am afirmat în *Dogma înaltei Magii* despre tetragrama divină, vom adăuga doar atât: cabaliștii îl scriu în patru maniere principale:

יהוה

JHVH,

pe care nu le pronunță ci le spun pe litere: *Jod, he vau he*, ceea ce noi pronunțăm Iehova, ceea ce este contrar oricărei analogii, pentru că tetragrama astfel desfigurată ar fi compusă din șase litere.

יכדא

ADNI,

ceea ce noi pronunțăm Adonai, acest nume înseamnă Domn.

היהא

AHIH,

ceea ce noi pronunțăm Eieie, acest nume înseamnă Ființă.

אלגא

AGLA,

care se pronunță așa cum se scrie și care ascunde în mod hieroglific toate misterele cabalei.

Într-adevăr, litera Aleph א este prima literă a alfabetului ebraic; ea exprimă unitatea, ea reprezintă hieroglific dogma lui Hermes: „Ceea ce este superior este analog cu ceea ce este inferior.“ Această literă arată ca două brațe, dintre care unul arată spre pământ și celălalt spre cer, cu o mișcare analogă.

Litera Ghimel א este a treia literă a alfabetului; ea exprimă numeric ternarul și hieroglific nașterea, fecunditatea.

Litera Lamed ל este a douăsprezecea; ea este expresia cercului perfect. Ca semn hieroglific, ea reprezintă circulația mișcării perpetue și raportul dintre rază și circumferință.

Litera Aleph repetată este expresia sintezei.

Numele AGLA înseamnă deci:

Unitatea care, prin ternar, reface ciclul numerelor pentru a se întoarce la unitate;

Principiul fecund al naturii care este una cu El;

Adevărul original care fecundează știința și o readuce la unitate;

Silepsa, analiza, știința și sinteza;

Cele trei ființe divine care alcătuiesc un singur Dumnezeu.

Secretul marii opere, adică fixarea luminii astrale printr-o emisie suverană de voință, ceea ce adepții simbolizau printr-un șarpe străpuns de o săgeată formând astfel litera Aleph א.

Apoi cele trei operații – a dizolva, a sublima, a fixa – corespund celor trei substanțe necesare – sare, sulf, mercur –, totul exprimat prin litera Ghimel א.

Apoi, cele douăsprezece chei ale lui Basile (Valentin) sunt exprimate de litera Lamed ל.

Și opera îndeplinită conform principiului său și reproducând principiul însuși.

Astfel este originea acestei tradiții cabalistice care include toată magia într-un cuvânt. A ști să citești acest cuvânt și să îl pronunți, adică să îi înțelegi misterele și să traduci în acțiuni aceste cunoștințe absolute, înseamnă a avea cheia minunilor.

Pentru a pronunța numele AGLA, trebuie să te întorci în direcția Răsăritului, adică să te unești ca intenție și ca știință cu tradiția orientală. Să nu uităm că urmând cabala, Verbul perfect este cuvântul realizat din acțiuni. De aici vine această expresie care se regăsește de multe ori în Biblie: „A face un cuvânt“ (*facere verbum*), în sensul de a îndeplini o acțiune.

A pronunța cabalistic numele lui AGLA înseamnă, așadar, să treci prin toate probele inițierii și să completezi toate operele.

Noi am afirmat în *Dogma înaltei Magii* felul în care numele Iehova se descompune în șaptezeci și două de nume explicative, numite *Schemhamphoras*. Arta de a folosi aceste șaptezeci și două de nume și de a găsi în ele cheile științei universale este numită de cabaliști *Claviculele lui Solomon*.

Fig. 7. Pentacul al literelor cabalistice.

Într-adevăr, la sfârșitul culegerii de evocări și de rugăciuni care poartă acest titlu, găsim de obicei șaptezeci și două de cercuri magice formând *treizeci și șase* de talismane. Asta înseamnă de patru ori câte nouă, adică numărul absolut înmulțit cu cuaternarul. Aceste talismane poartă fiecare câte două dintre cele șaptezeci și două de nume cu semnul emblematic al numărului lor și al acelei litere dintre cele patru ce alcătuiesc Numele de Iehova căreia îi corespund. Este ceea ce a lăsat loc celor patru decade emblematică ale tarotului: bastonul figurativ al lui Jod; cupa, He-ul; sabia, Vav-ul; și ultimul, He-ul final. În tarot a fost adăugat complementul zecilor, care repetă sintetic caracterul unității.

Tradițiile populare ale Magiei spun că posesorul *Claviculelor lui Solomon* poate vorbi cu spiritele tuturor ordenelor și poate supune toate forțele naturale. Or, aceste *Clavicle* pierdute de mai multe ori și apoi regăsite, nu sunt altceva decât talismanele celor șaptezeci și două de nume și misterele celor treizeci și două de căi reproduse în mod hieroglific de către tarot. Cu ajutorul acestor semne și prin combinarea lor infinită, drept cea a numerelor și a literelor, putem, într-adevăr să ajungem la revelația naturală și matematică a tuturor secretelor naturii și să intrăm, prin urmare, în dialog cu întreaga ierarhie a inteligențelor și a genilor.

Înțelepții cabaliști se apără împotriva visurilor imaginației și a halucinațiilor stării de veghe. Astfel ei evită toate aceste evocări nesănătoase care zdruncină sistemul nervos și îmbată rațiunea. Experimentatorii curioși ai fenomenelor viziunii extra-naturale nu sunt cu nimic mai chibzuiți decât cei care consumă opium sau hașiș. Sunt copiii care își fac rău cu plăcere. Ne putem lăsa învăluți de beție; putem chiar să uităm de noi în mod voluntar până în punctul de a avea amețeli; dar pentru omul care se respectă, o singură experiență este suficientă; și oamenii onești nu se îmbată de două ori.

Contele Joseph de Maistre spune că va veni o zi când ne vom bate joc de stupiditatea noastră prezentă așa cum ne batem joc de barbaria Evului Mediu. Ce ar fi gândit dacă i-ar fi văzut pe spiritiștii noștri? Și dacă i-ar fi auzit pe teoreticienii noștri vorbind despre lumea ocultă a spiritelor? Bieții de noi! Nu scăpăm de absurd decât prin absurdul opus. Secolul al XVIII-lea credea că protestează împotriva superstiției negând religia și noi

protestăm împotriva nelegiuirilor secolului al XVIII-lea revenind la vechii conți ai bunicilor; nu am putea fi mai creștini decât Voltaire și să renunțăm la a mai crede în stafii?

Ceea ce noi numim moarte este de fapt o naștere într-o lume nouă. Natura nu desface ceea ce a făcut în ordinea progresiilor necesare ale existenței și ea nu ar ști să ofere dezmințirea legilor sale fundamentale.

Sufletul uman, slujit și limitat de organele sale, nu se poate pune în raport cu lucrurile lumii vizibile decât prin intermediul acestor organe. Corpul este un înveliș proporțional mediului material în care sufletul trebuie să trăiască aici jos. Limitând acțiunea sufletului, el o concentrează și o face posibilă. Într-adevăr, sufletul fără corp ar fi peste tot, dar peste tot și puțin, încât nu ar putea acționa nicăieri; ar fi pierdut în infinit, ar fi absorbit și topit în Dumnezeu.

Să ne imaginăm o picătură de apă dulce închisă într-un glob și aruncat în mare: cât timp globul nu se va sparge, picătura de apă va supraviețui în propria sa natură, dar dacă globul se va sparge, căutați picătura de apă în mare. Dumnezeu, creând spiritele, nu le-a putut da o personalitate conștientă de ea însăși decât oferindu-le un înveliș care le centralizează acțiunea și le împiedică de a se pierde limitând-o.

Când sufletul se separă de corp, își schimbă inevitabil mediul din moment ce își schimbă învelișul. El pleacă înveșmântat doar în forma sa astrală, în învelișul său de lumină, și urcă el însuși deasupra atmosferei așa cum aerul urcă deasupra apei scăpând dintr-un vas spart. Spunem că sufletul urcă pentru că învelișul său urcă și că acțiunea și conștiința sa sunt, după cum am spus, atașate de învelișul său.

Aerul atmosferic devine solid pentru aceste corpuri de lumină infinit mai lejere decât el și care nu ar putea coborî decât înarmându-se cu lin înveliș mai greu, dar de unde ar putea lua acest înveliș dincolo de atmosferă? Așadar, nu ar putea reveni pe pământ decât reîncarnându-se, întoarcerea ar fi o cădere, s-ar rătăci ca spirite libere și și-ar reîncepe noviciatul. Dar religia catolică nu admite posibilitatea unei asemenea întoarceri.

Cabaliștii formulează, printr-o singură axiomă, toată doctrina pe care o expunem aici:

„Spiritul, spun ei, se reinveșmântează pentru a coborî și se dezbracă pentru a urca.“

Viața ființelor inteligente este în întregime ascensională; copilul în pântecul mamei sale trăiește o viață vegetativă și primește hrană printr-o legătură de care se agață precum arborele este atașat de pământ și hrănit prin rădăcini.

Când copilul trece de la viața vegetativă la viața instinctivă și animală, cordonul său se rupe, poate să meargă.

Când omul moare, el se eliberează de aceste legi ale greutății care îl făceau mereu să cadă pe pământ.

Când sufletul și-a ispășit greșelile, devine suficient de puternic pentru a părăsi tenebrele exterioare ale atmosferei terestre și pentru a urca spre soare.

Atunci începe ascensiunea eternă a scării sfinte, pentru că eternitatea celor aleși nu ar ști să fie leneșă; ei merg din virtute în virtute, din fericire în fericire, din triumf în triumf, din splendoare în splendoare.

Totuși, lanțul nu ar ști să se întrerupă și cei de pe nivelurile cele mai înalte mai pot exercita încă o influență asupra celor de mai jos, dar urmând ordinea ierarhică și în același fel în care un rege, care guvernează cu înțelepciune, îi face un bine chiar și celui din urmă supus al său.

Din treaptă în treaptă, rugăciunile urcă și grațiile coboară fără a greși drumul vreodată.

Dar spiritele, odată urcate, nu mai coboară, căci, pe măsură ce urcă, gradele se solidifică sub picioarele lor.

Marele haos s-a întărit, a spus Abraham, în parabola bogatului cel rău; și cei care sunt aici nu mai pot coborî acolo jos.

Extazul poate exalta forțele corpului sideral până la punctul în care îl face să antreneze în elanul său corpul material, ceea ce demonstrează că destinul sufletului este de a urca.

Fenomenele de suspensie aeriană sunt posibile, dar aceasta este o dovadă că omul a putut trăi sub pământ sau în apă.

Ar fi de asemenea imposibil ca un suflet separat de corpul său să poată trăi, fie pentru o singură clipă, în desimea atmosferei noastre. Sufletele morților nu sunt deci în jurul nostru așa cum presupun spiritiștii. Cei pe care îi iubim ne pot vedea încă și ni se pot arăta doar prin miraj însă și prin reflexie în oglinda comună care este lumina. Nu se mai pot interesa de lucrurile

muritoare și nu mai țin de noi decât prin sentimentele noastre care sunt îndeajuns de elevate pentru a avea încă ceva conform sau analog cu viața lor în eternitate.

Astfel sunt revelațiile înaltei cabale incluse și ascunse în cartea misterioasă numită Zohar. Revelațiile sunt ipotetice fără îndoială pentru știință, dar bazate pe o serie de inducții riguroase pornind de la înseși faptele pe care știința le contestă cel mai puțin; or aici trebuie să abordăm unul dintre secretele cele mai periculoase ale Magiei. Este ipoteza mai mult decât probabilă a existenței *larvelor fluidice* cunoscute în vechea teurgie sub numele de *spirite elementare*.

Noi am spus câteva cuvinte în *Dogma și Ritualul înaltei Magii* și nefericitul abate de Villars, care s-a jucat cu aceste teribile revelații, a plătit cu propria sa viață pentru imprudența sa. Într-adevăr, a evoca spiritele elementare înseamnă a avea puterea de a coagula fluidele printr-o proiecție a luminii astrale. Această putere astfel direcționată nu poate produce decât dezordine și nenorociri după cum o vom demonstra mai târziu.

Iată acum teoria ipotezei cu dovezile sale de probabilitate:

Spiritul este pretutindeni, el este cel care animă materia; el se eliberează de greutate perfecționându-și învelișul care este forma sa. Vedem, într-adevăr, forma progresând cu instinctele până la inteligență și frumusețe; sunt eforturile luminii atrase de atracția spiritului, este misterul generației progresive și universale.

Lumina este agentul eficient al formelor și al vieții, pentru că este în același timp mișcare și căldură. Când reușește să se fixeze și să se polarizeze în jurul unui centru, ea produce o ființă vie, apoi, pentru a-l perfecționa și a-l conserva, ea atrage toată substanța plastică necesară. Această substanță plastică formată în analiza finală a pământului și a apei, a fost pe bună dreptate numită în Biblie *noroiul pământului*.

Dar, lumina nu mai este spirit, așa cum cred hierofanții indieni și toate școlile incantației; ea este doar instrumentul spiritului. Nu mai este corpul protoplastelor, așa cum îl înțelegeau teurgiștii școlii Alexandriei; ea este prima manifestare fizică a suflului divin. Dumnezeu a creat-o pentru eternitate și omul a modificat-o și a multiplicat-o după imaginea lui Dumnezeu.

Prometeu, spune fabula, ascunzând focul din cer, a dat viață imaginilor făcute din pământ și din apă, și pentru această crimă fu înălțuit și fulgerat de către Jupiter.

Spiritele *elementare*, spun cabaliștii în cărțile lor cele mai secrete, sunt copiii singurătății lui Adam; ei s-au născut din visele sale, pe când aspira la femeia pe care Dumnezeu nu i-o dăduse încă.

Paracelsus spune că sângele pierdut, fie în mod regulat, fie în vis, de către celibatarii celor două sexe, populează aerul fantomelor. Considerăm că am indicat destul de clar aici, din punctul de vedere al măștrilor, originea presupusă a acestor larve, fără să fie nevoie să explicăm mai mult. Aceste larve au, în concluzie, un corp aerian format din vaporii sângelui. Acesta este motivul pentru care ele caută sângele răspândit și se hrănesc uneori cu fumul sacrificiilor.

Pe acești copii monstruoși ai coșmarurilor impure îi numim alteori *incubi* și *sucubi*. Când sunt suficient de condensați pentru a putea fi văzuți, apar ca niște vaporii colorați de reflexia imaginii; nu au viață proprie, ci imită viața celui care îi evocă precum umbra imită corpurile. Ei se produc mai ales în jurul idioților și a ființelor lipsite de moralitate a căror izolare îi abandonează obișnuințelor dereglate. Coeziunea fantastică a părților corpurilor lor fiind slabă, se tem de marele aer, marele foc și mai ales de vârful săbiilor. Ei devin într-o anumită măsură auxiliare vapoaroase ale corpului real al părinților lor, deoarece nu trăiesc decât din viața celor care i-au creat sau care și-i însușesc evocându-i în așa fel încât, dacă le rănim aparențele corpului, tatăl poate fi într-adevăr rănit, precum copilul care nu e născut încă este într-adevăr rănit sau desfigurat de imaginația mamei sale.

Întreaga lume este plină de fenomene care justifică aceste revelații singulare și nu pot fi explicate decât prin ele. Aceste larve atrag asupra lor căldura vitală a persoanelor sănătoase și le epuizează rapid pe cele slabe. De aici au apărut poveștile cu vampiri, poveștile înspăimântătoare de reale și constatate periodic așa cum știe toată lumea. De aceea abordarea *mediumilor*, adică a persoanelor obsedate de larve, ne face să simțim o înfrigurare în atmosferă. Aceste larve, care nu-și datorează existența decât minciunilor imaginației exaltate și dereglării simțurilor, nu se produc niciodată în prezența unei persoane care știe și care le poate dezvălui misterul nașterii lor monstruoase.

CARTEA A II-A

Formarea și realizarea dogmei

2, Beth

Capitolul I

SIMBOLISMUL PRIMITIV AL ISTORIEI

Pentaclul edenic. Heruvimul. Copiii lui Cain. Secretele magice ale Turnului Babel. Blestemul descendenților lui Canaan. Anatema aruncată asupra vrăjitoarelor. Măreții și decadențe ale Dogmei în Egipt, în Grecia și la Roma. Nașterea filozofiei sceptice. Războiul empirismului împotriva Magiei. Scepticismul temperat al lui Socrate. Eseu al sintezei lui Platon. Raționalismul lui Aristotel. Sacerdotul și știința.

Nu ne revine rolul de a explica Sfânta Scriptură din punct de vedere religios sau dogmatic. Supuși înainte de toate ordinii ierarhice, lăsăm teologiei doctorilor Bisericii și științei umane tot ceea ce ține de domeniul experienței și adevărului. Când părem a risca o aplicație nouă a unui pasaj din Biblie sau din Evanghelie, aceasta se întâmplă întotdeauna fără respectarea deciziilor ecleziastice. Noi nu dogmatizăm, noi supunem observațiile și studiile noastre autorităților legitime.

Ceea ce ne frapază de la început când citim Cartea Sacră a lui Moise, istoria originală a regnului uman, este descrierea paradisului terestru care se rezumă la figura unui pantaclu perfect. El este circular sau pătrat, din moment ce este udat în egală măsură de patru fluvii dispuse în cruce și în centru se află doi arbori care reprezintă știința și viața, inteligența stabilă și mișcarea progresivă, înțelepciunea și creația.

În junii arborelui științei este încolăcit șarpele lui Asclepios și a lui Hermes: la baza arborelui sunt bărbatul și femeia, activul și pasivul, inteligența și dragostea. Șarpele, simbolul atracției originale și a focului central al pământului, o ispitește pe femeie, care este mai slabă, iar aceasta îl face pe bărbat să cedeze; dar ea nu îi cedează șarpelui decât pentru a-l îmblânzi apoi și într-o bună zi îi va zdrobi capul dăruindu-i lumii un salvator.

Întreaga știință este reprezentată în acest tablou admirabil. Omul abdică de la domeniul inteligenței cedând solicitărilor părții senzitive; el profanează fructul științei care trebuie să

hrănească sufletul făcându-l să îi fie de folos pentru uzanțele de satisfacere nedreaptă și material; își pierde atunci sentimentul armoniei și al adevărului. El este înveșmântat de o piele de animal, pentru că forma fizică se conformează întotdeauna mai devreme sau mai târziu dispozițiilor morale; el este vânat de cercul irigat de cele patru fluvii ale vieții și un heruvim, înarmat cu o sabie înflăcărată mereu agitată, îl împiedică să intre în domeniul unității.

Așa cum am evidențiat în *dogma* noastră, Voltaire, descoperind că în ebraică heruvim înseamnă vițel, s-a amuzat profund de această poveste. Ar fi râs mai puțin dacă ar fi văzut în îngerul cu cap de taur imaginea simbolismului obscur și în spada înflăcărată și mobilă, aceste fulgere ale adevărului conceput în mod greșit și înșelător, care au oferit atâta credit idolatriei după căderea originală.

Spada înflăcărată reprezenta de asemenea lumina pe care omul nu mai știa cum să o conducă și ale cărei lovituri fatale le suporta în loc să îi domine puterea.

Marea operă magică, considerată într-un mod absolut, este cucerirea și conducerea spadei arzânde a heruvimului.

Heruvimul este îngerul în care sufletul pământului este reprezentat în misterele antice sub forma unui taur.

Din acest motiv îl vedem în simbolurile mitriace pe Stăpânul Luminii îmblânzind taurul terestru și prelungindu-i în pânțele spada care face să iasă viața reprezentată de picături de sânge.

Prima consecință a păcatului Evei este moartea lui Abel. Separând iubirea de inteligență, Eva a separat-o de forță; forța, devenită oarbă și subjugată dorințelor pământene, devine geloasă pe iubire și o ucide. Apoi, copiii lui Cain perpetuează crima tatălui lor. Ei aduc pe lume fiice teribile de frumoase, fiice fără iubire, născute pentru blestemul îngerilor și pentru scandalul descendenților lui Seth.

După Potop și după prevaricațiunea lui Cham, al cărui mister l-am menționat deja, copiii oamenilor vor să realizeze un proiect nesăbuit: ei vor să construiască un pantaclu și un palat universal. Este o încercare gigantescă a socialismului egalitar și

faiansterul lui Fourier este o concepție plăpândă în legătură cu turnul Babel. Era o încercare de protest împotriva ierarhiei științei, o citadelă ridicată contra inundațiilor și a fulgerelor, un promontoriu din înaltul căruia șeful poporului divinizat ar plana deasupra atmosferei și a templelor. Dar nu urcăm la știință pe scări de piatră; gradele ierarhice ale spiritului nu se construiesc cu mortar asemenea etajelor unui turn. Anarhia a protestat împotriva ierarhiei materializate. Oamenii nu s-au mai înțeles, lecție fatală, atât de greșit înțeleasă de cei care în zilele noastre au visat la un alt turn Babel.

Doctrinelor ierarhizate în mod brutal și material le răspund negațiile egalitare: de fiecare dată când genul uman își va clădi un turn, locuitorii se vor certa de la turn și tendința celor mai mulți va fi să părăsească baza. Pentru a satisface toate ambițiile, făcând vârful mai larg decât baza, ar trebui să se facă un turn care s-ar legăna în vânt și ar cădea la cel mai mic șoc.

Răspândirea oamenilor a fost primul efect al blestemului împotriva copiilor profanatori ai lui Cham. Dar poporul din Canaan și-a dus într-un mod special greutatea acestui blestem care trebuia să închine posteritatea în fața anatemei.

Castitatea conservatoare a familiei este caracterul distinctiv al inițierilor ierarhice; profanarea și revolta sunt întotdeauna obscene și tind spre promiscuitatea pruncuciderii. Pata misterelor nașterii, atentatul împotriva copiilor constituiau fondul cultelor vechii Palestine abandonate riturilor oribile ale magiei negre. Zeul negru al Indiei, monstruosul Rutrem al formelor licențioase, domnea acolo sub numele de Belphegor.

Talmudiștii și evreul platonician Philon povestesc lucruri atât de rușinoase despre cultul acestui idol încât au părut incredibile pentru juristconsultul Seldenus. „Era – *spun ei* – un idol bărbos, cu gura larg deschisă, având în loc de limbă un falus gigantic; oamenii se dezbrăcau fără pudoare în fața sa și îi ofereau ofrande. Idolii lui Moloch și ai lui Chamos erau mașini ucigașe care, când își striveau pieptul de bronz, când consumau în brațele lor înroșite în foc copii nefericiți. Se dansa la sunetul trompetelor și al tamburinelor pentru a nu auzi strigătele victimelor și ale mamelor care conduceau dansul. Incestul, sodomia

și bestialitatea erau practici acceptate de aceste popoare infame și făceau parte chiar din aceste ritualuri sacre.“

Consecință fatală a armoniilor universale! Nu se încalcă adevărul fără a fi pedepsit. Omul revoltat împotriva lui Dumnezeu este împins fără voia sa la ultrajul naturii. Așa cum aceleași cauze produc mereu același efect, sabatul vrăjitorilor din Evul Mediu nu este altceva decât o repetare a serbărilor lui Chamos și Belphegor.

Natura însăși a adus un arest de moarte eternă împotriva acestor crime. Adoratorii zeilor negri, apostolii promiscuității, teoreticienii lipsei de pudoare publică, dușmanii familiei și ai ierarhiei, anarhiștii în religie și în politică sunt inamicii lui Dumnezeu și ai umanității; a nu-i despărți de lume înseamnă a consimți la otrăvirea lumii: astfel au raționat inchizitorii.

Noi suntem departe de a nu regreta execuțiile crude ale Evului Mediu și de a-i dori reîntoarcerea. Pe măsură ce societatea va deveni mai creștină, ea va înțelege din ce în ce mai bine că bolnavii trebuie îngrijiți și nu omorâți. Instinctele criminale nu sunt oare cele mai înspăimântătoare dintre toate bolile mintale?

Să nu uităm că *înalta Magie* se numește *arta sacerdotală* și *arta regală*; ea a împărțit în Egipt, în Grecia și la Roma mărețiile și decadențele sacerdotului și ale regalității. Întreaga filozofie împotriva cultului și a misterelor sale este în mod fatal ostilă marilor puteri politice, care își pierd măreția dacă încetează să mai fie, în ochii mulțimilor, imaginea puterii divine. Orice coroană se sparge când se revoltă împotriva fiarei.

A fura focul din cer și a detronea zeii, acesta era visul etern al lui Prometeu; și Prometeu popular, dezlegat de Caucaz de către Hercule, care simbolizează munca, va purta mereu cu el cuiele și lanțurile sale; va duce mereu cu el vulturul nemuritor suspendat de rana sa deschisă, atât timp cât nu va învăța supunerea și resemnarea la picioarele Celui care, fiind născut Rege al regilor și Dumnezeu al dumnezeilor, a dorit să aibă și El mâinile străpunse de cuie și pieptul străpuns pentru convertirea tuturor spiritelor rebele.

Instituțiile republicane, deschizând cariera puterii în fața intrigii, au zdruncinat puternic principiile ierarhiei. Grija de a-i

forma pe regi nu i-a mai fost încredințată sacerdotului, ci a fost înlocuită de ereditate, care oferea tronul șanselor inegale date de naștere, fie prin alegeri populare, care lăsau deoparte influențele religioase, pentru a constitui monarhia urmând principii republicane. Astfel s-au format guvernele care au prezidat rând pe rând triumfurile și decăderile statelor Greciei și Romei. Știința, închisă în sanctuare, a fost atunci neglijată și oameni curajoși sau de geniu, pe care inițiatorii nu îi primeau, au inventat o știință opusă celei a preoților sau împotriva secretelor templelor a creat îndoiala și denegarea. Acești filozofi, ca urmare a imaginației lor debordante, au ajuns repede la absurd și au acuzat natura pentru defectele propriilor lor sisteme. Hercule a început să plângă; Democrit a început să râdă și erau amândoi la fel de nebuni. Pyrron a ajuns să nu mai creadă nimic, ceea ce nu era suficient pentru a-i despăgubi pentru că nu știa nimic. În acest haos filozofic, Socrate a adus un pic de lumină și de bun simț afirmând existența moralei pur și simplu. Dar ce este morala fără religie? Deismul abstract al lui Socrate se traducea pentru popor prin ateism; lui Socrate îi lipsea dogma cu desăvârșire; Platon, discipolul său, a încercat să îi ofere una, la care Socrate a mărturisit că nu s-a gândit vreodată.

Doctrina lui Platon a făcut epocă în istoria geniului uman, dar acest filozof nu o inventase și, înțelegând că nu există adevăr în afara religiei, s-a dus să îi consulte pe preoții din Memfis și s-a inițiat în misterele lor. Se crede, de asemenea, că a cunoscut și cărțile sfinte ale evreilor. Însă, în Egipt nu a putut primi decât o inițiere imperfectă, deoarece și preoții uitaseră pe atunci sensul hieroglifelor primitive. Avem dovada în povestea preotului care a petrecut trei zile pentru a descifra o inscripție hieratică găsită în mormântul lui Alcmena și trimisă de Agesilas, regele Spartei. Cornuphis, care era fără îndoială cel mai savant dintre hierofanți, a consultat toate culegerile de semne și caractere și a descoperit în final că această inscripție era făcută în caracterele *prothee*; ori *prothee* era numele dat în Grecia *Cărții lui Thoth*, ale cărei hieroglife mobile puteau lua atâtea forme câte combinații sunt posibile cu ajutorul caracterelor, numerelor și figurilor elementare.

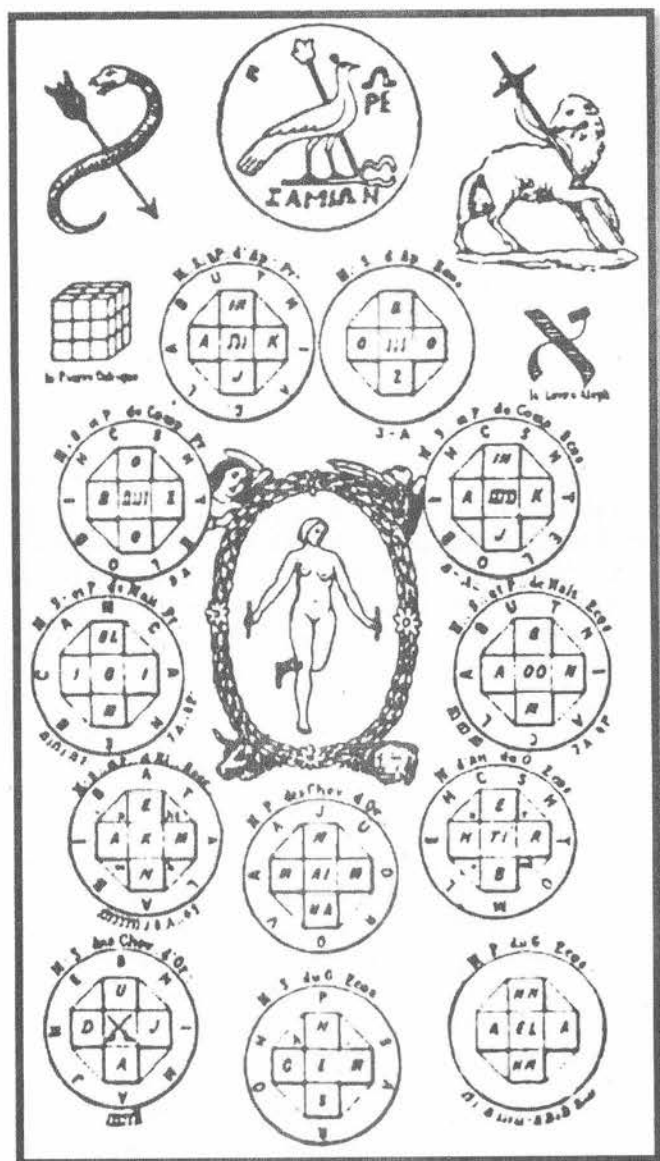

Fig. 8. Cea de-a douăzeci și una carte de tarot, înconjurată de sigilii mistice și masonice.

Dar, *Cartea lui Thoth* era cheia oracolelor *Cărții elementare a Științei*, cum Cortiuphis, dacă era cu adevărat instruit în arta sacerdotală, trebuia oare să le caute atât de mult timp înainte de a-i recunoaște semnele? O altă dovadă a obscurității adevărilor primare ale științei în această epocă este faptul că oracolele se plâneau într-un stil care nu mai era înțeles.

Pe când Platon, la întoarcerea sa din Egipt, călătorea cu Simmias, în apropiere de hotarele Cariei, a povestit despre oamenii din Delos, care l-au rugat să le explice Oracolul din Apolon. Acest oracol spunea că pentru a pune capăt relelor din Grecia trebuia să dubleze piatra cubică. Delienii au încercat atunci să dubleze o piatră cubică care se găsea în templul lui Apollo. Dar, dublând-o în toate părțile, nu au reușit să facă decât un poliedru cu douăzeci și cinci de fețe și, pentru a reveni la forma cubică, a trebuit să mărească de douăzeci și șase de ori, dublând mereu volumul inițial al pietrei. Platon i-a trimis pe emisarii delieni la matematicianul Eudoxus și le-a spus că oracolul le recomandase studiul geometriei. Nu înțelesese nici el sensul profund al acestei metafore sau nu îndrăznea să le-o explice acelor ignoranți, nu știm precis. Dar este sigur că piatra cubică și multiplicarea sa explică toate secretele numerelor sacre și mai ales pe acela al mișcării mereu ascunse de către adepți și căutată de către nerozi sub numele *cuadraturii cercului*. Prin această aglomerare de douăzeci și șase de cuburi în jurul cubului central, oracolul îi făcuse pe delieni nu doar să descopere secretele geometriei, ci și cheia armoniilor creației explicate de înlănțuirea formelor și a numerelor.

Planurile tuturor marilor temple alegorice ale Antichității se regăsesc în această multiplicare a cubului *prin cruce mai întâi* în jurul căreia *putem descrie un cerc*, apoi a *crucii cubice* care se poate mișca *într-un glob*. Toate aceste noțiuni pe care o figură ni le va face mai inteligibile au fost conservate până în zilele noastre în inițierile masonice și justifică perfect numele dat asociațiilor moderne, pentru că ele sunt, de asemenea, principiile fundamentale ale arhitecturii și ale științei construcțiilor.

Delienii au crezut că au rezolvat problema geometrică diminuând la jumătate multiplicarea lor, dar tot mai aveau de opt ori volumul pietrei lor cubice. În continuare putem crește cât de mult dorim numărul încercărilor lor: pentru că această poveste nu poate fi altceva decât o problemă propusă de Platon însuși discipolilor

săi. Dacă trebuie să admitem cum se constituie acest răspuns al oracolului, vom găsi aici sensul încă și mai extins, pentru că a dubla piatra cubică înseamnă a transforma unitatea în binar, ideea în formă, gândirea în acțiune, înseamnă a realiza în lume exactitudinea matematicii eterne, a stabili politica pe baza științelor exacte, a conforma dogma religioasă la filozofia numerelor.

Platon are mai puțină profunzime dar mai multă elocință decât Pitagora. El încearcă să împacă filozofia raționaliștilor cu dogmele imuabile ale voaioștilor; el nu vrea să vulgarizeze, el vrea să reconstituie știința. De asemenea, filozofia sa trebuia să furnizeze mai târziu creștinismul născut din teoriile gata pregătite și din dogmele de însuflețit. Totuși, deși își fonda teoremele pe matematică, Platon, abundând în forme armonioase și prolific în ipoteze minunate, a fost mai degrabă poet decât geometru.

Un geniu exclusiv calculant, Aristotel, trebuia să repună totul în chestiune în școli și să supună totul probelor evoluțiilor numerale și logicii calculelor. Aristotel, excluzând credința platoniciană, dorea să dovedească tot și să închidă tot în categoriile sale; el traducea ternarul în silogism și binarul în entimemă. Lanțul ființelor devine pentru el un sorit. El dorea să abstragă totul, să raționeze totul; Ființa însăși devine pentru el o abstracțiune pierdută în ipotezele ontologiei.

Platon i-a inspirat pe părinții Bisericii, Aristotel va fi maestrul scolasticilor Evului Mediu și Dumnezeu știe câți se vor aduna din tenebre în jurul logicii care nu crede în nimic și care pretinde că explică totul. Un al doilea Babel se pregătește și confuzia limbilor nu este departe.

„Ființa este ființă, rațiunea Ființei este în Ființă.“ În principiu este Verbul și Verbul (λογος) este logica formulată în Cuvânt, rațiunea vorbită; Verbul este în Dumnezeu și Verbul este Dumnezeu însuși manifestat prin inteligență. Iată ceea ce este mai presus de orice filozofie. Iată ceea ce trebuie crezut sub chinul de a nu ști nimic niciodată și de a cădea din nou în îndoiala absurdă a lui Pyrron. Sacerdotul Gardian al Credinței se află în întregime pe această bază a științei și în învățătura lui trebuie regăsit principiul divin al Verbului etern.

Capitolul II

MISTICISMUL

Originea și efectele misticismului. El materializează semnele sub pretextul spiritualizării materiei. El se împacă cu toate viciile; el îi persecută pe înțelepți. Apariții și minuni infernale. Fanatismul sectarilor. Magia neagră în ajutorul cuvintelor și semnelor necunoscute. Fenomenele maladiilor isterice. Teoria halucinațiilor.

Legitimitatea dreptului divin aparține într-atât sacerdoției încât fără ea adevărata sacerdoție nu există. Inițierea și consacrarea sunt o veritabilă ereditate.

Astfel, sanctuarul este inviolabil pentru profani și nu poate fi invadat de sectari.

În consecință, luminile revelației divine se distribuie cu o judecată supremă, pentru că descind împreună cu ordinea și armonia. Dumnezeu nu luminează lumea cu meteoriți și fulgere, dar face să graviteze în mod pasiv orice univers în jurul soarelui său.

Această armonie chinuie anumite suflete neliniștite de datorie și urmează oamenii care nu pot forța revelația să se armonizeze cu viciile lor se transformă în reformatori ai moralei.

„Dacă Dumnezeu a vorbit, spun ei, ca Rousseau, *de ce eu nu am înțeles nimic din asta?*“ Îndată adaugă „*El a vorbit, dar a făcut-o pentru mine*“. Astfel că ei l-au visat și au sfârșit prin a crede. Astfel încep sectarii, acești factori de anarhie religioasă, pe care nu am vrea să-i vedem dați flăcărilor, dar pe care ar trebui să-i închidem ca pe niște nebuni contagioși.

Așa s-au format școlile mistice, profanatoare ale științei. Am văzut prin ce procedee fahirii din India au ajuns de la eretismul nervos și de la congestiunile cerebrale la ceea ce ei numeau *lumina increată*. Egiptul a avut, de asemenea, vrăjitorii și magicienii săi și Tesalia din Grecia a fost plină de conjurații și farmece. A se pune direct în raport cu demonii și zeii însemna suprimarea sacerdoției, însemna a răsturna baza tronului; instinctul anarhic al preinșilor iluminați știa bine asta. De asemenea, ei sperau ca prin atracția necuviinței să recruteze

discipoli și acordau din start absolvirea tuturor scandalurilor de moravuri, mulțumindu-se cu rigiditatea în revoltă și cu energia în protestul împotriva legitimității sacerdotale.

Bacantele care l-au sfâșiat pe Orfeu se credeau inspirate de un zeu și l-au sacrificat pe marele hierofant beției lor divinizate. Orgiile lui Bacchus erau excitații mistice și sectarii nebuniei acționau mereu prin mișcări dereglate, excitări frenetice și convulsii dezgustătoare; de la preoții efeminați ai lui Bacchus până la gnostici, de la dervișii care se rotesc până la epilepticii de la mormântul diaconului Paris, caracterul exaltației superstițioase și fanatice este mereu același.

Întotdeauna, sub pretextul de a purifica doctrina, în numele unui spiritualism istovit, misticismul din toate timpurile a materializat semnele cultului. Acest lucru este aidoma profanatorilor științei magilor pentru că înalta Magie, să nu uităm, este arta sacerdotală primitivă. Ea respinge tot ceea ce se face în afara ierarhiei legitime și consimte nu la supliciu, ci la condamnarea sectarilor și vrăjitorilor.

Noi reconciliem într-adins aceste două calificări, toți sectarii au fost evocatori ai spiritelor și fantomelor pe care le ofereau lumii drept zei; toți pretindeau că fac miracole în sprijinul minciunilor lor. Prin urmare, cu aceste titluri, erau cu toții goețieni, adică adevărați operatori ai magiei negre.

Anarhia fiind punctul de plecare și caracterul distinctiv al misticismului dizident, concordanța religioasă între sectari este imposibilă, dar se înțelege de minune asupra unui punct: ura pentru autoritatea ierarhică și legitimă. Deci, în aceasta constă într-adevăr religia lor, de vreme ce este singura legătură care-i apropie pe unii față de alții. Mereu este crima lui Cham; este disprețul față de principiul familiei și este jignirea adusă tatălui, pe care toți dizidenții o proclamă sus și tare, beție, prin care ei descoperă, prin râsete nelegiuite, nuditatea și toropeala.

Anarhiștii mistici confundă lumina intelectuală cu lumina astrală; ei adoră șarpele în loc să venereze înțelepciunea docilă și pură care îi pune piciorul pe cap. Astfel, se îmbată cu aiureli și ajung să cadă în prăpastia nebuniei

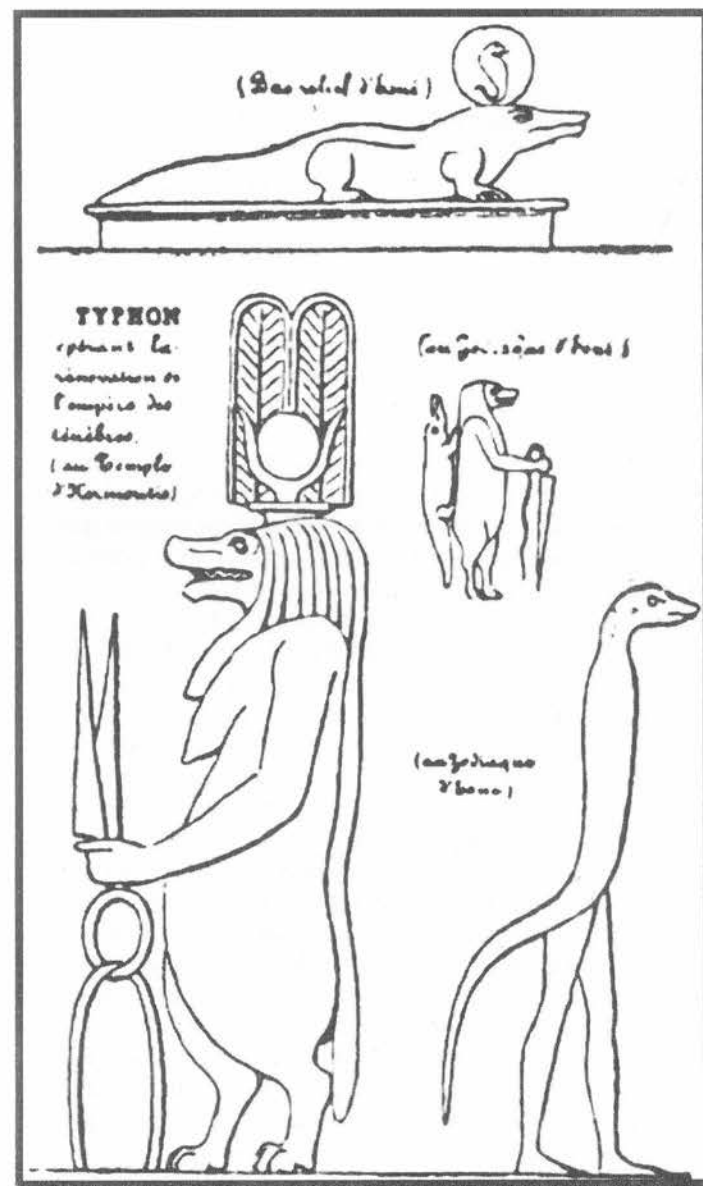

Fig. 9. Simboluri tiphoniene.

Nebunii sunt toți vizionari și adesea pot să se creadă taumaturgi, pentru că halucinația fiind contagioasă, se întâmplă des sau par să se întâmple lucruri inexplicabile în jurul nebunilor. De altfel, fenomenele de lumină astrală atrase sau proiectate în exces sunt ele însele de natură să îi sperie pe semidocti. Acumulându-se în trup, ele îi dau, prin detensionarea violentă a moleculelor, o astfel de elasticitate încât osul se poate suci, mușchii se lungesc peste măsură. Se formează vârtejuri și căderi de apă din această lumină, care înalță trupurile cele mai greoaie și pot să le susțină în aer pentru o anumită durată de timp, proporțională cu forța de proiecție. Bolnavii se simt atunci ca și pregătiți să explodeze și solicită ajutoare prin compresii și izbire. Pentru că loviturile cele mai violente și compresiunea cea mai puternică sunt atunci echilibrate prin tensiunea fluidică, nu se produc nici contuzii, nici răni și eliberând pacientul în loc să-l sufoc.

Nebunii îi aduc pe doctori la oroare și pe misticii halucinați: detestându-i pe înțelepți, fug din ei, mai întâi îi persecută spre nefericirea lor; dacă sunt dulci și indulgenți, se întâmplă din cauza viciilor; rațiunea supusă autorității îi consideră implacabili; sectarii, în aparență cei mai drăguți, sunt cuprinși de furie și ură, în timp ce li se vorbește despre supunere și ierarhie. Ezeziile sunt generate întotdeauna de tulburări. Dacă un profet fals nu pervertește trebuie discreditat. Ei cer în gura mare toleranță, dar se feresc să facă uz de ea față de ceilalți. Protestanții vorbeau împotriva rugurilor de la Roma, chiar în epoca când Jean Calvin, prin autoritatea personală, făcea să ardă Michel Servet...

Acestea sunt crimele donatiștilor, ale circumcellionilor și ale multor altora care i-au forțat pe prinții catolici să servească, iar Biserica însăși să le predea vinovații. Nu s-ar zice că auzim gemetele ateismului, deoarece valdesienii, albigensienii și husiții erau mieii? Erau aceștia inocenți precum puritanii întunecați din Scoția și Anglia, care țineau într-o mână pumnalul și în cealaltă Biblia, predicând exterminarea catolicilor? În mijlocul atâtor represalii și orori, o singură Biserică a impus și a menținut în principiu oroarea sa față de sânge: aceasta este Biserica ierarhică și legitimă.

Biserica, admitând posibilitatea și existența miracolelor diabolice, recunoaște existența unei forțe naturale, de care se poate

folosi fie la bine, fie la rău. Prin urmare, a decis cu înțelepciune că, dacă sfințenia doctrinei poate justifica miracolul, doar miracolul nu poate să autorizeze vreodată noutățile doctrinei.

A spune că Dumnezeu, ale cărui legi sunt perfecte și nu se dezminț vreodată, se servește de un mijloc natural de a face lucrurile care ne par supranaturale înseamnă a afirma rațiunea supremă și puterea imuabilă a lui Dumnezeu, înseamnă a accentua ideea că deținem providența sa; nu este momentul să negăm intervenția Sa în minunile care se fac în favoarea adevărului, pe care catolicii sinceri le înțeleg bine.

Falsele miracole ocazionate de congestiile astrale au mereu o tendință anarhică și imorală, fiindcă dezordinea generează dezordine. De asemenea, duhurile și zeii sectarilor sunt de obicei însetați de sânge și promet protecția lor cu prețul morții.

Idolatrii Siriei și Indiei făceau oracole din capete de copii, pe care le smulgeau violent de corpurile acelor sărmame mici creaturi. Uscau aceste capete și, după ce le așezau sub limbă o lamă de aur cu caractere necunoscute, le puneau în niște găuri practice din zid, le făceau un corp din plante magice înconjurate de panglici mici, aprindeau o lumină în fața acestor idoli îngrozitori, le ofereau tămâie și veneau cu religiozitate să-i consulte: credeau că aud vorbind acest cap, ale cărui ultime strigăte de teamă le zdruncinaseră, fără îndoială, imaginația. De altfel, am spus că sângele atrage larve.

În timpul sacrificiilor infernale, anticii săpau un șanț și-l umpleau cu sânge cald și fumegând; așadar, voiau să târască, să urce, să coboare, să alerge din scobiturile pământului, ale tuturor profunzimilor nopții, ale umbrelor plâpânde și șterse. Trasau cu vârful sabiei însângerate cercuri pentru evocări, luminau cu foc de lauri, de arin și de chiparos, pe altarele încoronate cu asfodel și lămâiță, atunci noaptea părea să devină mai rece și mai întunecată, luna se ascundea după nori și se auzea foșnetul ușor al fantomelor care se îngrămădeau în jurul cercului, în timp ce câinii urlau jalnic pe toate câmpiile.

Pentru întreaga putere trebuie să încerci totul, acesta era principiul vrăjitorilor și al ororilor lor. Falșii magicieni se uneau prin crimă și se credeau ați să-i înspăimânte pe alții când erau pe cale să se sperie pe ei înșiși.

Ritualurile magiei negre au rămas oribile precum cultele nesfinte pe care le-a provocat, fie în asociațiile de răufăcători conspirând împotriva civilizațiilor antice, fie la semințiile barbare. Este mereu aceeași iubire față de tenebre, mereu aceleași profanări, aceleași prescripții sângeroase.

Magia anarhică este cultul morții. Vrajitorul se lasă în voia fatalității, se leapădă de rațiunea sa, renunță la speranța nemuririi și sacrifică copii. El renunță la căsătoria onestă și face legământul dezmățului steril. În aceste condiții, se bucură de plinul nebuniei sale, se îmbată de răutatea sa până în punctul de a o crede atotputernică și transformând în realitate halucinațiile sale, se crede maestru în a evoca, după placul său, orice mormânt sau orice infern.

Cuvintele barbare și semnele necunoscute sau chiar în totalitate nesemnificative, sunt cele mai bune în magia neagră. Poți halucina mai bine prin practici ridicole și evocări idioate, decât prin ritualuri sau formule capabile să țină inteligența în gardă. Du Potet afirmă că ar fi experimentat puterea anumitor semne asupra celor aflați în criză, și semnele pe care el le trasează cu propria mână în cartea lui ocultă, cu precauție și mister, sunt analoage, dacă nu cumva chiar asemănătoare, pretinselor semnături diabolice care se găsesc în edițiile antice ale Marelui Grimoare. Aceleași cauze trebuie să producă mereu aceleași efecte și nu există nimic nou sub luna vrajitorilor, nu mai mult decât sub soarele înțelepților.

Starea de halucinație permanentă este o moarte sau o abdicare a conștiinței; atunci este abandonat tuturor hazardurilor și fatalității viselor. Fiecare amintire poartă propria reflecție, fiecare dorință rea creează o imagine, fiecare remușcare naște un coșmar. Viața devine aceea a unui animal, dar a unui animal fricos și amețit. Nu mai are conștiință, nici morală, nici temporalitate. Realitățile nu mai există. Toți dansează în vârtejul formelor cele mai lipsite de sens. O oră pare uneori să dureze secole; anii pot să treacă cu repeziciunea unei ore.

Creierul nostru, în întregime fosforescent de la lumina astrală, este plin de reflecții și de figuri fără umbră. Când închidem ochii ni se pare adesea că o panoramă, când strălucitoare, când sumbră și teribilă, se derulează sub pleoapa noastră. Un

bolnav atins de febră închide cu durere ochii în timpul nopții, când adesea este orbit de o insuportabilă lumină.

Sistemul nostru nervos, care este un aparat electric complet, concentrează lumina în creier, care este polul negativ al aparatului sau proiectează prin extremitățile care sunt vârfurile destinate să repună în circulație lichidul nostru vital.

Când creierul atrage violent o serie de imagini analoage unei pasiuni care a întrerupt echilibrul mașinii, modificarea luminii nu se mai produce, respirația astrală se oprește și lumina deviată se adună oarecum în creier. De aceea halucinații au senzațiile cele mai false și cele mai perverse. În asta constă plăcerea de a-și tăia pielea în fâșii și de a se jupui lent; alții mănâncă și savurează substanțele cele mai puțin create pentru a servi hrănirii.

Domnul doctor Brierre de Boismont, în savantul său *Tratat de halucinații*, a grupat numeroase serii de observații excesiv de curioase; toate excesele vieții, fie în sens rău înțelese, fie în sens rău necombătute, pot să exalte creierul și să producă în el stagnări ale luminii. Ambiția excesivă, pretențiile orgolioase la sfințenie, o abstenență plină de scrupule și dorințe, pasiuni rușinoase satisfăcute în ciuda avertismentelor reiterate de remușcări, totul conduce la dispariția rațiunii, la extazul morbid, la isterie, la viziuni, la nebunie.

Un om nu este nebun, remarcă doctorul savant, pentru că are viziuni, ci pentru că el crede mai mult în viziunile sale decât în sensul comun. Deci, doar supunerea și autoritatea sunt cele care pot să-i salveze pe mistici; dacă ei au o încredere în ei înșiși, nu mai există remediu, sunt deja excomunicați de rațiune și de credință: aceștia sunt nebunii milei universale. Ei se cred mai înțelepți decât societatea; ei cred că formează o religie și sunt singuri; ei gândesc că au furat pentru folosul lor personal cheile secrete ale vieții și inteligența lor a căzut deja în mâinile morții.

Capitolul III

INIȚIERI ȘI ÎNCERCĂRI

Doctrina secretă a lui Platon. Teozofie și teurgie. Peștera lui Trophonius. Originile legendei Acheronului și Tartarului. Tabelul simbolic al lui Cebes. Doctrinile foarte moderne din Phedon. Înhumarea morților. Sacrificii pentru îmblânzirea manilor.

Ceea ce adepții numesc *marea lucrare* nu este doar transmutarea metalelor, ci este, de asemenea și mai ales, medicina universală, adică remediul pentru toate relele, inclusiv moartea.

Opera care creează medicina universală este regenerarea morală a omului. Este cea de-a doua naștere despre care îi vorbea Mântuitorul omului legii, Nicodim, care nu-L înțelegea, și Iisus îi vorbea: „Cum, sunteți stăpânul Israelului și ignorați acest mister?!“ – întrucât voia să-l facă să înțeleagă că era vorba despre principiile fundamentale ale științei religioase și că nu-i era permis unui stăpân să le ignore.

Marele mister al vieții și al experiențelor sale este reprezentat în sfera celestă și în ciclul anual. Cele patru forme ale Sfinxului corespund celor patru elemente și celor patru anotimpuri. Imaginile simbolice de pe scutul lui Ahile, pentru Homer, au o semnificație analoagă celei a celor douăsprezece munci ale lui Hercule. Ahile trebuie să moară în același fel cu Hercule, după ce a învins elementele și a luptat împotriva zeilor. Hercule, învingător al tuturor viciilor reprezentate de monștrii pe care trebuie să-i înfrunte, cedează un moment în fața celui mai periculos, iubirea; dar el smulge de pe pieptul său, cu tot cu bucăți din trupul său, tunică fierbinte a Dejanirei; o părăsește vinovată și învinsă; el moare eliberat și nemuritor.

Orice om care gândește este un Oedip chemat să ghicească enigma Sfinxului sau să moară. Orice inițiat trebuie să fie un Hercule îndeplinind ciclul unui întreg an de munci și meritând, prin sacrificiile inimii și ale vieții, triumfurile apoteozei.

Orfeu nu este regele lirei și al sacrificiilor decât după ce a cucerit-o și a știut să o piardă rând pe rând pe Euridice. Omphale și Dejanira sunt geloase din cauza lui Hercule: una vrea să-l umilească, cealaltă cedează sfaturilor unui rival laș, care a pus-o să-l otrăvească pe eliberatorul lumii; dar ea are să-i vindece de otrăvire în alt mod mortal, acela al iubirii jignite. Flacăra rugului are să purifice această inimă prea slabă; Hercule se stinge în deplinătatea puterii sale și poate să se așeze victorios aproape de tronul lui Jupiter!

Iacob, înainte de a fi Marele Patriarh al Israelului, luptase de-a lungul unei nopți lungi împotriva unui înger.

Încercarea, acesta este cuvântul major al vieții: viața este un șarpe care se naște și se autodevorează fără încetare; trebuie să scapi de strânsorile lui și să-i pui piciorul pe cap. Hermes, multiplicându-l, îl opune lui însuși și, într-un echilibru etern, îl transformă în talismanul puterii sale și al gloriei caduceului său.

Marile încercări din Memphis și Eleusis aveau ca scop formarea de regi și preoți, încredințând știința unor oameni curajoși și puternici. Pentru a fi admis la aceste experimente trebuia să-ți dăruiești trupul și sufletul sacerdoției și să-ți abandonezi viața. Așadar, coborai în subteranele obscure, unde trebuia să traversezi, rând pe rând, ruguri în flăcări, curenți de apă adânci și repezi, poduri mobile aruncate peste prăpastii, și asta fără să lași să se stingă și să scape o lampă pe care o țineai în mână. Cel care ezita sau care se temea nu trebuia să mai revadă vreodată lumina; cel care învingea curajos toate obstacolele era primit printre miști, adică era inițiat în micile mistere. Dar îi rămânea să-și dovedească fidelitatea și tăcerea și asta nu se întâmpla decât după mai mulți ani, când devenea *epopt*, titlu care corespundea celui de adept.

Filozofia, rivala sacerdoției, imita aceste practici și își supunea discipolii la experiențe. Pitagora pretindea tăcerea și abținerea timp de cinci ani; Platon nu admitea în școala sa decât geometrii și muzicieni, rezerva de la început o parte din învățământul său pentru inițiați și filozofia sa avea propriile mistere. Astfel, crea lumea din demoni și scotea toate animalele din om. Demonii lui Platon nu sunt alții decât *Elohimii* lui Moise, cu alte

cuvinte, forțele prin intermediul și prin armonia cărora principiul suprem a creat. Spunând că animalele ies din om, spunea că animalele sunt analiza formei vii, pentru care omul este sinteza. Platon este primul care a proclamat divinitatea verbului, adică a cuvântului, iar acest verb creator pare să reprezinte încarnarea viitoare pe pământ; el anunță suferințele și supliciul înțeleptului perfect, respins de nedreptatea lumii.

Această filozofie sublimă a verbului aparține cabalei pure și a fost inventată de Platon. El nu a ascuns-o de la început și a declarat deschis că *în nicio știință nu trebuie să primești vreodată decât ceea ce se acordă cu adevărurile eterne și cu profețiile lui Dumnezeu*. Dacier, pe care-l cităm aici, adaugă că „*prin aceste adevăruri eterne, Platon înțelege o tradiție antică pe care pretinde că primii oameni o primiseră de la Dumnezeu și pe care o transmiseseră urmașilor lor*”. Cu siguranță că, numai dacă definim pozitiv cabala, nu am ști să fim mai clari. Aceasta este definiția în locul numelui: este ceva mai sigur, într-o anume manieră, decât numele însuși.

„Acestea nu sunt cărțile – *spune Platon* – care oferă aceste înalte cunoașteri; trebuie să le scoatem din ele însele printr-o meditație profundă și să căutăm focul sacru în propriul izvor... Iată de ce eu nu am scris vreodată despre aceste revelații și nu aș vorbi vreodată.

Orice om care face fapte vulgare nu le va întreprinde vreodată decât inutil și orice fruct pe care-l va extrage din munca sa, exceptând un mic număr de oameni cărora Dumnezeu le-a dat multă inteligență, pentru a vedea în ei înșiși aceste adevăruri celeste, îl dăruie altora din dispreț față de ele, și va umple pe alții de o vană și temerară încredere, de parcă ar fi știut lucruri minunate, pe care, totuși, nu le știu.”¹

El îi scrie lui Denys cel Tânăr:

„Trebuie să-i mărturisesc lui Archedemus ceea ce este mult mai prețios și mai divin, faptul că aveți o mare dorință de a ști,

de vreme ce mi le-ați trimis; căci, în afară de ceea ce mi-a spus el, nu credeți că eu v-aș fi explicat suficient ceea ce cred despre natura principiului primordial; trebuie să vi-l scriu prin enigme, pentru ca, dacă scrisoarea mea va fi interceptată pe pământ sau pe mare, cel care o va citi să nu poată înțelege ceva din ea.

Toate lucrurile există în jurul regelui lor, ele există din cauza lui și el singur este cauza lucrurilor bune; al doilea pentru cele secundare, al treilea pentru cele ternare.”

Există în aceste puține cuvinte un rezumat complet al teologiei sephiroților. Regele este Ensoph, Ființa Supremă și Absolută. Totul radiază din acest centru care este pretutindeni, dar pe care îl concepem, totuși, în trei feluri și în cele trei sfere diferite. În *lumea divină*, care este cea a *cauzei primare*, centrul este unic și primar. În *lumea științei*, care este cea a *cauzelor secundare*, acolo se manifestă prin *binar*, principiul creator pasiv. În fine, în cea de-a *treia lume*, care este *lumea formelor*, se relevă ca formă perfectă, cuvântul încarnat, frumusețea și bunătatea supremă, perfecțiunea creată; deci, prima, a doua și a treia sunt simultane, de vreme ce totul este în tot, centrul și cauza a toate. Nu admirăm deloc aici geniul lui Platon, recunoaștem doar știința exactă a inițierii.

Căci, ni s-a mai spus, că marele nostru Apostol, Sfântul Ioan, i-a împrumutat filozofiei lui Platon începutul Evangheliei sale. Platon a fost cel care, dimpotrivă, nu a primit spiritul care însuflețește. Filozofia celui mai mare dintre revelatorii umani putea să aspire la cuvântul devenit om: doar Evanghelia putea să-l dăruiască lumii.

Cabala predată de Platon grecilor a primit mai târziu numele de *teozofie* și, prin urmare, a îmbrățișat întreaga *dogmă magică*. La acest ansamblu de doctrine oculte s-au alipit succesiv toate descoperirile cercetătorilor. S-a dorit trecerea de la teorie la practică și împlinirea cuvântului prin lucrări; experiențele periculoase ale divinizării au învățat știința cum se poate lipsi de sacerdoție, sanctuarul fusese deja descoperit și oamenii fără înzestrare aveau curajul de a-i face pe zei să vorbească. De aceea teurgia a luat parte la anatemele magiei negre și a fost bănuită de inițierea crimelor, deoarece nu putea să se apere de împărțirea

¹ André Dacier, *Bibliothèque des Anciens Philosophes*, vol. III, « Les Oeuvres de Platon, traduites en François avec des Remarques », Saillant & Nyon, Pissot, Dessaint, Paris, 1771. (n.t.)

impietății. Vălul lui Isis nu a fost ridicat fără urmări grave și curiozitatea este o blasfemie împotriva credinței, întrucât este vorba despre lucrurile divine. „Fericiți cei care vor crede fără să fi văzut“, ne-a spus marele Revelator.

Experiențele teurgiei și ale necromanției sunt întotdeauna fatale celor care li s-au abandonat. Când ai o credință pusă la picioare, peste pragul altei lumi, trebuie să mori și, aproape mereu, într-o manieră ciudată și teribilă. Zăpăceala începe, catalepsia și nebunia se încheie.

Este sigur că, în prezența anumitor persoane și după o serie de acte îmbătătoare, se produce o perturbare în atmosferă, lambriurile se rup, porțile se cutremură și gem. Semne bizare și uneori sângeroase par să se imprime ele însele pe pergamentul neatins sau pe albituri. Aceste semne sunt mereu aceleași și magistrul le clasifică sub numele de *scrieri diabolice*. Simpla vedere a acestor caractere face să cadă din nou criziicii în convulsie sau în extaz; ei cred, așadar, că văd spiritele și Satan, adică geniul greșelii, se transformă pentru ei în înger al luminii. Aceste preținse spirite au nevoie de excitații plăcute, produse de apropierea dintre sexe; pentru a se arăta, trebuie unite mână în mână, picior peste picior, trebuie să suflă în față și adesea urmează extaze obscene. Inițiații se înflăcărează pentru acest gen de beție, se cred aleșii lui Dumnezeu și interpreții cerului, vorbesc despre fanatismul ierarhiei. Aceștia sunt succesorii rasei cainice a Indiei. Aceștia sunt *hatchichimii* și *fachirii*. Avertismentele nu i-ar ilumina și ar pieri pentru că au dorit să piară.

Preoții Greciei utilizau un fel de *homeopatie* pentru a vindeca bolnavi asemănători; ei îi înspăimântă amplificând răul chiar într-o singură criză și îi fac să doarmă în caverna lui Trophonius. Individul se pregătea pentru acest somn prin tineri, prin purificări și prin bătrâni, apoi coborau în subteran și acolo erau lăsați și închiși fără lumină. Gazele îmbătătoare, atât de asemănătoare celor din grota Căinelui, care se vede în apropiere de Napoli, se răspândeau în această peșteră și nu întârziiau să-l întărească pe vizionar; atunci avea vise înspăimântătoare cauzate de începutul sufocării; cineva venea la timp pentru a-l salva și îl purta în timp ce fremăta tot, palid și cu părul zbârlit pe

un trepid pe care el profetea înainte de a se trezi în întregime. Aceste feluri de experimente cauzau o tulburare mare în sistemul nervos încât crizații nu și le aminteau fără să tremure și nu cutezau vreodată să vorbească despre evocări și despre fantome. De aceea, nu puteau să zâmbească mai apoi, nici să suradă; și impresia generală era atât de tristă încât a trecut într-un proverb și se spunea despre o persoană a cărei frunte nu se descrețea: „*A dormit în peștera lui Trophonius*.“

Nu în cărțile filozofilor, ci în simbolismul religios al anticilor trebuie să se caute urmele științei și să se descopere în ele misterele. Preoții din Egipt cunoșteau mai bine decât noi legile mișcării și ale vieții. Ei știau să tempereze sau să întărească acțiunea prin reacție și prevedeau ușor realizarea faptelor a căror cauză o stabiliseră. Coloanele lui Seth, ale lui Hermes, ale lui Solomon, ale lui Hercule au simbolizat în tradițiile magice acea lege universală a echilibrului; și știința echilibrului îi condusesse pe inițiați la cea a gravitației universale în jurul centrelor vieții, ale căldurii și ale luminii. De asemenea, în calendarele sacre ale egiptenilor, a căror fiecare lună era, după cum se spunea, plasată sub protecția celor trei decani sau genii ale celor douăsprezece zile, primul decan, al semnelui Leului, este reprezentat printr-un cap omenesc cu șapte raze, cu o coadă mare de Scorpion și semnul Săgetătorului sub bărbie. Deasupra acestui cap e numele IAO; această figură se numea *khnumis*, cuvânt egiptean care semnifică aur sau lumină. Thales și Pitagora au învățat în sanctuarele din Egipt că Pământul se rotește în jurul Soarelui, dar ei nu au încercat să răspândească această cunoaștere, deoarece ar fi trebuit să reveleze pentru asta unul dintre marile secrete ale templului, dubla lege a atracției și propagarea nemișcării și a mișcării, care este principiul creației și cauza eternă a vieții. Astfel, scriitorul creștin, Lactanius, care auzise vorbindu-se despre această tradiție magică și despre efectul fără cauză, râde de acei teurgieni visători care au făcut să se rotească Pământul și ne-au dat antipozii, care, după el, trebuiau să aibă, în timp ce noi mergem cu capul în sus, picioarele în sus și capul în jos. De altfel, adaugă cu naivitate Lactanius, cu toată logica ignoranților și a copiilor, oamenii

asemănători nu s-ar mai ține pe Pământ și ar cădea și și-ar lovi capul de cerul inferior. Astfel raționau filozofii, în timp ce preoții, fără a le răspunde și chiar fără a râde de greșelile lor, scriau cu hieroglificele creatoare ale tuturor dogmelor și ale tuturor poeziilor secretele adevărului.

În descrierea lor alegorică a infernului, hierofanții greci disimulează marile secrete ale Magiei. Aici se află patru fluvii, ca și-n paradisul terestru, plus un al cincilea, care șerpuiește de șapte ori printre celelalte. Un fluviu de dureri și de gemete, *Cocytus*, și un fluviu al uitării, *Lethe*, apoi un fluviu cu apă repede, irezistibilă, care antrenează totul și care curge în sens opus unui fluviu de foc. Aceste două fluvii misterioase, *Acheron* și *Phlegethon*, a căror apă reprezintă, unul fluidul negativ și celălalt, fluidul pozitiv, se întorc mereu unul spre altul. *Phlegethonul* se înfierbântă și face să fumege apele reci și negre ale *Acheronului* și *Acheronul* acoperă cu aburi denși flăcările lichide ale *Phlegethonului*. Din acești vapori ies mii de larve și lemuri, imagini fără rost ale trupurilor care au trăit și ale celor care nu mai trăiesc; dar, doar dacă au băut sau nu din fluviul durerilor, toți năzuiesc la fluviul uitării, a cărui apă calmă le va reda tinerețea și pacea. Doar înțelepții nu vor să uite, deoarece amintirile sunt deja recompensa lor. Astfel, ei sunt singurii cu adevărat nemuritori, de vreme ce ei singuri au conștiința nemuririi lor.

Chinurile Tenarului sunt picturi într-adevăr divine ale viciilor și ale eternei lor pedepse. Lăcomia lui *Tantalus*, ambiția lui *Sisif* nu vor fi vreodată ispășite, pentru că ele nu pot fi vreodată satisfăcute. Lui *Tantalus* îi este sete în apă, *Sisif* rotește spre vârful unui munte un pedestal pe care vrea să se așeze și care cade din nou, mereu, peste el, trăgându-l spre fundul prăpastiei. *Ixion*, îndrăgostitul permanent, care a vrut să o violeze pe regina cerului, este biciuit de furiile infernale. Cu toate acestea, nu și-a bătut joc de crima sa și nu a putut îmbrățișa decât o fantomă. Poate că această fantomă a părut să consimtă la aceste violențe și să-l iubească, dar când el contesta datoria, când se satisfăcea prin sacrilegiu, iubirea era ura în floare!

Nu în mormânt, ci chiar în viață trebuie să căutăm misterele morții. Aprobarea sau dezaprobarea încep aici jos și lumea terestră are, de asemenea, cerul său și infernul său. Chiar aici jos, virtutea este mereu recompensată; chiar aici jos, viciul este întotdeauna pedepsit; și ceea ce ne face să credem uneori în nepedepsirea celor răi este faptul că bogățiile, aceste instrumente ale binelui și ale răului, par ele însele să fie, din când în când, date la întâmplare. Dar, spre nefericirea oamenilor nedrepți, când posedă cheia de aur, ea nu deschide pentru ei decât ușa mormântului și a infernului.

Toți adevărații inițiați au recunoscut imensa utilitate a muncii și a durerii. Durerea, a spus un poet german, este câinele celui cioban necunoscut care mână turmele oamenilor. A învăța să suferi, a învăța să mori este gimnastica Eternității, este noviciatul nemuritor.

Acesta este sensul moral al *Divinei Comedii* a lui Dante, schițat încă de pe vremea lui Platon, în *Tabloul alegoric* al lui Cebes. Acest tablou, a cărui descriere am conservat-o și pe care numeroși pictori ai Evului Mediu au refăcut-o după această descriere, este un monument al credinței filozofice și magice. Este o sinteză morală completă și, în același timp, este cea mai îndrăzneată demonstrație ce a fost făcută pentru Marea Arcană, a celui Secret prin care revelația ar bulversa Pământul și Cerul. Cititorii noștri nu așteaptă ca noi să le dăm explicația despre acest lucru. Cel care află acest mister înțelege că el este inexplicabil prin natura sa și că trimite la moarte pe cei care-l surprind, ca și pe cei care-l dezvăluie.

Acest Secret este regatul sângelui, este coroana inițiatului pe care-l vedem coborând din nou, victorios, vârful experiențelor, în frumoasa alegorie a lui Cebes. Marea Arcană îl face stăpânul aurului și al luminii, care sunt în fond același lucru, el a rezolvat problema cuadraturii cercului, el dirijează mișcarea perpetuă și el posedă piatra filozofală. Aici, adepții mă vor înțelege. Nu există nici întrerupere în munca Naturii, nici lacună în opera sa. Armoniile cerești corespund celor terestre și viața eternă îndeplinește evoluțiile sale urmând aceleași legi ca și viața de zi cu zi. Dumnezeu a dispus totul cu greutate, număr și

măsură, spune Biblia, și această luminoasă doctrină era și a lui Platon. În *Phaidon*, el îl face pe Socrate să vorbească despre destinele sufletului, într-o manieră realizată în întregime conform tradițiilor cabalistice. Spiritele purificate prin experiențe se eliberează de legile gravitației și, mai ales, cele ale atmosferei picăturilor; altele se târăsc în tenebre și acestea sunt acelea care apar oamenilor slabi sau criminalilor. Cei care s-au eliberat de mizeriile vieții materiale nu mai revin la contemplarea crimelor și la împărțirea erorilor: este într-adevăr suficient o dată.

Grija pe care o aveau anticii de a-și înmormânta morții protesta puternic împotriva necromanției și întotdeauna aceia erau priviți drept necredincioși care tulbură liniștea mormântului. Rechemând morții pe pământ ar însemna să-i condamni să moară de două ori; și ceea ce-i făcea să se teamă, mai ales pe oamenii pioși, ai cultelor antice, de a rămâne fără înhumare după moartea lor, era teama ca leșul lor să nu fie profanat de strigoi și să servească vrăjilor. După moarte, sufletul aparține lui Dumnezeu și corpul mamei comune, care este Pământul, spre nefericirea celor care îndrăznesc să atenteze la aceste refugii! Când cineva tulbura sanctuarul mormântului, anticii ofereau sacrificii *manilor* deranjați; și exista o idee sfântă în străfundul acestui obicei. În fine, dacă era permis unui om să atragă spre el, printr-un lanț de conspirații, sufletele care înoată prin întuneric, aspirând la lumină, aceleia i se dădeau copii retardați și estropiați, pe care trebuia să-i hrănească cu sângele său și cu sufletul său. Necromancienii sunt descendenți ai vampirilor, deci să nu-i deplângem dacă vor fi mâncați de morți.

Capitolul IV

MAGIA CULTULUI PUBLIC

Ce este superstiția. Ortodoxia magică. Dizidența profanilor. Apariții și încarnări ale zeilor. Tyresias și Calchas. Magicienii lui Homer. Sibylele și versurile lor scrise pe frunze aruncate-n vânt. Originea geomanției și a cartomanției.

Ideile produc formele și, la rândul lor, formele reflectă și produc ideile. Pentru ceea ce sunt sentimente, asocierea le multiplică în unitatea celor care le împart, în modul în care toți sunt electrizati de entuziasmul tuturor. De aceea, unul sau alt om din popor, în particular, se înșală ușor asupra binelui și asupra frumosului, poporul, în masă, va aplauda mereu ceea ce este sublim, cu un elan mai puțin sublim.

Aceste două mari legi ale naturii, observate de magicienii antici, i-au făcut să înțeleagă necesitatea unui cult public, unic, obligatoriu, ierarhic și simbolic, precum întreaga religie, splendid precum adevărul, bogat și variat precum natura, înstelat precum cerul, plin de parfumuri precum pământul, în fine, a aceluia cult pe care trebuia să-l constituie mai târziu Moise, pe care Solomon trebuia să-l realizeze în toate splendorile sale, și care, transfigurat încă o dată, se găsește azi, în marea metropolă Sfântul Petru din Roma.

Umanitatea nu a avut vreodată, cu adevărat, decât o religie și un cult. Această lumină universală a avut miracolele sale incerte, reflecțiile sale înșelătoare și umbrele sale, dar mereu, după nopțile de greșală, o vedem reapărând unică și pură precum Soarele.

Somptuozitățile cultului sunt viața religiei și, dacă Hristos vrea preoți săraci, Divinitatea sa suverană nu vrea altare sărace. Protestanții nu au înțeles că cultul este un precept și că, în imaginația maselor, nu trebuie să creezi un zeu meschin sau ticălos. Vedeți acești oratori, care se aseamănă cu primarii sau cu acei preoți onești care devin un fel de ușieri sau comisari, nu au primit, în mod precis, religia, ca pe o formalitate, și pe Dumnezeu, ca pe un judecător de pace? Englezii, care risipesc atâta aur în locuințele lor și care se prefac a iubi atât de mult

Biblia, nu ar trebui să-și amintească de pompele nemaiauzite ale templului lui Solomon și să-și găsească bisericile atât de reci și atât de goale? Dar ceea ce aduce secetă în cultul lor este seceta din propriile inimi și cum ați vrea ca acest cult, lipsit de magie, de admirație și de lacrimi, să le readucă inimile la viață?

Ortodoxia este caracterul absolut al înaltei Magii. Când adevărul vine pe lume, steaua științei îi anunță pe magi și ei vin să îl adore pe copilul creator al viitorului. Prin inteligența ierarhiei și prin practica supunerii obținem inițierea și un inițiat nu va fi vreodată un sectant.

Tradițiile ortodoxe au fost aduse din Caldeea de către Abraham, au domnit în Egipt din vremea lui Iosif, cu cunoașterea Adevăratului Dumnezeu. Koung-Tseu a vrut să le stabilească în China, dar misticismul imbecil al Indiei trebuia să prevaleze în acest imperiu sub forma idolatrică a cultului lui Fo. Moise a adus ortodoxia în Egipt la fel cum Abraham a adus-o din Caldeea și în tradițiile secrete ale cabalei găsim o întreagă teologie, perfectă, unică, asemănătoare cu ceea ce are a noastră mai grandios și mai bine explicat de către preoți și medici, totul într-un ansamblu și cu lumini care nu sunt încă făcute să fie înțelese de oameni. Zohar, care este cheia cărților sfinte, deschide de asemenea toate profunzimile și luminează toate obscuritățile mitologiei antice și ale științelor ascunse în mod primitiv în sanctuare. Este adevărat că trebuie să cunoaștem secretul acestei chei pentru a o putea folosi și că pentru înseși inteligențele cele mai pătrunzătoare, dar mai puțin inițiate în acest secret, Zohar este absolut de neînțeles și chiar imposibil de citit.

Sperăm că cititorii atenți ai scrierii noastre despre magie vor găsi ei înșiși acest secret și vor reuși la rândul lor să descifreze, mai întâi, apoi să citească această carte ce conține explicarea atâtor mistere.

Inițierea fiind consecința necesară a ierarhiei, principiul fundamental al realizărilor magice, după ce au încercat inutil să forțeze ușile sanctuarului, profanii au hotărât să învrăjbească altarele, să opună divulgări ignorante ale schismei împotriva reticențelor ortodoxiei. Au circulat povești oribile cu privire la magi: vrăjitorii și vârcolacii au aruncat pe umerii lor responsabilitatea propriilor lor crime; erau consumatori de sânge omenesc, mâncători de copii mici. Această răzbunare a ignoranței

bănuitoare împotriva științei discrete a obținut în toate timpurile un succes care a asigurat perpetuarea practicilor. Nu a scris un individ josnic în nu știu ce pamflet că l-a auzit el însuși pe autorul acestei cărți cerând ca sângele bogaților să fie pus în bidoane pentru a hrăni poporul flămând? Cu cât calomnia este mai mare cu atât provoacă o impresie mai profundă asupra prostimii.

Acuzatorii magilor comiteau ei înșiși nelegiuirile de care îi acuzau și se abandonau tuturor freneziilor unei vrăjitorii nerușinate. Nu se zvonea decât despre apariții și minuni. Zeii înșiși coborau luând forme vizibile pentru a autoriza orgiile. Cercurile furioase ale preținșilor iluminați urcă până la bacantele care l-au ucis pe Orfeu. Un panteism mistic și luxuriant s-a multiplicat întotdeauna, începând de la aceste cercuri fanatice și clandestine, în care promiscuitatea și crima se amestecau cu extazul și rugăciunile.

Destinele fatale ale acestei dogme absorbitoare și distructive sunt scrise într-una dintre cele mai frumoase fabule ale mitologiei grecești.

Pirații tyranieni l-au surprins pe Hiacos adormit și l-au dus pe vasul lor. Au crezut că zeul inspirației este sclavul lor, dar, brusc, în mijlocul mării, vasul lor s-a transformat, catargele au devenit butuci de vie, sforile vițe de vie, peste tot au apărut satiri dansând cu lincși și pantere, amețeala a pus stăpânire pe echipaj, toți se vedeau preschimbați în țapi și s-au aruncat în mare. Hiacos atunci a ajuns în Boetia și s-a dus la Teba, orașul inițierilor, unde a aflat că Pantheu uzurpase puterea. Și Pantheu dorise să îl facă prizonier pe zeu; dar închisoarea s-a deschis de la sine, prizonierul a ieșit învingător în mijlocul Tebei. Pantheu s-a infuriat și fiicele lui Cadmus, devenite bacante, l-au tăiat în bucăți, crezând că sacrifică un taur tânăr. Panteismul nu ar ști, într-adevăr, să alcătuiască o sinteză și va trebui să piară divizat de științe, fiicele lui Cadmus. După Orfeu, Cadmus, Oedip și Amphiaras, marile tipuri fabuloase ale sacerdotului magic în Grecia au fost reprezentate de Tyresias și Calchas, dar Tyresias era un hierofant inteligent sau infidel.

Într-o zi a găsit doi șerpi încolăciți, a avut impresia că se bat și i-a despărțit lovindu-i cu bastonul: nu a înțeles simbolul caduceului; dorind să dividă forțele naturii, a vrut să separe știința de credință, inteligența de iubire, bărbatul de femeie; el îi vede uniți ca doi luptători, îi rănește separându-i și, iată-l pe el

însuși pierzându-și echilibrul; va fi rând pe rând bărbat și femeie, niciodată complet, căci împlinirea căsătoriei îi este interzisă.

Aici sunt revelate toate misterele echilibrului universal și legea creatoare. Într-adevăr, androginul uman este cel care naște; bărbatul și femeia atât timp cât sunt separați rămân sterili, precum religia fără știință și invers, precum inteligența fără iubire, precum blândețea fără forță și forța fără blândețe, ca justiția fără milă și mila fără justiție. Armonia rezultă din analogia contrariilor și trebuie distinse pentru a le uni și nu pentru a le separa pentru a alege între ele.

Se spune că omul merge fără încetare de la alb la negru în părerile lui și se înșală adesea. Acest lucru se întâmplă probabil din cauză că forma vizibilă, forma reală, este albă și neagră, se produce aliind umbra cu lumina fără a le confunda. Așa se căsătoresc toate contrariile în natură și cel care vrea să le despartă se va expune pedepsei lui Tyresias. Alții spun că a orbit pentru că surprins-o pe Minerva complet goală, adică a profanat misterele; este o altă alegorie, dar e vorba despre același simbol.

Cu siguranță că din pricina profanării misterelor a făcut Homer ca umbra lui Tyresias să rătăcească printre tenebrele simeriene și ni-l înfățișează revenind cu larvele și cu umbrele nefericite care caută să se îmbete cu sânge, pe când Ulise consultă spiritele cu un ceremonial magic diferit de grimasele *oamenilor-mediumi* din zilele noastre și hârtiuțele inocente ale necromanțiilor moderne.

Sacerdotul este aproape mut la Homer; ghicitorul Calchas nu este nici suveran pontif, nici mare hierofant. El pare a fi în slujba regilor de a căror furie se teme și nu îndrăznește să îi spună lui Agamemnon adevărurile neplăcute decât după ce a implorat protecția lui Ahile. El aruncă astfel diviziunea asupra cheilor și devine cauza dezastrelor armatei.

Homer, ale cărui opere sunt lecții importante și profunde, vrea de asemenea, prin acest exemplu, să arate Greciei cât de important este ca misterul divin să fie independent de influențele temporale. Tribul sacerdotal nu trebuie să dezvăluie decât pontificatul suprem și marele preot este lovit de neputință; dacă îi lipsește o singură coroană din tiara sa, trebuie să fie rege temporar pentru a fi egalul suveranilor pământului, rege prin inteligență și prin știință, rege prin misiunea sa divină. De vreme

ce un astfel de sacerdot nu există, pare a spune înțeleptul Homer, va lipsi mereu ceva în echilibrul imperiilor.

Ghicitorul Theoclymenes joacă în *Odissea* aproape rolul unui parazit, le plătește ospitalitatea nu tocmai binevoitoare a următorilor Penelopei cu un avertisment inutil, apoi se retrage cu prudență înainte de scandalul pe care îl prezice.

Rolul acestor prezicători de aventuri bune sau rele este departe de cel al *sibylelor* care locuiau în sanctuare în care se făceau invizibile și care erau abordate tremurând. Noi *Circe* nu cedau decât în fața curajului: trebuia să pătrunzi cu îndemânare sau prin forță în ascunzișul lor, să le prinzi de păr, să le ameninți cu sabia și să le târăști până la trepidul fatal. Atunci ele se înroșeau și pâleau rând pe rând și, tremurânde, cu părul smuls, proferau cuvinte fără șir, apoi scăpau furioase, scriau pe frunzele copacilor cuvinte care adunate trebuiau să formeze versuri profetice și aruncau aceste frunze în vânt, apoi se închideau în ascunzișul lor și nu mai răspundeau dacă încercai să le chemi înapoi.

Oracolul avea tot atâtea sensuri diferite câte puteau fi obținute prin combinarea frunzelor în toate felurile. Dacă, în loc de cuvinte, frunzele ar fi purtat semne hieroglifice, numărul interpretărilor ar fi fost și mai mare și am fi putut consulta soarta combinându-le la întâmplare.

Este ceea ce fac încă în zilele noastre adepții cartomanției, folosind marile alfabetice magice ale tarotului, ale căror valoare o ignoră de cele mai multe ori. În aceste operațiuni, soarta alege doar semnele care trebuie să îl inspire pe interpret și, fără o facultate deosebită a intuiției și a celei de-a doua vederi, frazele indicate prin combinarea literelor sacre și revelațiile indicate de către asamblarea figurilor vor face profeții la întâmplare. Nu este suficient să organizezi literele, trebuie să știi să le citești. Cartomanția bine înțeleasă este o adevărată consultare a spiritelor fără necromanție și fără sacrificii; este nevoie, deci, de asistența unui bun medium, practica fiind, de altfel, periculoasă și nu o recomandăm nimănui. Nu e suficientă amintirea nefericirilor noastre pentru a ne amplifica suferințele prezentului, trebuie să ne mai încărcăm și cu anxietatea viitorului și să suferim în fiecare zi în avans pentru catastrofele imposibil de evitat?

Capitolul V

MISTERELE VIRGINITĂȚII

Elenismul la Roma. Instituțiile lui Numa. Vestalele. Alegoriile focului sacru. O abordare religioasă a istoriei Lucreției. Misterele bunei zeițe. Cultul căminului și al patriei mamă. Colegiile flaminelor și ale prevestirilor. Oracolele. Părerile greșite ale lui Fontenelle și Kircher. Rezumat al calendarului magic al romanilor.

Imperiul Roman nu a fost altceva decât o transfigurare a celui grec. Italia era marea Grecie și, pe când elenismul își perfecționa dogmele și misterele, atunci începea educația copiilor lupoaicei: Roma era deja pe lume.

Un aspect deosebit, care caracterizează inițierea făcută de Numa la Roma, este importanța tipică conferită femeii, după exemplul egiptenilor, care adora divinitatea supremă numită Isis.

La greci, zeul inițierii este Iacchos, învingătorul Indiei, strălucitorul Androgin cu coarne a lui Ammon, Pantheul care ține cupele sacrificiilor și face să curgă vinul vieții universale, Iacchus, fiul fulgerului și îmblânzitorul tigrilor și al leilor, dar prin profanarea misterelor lui Iacchus l-au deșirat bacantele pe Orfeu; Iacchus, sub numele roman de Bachus, nu va mai fi zeul beției și Numa se va inspira de la înțeleapta și discretă Egeria, zeița misterului și a singurătății. Trebuia să îi se dea o mamă copiilor sălbatici găsiți, care nu au putut deveni soți decât răpind femeile prin surprindere și trădare. Ceea ce trebuie să asigure viitorul Romei este cultul patriei și al familiei. Numa a înțeles acest lucru și l-a învățat și pe Egerie cum să o onoreze pe mama zeilor. El i-a ridicat un templu sferic sub cupola căruia arde un foc care nu trebuia să strigă vreodată. Acest foc era întreținut de către patru fecioare pe care le vom numi vestale și care vor fi înconjurate de onoruri extraordinare, dacă vor fi fidele, pedepsite cu o rigoare excepțională, dacă își vor pierde demnitatea. Onoarea fecioarei este cea a mamei și familia nu poate fi sfântă decât atât timp cât puritatea virginală va fi recunoscută ca

posibilă și glorioasă. Aici femeia iese deja din servitutea antică. Nu mai este sclava orientală, este divinitatea domestică, păzitoarea căminului, onoarea tatălui și a soțului. Roma a devenit sanctuarul moravurilor; cu acest preț va fi stăpâna națiilor și metropola lumii.

Tradiția magică a tuturor epocilor acordă virginității ceva supranatural și divin. Inspirațiile profetice le caută pe fecioare, și, din ură pentru inocență și pentru virginitate, sacrifică incantația, copiii recunoscând că în sângele acestora există ceva sfânt și ispășitor. A lupta împotriva atracției nașterii înseamnă a încerca să învingi moartea și castitatea supremă era coroana cea mai glorioasă propusă de hierofanți. A-ți petrece viața în îmbrățișările omenești înseamnă a înfige rădăcini în mormânt. Castitatea este o floare care nu-și mai are tulpina în pământ și care, sub mângâierile Soarelui care o invită să urce spre el, se poate ridica fără efort și își poate lua zborul asemenea unei păsări.

Focul sacru al vestalelor era simbolul credinței și al iubirii caste. Era, de asemenea, emblema acestui agent universal a cărui formă electrică și fulgerătoare era produsă și condusă de către Numa. Într-adevăr, pentru a reaprinde focul vestalelor, în cazul în care acestea îl lăsau să se stingă printr-o neglijență pedepsită sever, era nevoie de soare sau de fulger. Era reînnoit și consacrat la începutul fiecărui an, practică păstrată printre noi și observată în ajunul Paștelui.

Este o greșeală a acuza creștinismul că a împrumutat ceea ce are mai frumos din cultele antice. Creștinismul, această ultimă formă de ortodoxism universal, a păstrat tot ceea ce îi aparținea și a respins practicile periculoase și superstițiile zadarnice.

Focul sacru reprezenta de asemenea iubirea patriei și religia căminului. Pentru această religie, pentru inviolabilitatea sanctuarului conjugal s-a sacrificat Lucreția. Lucreția personifică toată măreția vechii Rome; ea putea, fără îndoială, să se sustragă ultrajului abandonându-și memoria în brațele calomniei, dar reputația înaltă este noblețea care obligă. În materie de onoare un scandal este mai grav decât o greșeală. Lucreția și-a ridicat demnitatea sa de femeie cinstită până la înălțimea sacerdotului suportând un atentat pentru a-l ispăși și a-l pedepsi apoi.

În memoria acestei romane ilustre, cultul patriei și al căminului a fost încredințat femeilor, prin excluderea bărbaților. Acolo, ele aveau obligația să învețe că iubirea adevărată este cea care inspiră devotamentele cele mai eroice. Li se spunea că frumusețea adevărată este eroismul și măreția; că femeia capabilă de a-și trăda și a-și abandona soțul își veștejește atât trecutul cât și viitorul și își așază pe frunte pata de neșters a unei prostituări agravate retrospectiv prin sperjur. A înceta să îl iubești pe cel căruia i-ai dăruit floarea tinereții este cea mai mare nenorocire care poate străpunge inima unei femei cinstite; dar să declari sus și tare acest lucru înseamnă a renega inocența trecută; a renunța la probitatea inimii și la integritatea onoarei este ultima și cea mai ireparabilă rușine.

Astfel era religia Romei: magiei unei astfel de morale i-a datorat toate mărețiile sale și, când pentru ea căsătoria a încetat a mai fi sacră, decadența bătea la ușă.

Dacă este adevărat că, din vremea lui Juvenal, misterele zeiței bune erau misterele impurității, ceea ce ne permite să ne îndoim puțin, căci singurele femei admise în aceste preținse orgii s-ar fi denunțat oare ele însele? Admițând, să spunem, că acest lucru ar fi adevărat, din moment ce totul era posibil după domniile lui Nero și Domițian, la ce concluzie putem ajunge dacă nu că domnia morală a mamei zeilor trecuse și că trebuia să facă loc cultului popular, mai universal și mai pur la Mariei, Maica Domnului?

Numa, inițiat în legile magice și cunoscând influențele magnetice ale vieții comune, a instituit colegii de preoți și de prevestitori și le-a supus unor reguli; era prima idee a mănăstirilor, una dintre marile forțe ale religiei. De mult timp deja, în Iudeea, profeții se reuneau în cercuri bazate pe simpatie și își uneau inspirația și rugăciunile.

Se pare că Numa ar fi cunoscut tradițiile din Iudeea, flaminii și salienii săi se exaltau prin evoluții și dansuri care aminteau de David în fața arcei. Numa nu a instituit oracole noi capabile să rivalizeze cu cele din Delfi, ci și-a instruit preoții în arta prezicerilor, adică le-a dezvăluit o anumită teorie a presentimentelor și a celei de-a doua vederi determinată de legile științei naturii.

Noi disprețuim acum arta ghicitorilor și a prezicătorilor, pentru că am pierdut știința profundă a luminii și a analogiilor universale ale reflexiilor sale. Voltaire, în încântătoarea sa poveste despre *Zadig*, schițează în joacă o știință a divinației naturale, dar care nu este mai puțin minunată, deoarece presupune o finețe excepțională a observației și o serie de deducții care scapă în mod obișnuit logicii și limitelor omului obișnuit.

Se povestește că Parmenide, maestrul lui Pitagora, gustând apa unui izvor, prezisese un cutremur: nu este nimic ciudat aici, căci gustul de bitum și sulf răspândit în apă l-ar fi putut avertiza pe filozof în legătură cu procesele subterane ale terenurilor învecinate. Poate că apa era ea însăși agitată într-un mod neobișnuit. Orice ar fi fost, noi prevestim încă ce fel de iarnă vom avea după zborul păsărilor și putem prevedea anumite influențe atmosferice prin examinarea organelor digestive sau respiratorii ale animalelor. Dar perturbările fizice ale atmosferei au adesea cauze morale. Revoluțiile se traduc în aer prin mari furtuni, suflul poporului agită cerul. Succesul se deplasează împreună cu curenții electrici și culorile luminii vii reflectă mișcările fulgerului. „E ceva în aer“, spune poporul cu instinctul său profetic.

Ghicitorii și prezicătorii învățau să citească literale pe care le lăsa pretutindeni în urma sa lumina și să recunoască semnele curente și ale revoluțiilor astrale. Ei știau de ce păsările zboară izolate sau împreună, ce influențe le determină să se deplaseze spre nord sau spre sud, spre est sau spre vest. Lucruri pe care noi nu mai le știm, noi, care ne batem joc de prezicători. Este atât de ușor să îți bați joc și atât de greu să înțelegi corect!

Ca urmare a acestei idei preconcepute de a nega ceea ce nu înțelegem, oameni de spirit, precum Fontenelle, și savanți, precum Kircher, au scris lucruri atât de îndrăznețe în legătură cu vechile oracole. Totul este manevră și șarlatanie în ochii acestor spirite puternice. Ei inventează statui mecanice, portavoci ascunse, ecouri conduse în subteranul templelor. De ce să calomniem în permanență sanctuarul? Să nu fi existat decât escroci în rândul preoților? Nu era posibil ca printre hierofanții lui Ceres sau ai lui Apollo să fi existat și oameni cinstiți și convinși? Și aceștia erau înșelați ca toți ceilalți? Dar cine îi înșela în mod

constant fără a se trăda de-a lungul secolelor, pentru că viclenii nu sunt nemuritori. Experiențe recente demonstrează că gândurile pot fi transmise, traduse în scris și imprimate doar prin forța luminii astrale. Mâini misterioase scriu încă pe pereții noștri ca la festinul lui Baltazar. Să ne amintim de acest cuvânt înțelept al unui savant ce nu va fi acuzat, desigur, nici de fanatism, nici de credulitate: Arago spunea că, în afara matematicii pure, cel care pronunță cuvântul *imposibil* este lipsit de prudență.

Calendarul religios al lui Numa se bazează pe cel al magilor, este o serie de sărbători și de mistere amintind orice doctrină secretă a inițiaților și adaptând perfect actele publice ale cultului la legile universale ale naturii. Dispunerea lunilor și a zilelor a rămas aceeași sub influența conservatoare a regenerării creștine. Asemenea romanilor lui Numa, noi sanctificăm încă prin abținerea zilele consacrate amintirii nașterii și a morții; dar, pentru noi, ziua lui Venus este sanctificată prin ispășirile Calvarului. Ziua sumbră a lui Saturn este cea în care Dumnezeu nostru încarnat doarme în mormânt, dar va învia și viața pe care ne-o promite va înmuia secera lui Cronos. Luna pe care romanii o consacrau Maiei, nimfa tinereții și a florilor, tânăra mamă care surâde primelor roade ale anului, este dedicată de noi Mariei, trandafirul mistic, crinul purității, celesta mamă a Salvatorului. Astfel, obiceiurile noastre creștine sunt vechi de când lumea, sărbătorile noastre seamănă cu cele ale strămoșilor noștri și Salvatorul creștinilor nu a șters nimic din frumusețile simbolice și religioase ale inițierii antice; a venit, după cum spunea El însuși, conform legii figurative a israeliților, să realizeze și să împlinească totul.

Capitolul VI

SUPERSTIȚII

Originea și durata lor. Vrăjitoria și superstiția Magiei. Superstiții grecești și romane. Prevestiri, vise, incantații, fascinații. Ochiul rău. Destinele. Vrăjile.

Superstițiile sunt forme religioase care apar în urma ideilor pierdute. Toate au avut ca motiv un adevăr pe care nu-l mai știm și care s-a transformat. Numele lor, din latinescul *superstes*, înseamnă ceea ce supraviețuiește: sunt resturile materiale ale științelor sau ale părerilor vechi.

Mulțimea, mereu mai mult instinctivă decât rațională, se agață de idei prin intermediul formelor și își schimbă cu greu obiceiurile. Când vrem să combatem superstițiile, poporul are mereu senzația că atacăm religia; de aceea, Sfântul Grigore, unul dintre cei mai mari papi ai creștinătății, nu a vrut ca obiceiurile să fie suprimate. „Purificați templele – le scria el misionarilor –, dar nu le distrugeți, căci, atât timp cât poporul va vedea că locurile de rugăciune încă mai există, el va merge acolo din obișnuință și îl veți câștiga mai ușor de partea cultului adevăratului Dumnezeu. Bretonii – spunea tot sfântul papă – fac în anumite zile serbări și sacrificii; lăsați-le serbările, nu interziceți decât sacrificiile; lăsați-le bucuria sărbătorii lor, dar din păgână transformați-o cu blândețe și treptat într-una creștină.”

Religia a păstrat aproximativ numele obiceiurilor pioase pe care le-a înlocuit cu sfinte mistere. Astfel, strămoșii sărbătoreau în fiecare an un banchet numit *charisties*; ei invitau acolo sufletele predecesorilor lor și făceau astfel act de credință față de viața universală și nemuritoare. Euharistia, adică *charistia*, a înlocuit acele *charisties* și noi comunicăm de Paște cu toți prietenii de pe Pământ și din ceruri. Departe de a favoriza vechile superstiții prin progrese asemănătoare, creștinismul a redat sufletul și viața semnelor perene ale credințelor universale.

Magia, această știință a naturii care ține atât de aproape de religie, din moment ce inițiază oamenii în secretele divinității,

Magia, această știință uitată, trăiește încă în întregime în semnele hieroglifice și, în parte, în tradițiile vii sau în superstițiile pe care le-a lăsat.

Astfel, de exemplu, observarea numerelor și a zilelor este o reminiscență oarbă a dogmei magice primitive. Vinerea, zi dedicată lui Venus, era privită de către antici ca fiind o zi funestă, pentru că amintea de misterele nașterii și ale morții. Nu se începea nimic în acea zi la evrei, dar se încheia toată munca din timpul săptămânii pentru că era ziua premergătoare sabbatului și a odihnei obligatorii. Numărul treisprezece, care urmează ciclului perfect de doisprezece, reprezintă de asemenea moartea după muncile vieții. Articolul simbolului israelit referitor la moarte este al treisprezecelea. Ca urmare a dezmembrării familiei lui Iosif în două triburi, se găseau treisprezece comeseni la primul Paște a lui Israel, în țara promisă, adică treisprezece triburi la împărțirea recoltelor Canaanului. Unul dintre aceste triburi a fost exterminat, cel al lui Beniamin, cel mai tânăr dintre copiii lui Iacob. De acolo vine această tradiție ca atunci când suntem treisprezece la masă, cel mai tânăr va muri în curând.

Magii se abțineau de la carnea unor animale și nu mâncau sânge. Moise a transformat practica lor în precept și a spus, în legătură cu sângele, că în el se află unite sufletele animalelor și nu trebuie să ne hrănim cu suflete de animale. Aceste suflete de animale, care rămân în sânge, sunt asemenea fosforului din lumina astrală coagulată și coruptă, care poate deveni germenul a numeroase boli; sângele animalelor sufocate se digeră greu și predisune la apoplexie și la coșmaruri. Carnea carnivorelor este de asemenea nesănătoasă din cauza instinctelor feroce de care fusese animată și din cauza a ceea ce a absorbit în materie de corupție și de moarte.

„Când sufletul unui animal este separat de corpul său prin violență, spune Porphyre, el nu se îndepărtează și, asemenea sufletelor umane ucise printr-o moarte violentă, el rămâne aproape de corpul său. Deci, atunci când ucidem animale, sufletele lor rămân în preajma corpurilor de unde au fost forțate să iasă. Nimic nu le poate îndepărta: sunt reținute acolo prin simpatie. Au fost văzute multe care gemeau în preajma corpurilor

lor. La fel, sufletele oamenilor ale căror corpuri nu sunt înhimate rămân în preajma cadavrelor lor; acestea sunt cele de care abuzează magicienii pentru operațiile lor, obligându-le să li se supună, din moment ce sunt stăpânii corpului mort fie el întreg sau în parte. Teozofii, care sunt instruiți în aceste mistere și care știu care este simpatia sufletelor animalelor pentru corpurile de care au fost separate și cu ce plăcere se apropie de ele, au interzis, pe bună dreptate, folosirea anumitor feluri de carne, pentru a nu fi infestați cu suflete străine.“

Porphyre adaugă că putem deveni profeți hrănindu-ne cu inimi de corb, cu blană de cârțiță și cu iarba vulturului. Aici teurgistul Alexandriei cade în rețetele micului Albert; dar, dacă ajunge atât de curând la superstiție, înseamnă că a apucat-o prea devreme pe un drum greșit, căci punctul său de plecare era știința.

Anticii, pentru a desemna proprietățile secrete ale animalelor, spuneau că, pe vremea războaielor gigantiilor, zeii luau diverse forme pentru a se ascunde și că le plăcea uneori să reia aceste forme. Astfel, Diana se preschimba în lup; soarele în taur, în leu, în dragon și în uliu; Hecate în cal, în leoaică, în cățea. Numele lui Pherebat a fost dat, după părerea mai multor teozofi, Proserpinei pentru că se hrănea cu turturele. Turturelele sunt ofranda obișnuită pe care preotesele maici le oferă acestei zeițe care este Proserpina pământului, fiica blondei Ceres, cea care hrănește genul uman. Inițiatii lui Eleusis trebuie să se abțină de la păsările domestice, de la pește, de la semințele de bob, de la piersici și de la mere; nu se ating niciodată de o femeie însărcinată sau care este la menstruație. Porphyre, de la care împrumutăm încă toate aceste detalii, adaugă următoarea frază: „Oricine a studiat știința viziunilor știe că trebuie să ne abținem de la toate tipurile de păsări dacă vrem să fim eliberați din jugul lucrurilor terestre și să ne găsim un loc printre zeii din ceruri.“ Dar nu spune din ce motiv.

Urmându-l pe Euripide, inițiatii în cultul secret al lui Jupiter în Creta se abțineau de la carnea animalelor. Iată cum îi face să vorbească pe acești preoți; este chiar corul care se adresează regelui Minos:

„Fiu al unei tyriene din Fenicia, descendent al Europei și al lui Jupiter, rege al insulei Creta, faimoasă prin o sută de orașe, venim spre tine, părăsind templele zeilor construite din lemn de stejar și de chiparos șlefuite cu fier, noi ducem o viață pură. De când am devenit preot al lui Jupiter, nu mai particip la mesele nocturne ale orgiilor și nu mai mănânc carne însângerată, ci ofer torțele mamei zeilor: sunt preot printre preoții îmbrăcați în alb; mă îndepărtez de leagănul oamenilor, le evit și mormintele și nu mănânc nimic din ce a fost însuflețit de suflul vieții.“

Carnea peștilor este fosforescentă și, în consecință, afrodisiacă. Semințele de bob încălzesc și te fac să auzi voci. Am găsi, fără îndoială, un motiv profund ce stă la baza tuturor abstenențelor, chiar și a celor singulare, în afară de orice superstiție. Există unele combinații de alimente care sunt contrare armoniilor naturii. „Nu gătiți iedul în laptele mamei sale“, spunea Moise; prescriere emoționantă ca alegorie și înțeleaptă în raport cu igiena.

Grecii, ca și romanii, dar mai puțin decât aceștia, credeau în preziceri; ei priveau șerpii ca fiind de bun augur când gustau din ofrandele sacre. Dacă tuna spre dreapta sau spre stânga, prevestirea era favorabilă sau nefericită. Strănuturile erau prevestiri și observau de asemenea și alte accidente naturale la fel de zgomotoase, dar mai puțin cinstite decar strănutul. În *Imnul lui Mercur*, Homer povestește că Apolo, căruia zeul hoților fiind încă în leagăn îi fură un vițel, a luat copilul și l-a scuturat pentru a-l face să mărturisească hoția:

„Mercur aflând de-un miracol ciudat,
Auzi oracolul din tronu-i și s-a mâniat;
Până la marele Apolo aburul a urcat,
Certând copilașul pe jos aruncat,
Deși avea poftă să-și termine lucrarea
Zeul se întoarse și-i ținu cuvântarea:

Curaj de la Maia, suprema frumusețe
Și al marelui Jupiter prunc înfășat cu tandrețe,
Sunt sigur că aş putea găsi neapărat

Urma vițelilor mei, fiind de preziceri îndrumat,
Dar mă vei duce tu, chiar de am de-așteptat.“

(*Imnurile lui Homer*)

La romani totul era prevestire: o pietricică de care se împiedica piciorul, strigătul unei cucuvele, lătratul unui câine, o vază spartă, o bătrână care vă privea pentru prima dată, un animal pe care îl întâlneai. Aceste terori zadarnice aveau drept principiu această mare știință magică a divinației care nu neglijează vreun indiciu și care, într-un mod neperceput și vulgar, găsește o serie de cauze pe care le leagă între ele. Ea știe, de exemplu, că influențele atmosferice care îi fac pe câini să urle, sunt mortale pentru anumiți bolnavi; că prezența și rotirea corbilor anunță prezența unor cadavre abandonate; ceea ce este mereu de rău augur. Corbii frecventează cu plăcere regiunile crimei și ale supliciului. Trecerea anumitor păsări anunță ierni geroase, altele, prin țipetele lor deasupra mării, dau semnalul unor furtuni. Ceea ce știința discerne, ignoranța remarcă și generalizează.

Romanii erau, de asemenea, mari observatori ai viselor; arta de a le explica ținea de știința luminii vitale și de înțelegerea direcției și a reflexiilor sale. Oamenii, pierduți în matematica transcendentă, știu bine că nu există imagine fără lumină directă sau reflectată, sau refractată și, prin direcția razei a cărei întoarcere în spărtură vor ști să o recunoască, vor ajunge mereu printr-un calcul exact la căminul luminos a cărui forță universală sau relativă va fi apreciată; ei vor ține cont, de asemenea, de starea de sănătate sau de boală a aparatului vizual, fie exterior, fie interior, căruia îi vor atribui diformitatea sau fidelitatea aparentă a imaginilor.

Din acest motiv, visele vor fi o revelație. Visul este o aparență de imortalitate în această moarte a fiecărei nopți pe care o numim somn. În vise trăim o viață universală fără conștiința binelui și a răului, a timpului sau a spațiului. Zburăm peste arbori, dansăm pe ape, suflăm asupra închisorilor și acestea se prăbușesc sau suntem grei, triști, urmăriți, înlănțuiți, în funcție de gradul nostru de sănătate și, de cele mai multe ori, în funcție

de conștiința noastră. Fără îndoială, toate acestea sunt importante de observat, dar ce concluzie pot trage cei care nu știu și nici nu vor să învețe nimic?

Acțiunea atotputernică a armoniei pentru a exalta sufletul și a-l face stăpânul simțurilor era bine cunoscută de către vechii înțelepți, dar ceea ce foloseau ei pentru a liniști, fermecătorii au folosit pentru a exalta și a enerva. Vrăjitoarele din Thesalia și cele din Roma erau convinse de acest lucru: că luna era smulsă din cer de versurile barbarilor pe care ele le recitau și cădea pe pământ palidă și sângerândă. Monotonia recitării lor, mișcarea baghetelor lor magice, rotirile lor formând cercuri le magnetizează, le exaltă, le conduce progresiv până la furie, până la extaz și la catalepsie. Ele visau atunci cu ochii deschiși și vedeau mormintele deschizându-se, aerul încărcându-se de nori de demoni și luna căzând din cer.

Lumina astrală este sufletul viu al pământului, sufletul material și fatal, necesar în producțiile și în mișcările sale pentru legile eterne ale echilibrului. Această lumină care înconjoară și pătrunde în toate corpurile le poate anula acestora greutatea și le poate face să se rotească în jurul unui centru puternic absorbitor. Fenomene pe care nu le-am examinat îndeajuns și care se produc în zilele noastre au demonstrat adevărul acestei teorii. Vârtejurile magice în mijlocul cărora se plasau fermecătorii trebuie atribuite acestei legi naturale. Este secretul fascinației exersate asupra păsărilor de anumite reptile și asupra firilor senzitive de către naturile negative și absorbitoare; oamenii medium sunt în general ființe bolnave în care vidul se produce și care atrag astfel lumina așa cum prăpăstiile atrag apele vârtejurilor. Corpurile cele mai grele pot fi atunci ridicate asemeni unor paie și purtate de curent. Aceste naturi negative și neechilibrate, în care corpul fluidic este lipsit de formă, proiectează la distanță forța lor de atracție și își schițează în aer membre suplimentare și fantastice. Când celebrul medium Home a făcut să apară în jurul său mâini fără corp, mâinile sale erau ele însele moarte și înghețate. Am putea spune că oamenii medium sunt creaturi fenomenale în care moartea luptă în mod vizibil împotriva vieții.

Trebuie să îi judecăm în același fel pe fascinatori, pe cei care proferează blesteme, pe oamenii care au ochiul rău și pe vrăjitori. Sunt vampiri, fie de bună voie, fie involuntari; atrag viața care le lipsește și tulbură în acest fel echilibrul luminii. Dacă fac acest lucru din propria voință, atunci sunt răufăcători ce trebuie pedepsiți; dacă fac acest lucru fără voia lor, atunci sunt bolnavi foarte periculoși cu ale căror persoane delicate și nervoase mai ales trebuie să evităm orice fel de contact.

Iată ce povestește Porphyre în *Viața lui Plotin*:

„Printre cei care exercitau profesiunea filozofilor, exista unul numit Olimpius; era din Alexandria; fusese pentru un timp discipolul lui Ammonius, îl trata pe Plotin cu ură pentru că dorea să fie mai faimos decât el. A folosit ceremonii magice pentru a-i face rău; dar nedându-și seama că opera se răzbuna asupra sa, și-a convins prietenii că trebuia ca sufletul lui Plotin să fie foarte puternic din moment ce întorcea împotriva dușmanilor săi planurile rele ale acestora. Plotin simțea acțiunea ostilă a lui Olympus și uneori i se întâmpla să spună: *«Iată-l pe Olympus care acum are convulsii»*. Acesta din urmă, simțind de mai multe ori că suferea el însuși de relele pe care i le dorea lui Plotin, a încetat în cele din urmă să-l mai persecute.“

Echilibrul este marea lege a luminii vitale: dacă o proiectăm cu violență și dacă va fi respinsă de o natură mai bine echilibrată decât a noastră, ea va reveni asupra noastră cu o violență egală. Nefericire dar celor care vor să folosească forțele naturale în slujba nedreptății, pentru că natura este dreaptă și reacțiile sale sunt teribile.

Capitolul VII

MONUMENTE MAGICE

Piramidele. Cele șapte minuni. Teba și cele șapte porți ale sale.
Scutul lui Ahile. Coloanele lui Hercule

Am spus că Egiptul antic era un pantaclu și am putea spune același lucru despre întreaga lume din vechime. Cu cât marii hierofanți aveau mai multă grijă să își ascundă știința serioasă, cu atât mai mult încercau să mărească și să multiplice simbolurile. Piramidele triunghiulare și pătrate la bază, reprezentau metafizica lor bazată pe știința naturii. Această știință a naturii avea drept cheie simbolică forma gigantescă a acestui mare Sfînx care și-a săpat un pat adânc în nisip veghind la baza piramidelor. Cele șapte mari monumente numite *minunile lumii* erau comentariile magnifice ale celor șapte linii care se compuneau din piramide și ale celor șapte porți misterioase ale Tebei. La Rodos se afla pantaclu Soarelui. Zeul luminii și al adevărului apărea colo în formă umană, înveșmântat în aur, și ridica în mână sa dreaptă farul inteligenței; în mână stângă ținea săgeata mișcării și a acțiunii. Picioarele sale se sprijineau la dreapta și la stânga pe pești-lună, care reprezentau forțele etern echilibrate ale naturii, nevoia și libertatea, pasivul și activul, fixul și volatilul, coloanele lui Hercule.

La Efes era pantaclu Lunii: era templul Dianei pantee. Acest templu era făcut după imaginea universului: era un dom pe o cruce cu o galerie pătrată și o incintă circulară asemenea scutului lui Ahile.

Mormântul lui Mausole era pantaclu lui Venus cea pudică sau conjugală: el avea o formă falică. Incinta sa era circulară, înălțimea sa era pătrată. În centrul pătratului se ridica o piramidă trunchiată pe care era un car la care erau înhămați patru cai dispuși în cruce.

Piramidele erau pantaclu lui Hermes sau al lui Mercur.

Jupiter olimpianul era cel al lui Jupiter; pereții Babilonului și fortăreața lui Semiramis era pantaclu lui Marte.

În sfârșit, templul lui Solomon, acest pantaclu universal și absolut, care trebuia să le devoreze pe toate celelalte, era pentru mulțime pantaclu teribil al lui Saturn.

Filozofia septenară a inițierii la antici putea fi rezumată astfel: Trei principii absolute care nu sunt în realitate decât unul, formând un tot unic compus din idei și din formă. Cele trei principii erau următoarele:

1. Ființa este Ființă.

În filozofie, identitatea ideii Ființei sau a adevărului; în religie, principiul primar, Tatăl.

2. Ființa este reală.

În filozofie, identitatea cunoașterii și a Ființei sau a realității; în religie Logosul lui Platon, *Demiurgul*, Verbul.

3. Ființa este logică.

În filozofie, identitatea rațiunii și a realității; în religie, Providența, acțiunea divină care face bine; iubirea reciprocă a adevărului și a binelui, ceea ce creștinismul numește Sfântul Duh.

Cele patru forme elementare erau expresia celor două legi fundamentale: rezistența și mișcarea; inerția care rezistă sau fixul, viața care acționează sau volatilul; cu alte cuvinte, mai generoase, materia și spiritul: Materia era neantul formulat în afirmație pasivă; spiritul era principiul necesității absolute în adevăr. Acțiunea negativă a neantului material asupra spiritului era numită principiul rău; acțiunea pozitivă a spiritului asupra neantului pentru a-l umple de creație și de lumină purta numele de principiul bun. Acestor două concepții le corespundea umanitatea pe de o parte și viața rațională salvatoare a umanității concepute în păcat, adică în neant, din cauza nașterii materiale, pe de altă parte.

Astfel era doctrina inițierii secrete. Așa era admirabila sinteză căreia creștinismul i-a dat viață prin suflul său, a iluminat-o cu splendorile sale, i-a dat stabilitate în mod divin prin dogma sa și a realizat-o prin binecuvântări.

Sinteză care a dispărut sub vâlul care o păstrează, dar pe care umanitatea o va regăsi, când va veni momentul, în toată frumusețea sa primitivă și în toată fecunditatea sa maternă!

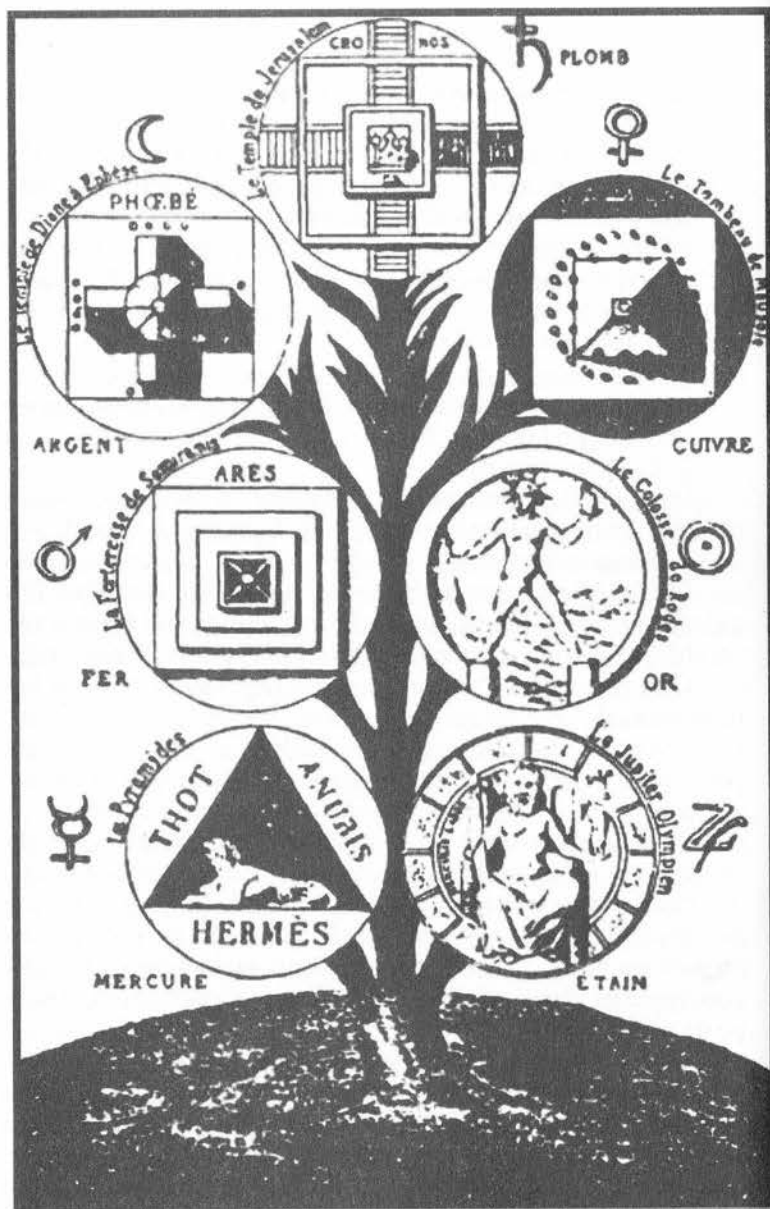

Fig. 10. Cele șapte minuni ale lumii.

CARTEA A III-A

Sinteză și realizare divină a magismului
prin revelația creștină

λ, Ghimel

Capitolul I

HRISTOS ESTE ACUZAT DE MAGIE DE CĂTRE EVREI

Latura necunoscută a creștinismului. Parabolele Talmudului și ale Sepher Toldos-Jeschut. Evanghelia și Apocalipsa Sfântului Ioan. Ioanidele. Cărțile de magie arse de către Sfântul Pavel. Oprirea oracolelor. Transfigurarea minunii naturale în miracol și a divinației în profeție.

În primele rânduri ale Evangheliei după Ioan se află un cuvânt pe care Biserica catolică nu îl pronunță vreodată fără a cădea în genunchi. Acestea sunt cuvintele: *Verbul se preschimbă în carne.*

În aceste cuvinte este inclusă revelația creștină în totalitate. Astfel, Sfântul Ioan oferă drept criteriu al ortodoxiei confesiunea lui Iisus Hristos în carne, adică în realitate vizibilă și umană.

Ezechiel, cel mai profund cabalist al vechilor profeți, după ce a colorat viu în viziunile sale pantaclele și hieroglifele științei, după ce a învârtit roțile în roți, a aprins ochi vii în jurul sferelor, a făcut să meargă, bătând din aripi, cele patru animale mistериоse, Ezechiel nu mai vede decât un câmp acoperit cu oase descărnate; el vorbește și formele revin, carnea acoperă oasele. O frumusețe tristă se întinde peste rămășițele morții, dar este o frumusețe rece și fără de viață. Așa erau doctrinele și mitologiile lumii vechi, până când un suflu de milă a coborât din cer. Atunci formele moarte s-au ridicat, visele filozofice au făcut loc oamenilor cu adevărat înțelepți; cuvântul s-a încarnat și a devenit viu; nu au mai fost abstracțiuni, totul a fost real. Credința care se probează prin opere a înlocuit ipotezele care nu reușeau să rămână decât povești. Magia s-a transformat în sfințenie, minunile au devenit miracole și mulțimile, cărora le fusese

interzisă inițierea antică, erau acum chemate la regalitate și la sacerdotul virtuții.

Așadar, realizarea este esența religiei creștine. Astfel, dogma sa oferă spațiu alegoriilor fie ele și cele mai evidente. Putem vedea încă la Ierusalim casa bogatului cel rău și poate am găsi chiar o lampă ce a aparținut fecioarelor nebune. Aceste istorii naive nu au, în fond, nimic periculos și dovedesc doar virtualitatea creatoare de credință creștină.

Evreii îl acuză că a materializat credințele și a idealizat lucrurile terestre. În *Dogma și Ritualul înaltei Magii* am prezentat parabola destul de ingenioasă a Sepher Toldos-Jeschut¹ care dovedește această acuzație. În Talmud, ei povestesc că Iisus Ben-Sabta, sau fiul Separeei, după ce a studiat în Egipt misterele profane, a ridicat în Israel o falsă piatră angulară și a chemat poporul spre idolatrie. Ei recunosc totuși că sacerdotul israelit a greșit când l-a blestemat cu ambele mâini și cu această ocazie găsim în Talmud un precept frumos care va apropia într-o zi Israelul de creștinism: „Nu blestemați vreodată cu ambele mâini, astfel încât să vă rămână mereu una pentru a ierta sau a binecuvânta.”

Sacerdotul evreu a fost într-adevăr nedrept față de acest maestru pașnic care le ordona discipolilor săi să se supună ierarhiei constituite. „Se află în amvonul lui Moise – spunea Salvatorul –; faceți dar ceea ce vă spun, nu faceți ceea ce fac.” În altă zi Maestrul a ordonat unor leproși să meargă să li se arate preoților și, în timp ce mergeau, s-au vindecat. Abnegație emoționantă a taumaturgului divin care le trimite dușmanilor săi de moarte chiar onoarea miracolelor Sale!

De altfel, dacă l-au acuzat pe Hristos că ar fi pus o falsă piatră angulară, știau ei oare unde se afla cea adevărată? Mai

¹ Toledoth Yesu (*Viața lui Iisus* sau *Istoria lui Iisus*) este o lucrare medievală care pretinde că narează viața lui Iisus din perspectivă iudaică. Pentru prima oară a fost compilată în secolul al V-lea. În viziunea unor cercetători contemporani, este doar o lucrare folclorică, care amalgamează zvonuri și legende timpurii și târzii despre Iisus, din *Talmud* și *Midraș*, răstălmăciri din *Evangheliile*, alte legende populare. (n.t.)

cunoșteau oare evreii din vremea fariseilor știința *pietrei angulare*, a *pietrei cubice*, a *pietrei filozofale*, căci toate aceste nume simbolice înseamnă același lucru, a acelei pietre fundamentale a templului cabalistic, pătrată la bază și triunghiulară la vârf asemenea piramidelor? A-l acuza pe Iisus că este un inovator nu denunța oare uitarea Antichității? Această lumină pe care Abraham o văzuse cu tresăltări de bucurie nu a fost stinsă pentru copiii infideli ai lui Moise, când Iisus a găsit-o și a făcut-o să strălucească cu o splendoare nouă? Pentru a fi sigur de asta, misterioasele doctrine ale Sepher Yetzirah și ale Zoharului trebuie comparate cu Evanghelia și cu Apocalipsa Sfântului Ioan. Vom înțelege astfel cum creștinismul, departe de a fi o erezie evreiască, era adevărata tradiție ortodoxă a iudaismului și că scribii și fariseii erau singurii sectanți.

De altfel, ortodoxia creștină este un fapt dovedit prin adevăzarea lumii și prin anularea la evrei a suveranului sacerdot și a sacrificiului etern, cele două semne sigure ale unei religii veritabile. Iudaismul, fără templu, fără mare preot și fără sacrificiu, nu mai există decât ca opinie contradictorie. Câțiva oameni au rămas evrei; templul și altarul au devenit creștine.

Găsim în *Evangheliile apocrife* o frumoasă expunere alegorică a acestui criteriu de certitudine pentru creștinism, care constă în evidența realizării. Câțiva copii se distrau modelând păsări din lut și copilul Iisus se juca cu ei. Fiecare dintre micuții artiști își lăuda exclusiv propria operă; Iisus nu spunea nimic. Când termină de făcut păsările a bătut din palme și le-a spus: zburăți! și au zburat. Iată cum instituțiile creștine s-au dovedit superioare celor din lumea veche. Acestea sunt moarte pe când creștinismul a dăinuit.

Considerată expresia perfectă, realizată și vie a cabalei, adică a tradiției primitive, creștinismul este încă necunoscut și de aceea cartea cabalistică și profetică a Apocalipsei este încă neexplicată.

Fără cheile cabalistice este, într-adevăr, total inexplicabilă, din moment ce este incomprehensibilă.

Ioaniții, discipolii Sfântului Ioan, au păstrat mult timp explicația tradițională a acelei epoci profetice, dar gnosticii au venit, au încurcat și au pierdut tot, după cum vom explica mai târziu.

Citim în Faptele apostolilor că Sfântul Pavel a reunit la Efes toate cărțile care se refereau la lucruri curioase și le-a ars în public. Fără îndoială că era vorba despre cărțile de incantație și de magie neagră ale anticilor. Această pierdere este, desigur, regretabilă pentru că și monumentele greșelilor pot revela semne de adevăr și de învățături valoroase pentru știință.

Toată lumea știe că la venirea lui Iisus Hristos, oracolele au tăcut în toată lumea și că o voce a strigat pe mare: „Marele Pan a murit!” Un scriitor păgân a fost deranjat de aceste afirmații și a declarat că oracolele nu au tăcut, ci că nu mai era nimeni care să le consulte. Rectificarea este importantă și găsim o astfel de justificare mai concludentă decât o pretinsă calomnie.

Același lucru trebuie spus și despre minuni, care au fost negate când s-au produs adevăratele miracole; și, într-adevăr, dacă legile superioare ale naturii se supun adevăratei superiorități morale, miracolele devin supranaturale asemenea virtuților care le produc. Teoria noastră nu înlătură nimic din puterea lui Dumnezeu și, lumina astrală supunându-se luminii superioare a grației, reprezintă cu adevărat pentru noi șarpele alegoric care își așază capul învins sub piciorul reginei din ceruri.

Capitolul II

ADEVĂRUL CREȘTINISMULUI PRIN MĂGIE

Cum mărturisește Magia adevărul creștinismului. Spiritul milei, rațiunea și credința. Vanitatea și ridicolul obiecțiilor. De ce autoritatea sacerdotului creștin a trebuit să condamne Magia. Simon Magul.

Magia, fiind știința echilibrului universal și având ca principiu absolut *adevărul – realitatea – rațiunea de a fi*, adună toate contradicțiile și conciliază toate realitățile opuse între ele prin acest principiu generator al tuturor sintezelor: *armonia rezultă din analogia contrariilor*.

Pentru inițiatul în această știință, religia nu ar ști să fie pusă în discuție din moment ce există: nu se contestă ceea ce este.

FIINȚA ESTE FIINȚĂ.

אֱלֹהִים אֵשֶׁךְ אֱהִיָּה

Opoziția aparentă dintre religie și rațiune constă în forța uneia și a celeilalte, stabilindu-le în domeniul lor distinct și separat și fecundând partea negativă a fiecăreia prin partea afirmativă a celeilalte: este, după cum am spus, armonia prin analogia contrariilor.

Ceea ce a provocat toate erorile și toate confuziile religioase este că, urmare a ignoranței acestei mari legi, am vrut să facem din religie o filozofie și din filozofie o religie; am vrut să supunem aspectele credinței procedeele științei, un fapt la fel de ridicol precum a supune știința supunerilor oarbe ale credinței: nu îi mai revine teologului să afirme o absurditate matematică sau să nege demonstrația unei teoreme, precum savantului să împiedice lucrurile, în numele științei, pentru sau împotriva misterelor dogmei.

Întrebați Academia Științelor dacă este matematic adevărat că există trei persoane în Dumnezeu și dacă acest fapt poate fi constatat prin intermediul științelor că Maria, Mama lui Dumnezeu, a fost concepută fără păcat? Academia Științelor se

va declara incapabilă să judece și va avea dreptate: savanții nu au nimic de-a face cu aceste lucruri ce țin de domeniul credinței.

Nu discutăm un aspect al credinței, îl credem sau nu îl credem; dar aparține credinței tocmai pentru că scapă examenului științei.

Când contele de Maistre ne asigură că vom vorbi într-o zi cu uimire despre stupiditatea noastră actuală face aluzie fără îndoială la aceste pretinse spirite puternice care vă spun în fiecare zi: Voi crede când Adevărul Dogmei îmi va fi dovedit științific. Adică, voi crede când nu voi mai avea ce să cred și când Dogma va fi distrusă ca dogmă devenind o teoremă științifică.

În alți termeni, asta înseamnă: nu voi admite infinitul decât atunci când va fi explicat pentru mine, determinat, circumscris, definit, într-un cuvânt, finit.

Voi crede în infinit atunci când voi fi sigur că infinitul nu există.

Voi crede în imensitatea oceanului când îl voi vedea închis în sticle.

Dar, oameni buni, lucrul ce v-a fost dovedit și explicat clar nu îl mai credeți, ci îl știți.

Pe de altă parte, dacă vi s-ar spune că papa a hotărât că doi și cu doi nu fac patru și că pătratul ipotenuzei nu este egal cu pătratele trasate pe cele două laturi ale unui triunghi dreptunghic, ați spune pe bună dreptate: Papa nu a decis acest lucru, pentru că nu poate decide așa ceva. Acest lucru nu îl privește și nu s-ar amesteca în așa ceva.

Foarte frumos, va striga un discipol al lui Rousseau, Biserica ne ordonă să credem lucruri formal contrare matematicii.

Matematica ne spune că întregul este mai mare decât partea. Ori, când Iisus Hristos a comunicat cu discipolii săi, El a trebuit să își țină corpul întreg în mână și și-a pus capul în gură. (Această biată glumă se găsește textual la Rousseau.)

Răspunsul este la îndemână: sofistul confundă aici știința cu credința și ordinea naturală cu ordinea supranaturală sau divină.

Dacă religia ar spune că, în comuniunea Cinei, Salvatorul nostru avea două corpuri naturale și aceeași formă și de aceeași

mărime și că unul a fost mâncat, știința nu ar avea dreptul să protesteze.

Dar religia spune că trupul Stăpânului era conținut din punct de vedere divin și sacral sub semnul sau sub aspectul natural al unei bucăți de pâine. Încă o dată, înseamnă a crede sau a nu crede; dar, oricine va raționa asupra acestui fapt și va dori să îl discute din punct de vedere științific va merita să fie considerat idiot.

Adevărul în știință se dovedește prin demonstrații exacte; adevărul în religie se dovedește prin unanimitatea credinței și prin sfințenia operelor.

Evanghelia spune că acela are dreptul să recunoască păcatele care îi poate spune paralicului: *ridică-te și umblă!*

Religia este adevărată dacă realizează morala cea mai perfectă.

Dovada credinței sunt creațiile.

Nu a constituit creștinismul o societate imensă de oameni având ierarhia ca principiu, supunerea ca regulă și mila ca lege? Iată ce este permis să întrebăm știința!

Dacă știința răspunde conform documentelor istorice: Da, dar le-a lipsit mila.

Folosind propriile lor cuvinte, le putem răspunde interpretelor științei. Așadar, recunoașteți existența milei, din moment ce ne poate lipsi?

Mila! Cuvânt mare și lucru mare, cuvânt care nu exista înainte de creștinism, lucru care este adevărata religie în totalitate!

Spiritul milei nu este oare spiritul divin făcut vizibil pe pământ?

Acest spirit nu și-a făcut simțită prezența prin actele sale, prin instituțiile sale, prin monumente, prin creații nemuritoare?

În realitate, nu concepem cum un incredul de bună credință poate vedea o fiică a lui Sfântului Vincențiu de Paul¹ fără a simți nevoia să se așeze în genunchi și să se roage!

¹ Sfântul Vincențiu de Paul (1581 – 1660), preot francez din cadrul Bisericii Romano-Catolice care și-a dedicat viața îngrijirii săracilor, una dintre

Spiritul de milă este Dumnezeu, este nemurirea sufletului, este ierarhia, supunerea, iertarea injuriilor, este simplitatea și integritatea credinței.

Sectele separate sunt atinse de moarte în principiul lor pentru că le lipsește caritatea separându-se și dorind să raționeze asupra credinței prin cel mai simplu bun-simț.

În aceste secte dogma este absurdă pentru că e așa-zis rezonabilă. Atunci, trebuie să fie o teoremă științifică sau nu este nimic. În religie, știm că litera ucide și că doar sufletul dă viață; atunci, despre ce spirit poate fi vorba aici dacă nu despre spiritul milei?

Credința care mută munții și care face suportabil martiriul, generozitatea care dă, elocvența care vorbește limbajul oamenilor și cel al îngerilor, toate acestea nu reprezintă nimic fără milă, spune Sfântul Pavel.

Știința poate slăbi, adaugă același apostol, profeția poate înceta, mila este eternă.

Mila și operele sale, iată realitatea în religie: ori, rațiunea veritabilă nu se refuză vreodată realității, căci realitatea este demonstrația ființei care este adevărul.

Filozofia dă mâna religiei în acest fel, fără a dori să uzurpe vreodată domeniul; și cu această condiție religia binecuvântează, încurajează și iluminează filozofia acestor splendori caritabile.

Mila este legătura misterioasă la care visau inițiații Eladei pentru a concilia Erosul și Oterosul. Este această încoronare a porții templului lui Solomon care ar trebui să unească împreună cele două coloane Jakin și Bohasz; este garanția reciprocă a drepturilor și a îndatoririlor, a autorității și a libertății, a celui puternic și a celui slab, a poporului și a guvernului, a bărbatului și a femeii; este sentimentul divin care trebuie să verifice știința umană; este absolutul binelui, căci principiul FIINȚĂ – REALITATE – ADEVĂR este absolutul adevărului. Aceste clarificări erau necesare pentru a face bine înțeles acest simbol

figurile centrale ale reînnoirii spirituale franceze din secolul al XVII-lea. Este venerat ca sfânt în Biserica Catolică și în Biserica Anglicană, fiind canonizat în 1737. (n.t.)

frumos al magilor care îl adora pe Salvator în leagăn. Ei sunt trei: unul alb, unul arămiu și unul negru și oferă aur, tămâie și mir. Concilierea contrariilor este exprimată prin acest dublu ternar și este tocmai ceea ce am explicat.

Creștinismul, așteptat de magi, era într-adevăr consecința doctrinei lor secrete; dar născându-se, acest Benjamin a anticului Israel trebuia să îi aducă moartea mamei sale.

Magia luminii, Magia adevăratului Zoroastru, a lui Melchisedek¹ și a lui Abraham, trebuia să înceteze la venirea Marelui Creator. Într-o lume a miracolelor, minunile nu trebuiau să fie altceva decât un scandal, ortodoxia magică se transfigurase în ortodoxia religioasă; dizidenții nu mai puteau fi decât iluminați sau vrăjitori; numele însuși al Magiei nu trebuia considerat decât ceva rău și sub acest blestem vom vedea manifestările magice de-a lungul anilor.

Primul propagator de erezii menționat de Biserică a fost un taumaturg a cărui legendă dezvăluie o mulțime de minuni: era Simon Magicianul; istoria sa ne aparține de drept și vom încerca să o regăsim printre fabulele populare.

Simon era evreu; se crede că s-a născut în orașelul Gitton, în țara Samariei. L-a avut ca maestru în arta magiei pe un sectar numit Dositeu, care se numea trimisul lui Dumnezeu și Mesia anunțat de profeți.

Simon a învățat de la acest maestru nu doar arta minunilor, ci și anumite secrete naturale care aparțineau în realitate tradiției secrete a magilor: el poseda știința focului astral și îl atrăgea în jurul său în curente mari, ceea ce îl făcea în aparență impasibil și incombustibil; avea de asemenea puterea de a se ridica și de a se menține în aer, toate lucruri care au fost făcute fără vreo știință, ci prin accident natural, de către entuziaști îmbătați de lumina astrală, precum convulsionarii lui Saint-Medard, fenomene care se reproduc în zilele noastre în extaze de către *mediumi*. Ei îi magnetizau la distanță pe cei care credeau în ei și

¹ Melchisedek este un personaj biblic care apare în istoria lui Abraham și Cartea Genezei. Este prezentat drept „regele Salemului” și „preotul El Elyonului”. (n.t.)

cărora le apăreau sub varii forme. Produceau imagini și reflexe vizibile până la a face să apară în sat arbori fantastici și imaginari pe care toată lumea credea că îi vede. Lucrurile neînsuflețite în mod natural se mișcau în jurul său, cum fac mobilele în jurul lui American Home și, adesea, când doreau să intre într-o casă sau să iasă, ușile cedau, se agitau și terminau prin a se deschide de la sine.

Simon făcea aceste minuni în fața notabilităților și a poporului din Samaria; erau încă exagerate și taumaturgul a fost considerat divin. Ori, cum nu a putut să ajungă la această putere decât prin excitări care îi tulburaseră rațiunea, s-a crezut el însuși un personaj atât de extraordinar, încât și-a arogat onorurile divine și a vizat cu modestie să obțină adorația întregii lumi.

Crizele sau extazele produceau asupra corpului său efecte extraordinare. Acum îl vedeam palid, ofilit, rănit, semănând cu un moșneag pe cale să moară; acum fluidul luminos îi însuflețea sângele, îi făcea ochii să strălucească, îi întindea și îi frăgezea pielea feței, în așa fel încât părea dintr-odată regenerat și întinerit. Orientalii, mari amplificatori ai minunilor, pretindeau atunci că l-au văzut trecând de la copilărie la senectute și revenind, după bunul plac, de la senectute la copilărie. În sfârșit, s-a zvonit peste tot despre miracolele sale și a devenit idolul evreilor din Samaria și din țările din jur.

Dar adoratorii minunilor sunt în general avizi de emoții noi și se plictisesc repede de ceea ce i-a uimit inițial. Când Sfântul apostol Filip a venit să predice Evanghelia în Samaria, s-a stârnit un nou val de entuziasm care l-a făcut pe Simon să își piardă prestigiul. S-a simțit chiar trădat de propria boală, pe care o considera o forță; s-a considerat depășit de magicianii mai săvați decât el și a hotărât să se alătore apostolilor pentru a studia, a surprinde sau a cumpăra secretul lor.

Simon nu era desigur inițiat în înalta Magie, pentru că ea l-ar fi învățat că, pentru a dispune de forțele secrete ale naturii în așa fel încât să le conducă fără a fi rănit de ele, trebuie să fii un înțelept sau un sfânt; că, pentru a se juca folosind aceste arme fără a le cunoaște, trebuie să fii nebun și că o moarte imediată și teribilă îi așteaptă pe profanatorii sanctuarului naturii.

Simon era devorat de setea implacabilă a bețivilor: stăpânit de ametelele sale, credea că și-a pierdut fericirea; bolnav de bețiile sale, spera să se vindece îmbătându-se și mai mult. Nu e o bucurie să redevii muritor după ce ai pozat în zeu. Pentru a regăsi ceea ce pierduse, Simon s-a supus atunci tuturor rigorilor austerității apostolice; veghe și rugă, post, dar minunile nu reveneau.

La urma urmelor – și-a spus într-o zi –, fiind evrei, trebuie să ne putem înțelege și i-a oferit bani Sfântului Petru. Șeful apostolilor l-a gonit indignat. Simon nu mai înțelegea nimic; el, care primea cu plăcere ofrandele discipolilor săi, a părăsit degrabă societatea acestor oameni atât de dezinteresați și cu banii pe care Sfântul Petru nu i-a vrut s-a târguit pentru o femeie sclavă numită Elena.

Divagațiile mistice sunt întotdeauna învecinate cu orgiile. Simon s-a îndrăgostit de servitoarea sa; pasiunea, slăbind și exaltând, i-a cauzat catalepsii și fenomene morbide pe care le numea puterea și miracolele sale. O mitologie plină de reminiscențe magice amestecate cu vise erotice a ieșit toată înarmată din creierul său; a început atunci să călătorească asemenea apostolilor, luând-o cu el pe Elena, dogmatizând și arătându-se celor care doreau să îl adore și să îl plătească.

Urmându-l pe Simon, prima manifestare a lui Dumnezeu fusese o splendoare perfectă care a produs imediat reflexia sa. Acest soare al sufletelor era el și reflexia sa era Elena, pe care o numea Selena, numele grecesc al Lunii.

Ori, luna lui Simon coborâse la începutul secolelor pe pământul pe care Simon și-l imaginase în visele sale eterne; ea devenise mamă acolo, fiind fecundată de gândirea soarelui său și adusese pe lume îngeri pe care i-a luat cu ea fără să le vorbească vreodată de tatăl lor.

Îngerii s-au revoltat împotriva ei și au încătușat-o într-un corp muritor.

Atunci splendoarea lui Dumnezeu a fost obligată să coboare la rândul său pentru a o răscumpăra pe Elena lui și evreul Simon a venit pe pământ.

El trebuia să învingă acolo moartea și să o ducă vie pe calea aerului pe Elena sa, urmată de inima triumfătoare a aleșilor săi.

Ceilalți oameni vor fi abandonați pe pământ în mâinile tiraniei eterne a îngerilor.

Astfel, acest propagator de erezii, plagiator al creștinismului, dar în sens invers, afirma domnia eternă a revoltei și a răului, crea sau cel puțin sfârșea lumea prin demoni, distrugea ordinea și ierarhia pentru a se declara pe el și pe concubina lui drept calea, adevărul și viața. Era dogma Anticristului; și nu trebuia să moară cu Simon, ci s-a perpetuat până în zilele noastre; și tradițiile profetice ale creștinismului afirmă chiar că trebuie să își aibă domnia sa de moment și triumful său, premergător al celor mai teribile calamități.

Simon cerea să fie numit sfânt și, printr-o stranie coincidență, șeful unei secte gnostice moderne, care amintește de orice misticism senzual al primului propagator de erezii, inventatorul *femeii libere*, se numea de asemenea Saint-Simon. Cainismul, acesta este numele dat tuturor falselor revelații emenate de această sursă impură. Sunt dogme ale blestemului și ale urii împotriva armoniei universale și împotriva ordinii sociale; pasiunile dereglate sunt cele care afirmă dreptul în locul obligației; iubirea pasională, în locul iubirii caste și devotate; prostituata, în locul mamei; Elena, concubina lui Simon, în locul Mariei, mama Salvatorului.

Simon a devenit un personaj și s-a dus la Roma, unde împăratul, curios să vadă toate spectacolele extraordinare, era dispus să îl primească: acest împărat era Nero.

Iluminatul evreu l-a uimit pe nebunul încoronat printr-un truc devenit comun în teatrele noastre de scamatori. A făcut să i se taie capul, apoi a venit să îl salute pe împărat având capul pe umeri; a făcut mobilele să meargă, ușile să se deschidă; s-a comportat ca un adevărat medium și a devenit vrăjitorul obișnuit al orgiilor neroniene și al festinelor lui Trimalcyon.

Urmând legende, Sfântul Petru a mers în această capitală a lumii pentru a-i apăra pe evreii din Roma de doctrina lui Simon.

Nero aflase de la spionii săi cei mai de jos că un nou taumaturg venise pentru a-i declara război vrăjitorului său. El a

făcut în așa fel încât să îi pună față în față pentru a se amuza de conflict. Petronius și Tigellins erau probabil la serbare.

„— Pacea să fie cu voi! a spus intrând prințul apostolilor.

— Nu avem ce face cu pacea ta, a răspuns Simon; adevărul se descoperă prin război. Pacea între adversari este triumful unuia și înfrângerea celuilalt.“

Sfântul Petru a reluat:

— De ce refuzi pacea? Viciile oamenilor sunt cele care au creat războiul; pacea însoțește mereu virtutea.

— Virtutea este forța și priceperea, a spus Simon. Eu înfrunt focul, mă ridic în aer, readuc la viață plantele, preschimb piatra în pâine; dar tu, tu ce faci?

— Mă rog pentru tine, a spus Sfântul Petru, ca tu să nu devii victima vrăjilor tale.

— Păstrează-ți rugăciunile; ele nu vor urca la cer la fel de curând ca mine.

Și iată-l pe magician aruncându-se pe fereastră și ridicându-se în aer. Nu știm să spunem dacă avea vreun aparat aerostatic pe sub veșmintele lungi sau s-a ridicat asemenea convulsionarilor diaconului Paris printr-o exaltare a luminii astrale.

În acest timp, Sfântul Petru era în genunchi și se ruga; dintr-odată Simon a scos un strigăt și a căzut: a fost ridicat având pulpele rupte. Și Nero l-a închis pe Sfântul Petru pentru că îl consideră un magician mai puțin distractiv decât Simon; acesta a murit în urma căderii.

Toată această poveste, care se regăsește în zvonurile populare din acea vreme, este acum exclusă, poate în mod greșit, dintre legende apocrife. Ea nu este mai puțin remarcabilă și demnă de a fi păstrată.

Secta lui Simon nu s-a stins odată cu el; l-a avut drept succesor pe unul dintre discipolii săi, numit Menandru. Acesta nu se numea zeu, se mulțumea cu rolul de profet; pe când își boteza prozelitii, un foc vizibil cobora pe apă; el le promitea nemurirea sufletului și a trupului prin intermediul acestei băi magice și mai existau încă, pe vremea Sfântului Justin, menandrieni care se credeau cu fermitate nemuritori. Moartea

unora nu îi trezea la realitate pe ceilalți deoarece defunctul era imediat excomunicat și considerat un frate fals.

Menandrienii priveau moartea ca pe o adevărată abjurare și completau falanga imortală înrolând noi prozești. Cei care știu până unde poate merge nebunia omenească nu se vor mira dacă le vom aduce la cunoștință că în 1858 existau încă în America și în Franța continuatori fanatici ai sectei menandrienilor.

Calificarea magicianului, adăugată numelui de Simon, determină oroarea creștinilor în ceea ce privește magia; dar nu vom continua să onorăm mai puțin amintirea regilor magi care îl adoraseră pe Salvator în leagănul său.

Fig. 11. Disputa publică dintre Simon Magul și Sfântul Petru și Sfântul Paul.

Capitolul III

DESPRE DIAVOL

Originea sa; ce este conform credinței și conform științei. Satana, pompele și creațiile sale. Posedații din Evanghelie. Adevăratul nume al diavolului, conform cabalei și conform confesiunilor posedaților. Genealogie infernală. Țapul Sabatului. Vechiul șarpe și falsul Lucifer.

Creștinismul, formulând definitiv concepția divină, ne face să îl înțelegem pe Dumnezeu drept iubirea cea mai pură și absolută și definește clar spiritul opus lui Dumnezeu. Este spiritul de opoziție și de ură, este Satana. Dar, acest spirit nu este un personaj și nu trebuie să îl înțelegem ca pe un gen de zeu negru; este o perversitate comună tuturor inteligențelor devotate. „*Mă numesc Legiune, spune el în Evanghelie, pentru că suntem o mulțime.*”

Inteligența născătoare poate fi comparată cu o stea a dimineții și dacă ea cade în mod voluntar în tenebre după ce a strălucit pentru o clipă, îi putem aplica această apostrofă a lui Isaia către regele Babilonului: „*Cum ai căzut din cer, frumos Lucifer, stea strălucitoare a dimineții?*”; dar asta înseamnă că Lucifer cel celest, steaua matinală a inteligenței divine, a devenit o flacăra a infernului? Oare numele de purtător de lumină este dat tocmai îngerului rădăcirilor și al tenebrelor?

Nu credem așa ceva și, urmând tradițiile magice, prin infernul personificat în Satana și simbolizat de către șarpele antic, acest foc central care se înfășoară în jurul pământului, devorând tot ceea ce produce și mușcându-și coada asemenea șarpelui lui Cronos, înțelegem această lumină astrală despre care Domnul vorbea când îi spunea lui Cain: „*Dacă faci rău, păcatul va fi curând la ușa ta, adică dezordinea va pune stăpânire pe toate simțurile tale; ți-am supus lăcomia morții și tu trebuie să îi comanzi.*”

Personificarea regală și aproape divină a Satanei este o eroare care provine de la falsul Zoroastru, adică dogma alterată de către magii secunzi, magii materialişti ai Persiei; ei preschimbaseră în zei cei doi poli ai lumii intelectuale și prin forță pasivă creaseră o divinitate opusă forței active. Am semnalat în capitolul „*Mitologia Indiei*” aceeași greșeală monstruoasă.

Arimanes sau Schiva este tatăl demonului așa cum îl înțeleg legendele superstițioase și din acest motiv Salvatorul spunea: „*Diavolul este mincinos precum tatăl său.*”

În această chestiune, Biserica se raportează la textele Evangheliei și nu a oferit vreodată decizii dogmatice al căror subiect să fie definirea diavolului. Bunii creștini evită chiar să îl numească și moralisții religioși le recomandă credincioșilor lor să nu se ocupe de el, ci să îi reziste gândindu-se doar la Dumnezeu.

Nu putem decât să admirăm această rezervă înțeleaptă a învățăturii sacerdotale. De ce am împrumuta lumina dogmei celui care este obscuritatea intelectuală și noaptea cea mai sumbră a inimii? Să rămână necunoscut acest spirit care vrea să ne smulgă cunoașterii lui Dumnezeu!

Nu pretindem să facem aici ceea ce nu a făcut Biserica, noi facem doar constatări în legătură cu acest subiect care a fost învățătura secretă a inițiaților în științele oculte.

Ei spuneau că marele agent magic, numit chiar Lucifer, pentru că este vehiculul luminii și receptaculul tuturor formelor, este o forță intermediară răspândită în orice creație, pe care o folosește pentru a crea și pentru a distruge și pentru care căderea lui Adam a fost o beție erotică care a făcut ca generația sa să fie sclava acestei lumini fatale; că orice pasiune amoroasă care invadează simțurile este un vârtej al acestei lumini care vrea să ne antreneze spre prăpastia morții; că nebunia, halucinațiile, viziunile, extazele sunt o exaltare foarte periculoasă a acestui fosfor interior; că această lumină este natura focului, a cărui folosire inteligentă încălzește și animă, al cărui exces arde, dizolvă și nimicește.

Omul va fi chemat să instituie un imperiu suveran asupra acestei lumini și să își cucerească prin acest mijloc nemurirea și,

amenințat în același timp de a fi exaltat, absorbit și distrus pentru totdeauna de ea.

Această lumină, devorantă, răzbunătoare și fatală în aceeași măsură, va fi focul infernului, șarpele din legendă; și greșala tulburată de care se va umple atunci, plânsetele și scrâșnetele dinților ființelor avortate pe care le devorează, fantoma vieții care le scapă și pare să le insulte supliciul, toate acestea ar defini diavolul sau Satana.

Acțiunile rău orientate de vertijul luminii astrale, mirajele înșelătoare ale plăcerii, bogăția și gloria, ale căror halucinații sunt pline, ar fi fastul și creațiile infernului.

Preotul Hilarion Tissot crede că toate bolile nervoase însoțite de halucinații și de delir sunt posesiunile diavolului și, înțelegând lucrurile în sensul cabaliștilor, ar avea în totalitate dreptate.

Tot ceea ce ne dedă sufletul fatalității vertijurilor este cu adevărat infernal, din moment ce împărăția eternă a ordinii, a inteligenței și a libertății este cerul.

Posedații Evangheliei fugeau din fața lui Iisus Hristos, oracolele tăceau în fața apostolilor și bolnavii de halucinații au manifestat întotdeauna o respingere totală pentru inițiați și înțelepți.

Oprirea oracolelor și a posedărilor erau o dovadă a triumfului libertății umane asupra fatalității. Când bolile astrale se arată din nou, acesta este un semn funest care anunță slăbirea sufletelor. Comoții fatale urmează întotdeauna acestor manifestări. Convulsiile au durat până la revoluția franceză și fanaticii din Saint-Médard preziseseră calamitățile sângeroase.

Celebrul criminalist Torreblanca, care a studiat în profunzime problemele magiei diabolice, descriind operațiile demonului, prezintă cu precizie toate fenomenele perturbării astrale.

Iată câteva numere din sumarul capitoului al XV-lea intitulat *Magia operatorie*:

1. Efortul continuu al demonului tinde să ne împingă în greșeală.

2. Demonul înșală simțurile tulburând imaginația, a cărei natură nu ar ști însă să o schimbe.

3. Din înfățișările care frapază vederea omului se formează imediat un corp imaginar în înțelegere și, cât timp durează fantoma, înfățișările o însoțesc.

4. Demonul distruge echilibrul imaginației prin tulburarea funcțiilor vitale, fie prin boală, fie prin neregularitatea sănătății.

5. și 6. Când echilibrul imaginației și al rațiunii este distrus pentru o cauză morbidă, visăm cu ochii deschiși și putem vedea cu o înfățișare reală ceea ce nu există în realitate.

7. Vederea încetează de a mai fi justă când echilibrul este tulburat în percepția mentală a imaginilor.

8 și 9. Exemple de boli în care vedem obiecte duble etc.

10. Viziunile ies din noi și sunt reflexii ale propriei noastre imagini.

11. Anticii cunosc două maladii pe care le numesc, pe una *frenzie* (*φρενιτις*), pe cealaltă coribantism (*Κορυβαντισμος*), dintre care una ne facem să vedem forme imaginare, cealaltă ne face să auzim voci și sunete care nu există etc.

Din aceste aserțiuni, de altfel remarcabile, reiese că Torreblanca atribuie maladiilor demonului și că prin demon înțelege boala însăși; ceea ce am înțelege de bună voie cu el dacă autoritatea dogmatică ar permite.

Eforturile continue ale luminii astrale de a dizolva și a absorbi ființele aparțin naturii sale înseși; ea erodează asemenea apei din cauza curenților săi continui; devorează precum focul pentru că este însăși esența focului și forța sa dizolvantă.

Spiritul perversității și a iubirii distrugerii la ființele pe care le domină nu este decât instinctul acestei forțe. Este de asemenea un rezultat al suferinței sufletului care trăiește o viață incompletă și se simte deșirat în urma smucelilor în direcții opuse. Ea aspiră și se teme totuși să nu moară singură, dorind să stingă odată cu ea întreaga Creație.

Această perversitate astrală se manifestă de obicei prin ura față de copii. O forță necunoscută aduce anumite boli pentru a-i ucide; voci imperioase cer moartea lor. Doctorul Brierre de Boismont citează exemple teribile despre această manie care ne amintește de crimele lui Papavoine și ale Henriettei Cornier.

Perversiunile astrale bolnave sunt răuvoitoare și se întristează de bucuria celorlalți. Ele caută în special să nu sperăm; știu să găsească cuvintele cele mai sfâșietoare și cele mai pline de deznădejde, chiar și atunci când încearcă să consoleze, pentru că viața este pentru ele o suferință și pentru că au amețala morții.

Tot perversiunea astrală și iubirea de moarte sunt cele care abuzează de operele nașterii, care încearcă să pervertească obișnuința ei și să le ofilească prin sacrilegii în bătaie de joc și glume nerușinate. Obscenitatea este o blasfemie împotriva vieții.

Fiecare dintre aceste vicii a fost personificat într-un idol negru sau un demon care este o imagine negativă și desfigurată a Divinității dătătoare de viață; sunt idolii morții.

Moloch este fatalitatea care devorează copiii.

Satan și Nisroch sunt zeii urii, ai fatalității și ai disperării.

Astarte, Lilith, Naamah, Astaroth sunt idolii dezmățului și ai avortului.

Adramelech este zeul crimei.

Belial, cel al revoltei eterne și al anarhiei. Concepții funebre ale unei rațiuni gata să se stingă care își adoră cu lașitate călăul pentru a obține încetarea supliciului prin terminarea devorării sale.

Adevăratul nume al lui Satan, spun cabaliștii, este numele lui Iehova inversat, căci Satan nu este un zeu negru, ci negarea lui Dumnezeu. Diavolul este personificarea ateismului sau a idolatriei.

Pentru inițiați, nu este o persoană, este o forță creată pentru bine și care poate servi răului; este instrumentul libertății. Ei reprezintă această forță care supraveghează nașterea fizică sub forma mitologică și cornută a zeului Pan; de acolo provine țapul Sabatului, fratele șarpelui antic și purtătorul de lumină sau fosforul pe care poezii l-au transformat în falsul Lucifer al legendei.

Capitolul IV

ULTIMII PĂGÂNI

Apollonius din Tyana; viața și minunile sale. Încercarea lui Iulien de a reface vechiul cult. Evocările sale. Jamblique și Maxim din Tyr. Începutul societăților secrete și apărarea practicilor magiei.

Miracolul etern al lui Dumnezeu este ordinea imuabilă a providenței în armoniile naturii; minunile sunt dezordini și nu trebuie atribuite decât slăbiciunilor creaturii. Miracolul divin este deci o reacție providențială pentru a restabili ordinea tulburată. Când Iisus îi vindeca pe posedăți, El îi calma și pune punct actelor lor minunate; când apostolii linișteau exaltarea prezicătoarelor, făceau ca divinația să înceteze. Spiritul greșelii este un spirit de agitare și de subversiune; spiritul adevărului aduce cu el pretutindeni calmul și pacea.

Aceasta a fost acțiunea civilizatoare a creștinismului pe cale de a se naște; dar pasiunilor prietene ale tulburării nu trebuia să le cedeze fără luptă ramura de palmier a victoriei sale facile. Politeismul pe cale de dispariție reclama forțele magiei vechilor sanctuare; misterelor Evangheliei li se opuneau încă misterele lui Eleusis. Apollonius din Tyana fusese comparat cu Salvatorul lumii; Philostratus și asumat rolul de a face o legendă a acestui zeu nou, apoi a venit împăratul Iulian, care ar fi fost adorat dacă sulița care îl ucise nu ar fi adus în același timp lovitura de grație idolatriei creștine; renașterea violentă și perimată a unei religii moarte în formele sale a fost un adevărat avort și Iulian a trebuit să moară împreună cu copilul decrepit care se forța să revină pe lume.

Apollonius și Iulian nu au fost mai puțin decât două mari și curioase personaje și povestea lor este reprezentativă pentru analele de magie.

În acea vreme, legendele alegorice erau la modă; maeștrii își încarnau doctrina în propria lor persoană și discipolii inițiați scriau fabule care ascundeau secretele inițierii. Povestea lui Apollonius, scrisă de Philostratus, absurdă dacă o luăm *ad*

litteram, foarte curioasă dacă vrem să îi examinăm simbolurile conform datelor științei, este un gen de evanghelie păgână contrară Evangheliilor creștine; este o întreagă doctrină secretă care ne este oferită spre explicare și reconstrucție.

Astfel, *primul capitol al cărții a treia* a lui Philostratus este consacrat descrierii lui Hyphasis, fluviu minunat care izvorăște dintr-o câmpie și se pierde în regiuni inaccesibile. Hyphasis reprezintă știința magică, ale cărei prime principii sunt simple și ale cărei consecințe sunt foarte dificil de dedus. Căsătoriile sunt nefertile – spune Philostratus – dacă nu sunt consacrate cu rășina arborilor care cresc la marginea Hyphasisului.

Peștii din acest fluviu sunt destinați lui Venus; ei au creasta albastră, solzii de diferite culori și coada de culoarea aurului; ei își arată coada doar când vor. De asemenea, există în acest fluviu un animal asemănător unui vierme alb; această insectă, dacă este lichefiată, produce un ulei arzător care nu poate fi păstrat decât într-un vas de sticlă. Acest animal este prins doar pentru rege, pentru că are o forță ce poate răsturna zidurile; grăsimea sa ia foc la contactul cu aerul și nimic pe lume nu va putea stinge incendiul.

Prin peștii din fluviul Hyphasis, Apollonius înțelege configurația universală, albastră pe o parte, multicoloră la mijloc și aurie la celălalt pol, așa cum ne-au demonstrat experiențele magnetice. Viermele alb este lumina astrală, care, condensată printr-un foc simplu, se transformă într-un ulei care este medicamentul universal. Nu putem păstra acest ulei decât în vase de sticlă pentru că sticla nu este conductor de lumină astrală, având puțină porozitate; acest secret este păstrat pentru rege, adică pentru inițiatul primului ordin, pentru că este vorba despre o forță capabilă să răstoarne orașele. Marile secrete sunt indicate aici cu cea mai mare claritate.

În capitolul următor, Philostratus vorbește despre licornii. El spune că din cornul lor se făceau pahare din care trebuia să bei pentru a te feri de orice otrăvă. Cornul unic al licornului reprezintă unitatea ierarhică: astfel, spune Philostratus, după Damis, aceste pahare sunt rezervate pentru regi. „*Fericit* – spune

Apollonius – *cel care nu se va îmbăta vreodată decât gustând dintr-un asemenea pahar!*”

Damis spune de asemenea că Apollonius a găsit o femeie albă până la sân și neagră de la sân în sus. Discipolii săi se temeau de această minune; dar Apollonius, care știa ce era, i-a întins mâna. „Este – a spus el – Venus a Indiilor și aceste două culori sunt cele ale vițelului Apis adorat de Egipteni. Această femeie albă și neagră este știința magică ale cărei membre albe, adică forme create, dezvăluie capul negru, cauza supremă ignorată de oameni.”

Philostratus și Damis știau bine acest lucru și, sub aceste nimburi, scriau în deplină discreție doctrina lui Apollonius. Capitolele V, VI, VII, VIII, IX și X ale celei de-a treia cărți ale *Vieții lui Apollonius*, de Philostratus, conțin secretul Marii Opere.

Este vorba despre dragoni care apără împrejurimile palatului înțelepților. Există trei tipuri de dragoni: cei ai mlaștinilor, cei ai câmpiei și cei ai munților. Muntele este sulf; mlaștina este mercur; câmpia este sarea filozofilor. Dragonii câmpiei au pe spate țepi în formă de fierăstrău simbolizând puterea acidului din sare. Dragonii munților au solzii aurii, au o barbă de aur și când se cațără fac un zgomot asemănător clinchetului de aramă; au în cap o piatră care operează toate miracolele; se relaxează pe țărmul Mării Roșii și pot fi prinși cu ajutorul unei pânze roșii pe care sunt brodate litere de aur; își odihnesc capetele pe aceste litere fermecate și adorm, moment în care li se poate tăia capul cu o secure.

Cine nu recunoaște aici piatra filozofilor, magisterul în roșu, faimosul *regimen ignis* sau guvernul focului, exprimat prin literele de aur? Sub numele de *citadelă* a înțelepților, Philostratus îl descrie apoi pe Athanor. Este un deal mereu înconjurat de ceață, deschis spre partea meridională; conține un puț larg de patru pași, de unde iese un abur azuriu care urcă prin căldura Soarelui, dezvăluind toate culorile curcubeului; fundul puțului este acoperit cu arsenic roșu; în apropierea puțului se află un bazin plin de foc, de unde iese o flacără plumbuită, fără miros și fără fum, care nu este niciodată mai înaltă sau mai joasă decât marginile

bazinului; acolo se găsesc două recipiente din piatră neagră conținând unul ploaia și celălalt vântul. Când seceta este excesivă, se deschide butoiul ploii și de acolo ies nori care udă toată țara. Nu am putea descrie mai exact focul secret al filozofilor și ceea ce ei numesc *bain-marie* a lor. Vedem prin acest pasaj că vechii alchimiști, în marea lor operă, foloseau electricitatea, magnetismul și aburul.

Philostratus vorbește apoi despre piatra filozofală, pe care o numește fie *piatră*, fie *lumină*. „Niciunui profan nu i se permite să o caute, pentru că se face nevăzută dacă nu știm să o prindem cu ajutorul procedeelor Artei. Doar înțelepții, cu ajutorul unor anumite cuvinte și prin anumite ritualuri, pot găsi *pantarba* – acesta este numele pietrei –, care în timpul nopții arată ca un foc, fiind înflăcărată și sclipitoare; și, dacă o privim în timpul zilei, ea orbește. Această lumină este o materie subtilă de o forță admirabilă pentru că ea atrage tot ceea ce se află în apropiere.”¹

Această revelație a doctrinelor secrete ale lui Apollonius dovedește că piatra filozofală nu este altceva decât un magnet universal format din lumină astrală condensată și fixat în jurul unui centru. Este un fosfor artificial a cărui existență îndoielnică nu ar ști să fie lăsată de atâtea alegorii și tradiții și în care se concentrează toate virtuțile căldurii generatoare ale lumii.

Toată viața lui Apollonius, scrisă de către Philostratus, după Damis Asirianul, este o țesătură de apologii și de parabole; așa se scria pe atunci doctrina ascunsă a marilor inițiatori. Așadar, nu trebuie să ne mirăm de ceea ce cuprinde această culegere de fabule, ci trebuie să găsim și să înțelegem, în spatele alegoriei acestor fabule, știința ocultă a hierofanților.

În ciuda mării sale științe și a strălucitoarelor sale virtuți, Apollonius nu era continuatorul școlii ierarhice a magilor. Inițierea sa venea din India și, pentru a se inspira, folosea practicile brahmanilor; predica deschis revolta și regicidul: era un mare caracter rătăcit.

Figura împăratului Iulian ni se pare mai poetică și mai frumoasă decât cea a lui Apollonius. Iulian adusese pe tronul lumii toată austeritatea unui înțelept; el dorea să transfuzeze tână sevă a creștinismului în corpul îmbătrânit al elenismului. Nobil nebun, vinovat doar pentru că a iubit prea mult amintirile patriei și imaginile zeilor părinților săi, Iulian, pentru a contrabalansa puterea creatoare a dogmei creștine, a chemat și magia neagră în ajutor și s-a afundat, după Jamblique și Maxim din Efes, în evocări tenebroase; zeii săi, a căror frumusețe și a căror tinerețe își dorea să le învie, i-au apărut bătrâni și ramoliți, îngrijorați de viață și de lumină și gata să fugă din fața semnului crucii!

Elenismul și Galileeanul erau învinși pentru totdeauna. Iulian a murit ca un erou, fără să își blesteme învingătorul, după cum s-a pretins în mod fals. Ultimele sale momente, despre care ne povestește pe larg Ammien Marcellin¹, au fost cele ale unui războinic și ale unui filozof; blestemele sacerdotului creștin au răsunat mult timp deasupra mormântului său și, cu toate acestea, Salvatorul, care iubește atât de mult sufletele nobile, nu a iertat adversarii mai puțin interesați și mai puțin generoși decât Iulian?

După moartea acestui împărat, idolatria și magia au fost învăluite de aceeași reprobare universală. Atunci s-au născut societățile secrete ale adepților, cărora li s-au adăugat mai târziu gnosticii și maniheiștii; societățile depozitare ale unei tradiții ce amestecă adevăruri și greșeli, dar care se transmitea, sub pecetea jurământului celui mai teribil, Marele Arcan al vechii atotputernicii și speranțele mereu înșelate ale cultelor stinse și ale sacerdoților decăzuți.

¹ Philostratus, *Viața lui Apollonius din Tyana*, cartea a III-a, capitolul XLVI. (n.a.)

¹ Amianus Marcellin (330-395) este unul dintre cei mai importanți istorici ai Antichității târzii. Cea mai importantă lucrare a sa *Res gestae* este una dintre sursele esențiale pentru înțelegerea secolului al IV-lea d.H. (n.t.)

Capitolul V

LEGENDELE

Legenda Sfântului Ciprian și a Sfântului Iustin. Meditația Sfântului Ciprian. *Măgarul de aur* al lui Apuleius. Fabula lui Psyche. Procesiunea lui Isis. Supoziția Sfântului Augustin. Filozofia părinților Bisericii.

Povestirile ciudate cuprinse în *Legenda de aur*, oricât de fabuloase ar fi, nu se raportează mai puțin la Antichitatea creștină. Sunt parabole mai degrabă decât povești; stilul lor este simplu și oriental precum cel din Evangheliile și existența lor tradițională dovedește că un gen de mitologie a fost inventat pentru a ascunde misterele cabalistice ale inițierii iohane.

Legenda de aur este un *talmud creștin* ce scrie totul în alegorii și în apologii. Studiată din acest punct de vedere cu totul nou, deși este veche, *Legenda de aur* devine o carte de cea mai mare importanță și de cel mai înalt interes.

Una dintre povestirile acestei legende pline de mistere prezintă conflictul magiei și al creștinismului născându-se într-o manieră de-a dreptul dramatică și puternică. Este asemenea unei schițe anticipate a *Martirilor* lui Chateaubriand și a lui *Faust* a lui Goethe, contopite una în cealaltă.

Justine era o tânără și frumoasă fecioară păgână, fiica unui preot al idolilor, tipul de Cymodocee. Fereastra sa se deschidea peste o curte vecină Bisericii creștinilor; în fiecare zi auzea vocea pură și smerită a unui diacon citind cu glas tare din sfintele Evanghelii. Acest cuvânt necunoscut îi atinge și îi emoționa inima atât de mult că, într-o seară, mama sa văzând-o gânditoare a convins-o să îi mărturisească neliniștile sufletului său: „*Mamă, binecuvântează-mă sau iartă-mă, sunt creștină.*”

Mama a plâns îmbrățișându-și fiica și a mers la soțul său, căruia i-a mărturisit ceea ce aflase.

Apoi au adormit și au avut amândoi același vis. O lumină divină cobora peste ei și o voce blândă îi chema spunându-le: „*Veniți la mine, voi care sunteți mârniți și vă voi consola; veniți,*

iubiții Tatălui Meu și vă voi da împărăția care a fost pregătită pentru voi de la începutul lumii.”

Dimineața, tatăl și mama și-au binecuvântat fiica. Toți trei s-au înscris în rândul catehumenilor și, după încercările obișnuite, au fost admiși pentru sfântul botez.

Justine se întorcea albă și radioasă de la Biserică între mama și bătrânul său tată, când doi oameni întunecați, acoperiți cu mantii, au trecut asemenea lui Faust și Mefistofel pe lângă Margareta: erau magicianul Ciprian și discipolul său Acladius. Cei doi bărbați s-au oprit uimiți de această apariție; Justine a trecut fără să îi vadă și a intrat în casă împreună cu familia ei.

Scena se schimbă, ne aflăm în laboratorul lui Ciprian: cercurile sunt trasate, o victimă cu beregata tăiată palpită aproape de un foc fumegând; în picioare, în fața magicianului, apare geniul tenebrei.

„Iată-mă, căci m-ai chemat, spune! Ce îmi ceri?”

— Iubesc o fecioară.

— Sedu-o!

— Este creștină.

— Denunț-o!

— Vreau să o am, nu să o pierd; poți face ceva pentru mine?

— Am sedus-o pe Eva, care era inocentă și care vorbea direct cu Dumnezeu însuși în fiecare zi. Dacă fecioara ta este creștină, adu-ți aminte că eu l-am crucificat pe Iisus Hristos.

— Mi-o vei aduce, deci?

— Ia acest unguent magic, vei unge pragul camerei sale, restul mă privește.”

Iată acum pe Justine care doarme în cămăruța sa castă și sărăcăcioasă; Ciprian este la ușă murmurând sacrilegii și îndeplinind oribile ritualuri; Satan se strecoară la căpătâiul tinerei și îi insuflă vise voluptuoase pline de imaginea lui Ciprian pe care crede că îl întâlnește din nou la ieșirea din Biserică; dar, de data aceasta îl privește, îl ascultă și el îi spune lucruri care aduc tulburarea în inima sa; dintr-odată ea se agită, se trezește și își face semnul crucii; demonul dispare și seducătorul, care stă de pază la ușă, așteaptă inutil toată noaptea.

A doua zi își reia încercările și îi reproșează dur complicei său infernal; acesta își recunoaște neputința. Ciprian îl alungă în mod rușinos și face să apară un demon de rang superior. Noul

venit se transformă rând pe rând în tânără fată, în băiat frumos pentru a o tenta pe Justine prin sfaturi și mângâieri. Fecioara este copleșită, dar îngerul bun o ajută; ea își recapătă suflul prin semnul sfintei cruci și alungă spiritul rău. Ciprian atunci îl invocă pe regele infernului. Satan vine în persoană. O lovește pe Justine cu toate durerile lui Iov și răspândește o ciumă înspăimântătoare în Antiohia, făcând oracolele să spună că ciuma va înceta când Justine o va liniști pe Venus și iubirea vitregiților. Justine se roagă public pentru popor și ciuma încetează. Satan este învins la rândul său; Ciprian îl obligă să mărturisească atotputernicia semnelor crucii. El abjură magia, este creștin, devine episcop și o regăsește pe Justine într-o mănăstire de fecioare; ei se iubesc atunci prin iubirea pură și durabilă a milei celeste; persecuția îi ajunge; sunt arestați împreună, sunt condamnați la moarte în aceeași zi și își consumă la sânul lui Dumnezeu căsătoria mistică și eternă.

Legenda îl face pe Sfântul Ciprian episcop al Antiohiei, în timp ce istoria ecleziastică îl face episcop al Cartaginei. Nu contează foarte mult dacă este sau nu același. Unul este un personaj poetic, celălalt este un părinte al Bisericii și un martir.

Găsim în grimoarele vechi o poveste atribuită sfântului episcop al Cartaginei. Expresiile neclare și metaforice de care este plină ne-ar fi făcut probabil să presupunem că, înainte de a fi episcop și creștin, Ciprian se dedase practicilor funeste ale magiei negre.

Iată textul:

„Eu, Ciprian, servitor al Domnului nostru Iisus Hristos, l-am rugat pe Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, și am spus: Tu ești Dumnezeu Puternic, Dumnezeu meu Atotputernic care locuiește în Marea Lumină! Tu ești Sfânt și demn de laudă și din timpurile vechi, Tu ai văzut răutatea servitorului Tău și nedreptățile în care căzusem prin viclenia demonului. Nu știam pe atunci numele Tău adevărat, mă aflu în mijlocul mieilor fără păstor. Norii nu își puteau oferi roua pământului, arborii rămâneau fără fructe și femeile muncite nu puteau fi eliberate, legam și nu mai dezlegam, îi legam pe pești de mare și nu mai erau liberi, legam potecile de mare și țineam împreună binele și răul. Dar acum, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu meu, Ți-am cunoscut Numele Sfânt și L-am iubit și m-am convertit

din toată inima, din tot sufletul și toate măruntaiele, descotorosindu-mă de toate greșelilor mele pentru a putea merge spre iubirea Ta și a urma poruncile Tale care sunt credința mea și rugăciunea mea. Tu ești Verbul Adevărului, Cuvântul unic al Tatălui și Te implor acum să rupi lanțul norilor și să lași să coboare peste copiii Tăi ploaia binefăcătoare ca laptele și să dezlegi fluviile și să eliberezi creaturile care înnoată precum și pe cele care zboară; Te implor să rupi toate lanțurile și toate piedicile prin virtute și prin numele Tău cel Sfânt!“

Această rugăciune este în mod evident foarte veche și include amintirile remarcabile ale figurilor primitive ale ezoterismului creștin din primele secole.

Calificativul de *aurea* sau *de aur* dat legendei fabuloase a sfinților alegorici îi indică destul de clar caracterul. Aurul este în ochii inițiaților lumina condensată, ei numesc numere de aur numerele sacre ale cabalei, versurile de aur ale lui Pitagora, învățăturile morale ale acestui filozof și acesta este motivul pentru care cartea misterioasă a lui Apuleius, în care un măgar joacă un rol important, a fost numită *Măgarul de aur*.

Păgânii îi acuzau pe creștini că adoră un măgar și nu inventaseră această injurie; ea provenea de la evreii din Samaria care, înfățișând datele cabalei asupra Divinității, prin simboluri egiptene, reprezentau de asemenea inteligența prin figura unei stele magice adorate sub numele de Rempham, știința sub autoritatea lui Anubis – al cărui nume a fost schimbat în Nibbas – și credința populară sau credulitatea sub cea a lui Thartac, zeu ce era reprezentat cu o carte, un palton și un cap de măgar; conform doctorilor samariteni, creștinismul era regatul lui Thartac; era credința oarbă și credulitatea populară transformate în oracol universal și preferate în detrimentul inteligenței și a științei. Acesta este motivul pentru care, în relația lor cu mulțimea, când auzeau că aceștia îi confundau cu creștinii, țipau și îi rugau să nu îi mai confunde cu adoratorii exclusivi ai capului de măgar.

Această pretinsă revelație i-a făcut pe filozofi să rădă îndelung și Tertulian vorbește despre o caricatură romană, expusă pe vremea sa, unde Thartac putea fi văzut în toată gloria sa cu această inscripție care l-au făcut pe Tertulian să rădă el însuși, autor, după cum se spune, al faimosului *credo quia absurdum*: cap de măgar, Zeu al creștinilor.

Măgarul de aur al lui Apuleius este legenda ocultă a lui Thartac. Este o epopee magică și o satiră împotriva creștinismului, pe care autorul l-a practicat, fără îndoială, pentru o perioadă. Cel puțin asta pare să spună în alegoria metamorfozei sale în măgar.

Acesta este subiectul cărții lui Apuleius:

El călătorește în Tesalia, țara farmecelor; este primit în casă de un bărbat a cărui femeie este vrăjitoare; o seduce pe servitoarea acestei femei și crede că va surprinde prin acest mijloc secretele stăpânei. Servitoarea vrea într-adevăr să îi ducă aman-tului ei o combinație cu ajutorul căreia vrăjitoarea să se preschimbe în pasăre, dar greșește cutia și Apuleius se trezește metamorfozat în măgar.

Amanta neîndemânatică îl consolează spunându-i că pentru a-și relua forma inițială este suficient să mănânce trandafiri, trandafirul fiind floarea inițierii. Dar unde să găsești trandafiri pe timp de noapte? Trebuia să aștepte până a doua zi. Servitoarea duce măgarul în grajd; apar niște hoți și măgarul este luat și dus de acolo. Niciun mijloc de a se apropia de trandafiri din acel moment; trandafirii nu sunt făcuți pentru măgari și grădinarii îl alungă cu lovituri de băț.

În timpul lungii și tristei sale captivități, aude povestindu-se istoria lui Psyche, o poveste minunată și simbolică așa cum este sufletul și poezia acestei istorii. Psyche a vrut să surprindă secretele iubirii, cum Apuleius a vrut să afle secretele magiei; ea a pierdut iubirea și el și-a pierdut forma umană; ea era rătăcitoare, exilată, supusă furiei lui Venus, el este sclavul hoților. Dar Psyche trebuie să urce la cer după ce a traversat infernul și Lucius va fi luat din milă de către zei. Isis îi apare în vis și îi promite că preotul său, avertizat de o revoluție, îi va da trandafiri în timpul solemnității serbării următoare. Această serbare vine și Apuleius descrie îndelung procesiunea lui Isis, descriere prețioasă pentru știință, pentru că acolo găsim cheia misterelor egiptene; bărbații deghizați merg primii ducând animale grotești; sunt fabulele populare; apoi vin femei semănând flori cu oglinzi pe umeri, care reflectă imaginea Marii Divinități. Astfel, bărbații merg înainte și creează dogmele pe care femeile le înfrumusețează și le reflectă fără să știe prin instinctul lor matern, al adevărilor celor mai înalte; bărbații și

femeile vin apoi aducând lumina: este alianța celor doi termeni, activul și pasivul, generatori de știință și de viață.

După lumină vine armonia reprezentată de tineri muzicieni. Apoi, în sfârșit, imaginile zeilor în număr de trei, urmați de Marele Hierofant care nu poartă imaginea, ci simbolul mării Isis, *o bulă de aur urcată pe un caduceu*.

Lucius Apuleius vede în mâna Marelui Preot o coroană de trandafiri; se apropie și nu este respins; el mănâncă trandafiri și redevine om.

Toate acestea sunt scrise în mod savant și amestecate cu episoade când eroice, când deocheate, după cum îi convine naturii duble a lui Lucius și a măgarului. Apuleius a fost în același timp Rabelais și Swedenborg al lumii vechi înainte de a se termina.

Marii creatori ai creștinismului nu au înțeles sau s-au prefăcut că nu înțeleg misticismul lui Apuleius. Sfântul Augustin, în *Orașul lui Dumnezeu*, se întreabă – cu aerul cel mai serios din lume – dacă trebuie crezut cu adevărat că Apuleius a fost metamorfozat în măgar. Acest părinte se arată destul de dispus să admită acest lucru, dar doar ca pe un fenomen excepțional și care are consecințe. Dacă este o ironie din partea Sfântului Augustin, trebuie să fim de acord că este una crudă; dacă este o naivitate... Dar Sfântul Augustin, oratorul subtil al lui Madaur, nu avea deloc obiceiul de a fi naiv.

Într-adevăr, orbi și nefericiți erau cei inițiați în misterele antice, care râdeau de măgarul din Betleem fără a-l vedea pe Copilul-Dumnezeu, care strălucea deasupra animalelor pašnice din iesle și pe fondul căruia apărea Steaua care împăca trecutul cu viitorul!

În timp ce filozofia convinsă că este neputincioasă insulta creștinismul triumfător, părinții Bisericii au pus stăpânire pe toate magnificențele lui Platon și au creat o filozofie nouă pe realitatea vie a Verbului divin mereu prezent în Biserica Sa, renăscând din toate membrele sale, nemuritor în umanitate; vis de orgoliu mai mare decât cel al lui Prometeu, dacă nu era în același timp o doctrină întreagă de abnegație și de devotament, umană pentru că e divină, divină pentru că e umană!

Capitolul VI

PICTURI CABALISTICE ȘI EMBLEME SACRE

Ezoterismul și Biserica primitivă. Picturile cabalistice și emblemele sacre ale primelor secole. Adevărații și falșii gnostici. Profanarea gnozei. Ritualuri impure și sacrilegii. Magia neagră ridicată la rang de cult de către sectanți. Montan și profeții săi. Marcos și magnetismul său. Dogmele falsului Zoroastru reproduse în Arianism. Pierderea adevăratelor tradiții cabalistice.

Biserica primitivă, supunându-se preceptului formal al Salvatorului, nu oferea cele mai sfinte mistere profanărilor mulțimii. Nu era admis la botez sau la comuniune decât după inițieri progresive. Cărțile sfinte erau ascunse iar lectura lor și explicarea lor în întregime erau rezervate sacerdotului. Imaginile erau atunci mai puțin numeroase și mai ales mai puțin explicite. Se evita chiar reproducerea figurii Salvatorului însuși; picturile catacombelor sunt în marea lor majoritate embleme cabalistice: este crucea edenică a celor patru fluvii din care vin să bea cerbii; este peștele misterios al lui Iona înlocuit adesea cu un șarpe bicefal; este un bărbat ieșind dintr-un cufăr ce amintește de cel al lui Osiris. Gnosticismul trebuia să abolească mai târziu toate aceste alegorii de care a abuzat pentru a materializa și a profana tradițiile sfinte ale cabalei profeților.

Numele de gnostic nu a fost mereu un nume proscris în Biserică. Acei părinți a căror doctrină se lega de tradițiile Sfântului Ioan au folosit adesea această denumire pentru a desemna creștinul perfect; o găsim la Sfântul Ireneu și la Sfântul Clement din Alexandria. Noi nu vorbim aici despre marele Synesius, care a fost un cabalist desăvârșit dar un ortodox îndoielnic.

Falșii gnostici au fost toți rebeli ai ordinii ierarhice, care au vrut să niveleze știința vulgarizând, substituind viziunile inteligențelor, fanatismul personal cu religia ierarhică și, mai

ales, licența mistică a pasiunilor senzuale cu înțeleapta sobrietate creștină și cu supunerea în fața legilor, mamă a căsătoriilor caste și a cumpătării conservatoare.

A produce extazul prin mijloace fizice și a înlocui sfințenia cu somnambulismul, aceasta a fost mereu tendința acestor secte cainice continuatoare ale magiei negre din India. Biserica trebuia să le dezaprobe cu energie și ea nu și-a părăsit misiunea: singurul lucru regretabil este acela că sâmburele științific cel bun a suferit adesea când se trecea prin foc și sabie în campaniile invadate de neghină.

Dușmani ai nașterii și ai familiei, falșii gnostici încercau să producă sterilitatea multiplicând dezământul; doreau, după cum spuneau, să spiritualizeze materia și materializau spiritul în cea mai revoltătoare manieră. În teologia lor erau doar împerecheri de eoni și îmbrățișări luxuriante. Adorau moartea, asemeni Brahmanilor, sub imaginea lui Lingham, creația lor fiind un onanism infinit și mântuirea lor un avort etern!

Sperând să scape de ierarhie prin miracol ca și cum miracolul în afara ierarhiei putea produce altceva decât dezordine și perfidie, gnosticii, de la Simon magicianul încoace, erau marii înfăptuitori de minuni; înlocuind cultul obișnuit cu ritualurile impure ale magiei negre, făceau să apară sânge în locul vinului euharistic și înlocuiau banchetul pașnic și pur al mielului celest cu comuniuni ale antropofagilor. Propagatorul de erezii, Marcos, discipolul lui Valentin, rostea mesa cu două calicii; în cel mai mic turna vin, apoi pronunța formula magică și îl vedeam umplându-l pe cel mai mare cu o licoare sângerie care urca clocotind. Marcos, care nu mai era preot, voia să demonstreze prin aceasta că Dumnezeu l-a transformat într-un sacerdot miraculos și își îndemna discipolii să înfăptuiască sub ochii săi aceeași minune. Femeile, îndeosebi, obțineau un succes asemănător cu al său, apoi erau cuprinse de convulsii și de extaz. Marcos sufla asupra lor și le comunica demența sa până în punctul de a le face să uite pentru el și, în spiritul religiei, de orice reținere și de orice pudoare.

Această intruziune a femeilor în lumea sacerdotului a fost mereu visul falșilor gnostici, căci nivelând astfel sexele, ei introduceau anarhia în familie și puneau societatea la grea încercare.

Sacerdoția reală a femeii este maternitatea și cultul acestei religii a căminului este pudoarea. Gnosticii nu înțelegeau aceste lucruri sau, mai degrabă, le înțelegeau prea bine și, îndepărându-se de instinctele religioase ale mamei, ridicau bariera sacră care se opunea libertății dorințelor lor.

Totuși nu aveau toți trista sinceritate a impudorii. Unii, precum montaniștii, dimpotrivă, exagerau morala până la punctul de a o face impracticabilă. Montan, ale cărui doctrine aspre seduseseră geniul extrem și paradoxal al lui Tertulian, se abandonau cu Priscila și Maximila, preotesele sale – le-am numi astăzi somnambulele sale – la toate nerușinările frenezilor și extazelor. Pedeapsa naturală a acestor excese nu a lipsit autorilor acestor fapte; ei au terminat prin a fi victimele nebuniei furioase sau ale suicidului.

Doctrina marcosienilor era o cabală profanată și materializată; ei pretindeau că Dumnezeu a creat totul cu ajutorul literelor alfabetului; că aceste litere erau ele însele emanații divine având puterea de a da naștere ființelor; că vorbele erau atotputernice și operau în mod virtual și real minuni. Toate acestea sunt adevărate dintr-un anumit punct de vedere, dar acest punct de vedere nu era acela al sectanților lui Marcos. Ei înlocuiau realitățile cu halucinații și credeau că devin invizibili pentru că în starea de somnambulism se deplasau mental unde vroiau. Pentru falșii mistici viața se confundă adesea cu visul până când, în sfârșit, visul triumfător debordează și inundă realitatea: atunci se instaurează domnia totală a nebuniei.

Imaginația, a cărei funcție naturală este de a evoca imaginile formelor, poate să producă, de asemenea, într-o stare de exaltare extraordinară, formele înseși; așa cum dovedesc fenomenele sarcinilor monstruoase și o mulțime de fapte analoage pe care știința oficială ar trebui să le studieze și să nu le nege cu obstinație.

Religia înfierează pe bună dreptate aceste creații dezordonate numite miracole diabolice; astfel erau miracolele lui Simon, ale mendrienilor și ale lui Marcos.

În vremea noastră un fals gnostic, pe nume Vintras, actualmente refugiat la Londra, face să apară sânge în calicii goale și pe hostii profanate.

Acest nefericit cade atunci în extaz asemenea lui Marcos și prevestește răsturnarea ierarhiei și viitorul triumf al unui pretins sacerdot plin de viziuni, de expansiuni și de iubire. Nimic nou sub soare.

După panteismul polimorf al gnosticilor a venit dualismul lui Manes. Astfel s-a formulat în dogma religioasă falsă inițiere a pseudo-magilor din Persia. Răul personificat a devenit zeul rival al lui Dumnezeu însuși. A existat un rege al luminii și un rege al tenebelor și din acea epocă provine ideea funestă a suveranității și ubicuității lui Satan, idee împotriva căreia protestăm cu toate puterile.

Nu pretindem aici nici că negăm, nici că afirmăm tradiția căderii îngerilor, raportându-ne ca întotdeauna în ceea ce privește credința la deciziile supreme și infailibile ale Sfintei Biserici catolice, apostolice și romane.

Dar, dacă îngerii decăzuți aveau un șef înainte de căderea lor, această cădere trebuie să îi fi îndreptat într-o anarhie completă temperată doar de justiția inflexibilă a lui Dumnezeu; separat de Divinitate, care este principiul forței și cel mai vinovat dintre toți, prințul îngerilor rebeli nu putea fi decât ultimul și cel mai neputincios dintre condamnați.

Dacă există în natură o forță care atrage creaturile care îl uită pe Dumnezeu în drum spre păcat și spre moarte, această forță, pe care nu refuzăm să o recunoaștem ca fiind capabilă să servească drept instrument al spiritelor decăzute, ar fi lumina astrală; revenim asupra acestei idei și ținem să o explicăm în acord cu scopul de a îi înțelege pe deplin semnificația și ortodoxia.

Această revelație a unuia dintre marile secrete ale ocultismului ne va face să înțelegem tot pericolul evocărilor, al experiențelor curioase, al abuzurilor magnetismului, al *tables tournantes* și a tot ceea ce ține de minuni și halucinații.

Arius pregătise succesul maniheismului prin creația hibridă a unui fiu al lui Dumnezeu diferit de Dumnezeu însuși: era vorba de fapt de a presupune dualismul lui Dumnezeu; însemna a

admite inegalitatea în absolut, inferioritatea în puterea supremă. Posibilitatea conflictului, chiar necesitatea sa între tată și fiu, din moment ce inegalitatea între termenii silogismului divin trebuia să conducă în mod necesar spre o concluzie negativă. Verbul lui Dumnezeu trebuia să fie binele sau răul? Dumnezeu însuși sau diavolul? Aceasta era semnificația imensă a unui diftong adăugat cuvântului grec *ομοσιος* pentru a-l face *ομοιοσιος*! Declarându-l pe fiu consubstanțial tatălui, consiliul de la Niceea a salvat lumea și este ceea ce nu pot înțelege cei care nu știu că principiile constituie cu adevărat echilibrul Universului.

Gnosticismul, arianismul, maniheismul proveneau din cabala rău înțeleasă. Biserica a trebuit atunci să interzică studiul fidel și periculos al acestei științe al cărei suprem sacerdot era singurul care trebuia să dețină cheile. Tradiția cabalistică pare că a fost conservată de către suveranii pontifi cel puțin până la Leon al III-lea, căruia i se atribuie un ritual ocult pe care l-ar fi făcut împăratului Carol cel Mare și care reproduce toate caracterele, chiar și pe cele mai secrete, ale claviculelor lui Solomon. Această cărțuie care trebuia să rămână ascunsă a fost divulgată mai târziu și a trebuit condamnată de către Biserică și a căzut în domeniul magiei negre. O recunoaștem încă sub numele de *Enchiridionul* lui Leon al III-lea, și noi deținem un exemplar foarte rar și curios.

Pierderea cheilor cabalistice nu o putea antrena pe cea a infailibilității Bisericii mereu asistate de Duhul Sfânt, dar ea a aruncat obscurități profunde în exegeză și a făcut absolut ininteligibile marile figuri ale profeției lui Ezechiel și ale Apocalipsei Sfântului Ioan.

Succesorii legitimi ai Sfântului Petru ar putea accepta omagiul acestei cărți și ar binecuvânta operele celui mai umil dintre copiii săi, care consideră că a găsit una dintre cheile științei și care vine să o așeze la picioarele celui care este singurul care poate deschide și închide comorile inteligenței și ale credinței?

Capitolul VII

FILOZOFI AI ȘCOLII DIN ALEXANDRIA

Ultimele lupte și alianțe definitive ale inițierii antice și ale creștinismului triumfător. Hypatia și Synesius.
Sfântul Dionisie Areopagitul.

Școala lui Platon, pe cale să dispară, a aruncat asupra Alexandriei o lumină puternică; dar creștinismul, triumfător după trei secole de lupte, asimilase tot ce era adevărat și durabil în doctrinele Antichității. Ultimii adversari ai religiei noi credeau că puteau opri marșul oamenilor vii prin galvanizarea mumiiilor. Lupta nu mai putea fi serioasă și păgânii școlii din Alexandria lucrau împotriva voinței lor și fără să știe la monumentul sacru pe care îl ridicau pentru a domina toate generațiile de discipoli ai lui Iisus din Nazaret.

Ammonius Saccas, Plotin, Porphyry, Proclus sunt nume mari pentru știință și pentru virtute. Teologia lor era elevată, în vreme ce doctrina lor morală și moravurile lor austere. Dar cea mai mare și cea mai emoționantă figură a acestei epoci, cea mai strălucitoare stea a acestei pleiade a fost Hypatia, fiica lui Theon, această fiică savantă și castă a cărei inteligență și virtute trebuiau să conducă la botez, dar care a murit ca o martiră a libertății de conștiință când a fost antrenată în ea.

La școala Hypathiei s-a format Synesius din Cyrene, care a fost mai târziu episcop al Ptolemaidei, unul dintre cei mai savanți filozofi și cel mai mare poet al creștinismului primelor secole; el era cel care scria:

„Poporul își va bate mereu joc de lucrurile ușor de înțeles, el are nevoie de șarlatanii.”

Când s-a dorit să i se ia demnitatea episcopală, spunea într-o scrisoare adresată unuia dintre prietenii săi:

„Un spirit prieten al înțelepciunii și care contemplă de aproape adevărul este forțat să o deghizeze pentru a o face acceptată de mulțime. Este într-adevăr o analogie între lumină și

adevăr, așa cum există între ochii noștri și inteligențele obișnuite. Dacă ochiul ar primi brusc o lumină prea puternică ar fi orbit și lucirile temperate de umbre sunt mai utile pentru cei a căror vedere este încă sensibilă; de aceea, după părerea mea, ficțiunile sunt necesare poporului și viitorul devine funest pentru cei care nu au puterea de a o contempla în toată strălucirea sa. Așadar, dacă legile sacerdotale permit rezerva judecăților și alegoria cuvintelor, aș putea accepta demnitatea care mi se propune, cu condiția să mi se permită să fiu filozof la mine și narator al apologiilor și parabolilor în afară... Ce pot avea în comun, de fapt, mulțimea abjectă și înțelepciunea sublimă? Adevărul trebuie să fie ținut secret și mulțimile au nevoie de o pregătire în acord cu rațiunea lor imperfectă.“

Synesius a greșit când a spus asemenea lucruri. Ce poate fi mai nepotrivit decât de a lăsa să se vadă un gând ascuns când este însărcinat cu o misiune publică? În urma unor asemenea indiscreții unii oameni mai repetă încă în zilele noastre: „*E nevoie de o religie pentru popor!*“ Dar ce este poporul? Nimeni nu vrea să facă parte din el când este vorba de inteligență și moralitate.

Cartea cea mai importantă a lui Synesius este un *Tratat despre vise*. Dezvoltă acolo doctrinele cabalistice pure și se înalță ca teozof la un nivel care face ca stilul său să fie obscur, ceea ce l-a făcut suspect de erezie; dar nu era în el nici încăpățănarea, nici fanatismul unui sectant. A trăit și a murit în pacea Bisericii, expunându-și sincer îndoielile, dar supunându-se autorității ierarhiei: clerul și poporul său nu au vrut să îi ceară mai mult.

După Synesius, starea de vis dovedește specialitatea și imaterialitatea sufletului care își creează atunci un cer, sate, palate inundate de lumină sau caverne sumbre, în funcție de afecțiunile și de dorințele sale. Putem judeca progresul moral prin obișnuințele din vise, pentru că în această stare liberul arbitru este suspendat și fantezia se abandonează în întregime instinctelor dominante. Imaginile se produc atunci, fie ca reflexie, fie ca o umbră a gândirii. Presimțirile se întrupează, amintirile și speranțele se amestecă. *Cartea viselor* se scrie atunci în caractere când splendide, când obscure, dar putem găsi reguli sigure pentru a o descifra și pentru a o citi.

Jérôme Cardan a scris un lung comentariu despre *Tratatul viselor* lui Synesius și l-a completat într-o oarecare măsură cu un *Dicționar al tuturor viselor cu explicația lor*. Această lucrare nu are nimic în comun cu cărțile ridicole ce se găsesc într-o librărie cu marfă proastă, ci aparține cu adevărat bibliotecii serioase a științelor oculte.

Unii critici i-au atribuit lui Synesius cărțile remarcabile semnate de Sfântul Dionisie Areopagitul; ceea ce este acum unanim recunoscut este că acestea sunt apocrife și aparțin frumoasei epoci a Școlii din Alexandria. Aceste cărți, al căror sublim nu poate fi înțeles pe deplin dacă nu suntem inițiați în secretele înaltei cabale, sunt adevăratul monument al cuceririi acestei științe de către creștinism. Principalele tratate sunt cele ale Numelor Divine, ale Ierarhiei din Cer și ale Ierarhiei din Biserică. *Tratatul Numelor Divine* explică misterele teologiei rabinice simplificându-le. Dumnezeu – spune autorul – este principiul infinit și de nedefinit perfect, unul și de nespus, dar îi dăm nume care exprimă aspirațiile noastre spre această perfecțiune divină; ansamblul acestor nume, relațiile lor cu numerele compun ceea ce este mai elevat în gândirea umană și teologia este mai puțin Știința lui Dumnezeu și mai degrabă știința celor mai sublime aspirații ale noastre. Autorul stabilește apoi, pe scara primitivă a Numerelor, toate gradele *ierarhiei Spirituale* mereu guvernate de ternar. Ordinele angelice sunt trei și fiecare ordin include trei coruri. Pe baza acestui model ierarhia trebuie să fie stabilită și pe pământ. Biserica prezintă tipul perfect: sunt printrii Bisericii, episcopii și simplii miniștri. Printre prinți, îi includem pe cardinalii-episcopi, cardinalii-preoți și cardinalii-diaconi, printre episcopi sunt arhiepiscopii, episcopii și prelații-ajutor, printre miniștri sunt parohii, simplii preoți și diaconii. Ne ridicăm la această ierarhie sfântă prin trei grade preparatorii, *sub-diaconatul, ordinele minore și cleric*. Funcțiile tuturor acestor ordine corespund celor ale îngerilor și ale sfinților și trebuie să glorifice *numele divine triple* pentru fiecare dintre cele trei persoane, din moment ce în fiecare dintre ipostazele divine adorăm trinitatea întreagă. Această teologie transcendentală era cea a Bisericii primitive și poate nu am atribuit-o Sfântului

Dionisie Areopagitul decât ca urmare a unei tradiții care provenea chiar de pe vremea apostolilor și a Sfântului Dionisie, asemeni rabinilor redactori ai Sepher Yetzirah, care au atribuit această carte patriarhului Abraham, deoarece conține principiile tradiției păstrate din tată în fiu în familia acestui patriarh. Orice ar fi, cărțile Sfântului Dionisie Areopagitul sunt prețioase pentru știință; ele consacră uniunea inițierilor lumii antice cu revelația creștinismului, apropiind o inteligență perfectă a supremei filozofii cu ortodoxia cea mai complexă și ireproșabilă.

CARTEA A IV-A

Magia și Civilizația

7, Daleth

Fig. 12. Magia hermetică.

Capitolul I

MAGIA LA BARBARI

Lumea fantastică a vrăjitorilor. Minuni îndeplinite și mănăstiri învinse în timpul primelor secole ale erei creștine. Trestia magică. Filozofia secretă a druizilor. Teogonia și riturile sale. Misiunea și influențele profeților celți. Originea patriotismului francez. Medicina ocultă.

Magia neagră se retrăgea din fața luminii creștinismului, Roma era cucerită cu ajutorul crucii și minunile se refugiau în acest cerc de umbră pe care provinciile barbare îl făceau în jurul noii splendori romane. Printre numeroase fenomene stranie, unul a fost constatat în timpul domniei împăratului Adrian:

În Tralles, Asia, o tânără nobilă numită *Philinnium*, originară din Corint și fiica lui Demostates și a lui Charito, se îndrăgostise de un tânăr de condiție modestă numit *Machates*. O căsătorie era imposibilă, *Philinnium*, după cum am spus, era nobilă și, în plus, era fiica unică și moștenitoarea întregii averi. *Machates* era un om din popor și avea o pensie.¹

Pasiunea lui *Philinnium* era blocată de obstacole; ea a fugit din casa părintească și a venit să îl întâlnească pe *Machates*. O legătură nelegitimă s-a stabilit între cei doi și a durat șase luni, după care tânăra a fost descoperită de către părinții ei și a fost sechestrată de aceștia.

S-au luat chiar măsuri pentru a părăsi țara și a o duce pe *Philinnium* în Corint; dar atunci tânăra, care slăbise mult de când fusese despărțită de iubitul ei, s-a îmbolnăvit de apatie, nu mai zâmbea, nu mai dormea, refuza hrana și în cele din urmă a murit.

¹ Această informație, care nu se găsește în Phlegon, a fost adăugată de demonografia francezi. (n.a.)

Părinții au renunțat atunci la călătoria lor și au cumpărat un cavou funerar în care tânăra a fost depusă înveșmântată în cele mai bogate haine. Această sepultură se afla într-un loc împrejmuit aparținând familiei, unde nimeni nu mai intra, căci păgânii nu aveau obiceiul de a merge și a se ruga la morminte.

Machates nu știa ce se întâmplase cu iubita sa; totul se petrecuse în secret, deoarece, nobilă fiind, familia se temea de scandal. În noaptea care a urmat înhumării lui Philinnium, pe când tânărul se pregătea de culcare, ușa s-a deschis încet și a înaintat ținându-și lampa Philinnium magnific împodobită, dar palidă, rece, privindu-l cu ochi de o fixitate înspăimântătoare.

Machates a alergat spre ea, a luat-o în brațe, i-a pus mii de întrebări și a mângâiat-o și-au petrecut noaptea împreună, dar înainte de răsărit Philinnium s-a ridicat și a dispărut în timp ce iubitul ei era cufundat încă într-un somn profund.

Tânăra avea o bătrână doică care o jelea și pe care o iubise. Poate că această femeie fusese complicea rățăcirilor biete moarte și, de când draga ei fusese îngropată, nu mai dormea și se trezea adesea în timpul nopții într-un soi de delir pentru a merge să dea târcoale casei lui Machates.

Așadar, la câteva zile după ceea ce tocmai am povestit, în timp ce își petrecea seara la o oră destul de înaintată în apropierea casei tânărului, doica a văzut lumină în camera acestuia. S-a apropiat, privind prin crăpătura ușii, și a recunoscut-o pe Philinnium care era așezată lângă iubitul ei, privindu-l fără a spune nimic și abandonându-se mângâierilor lui.

Biata femeie, complet înnebunită, a alergat la stăpânii ei și le-a povestit ceea ce tocmai văzuse; mama a tratat-o în primă fază ca pe o vizionară și ca pe o nebună. Apoi, la insistențele ei, s-a ridicat și s-a dus la casa lui Machates. Totul dormea deja, ea a bătut la ușă dar nimeni nu i-a răspuns; a privit prin crăpăturile ușii: lampa era stinsă, dar o rază de lună lumina încă încăperea. Pe un scaun, Charito a recunoscut hainele fiicei sale și în pat, în ciuda umbrei alcovului, distinse forma a două persoane care dormeau.

Spaima a cuprins-o pe mamă, s-a întors acasă clătînându-se, nu a avut curajul să viziteze mormântul fiicei sale și și-a petrecut restul nopții în zbucium și lacrimi.

A doua zi s-a întors la casa lui Machates și l-a întrebat cu blândețe. Tânărul a mărturisit că Philinnium venea să îl vadă în fiecare noapte.

„— De ce să o refuz, îi spuse el mamei, suntem logodiți în fața zeilor — și deschizând un cufăr îi arătă lui Charito inelul și centura fiicei sale.

— Ea mi le-a dat noaptea trecută — *adăugă el* — jurând să îmi aparțină numai mie pentru totdeauna: nu mai încercați, dar, să ne despărțiți, pentru că o promisiune reciprocă ne unește.

— Așadar, și tu vei merge să o întâlnești în mormântul ei — *spuse mama*. Philinnium e moartă de patru zile și fără îndoială că o vrăjitoare sau un strigo i-a luat înfățișarea pentru a te înșela; ești logodnicul morții; mâine părul tău va albi, poimăine te vom putea înmormânta și pe tine și, în felul acesta, zeii răzbună onoarea unei familii insultate.“

Machates a pălit și a tremurat ascultând aceste vorbe, s-a temut că fusese jucăria puterilor infernale; i-a spus lui Charito să îl aducă pe soțul ei chiar în acea seară, pentru a se ascunde în apropierea camerei sale și la ora la care fantoma va intra le va da un semnal pentru a-i anunța.

Au venit într-adevăr la ora obișnuită la care Philinnium intra la Machates, care se culcase îmbrăcat și se prefăcea că doarme.

Tânăra s-a dezbrăcat și a venit să se așeze lângă el. Machates a dat semnalul, Demostres și Charito au intrat cu făclii în mâini și au strigat cu putere când își recunoscuseră fiica.

Philinnium și-a ridicat atunci capul, palidă, apoi s-a ridicat cu totul din pat și a spus cu o voce profundă și teribilă:

„— O tată și mamă, de ce ați fost geloși pe fericirea mea și de ce mă urmăriți dincolo de mormânt? Iubirea mea i-a lovit pe zeii infernali, puterea morții fusese suspendată, trei zile încă și mă puteam întoarce la viață! Dar curiozitatea voastră crudă zdrobește miracolul naturii: mă ucideți pentru a doua oară!...”

După ce a rostit aceste cuvinte a căzut pe pat asemenea unei mase inerte. Trăsăturile ei s-au ofilit dintr-odată, un miros de

cadavru a umplut camera și nu s-au mai văzut decât resturile desfigurate ale unei fete moarte de cinci zile.

Ziua următoare tot orașul a fost bulversat de vestea acestei minuni. Toată lumea a alergat la circ unde povestea a fost făcută publică, apoi mulțimea a mers la cavoul mortuar al lui Philinnium. Tânăra nu mai era acolo dar în locul ei se afla un inel de fier și o cupă aurită pe care le primise în dar de la Machates. Cadavrul a fost descoperit în camera pensiunii; Machates a dispărut.

Ghicitorii au fost consultați și au ordonat înmormântarea rămășițelor lui Philinnium în afara orașului. S-au făcut sacrificii furiilor și lui Mercur cel terestru, s-au adresat rugi zeilor mani și s-au adus ofrande lui Jupiter cel ospitalier.

Phlegon, eliberat de Adrian, care a fost martor ocular la aceste fapte și care le povestește într-o scrisoare, adaugă faptul că a trebuit să își folosească autoritatea pentru a calma orașul agitat de un eveniment atât de extraordinar și își încheie povestea cu următoarele cuvinte: „Dacă vă întrebați dacă e cazul să îl informați pe împărat, anunțați-mă și vă voi trimite câțiva dintre martorii tuturor acestor lucruri.”

Așadar, povestea lui Philinnium este o poveste adevărată.

Un mare poet german a făcut din ea subiectul unei balade pe care toată lumea o știe pe de rost și care se numește *Logodnica din Corint*. El presupune că părinții fetei erau creștini, ceea ce îi dă ocazia de a face o antiteză profund poetică a pasiunilor umane și a datoriilor religioase.

Demonografia Evului Mediu nu s-au ferit de a explica învierea sau poate moartea aparentă a tinerei grecoace printr-o obsesie diabolică. Noi vedem aici, la rândul nostru, o letargie isterică însoțită de somnambulism lucid; tatăl și mama lui Philinnium au ucis-o când au trezit-o și imaginația publică a exagerat circumstanțele acestei povești.

Mercur cel terestru, pentru care ghicitorii au ordonat sacrificii, nu este altceva decât lumina astrală personificată. Este geniul fluidic al pământului, geniul fatal pentru oamenii care îl stârnesc fără a ști să îl îndrume; este căminul vieții fizice și receptaculul magnetizat de moarte.

Această forță oarbă pe care puterea creștinismului o va înlănțui și o va împinge în puțul abisului, adică în centrul Pământului, și-a manifestat ultimele convulsii și ultimele eforturi la barbari prin nașteri monstruoase.

Nu există regiune în care predicatorii Evangheliei să nu trebuiască să lupte cu animale cu forme hidoase, încarnări ale idolatriei agonizante. Șerpii fantastici, graulii, garguii, monștrii legendari nu sunt doar alegorii. E adevărat că dezordinile morale produc urătenii fizice și realizează în oarecare măsură figurile înspăimântătoare pe care tradiția le asociază cu demonii. Fosi-lele, cu ajutorul cărora știința lui Cuvier a reconstruit monștrii gigantici, aparțin oare în realitate toate epocilor anterioare creației noastre? Poate fi o alegorie faptul că acest dragon uriaș pe care Regulus a trebuit să îl atace cu mașini de război și care va fi găsit, după spusele lui Titus Livius și Plinius, pe malul fluviului Bagrađa? Pielea sa care avea o sută douăzeci de picioare lungime a fost trimisă la Roma și a fost păstrată până în epoca războiului împotriva Numanciei. Era o tradiție la antici ca zeii deranjați de crimele extraordinare să trimită monștri pe pământ și această tradiție este prea universală pentru a nu se baza pe fapte reale; povestirile acestea aparțin mai rar mitologiei și mai degrabă istoriei.

În toate amintirile care ne rămân despre popoarele barbare în epoca în care creștinismul le-a supus civilizației, găsim împreună cu ultimele urme ale înaltei inițieri magice răspândite altădată peste tot în lume, dovezile obscurizării la care fusese supusă această revelație primitivă și ale degradării idolatrice în care căzuse simbolismul lumii vechi; peste tot domneau, în locul discipolilor magilor, ghicitorii, vrăjitorii și cei care făceau farmece. Dumnezeuul Suprem fusese uitat pentru a diviniza oamenii. Roma a dat acest exemplu provinciilor sale și apoteoza cezarilor a adus la cunoștința lumii religia zeilor de sânge. Germanii îl adorau pe acest Arminius sau Herman, sub numele de Irminsul, cel care a făcut să plângă legiunile din Varus ale lui August și îi oferea victime umane. Galezii îi confereau lui Brennus atributele de Taranis și de Teutates și ardeau în cinstea

sa coloși de oase umplute de romani. Peste tot domnea materialismul, căci idolatria nu este altceva și superstiția este mereu crudă pentru că e lașă.

Providența, care îi predestina Galiei să devină Franța foarte creștină, a adus acolo lumina eternelor adevăruri. Primii druzi au fost adevărații copii ai magilor și inițierea lor venea din Egipt și din Chaldeea, adică din sursele pure ale cabalei primitive: ei adorau trinitatea sub numele de Isis sau Ilesus, armonia supremă; Belen sau Bel, care însemna în asiriană Domnul, nume corespunzând celui de Adonai; și Camul sau Camael (Shemuel), nume care în cabala întrușipează dreptatea divină. Deasupra acestui triunghi de lumină ei presupuneau o reflectare divină, compusă din trei raze personificate: mai întâi Teutates sau Teuth, același ca și Thoth al egiptenilor, verbul sau inteligența formulată, apoi forța și frumusețea, ale căror nume variază ca embleme. Ei completau septenarul sacru printr-o imagine misterioasă care reprezenta progresul dogmei și realizările sale viitoare: era o tânără acoperită de un văl ținând un copil în brațe și dedicau această imagine *fecioarei care va deveni mamă*¹.

Vechii druzi trăiau într-o abstenență strictă, păstrau cel mai profund secret în legătură cu misterele lor, studiau științele naturale și nu primeau printre ei noi adepți decât după îndelungi inițieri. Ei aveau la Autun un colegiu faimos ale cărui armoarii mai există încă, după spusele lui Saint-Foix, în acel oraș: ele sunt azurii, imprimate cu șerpi de argint urcați pe un vâsc de stejar ornat cu ghindele sale de sinope; blazonul dă ghinde vâscului de stejar pentru a-l distinge de alte tipuri de vâsc. Dar ramura de stejar este singura care are ghinde. Vâscul este o plantă parazită care nu face aceleași fructe ca și arborele care o poartă.

Druzii nu construiau temple, ci își desfășurau riturile religiei lor pe dolmeni sau în păduri. Ne întrebăm încă ce mașinării au folosit pentru a ridica pietrele colosale care formau altarele lor și care se ridică încă sumbre și misterioase sub cerul înnoțat

al Armorique. Vechile sanctuare își aveau secretele lor care nu au răzbătut până la noi.

Druzii învățau că sufletul strămoșilor se atașează de copii; că este fericit de gloria lor sau tulburat de rușinea lor; că geniile protectoare se atașează de arborii și de pietrele țării; că războinicul care a murit pentru țara lui și-a ispășit toate greșelile și și-a îndeplinit cu demnitate sarcina, el devine atunci un geniu și de atunci înainte exercită puterea zeilor.

Astfel, la galezi patriotismul era o religie: până și femeile și copiii se înarmau, dacă era nevoie, pentru a respinge invazia, și Ioana d'Arc, Ioana Hachette de Beauvais nu au făcut altceva decât să continue tradițiile acestor nobile fiice ale Galiei.

Ceea ce atașează de pământul patriei este magia amintirilor.

Druzii erau preoți și medici; ei vindeau prin magnetism și își legau influența fluidică de amulete.

Vâscul de stejar și oul de șarpe erau panacee, pentru că acele substanțe atrăgeau într-un mod cu totul deosebit lumina astrală. Solemnitatea cu care se recolta vâscul atrăgea asupra acestor frunze încrederea populară și magnetizau marile curențe. Astfel, el opera tratamente miraculoase, mai ales când era aplicat de către preoți celți cu rugăciuni și cu farmece. Nu îi acuzăm pe părinții noștri de prea multă credulitate; ei știau probabil ceea ce noi nu mai știm.

Progresele magnetismului vor conduce într-o zi la descoperirea proprietăților absorbante ale vâscului de stejar. Vom ști atunci secretul acestor excrescențe spongioase care atrag luxul inutil al plantelor și se supraîncarcă de culoare și de savoare: ciuperci, trufe, gale de copaci, diferite specii de vâsc vor fi folosite cu discernământ de către o medicină nouă și totuși atât de veche. Nu vom mai râde atunci de Paracelsus care culegea mătreața de pe capetele spânzuraților; dar nu trebuie să mergem mai repede decât știința, ea nu dă înapoi decât pentru a înainta mai bine.

¹ S-a găsit la Chartre o statuie druidă având această formă și această inscripție: VIRGINI PARITURÆ. (n.a.)

Capitolul II

INFLUENȚA FEMEILOR

Influența femeilor la gali. Fecioarele din Insula Sayne. Magiciana Velleda. Bertha, torcătoarea. Melusina. Elfii și zânele. Sfânta Clotilda și Sfânta Genevieve. Vrăjitoarea Fredegonda.

Când Providența i-a impus femeii datoriile atât de severe și atât de dulci ale maternității, i-a oferit și dreptul la protecția și respectul bărbatului.

Supusă prin natura însăși la consecințele sentimentelor, care sunt viața sa, ea își conduce stăpânii cu lanțurile pe care iubirea i le dă; cu cât este mai supusă legilor care constituie și ocrotesc onoarea sa, cu atât este mai puternică și mai respectată în sanctuarul familiei. Pentru ea, a se revolta înseamnă a abdica și a-i cere o pretinsă emancipare înseamnă a o îndemna la divorț, consacrand-o din start sterilității și disprețului.

Doar creștinismul a putut emancipa justificat femeia, chemând-o la virginitate și la gloria sacrificiului. Numa presimțise acest mister atunci când a instituit vestalele; dar druzii au devansat creștinismul ținând seama de inspirațiile fecioarelor, dăruind onoruri aproape divine preoteselor de pe Insula Sayne.

În Galia, femeile nu domneau prin cochetăria lor și prin viciile lor, dar guvernau prin sfaturile lor. Nu se făcea nici pace, nici război fără a le fi consultat; interesele căminului și ale familiei erau astfel pledate de mame și orgoliul național devenea just odată ce era temperat în acest fel de iubirea maternă a țării.

Chateaubriand a calomniat-o pe *Velleda*, făcând-o să cedeze iubirii Eudorei. Velleda a trăit și a murit fecioară. Era deja bătrână când romanii i-au invadat pe gali: era un fel de prezicătoare care profeța în timpul marilor solemnități și de la care erau adunate cu venerație oracolele; era îmbrăcată într-o robă neagră lungă, fără mâneci, cu capul acoperit de un văl alb care-i cobora până la picioare; purta o coroană de verbină și avea la centură o seceră de aur; scepтрul său avea forma unui fus,

picioarul său drept era încălțat cu o sanda și picioarul său stâng purta un fel de încălțăminte cu vârful tăiat. Mai târziu s-au împrumutat statuile Velledei pentru cele ale *Berthei*, într-o mare măsură. În fine, Marea Preoteasă purta însemnele divinității protectoare a druidelor; aceasta era *Hertha* sau *Wertha*, tânăra galeză Isis, regina cerului, fecioara care trebuia să nască.

O reprezentau cu un picior pe pământ și cu celălalt pe apă, deoarece era regina inițierii și conducea știința universală a lucrurilor. Picioarul pe care-l ținea pe apă era susținut, de obicei, de o barcă asemănătoare bărcii sau cochiliei vechii Isis. Ea ținea fusul parcelor, încărcat de o lână jumătate albă și jumătate neagră, pentru că ea conducea toate formele și toate simbolurile și pentru că ea țesea veșmântul ideilor. I se dădea astfel forma alegorică a sirenelor, jumătate femeie și jumătate pește, sau trunchiul unei frumoase fete tinere și cele două gambe făcute din șerpi, pentru a semnifica mutația și mobilitatea continuă a lucrurilor și alianța analogică a contrariilor, în manifestarea tuturor forțelor oculte ale naturii.

Sub această ultimă formă, *Hertha* a primit numele de *Melusina* sau de *Melosina* (*muziciană sau cântăreța*), adică *sirena* revelatoare de armonii. Aceasta este originea imaginilor și legendelor reginei *Bertha* și a zânei *Melusina*. Cea din urmă s-a arătat – se pare – în secolul al XI-lea, unui senior din Lusignan; ea a fost iubită de el și a consimțit să-l facă fericit, cu condiția să nu încerce să spioneze misterele existenței sale; seniorul i-a promis, dar gelozia l-a făcut curios și a încălcat promisiunea; a spionat-o pe *Melusina* și a surprins-o în timpul metamorfozelor sale, căci, o dată pe săptămână, zâna reprimea gambe de șerpi. A scos un strigăt căruia i-a răspuns un alt strigăt mai disperat și mai puternic. *Melusina* dispăruse, dar ea revine scoțând strigăte plângătoare ori de câte ori o persoană din casa de Lusignan este pe punctul de a muri.

Această legendă este imitată de povestea lui *Psyche* și se referă, ca și această poveste, la pericolul sacrilegiilor de inițiere sau la profanarea misterele religiei și ale iubirii; povestirea a fost împrumutată din tradițiile vechilor barzi și apare, evident,

din savanta școală a druzilor. Secolul al XI-lea a fost cucerit de ea și a dat-o lumii, dar ea exista deja de mult timp.

În Franța, inspirația pare să aparțină mai ales femeilor; *elfele* și *zânele* le-au precedat pe sfinte și sfintele franceze au, aproape toate, ceva feeric în legenda lor. *Sfânta Clotilda* ne-a făcut creștini, *Sfânta Genevieve* ne-a păstrat Franța, respingând, prin energia virtuții sale și a credinței sale, invazia amenințătorului Attila. *Ioana d'Arc...*, dar ea era mai degrabă din familia zânelor decât din ierarhia sfinților; ea a murit precum Hypathia, victimă a darurilor minunate ale naturii și martiră a caracterului său generos. Vom vorbi din nou despre asta mai târziu.

Sfânta Clotilda face încă miracole în provinciile noastre. Am văzut la Andelys mulțimea de pelerini îngrămădindu-se în jurul unei piscine, în care se băga în fiecare an statuia sănătății; primul bolnav care coboară în apă este imediat vindecat, ceea ce este de departe lucrul care proclamă sus și tare încrederea populară. Această Clotilda era o femeie energică și o mare regină, însă a fost încercată de cele mai cumplite dureri: primul său fiu a murit după ce a primit botezul și moartea sa a fost privită ca rezultat al unei vrăjitorii; al doilea a căzut bolnav și urma să moară... Caracterul de sfântă nu a cedat și sicambrii, având nevoie într-o zi de un curaj mai mult decât omenesc, își amintesc de Dumnezeu Clotildei. Văduvă, după ce a convertit și fondat, într-un anume fel, un mare regat, ea trăiește ca să ucidă, ca să zicem așa, sub ochii săi, pe cei doi copii ai lui Clodomir. Prin aceste dureri asemănătoare, se aseamănă reginele pământului cu regina cerului.

După marea și strălucitoare figură a Clotildei, vedem apă-rând în istorie un *dezgustător hidos*, funestul personaj al *Fredegondei*, această femeie, a cărei privire este malefică, această vrăjitoare care omoară prinții. *Fredegonda* îi acuza bucuroasă pe rivalii săi în magie și îi făcea să moară în timpul supliciilor pe care doar ea le merita. Lui Chilpernic i-a rămas un fiu de la prima sa soție: acest tânăr prinț, care se numea Clovis, era îndrăgostit de o fată tânără din popor, a cărei mamă trecea drept vrăjitoare. Mama și fiica erau acuzate de-a fi tulburat prin băuturi magice rațiunea lui Clovis și de a-i fi făcut să moară pe

cei doi copii ai Fredegondei, prin descântece magice. Cele două femei nefericite au fost arestate: *Klodswinthe*, tânăra fată, a fost bătută cu vergi, i s-a tăiat părul frumos și Fredegonda l-a legat ea însăși la ușa casei tânărului prinț, apoi au judecat-o pe Klodswinthe. Răspunsurile sale simple și hotărâte i-au mirat pe judecători: cineva a propus, spune un cronicar, să o supună experimentului cu apa clocotită; un inel binecuvântat a fost aruncat într-o cuvă plasată deasupra unui foc mare și acuzata, îmbrăcată în alb, după ce s-a spovedit și a fost împărțită, a trebuit să bage mâna în cuvă și să caute inelul.

La imobilitatea trăsăturilor Klodswinthei, toată lumea a crezut că s-a produs un miracol, dar un tipăt de dezaprobare și oroare s-a ridicat când nefericita copilă și-a tras afară brațul îngrozitor de ars.

Atunci, ea a cerut permisiunea să vorbească și a spus judecătorilor săi și poporului:

„— Cereți un miracol de la Dumnezeu pentru a dovedi nevinovăția mea. Dumnezeu nu vrea să fie tentat și nu anulează legile naturii urmând capriciul oamenilor; dar El dă forță celui care crede în el și El a făcut pentru mine o minune mult mai mare decât cea pe care v-a refuzat-o vouă. Această apă m-a ars și eu am băgat toată mâna în ea și am căutat și recuperat inelul. Nici nu am tipat, nici nu am pălit, nici nu am leșinat în timpul acestei oribile torturi. Dacă eram magiciană, cum spuneți voi, aș fi folosit vrăji pentru a nu mă arde, dar sunt creștină și Dumnezeu mi-a acordat favoarea de a o dovedi prin statornicia martiriilor.“

Această logică nu putea fi înțeleasă într-o epocă atât de barbară. Klodswinthe a fost dusă din nou în închisoare, în așteptarea ultimului supliciu, dar lui Dumnezeu i s-a făcut milă și a chemat-o la El, spune cronică din care am cules aceste detalii. Dacă aceasta nu este decât o legendă, trebuie să convenim că este frumoasă și merită să fie păstrată.

Fredegonda a pierdut una din victimele sale, dar celelalte două nu i-au mai scăpat. Mama Klodswinthei a fost trimisă la tortură și, învinsă de suferințe, a recunoscut tot ceea ce au vrut aceștia, chiar și vina fiicei sale, chiar și complicitatea lui Clovis. Fredegonda, înarmată cu mărturiile ei, a obținut de la Chilperic

cel feroce și imbecil abandonul fiului său. Tânărul prinț a fost arestat și înjunghiat în închisoarea sa. Fredegonda a declarat că el dorise să scape de remușcările sale prin sinucidere. Cadavrul nefericitului Clovis a fost dus sub ochii tatălui său pumnalul era încă în rană. Chilperic a privit speriat acest spectacol; era în întregime dominat de Fredegonda, care l-a tras pe sfoară, în mod nerușinat, împreună cu funcționarii de la palatul său. Se ascundea atât de puțin, încât regele a avut, spre nefericirea lui, dovezile dezonorării sale.

În loc să o omoare imediat pe regină și pe complicele său, a plecat fără să spună nimic în legătură cu izgonirea. Poate că a suferit această ofensă fără a se plânde, de frică să nu-i displace Fredegondei, dar acestei femei i-a fost rușine pentru el și i-a făcut onoarea de a da crezare furiei sale, cu scopul de a da un pretext asasinării lui; el se săturase de crime și de mârșăvii; ea l-a omorât din dezgust.

Fredegonda, care făcea să ardă precum vrăjitoarele femeile vinovate doar de a-i fi displăcut, practica și ea magia neagră și-i proteja pe cei pe care îi credea cu adevărat vrăjitori.

Ageric, episcop de Verdun, arestase o prezicătoare care câștiga mulți bani regăsind obiectele pierdute și denunțându-i pe hoți: aceasta era în realitate o somnambulă. Au exorcizat-o pe această femeie; diavolul a declarat că nu ar ieși atât timp cât ar ține-o încătușată, dar că, dacă ar lăsa-o pe prezicătoare singură într-o biserică, fără supraveghere și fără gărzi, el ar ieși cu siguranță. Au căzut în cursă și femeia a fost cea care a ieșit; s-a refugiat aproape de Fredegonda, care a ascuns-o în palatul său și a sfârșit prin a o sustrage exorcismelor și, probabil, rugului: a făcut, așadar, o faptă bună, de această dată, din greșeală și din cauza plăcerii de a face rău.

Capitolul III

LEGILE SALICE CONTRA VRĂJITORILOR

Dispozițiile legii salice contra vrăjitorilor. Un pasaj analog din Talmud. Deciziile conciliilor. Charles Martel acuzat de magie. Cabalistul Zedechias. Viziunile epidemice din timpul lui Pepin cel Brav. Palatul și vasele aeriene. Silfii puși sub acuzare și condamnați să nu mai apară.

Sub regii Franței din primul neam, crima magiei nu antrena moartea decât pentru cele mai mari fărâdelegi și în asta se regăsea cel care primea gloria de a muri pentru o crimă, care le înălța deasupra vulgului și le făcea redutabile chiar și pentru suverani.

Astfel, generalul Mummol¹, torturat la ordinul Fredegondei, a declarat că nu a suferit nimic și a provocat el însuși suplicii înspăimântătoare, în urma cărora a murit, înfruntându-i pe călăii săi, pe care i-a forțat oarecum să-i facă o concesie.

În *legile salice*, pe care *Sigebert* le atribuie lui Pharamond și pe care le presupune a fi fost promulgate în 424, se găsesc următoarele dispoziții:

„Dacă cineva afirmă ca un altul este *hereburge* sau *strioporte*, acesta este numele celui care duce vasul de aramă în locul unde *strigoii* își îndeplinesc vrăjile și dacă nu-l poate convinge de asta, să fie condamnat la o amendă de șapte mii cinci sute de dinari, care fac o sută optzeci de monezi și jumătate.

Dacă cineva consideră o femeie liberă ca fiind *strigoii* sau prostituată fără a putea dovedi cele spuse, să fie condamnat la o amendă de două mii cinci sute de dinari, care fac șaiszeci și două de monezi și jumătate. Dacă un strigoii a devorat un om și este acuzat de asta, va fi condamnat să plătească opt mii de dinari, care fac două sute de monezi.“

¹ Eunius Mummolus (m. 585), galo-roman, fiu al contelui Auxerre Paeonius, general și patrician al Provencei. (n.t.)

Se vede că-n acele vremuri antropofagia era posibilă în schimbul banilor și carnea omenească nu costa prea mult.

Se plăteau o sută optzeci și șapte de monezi și jumătate pentru a calomnia un om: pentru douăsprezece monezi și jumătate în plus puteai să-l ucizi și să-l mănânci, aceasta fiind mai corect și mai complet.

Această ciudată legislație ne amintește de un pasaj nu mai puțin interesant din Talmud, pe care celebrul rabin Jachiel îl explica într-o manieră remarcabilă, în prezența unei regine, pe care cartea ebraică nu o numește: fără îndoială, este regina Blanche, deoarece rabinul Jechiel a trăit în vremea Sfântului Louis.

El trebuia să răspundă obiecțiilor unui evreu convertit, numit Douin, care primise la botez prenumele de Nicolas. După numeroase discuții asupra textelor Talmudului, se ajunge la acest pasaj:

„Dacă cineva a oferit sânge de-al propriilor copii lui Moloch să fie pedepsit cu moartea.“ Aceasta este legea lui Moise.

Talmudul adaugă sub formă de comentariu: „Deci, cel care va fi oferit nu doar niște sânge, ci tot sângele și toată carnea copiilor săi, ca sacrificiu pentru Moloch, nu cade sub incidența legii și nicio sancțiune nu se dă contra lui.“

La lecturarea acestui raționament de neînțeles, toți asistenții au exclamat; unii râdeau de milă, alții tremurau de indignare.

Rabinul Jechiel a obținut cu dificultate liniștea, l-au ascultat în cele din urmă, dar cu o neplăcere evidentă ca și cum ar fi condamnat dinainte tot ceea ce urma să spună.

„Pedeapsa cu moartea de la noi – spune, așadar, Jechiel – nu este o răzbunare, este o ispășire și, prin urmare, o reconciliere.

Toți cei care mor prin legea lui Israel mor în pacea lui Israel. Și vine împăcarea cu moartea și dorm cu părinții noștri. Niciun blestem nu coboară cu ei în mormânt, ei trăiesc în nemurirea casei lui Iacob.

Moartea este, deci, o favoare divină, este o vindecare prin înfierare a unei răni învenenate; dar noi nu aplicăm înfierarea incurabililor; noi nu mai avem vreun drept asupra celor a căror ticăloșie uriașă i-a smuls pentru totdeauna Israelului.

Aceia sunt morți și nu mai depinde de noi să reducem supliciul dezaprobării lor pe pământ, aceia depind de mânia lui Dumnezeu.

Omul nu are dreptul de-a răni decât pentru a vindeca, de aceea noi nu-i rănim pe incurabili.

Tatăl familiei nu-i pedepsește decât pe copiii săi și se mulțumește să închidă ușa străinilor.

Cei mai mari vinovați, împotriva cărora legea noastră nu a pronunțat vreo pedeapsă, nu sunt excomunicați pentru totdeauna și această reprobare este o pedeapsă mai mare decât moartea.“

Răspunsul rabinului Jechiel este admirabil și se simte respirând în el tot geniul patriarhal al Israelului antic. Evreii sunt cu adevărat părinții noștri în știință și, dacă, în loc să-i persecutăm, am fi căutat să-i înțelegem, ei ar fi acum, fără îndoială, mai puțin îndepărtați de credința noastră.

Această tradiție talmudică dovedește cât este de antică la evrei credința în imortalitatea sufletului, de fapt, ce este această reintegrare a vinovatului în familia Israelului, printr-o moarte ispășitoare, dacă nu este un protest contra morții și un sublim act de credință în continuitatea vieții?

Contele Joseph de Maistre înțelegea bine această doctrină de vreme ce înălța până la un fel de sacerdoție excepțională misiunea sângeroasă a călăului.

„Supliciul imploră – spune acest mare scriitor – și scurgerea sângelui nu a încetat să fie un sacrificiu. Dacă pedeapsa capitală nu era o supremă iertare, nu ar fi ea decât un represaliu asupra celui ucis; omul care suferă pedeapsa sa împlinește întreaga sa penitență și reîntră prin moarte în societatea nemuritoare a copiilor lui Dumnezeu.“

Legile salice erau cele ale unui popor încă barbar, la care totul se răscumpăra, ca la război, cu un preț. Sclavia exista încă și viața omenească nu avea decât o valoare discutabilă și relativă. Se poate cumpăra mereu ceea ce cineva are dreptul de-a vinde și nu e nevoie decât de bani pentru distrugerea unui obiect care costă bani.

Singura legislație puternică a acestei epoci era aceea a bisericii și de aceea conciliile au luat cele mai dure măsuri

împotriva strigoilor și otrăvitorilor. Conciliul de la Orleans, ținut în 511, apăra în mod expres operațiunile divinatorii; Conciliul din Narbonne, din 589, i-a lovit pe vrăjitori printr-o excomunicare fără speranță și a ordonat ca ei să fie făcuți sclavi și vânduți în avantajul săracilor. Același Conciliu a ordonat biciuirea publică a *iubitorilor diavolului*, adică, fără îndoială, a celor care se ocupau cu asta, care-l respectau, care-l chemau, care-i atribuiău o parte din puterea lui Dumnezeu. Îi felicităm sincer pe discipolii contelui de M., contele de Miville, pentru a nu fi trăit în acele timpuri. În timp ce aceste lucruri se petreceau în Franța, un vizionar a venit să fondeze în Orient o religie și un imperiu. *Mahomed* era un viclean sau un halucinat? Pentru musulmani este încă un profet și pentru savanții care cunoșteau temeinic limba arabă, *Coranul* va fi mereu o capodoperă.

Mahomed era un om fără studii, un simplu conducător de cămile și a creat monumentul perfect al limbii țării sale. Succesele sale au putut trece drept miracole și entuziasmul războinic al succesorilor săi a primejduit, pentru un timp, libertatea întregii lumi; dar toate forțele Asiei s-au adunat într-o zi ca să înfrângă mânia de fier a lui Charles Martel. Acest războinic crud nu se ruga deloc atunci când trebuia să lupte; îi lipseau banii, obținea din mănăstiri și din biserici, acorda chiar beneficii ecleziastice soldaților. Dumnezeu, în opinia clerului, nu trebuia să-i binecuvânteze armele, astfel victoriile sale au fost atribuite magiei. Acest prinț a ridicat împotriva sa opinia religioasă, încât un venerabil personaj, Sfântul Eucher, episcop de Orleans, l-a vrut aruncat în infern. Sfântul episcop, atunci în extaz, învățat de un înger care îl conducea în spirit de-a lungul regiunilor de pe lumea cealaltă, pe care sfinții, căroră Charles Martel le jefuise sau le profanase bisericile, i-au interzis intrarea în cer, i-au luat corpul chiar de la înmormântare și l-au împins pe fundul prăpastiei. Eucher i-a spus lui Bonifaciu, episcop de Mayence, și lui Fulrad, șeful capelei regale a lui Pepin cel Brav, opinia despre această revelație. S-a deschis mormântul lui Charles Martel; corpul nu mai era în el, piatra interioară era înnegrită și ca și arsă, un fum înecăcios se răspândea și un șarpe enorm a ieșit din el. Bonifaciu a adresat lui Pepin cel Brav și lui

Carloman procesul verbal al exhumării sau, și mai curând, al deschiderii mormântului părintelui lor, invitându-i să profite de acest teribil exemplu și să respecte lucrurile sfinte. Dar era mai bine să respecti decât să profanezi astfel înhumarea unui erou, pe baza unei credințe a unui vis de a atribui infernului această muncă de distrugere atât de radicală și atât de repede împlinită prin moarte?

Sub domnia lui Pepin cel Brav, fenomene cu adevărat singulare s-au arătat public în Franța. Aerul era plin de figuri umane, cerul reflecta mirajele palatului, ale grădinilor, ale valurilor agitate, ale vaselor cu pânzele în vânt și ale armatelor rânduie în luptă.

Atmosfera semăna unui mare vis. Toată lumea putea să vadă și să distingă detaliile acestor tablouri fantastice. Era o epidemie care ataca organele vederii sau o perturbare atmosferică ce proiecta miraje în aerul condensat? Nu era mai curând o halucinație universală produsă de vreun principiu îmbătător și pestilențial, răspândit în atmosferă? Ceea ce ar da mai multă probabilitate acestei ultime supoziții este faptul că această viziune scotea din minți poporul; credeau că disting în aer vrăjitori care răspândeau cu mâinile prafurile răufăcătoare și otrăvurile. Câmpurile erau lovite de secetă, animalele sălbatice mureau și mortalitatea se extindea chiar deasupra oamenilor.

S-a răspândit atunci o poveste care trebuia să fi avut cu atât mai mult succes și credit, cu cât era mai extravagantă. Există atunci un cabalist faimos, numit Zedechias, care avea o școală de științe oculte și preda nu cabala, ci ipotezele amuzante căroră cabala le poate da locul și care formează partea ezoterică a acestei științe mereu ascunsă vulgului. Zedechias amuza, așadar, spiritele cu mitologia acestei fabuloase cabale. El povestea cum Adam, primul bărbat, creat la început într-o stare aproape spirituală, locuia deasupra atmosferei noastre, unde lumina făcea să se nască pentru el și după voia sa vegetațiile cele mai minunate; acolo era servit de o mulțime de ființe de cea mai mare frumusețe, create după imaginea bărbatului și a femeii, ale căror reflecții animate erau, și formate din cea mai pură substanță din elemente: acestea erau silfii, salamandrele, ondinele și gnomii,

dar aflate în starea de inocență; Adam nu domnea peste gnomi și ondine decât prin mijlocirea silfilor și salamandrelor, care, singure, aveau puterea de a se înălța până la paradisul său aerian.

Nimic nu egala fericirea cuplului primitiv, servit de silfi; aceste spirite muritoare erau de o incredibilă abilitate în a construi, a țese, a face să înflorească lumina în mii de forme mai variate, pe care imaginația cea mai strălucitoare și cea mai fecundă nu are timp să le conceapă.

Paradisul terestru, numit astfel pentru că se afla deasupra atmosferei pământului, era, deci, locul vrăjilor; Adam și Eva dormeau în palate de perle și safire, trandafirii apăreau în jurul lor și se răspândeau în covoare sub picioarele lor; ei alunecau pe apă în cochilii de sidef, trase de lebede, păsările le vorbeau cu o muzică dulce, florile se aplecau pentru a le mângâia; căderea i-a făcut să piardă totul aruncându-i pe pământ; corpurile materiale cu care au fost acoperiți, sunt piei de animale despre care se vorbește în Biblie. Ei s-au regăsit singuri și goi pe un pământ care nu se mai supunea capriciilor gândurilor lor; au uitat chiar viața edenică și nu au mai întrevăzut-o în amintirile lor decât ca pe un vis.

Între timp, deasupra atmosferei, regiunile paradisiace se întindeau mereu, locuite doar de silfi și de salamandre, care erau, prin urmare, gardienii domeniilor umane, precum valeții îndurerați care rămân în castelul unui stăpân, în a cărui întoarcere nu mai speră.

Imaginațiile erau pline de aceste minunate ficțiuni, odată ce apărură *mirajele* cerului și *figurile umane* în nori. Așadar, cu mai multă îndoială, silfii și salamandrele lui Zedechias au fost cei și cele care au venit să-și caute străvechii stăpâni; era confundat visul cu privegherea și numeroase persoane s-au crezut înălțate de ființele aeriene, așa cum printre noi se vorbește despre mobile însuflețite și despre manifestări fluidice.

Nebunia cucerea cele mai bune capete și în cele din urmă trebuia ca Biserica să intervină. Biserica iubește puțin comunicările supranaturale făcute în masă; revelațiile asemănătoare distrugând respectul dat autorității și lanțul ierarhic al învățaturii nu ar putea fi atribuite spiritului ordinii și luminii. Fantomele

norilor au fost așadar atinse și convinse de existența iluziilor infernului; poporul, doritor de a se agăța de cineva, se înălța oarecum împotriva vrăjitorilor.

Nebunia publică s-a încheiat printr-o criză de furie: oamenii necunoscuți, pe care-i întâlneau pe câmpuri, erau acuzați de a fi coborât din cer și erau omorâți fără milă; numeroși maniaci au mărturisit că fuseseră ridicați la cer de silfi sau de demoni; alții, care se lăudaseră deja cu asta, nu au mai dorit sau nu au mai putut să se dezică de acest lucru: erau arși, erau aruncați în apă și unii de-abia credeau, spune Garinet¹, și nu se știe cât de mulți au pierit în acest mod, în întreg regatul. Astfel, s-au destrămat normal dramele în care rolurile principale sunt jucate de ignoranță și de teamă.

Aceste epidemii vizionare s-au reprodus sub regii următori și întreaga autoritate a lui Carol cel Mare a trebuit să intervină pentru a calma agitația publică. Un edict, reînnoit de Ludovic cel Pios, i-a apărut pe silfi de acuzația de-a se fi arătat în cele mai mari pedepse. Se înțelege că, spre apărarea silfilor, aceste pedepse i-au atins pe cei care s-au lăudat că i-ar fi văzut și au sfârșit prin a nu-i mai vedea; vasele aeriene au reintrat în portul uitării și nimeni nu a mai pretins că a călătorit în cer.

Alte frenezii populare le-au înlocuit pe acestea și splendorile romanești ale regelui Carol cel Mare au furnizat legendelor atâtea alte minuni demne de crezut și alte minunății de povestit.

¹ Garinet, *Histoire de la magie en France*, 1818, vol. I. (n.a.)

Capitolul IV

LEGENDELE DOMNIEI LUI CAROL CEL MARE

Sabia vrăjită și cornul magic al lui Roland. Enchiridionul lui Leon al III-lea. Sabatul. Tribunalele secrete sau Dreptii Judecători. Dispozițiile capitulărilor împotriva vrăjitorilor. Cavalerismul rătăcitor.

Carol cel Mare este prințul veritabil al farmecelor și al feeriilor, domnia sa este asemenea unui popas solemn și strălucitor între barbarism și Evul Mediu; este o apariție de o maiestate și o grandoare care amintesc de pompele magice ale regatului lui Solomon, este o înviere și o profeție. Imperiul Roman reapare în toată splendoarea sa, închizând în el originile galice și france; de asemenea, în el se arată în avans, ca și într-o figură evocată și realizată prin divinație, imperiul perfect al vârstelor civilizației maturizate, imperiul încoronat de sacerdoție și spijinindu-și tronul pe altar.

Odată cu Carol cel Mare începe era cavalerismului și epopeea minunată a romanelor; cronicile domniei acestui prinț seamănă toate istoriei celor patru fii ai lui Aynion sau a fermecătorului Oberon. Păsările vorbesc pentru a readuce pe drumul cel bun armata franceză rătăcită prin păduri; uriași de bronz se ridică din apă și îi arată împăratului căile deschise ale Orientului. Roland, primul dintre paladini, posedă o sabie magică, botezată precum o creștină și numită *Durandal*; viteazul îi vorbește sabiei sale și ea pare să-l înțeleagă, nimic nu rezistă în fața efortului sabiei supranaturale. Roland posedă și un corn de fildeș atât de artistic făcut încât cel mai mic suflu produce în el un sunet care se aude pe o rază de douăzeci de leghe și care face să se cutremure munții; când Roland moare în fața lui Roncevaux, mai degrabă zdrobit decât învins, el se ridică din nou, asemenea unui uriaș, sub un potop de arbori și pietre căzătoare, sună din corn și sarazinii o iau la fugă. Carol cel Mare, care este la mai mult de

zece leghe de acel loc, aude cornul lui Roland și vrea să alerge în ajutorul lui; dar este împiedicat de către trădătorul Ganelon, care a vândut armata franceză barbarilor. Roland, văzându-se abandonat, o cuprinde încă o dată pe Durandal a sa și apoi, adunându-și toate forțele, lovește cu ambele mâini sabia de un sfert din muntele de care speră să o spargă ca să nu o lase să cadă în mâinile trădătorilor; sfertul de munte a fost sfărâmat fără ca Durandal să fie ciobită. Roland o strânge la pieptul său și moare cu o expresie superioară și mândră, încât sarazinii nu îndrăznesc să coboare pentru a se apropia de el și lansează, încă tremurând, un potop de săgeți asupra învingătorului lor, care nu mai trăiește.

Dăruind papalității un tron și a primit de la ea imperiul lumii, Carol cel Mare este cel mai grandios dintre personajele istoriei noastre.

Am vorbit despre *Enchiridion*, această cârtică ce cuprinde printre cele mai frumoase rugăciuni creștine caracterele cele mai ascunse ale cabalei. Tradiția ocultă atribuie această cârtică lui Leon al III-lea și afirmă că ea a fost dată de către pontif lui Carol cel Mare, drept cel mai rar dintre toate darurile. Proprietarul absolut al acestei cărți și care știe să se servească de ea cu demnitate trebuia să fie stăpânul lumii. Această tradiție nu poate fi disprețuită.

Ea presupune:

1. Existența unei revelații primitive și universale, care explică toate secretele naturii și care se armonizează cu toate misterele grației, împacând rațiunea cu credința, deoarece ambele sunt fiicele lui Dumnezeu și contribuind la luminarea inteligenței prin dubla lor lumină.

2. Necesitatea prin care totul a fost mereu redus la a ascunde această revelație față de mulțime, de teamă ca aceasta să nu abuzeze de ea, interpretând-o eronat, și ca să nu se servească, împotriva credinței, de forțele rațiunii sau chiar ale puterilor credinței pentru a tulbura rațiunea pe care poporul simplu nu o înțelege bine vreodată.

3. Existența unei tradiții secrete, care rezervă suveranilor pontifi și stăpânilor temporari ai lumii, cunoașterea acestor mistere.

4. Perpetuarea anumitor seimne sau pantacle, ce exprimă aceste mistere într-o manieră hieroglifică, cunoscută doar de către adepți.

Enchiridionul ar fi o culegere de rugăciuni alegorice, având drept chei pantaclele cele mai misterioase ale cabalei. Descriem aici figura principalelor pantacle ale *Enchiridionului*.

Primul, care este gravat chiar pe coperta cărții¹, reprezintă un triunghi echilateral inversat, înscris într-un cerc dublu. Pe acest triunghi sunt scrise, pentru a forma taul profetic, cele două cuvinte *יהוה*, Elohim, și *הוּאֵבָצ*, Sabaoth, care înseamnă Dumnezeuul armatelor, echilibrul forțelor naturale și armonia numerelor. Pe cele trei laturi ale triunghiului sunt cele trei nume mari *יהוה*, Jehova, *יְהוָה*, Adonai, *אֱלֹהִים*, Agla; deasupra numelui Jehova este scris în latină *formatio*, deasupra celui de Adonai, *reformatio*, și deasupra lui Agla, *transformatio*. Astfel, creația este atribuită Tatălui, mântuirea sau reforma Fiului și sfințirea sau transformarea, Sfântului Duf, urmând legile matematice ale acțiunii reacției și ale echilibrului. Jehova este, de asemenea, geneza sau formarea doctrinei prin semnificația elementară a celor patru litere ale tetragramei sacre; Adonai este realizarea acestei doctrine în formă umană, în Dumnezeu vizibil, care este Fiul lui Dumnezeu sau omul perfect; și Agla, după cum l-am explicat, de altfel, pe larg, exprimă sinteza cabalistică, indicând clar, prin hieroglificele din care este format Numele, triplul secret al mării lucrări.

Al doilea pantaclu este un cap cu trei fețe, încoronat cu o tiară și ieșind dintr-un vas plin cu apă. Cei care sunt inițiați în misterele Zoharului înțeleg alegoria acestui cap.

Al treilea este triunghiul dublu care formează Steaua lui Solomon.

Al patrulea este sabia magică, cu această legendă: *Deo duce, comite ferro*², emblemă a mării arcan și a puterii totale a inițiatului.

¹ Pe coperta ediției princeps (1860) figurează desenul evocat. (n.t.)

² Dumnezeu este călăuzitorul nostrum. (n.t.)

Al cincilea este problema croielii omenești a Salvatorului, rezolvată prin numărul patruzeci: acesta este numărul teologic al sephirotelor, multiplicat prin cel al realizărilor naturale.

Al șaselea este pantaclu spiritului, reprezentat de osemintele care formează două E-uri și două T-uri.

Al șaptelea, și cel mai important, este marea monogramă magică, care explică *Claviculele lui Solomon*, tetragrama, semnul labarumului și al cuvântului suprem al adepților (vezi *Doctrina și Ritualul înaltei Magii*, explicarea figurilor din volumul I). Acest caracter se citește întorcând pagina ca pe o roată și se pronunță rota, tarot sau tora (vezi Guillaume Postel, *Clavis absconditorum a constitutione mundi*).

Litera A este adesea înlocuită în acest caracter de numărul literei, care este 1.

Se găsesc, de asemenea, în acest semn figura și valoarea celor patru embleme hieroglifice ale tarotului, bastonul, cupa, sabia și dinarul. Aceste patru hieroglife elementare se regăsesc peste tot în monumentele sacre ale egiptenilor și Homer le-a prezentat în descrierea scutului lui Ahile, plasându-le în aceeași ordine ca și autorii *Enchiridionului*.

Dar aceste explicații ar trebui să le susținem prin toate experimentele lor, am antrena aici, pe lângă subiectul nostru, și am avea nevoie de o lucrare specială pe care sperăm să o punem în ordine și să o publicăm într-o zi.

Sabia sau pumnalul magic, figurat în *Enchiridion*, pare să aibă simbolul secret al tribunalului dreptilor judecători. În fine, această spadă este făcută în formă de cruce, este ascunsă și parcă acoperită de legendă; doar Dumnezeu o conduce și cel care lovește nu trebuie să dea socoteală de loviturile sale nimănui. Teribilă amenințare și nu mai puțin un teribil privilegiu! În fine, pumnalul *vehmic* îi atinge din umbră pe cei vinovați, a căror crimă însăși rămâne adesea necunoscută. De ce fapte se leagă această înspăimântătoare faptă de justiție? Acum trebuie să pătrundem în umbrele pe care istoria nu a putut să le lămurească și să cerem de la tradiții și legende o lumină pe care știința nu ne-o dă.

Drept judecătorii a fost o societate secretă opusă, prin interesul pentru ordine și guvernare, societăților secrete anarhice și revoluționare.

Superstițiile sunt îndărătnice și druidismele degenerate au aruncat rădăcini profunde în pământurile sălbatice ale Nordului. Insurecțiile frecvente ale saxonilor atestau un fanatism mereu neastâmpărat și faptul că forța morală era neputincioasă pentru reprimare; toate cultele învinse, păgânismul roman, idolatria germană, ranchiuna evreiască, se uneau contra creștinismului victorios. Întâlniri nocturne aveau loc și conjurații cimentau aici alianța lor, prin sângele victimelor umane: un idol panteist cu coarne de țap și cu forme monstruoase prezida festivitățile pe care le putem numi *agapele urii*. *Sabatul*, într-un cuvânt, se celebra încă în toate pădurile și în toate deșerturile provinciilor încă sălbatice; adepții apăreau aici mascați și de nerecunoscut; întrunirea își mărea luminile și se dispersa înainte de zorii zilei; vinovații erau peste tot și în nicio parte nu puteai să-i prinzi. Carol cel Mare le-a rezolvat combătându-le cu propriile arme.

De altfel, în același timp, tiraniile feudale conspirau cu sectarii contra autorității legitime: vrăjitorii erau prostituatele castelelor; bandiții inițiați în sabat împărțeau cu seniorii fructul jafului lor; dreptățile feudale erau vândute celui care oferea mai mult și treburile publice nu apăsau cu toată greutatea lor decât pe cei slabi și pe cei săraci.

Carol cel Mare a trimis în Westfalia, unde răul era cel mai mare, agenți devotați însărcinați cu o misiune secretă. Acești agenți i-au atras și i-au obligat prin jurământ și prin supraveghere mutuală tot ceea ce era energic printre oprimați, tot ceea ce iubea încă dreptatea, fie printre oamenii de rând, fie printre nobili; ei au dezvăluit adepților lor puterile depline pe care le aveau de la împărat și au instituit tribunalul dreptilor judecători.

Era o poliție secretă care avea drept de viață și de moarte. Misterul care înconjura judecățile, rapiditatea execuțiilor, totul frapa imaginația acestor popoare încă barbare.

Sfântul Vehm a luat proporții gigantice; tremurau amintindu-și de aparițiile oamenilor mascați, citațiile bătute în cuie la

porțile celor mai puternici seniori, chiar în mijlocul supravegheților și orgiilor lor, șefii tâlharilor găsiți morți, cu teribilul pumnal cruciform în piept, și de pe banda atașată pumnalului se extrăgea judecata *Sfântului Vehm*.

Acest tribunal simula la aceste reuniuni formele cele mai fantastice: vinovatul citat la o anumită răscruce trasată acolo era prins de un om negru care îl lega la ochi și-l conducea în tăcere; era mereu seară, la o oră târzie, căci hotărârea nu se pronunța decât la miezul nopții.

Criminalul era dus într-unul din vastele subterane; o singură voce îl interoga; apoi, i se lua eșarfa din jurul ochilor: subteranul se lumina în toate adâncimile sale și se vedeau dreptii judecători, îmbrăcați toți în negru și mascați. Sentințele nu erau întotdeauna mortale, de vreme ce se știa cum se petreceau lucrurile, fără ca vreodată, vreun drept judecător să fi revelat ceea ce e, pentru că moartea îl lovea imediat chiar și pe revelator.

Aceste întâlniri formidabile erau uneori atât de numeroase, încât semănau unei armate de exterminatori: într-o noapte, împăratul Sigismund însuși a prezidat *Sfântul Vehm* și mai mult de o mie de drepti judecători stăteau în cerc în jurul lui.

În 1400, existau în Germania o sută de mii de drepti judecători. Oamenii de rea credință se temeau de părinții lor și de prieteni. „Dacă ducele Adolphe de Sleiswyk vine să-mi facă o vizită, spunea într-o zi Guillaume de Brunswick, va trebui să-l spânzur dacă nu vreau să fiu spânzurat.“

Un prinț din aceeași familie, ducele Frederic de Brunswick, care a fost împărat la un moment dat, refuzase să se supună unei citații a drept judecătorilor; nu mai ieșea decât înarmat și înconjurat de gărzi; dar, într-o zi, s-a îndepărtat puțin de suita sa și a avut nevoie să se debaraseze de o parte din armura sa: nu a mai fost văzut reîntorcându-se. Gărzile au intrat în mica pădure în care ducele voise să fie singur pentru un moment; nefericitul murea, având în rinichi pumnalul *Sfântului Vehm* și sentința agățată de pumnal. S-au uitat în toate părțile și au văzut un om mascat care se retrăgea mergând cu un pas solemn... Nimeni nu a îndrăznit să-l urmărească!

S-a imprimat în *Reichsthaer-ul* lui Müller codul curții vehmice, regăsit în arhivele antice ale Westfaliei; iată titlul acestui vechi document:

„Codul și statuturile sfântului tribunal secret al drept judecătorilor din Westfalia, care au fost stabilite în anul 772, de către împăratul Carol cel Mare, precum și prevăzutele statute au fost corectate în 1404 de către regele Robert, care a făcut în numeroase puncte modificări și măriri care cereau administrarea justiției în tribunalele iluminărilor, după cele ce a acoperit cu autoritatea sa.“

O atenționare plasată pe prima pagină protejează prin pedeapsa cu moartea de orice necunoscător, de acțiunea de a-și arunca ochii pe această carte.

Numele de *iluminați*, care e dat aici afiliaților tribunalului secret, revelează întreaga lor misiune: ei trebuiau să-i urmeze din umbră pe adoratorii tenebrelor, îi purtau cu vorba pe cei care conspirau împotriva societății, în favoarea misterului; dar erau soldații ocuți ai luminii, trebuiau să facă să strălucească ziua peste toate urzelile criminale și aceasta semnifica această splendoare neașteptată care ilumina tribunalul în timp ce se pronunța o sentință.

În timpul lui Carol cel Mare, dispozițiile publice ale legii autorizau acest război sfânt contra tiranilor nopții. Se poate vedea în *Capitularii* cum erau pedepsiți vrăjitorii, ghicitorii, magicienii, înnodătorii de legături, cei care-l evocă pe diavol și otrăvitorii cu ajutorul pretinselor băuturi magice de iubire.

Aceleași legi interzic în mod expres să tulburi aerul, să stârnești furtuni, să fabrici caractere și talismane, să răstorni destinele, să faci farmece, să practici vrăjitoriile, fie asupra oamenilor, fie asupra turmelor.

Vrăjitorii, astrologii, ghicitorii, necromanții, matematicienii ocuți sunt declarați dezgustători și sortiți acelorași pedepse ca și otrăvitorii, hoții și asasinii.

Această severitate era de înțeles dacă ne amintim că am vorbit despre riturile oribile ale magiei negre și ale sacrificiilor infanticide; pericolul trebuia să fi fost mare, de vreme ce reprezentarea se manifesta sub forme atât de variate și atât de severe.

O altă instituție care crește din aceleași surse ca și *Sfântul Vehm* a fost *cavaleria rătăcitoare*. Cavalerii rătăcitori erau niște tipuri de drept judecători care apelau la Dumnezeu și la lancea lor pentru toate nedreptățile castelanilor și ale răutății necromanilor. Aceștia erau misionari înarmați, care îi atacau pe necredincioși după ce au fost înzestrați cu semnul crucii; astfel că ei meritau amintirea unei anume doamne nobile și sanctificau iubirea prin martiriul unei vieți în întregime devotată.

Suntem deja departe de curtezanele păgâne cărora li se sacrificau sclave și pentru care cuceritorii lumii antice ardeau orașele! Pentru doamnele creștine era nevoie de alte sacrificii; trebuie să-ți fi expus viața omului neputincios și celui oprimat, trebuie să fi eliberat captivii, trebuie să fi pedepsit pe profanatorii celor sfinte și atunci, aceste frumoase și pure doamne cu fuste heraldice, cu mâini delicate și palide, aceste madone vioaie și mândre precum crinul, care revin de la biserică, cu cărțile orelor sub braț și cu mătăniile la centură, își vor da jos vălul brodat cu aur sau argint și-l vor dărui drept eșarfă cavalerului îngenucheat în fața lor, care le invită gândindu-se la Dumnezeu!

Nu ne mai amintim de greșelile Evei, ele sunt de mii de ori iertate și compensate prin această grație inefabilă a nobilelor fiice ale Mariei!

Capitolul V

MAGICIENII

Excomunicarea regelui Robert. Sfântul Ludovic și rabinul Jechiel.
Lampa magică și cuiul fermecat. Albert cel Mare și minunile sale.
Androidul. Toiagul Sfântului Toma d'Aquino.

Dogma fundamnetală a înaltei științe, cea care consacra legea eternă a echilibrului, își obținuse creația deplină în constituirea lumii creștine. Două coloane vii susțineau edificiul civilizației: papa și împăratul.

Dar imperiul se divizase scăpând din mâinile slabe ale lui Ludovic cel Blajin și ale lui Carol cel Pleșuv. Puterea temporală, abandonată șanselor cuceririi sau ale intrigii, și-a pierdut unitatea providențială care o pune în armonie cu Roma. Papa a trebuit să intervină frecvent, asemenea unui mare justițiar, și, cu riscurile și pericolele sale, a reprimat lăcomia și curajul atâtor suverani divizați.

Excomunicarea era pe atunci o durere teribilă, pentru că era sancționată de către credințele universale și producea, printr-un efect misterios al acestui lanț magnetic de reprobări, fenomene care înfricoșau mulțimea. În acest fel, după ce a suportat această durere teribilă în urma unui mariaj nelegitim, Robert cel Pios a devenit tatăl unui copil monstruos, asemănător acelor figuri de demon pe care Evul Mediu știa să le facă diforme în totalitate și în mod ridicol. Acest trist fruct al unei uniuni interzise atesta cel puțin torturile conștiinței și visele de teroare care o tulburau pe mamă. Robert a văzut în asta o dovadă a mâniei lui Dumnezeu și s-a supus sentinței pontificale: a renunțat la o căsătorie pe care Biserica o declara incestuoasă; a repudiat-o pe Berta pentru a se căsători cu Constance din Povența și nu a depins decât de el să vadă în moravurile suspecte și în caracterul mândru al noii soții o a doua pedeapsă a cerului.

Cronicarii acelei vremi par să iubească mult legendele diabolice, dar, povestindu-le, dau dovadă mai mult de credulitate

decât de bun gust. Toate coșmarurile călugărilor, toate visele bolnăvicioase ale măicuțelor sunt considerate apariții reale. Sunt fantasmagorii dezgustătoare, alocuțiuni stupide, transfigurări imposibile cărora nu le lipsește decât verva artistică a lui Callot și a lui Cyrano de Bergerac pentru a fi amuzante. Nimic din toate astea, de la domnia lui Robert până la cea a Sfântului Ludovic nu ni se pare demn de povestit.

Sub domnia Sfântului Ludovic a trăit faimosul rabin Jechiel, mare cabalist și fizician remarcabil. Tot ceea ce se spune despre lampa sa și despre cuiul său magic dovedește că descoperise electricitatea, sau, cel puțin, îi cunoștea principiile de utilizare; pentru că această cunoaștere, la fel de veche precum magia, se transmitea asemenea unei chei a înaltei inițieri.

Când venea noaptea, o stea strălucitoare apărea în odaia lui Jechiel; lumina era atât de vie că nu o puteam privi direct fără a orbi, ea proiecta o rază nuanțată în culorile curcubeului. Nu putea fi nici slăbită, nici stinsă și se știa că nu este alimentată cu ulei nici cu vreo altă substanță combustibilă dintre cele cunoscute pe atunci.

Când un nepoftit sau un curios rău intenționat încerca să intre la Jechiel și insista cu bătai în ușă, rabinul lovea un cui care era înfipt în cabinetul său și făcea să scapere atunci atât din vârful cuiului cât și din ciocanul ușii o scânteie albăstruie și nesăbuitul era scuturat în asemenea hal încât cerea îndurare și avea impresia că pământul se deschidea sub picioarele sale.

Într-o zi, o mulțime ostilă s-a adunat la ușă murmurând și amenințând: se țineau unii de brațele altora pentru a rezista comotiei și pretinsului cutremur. Cel mai curajos a scuturat clanța ușii cu furie. Jechiel și-a atins cuiul. Dintr-odată agresorii s-au răsturnat unii peste alții și au fugit țipând ca și cum ar fi fost arși; erau siguri că au simțit pământul deschizându-se și înghițindu-i până la genunchi, nu știau cum au ieșit; dar pentru nimic în lume nu s-ar fi întors să mai bată la ușa vrăjitorului. Jechiel își câștigase astfel liniștea prin teroarea pe care o răspândea.

Sfântul Ludovic, care, pentru a fi un mare catolic nu era cu nimic mai puțin un mare rege, a dorit să îl cunoască pe Jechiel; l-a chemat la curtea sa, a avut mai multe întâlniri cu el, l-a

protejat împotriva inamicilor săi și nu a încetat, atât timp cât a trăit, să îi arate stimă și să îi facă doar bine.

Chiar în acea epocă, Albert cel Mare a fost considerat de popor drept marele stăpân al tuturor magicienilor. Cronicarii asigură că el poseda piatra filozofală și că ajunsese, după treizeci de ani de muncă, la soluția problemei androidului; și anume că fabricase un om artificial, viu, vorbitor și răspunzând la toate întrebările cu o asemenea precizie și cu o asemenea subtilitate, că Toma d'Aquino, supărat că nu îl putea reduce la tăcere, l-a strivit cu o lovitură de baston. Așa sună povestea populară: să vedem ce semnificație are.

Misterul formării omului și al apariției sale primitive pe pământ i-a preocupat mereu pe curioșii care caută secretele naturii. Într-adevăr, omul apare ultimul din lumea fosilă și zilele creației lui Moise au depus rămășițele succesive, atestând că acele zile au fost lungi epoci: deci cum s-a format umanitatea?

Geneza ne spune că Dumnezeu l-a făcut pe primul om din lut și că i-a insuflat viața; nu ne îndoim vreo clipă de adevărul acestei aserțiuni. Totuși, departe de noi ideea eretică și antropomorfă a unui Dumnezeu șlefuit argila cu mâinile sale. Dumnezeu nu are mâini, este un spirit pur și își realizează creațiile unele din altele prin forțele pe care le conferă naturii. Deci, dacă Domnul l-a scos pe Adam din lut, trebuie să înțelegem că omul a ieșit din pământ sub influența lui Dumnezeu dar într-un mod natural. Numele de Adam în ebraică desemnează un pământ roșu; dar ce ar fi putut fi acest pământ roșu? Iată ce căutau alchimiștii: în așa fel încât marca creație nu era secretul transmutărilor metalelor, rezultatul indiferent și accesoriu, era arcanul universal al vieții, era căutarea punctului central al transformării în care lumina se face materie și se condensează într-un pământ care conține în ea principiul mișcării și al vieții; era generalizarea fenomenului care acorează sângele în roșu prin crearea acestor nenumărate globule magnetizate ca lumile și vii ca animalele. Metalele erau, pentru discipolii lui Hermes, sângele coagulat al pământului trecând, asemenea sângelui omului, de la alb și negru la stacojiu, urmând munca luminii. A repune acest fluid în mișcare cu ajutorul

căldurii, și a-i reda fecunditatea colorată a luminii prin intermediul electricității, aceasta era prima parte a operei înțelepților; dar finalul era mai dificil și mai sublim, era vorba de a regăsi pământul adamic, sângele coagulat al pământului viu; și visul suprem al filozofilor era de a termina opera lui Prometeu imitând creația lui Dumnezeu, adică a da naștere unui om copil al științei, așa cum Adam a fost copilul Atotputerniciei Divine: acest vis era smintit poate, dar era frumos.

Magia neagră, care imită mereu magia luminii, dar luând-o în sens invers, s-a preocupat la fel de mult de android, căci dorea să facă din el instrumentul pasiunilor sale și oracolul infernului. Pentru aceasta trebuia să violenteze natura și să supună un soi de ciupercă veninoasă plină de răutate umană concentrată, o realizare vie a tuturor crimelor. Astfel au căutat mandragora sub lațul spânzuraților; era smulsă de un câine care era legat la rădăcina acesteia și care era lovit mortal: câinele trebuia să smulgă mandragora în convulsiile agoniei. Sufletul câinelui trecea atunci în plantă și atrăgea și sufletul spânzuratului... dar sunt destule orori și absurdități. Curioșii unei asemenea științe pot consulta grimoarul popular cunoscut la sate sub numele de *Micul Albert*: ei vor descoperi acolo cum se poate face mandragoră sub forma unui cocoș cu chip de om. Stupiditatea acestor rețete frizează mârșăvia și, într-adevăr, nu putem insulta voluntar natura fără a răsturna în același timp toate legile rațiunii.

Albert cel Mare nu era nici ucigaș de copii, nici de zei, el nu a comis nici crima lui Tantale, nici pe cea a lui Prometeu, dar a încercat să creeze și să înzestreze cu de toate această teologie pur scolastică, ivită din categoriile lui Aristotel și din sentințele lui Pierre Lombard, această logică a silogismului care argumentează în loc să raționeze și care găsește răspuns la toate subtilizând termenii. Este mai puțin o filozofie decât un automat filozofic, răspunzând ca un arc și derulându-și tezele asemenea mișcării unui mecanism pe roți; nu mai era verbul uman, era strigătul monoton al unei mașini, cuvântul neînsuflețit al unui android; era precizia fatală a mecanicii, în locul liberei aplicări a necesităților raționale. Sfântul Toma d'Aquino a spart cu o singură lovitură toată construcția aceasta de cuvinte ridicată

anterior, proclamând imperiul etern al rațiunii prin această sentință magnifică pe care o cităm adesea: „Un lucru nu este drept pentru că îl vrea Dumnezeu, ci Dumnezeu îl vrea pentru că este drept.“ Consecința apropiată a acestei propoziții era următoarea, argumentând-o mai mult sau mai puțin: „Un lucru nu este adevărat pentru că a fost spus de Aristotel, ci Aristotel nu l-a putut spune în mod rațional decât dacă era adevărat. Așadar, căutați mai întâi adevărul și dreptatea și știința lui Aristotel vă va fi oferită din plin.“

Aristotel, însuflețit de scolastică, era adevăratul android al lui Albert cel Mare; și toiagul magistral al Sfântului Toma d'Aquino a fost doctrina *Sumei teologice*, capodoperă de forță și de rațiune pe care o vom studia încă în școlile noastre de teologie când vom dori să revenim cu seriozitate la studiile sănatoase și însemnate. Cât despre piatra filozofală transmisă de către Sfântul Dominic lui Albert cel Mare și de către acesta din urmă Sfântului Toma d'Aquino, trebuie să înțelegem doar baza filozofică și religioasă a ideilor epocii. Dacă Sfântul Dominic ar fi știut să facă Marea Operă, ar fi cumpărat pentru Roma imperiul lumii, din motivul căruia invidia Biserica, și ar fi folosit, pentru a încălzi creuzetele, focul care a ars atâția eretici. Sfântul Toma d'Aquino preschimba în aur tot ceea ce atingea, la sensul figurat desigur și asociind acest aur cu emblema adevărului. Avem aici ocazia de a spune câteva cuvinte încă despre *știința hermetică* cultivată din primele secole creștine de către Ostanes, Romarius, regina Cleopatra, arabii Geber, Alfarabius și Saimana, Morien, Artepheus, Aristaeus. Această știință, luată la modul absolut, se poate numi *cabala* creatoare sau *magia operelor*; ea are, prin urmare, trei grade analoage: creația *religioasă*, creația *filozofică*, creația *fizică*. Creația religioasă este fundația durabilă a imperiului și a sacerdotului; creația filozofică este stabilirea unei doctrine absolute și o învățătură ierarhică; creația fizică este descoperirea și aplicarea în microcosmos, sau în lumea mică, a legii creatoare care populează fără întrerupere marele univers.

Această lege este cea a mișcării combinate cu substanța, a fixului cu volatilul, a umedului cu solidul; această mișcare are

drept principiu impulsul divin și ca instrument lumina universală, eterată în infinit, astrală în stele și planete, metalică, specifică sau mercurială în metale, vegetală în plante, vitală în animale, magnetică sau personală în oameni.

Această lumină este chintesența lui Paracelsus, care se găsește în stare latentă și în stare radiantă în toate substanțele create; această chintesență este adevăratul elixir al vieții care se extrage din pământ prin cultură, din metale prin încorporare, rectificare, exaltare și sinteză, din plante prin distilare și coacere, din animale prin absorbție, din oameni prin naștere, din aer prin respirație, ceea ce l-a determinat pe Aristotel să spună că trebuie să luăm aerul din aer; pe Khunrath că e nevoie de mercurul viu al omului perfect format din androgin; pe aproape toți că trebuie să extragem din metale medicina metalelor și că această medicină, în fond aceeași pentru toate regnurile, este totuși gradată și specificată urmând formele și speciile. Folosirea acestei medicine trebuia să fie triplă: prin simpatie, prin repulsie sau prin echilibru. Chintesența gradată nu era decât auxiliară forțelor; medicina fiecărui regn trebuia să se tragă din acel regn cu adăugarea chiar a principiului mercur, terestru sau mineral și a mercurului viu sintetizat sau a magnetismului uman.

Acestea sunt rezumatele cele mai scurte și cele mai rapide ale acestei științe vaste și profunde asemenea cabalei, misterioase asemenea magiei, reale asemenea științelor exacte, dar criticate de către lăcomia adesea dezamăgită a falșilor adepți și obscuritățile cu care adevărații înțelepți și-au acoperit teoriile și lucrările.

Capitolul VI

PROCESE CELEBRE

Trei procese celebre. Templierii, Ioana d'Arc și Gilles de Laval.
Seniorii din Raitz.

Societățile lumii vechi au pierit din cauza egoismului materializat în caste, care, imobilizându-se și lăsând mulțimile într-o reprobare fără speranță, au pus puterea în mâinile unui număr mic de aleși ai acestei mișcări circulatorii care este principiul progresului, al mișcării și al vieții. O putere fără antagonism, fără concurență și, prin urmare, fără control, le-a fost funestă regalităților sacerdotale; republicile, pe de o parte, au pierit în urma conflictului libertăților care, în absența oricărei îndatoriri ierarhice și aspru sancționată, nu mai sunt decât tot atâtea tiranii rivale unele cu altele. Pentru a găsi un mijloc stabil între cele două prăpastii, ideea hierofanților creștini fusese de a crea o societate dedicată abnegației prin mărturisirile solemne, protejată prin reguli severe, recrutată prin inițiere și care, unică depozitară a acestor mari secrete religioase și sociale, va face regi și pontifi fără a se expune ea însăși la corupțiile puterii. Acolo era secretul acestei împărății a lui Iisus Hristos care, fără a fi din această lume, îi guverna toate mărețiile.

Această idee prezida la fundația marilor ordine religioase atât de des în război cu autoritățile seculare, fie ecleziastice, fie civile; creația sa a fost de asemenea visul sectelor dizidente ale gnosticilor sau ale iluminaților care pretindeau că își leagă credința de tradiția primitivă a creștinismului Sfântului Ioan. Ea a devenit într-un final o amenințare pentru biserică și pentru societate, când o ordine bogată și desfrănată, inițiată în doctrinele misterioase ale cabalei, a părut dispusă să se întoarcă împotriva autorității legitime a principiilor conservatoare ale ierarhiei și a amenințat lumea întreagă cu o revoluție uriașă.

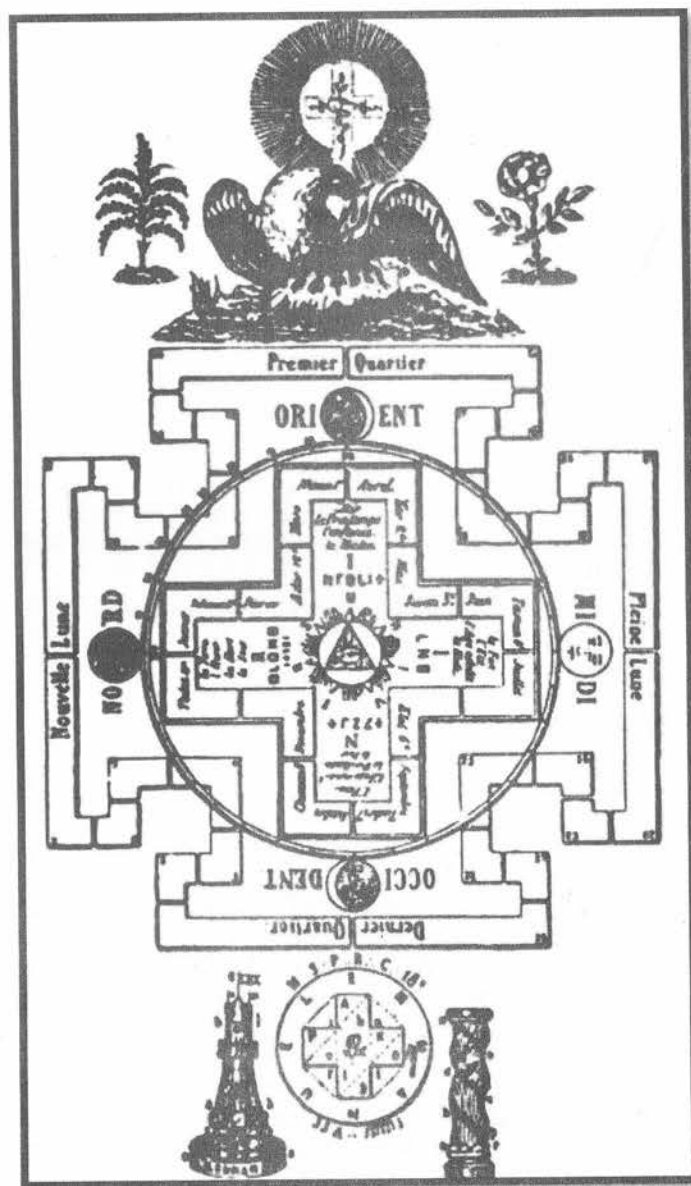

Fig. 13. Crucea filozofică sau planul celui de-al treilea templu.

Templierii, a căror istorie este atât de greșit cunoscută, au fost acești conspiratori teribili și este timpul să dezvăluim secretul căderii lor, pentru a absorbi memoria lui Clement al V-lea și a lui Filip cel Frumos.

În anul 1118, *nouă cavaleri* cruciați în Orient, printre care Geoffroi de Saint-Omer și Hugues de Payens, s-au consacrat religiei și au depus jurământ în fața patriarhului Constantinopolului, sediu mereu ostil, în mod secret sau public, celui din Roma de pe vremea lui Photius. Scopul mărturisit al templierilor era de a proteja creștinii care veneau să viziteze locurile sfinte; scopul lor secret era reconstrucția templului lui Solomon după modelul propovăduit de Ezechiel.

Această reconstrucție, formal prezisă de către misticii evrei ai primelor secole, devenise secretul patriarhilor din Orient. Templul lui Solomon, reconstruit și consacrat cultului catolic, devenea, într-adevăr, metropola universului. Orientul îl ducea spre Occident și patriarhii Constantinopolului puneau stăpânire pe papalitate.

Pentru a explica numele de templieri dat acestui ordin militar, istoricii pretind că Baudoin al II-lea, rege al Ierusalimului, le dăduse o casă situată în apropierea templului lui Solomon. Dar ei comit acolo un mare anacronism, pentru că în acea epocă nu doar că Templul lui Solomon nu mai exista, dar nu mai rămânea piatră peste piatră din cel de-al doilea templu construit de către Zorobabel pe ruinele primului și ar fi fost greu de indicat locul unde fusese acesta.

Trebuie să conchidem că acea casă dată templierilor de către Badouin nu era situată în apropiere de templul lui Solomon, ci în apropierea terenului pe care acești misionari secreți și înarmați ai patriarhului Orientului aveau intenția să îl reconstruiască.

Templierii folosiseră drept modele Biblia, masonii războinici ai lui Zorobabel, care lucrau ținând sabia într-o mână și mistria în cealaltă. Din acest motiv, sabia și mistria au fost însemnele templierilor, care mai târziu, după cum vom vedea, se vor ascunde sub numele de frați masoni. Mistria templierilor este cvadruplă și lamele triunghiulare sunt dispuse în formă de cruce, ceea ce compune un pantaclu cabalistic cunoscut sub numele de *Crucea Orientului*.

Gândirea secretă a lui Hugues de Payens, în timp ce fonda Ordinul, nu fusese tocmai de a servi ambiției patriarhilor din

Constantinopol. Exista în acea vreme în Orient o sectă de creștini ioaniți, care pretindeau că sunt singurii inițiați în adevăratele mistere ale religiei Salvatorului. Ei afirmă că știu istoria reală a lui Iisus Hristos și, adoptând în parte tradițiile evreiești și povestirile Talmudului, spuneau că faptele povestite în Evanghelii nu sunt decât alegorii a căror cheie este oferită de Sfântul Ioan prin cuvintele: „*am putea umple lumea de cărți cu vorbele și faptele lui Iisus Hristos*“, afirmație care, după părerea lor, nu ar fi decât o exagerare, dacă nu ar fi vorba, într-adevăr, despre o alegorie și despre o legendă pe care o putem ramifica și prelungi la nesfârșit.

În ceea ce privește faptele istorice și reale, iată ce povestesc ioaniții:

„O tânără din Nazaret, pe nume Miriam, logodită cu un tânăr din tribul său, pe nume Jochanan, a fost surprinsă de un așa-numit Pandira, sau Panther, care a abuzat de ea după ce a intrat în camera acesteia folosind hainele și numele logodnicului său. Jochanan, cunoscându-i suferința, a părăsit-o fără să o compromită, din moment ce ea era de fapt nevinovată, și tânăra a născut un fiu care a fost numit Josuah sau Iisus.

Acest copil a fost adoptat de către un rabin, pe nume Iosif, care l-a luat cu el în Egipt; acolo a fost inițiat în științele secrete, iar preoții lui Osiris, recunoscând în el adevărata încarnare a lui Horus, promisă de mult timp adeptilor, l-au numit suveran pontif al religiei universale.

Josuah și Iosif au revenit în Iudeea unde știința și virtutea tânărului nu au întârziat să stârnească invidia și ura preoților, care i-au reproșat în mod public nelegitimătatea nașterii sale.

Josuah, care își iubea și își venera mama, și-a întrebat maestrul și a aflat toată istoria crimei lui Pandira și a nefericirii lui Miriam. Prima sa mișcare a fost să o renege public spunându-i cu ocazia unei serbări de nuntă:

„Femeie, ce avem în comun noi doi?“, dar, apoi, gândindu-se că o biată femeie nu trebuie pedepsită după ce a suferit ceea ce nu putea împiedica, a strigat: „Mama mea nu a păcătuit, nu și-a pierdut inocența; este fecioară și totuși este mamă; să aibă parte de o fericire dublă. Cât despre mine, eu nu am tată pe pământ. Sunt Fiul lui Dumnezeu și al umanității!“

Nu vom continua această ficțiune deranjantă pentru inimile creștine; ne mulțumim a spune că ioaniții mergeau până la a-l face

pe Sfântul evanghelist Ioan responsabil de această pretinsă tradiție și îi atribuiă acestui apostol fundamentarea Bisericii lor secrete.

Marii pontifi ai acestei secte luau titlul de Hristos și pretindeau că descind din Sfântul Ioan printr-o transmitere neîntreruptă a puterii. Cel ce își aroga, pe vremea fondării Ordinului Templului, aceste privilegii imaginare se numea Theoclet; el l-a cunoscut pe Hugues de Payens, el l-a inițiat în misterele și în speranțele pretensei sale Biserici; l-a sedus cu idei de suveran sacerdot și de supremă regalitate și l-a desemnat succesorul său.

Astfel, *Ordinul Cavalerilor Templului* a fost pătat încă de la originea sa de schismă și de conspirație împotriva regilor.

Aceste tendințe au fost învăluite într-un mister profund și Ordinul afișa o ortodoxie desăvârșită. Doar șefii știau unde doreau să meargă, ceilalți îi urmau cu încredere.

A câștiga influență și bogății, apoi a intriga și, la nevoie, a lupta pentru a stabili dogma ioanită, acestea erau scopul și mijloacele propuse fraților inițiați. „Vedeți – *li se spunea* – papalitatea și monarhiile rivale tocmindu-se astăzi, cumpărându-se, corupându-se și mâine probabil distrugându-se unele pe altele. Toate acestea vor fi moștenirea Templului; lumea ne va cere curând suverani și pontifi. Noi vom crea echilibrul Universului și vom fi arbitrii stăpânilor lumii.”

Templierii aveau două doctrine: una ascunsă și rezervată maestrilor era cea a ioanismului; cealaltă publică, era doctrina romano-catolică. Ei își înșelau astfel adversarii pe care doreau să îi submineze. Ioanismul adeptilor era cabala gnosticilor, degenerată în scurt timp într-un panteism mistic împins până la idolatria naturii și a urii față de orice dogmă revelată. Pentru a reuși și pentru a-și face partizani, ei consolau regretele cultelor decăzute și speranțele cultelor noi promițând tuturor libertatea de conștiință și o nouă ortodoxie, o sinteză a tuturor credințelor persecutate.

Au mers până la a recunoaște simbolismul panteistic al marilor maestri în magia neagră și, pentru a se detașa și mai bine de supunerea față de religie, care îi condamna de la început, au adus onoruri divine monstruosului idol Baphomet, la fel cum altă dată triburile dizidente adoraseră vițelul de aur al lui Dan și Bethel.

Monumente descoperite recent și documente prețioase care provin din secolul al XIII-lea, dovedesc într-un mod mai mult

decât suficient ceea ce tocmai am afirmat. Alte dovezi sunt încă ascunse în anale și sub simbolurile masoneriei oculte.

Lovit de moarte în însuși principiul său și anarhic pentru că era dizident, *Ordinul Cavalerilor Templului* concepute o operă grandioasă pe care era incapabil să o execute, deoarece nu cunoștea nici umilința, nici abnegația personală.

De altfel, templierii, fiind în majoritate fără educație și capabili doar de a mânui bine spada, nu aveau nimic din ceea ce era necesar pentru a guverna și pentru a înlănțui la nevoie această regină a lumii care se numește opinie. Hugues de Payens nu a avut profunzimea viziunilor care l-au evidențiat mai târziu pe un militar fondator al unei miliții formidabile pentru regi. Templierii erau iezuiți nereușiți.

Cuvântul lor de ordine era de a deveni bogați pentru a cumpăra lumea. Au devenit bogați într-adevăr și, în 1312, stăpâneau în Europa mai mult de nouă mii de seniorii. Bogăția le-a fost și piedică; au devenit insolenți și au lăsat să se vadă disprețul față de instituțiile religioase și sociale pe care aspirau să le distrugă. Se știu cuvintele lui Richard Inimă de Leu căruia un ecleziast cu care era apropiat i-a spus: „Sire, aveți trei fete care vă costă scump și de care v-ar fi avantajos să vă descorosiți: sunt ambiția, zgârcenia și desfrâul.

– Adevărat, a răspuns regele. Ei bine, să le mărităm! Dau ambiția templierilor, zgârcenia călugărilor și desfrâul episcopilor. Sunt deja sigur de consimțământul părților.”

Ambiția le-a fost fatală templierilor; proiectele le erau ghicite prea ușor și erau prevenite. Papa Clement al V-lea și regele Filip cel Frumos au dat un semnal în Europa și templierii, învăluți, ca să spunem așa, într-o plasă uriașă, au fost prinși, dezarmați și aruncați în închisoare. Niciodată nu s-a mai realizat o lovitură de stat cu un ansamblu atât de important. Lumea întreagă a fost lovită de stupoare și s-au auzit revelații ciudate ale unui proces care trebuie să fi avut atâta răsunet de-a lungul epocilor.

Era imposibil să desfășori în fața poporului planul conspirației templierilor, ar fi însemnat inițierea mulțimilor în secretele maestrilor. S-ar fi recurs la acuzația de magie și s-au găsit denunțatori și martori. La recepția lor, templierii îl scuipau pe Hristos, îl renegau pe Dumnezeu, îi dădeau marelui stăpân săruturi obscene, adorau un cap de aramă cu ochi din pietre prețioase, stăteau de vorbă cu o pisică neagră mare și se culcau

cu diavolițe. Iată ce nu s-au ferit să aducă în mod serios ca act de acuzare.

Cunoaștem finalul acestei drame și cum au pierit Jacques de Molai și prietenii săi: în flăcări; dar, înainte de a muri, șeful Templului a organizat și a instituit masoneria ocultă; din străfundurile închisorii sale, la Napoli pentru Orient, la Edimburg pentru Occident, la Stockholm pentru Nord și la Paris pentru Sud.

Papa și regele au pierit curând într-un mod ciudat. Squin de Florian, principalul denunțator al Ordinului, a murit asasinat. Spărgând sabia templierilor, aceasta s-a transformat într-un pumnal și mistriile lor proscrișe nu mai zideau decât morminte.

Să îi lăsăm acum să dispară în tenebrele în care s-au ascuns urzindu-și răzbunarea. Când va veni marea revoluție îi vom vedea reapărând și îi vom recunoaște prin semnele și prin operele lor.

Cel mai mare proces de magie pe care îl găsim în istorie, după cel al templierilor, este cel al unei fecioare aproape sfinte.

Biserica a fost acuzată pentru că a servit în această împrejurare resentimente ale unei părți învinse și a fost întrebată cu anxietate căror anateme le-au fost încredințați de către înaltul scaun asasinii Ioanei d'Arc. Să spunem mai întâi, pentru cei care nu știu, că Pierre Cauchon, nedemnul episcop de Beauvais, lovit de o moarte subită de către mâna lui Dumnezeu, a fost excomunicat după moartea sa de către papa Calixte al IV-lea și că osemintele sale smulse din pământul sfânt au fost aruncate la groapa de gunoi. Așadar nu Biserica a fost cea care a judecat-o și a condamnat-o pe fecioara din Orleans, ci un preot rău și un apostat.

Carol al VII-lea care a abandonat-o pe această nobilă fată călăilor săi a fost de atunci la mâna unei providențe răzbunătoare; a murit de foame, de teamă să nu fie otrăvit de către propriul fiu. Teama este supliciul lașilor.

Acest rege trăise pentru o curtezană și îndatorase pentru ea acest regat care fusese apărat de către o fecioară. Curtezana și fecioara au fost cântate de către poeții naționali. Ioana d'Arc de către Voltaire și Agnes Sorel de către Béranger.

Ioana a murit nevinovată, dar legile împotriva magiei au apărut curând după aceea și au pedepsit un mare vinovat. Era unul dintre cei mai curajoși căpitani ai lui Carol al VII-lea și serviciile pe care le adusese statului nu au putut balansa numărul și enormitatea crimelor sale.

Poveștile căpcăunului și ale lui Croquemitaine au fost realizate și depășite prin acțiunile acestui scleratul fantastic și istoria sa a rămas în memoria copiilor sub numele de *Barbă Albastră*.

Gilles de Laval, senior de Raiz, avea într-adevăr barba atât de neagră încât părea albastră, după cum se poate vedea din portretul său care se află la muzeul de la Versailles, în Sala mareșalilor; era un mareșal din Bretania, viteaz pentru că era francez, fastuos pentru că era bogat și vrăjitor pentru că era nebun.

Tulburarea facultăților seniorului de Raiz s-a manifestat mai întâi printr-un interes obsesiv pentru lux și o magnificență exagerată. Nu mergea decât precedat de cruce și de flamură; capelanii săi erau acoperiți cu aur și împodobiți asemeni unor prelați; avea la el un întreg colegiu de mici paji sau copii de cor îmbrăcați întotdeauna bogat. În fiecare zi unul dintre acești copii era trimis la mareșal și colegii săi nu îl mai vedeau întorcându-se: un nou venit îl înlocuia pe cel care plecase și copiilor le era interzis să se intereseze de soarta celor care dispăreau astfel și chiar de a vorbi între ei despre acest lucru.

Mareșalul îi lua pe acești copii de la părinți săraci pe care îi copleșea cu promisiuni și care se angajau să nu se mai preocupe vreodată de copii lor, cărora seniorul de Raiz le asigura, spunea el, un viitor strălucit.

Ori, iată ce se petrecea:

Devotamentul nu era decât o mască și servea drept pașaport pentru practicile infame.

Mareșalul ruinat din cauza cheltuielilor sale nebunești dorea să își creeze bogății cu orice preț; alchimia îi epuizase ultimele resurse, împrumuturile cămătărești aveau să îi lipsească în curând; se hotărâse atunci să încerce și ultimele experiențe ale magiei negre și să obțină aur cu ajutorul infernului.

Un preot apostat, din dioceza Saint-Malo, un florentin pe nume Prelati și intendentul mareșalului numit Sillé erau confidenții și complicitii săi.

El se căsătorise cu o tânără dintr-o familie bună și o ținea, ca să spunem așa, închisă în castelul său din Machecoul; exista în acel castel un turn a cărui ușă era zidită. El aducea ruina, spunea mareșalul, și nimeni nu a încercat vreodată să intre acolo.

Totuși, doamna de Raiz, pe care soțul o lăsa adesea singură în timpul nopții, zărise lumini roșiatice mișcându-se în acel turn.

Nu a îndrăznit să-și întrebe soțul, al cărui caracter bizar și sumbru îi inspira frică.

În ziua de Paște a anului 1440, mareșalul, după ce s-a împărtășit solemn în capela sa, și-a luat rămas bun de la castelana de Machecoul, anunțând-o că pleacă spre pământul sfânt; biata femeie nu a pus mai multe întrebări, așa de tare se temea de acesta; era însărcinată în câteva luni. Mareșalul i-a permis să o cheme pe sora ei pentru a avea companie în timpul absenței lui. Doamna de Raiz a profitat de această permisiune și a trimis după sora ei; Gilles de Laval a urcat pe cal și a plecat.

Doamna de Raiz i-a împărtășit surorii neliniștile și temerile sale. Ce se întâmpla în castel? De ce domnul de Raiz era atât de sumbru? De ce lipsea atât de des? Ce se întâmpla cu acei copii care dispăreau în fiecare zi? Ce erau acele lumini care apăreau în fiecare seară în turnul zidit? Aceste întrebări au trezit curiozitatea extremă a celor două femei.

Ce era de făcut, totuși? Mareșalul îi interzise în mod expres să se apropie de turnul periculos și, înainte de a pleca, și-a repetat interdicția.

Trebuia să existe o intrare secretă: doamna de Raiz și sora sa Anne au căutat-o; toate sălile joase ale castelului au fost cercetate, colț cu colț și piatră cu piatră; în final, în capelă și în spatele altarului, un buton de aramă, ascuns într-o sculptură, a cedat sub presiunea mâinii, o piatră s-a răsturnat și cele două curioase, palpitând, au putut zări primele trepte ale unei scări.

Această scară le-a condus pe cele două femei în turnul condamnat.

La primul etaj, au găsit un fel de capelă a cărei cruce era răsturnată și făcliile de ceară erau negre; pe altar era așezată o figură hidoasă reprezentând, fără îndoială, demonul.

La al doilea, erau cuptoare, retorte, alambicuri, cărbune, toată aparatura suflătorilor de sticlă.

La al treilea, camera era obscură; acolo se respira un aer greu respirabil și urât mirositor care le-a obligat pe cele două tinere vizitatoare să iasă.

Doamna de Raiz s-a lovit de un vas care s-a răsturnat și și-a simțit rochia și picioarele udate de un lichid aspru și necunoscut; când s-a întors la lumina de pe palier s-a văzut toată muiață în sânge.

Sora Anne dorea să fugă, dar pentru doamna de Raiz curiozitatea a fost mai mare decât oroarea și decât teama; ea a coborât, a luat lampa capelei infernale și a urcat în camera de la al treilea etaj: acolo, un spectacol oribil i s-a oferit ochilor ei.

Bazine de aramă pline de sânge erau aranjate în ordine de-a lungul zidurilor având etichete cu date și, în mijlocul încăperii, pe o masă din marmură neagră, era întins un cadavru de copil ucis de curând.

Unul dintre bazine fusese răsturnat de către doamna de Raiz și un sânge negru se răspândise pe parchetul de lemn ros de cari și plin de praf.

Cele două femei erau pe jumătate moarte de spaimă.

Doamna de Raiz a vrut din răspuț să șteargă indiciile indiscreției sale; s-a dus să caute apă și un burete pentru a spăla podelele, dar nu a reușit decât să întindă și mai mult pata, care din negricioasă cum era devenea sângerie și stacojie... Dintr-o dată, un zgomot mare s-a auzit în castel; se auzeau oameni strigând-o pe doamna de Raiz și ea a distins perfect aceste formidabile cuvinte: „Iată-l pe stăpân, s-a întors!“.

Cele două femei s-au grăbit spre scară, dar în chiar acea clipă au auzit în capela diavolului un zgomot puternic de pași și de voci; sora Anne a fugit urcând până la crenelurile turnului; doamna de Raiz a coborât clătănându-se și s-a trezit față în față cu soțul ei, care urca urmat de un preot apostat și de Prelati.

Gille de Laval și-a prins soția de brațe fără a-i spune nimic și a dus-o în capela diavolului; atunci, Prelati i-a spus mareșalului:

„— Vedeți că trebuie și că victima a venit de bună voie.

— Ei bine! Fie, spuse mareșalul, începeți mesa neagră.“

Preotul apostat s-a îndreptat spre altar, domnul de Raiz a deschis un dulăpior încastrat în altar și a luat de acolo un cuțit mare, apoi s-a întors și s-a așezat lângă soția lui, pe jumătate leșinată și răsturnată pe o bancă de lângă zidul capelei; ceremoniile sacrilegiului au început.

Trebuie știut că domnul de Raiz, în loc să se îndrepte spre Ierusalim, s-a îndreptat spre Nantes, unde se afla Prelati; intrase furios la acest mizerabil, amenințându-l că îl omoară dacă nu îi oferea mijlocul prin care să obțină de la diavol ceea ce îi cerea de multă vreme.

Prelati, pentru a câștiga un răgaz, îi spusese că acele condiții absolute ale stăpânului erau teribile și că trebuia înainte de toate ca mareșalul să se hotărască să sacrifice diavolului pe ultimul său copil smuls cu forța din pântecul mamei sale.

Gilles de Laval nu a răspuns nimic, ci s-a întors pe loc la Machecoul, ducându-l cu el pe vrăjitorul florentin împreună cu preotul complice. Își găsisse soția în turnul zidit și continuarea e știută.

Totuși sora Anne, uitată pe platforma turnului și neîndrăznind să coboare, și-a scos vâlul și a început să facă semne de primejdie, la care răspunseră doi cavaleri urmați de câțiva tovarăși de arme care galopau spre castel; erau cei doi frați ai săi care aflaseră de pretinsa plecare a lui Laval în Palestina și veneau să o viziteze și să o consoleze pe doamna de Raiz.

Ei au intrat curând cu zarvă în curtea castelului; Gilles de Laval a întrerupt atunci oribila ceremonie și i-a spus soției:

„Doamnă, vă cruț și nu va mai fi vorba despre așa ceva dacă faceți ceea ce vă spun. Întoarceți-vă în camera dumneavoastră, schimbați-vă hainele și veniți să mă însoțiți în sala de onoare unde îi voi primi pe frații dumneavoastră; dacă spuneți un cuvânt în fața lor sau dacă le dați ceva de bănuț, vă aduc din nou aici după plecarea lor și vom relua mesa neagră de unde am oprit-o; trebuie să muriți pentru consacrare. Priviți unde pun cuțitul.“

El s-a ridicat, și-a condus soția până la ușa camerei sale și a coborât în sala de onoare unde i-a primit pe cei doi gentilomi și suita lor, spunându-le că soția lor se pregătește și va veni să își îmbrățișeze frații.

Câteva clipe mai târziu a apărut, într-adevăr, doamna de Raiz, palidă ca o moartă. Gilles de Laval nu a încetat să o privească fix și să o domine din priviri:

„— Sunteți bolnavă dragă soră?”

— Nu, e oboseala sarcinii... “și încet, biata femeie a adăugat:
„Vrea să mă ucidă, salvați-mă!...”

Dintr-odată, sora Anne, care reușise să iasă din turn, a intrat în sală strigând: „*Luați-ne, salvați-ne frații mei, acest om este un asasin*”, arătându-l pe Gilles de Laval.

Mareșalul și-a chemat oamenii în ajutor, escorta celor doi frați le-a înconjurat pe cele două femei și au luat săbiile în mâini; dar oamenii lui Raiz, văzându-l furios, l-au dezarmat în loc să i

se supună. În acest timp doamna de Raiz, sora și frații săi au ajuns la pod și au ieșit din castel.

A doua zi, ducele Jean al V-lea a asediat Machecoul și Gilles Laval care nu mai conta pe oamenii săi de arme s-a predat fără rezistență. Parlamentul Bretoniei l-a acuzat de omucidere; judecătorii ecleziastici erau gata să îl judece ca fiind eretic, sodomit și vrăjitor. Voci pe care teroarea le ținuse mute pentru multă vreme s-au ridicat din toate părțile pentru a-i cere copiii dispăruți.

A fost doliu și s-a plâns în toată provincia; au fost scotocite castelele din Machecoul și din Cahntocé și se găsiră acolo rămășițele a mai mult de două sute de schelete de copii; celelalte fuseseră arse și folosite în întregime.

Gilles de Laval a apărut în fața judecătorilor cu o atitudine de supremă aroganță.

„— *Cine sunteți?* — l-au întrebat după obicei.

— Sunt Gilles de Laval, mareșal al Bretoniei, senior de Raiz, de Machecoul, de Chantocé și al altor locuri. Și voi, cei care mă interogați, cine sunteți?

— Noi suntem judecătorii, magistrații din curtea Bisericii.

— Voi, judecătorii mei? Asta-i bună; vă cunosc eu; voi sunteți simoniaci și desfrânați; vă vindeți Dumnezeu pentru a cumpăra plăcerile diavolului. Nu spuneți dar că mă judecați, pentru că dacă sunt vinovat voi sunteți în mod sigur instigatorii și complicitii mei, voi care îmi deformați exemplul.

— Încetați cu injuriile și răspundeți!

— Aș prefera să fiu spânzurat decât să vă răspund; mă mir că președintele Bretoniei vă permite astfel de treburi; voi puneți întrebări fără îndoială pentru a vă instrui și pentru ca apoi să faceți mai rău decât ați făcut până acum.“

Această insolență a cedat în fața amenințării torturii.

El a mărturisit atunci, în fața episcopului de Saint-Brieux și a președintelui Pierre de l'Hospital, crimele și sacrilegiile sale; a pretins că masacrul copiilor avea drept motiv o voluptate teribilă pe care o resimțea în agonia acestor biete ființe mici.

Președintele a părut a se îndoi de adevăr și l-a întrebat din nou pe mareșal:

— Vai! A spus el brusc, vă tulburați inutil și pe voi și pe mine.

– Nu vă mai tulbur deloc, a răspuns președintele; atât de uimit sunt de ceea ce îmi spuneți și nu mă pot mulțumi doar cu asta, de aceea doresc să aflu de la dumneavoastră adevărul.

– Într-adevăr nu există vreo altă cauză, vreo altă intenție decât ceea ce v-am spus deja; ce vreți mai mult, nu v-am mărturisit destul că am ucis zece mii de oameni?

Ceea ce Gilles de Raiz nu dorea să spună este că el căuta piatra filozofală în sângele copiilor uciși. Lăcomia îl îndemna la acest dezmăț monstruos; el credea, pe baza necromanților săi, că agentul universal al vieții trebuia coagulat brusc prin combinarea acțiunii și reacțiunii vitregiilor naturii și ale crimei; el culegea apoi pelicula irizată care se forma pe sânge când începea să se răcească, îl supunea la diverse fermentații și punea produsul la digerat în oul filozofic al cuptorului adăugând sare, sulf și mercur. Fără îndoială că obținuse această rețetă de la unii dintre acei bătrâni grimoari evrei, pe care era suficient să îi cunoști pentru a-i dedica pe evrei ororii pământului întreg.

În convingerea lor că actul fecundării umane atrage și coagulează lumina astrală, reacționând prin simpatie asupra ființelor supuse magnetismului omului, vrăjitorii israeliți ajunseseră la aceste depărtări care le sunt reproșate de către Filon într-un pasaj precizat de către astrologul Gaffarel.

Aducea copacii cu femei care introduceau grefa în timp ce un bărbat se deda deasupra lor la acte ultragiante pentru natură.

De fiecare dată când este vorba de magie neagră regăsim aceleași orori și spiritul tenebrelor nu este deloc inventiv.

Gilles de Laval a fost ars de viu pe pajiștea Magdalenei, în apropiere de Nantes; a obținut permisiunea de a muri cu tot fastul care îl însoțise pe parcursul vieții, ca și cum ar fi dorit să dedice josniciei supliciului său fastul și lăcomia care îl degradaseră integral și îl pierduseră fatal.

Capitolul VII

SUPERSTIȚII LEGATE DE DIAVOL

Aparițiile. Posedările. Procese intentate halucinaților. Prostii și cruzimi populare. Câteva cuvinte despre fenomenele aparent inexplicabile.

Am arătat cât de sobră s-a arătat Biserica în ceea ce privește deciziile referitoare la geniul răului; ea ne învață să nu ne fie teamă de el, recomandă copiilor săi să nu se preocupe de el și să nu îi pronunțe numele vreodată. Totuși, înclinația imaginațiilor bolnave și a inteligențelor slabe în fața a ceea ce este monstruos și oribil a dat, în timpul vremurilor urâte ale Evului Mediu, o importanță formidabilă și formele cele mai amenințătoare acestei ființe tenebroase care nu merită decât uitarea, deoarece neagă pe vecie adevărul și lumina.

Această realizare aparentă a fantomei perversității a fost asemenea unei încarnări a nebuniei umane; diavolul a devenit coșmarul mănăstirilor, spiritului uman i s-a făcut frică de el și știința așa-zis rațională a fost văzută tremurând în fața propriilor sale himere.

Un monstru negru și diform părea că și-a desfăcut aripile de liliac între cer și pământ pentru a împiedica tinerețea și viața să se încreadă promisiunilor soarelui și serenității pașnice a stelelor. Această harpie a superstiției otrăvea totul cu suflarea sa, infecta totul cu atingerea sa: nu puteai bea sau mânca fără teama de a nu înghiți ouă de reptilă; nu îndrăzneai să privești frumusețea pentru că puteai fi o iluzie a monstrului; dacă râdeai, aveai impresia că auzi, asemenea unui ecou funebru, rânetul călăului etern; dacă plângeai, aveai senzația că îl vezi insultându-ți lacrimile. Diavolul părea că îl ține pe Dumnezeu prizonier în ceruri și că le impune oamenilor pe pământ blasfemia și disperarea.

Superstițiile conduc repede la ineptie și la demență; nimic mai deplorabil și mai fastidios decât seria poveștilor despre

aparițiile diabolice, cu care scriitorii populari ai istoriei magiei și-au încărcat până la refuz compilațiile. Pierre cel Venerabil îl vede pe diavol băgând un cap în latrină; un alt cronicar îl recunoaște sub forma unei pisici care seamănă cu un câine și topăie ca o maimuță; un domn de Corasse avea în slujba sa un spiriduș pe nume Orthon, care i-a apărut sub forma unei scroafe foarte slabe și descărnate. *Maestrul Guillaume Édeline, stareț din Saint-Germain de Prés, a declarat că l-a văzut „sub forma și asemănarea unei oi care i se părea că se întorcea în semn de reverență și de onoare“.*

Bătrâne nefericite se acuzau că l-ar fi avut ca amant; maresalul Trivulce murea de spaimă acuzându-i pe diavolii pe care îi vedea pretutindeni în cameră; erau arși cu sutele nefericiții idioți și homosexualii care mărturiseau că au avut de-a face cu diavolul; nu se vorbea decât despre *incubi*¹ și *succubi*²; judecătorii primeau cu gravitate revelațiile pe care ar fi trebuit să le încredințeze medicilor; opinia publică exercita, de altfel, asupra lor o presiune extraordinară și indulgența față de vrăjitori i-au expus pe magistrați la toate furoriile populare.

Persecuția exersată asupra nebunilor făcea nebunia contagioasă și maniacii se sfășiau reciproc; se băteau până la moarte, erau arși la foc mic, erau aruncați în apă înghețată nefericiții pe care vocea publică îi acuza de magie pentru a-i obliga să înlăture farmecele pe care le făcuseră și justiția nu intervenea decât pentru a termina pe rug ceea ce a fost început de către furia oarbă a mulțimilor.

Relatând povestea lui Gilles de Laval, am dovedit că magia neagră poate fi o crimă reală și cea mai mare dintre toate crimele; dar nefericirea timpurilor a fost aceea de a confunda bolnavii cu

criminalii și de a-i pedepsi pe cei care ar fi trebuit să fie îngrijiți cu răbdare și milă.

Unde începe responsabilitatea la om? Unde se termină? Este o problemă ce ar trebui să îi îngrijoreze adesea pe depozitarii virtuozii ai justiției umane. Caligula, fiul lui Germanicus, părea că a moștenit toate virtuțile tatălui său; o otravă pe care a fost obligat să o bea i-a tulburat rațiunea și a devenit spaima lumii. A fost el cu adevărat vinovat, nu trebuie oare să punem nelegiuirile sale doar pe seama romanilor cei lași care i s-au supus în loc să îl închidă?

Preotul Hilarion Tissot, pe care l-am citat și anterior, merge mai departe decât noi și afirmă că orice consimțământ la crimă este o nebunie; din nefericire, el explică nebunia prin obsesia spiritului rău.

Îl putem întreba pe acest bun religios ce părere ar avea despre un tată de familie care, după ce a închis ușa unui netrebnic recunoscut pentru capacitatea sa de a face orice rău, i-ar da dreptul de a-i vizita, de a-i sfătui, de a-i lua, de a-i obseda copilașii? Să admitem dar, pentru a fi cu adevărat creștini, că diavolul, oricare ar fi el, nu îi obsedează decât pe cei care i se oferă de bună voie și aceia sunt responsabili de tot ceea ce ar putea el să le sugereze, așa cum bețivul trebuie să fie responsabil de toate dezordinile cărora li s-ar putea abandona sub influența alcoolului.

Beția este o nebunie trecătoare și nebunia este o beție permanentă; și una și cealaltă sunt cauzate de o obturare fosforică a nervilor creierului, care ne distruge echilibrul luminos și privează sufletul de instrumentul său de precizie. Sufletul spiritual și personal seamănă atunci cu Moise legat fedeleș în leagănul său și abandonat legănării apelor Nilului; el este purtat de sufletul fluid și material al lumii, această apă misterioasă pe care plutește suflul Elohimilor, în timp ce Verbul divin se formula în aceste cuvinte minunate: *Să se facă lumină!*

Sufletul lumii este o forță care tinde mereu spre echilibru; voința trebuie să triumfe asupra lui sau el să triumfe asupra voinței. Orice viață incompletă îl tulbură asemenea unei monstruoșități și ea se forțează să reabsoarbă avortonii intelectuali; acesta este motivul pentru care maniacii și halucinații resimt o

¹ Incubus este un demon cu înfățișare masculină despre care se spune că se furișează în vecinătatea celor care dorm, preponderent femei, pentru a avea relații erotice cu acestea. (n.t.)

² Succubus este un spirit feminin sexualizat, prezent în legendele medievale, despre care se spune că are apariția feminină din dorința de a exacerba apetitul sexual al bărbatului. (n.t.)

atracție irezistibilă pentru distrugere și moarte; nimicirea le pare un bine și nu doar că ar dori să moară, dar ar fi fericiți să îi vadă murind pe alții. Ei simt că viața le scapă, conștiința îi arde și îi disperă; existența lor nu este decât sentimentul morții, este supliciul infernului.

Unul aude o voce imperioasă care îi ordonă să își ucidă fiul în leagăn. El luptă, plânge, fuge și termină prin a lua un topor și a-l ucide copilul; altul, și această poveste înspăimântătoare este mai recentă, persecutat de voci care îi cer inimi, își ucid părinții, le deschide pieptul și le rumegă inimile smulse. Oricine comite în mod deliberat o acțiune negativă dă arvună distrugerii eterne și nu poate prevedea de la început unde va fi condus de acest comerț funest.

Ființa este substanță și viață. Viața se manifestă prin mișcare și mișcarea se perpetuează prin echilibru; echilibrul este așadar legea nemuririi.

Conștiința este sentimentul echilibrului și echilibrul este adevărul și justiția. Orice exces, când nu este mortal, se corectează printr-un exces contrar; este legea eternă a reacțiilor, dar, dacă excesul își pierde echilibrul, se pierde în tenebrele exterioare și devine moarte eternă.

Sufletul pământului antrenează în vertijul mișcării astrale tot ceea ce nu îi rezistă prin forțele echilibrate ale rațiunii. Peste tot unde se manifestă o viață imperfectă și rău formată, el își exercită forțele pentru a o distruge așa cum spiritele vitale abundă pentru a închide rănilor. De aici aceste dezordini atmosferice care se manifestă în jurul anumitor bolnavi, de aici comoțiile fluidice, aceste rotiri de mobile, aceste suspensii, aceste aruncări de pietre, aceste întinderi aeriene care fac să apară la distanță mirajul sensibil și tangibil pentru mâinile și picioarele obsedatului. Natura este cea care se tulbură în jurul unui cancer pe care vrea să îl extirpe, în jurul unei răni pe care vrea să o închidă, în jurul unui fel de vampir a cărui moarte vrea să o termine și să o prelungească în viață.

Mișcările spontane ale obiectelor inerte nu pot veni decât dintr-o acțiune a forțelor care iubesc pământul; un spirit, adică, un gând nu ridică nimic fără levier. Dacă ar fi altfel, munca

aproape infinită a Naturii pentru crearea și perfecționarea organelor ar fi fără scop.

Dacă spiritul degajat de simțuri ar putea supune materia după bunul său plac, morții iluștri ni s-ar revela primii prin mișcări armonioase și regulate; în locul acestora vedem mereu mișcări incoerente și febrile producându-se în jurul ființelor bolnave, lipsite de inteligență și de măsură. Aceste ființe sunt magneți dereglați care fac sufletul pământului să-și piardă logica; dar, când pământul este în delir, ca urmare a erupției acestor ființe avortate, înseamnă că suferă el însuși trecând printr-o criză ce se va termina prin comoții violente.

Există într-adevăr multă puerilitate în anumiți oameni care trec drept serioși. Iată, de exemplu, domnul marchiz de Mirville care îi atribuie diavolului toate fenomenele inexplicabile. Dar, dragă domnule, dacă diavolul ar avea puterea de a inversa ordinea naturală, nu ar face-o imediat în așa fel încât să bulverseze totul? Cu caracterul pe care îl bănuim nu ar fi în niciun caz împiedicat de scrupule.

Oh! Dar, veți răspunde dumneavoastră, puterea lui Dumnezeu i se opune!

– Ușurel: puterea lui Dumnezeu se opune sau nu se opune. Dacă se opune, diavolul nu poate face nimic; dacă nu se opune, diavolul este stăpânul... Domnul de Mirville ne va spune că Dumnezeu o permite pentru puțin timp. Suficient pentru a înșela bieții oameni, pentru a le tulbura creierul deja atât de solid, după cum știm. Atunci, într-adevăr, nu mai este diavolul stăpân; este Dumnezeu... Dar nu încheiem: a merge mai departe ar însemna o blasfemie.

Nu putem înțelege îndeajuns armoniile ființei, care se distribuie în serie, după cum afirma cu tărie celebrul maniac Fourier. Spiritul acționează asupra spiritelor prin Verb.

Materia primește amprentele spiritului și comunică cu el prin intermediul unui organism perfect; armonia în forme se apropie de armonia în idei, mediatorul comun este lumina: lumina, care este spirit și viață; lumina, care este sinteza culorilor, acordul umbrelor, armonia formelor; lumina, ale cărei vibrații sunt matematici vii.

Dar tenebrele și mirajele lor fantastice, dar erorile fosforescente ale somnului, dar cuvintele pierdute în delir, toate acestea nu creează nimic, nu realizează nimic; toate acestea, într-un cuvânt, nu există: sunt limburile vieții, sunt aburii beției astrale, sunt orbirile nervoase ale ochilor obosiți. A urma astfel de luciri înseamnă a intra în impas; a crede în astfel de revelații, înseamnă a adora moartea: Natura v-o spune ea însăși.

Tables tournantes nu scriu decât incoerențe și injurii; sunt ecourile cele mai infime ale gândirii, visele cele mai absurde și cele mai anarhice; cuvintele de care se servesc cele mai de jos pături sociale pentru a își exprima disprețul. Am citit recent o carte a baronului de Guldenstubbé, care pretinde a comunica prin litere cu lumea de dincolo. El a obținut răspunsuri, și ce răspunsuri! Desene obscene, hieroglife disperate și această semnătură grecească *πνεύμα ζάνατος*, *sufletul morții*, sau, pentru a traduce mai bine, *spiritul morții*. Iată ultimul cuvânt al revelațiilor fenomenale ale doctrinei americane, *dacă o separăm de autoritatea sacerdotală și dacă vrem să o facem independentă* de controlul ierarhiei. Noi nu negăm aici nici realitatea, nici importanța fenomenelor, nici buna credință a credincioșilor; dar trebuie să îi avertizăm asupra pericolelor la care se expun dacă nu preferă spiritul înțelepciunii dată în mod ierarhic și divin Bisericii, în locul acestor comunicări dezordonate și obscure în care sufletul fluidic al pământului reflectă mecanic mirajele inteligenței și visele rațiunii.

CARTEA A V-A

Adeptii și sacerdoțiul

⌚, He

Capitolul I

PREOȚI ȘI PAPI ACUZAȚI DE MAGIE

Papa Silvestru al II-lea și pretinsa papesă Jeanne. Impertinentele aserțiuni ale lui Martin Polonus și ale lui Platinus. Autorul presupus al grimoarului lui Honorius. Analiza acestui grimoar.

Am spus că după profanările și impietățile gnosticilor, Biserica proscrisese Magia. Procesele templierilor încheiau ruptura și, după această epocă, redusă la a se ascunde în umbră pentru a medita la răzbunare, Magia a proscris, la rândul său, Biserica.

Mai prudenți decât ereticii care înălțau public altar contra altare și se jertfeau astfel proscrierii și rugului, adepții și-au ascuns resentimentele și doctrinele; s-au unit prin jurăminte puternice și, știind cât contează să câștigi din start procesul la tribunalul opiniei, au întors împotriva acuzatorilor și a judecătorilor lor zgomotele sinistre care îi urmau și au denunțat poporului sacerdoția drept o școală de magie neagră.

Atât timp cât nu și-a bazat convingerile și credințele pe fundamentul solid al rațiunii, omul se înflăcărează, din nefericire, pentru adevăr și pentru minciună, de o parte și de alta, reacțiile sunt crude. Cine poate face să înceteze acest război? Doar spiritul celui care a spus: „Nu întoarceți răul pentru rău, ci triumfați asupra răului făcând bine.“

Sacerdoția catolică a fost acuzată de a fi persecutor; totuși, misiunea sa este aceea a bunului samaritean, pentru că acela a succedat leviților nemiloși, care-și continuă drumul fără a avea compasiune pentru sărmanul rănit din Ierihon. În exersarea umanității își dovedesc ei consacrarea divină. Este deci o nedreptate supremă să arunci din nou asupra sacerdoției crimele câtorva oameni care erau din nefericire îmbrăcați în haine preoțești. Un om, oricare ar fi el, poate fi mereu rău: un adevărat preot este totdeauna caritabil.

Falșii adepți nu înțeleg acest lucru în acest mod. Sacerdoția creștină, după ei, era lovită de nulitate și de uzurpare de la proscrierea gnosticilor. „În sfârșit, nu este – spuneau ei – decât o ierarhie ale cărei grade nu mai sunt constituie de știință?“

Aceeași ignoranță a misterelor și aceeași credință oarbă împing spre același fanatism sau spre aceeași ipocrizie pe primii șefi și pe ultimii conducători de sanctuar. Orbii sunt conducătorii orbilor. Supremația între egali nu este mai mult decât un rezultat al intrigii și al hazardului.

Pastorii consacră sfintele specii cu o credință grosolană; aceștia sunt scamatorii pâinii și mâncătorii de carne omenească. Nu mai sunt taumaturgi, sunt vrăjitori; iată ce spun sectarii.

Pentru a accentua această calomnie, au inventat legende; papii, spuneau ei, erau consacrați spiritului tenebreelor încă din secolul al X-ea. Savantul Gerbert, care a fost încoronat sub numele de Silvestru al II-lea, ar fi făcut o mărturisire când era pe moarte. Honorius al III-lea, cel care confirma ordinul Sfântului Dominic și care predica Cruciadele, era el însuși un abominabil necroman și autorul unui grimoar care îi poartă încă numele și care este rezervat exclusiv preoților. Acest grimoar era arătat și comentat, se străduiau chiar să întoarcă cea mai teribilă dintre toate prejudecățile populare ale acelei epoci, împotriva Sfântului Scaun: ura mortală a tuturor trecea în mod public, pe drept sau pe nedrept, spre vrăjitori.

S-au găsit istorici răuvoitori sau creduli care să acrediteze aceste minciuni. Chiar și Platinnus, acest cronicar scandalizat de papalitate, repeta calomniile contra lui Silvestru al II-lea, după Martin Polonus. Dacă se raporta la această legendă, Gerbert, care era priceput în științele matematice și în cabala, ar fi evocat demonul și i-ar fi cerut ajutorul pentru a ajunge la pontificat.

Diavolul i-ar fi promis, anunțându-l în plus că el nu ar muri decât în Ierusalim și ne gândim că magicianul a făcut un legământ interior să nu meargă acolo vreodată; el a devenit așadar papă, dar, într-o zi, pe când ținea slujba într-o biserică din Roma, s-a simțit cu adevărat bolnav și, dovedindu-se ulterior că acea capelă în care oficia el se numea *Sfânta Cruce a Ierusalimului*, el a înțeles că totul se împlinise; a cerut să se aducă un pat în acea capelă și și-a chemat în jurul său toți cardinalii, s-a confesat cu voce tare că încheiase un pact cu demonii, apoi a ordonat ca după moarte să fie așezat pe un car din lemn negru, la care să fie înjugăți doi cârlani, unul negru și altul alb, ca ei să poarte acești cai fără să-i conducă și să-i îngroape corpul acolo unde s-ar fi oprit caii.

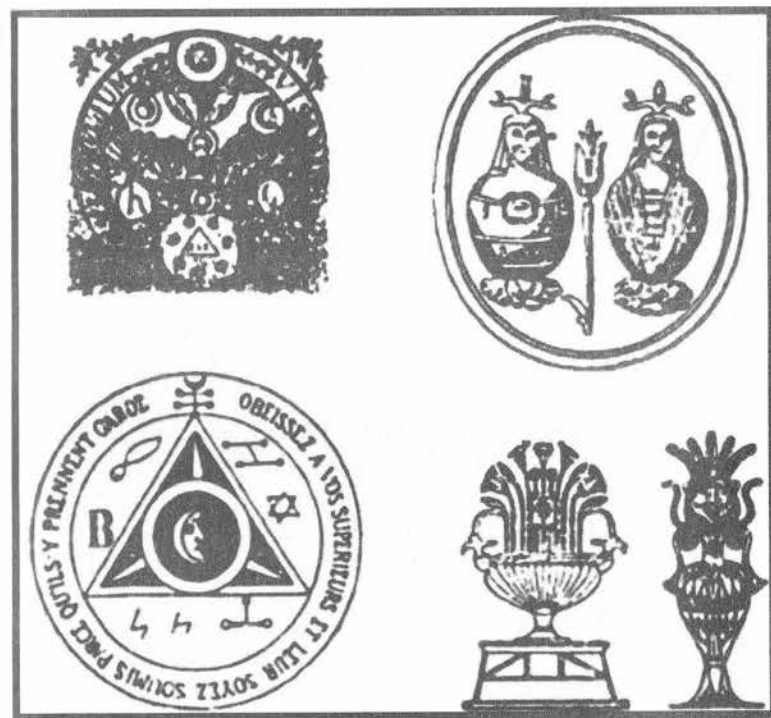

Fig. 14. Sigilii oculte și tarot primitiv egiptean.

Carul a mers astfel de-a lungul Romei și s-a oprit în fața bisericii Latran. S-au auzit atunci strigăte puternice și gemete, apoi totul a redevenit tăcut și s-a putut trece la înhumarea sa; astfel, se sfârșește această legendă din biblioteca albastră.

Acest Martin Polonus, după credința căruia Platinus a repetat reverii asemănătoare, le-a împrumutat el însuși de la un anume Galfride și de la un cronicar numit Gervaise, pe care Naude îl numește „cel mai mare născocitor de legende și cel mai important mentor care nu a pus vreodată mâna pe o pană.”

După istorici, acest lucru este atât de serios încât protestanții au publicat legenda scandalosă și apocrifă, a unei pretinse pape Jeanne, care fusese, de asemenea, vrăjitoare, după cum spunea cineva, și căreia i se atribuie și cărți de magie neagră. Am răsfoit o istorie despre papesă, a unui autor protestant. Am remarcat în ea două gravuri foarte curioase. Acestea sunt niște portrete vechi ale eroinei, pretind istoricii, dar în realitate sunt două antice taroturi reprezentând-o pe Isis, purtând o tiară. Se spune că figura hieroglifică a numărului doi din tarot se mai numește încă *papesa*: este o femeie care poartă o tiară pe care se remarcă punctele creșterii lunii sau coarnele lui Isis. Cea din cartea protestantă este și mai remarcabilă; are părul lung și răvășit; o cruce solară pe piept este așezată între cele două coloane ale lui Hercule și în spatele ei se întinde Oceanul, cu flori de lotus care se deschid la suprafața apei. Al doilea portret reprezintă aceeași zeiță, cu atributele suveranului sacerdotal și cu fiul său Horus în brațe. Aceste două imagini sunt deci foarte prețioase, ca și documentele cabalistice, dar asta nu este în favoarea amatorilor papei Jeanne.

Cât despre Gerbert, pentru a face să cadă acuzația de vrăjitorie, dacă ea putea fi luată în serios în ce-l privește, ar fi suficient să spunem că era cel mai savant om al secolului său și că, fiind preceptorul a doi suverani, el își datorează înălțarea recunoștinței unuia dintre auguștii săi elevi. El stăpânea matematica și poate că știa un pic mai multă fizică decât se putea cunoaște în vremea sa; era un om de o erudiție universală și de o mare noblete, după cum putem vedea în epistolele pe care le-a lăsat; nu era un răzvrătit al regilor, precum teribilul Hildebrand. Îi plăcea mai mult să-i instruiască pe prinți decât să-i excomunică și, deținând favoarea a doi regi ai Franței și a trei

împărați, el nu avea nevoie, după cum remarcă eronat Naudé, de a se vinde diavolului pentru a parveni succesiv la Arhiepiscopia din Reims și din Ravenna și, în final, la papalitate. Este adevărat că el a ajuns în această poziție într-un fel în ciuda meritului său, într-un secol în care erau priviți drept mari oameni politici niște smintiți și drept savanți niște vrăjitori. Gerbert era nu doar un mare matematician și un astronom distins, dar și un specialist în mecanică și crease în orașul Reims, după spusele lui Guillaume Malmesbery, mașini hidraulice atât de minunate încât apa execută ea însăși simfonii și mișcă adieri plăcute de vânt; de asemenea, a făcut, spre beneficiul lui Ditmare, în orașul Magdebourg, un orologiu care marca toate mișcările cerului și ora de trezire și culcare a stelelor; a mai făcut, spune Naudé, pe care ne face plăcere să îl cităm aici, „acest sistem de bronz, atât de ingenios elaborat, pe care l-a amintit mai înainte Guillaume Malmesbery, dacă el însuși a fost înșelat de ea, raportând-o la magie: la fel și Onuphrius, spune că a văzut în biblioteca familiei Farnese o carte savantă de geometrie realizată de Gerbert: și eu cred că, fără a evalua părerea lui Erfordiensis și a altor câțiva, care l-au făcut autorul aritmeticii pe care o avem acum, toate aceste dovezi sunt valabile pentru a ne determina să judecăm că oamenii care nu vorbiseră niciodată despre cub, paralelogram, dodecaedru, almicantarat, valsagora, almagripa, cathalzem și alte nume vulgare folosite de cei care înțeleg matematica, ar avea opinia că au fost câteva spirite pe care le invoca și că atâtea lucruri rare nu puteau pleca de la un om fără o favoare extraordinară și că pentru acest efect el este magician.”

Ceea ce arată până la ce punct merge impertinența și reaua credință a cronicarilor este faptul că Platinus, acest ecou malițios dar naiv al tuturor parodiilor romane, asigură că momântul lui Silvestru al II-lea este încă vrăjit, că el deplânge profetic viitoarea cădere a papilor și că, spre declinul vieții fiecărui pontif, se aud tremurând și ciocnindu-se osemintele respinse de Gerbert. Un epitaf gravat pe acest mormânt impune credința în această minune, adaugă imperturbabil bibliotecarul lui Sixtus al IV-lea. Iată aceste dovezi care par suficiente istoricilor pentru a constata existența unui ciudat document istoric. Platinus era bibliotecar

la Vatican; el scria la Roma, unde nimic nu era mai ușor decât să verifice falsitatea sau exactitatea acestei aserțiuni și totuși acest pretins epitaf nu a existat vreodată decât în imaginația autorilor de la care Platinus îl împrumută cu o incredibilă ușurință, circumstanță care aduce pe drept indignarea cinstului Naudé. Iată aici ceea ce spune în *Apologie pentru marii oameni acuzați de magie*:

„Este o veritabilă impostură și un fals manifest atât pentru experiența (pretinselor minuni ale mormântului lui Silvestru al II-lea), care nu a fost până azi observată de nimeni, decât în inscripția acestui mormânt, care a fost compusă de Sergius al IV-lea și care, într-atât trebuie să nu facă vreo mențiune despre toate aceste legende și reverii încât, dimpotrivă, este una dintre cele mai importante mărturii pe care putem să le avem despre viața cumpătată și despre integritatea acțiunilor lui Silvestru. Este cu adevărat lucru rușinos ca mulți dintre catolici să fie generatorii acestei bârfe, de care Marianus Scotus, Glaber, Ditmare, Helgandus, Lambert și Herman Contract, care au fost contemporanii săi, nu au făcut vreo mențiune etc.“

Ajungem la *grimoarul lui Honorius*.

Lui Honorius al III-lea, adică unuia dintre cei mai zeloși pontifi ai secolului al XIII-lea, i se atribuie această carte nelegiuită. Într-adevăr, Honorius al III-lea trebuie să fie urât de către sectari și de către necromani, care vor să-l dezonoreze luându-l drept complice. Censius Savelli, încoronat papă în 1216, confirmă Ordinul Sfântului Dominic, atât de formidabil la albigensieni și la vaudieni, acești copii ai maniheiștilor și ai vrăjitorilor.

El i-a întemeiat pe franciscani și pe carmi, a propovăduit o cruciadă, a guvernat înțelept Biserica și a lăsat numeroase decrete.

A acuza de magie neagră acest papă atât de eminent catolic înseamnă a face să planeze aceeași suspiciune asupra marilor ordine religioase instituite de el.

Câteva exemplare antice ale grimoarului lui Honorius poartă numele de Honorius al II-lea în locul lui Honorius al III-lea; este însă imposibil să faci un vrăjitor din acest inteligent și elegant cardinal Lambert, care, după promovarea sa ca

suveran pontifical, se va înconjura de poeții cărora le dăruise episcopi pentru elegii, precum a făcut pentru Hildebert, episcop de Mans și teologi savanți, precum Hugues de Saint-Victor. Totuși, numele de Honorius al II-lea este pentru noi o rază de lumină și ne va conduce la descoperirea autorului real al acestui îngrozitor grimoar al lui Honorius.

În 1061, în vreme ce imperiul începea să fie neîncrezător față de papalitate și căuta să diminueze influența sacerdotală, instigând la revolte și divizări în colegiul sacru, episcopii de Lombardia, influențați de Gilbert de Parma, au protestat față de alegerea lui Anselm, episcop de Lucques, care urma să fie numit suveran pontif sub numele de Alexandru al II-lea.

Împăratul Henri al IV-lea ia partea dizidenților și i-a autorizat să dea un alt papă, promițându-le să-i ajute. Ei au ales un intrigant pe nume *Cadulus* sau *Cadalou*, episcop de Parma, un om capabil de crimă și dispus să facă scandal în public, ca simoniac și concubin. Cadulus a luat numele de Honorius al II-lea și a pornit în contra Romei în fruntea unei armate. A fost învins și condamnat de toți episcopii din Germania și Italia; a revenit la conducere, a pus mâna pe o parte din orașul sfânt, a intrat în biserica Sfântul Petru, de unde a fost izgonit, s-a refugiat în castelul Saint-Ange, de unde a obținut puterea de a se retrage plătind un preț de răscumpărare foarte mare. De aceea, Othon, arhiepiscop de Cologne, trimis de împărat, i-a reproșat public lui Alexandru al II-lea că a uzurpat Sfântul Scaun. Dar un călugăr, pe nume Hildebrand, a luat cuvântul pentru papă legitim și a făcut-o cu o așa putere încât trimisul împăratului s-a întors confuz și împăratul însuși a cerut iertare pentru atentatele sale. De aceea, Hildebrand era deja fulgerătorul Grigorie al VII-lea, în ochii celor din Providence și-și începea opera vieții. Antipapalul a fost destituit prin conciliul de la Mantua și Henri al IV-lea a obținut iertarea sa. Cadulus a reintrat atunci în întuneric și este probabil că a vrut să fie marele preot al vrăjitorilor și apostatilor; probabil că atunci a redactat, sub numele de Honorius al II-lea, grimoarul care poartă acest nume.

Ceea ce se știe despre caracterul acestui antipapă nu ar justifica decât puțin o acuzație de acest fel; era curajos în fața

legendelor și slugarnic în fața celor puternici, intrigant și libertin, fără credință și fără moravuri; nu vedea în religie decât un instrument de impuritate și de hoții. Pentru un asemenea om, virtuțile creștine erau obstacole și credința clerului era o dificultate pe care trebuia să o depășească; atunci ar fi dorit să facă preoți după placul său și să creeze un cler din oameni capabili de toate atentatele, ca și de toate sacrilegiile; de fapt, acesta părea a fi obiectivul pe care și-l propusese autorul grimoarului lui Honorius.

Acest grimoar nu este fără importanță pentru curioșii științei. La prima vedere, el nu pare a fi decât o țesătură de absurdități revoltătoare; dar pentru cei inițiați în semnele și secretele cabalei, el devine un veritabil monument al perversității umane; diavolul este arătat aici ca un instrument al puterii. A se servi de credulitatea umană și a pune stăpânire pe sperietoarea care o domina pentru a o face să se supună capriciilor adeptului, acesta este secretul acestui grimoar; este vorba despre a îngroșa întinericul sub ochii mulțimii, cucerind lumina călăuzitoare a științei, care va putea deveni, la nevoie, torța călăilor și a incendiatorilor. A impune credința prin constrângere, așteptând momentul potrivit pentru putere și libertate, nu înseamnă a dori cu adevărat regatul lui Satan pe pământ și a fi uluit dacă autorii unei conspirații asemănătoare împotriva bunului sens public și împotriva religiei pretindeau că fac să apară și să încarneze, într-un anume fel, pe pământ suveranul fantastic al imperiului răului?

Doctrina acestui grimoar este aceeași cu cea a lui Simon și a unei mari părți a gnosticilor: acesta este principiul pasiv substituit principiului activ. Astfel, pasiunea preferată rațiunii, senzualismul zeificat, femeia pusă înaintea bărbatului, tendința care se regăsește în toate sistemele mistice anticreștine; această doctrină este exprimată printr-un pantaclu plasat la începutul cărții. Luna isiacă acoperă centrul; în jurul crucii selenare se văd trei triunghiuri care formează doar unul; triunghiul are deasupra o cruce cu ansă cu cruce dublă; în jurul triunghiului care este înscris într-un cerc și în intervalul format de cele trei segmente ale cercului se văd, de o parte, semnul spiritului și pecetea cabalistică a lui Solomon, de alta, cuțitul magic și litera inițială

a binarului, deasupra unei cruci întoarse, formând figura lingamului și numele lui Dumnezeu întors la fel; în jurul cercului se citesc aceste cuvinte scrise sub formă de legendă: *Supuneți-vă superiorilor și fiți supuși pentru că ei apreciază asta.*

Acest pantaclu, tradus în simbol sau mărturisire a credinței, este deci, textual, ceea ce urmează:

„Fatalitatea domnește prin matematică și nu există un alt Dumnezeu decât Natura.

Doctrinile sunt accesoriul puterii sacerdotale și se impun mulțimii pentru a justifica sacrificiile.

Inițiatul este deasupra religiei de care se servește și el spune, la modul absolut, contrariul a ceea ce crede.

Supunerea nu se motivează, ea se impune; inițiații sunt făcuți să comande și profanii să asculte.“

Cei care au studiat științele oculte știu că magicienii antici nu-și scriau niciodată doctrina și o formulau doar prin caracterele simbolice ale pantaclor.

Pe a doua pagină, se văd două sigilii circulare magice. În primul, se regăsește pătratul tetragramei cu o inversiune și o substituie de nume.

Astfel, în loc de:

יהוה

Eieie,

יהוה

Jehovah,

יהוה

Adonai,

אלה

Agla,

dispunere care semnifică: *Ființa absolută este Jehovah, Domnul în trei persoane, Dumnezeul ierarhiei și al Bisericii.*

Autorul grimoarului a dispus astfel numele sale:

יהוה

Jehovah,

יהוה

Adonai,

דָּרָר
D'rar,
דִּיֵּיֵ
Eieie,

ceea ce înseamnă: *Jehovah, Domnul, nu este altceva decât principiul fatal al renașterii eterne, personificată prin însăși această renaștere în Ființa absolută.*

În jurul pătratului din cerc se află numele lui Jehovah, drept și inversat, numele lui Adonai la stânga și la dreapta, aceste trei litere: וְהָ AEV, urmate de două puncte, ceea ce înseamnă: *Cerul și infernul sunt un miraj, amândouă, ceea ce este sus ca și ceea ce este jos. Dumnezeu este umanitatea.* (Umanitatea este exprimată prin cele trei litere AEV: inițialele lui Adam și ale Evei.)

Pe al doilea sigiliu se citește numele ARARITA אַרְרִיטָא și deasupra RASCH שָׂרַח, în jur douăzeci și șase de caractere cabalistice și deasupra sigiliului zece litere ebraice, dispuse astfel יְיִי־כְהֵנִי. Totul are valoare de formulă pentru materialism și fatalitate, pe care ar fi mult prea mult și prea periculos de explicat aici.

Urmează prologul grimoarului; îl transcriem în întregime:

„Sfântul scaun apostolic, căruia i-au fost dăruite cheile regatului cerurilor, prin aceste cuvinte ale lui Iisus Hristos către Sfântul Petru: *Îți dăruiesc cheile regatului cerurilor*, are doar puterea de a comanda prințului întinericului și îngerilor săi.

„Care, ca supuși ai stăpânului, îi acordă onoare, glorie și ascultare, în virtutea acestor cuvinte adresate de Iisus Hristos însuși lui Satan: *Tu nu ai servi decât un singur stăpân.*

Prin puterea cheilor, stăpânul infernului a fost făcut șef al Bisericii.

Până în acea zi, doar suveranii pontifi aveau puterea de a evoca spiritele și de a le comanda; dar Sanctitatea sa Honorius al II-lea, în preocuparea sa pastorală, a putut comunica știința și puterea evocărilor și a imperiului asupra spiritelor, venerabililor săi frați în Iisus Hristos, cu conjurațiile folosirii, întreg conținutul din bula următoare.“

Iată ce pontificat al infernului, acest sacrilegiu sacerdotal al antipapilor pe care Dante pare să-l stigmatizeze prin acest strigăt aspru, scăpat către unul dintre prinții infernului său:

Tată Satan! Tată Satan! Aleppo! Să fie prințul cerului, papa cel legitim la fel pentru antipapa Cadulus, să fie suveranul infernului.

Să fie el Dumnezeului binelui, eu sunt Dumnezeul răului.
Suntem divizați, puterea mea este egală.

Urmează bula pontifului infernal.

Misterul invocațiilor este expus acolo cu o știință înspăimântătoare, ascunsă sub forme superstițioase și sacrilegii.

Tânărul, bătrânii, misterele profane, ceremoniile alegorice, sacrificiile sângeroase sunt combinate cu o artă malițioasă; evocările nu sunt lipsite de poezie și de entuziasm și sunt pline de oroare.

Astfel, de exemplu, autorul vrea ca joia primei săptămâni a evocărilor, să se trezească la miezul nopții, să arunce apă sfințită în camera sa, să aprindă o lumânare de ceară galbenă, preparată miercuri și care trebuie să fie străpunsă în formă de cruce. În licărirea tremurătoare a acestei lumânări trebuie să meargă singur într-o biserică și acolo să citească cu voce joasă slujba morților, substituind celei de-a noua învățături a dimineților, această invocație ritmică pe care o traducem din latină, păstrându-i forma bizară și refrenele, care reamintesc de *incantațiile* monotone ale vrăjitorilor lumii antice:

„Doamne, eliberează-mi terorii infernale,
Eliberează sufletul meu de larvele sepulcrale,
Fără frică aș merge în infernul lor să îi caut;
Le-aș impune voința mea în locul legii.

O să spun nopții să nască lumina;
Soare, arată-te!; Lună, fii albă și clară!
Umbrelor infernului le vorbesc fără teamă,
Le-aș impune voința mea în locul legii!

Fața lor e oribilă și formele ciudate;
 Vreau ca demonii să redevină îngeri.
 Acestor sluțenii fără nume le vorbesc fără frică,
 Le-aș impune voința mea în locul legii!

Aceste umbre sunt eroarea privirii mele înspăimântate;
 Dar, singur le-aș putea vindeca frumusețea fulgerătoare,
 Căci în fundul infernului mă cufund fără frică,
 Le-aș impune voința mea în locul legii!“

După numeroase alte ceremonii, vine noaptea evocării;
 atunci, într-un loc sinistru, la licărirea unui foc alimentat cu cruci
 stricate, trebuie să se traseze un cerc, cu tăciunile unei cruci, și
 să se recite în același timp un imn magic, compus din versetele
 mai multor psalmi; iată traducerea acestui imn:

„Regele se bucură, Doamne, în puterea Ta,
 Lasă-mă să completez opera nașterii mele.
 Pentru ca umbrele răului, spectrele nopții,
 Să fie precum praful în vântul care-l duce.

.....
 Doamne, infernul se luminează și strălucește în prezența Ta,
 Prin Tine se termină totul și prin Tine începe totul:
 Jehovah, Savaoth, Eloim, Eloi,
 Helion, Helios, Jodhevah, Shaddai!
 Leul lui Iuda se ridică în gloria sa;
 Regele David va împlini victoria!
 Deschid cele șapte sigilii ale Cărții temute;
 Satan cade din cer precum un fulger de vară!
 Tu mi-ai spus: Departe de tine infernul și torturile sale;
 Nu s-ar apropia de locuințele tale pure.
 Ochii tăi înfruntă ochii busuiocului,
 Și picioarele tale vor merge pe aspic fără teamă.
 Vei prinde șerpilor subjugăți de surâsul tău,
 Vei bea otrăvurile fără ca ei să poată să-ți facă rău.
 Eloim, Elohah, Savaoth, Helios,

Eieie, Eieazereie, o, Theos Tsehyros!
 Pământul e al lui Dumnezeu, și tot ce-l acoperă.
 El însuși l-a întărit peste hăul care se deschide.
 Atunci, cine va putea să urce pe muntele Domnului?
 Omul cu mâna fără pată și cu inima simplă.
 Cel care nu ține adevărul captiv
 Și nu-l primește ca să-l lase trândav;
 Cel care cu sufletul său a cuprins înălțimea
 Și care nu jură printr-o vorbă mincinoasă;
 Acela va primi forța în locul unui domeniu.
 Și acela este infinitul nașterii omenești.
 Crearea prin pământ și prin foc,
 Creația divină a celor care-L caută pe Dumnezeu!
 Prinți ai naturii înălțați-vă porțile;
 Jug al cerului te ridic! la mine, sfinte cohorte;
 Iată-l pe regele gloriei! și-a câștigat numele;
 Poartă în mână pecetea lui Solomon.
 Stăpânul a zdrobit neagra iobăgie a lui Satan,
 Și captiv al suitei sale, el atrage sclavia.
 Doar Domnul este Dumnezeu, doar Domnul este Rege!
 Doamne, doar Ție glorie, glorie Ție! glorie Ție!

Nu s-ar crede că se aud puritanii lui Walter Scott sau Victor Hugo, acompaniind cu psalmodierea lor fanatică opera fără nume a vrăjitorilor lui Faust și Macbeth!

În conjurația adresată umbrei uriașului Nemrod, acest vânător sălbatic care a comandat începerea turnului Babel, adeptul lui Honorius amenință acest antic dezaprobat că-i strânge lanțurile și că-l torturează din ce în ce mai mult în fiecare zi, dacă nu se supune imediat voinței sale. Nu este acesta sublimul orgoliului în delir, iar acest antipapă, care nu înțelegea un mare preot decât ca pe un suveran al infernului, nu pare să aspire, ca într-o răzbunare a disprețului și a reprobării celor vii, la dreptul uzurpator și funest de a tortura etern morții!

Capitolul II

APARIȚIA BOEMIENILOR NOMAZI

Moravurile și obiceiurile boemieinilor nomazi. Ei vin la Chapelle, aproape de Paris, unde sunt criticați și, ulterior, excomunicați de către episcop. Știința lor divinatorie și tarotul lor.

La începutul secolului al XV-lea, se vor răspândi în Europa bande de călători bronzăți și necunoscuți. Numiți de unii boemi- eni, întrucât spuneau că se trag din Boemia, cunoscuți de alții sub numele de egipteni, deoarece șeful lor purta titlul de duce de Egipt, aceștia practicau divinația, pungășia și hoția. Erau hoarde nomade, staționau în corturi pe care le construiau chiar ei; religia lor era necunoscută; totuși, erau numiți creștini, dar ortodoxia lor era mai mult decât dubioasă. Practicau comunismul¹ și promiscuitatea și, pentru divinațiile lor, se serveau de o serie de semne străine, reprezentând forma alegorică și virtutea numerelor.

De unde veneau? Ale cărei lumi blestemate și dispărute erau ruinele ei vii? Erau oare copiii vrăjitorilor și ai demonilor, după cum credea poporul superstițios? Ce salvator muribund și trădat îi condamnase să meargă la nesfârșit? Era aceasta familia evreului rătăcitor? Nu erau restul celor zece triburi ale Israelului, pierdute în captivitate și făcute prizoniere de către Gog și Magog, în climate necunoscute? Iată ce se întreba cu neliniște, văzându-i trecând pe acești străini misterioși, care nu păreau să fi păstrat, dintr-o civilizație dispărută, decât superstițiile și viciile?

Inamici ai muncii, ei nu respectau nici proprietatea, nici familia; cărau după ei femei și copii și tulburau cu dragă inimă, prin divinația lor, pacea gospodăriilor cinstite.

Să-l ascultăm vorbind pe cronicarul care descrie prima lor campare în vecinătatea Parisului:

¹ La origine, o doctrină social care presupunea punerea tuturor bunurilor la un loc. (n.t.)

„În anul următor, în 1427, în duminica de după jumătatea lui august, care era ziua a 17-a a lunii, sosesc lângă Paris doi-sprezece dintre ceea ce se numeau penitencieri, cunoscându-se un duce, un conte și zece oameni, toți pe cai, spunându-se despre ei că sunt foarte buni creștini și originari din Egiptul inferior; afirmau că ar fi fost creștini odinioară, că alți creștini i-au subjugat și readus la creștinism; cei care s-au opus au fost trimiși la moarte și că, dimpotrivă, cei care s-au botezat au rămas stăpâni ai țării ca și mai înainte, sub promisiunea lor de a fi buni și loiali și de a păzi credința lui Iisus Hristos până la moarte; ei adăugau că au rege și regină în țara lor, care le-a rămas sub stăpânire, deoarece au trecut la creștinism.

Și astfel, spun ei, la ceva timp după ce am devenit creștini, sarazinii veneau să ne cucerească. În număr mare, nu tocmai fermi în credință, fără să îndure războiul, fără să-și apere țara cum ar fi trebuit, s-au supus, au devenit sarazini și s-au lepădat de Domnul; și astfel, povestesc ei, împăratul Germaniei, regele Poloniei și alți domni, aflând că renunțaseră atât de simplu la credință și deveniseră sarazini și idolatri, au venit asupra lor, i-au învins ușor, deoarece aveau în gând să-i lase în țările lor pentru a-i aduce la creștinism; dar împăratul și alți seniori, după deliberarea Consiliului, au hotărât că ei nu ar avea loc în țara lor, fără consimțământul papei; că pentru aceasta trebuie să meargă la Roma, că au mers acolo toți, mari și mici și fără mai nimic pentru copii; că-și mărturisiseră păcatul; că papa, auzindu-i, le dăduse drept penitență, prin hotărârea sfatului, să meargă timp de șapte ani prin lume fără să se culce în vreun pat; că el ordonase ca fiecare episcop și fiecare abate ce purta crucea să le dea, o dată pentru toți, zece livre în schimb drept subvenție pentru cheltuielile lor; că le-a înmănat scrisori în care toată această întâmplare era relatată, le dăduse binecuvântarea și că după cinci ani deja cutreieraseră lumea.

Câteva zile după aceea, în ziua de Sfântul Jehan Decolace, adică pe 29 august, au sosit acareturile, pe care nu le-au lăsat să intre în Paris, dar, prin justiție, au fost întinse la Chapelle Saint-Denis. Numărul lor ajungea cam pe la 120 de persoane, atât bărbați, cât și femei și copii. Ei dau asigurări că la părăsirea țării

lor erau între o mie și douăsprezece sute, că restul au pierit pe drum, împreună cu regele și regina; că cei care supraviețuiseră sperau să mai aibă ceva pe lume, deoarece Sfântul Tată le promisese un pământ bun și fertil după ce ei își vor fi împlinit penitența.

Pe când meraseră la Chapelle, nu se văzuseră niciodată atât de mulți oameni veniți pentru binecuvântare, la Landit, atât din Saint-Denis, din Paris cât și din împrejurimi, mulțimea alergia să-i vadă.

Copiii lor, băieți și fete, erau foarte abili făcători de tururi.

Toți aveau urechile găurite și la fiecare ureche unul sau doi cercei de argint; spuneau că acesta era un element frumos în țara lor; erau foarte negri, aveau părul scurt și creț. Femeile erau cele mai urâte și cele mai negre pe care le puteai vedea; toate aveau fața brăzdată de semnele suferinței, părul negru precum coada unui cal, drept rochie o pătură veche sau un mantou, legat pe umeri cu un cordon sau cu o bucată de material și dedesubt un biet jupon sau o cămașă. În fine, erau cele mai sărace creaturi pe care timpul le-a arătat vreodată în Franța. Și, cu toată sărăcia lor, aveau printre ei vrăjitoare care priveau mâinile oamenilor și spuneau fiecăruia ceea ce i se întâmplă și ce urma să vină; și ele aduceau dezordinea în gospodărie, deoarece spuneau soților: «Soția ta... soția ta... soția ta ți-a pus coarne», iar soției: «Soțul tău... a... călcat greșit» și, ce e mai rău, în timp ce vorbeau oamenilor, prin artă magică, prin inamicul infernului sau prin abilitate, goleau traistele lor și le umpleau pe ale lor; și burghezul din Paris, care este mulțumit de aceste lucruri, adaugă: «Și într-adevăr, am fost de trei sau patru ori să vorbesc cu ele, numai că nu băgau de seamă pierderea vreunui dinar; și astfel vorbea poporul peste tot, încât vestea a ajuns la episcopul de Paris, care a mers acolo și având cu el un frate mai mic, numit micul Iacob, care, la ordinul episcopului, a ținut acolo o predică frumoasă excomunicându-i pe toți cei și cele care crezuseră și arătasera mâinile. Și a stabilit ca ei să se retragă și, dacă pleacă în ziua de 8 septembrie, a bisericii Notre-Dame, să se îndrepte spre Pontoise.»

Nu se știe dacă și-au continuat călătoria îndreptându-se mereu chiar spre nordul capitalei, dar este cert că amintirea lor a rămas într-unul din colțurile departamentului de Nord.

De fapt, ea există într-o pădure aproape de satul Hamel și la cinci sute de pași de un monument din șase pietre druidice, o fântână numită Bucătăria vrăjitorilor; și, spune tradiția, acolo se odihneau și își potoleau setea acești *Cara maras*, care sunt cu siguranță *Garas'mar*, adică boemieni, țigani, vrăjitori și ghicitori ambulanti, cărora hărțile antice ale țării Flandrei le acordau dreptul de-a fi hrăniți de locuitori.

Au plecat din Paris, dar au venit alții în locul lor, și Franța nu a fost mai puțin exploatată de ei decât alte țări. Nu au fost văzuți debarcând nici în Anglia, nici în Scoția deși sunt mai mult de o sută de mii în acest ultim regat. Aici sunt numiți *seard* și *caird*, sau ceea ce numesc artizanii, meșteșugari, pentru că, acest cuvânt scoțian este derivat din *k+r*, cuvânt sanscrit din care provine verbul „a face“, *Ker*-aben la boemieni, și latinescul *cerdo* (reparator de încălțăminte), ceea ce ei nu sunt.

Dacă nu mai sunt văzuți în acea epocă, la nord de Spania, unde creștinii se adăpostesc de dominația musulmană, aceasta se întâmplă, fără îndoială, pentru că le plăcuse mai mult la sud, cu arabii; dar, sub Ioan al II-lea, se disting bine de cei din urmă, fără a ști totuși de unde vin.

Orice ar fi fost, începând din acea epocă, ei sunt cunoscuți, în general, pe întreg continentul european. Una dintre cetele regelui Sindel s-a prezentat la Ratisbonne, în 1433, și chiar Sindel a campat în Bavaria. Așadar, pare să vină din Boemia, pentru că bavarezii, uitând de cei din 1433, care fuseseră consacrați drept egipteni, îi numesc boemieni. Sub acest nume s-au împrăștiat în Franța și au fost cunoscuți de acum înainte. De voie, de nevoie, ei îl acceptă. Unii pleacă în munți și caută aur în râuri, alții făuresc potcoave și lanțuri pentru câini; aceștia, mai hoți decât pelerinii, se strecoară și scormonesc pretutindeni și fură.

De aceea, se resemnează cu ideea de a se stabili și, obosiți să facă și să desfacă mereu corturile lor, sapă bordeie, niște colibe pătrate de la patru până la șase picioare, sub pământ, și acoperite cu un acoperiș de ramuri, a cărui creastă, călare pe doi stâlpi în formă de Y, nu se înalță mai mult de două picioare deasupra solului.

În această vizuină, din care nu a rămas în Franța altă amintire decât numele, se îngrămădește de-a valma întreaga familie; în această cocioabă, care nu are altă deschidere decât ușa și o gaură pentru fum, unde tatăl făurește, copiii, așezați în jurul focului, stârneau scandalul, și unde mama aducea oala în care nu se aflau decât fructele câtorva hoții.

În acest bordei, în care atârna, de cuie lungi din lemn, câteva haine vechi, un frâu și o traistă, ale cărui mobile constau într-o nicovală, clești și un ciocan, acolo, spun eu, își dau întâlnire credulitatea și iubirea, domnișoara și cavalerul, castelana și pajul; acolo vin ei să-și deschidă palmele albe și goale în fața privirilor pătrunzătoare ale sibilei; acolo se cumpără dragostea, se vinde fericirea, se plătesc visele; de acolo ies saltimbancii și trăgătorii în cărți, haina înstelată și boneta ascuțită a magicianului, cerșetorii și argoul, dansatoarele străzii și fiicele bucuriei.

Acesta este regatul trândăviei și al înșelătoriei, al indecenței; aceștia sunt oameni care fac totul pentru a nu face nimic, după cum spune un naiv un povestitor al Evului Mediu; și un savant atât de distins pe cât de modest, domnul Vaillant, autor al unei *Istории speciale a Rom-Munilor sau boemienilor*, din care cităm aici câteva pagini, deși li se acordă o prea mare importanță în istoria sacerdotală a lumii vechi, nu le face un portret flatant.

Astfel, el ne povestește cum acești protestanți străini ai unor civilizații primitive, traversând secolele cu blestemul în frunte și hoția în mâini, au trezit întâi de toate curiozitatea, apoi neîncrederea, în fine, proscierea și ura creștinilor Evului Mediu. Se înțelege în ce mod putea fi periculos acest popor fără țară, parazit al întregii lumi și cetățean de niciunde; acești beduini care traversau imperiile precum deșerturile, acești hoți nomazi și care se strecurau peste tot, fără a se stabili niciunde.

De aceea, în scurt timp, au devenit pentru popor, vrăjitori, chiar demoni, făcători de fărmece, răpitori de copii și era ceva adevărat în toate acestea; erau acuzați pretutindeni că practică în secret mistere înfricoșătoare. În scurt timp, zvonul a devenit general, au fost făcuți responsabili pentru toate morțile ignorate, pentru toate răpirile misterioase; așa cum grecii din Damasc îi acuzaseră pe evrei de a fi omorât pe unul dintre ei pentru a-i bea sângele; și erau

siguri că ei preferă tinerii băieți și fete de la doisprezece la cincisprezece ani. Este, fără îndoială, un mijloc sigur de a-i face înspăimântători și de a alunga de la ei tinerețea, dar această cale este odioasă; pentru că poporul și copilul nu sunt decât prea creduli, iar teama creează ura și astfel se naște persecuția.

Astfel, s-a întâmplat! nu numai că îi evită, îi urmăresc, dar le refuză focul și apa; Europa a devenit pentru ei India și fiecare creștin a devenit un brahman împotriva lor.

În anumite țări, dacă vreo tânără, fiindu-i milă, se apropie de unul dintre ei pentru a-i pune în palmă o monedă: „Ai grijă, draga mea – i-a strigat o guvernanta înnebunită – este un *Katkaon*, un câpcăun care va veni să vă sugă sângele noaptea, în timpul somnului!"; tânăra fată s-a tras înapoi tremurând; dacă vreun tânăr trece atât de aproape de ei încât umbra sa se desenează pe zidul de aproape, unde sunt ei așezați, unde o familie întreagă mănâncă sau se odihnește la soare: „Îndepărtează-te, copile – i-a strigat pedagogul său; acești strigoii (vampiri) vă vor prinde umbra; și sufletul vostru va dansa cu ei sabbatul o eternitate.“ Astfel, ura creștinului resuscită împotriva lor lemurii și farfazii, vampirii și câpcăunii. „Nu ar fi, spune unul, descendenții aceluia Mambres care îndrăzneau să rivalizeze cu Moise? Nu au fost ei trimiși de către regele Egiptului să inspecteze lumea copiilor lui Israel și să le facă destinul dificil?“ „Aș crede, spune un altul, că sunt călăii de care s-a servit Irod pentru a ucide nou-născuții din Bethleem.“ „Vă înșelați, spune un al treilea, acești păgâni nu înțeleg vreun cuvânt egiptean, limba lor conține, dimpotrivă, multe cuvinte ebraice. Deci, nu sunt decât mlădițe impure ale acestei rase abjecte care dormea în Iudeea, în moriminte, după ce devoraseră cadavrele pe care le prinseseră.“ „Greșeală! Greșeală! Strigă un al patrulea: tot aceștia sunt, foarte simplu, necredincioșii evrei care au fost torturați, vânați și arși în 1348, pentru că otrăviseră puțurile și rezervoarele noastre și care revin pentru a reîncepe. Ei! Ce contează? adaugă ultimul, egipteni sau evrei, esenieni sau susieni, faraonieni sau caftorieni, balistari din Asiria sau filistenii din Kanaan, ei sunt niște renegați, se spune în Saxonia, în Franța, pretutindeni, trebuie prinși și arși.“

În scurt timp, au introdus în proscrierea lor acea carte ciudată care le servește să consulte destinul și să ofere oracole. Aceste cartoane împeștrite de figuri de neînțeles și care sunt (fără îndoială) rezumatul monumental al tuturor revelațiilor lumii vechi, cheia hieroglifelor egiptene, claviculele lui Solomon, scrierile primitive ale lui Enoh și Hermes.

Aici, autorul pe care vrem să-l cităm face dovada unei perspicacități singulare, vorbește despre tarot omului care nu-l înțelege încă perfect, dar care l-a studiat profund; așadar, să vedem ce spune el despre asta:

„Forma, dispunerea, aranjamentul acestor tablete și figuri pe care le reprezintă, foarte divers modificate de timp, sunt atât de potrivite doctrinei civile, filozofice și religioase a Antichității încât nu te poți abține să le recunoști drept sinteză a tot ceea ce forma credința popoarelor străvechi. Prin tot ceea ce precedă, am făcut destul pentru a înțelege că este o deducție a cărții siderale a lui Enoh, care este *Enohia*; care este modelată pe roata astrală a lui Athor, care este *As-taroth*; care, asemănătoare *ot-tarei* indiene, urs polar sau *arc-tura* Septentrionului, este forța majoră (*tarie*), pe care se sprijină trăinicia lumii și bolta cerească *siderală* a Pământului; care, consecvent precum ursul polar din care s-a făcut carul Soarelui, carul lui David și al lui Arthur, este norocul grec, destinul chinez, hazardul egiptean, soarta romanilor; și că, întorcându-se fără oprire în jurul ursului polar, astrele desfășoară pe Pământ fastul și nefastul, lumina și umbra, căldura și frigul, din care decurg binele și răul, iubirea și ura care aduc fericirea și nefericirea oamenilor.“

„Dacă originea acestei cărți se pierde în întunericul timpurilor, până în punctul în care nu se știe nici unde, nici când a fost inventată, totul conduce spre a crede că este de origine indo-tătară și că, divers modificată de vechile popoare, după nuanțările doctrinelor lor și după caracterul înțelepților lor, era una dintre cărțile științelor lor oculte și, poate, una dintre cărțile lor sibiline. Am făcut destul pentru a se întrezări drumul pe care l-ar fi putut ține pentru a ajunge până la noi; am văzut că fusese cunoscută de romani, și că le-a putut fi adusă nu doar din primele zile ale imperiului, dar chiar și din primele zile ale republicii, prin

intermediul acelor străini care, veniți din Orient și inițiați în misterele lui Bachus și Isis, aduseră știința lor urmașilor lui Numa.“

Domnul Vaillant nu spune că cele patru semne hieroglifice ale tarotului, bastoanele, cupele, săbiile și banii sau ciclurile de aur, se găsesc la Homer, sculptate pe scutul lui Ahile, dar după el:

„Cupele egalează arcurile sau arcadele timpului, vasele sau vapoarele cerului.“

„Banii egalează astrele, sideralele, stelele; săbiile egalează focurile, flăcările, razele; bastoanele egalează umbrele, pietrele, arborii, plantele.“

„Asul de cupă este vasul Universului, arcada Adevărului Cerului, principiul Pământului.“

„Asul banilor este Sorele, ochiul unic al lumii, hrana și elementul vieții.“

„Asul sabiei este lancea lui Marte, sursa războaielor, a nefericirilor, a victoriilor.“

„Asul bastonului este ochiul șarpelui, toiagul păstorului, țepușa boarului, măciuca lui Hercule, emblema agriculturii.“

„Doiul de cupă este vaca, *io* sau *isis* și boul *apis* sau *mnevis*.“

„Treil de cupă este Isis, Luna, Dama și Regina nopții.“

„Treil banilor este Osiris, Soarele, Domnul și Regele zilei.“

„Nouă de cupă este gestația destinului bun, unde se naște fericirea.“

„În fine, spune domnul Vaillant, există o masă chinezească compusă din caracterele care formează compartimente mari într-un pătrat lung, toate egale și cu siguranță de aceeași grandoare ca și cărțile de tarot. Aceste compartimente sunt distribuite pe șase coloane perpendiculare, din care primele cinci închid paisprezece compartimente fiecare, în total șaptezeci; în timp ce a cincea, care nu e completată decât pe jumătate, nu conține decât șapte.

De altfel, acest tabel este format după aceeași combinație a numărului șapte; fiecare coloană plină este $2 \times 7 = 14$ și cea care nu este decât până la jumătate are în ea șapte. Se aseamănă atât de mult tarotului încât cele patru culori ale tarotului umplu primele patru coloane ale sale; încât din cele 21 de atuuri ale

sale, 14 umplu a cincea coloană și celelalte 7 atuuri pe a șasea. Această a șasea coloană a celor 7 atuuri este, deci, aceea a celor șase zile ale săptămânii Creației. După chinezi, această *tablă* există din vremea primei vârste a imperiului lor, de la secarea apelor Potopului de către IAO; se poate trage concluzia, așadar, că este ori originalul, ori copia tarotului și, în orice caz, că tarotul este anterior lui Moise, care vine din originea secolelor, din epoca realizării Zodiacului și că, într-adevăr, cuprinde 6 600 de ani de existență.¹

„Acesta este *tarotul* Romei, din care, prin antilogie, evreii au făcut *torah-ul* sau Legea lui Jehova. Departe de a fi un joc, ca astăzi, era o carte, o carte serioasă, cartea simbolurilor și emblemelor, a analogiilor sau raporturilor astrelor și oamenilor, cartea destinului, cu ajutorul căreia vrăjitorul dezvăluia misterele sortii.

Figurile sale, numele lor, numărul lor, sortile care se trag din ele au fost, în mod natural, pentru creștini, instrumentul artei diabolice, al unei lucrări de magie; astfel, se poate concepe cu ce rigoare persistă în a o proscrie încă de când le-a fost făcută cunoscută prin abuzul de încredere, pe care indiscreții *Sagi* îl comiteau asupra credulității publice. Așadar, credința pierde prin cuvântul său. *Tarotul* devine joc și tăblițele sale se modifică după gustul popoarelor și spiritul secolului. Din acest joc de *tarot* au ieșit cărțile noastre de joc, ale căror combinații sunt inferioare celor de tarot, încât jocul de dame devine jocul eșecurilor. Este, așadar, nedrept să stabilim originea cărților moderne din timpul regatului lui Charles al VI-lea; căci, din 1332, inițiatii în *Ordinea bandei*, stabilită de Alphonse al XI-lea, regele Castiliei, făceau deja jurământul de a nu juca cărți.

Sub Charles al V-lea, spune înțeleptul, Sfântul Bernard de Sienne condamna la ardere cărțile, numite atunci *triumfales*, de la jocul de *triumf*, care se juca deja în onoarea triumfătorului *Osiris* sau *Ormuzd*, una din cărțile de tarot; de altfel, acest rege însuși le proscria, în 1369, și micul Jean de Saintre nu a fost onorat de favorurile sale decât pentru că nu jucase vreodată.

¹ Pentru tot ce este legat de tarot, a se vedea și *Cartea lui Gibelin* și *Dogma și Ritualul înaltei Magii*, de Éliphas Lévi, 1852, vol. 2. (n.a.)

„Atunci, erau numite *naipes* în Spania și, mai bine, *naibi*, în Italia, deoarece *naibile* sunt *diavolițele*, *sibilele*, *pitonisele*.”

Domnul Vaillant, pe care urmează să-l cităm, presupune deci că tarotul a fost modificat și schimbat, ceea ce este adevărat pentru taroturile germane cu figuri chinezești; dar ceea ce nu este adevărat nici pentru taroturile italiene, care sunt doar alterate în câteva detalii, nici pentru taroturile lui Besançon, în care găsim încă urme ale hieroglifelor egiptene primitive.

Am spus în cartea noastră *Dogma și Ritualul înaltei Magii* cât de neplăcute au fost muncile lui Etteilla sau Alliette asupra tarotului. Acest frizer iluminat nu a reușit, după treizeci de ani de combinații, decât să creeze un tarot bastard, ale cărui chei sunt inversate, ale cărui numere nu se mai acordă cu semnele, într-un cuvânt, un tarot după dorința lui Etteilla și pe măsura inteligenței sale, care era departe de a fi minunată.

Ca și domnul Vaillant, noi nu credem că boemienii fuseseră proprietarii de drept ai acestei chei a inițierilor. Ei o datorau, fără îndoială, infidelității sau imprudenței câtorva cabaliști evrei. Boemienii sunt originari din India, istoricul lor a dovedit-o cu prisosință. Or, tarotul pe care-l avem încă și care este cel al boemienilor e venit din Egipt, trecând prin Iudeea. De fapt, cheile tarotului se raportează la literele alfabetului ebraic și câteva dintre figuri reproduc chiar forma caracterelor acestui alfabet sacru.

Cine erau acești boemieni? Erau, după cum a spus-o poetul,

Rămășița jalnică
A unei lumi străvechi;

era o sectă a gnosticilor indieni, al căror comunism i-a exilat de pe tot pământul. Erau, după cum spuneau ei înșiși, profanatori ai marii arcană, abandonării unui blestem. Turmă rătăcind din pricina câtorva fachiri entuziaști, ei s-au transformat în călători pe pământ, protestând față de toate civilizațiile în numele unui pretins drept natural, care-i elibera de aproape orice datorie. Or, dreptul care vrea să se impună eliberându-se de datorie înseamnă agresiune, înseamnă jaf, înseamnă hoție, înseamnă brațul lui

Cain ridicat împotriva fratelui său. Și societatea care se apără pare să răzbune moartea lui Abel.

În 1840, muncitorii din Saint-Antoine, săturându-se, spuneau ei, să fie păcăliți de jurnaliști și să servească instrumentele ambițiilor oratorilor buni, au decis să creeze ei înșiși și să conducă un ziar de un radicalism pur și de o logică fără subterfugii și fără prea multe vorbe.

Atunci s-au reunit și au ținut un consiliu pentru a-și stabili doctrinele; au adoptat ca bază deviza republicană: *libertate, egalitate* etc. Libertatea le părea imposibilă împreună cu datoria de a munci, egalitatea împreună cu dreptul de a acapara, și au decis de comun acord asupra comunismului. Dar unul dintre ei a atras atenția că în comunism cei mai inteligenți conduceau împărțirea și își luau partea leului. S-a decis astfel că nimeni nu ar avea dreptul la superioritate intelectuală. Cineva a remarcat că însăși frumusețea psihică înseamnă o aristocrație și s-a decretat egalitatea urâteniei. Apoi, așa cum se atașează de pământ în timp ce-l cultivă, s-a decis că adevărații comuniști nu puteau fi agricultori, neavând decât lumea drept patrie și umanitatea ca familie, ei trebuiau să se organizeze în caravane și să facă pentru totdeauna înconjurul lumii.

Ceea ce istorisim aici nu este o parabolă; am cunoscut personajele prezente la caste deliberări, am citit primul număr al jurnalului lor, intitulat *l'Humanitaire*, care a fost acționat în justiție și a fost suprimat în 1841 (a se vedea procesele presei din acea epocă). Dacă acest jurnal ar fi putut continua, dacă secta născută ar fi recrutat adepți, așa cum făcuse chiar anticul procuror Cabet, pentru emigrarea icariană, o nouă ceată de boemieni s-ar fi organizat și cerșetoria nomadă ar fi cooptat un popor în plus.

Capitolul III

LEGENDA ȘI ISTORIA LUI RAYMOND LULLE

Muncile sale, marea sa artă, motivele pentru care este numit Doctor iluminat. Teoriile sale în filozofia hermetică. Magia la arabi. Ideile lui Raymond Lulle în legătură cu Anticristul și cu știința universală.

Așa cum am spus, Biserica a interzis inițierea în ură a profanărilor gnozei. Când Mahomed a înarmat în Orient fanatismul împotriva credinței, a venit să opună pietății, care ignoră și care se roagă, credulitatea sălbatică ce luptă. Urmașii săi au ajuns în Europa și au amenințat că o vor invada:

„Providența ne pedepsește, spuneau creștinii“ și musulmanii răspundeau: „Fatalitatea ne este destinată“.

Evreii cabaliști, care se temeau să nu fie arși precum vrăjitorii în țările catolice, s-au refugiat în preajma arabilor care erau în ochii lor niște eretici, dar nu idolatri. Ei i-au admis pe unii dintre aceștia la cunoașterea misterelor și islamismul, victorios deja prin forță, a putut aspira curând să triumfe și prin știința celor pe care Arabia literată îi numea cu dispreț *barbarii Occidentului*.

Geniul Franței a opus loviturile ciocanului său teribil în fața invaziilor forței. Un deget acoperit de fier trasese o linie în fața mareei ascendente a armatei mahomedane și vocea puternică a victoriei strigase mulțimii: *Nu vei merge mai departe!*

Geniul științei îl suscită pe Raymond Lulle care a revendicat pentru Salvator, fiul lui David, moștenirea lui Solomon și care i-a chemat pentru prima dată pe copiii credinței oarbe la splendorile cunoașterii universale.

Trebuie observat cu ce dispreț vorbesc încă despre acest om falșii savanți și falșii înțelepți. Dar instinctul popular l-a răzbunat. Romanul și legenda au pus stăpânire pe istoria sa. Noi ni-l reprezentăm îndrăgostit ca Abailard, inițiat ca Faust, alchimist

ca Hermes, penitent și savant ca Sfântul Jerome, călător ca evreul rătăcitor, pios și iluminat precum Sfântul Francisc d'Assisi, martir ca Sfântul Ștefan și glorios în moarte ca Salvatorul lumii.

Să începem cu romanul; este unul dintre cele mai frumoase și mai emoționante dintre cele cunoscute:

Într-o duminică a anului 1250, la Palma, în insula Maiorca, o doamnă înțeleaptă și frumoasă, pe nume Ambrosia di Castello, născută în Genes, a mers la biserică.

Un cavaler înalt și bogat, înveșmântat, a trecut pe stradă; a văzut-o pe doamnă și s-a oprit ca trăsniț; ea a intrat în biserică și a dispărut în umbra pridvorului. Cavalerul, fără a ști ce face, și-a strunit calul și a intrat după ea în mijlocul credincioșilor înspăimântați: murmur și scandal mare. Cavalerul este cunoscut; este seniorul Raymond Lulle, seneșal al insulelor și primar al palatului: avea o soție și trei copii; doi fii, unul numit Raymond ca și el; celălalt Guillaume și o fiică pe nume Madeleine. Doamna Ambrosia de Castello era și ea căsătorită și se bucura și de o reputație fără pată. Raymond Lulle era considerat pe atunci un mare seducător. Intrarea sa călare în Biserica din Palma a făcut mare zarvă în oraș. Ambrosia, tulburată, și-a consultat soțul care era fără îndoială un om înțelept și care nu considera că soția sa a fost jignită din pricina faptului că frumusețea a determinat un senior tânăr și strălucitor să întoarcă privirea după ea; dar a sfătuit-o pe Ambrosia să își vindece adoratorul nebun prin însăși nebunia a cărei cauză era ea. Raymond Lulle îi scrisese deja doamnei pentru a se scuza sau pentru a se acuza și mai mult. „Ceea ce ea îl inspirase – spunea el – era ciudat, supraomenesc, fatal: el îi respecta onoarea, sentimentele care îi aparțineau altuia. Dar era lovit de fulger, avea nevoie de devotament, de sacrificii, de miracole de îndeplinit, de penitențe de pustnic, de actele de vitejie ale unui cavaler rătăcitor“.

Ambrosia i-a răspuns:

„Pentru a răspunde unei iubiri pe care o numiți supraomenească aș avea nevoie de o existență nemuritoare.

Ar trebui ca această iubire sacrificată eroic și pe deplin dedicată datoriei noastre pe tot parcursul vieții ființelor care ne

sunt dragi (și le-o doresc să fie lungă), poate crea o eternitate pentru noi în momentul în care Dumnezeu și lumea ne-ar permite să ne iubim.

Se spune că există un elixir al vieții; încercați să îl găsiți și, când veți fi sigur de descoperirea lui, veniți să mă vedeți.

Până atunci, trăiți pentru soția și pentru copiii dumneavoastră, după cum eu voi trăi pentru soțul meu pe care îl iubesc și, dacă mă veți întâlni pe stradă, pretindeți că nu mă cunoașteți.“

Era un răgaz grațios care îl amâna pe îndrăgostitul nostru până la calendele grecești, după cum vom vedea; dar el nu a înțeles lucrurile astfel și, începând din acea zi, seniorul strălucitor a dispărut pentru a face loc unui alchimist sumbru și grav.

Don Juan devenise Faust. Au trecut anii. Soția lui Raymond Lulle a murit, Ambrosia di Castello, la rândul ei a rămas văduvă; dar alchimistul părea că a uitat-o și se ocupa doar de marea sa operă.

În sfârșit, într-o zi, văduva fiind singură, i-a fost anunțat Raymond Lulle: ea a văzut intrând un bătrân palid și chel care ținea în mână o fiolă plină cu un elixir roșu ca focul; el a înaintat clătănându-se și i-a aruncat o privire: ea era în fața lui, iar el nu o recunoștea, căci în gândurile sale ea rămăsese tânără și frumoasă așa cum era în Biserica din Palma.

„Eu sunt, spuse ea, ce doriți de la mine?“

La auzul acestei voci alchimistul a tresărit, a recunoscut-o, i se pare că o vede tânără din nou, se aruncă la picioarele ei, întinzându-i fiola în delir:

„Poftim – a spus – luați, beți, este viața. Am pus acolo treizeci de ani dintr-a mea, dar am încercat, sunt sigur de asta, este elixirul nemuririi!“

– Cum ați încercat? a spus Ambrosia cu un surâs trist.

– De două luni, a spus Raymond, după ce am băut o cantitate similară de elixir, m-am abținut de la orice mâncare. Foamea mi-a chinuit măruntaiele dar nu numai că nu am murit, dar pot spune că simt în mine mai multă viață și forță ca niciodată.

– Vă cred – spuse Ambrozia –, dar acest elixir care conservă viața nu readuce tinerețea, bietul meu prieten, priviți-vă – și i-a adus o oglindă.

Raymond Lulle se dădu înapoi. Niciodată, de treizeci de ani, nu se gândise să se privească.

– Acum, Raymond, priviți-mă pe mine, spuse Ambrozia, descoperindu-și părul alb; apoi, desfăcând agrafa rochiei sale, îi arătă sânul care era mâncat de cancer: Asta e ceea ce vreți să faceți nemuritor, adăugă ea? Apoi, văzându-l pe alchimist consternat, continuă: Ascultați-mă, spuse ea, vă iubesc de treizeci de ani și nu vreau să vă condamn la închisoarea eternă a unui corp de bătrân; nu mă condamnați nici dumneavoastră. Scutiți-mă de această moarte pe care o numim viață. Lăsați-mă să mă transform pentru a retrăi, să ne cufundăm din nou în tinerețea eternă. Nu vreau elixirul domniei voastre care prelungește noaptea mormântului, eu visez la nemurire.

Raymond Lulle a aruncat atunci fiola care s-a spart.

– Vă eliberez – a spus el –, iar eu rămân în închisoare pentru dumneata. Trăiți în nemurirea cerului, eu sunt condamnat pentru totdeauna la moartea vie a pământului. Apoi, ascunzându-și chipul în palme, a fugit izbucnind în lacrimi.

Câteva luni mai târziu, un călugăr din ordinul Sfântului Francisc o asista pe Ambrozia di Castello în ultimele ei clipe: acest călugăr era Raymond Lulle. Aici se încheie romanul și începe legenda.

Această legendă făcea un singur om din trei sau patru drept Raymond Lulle – care au existat în epoci diferite – și a dat alchimistului care se căiește mai multe secole de existență și de ispășire.

În ziua în care bietul adept a ajuns să moară în mod natural, a resimțit toate angoasele agoniei, apoi, într-o criză supremă, a simțit viața punând din nou stăpânire pe el, asemenea vulturului lui Prometeu care își relua festinul renăscut. Salvatorul lumii, care îi întindea deja mâna, urca trist la loc în cerurile care se închideau și Raymond Lulle se regăsea pe pământ fără speranța de a muri vreodată.

A început să se roage și și-a dedicat viața faptelor bune; Dumnezeu i-a acordat toate grațiile sale în afară de moarte; și ce să facă cu celelalte fără moartea care trebuie să le completeze și să le încununeze pe toate?

Într-o zi, arborele științei i-a apărut încărcat de fructe luminoase; a înțeles ființa și armoniile sale, a ghicit cabala, a pus bazele și a trasat planul unei științe universale și, de atunci, a fost numit *doctorul iluminat*.

Găsise gloria. Această recompensă fatală a muncii lui pe care Dumnezeu, cu mila Sa, nu o trimite vreodată marilor oameni decât după moarte pentru că îi amețește și îi otrăvește pe cei vii. Dar Raymond Lulle, care nu a putut să moară pentru a-i face loc, trebuia să se teamă în continuare că o va vedea murind înaintea lui și această glorie nu i se părea a fi decât o bătaie de joc a neșansei lui nemuritoare.

Știa să facă aur și putea cumpăra lumea și toate monumentele sale fără a-și putea asigura bucuria unui singur mormânt.

Era sărmanul nemuririi. Peste tot mergea cerșind moartea și nimeni nu i-o putea oferi.

Luase corp la corp filozofia arabilor, lupta victorios împotriva islamismului și avea toate motivele pentru a se teme de fanatismul sectanților; toate motivele însemnând ceva care îi dădea speranță și ceea ce spera era moartea.

Și-a luat drept servitor un tânăr arab dintre cei mai fanatici și s-a pus în fața lui în flagelul doctrinei lui Mahomed. Arabul și-a asasinat stăpânul – era ceea ce aștepta Raymond Lulle –, dar nu a murit, așa cum spera, nu a obținut mila asasinului său și a avut muștrări de conștiință în loc de eliberare și de pace.

Abia vindecăt de rănilor sale, s-a imbarcat și a plecat spre Tunisia; acolo a predicat creștinismul, dar beiful – admirându-i știința și curajul – l-a apărut de furia poporului și l-a imbarcat împreună cu cărțile sale pentru o altă destinație.

Raymond Lulle a revenit, a predicat la Bone, la Bougie și în alte orașe din Africa; musulmanii, stupefiați, nu îndrăzneau să pună mâna pe el. S-a întors într-un final în Tunisia și, adunând poporul pe străzi, a strigat că fusese deja gonit din țară dar că s-a

întors cu scopul de a distruge dogmele nelegiuite ale lui Mahomed și de a muri pentru Iisus Hristos.

De această dată, orice protecție a fost imposibilă, poporul furios l-a urmărit, creând o adevărată răzvrătire; a fugit pentru a-i provoca și mai mult, fiind rănit deja de lovituri, udat de sânge, acoperit de răni dar încă în viață. Într-un final cade acoperit de un munte de pietre.

Noaptea următoare, doi comercianți genovezi, pe nume Stephan Colon și Ludovic de Pastorga, trecând pe mare, au văzut o lumină puternică ridicându-se din portul Tunisiei. S-au apropiat și au văzut o grămadă de pietre care proiecta în depărtare această splendoare miraculoasă; au căutat sub pietre și l-au găsit acolo pe Raymond Lulle strivit și viu; atunci l-au îmbarcat pe vasul lor și l-au dus în Maiorca, țara sa. Iar la vederea acestei insule a murit în sfârșit; Dumnezeu îl eliberase printr-un miracol și penitența sa fusese îndeplinită.

Aceasta este odiseea fabulosului Raymond Lulle; să revenim la realitățile istoriei.

Raymond Lulle, filozoful și adeptul, cel care a meritat supranumele de *doctorul luminat*, era fiul seneșalului de Maiorca, celebru pentru pasiunea sa nefericită pentru Ambrozia di Castello.

El nu găsisese elixirul nemuririi, ci a făcut aur în Anglia pentru regele Eduard al III-lea; acest aur a fost numit aurul lui Raymond și mai există din el încă bucăți rare, într-adevăr, pe care curioșii le numesc raymondini.

Ludovic Figuier presupune că acești raymondini sunt *nobilii trandafirului*, bătuți sub domnia lui Eduard al III-lea și avansează ideea că alchimia lui Raymond Lulle nu era decât sofisticarea aurului, dificil de recunoscut într-o vreme în care procedeele chimice erau mai puțin perfecționate decât în zilele noastre. Acest savant nu recunoaște mai puțin valoarea științifică a lui Raymond Lulle, și iată cum îl judecă¹:

„Raymond Lulle, al cărui geniu s-a manifestat în toate domeniile cunoșterii umane și care a expus, în lucrarea sa *Ars*

Magna, un sistem vast de filozofic rezumând principiile enciclopedice ale științei timpului său, nu putea să nu lase chimiștilor o moștenire utilă. El a perfecționat și a descris cu grijă diverșii compuși care sunt des folosiți în chimie. Lui îi datorăm prepararea carbonatului de potasiu cu ajutorul tartrului sau cu ajutorul cenușii lemnului, rectificarea spirtului vinului, prepararea uleiurilor esențiale, cupelația argintului și prepararea mercurului maleabil.“

Alți savanți, convinși de aurul nobililor trandafirului, au crezut că această chimie practică având, în Evul Mediu, procedee imperfecte, transmutările lui Raymond Lulle și ale altor adepți nu era altceva decât separarea aurului ascuns în minele de argint și purificat cu ajutorul antimoniului, care este desemnat printr-un număr mare de simboluri hermetice, ca fiind elementul eficient și principal al prafului de proiecție.

Vom fi de acord cu ei că chimia nu exista în Evul Mediu și vom adăuga că ea a fost creată de către adepți, sau, mai degrabă, că adepții, păstrând pentru ei secretele sintezei, acest tezaur al sanctualelor magice, i-au învățat pe contemporanii lor câteva procedee de analiză care au fost perfecționate de atunci, dar care nu i-au condus încă pe savanții noștri la descoperirea acestei sinteze antice care este la drept vorbind filozofia hermetică.

Raymond Lulle a închis în testamentul său filozofic toate principiile acestei științe, dar într-un mod voalat, așa cum era obiceiul și datoria tuturor adepților; de asemenea, a compus o cheie a acestui testament, apoi o cheie a cheii, adică un codicil care este, după părerea noastră, cea mai importantă scriere a alchimiei. Principiile care se găsesc acolo și procedeele care sunt expuse nu au nimic în comun cu sofisticarea metalelor pure nici cu separarea aliajelor. Este o teorie conformă cu principiile lui Geber și ale lui Arnould de Villeneuve în ceea ce privește practica și cu cele mai înalte concepții ale cabalei în ceea ce privește doctrina. Spiritele serioase, care nu se lasă descurajate de discreditare sau de ignoranță, care doboară uneori lucruri mărețe, trebuie, pentru a continua după cele mai puternice genii ale lumii antice cercetarea absolutului, să studieze mai întâi și să mediteze cabalistic la codicilul lui Raymond Lulle.

¹ *Doctrinile și lucrările alchimiștilor*, p. 82. (n.a.)

Toată viața acestui adept minunat, primul inițiat după Sfântul Ioan, care și-a dedicat întreaga existență apostolatului ierarhic al ortodoxiei sfinte, s-a petrecut în întemeieri pioase, în predici, în lucrări științifice imense. Astfel, în anul 1276, el a fondat la Palma un colegiu de franciscani dedicat studiului limbilor orientale, în special a limbii arabe, cu misiunea specială de a respinge cărțile doctorilor mahomedani și de a le predica maurilor despre credința creștină. Ioan al XXI-lea a confirmat această instituție printr-o scrisoare papală datată din Viterbe, a 16-a calendă din decembrie, din primul an al pontificatului său.

Din anul 1293, până în anul 1311, el a solicitat și a obținut de la papa Nicolae al IV-lea și de la regii Franței, Siciliei, Ciprului și Maiorcăi, înființarea mai multor colegii pentru studiul limbilor. El a predat peste tot marea sa artă care este o sinteză universală a cunoștințelor umane și care are drept scop a-i determina pe oameni să nu mai aibă doar o singură limbă după cum nu au doar o singură gândire.

Vine la Paris și îi uimește pe cei mai savanți doctori de aici; apoi merge în Spania, se oprește la Complute și înființează acolo o academie pentru studiul limbilor și științelor; el reformează mai multe mănăstiri, călătorește în Italia și recrutează soldați pentru un nou ordin militar pentru constituirea căruia solicită același consiliu de la Viena care i-a condamnat pe templieri.

Este știința catolică, este adevărata inițiere a Sfântului Ioan care vrea să recupereze din mâinile infidele spada ce apără templul.

Mai marii pământului își bat joc de Raymond Lulle și ei sunt, împotriva voinței lor, ceea ce el dorește.

Acest iluminat, pe care îl numim în derâdere Raymond fanaticul, pare a fi papa papilor și regele regilor; el este sărac asemenea lui Iov, dar le face pomană suveranilor; îl credem nebun și el îi pune în încercătură pe înțelepți. Cel mai mare om politic din acea vreme, cardinalul Ximenes, spirit pe cât de vast pe atât de serios, nu vorbește despre el decât numindu-l divinul Raymond Lulle și *doctorul foarte luminat*. El a murit, după opinia lui Gênébrard, în 1314 sau în 1315, conform părerii autorului prefeței la *Meditațiile schimnicului Blaquerne*. Avea optzeci de ani

și finalul existenței sale laborioase și sfinte s-a produs în ziua serbării și a martiriului sfinților apostoli Petru și Pavel.

Discipol al marilor cabaliști, Raymond Lulle dorea să stabilească o filozofie universală și absolută, înlocuind abstracțiunile convenționale ale sistemelor cu noțiunea fixă a realităților naturii și termenii ambigui ai scolasticii cu verbul simplu și natural. El reproșa definițiilor savanților timpului său eternizarea disputelor prin inexactitățile și amfibologiile lor. Omul este un animal rațional, spunea Aristotel; omul nu este un animal, putem răspunde noi și este rareori rațional. Mai mult, animal și rațional sunt doi termeni care nu ar putea fi vreodată în acord. După părerea dumneavoastră, un nebun nu este un om etc. Raymond Lulle definește lucrurile prin numele lor și nu prin sinonime sau lucruri de acest fel; apoi el explică numele prin etimologie. Astfel, la întrebarea *Ce este omul?*, el va răspunde: „acest cuvânt, luat în accepțiunea sa generală, înseamnă condiția umană; luat în accepțiune particulară, desemnează persoana umană.”

Dar ce este persoana umană?

„La origini este ființa pe care Dumnezeu a creat-o dând un suflu de viață unui trup scos din pământ (*humus*), acum sunteți voi, sunt eu, este Petru, este Pavel etc.”

Oamenii obișnuiți cu jargonul științific se vor răzvrăti și îi vor spune *doctorului iluminat* că oricine ar putea spune lucrul acesta, că raționează ca un copil; că, folosind această metodă, toată lumea ar fi savantă și că ar fi de preferat simțul comun al oamenilor din popor decât orice doctrină a academiilor; „este exact ceea ce doresc”, răspundea simplu Raymond Lulle. De aici reproșul de puerilitate adresat teoriei savante a lui Raymond Lulle, iar ea era puerilă într-adevăr, puerilă asemenea moralei celui care spune: „dacă nu veți semăna cu acești copii, nu veți intra niciodată în împărăția cerurilor”. Împărăția cerurilor nu este oare și împărăția științei din moment ce toată viața celestă a oamenilor și a lui Dumnezeu este doar inteligență și iubire?

Raymond Lulle dorea să opună cabala, devenită creștină, magiei fataliste a arabilor, tradițiilor egiptenilor, celor din India, Magia luminii magiei negre; el spunea că „în ultima vreme, doctrinele Anticristului ar fi un realism materializat și că atunci

ar renaște toate monstruozițiile magiei rele“; pregătea așadar spiritele pentru întoarcerea lui Enoh, adică a revelației din urmă a acestei științe a cărei cheie se află în alfabetele hieroglifice ale lui Enoh și a cărei lumină conciliantă a rațiunii și a credinței va preceda domnia mesianică și universală a creștinismului pe pământ. Pentru adevărații cabaliști și pentru prezicători acest om era un mare profet și pentru scepticii care știu cel puțin să respecte caracterele mari și aspirațiile înalte este un visător sublim.

Capitolul IV

ALCHIMIȘTII

Flamel, Tritheme, Agrippa, Guillaume Postel și Paracelsus.

Flamel aparține în mod exclusiv alchimiei și nu îl vom menționa decât pentru a vorbi despre această carte hieroglifică a lui Abraham Evreul, în care scriitorul din strada Sait-Jacques-la-Boucherie a găsit cheile absolute ale mării opere.

Această carte era alcătuită pe cheile tarotului și nu era decât un comentariu hieroglifico-hermetic al Sepher Yetzirah¹. Vedem, într-adevăr, în descrierea pe care o face Flamel, că foițele erau în număr de douăzecișiuna sau douăzecișidouă, împreună cu titlul, și că se împărțeau în trei septenare, cu o foaie nescrisă la fiecare a șaptea pagină.

Să observăm că *Apocalipsa*, acest sublim rezumat cabalistic și profetic al tuturor figurilor oculte, își împarte de asemenea imaginile în trei septenare după fiecare dintre ele făcându-se liniște în cer, analogie frapantă cu foaia nescrisă din cartea mistică a lui Flamel.

Septenarele *Apocalipsei* sunt în primul rând șapte sigilii de deschis, adică șapte mistere de cunoscut și șapte obstacole de depășit; șapte trompete de sunat, adică șapte cuvinte de înțeles, șapte cupe de vărsat, adică șapte substanțe de volatilizat și de fixat.

În cartea lui Flamel, prima a șaptea foaie are drept hieroglifă pe fecioara lui Moise victorioasă în fața șerpilor proiectați de către vrăjitorii faraonului și care se devorează între ei, figură analogă *victoriosului* (carul) din tarot, care își înhămasse la carul său sfincșii albi și negri ai magiei egiptene.

¹ *Sepher Yetzirah* (Cartea Facerii sau a Creației) este cea mai veche carte iudaică cu conținut ezoteric-cabalistic și este atribuită patriarhului Abraham. Conține descrierea motivației divine în crearea universului. (n.t.)

Această figură corespunde celei de-a șaptea dogme a simbolului Maimonidelor: „Nu avem decât un profet și acela este Moise“.

Ea reprezintă unitatea științei și a creației; ea reprezintă de asemenea mercurul înțelepților care se formează prin dizolvarea amestecului și prin acțiunea reciprocă a sulfului și a sării din metale.

Figura celui de-al doilea septenar era reprezentarea șarpelui de bronz fixat pe o cruce. Crucea reprezintă îmbinarea sulfului cu sarea, purificate, și condensarea luminii astrale; numărul 14 al tarotului reprezintă un înger, adică spiritul pământului care amestecă lichidele într-un vas de aur și un vas de argint. Este deci același simbol figurat în altă formă.

În *ultimul septenar* al cărții lui Flamel, vedem deșertul, fântâni și șerpi care roiau în toate părțile, imagine a spațiului și a vieții universale.

În tarot, spațiul este figurat prin patru semne ale punctelor cardinale din cer, iar viața prin tânăra goală care aleargă într-un cerc.

Flamel nu spune numărul fântânilor și al șerpilor. Puteau fi patru fântâni, țâșnind din același izvor, ca în pantaclul edenic, cu patru, șapte, nouă sau zece șerpi.

La a patra foaie vedem Timpul gata să îi taie picioarele lui Mercur. În apropiere era un trandafir înflorit a cărui rădăcină era albastră, tulpina albă, frunzele roșii și florile de aur. Numărul patru este cel al creației elementare. Timpul este salpetrul atmosferic; coasa sa este acidul care se poate obține și care fixează mercurul transformându-l în sare; trandafirul este creația cu cele trei culori succesive ale sale: este clerul în negru, în alb și în roșu, care face ca aurul să germineze și să înflorească.

În a cincea foaie (numărul cinci este cel al marelui mister), putem vedea, la baza trandafirului înflorit, orbi care răscolesc pământul pentru a căuta marele agent care este peste tot; unii, mai avizați, cântăreau o apă albă asemănătoare aerului îngroșat; pe cealaltă parte a paginii vedem masacrul Inocenților și soarele și luna care veneau să se scalde în sângele lor. Această alegorie,

care exprimă de fapt marele secret al artei ermetice, se raportează la această artă de „a lua aer din aer“ după cum spune Aristée, sau, pentru a vorbi o limbă inteligibilă, de a folosi aerul ca forță dilatându-l cu ajutorul luminii astrale, așa cum dilatăm apa în vapori prin acțiunea focului, ceea ce se poate realiza cu ajutorul electricității, a magneților și a unei proiecții puternice a voinței operatorului orientat de știință și voință. Sângele copiilor reprezintă această lumină esențială pe care focul filozofic o extrage din corpurile elementare și în care soarele și luna vin să se scalde, asta însemnând că argintul se vopsește în aur și că aurul obține un grad de puritate care transformă sulful într-un adevărat praf de proiecție.

Noi nu intenționăm să realizăm aici un tratat de alchimie, deși această știință este realmente înalta Magie pusă în aplicare; rezervăm pentru alte lucrări mult mai specializate și mai extinse revelațiile și minunile.

Tradiția populară ne asigură că Flamel nu a murit și că a îngropat o comoară sub turnul Saint-Jacques-la-Boucherie. Această comoară, închisă într-un cufăr de cedru acoperit cu lame din șapte metale, nu ar fi altceva, spun adepții luminați, decât exemplarul original al faimoasei cărți a lui Abraham Evreul, cu explicațiile sale scrise de mâna lui Flamel și eșantioane din praful de proiecție suficiente pentru a schimba Oceanul în aur dacă Oceanul ar fi fost din mercur.

După Flamel au venit Bernard Trevisan, Basil Valentin și alți alchimiști celebri. Cele *Douăsprezece chei* ale lui Basil Valentin sunt în același timp cabalistice, magice și ermetice. Apoi, în 1480, a apărut Johannes Trithemius care a fost maestrul lui Cornelius Agrippa și cel mai mare magician dogmatic din Evul Mediu. Trithemius era un abate din ordinul Sfântului Benoît, de o ireproșabilă ortodoxie și de o impecabilă conduită. Nu a avut imprudența de a scrie deschis despre filozofia ocultă asemenea discipolului său, aventurosul Agrippa; toate lucrările sale magice se axează pe arta de a ascunde misterele; cât despre doctrina sa, a exprimat-o printr-un pantaclu, urmând exemplul adevăraților adepți. Acest pantaclu extrem de rar se găsește doar în câteva exemplare manuscrise ale *Tratatului cauzelor secunde*.

Fig. 15. Cele șapte planete și geniile lor.

Un gentilom polonez, care era un spirit elevat și un suflet nobil, contele Alexandre Branistki, deține un exemplar ciudat pe care a dorit să ni-l facă cunoscut. Acest pantaclu este compus din două triunghiuri unite la bază, unul alb și altul negru; sub vârful triunghiului negru este culcat un măscărici care ridică în mod penibil capul și privește cu o grimasă de spaimă în întunericul triunghiului în care se reflectă propria sa imagine; pe vârful triunghiului alb se sprijină un bărbat în puterea vârstei, îmbrăcat în cavaler, având privirea fermă și atitudinea unui comandant puternic și pașnic. În triunghiul alb sunt trasate caracterele tetragramei divine.

Am putea explica pantaclul respectiv prin această legendă: „Înțeleptul se sprijină pe teama de adevăratul Dumnezeu, nebunul este strivit de frica unui zeu fals făcut după imaginea sa. Este acolo sensul natural și ezoteric al emblemei; dar meditănd asupra sa în ansamblu și în fiecare din părțile sale, adepții vor găsi acolo ultimul cuvânt al cabalei, formula de nerostit a marelui arcan: distincția dintre miracole și minuni, secretul aparițiilor, teoria universală a magnetismului și știința tuturor misterelelor.

Trithemius a alcătuit o *Istorie a magiei* în întregime din pantacluri sub titlul *Velerum sophorum sigilla et imagines magicæ*; apoi, în stenografia sa și în poligrafia sa, el oferă cheia tuturor scrierilor oculte și explică în termeni voalați știința reală a incantațiilor și a evocărilor. Trithemius este în magie maestrul maestrilor și noi nu ezităm să-l proclamăm drept cel mai înțelept și cel mai savant dintre adepți.

Nu putem afirma același lucru despre Cornelius Agrippa, care a căutat toată viața și care nu a găsit nici știința, nici liniștea. Cărțile lui Agrippa sunt pline de erudiție și de îndrăzneală; el însuși are un caracter bizar și independent, motiv pentru care a fost considerat vrăjitor și a fost persecutat de cler și de prinți; ele a scris împotriva științelor care nu i-au putut aduce fericirea și a murit în mizerie și în singurătate.

Ajungem în sfârșit la blânda și buna figură a acestui savant și sublim, Postel, pe care nu îl cunoaștem decât prin iubirea sa prea mistică pentru o iluminată față bătrână. Însă Postel este cu totul altceva decât discipolul mamei Jeanne; dar spiritele vulgare

sunt atât de bucuroase când denigrează cu scopul de a nu învăța, încât nu vor dori vreodată să vadă ceva bun. Nu acestor oameni le vom revela geniul lui Guillaume Postel.

Postel era fiul unui țăran sărac din împrejurimile localității Barenton din Normandia. Prin perseverență și prin sacrificii a reușit să se instruiască și a devenit cel mai savant om din vremea sa; sărăcia l-a însoțit întotdeauna și însăși mizeria l-a silit uneori să își vândă cărțile. Postel, mereu resemnat și blând, muncea ca un om trudnic pentru a câștiga o bucată de pâine și apoi iar revenea la studiu: el a învățat toate limbile cunoscute și toate științele timpului său; a descoperit manuscrise prețioase și rare, printre care Evangheliile apocrife și Sepher Yetzirah; s-a inițiat în misterele înaltei cabale și grație admirației sale naive pentru acest adevăr absolut, pentru această rațiune supremă a tuturor filozofiilor și a tuturor dogmelor, el a dorit să o dezvăluie lumii.

A vorbit, așadar, în mod deschis, limba misterelor, a scris o carte cu titlul: *Cheia lucrurilor ascunse de la începutul lumii*. El adresa această carte părinților din Consiliul celor Treizeci implorându-i să meargă pe calea concilierii și a sintezei universale. Nimeni nu l-a înțeles: unii l-au acuzat de erezie, cei mai moderați s-au mulțumit să spună că era nebun.

„Trinitatea – spunea el – a creat omul după chipul și asemănarea sa. Corpul uman este dublu și unitatea sa ternară se compune din unirea a două jumătăți; sufletul uman este de asemenea dublu: este animus și anima, este spirit și tandrețe; are două sexe, sexul patern localizat în cap și sexul matern în inimă; împlinirea mântuirii trebuie așadar să fie dublă în umanitate: trebuie ca spiritul să răscumpere prin puritatea sa rătăcirile inimii, apoi trebuie ca inima să răscumpere prin generozitatea sa răceala egoistă a capului. Creștinismul nu a fost înțeles încă decât de capetele raționale, nu a coborât până la inimi. Verbul s-a făcut bărbat, dar abia când se va face femeie lumea va fi salvată. Geniul matern al religiei este cel care îi va învăța pe oameni despre mărețiile sublime ale spiritului milei și atunci rațiunea se va concilia cu credința pentru că ea va înțelege, va explica și va governa nebuniile sfinte ale devotamentului. Vedeți acum din ce se compune religia majorității creștinilor: o parțialitate ignorantă

și prigonitoare, o încăpățănare superstițioasă și stupidă și, mai ales, frica, frica cea lașă. Și de ce toate astea? Pentru că nu au inimi de femeie, pentru că nu simt entuziasmul divin al iubirii materne care le-ar explica întreaga religie. Puterea care a pus stăpânire pe creierul lor și care le leagă spiritul nu este Dumnezeu cel bun, inteligent și răbdător, este răul și prostul și lașul Satana; ei au mai multă teamă de diavol decât iubire pentru Dumnezeu. Sunt creiere înghețate și înguste așezate asemenea unor morminte deasupra inimilor moarte. Oh! Când grația va reînvia inimile, ce trezire pentru inteligențe! Ce renaștere pentru rațiune! Ce triumf pentru adevăr! De ce sunt eu primul și aproape singurul care înțelege acest lucru? Ce poate face un înviat singur printre morți care nu pot auzi încă nimic! Să vină dar, să vină acest spirit matern care mi s-a arătat la Veneția în sufletul unei fecioare inspirate de Dumnezeu și să le învețe pe femeile noi misiunea lor mântuitoare și apostolatul lor de iubire sfântă și spirituală!“

Postel datoră aceste nobile inspirații unei fiice pioase pe nume Jeanne, pe care o cunoscuse la Veneția; el a fost confidentul spiritual al acestui suflet de elită și a fost condus de curentul poeziei mistice care plutea în jurul ei. Când îi dădea împărtășania, o vedea radioasă și transfigurată, pentru că nu avea pe atunci mai mult de cincizeci de ani și bietul preot mărturisește cu naivitate că nu i-ar fi dat mai mult de cincisprezece, atât de mult simpatia inimilor lor o transfigura în ochii lui. Ciudate rătăcirii ale iubirii în două inimi pure, căsătorie mistică a două feciorii, copilării lirice, halucinații celeste; pentru a înțelege toate acestea trebuie să trăiești o viață de ascet.

Ea are spiritul lui Iisus Hristos cel viu, ea trebuie să reînvie lumea, spunea entuziastul. Această lumină a inimii care trebuie să alunge din toate spiritele spectrul hidos al lui Satan nu este o himeră a visurilor mele, am văzut-o, ea a apărut în lume, s-a încarnat într-o fecioară și am salutat în ea mama lumii ce va veni! Aici noi îl analizăm mai degrabă pe Postel decât îl traducem, dar rezumatul rapid pe care îl oferim sentimentelor sale, dacă ar fi să îl redăm în cuvintele lui, nu ar fi suficient pentru a înțelege că tot ceea ce spunea era la modul figurat și că, urmând remarca judicioasă a savantului iezuit Desbillons, în

nota sa asupra vieții și operei lui Postel, nimic nu era mai departe de gândirea sa decât de a face, așa cum s-a pretins, o a doua încarnare și o divinitate din această biată soră ospitalieră care l-a sedus doar prin strălucirea umilelor sale virtuți. Credem cu sinceritate că acele calomnii și acele batjocori ale bunului Postel nu aveau legătură cu maica Jeanne.

Relațiile mistice ale lui Postel cu această călugăriță au durat aproape cinci ani, după care maica Jeanne a murit. Îi promisese confesorului său să nu se despartă vreodată de el și să îl însoțească atunci când va fi eliberată de lanțurile vieții prezente.

„S-a ținut de cuvânt, spune Postel. A venit să mă viziteze la Paris, m-a luminat cu lumina ei. Mi-a împăcat rațiunea cu credința. Substanța și corpul ei spiritual, la doi ani după urcarea sa la cer, a coborât în mine și este peste tot în corpul meu, extins în mod sensibil în așa fel încât e mai degrabă ea și nu eu ființa care trăiește în mine.“

De atunci, Postel nu s-a mai numit vreodată altfel decât *inviatul*, el semna *Postellus restitutus* și un fenomen unic s-a petrecut în ceea ce-l privește, părul lui alb a redevenit negru, ridurile au dispărut și culoarea tinereții s-a răspândit pe toată fața; biografii batjocoritori pretind că își vopsea părul și că se farda: ca și cum nu îl trataseră suficient ca pe un nebun, încercau să facă din acest om, cu un caracter atât de generos și de nobil, un jongler și un șarlatan.

Există ceva mai prodigios decât nesăbuiința elocventă a inimilor entuziaste: este prostia sau reaua credință a spiritelor sceptice și reci care le judecă.

„Ne-am imaginat – scrie părintele Desbillons și văd că așa credem și astăzi – că regenerarea presupusă a fi făcută de maica Jeanne este baza sistemului său: sistemul de la care nu s-a abătut vreodată, decât poate cu câțiva ani înainte de moartea sa, exista în întregime înainte de a auzi despre această maică Jeanne. Își puse în cap că împărăția evanghelică a lui Iisus Hristos, stabilită de către apostoli, nu se mai putea susține printre creștini, nici să se răspândească printre necredincioși, decât prin luminile rațiunii. Acestui principiu, care îl privea în mod personal, el îi mai adăuga un altul, care consta în destinarea unui rege al

Franței pentru monarhia universală; trebuia să i se pregătească drumul prin cucerirea inimilor și convingerea spiritelor, în așa fel încât să nu mai existe pe lume decât o singură credință și ca Iisus Hristos să domnească printr-un singur rege, printr-o singură lege, printr-o singură credință.“

Iată dovada care atestă, conform spuselor părintelui Desbillons, că Postel era „nebun“.

Nebun, pentru că a crezut că religia trebuie să domnească asupra spiritelor prin rațiunea supremă a dogmei sale și că monarhia, pentru a fi puternică și durabilă, trebuie să înlănțuiască inimile prin cuceririle prosperității publice ale păcii.

Nebun pentru că a crezut în venirea domniei celui căruia ne rugăm în fiecare zi pentru ca împărăția sa să vină.

Nebun, deoarece credea în rațiune și în dreptate pe pământ! Ei bine, au dreptate: bietul Postel era nebun.

Dovada nebuniei sale este că le-a scris, după cum am spus, părinților *Consiliului din Trente*, pentru a-i ruga să binecuvânteze întreaga lume și să nu arunce anateme împotriva nimănui.

Altă nebunie: a încercat să convertească ieziții la ideile sale și să îi facă să predice înțelegerea universală între oameni, pacea între suverani, rațiunea preoților și bunătatea prinților din această lume.

În sfârșit, ultima și suprema nebunie: a neglijat bunurile pământești și favorurile celor puternici, a trăit mereu umil și sărac; nu avea niciodată altceva decât știința și cărțile sale și nu avea altă ambiție decât adevărul și dreptatea.

Dumnezeu să odihnească în pace sufletul bietului Guillaume Postel! Era atât de blând și de bun încât superiorii săi eclesiastici au avut milă de el și, gândind probabil, așa cum s-a spus mai târziu despre La Fontaine, că era mai mult prost decât rău, s-au mulțumit să îl închidă într-o mănăstire pentru restul zilelor. Postel le-a mulțumit pentru calmul pe care i-l ofereau pentru sfârșitul vieții și a murit în pace dezicându-se de tot ceea ce doreau superiorii săi. Omul înțelegerii universale nu putea fi un anarhist și, înainte de toate, era cel mai sincer dintre catolici și cel mai umil dintre creștini.

Vom regăsi într-o zi lucrările lui Postel și le vom citi cu uimire.

Să trecem la un alt „nebun“, acesta se numește Theophraste-Aureole Bombast și îl recunoaștem în lumea magică sub numele celebrului Paracelsus.

Nu vom repeta ceea ce am spus deja despre acest maestru în *Dogma și Ritualul înaltei Magii*, vom adăuga doar câteva remarci despre medicina ocultă al cărei inovator a fost Paracelsus.

Această medicină cu adevărat universală se bazează pe o vastă teorie asupra luminii, pe care adepții o numesc fluidă sau portabilă.

Lumina, acest agent creator, ale cărei vibrații dau mișcarea și viața tuturor lucrurilor; lumina latentă în eterul universal, radiind în jurul centrelor absorbante, care, fiind saturate de lumină, proiectează la rândul lor mișcare și viață și formează astfel curenți creatori; lumina astralizată în aștri, animalizată în animale, umanizată în oameni; lumina care vegetează în plante, care strălucește în metale, care produce toate formele naturii și le echilibrează pe toate prin legile simpatiei universale, această lumină este cea care produce fenomenele magnetismului, ghicite de Paracelsus, ea este cea care colorează sângele, degajându-se din aer, aspirată și expirată de suflul ermetic al plămânilor; sângele devine atunci un adevărat elixir al vieții în care globulele stacojii și magnetizate de lumina vie înoată în fluidul ușor auriu. Aceste globule sunt adevărate semințe pregătite de a lua toate formele lumii al cărei rezumat este corpul uman, ele se pot subtiliza și se pot coagula, reînnoind astfel spiritele care circulă în nervi și carnea care se întărește în jurul oaselor; ele radiază în afară sau, mai degrabă, spiritualizându-se, se lasă antrenate de către curenții de lumină și circulă în corpul astral, acest corp interior și luminos pe care imaginația îl dilată la extatici, în așa fel încât sângele lor colorează uneori de la distanță obiecte pe care corpul lor astral le penetrează pentru a le identifica. Vom demonstra, într-o lucrare specială despre medicina ocultă, tot ceea ce avansăm aici, oricât de ciudat și oricât de paradoxal ar putea părea la început pentru oamenii de știință. Acestea erau bazele medicinei lui Paracelsus: el vindeca *prin simpatia*

luminii, el aplica medicamentele nu corpului exterior și material care este în întregime pasiv și pe care îl putem chiar tăia și sfâșia fără să simtă nimic atunci când corpul astral se retrage, ci acestui medium interior, acestui corp, principiu de senzații a cărui chintesență o învia prin chintesențe simpatetice. Astfel, de exemplu, el vindeca rănille aplicând influențe reactive în sângele răspândit pe care îl trimitea înapoi spre corp sufletul fizic și seva purificată. Pentru a vindeca un membru bolnav, făcea un membru de ceară de care atașa, prin forța voinței sale, magnetismul membrului bolnav; pe acest membru pune vitriol, fier și foc și acționa astfel prin imaginație și corespondență magnetică asupra bolnavului însuși pentru care, acest membru de ceară a devenit un apendice și un supliment. Paracelsus cunoștea misterele sângelui, știa de ce preoții lui Baal, pentru a coborî focul din cer, își făceau incizii cu cuțitele; știa de ce orientalii care vor să îi inspire unei femei iubirea fizică își răspândesc sângele în fața lor; știa cum sângele răspândit strigă răzbunare și milă și umple aerul de îngeri sau de demoni. Într-adevăr, sângele este instrumentul visurilor, el face ca imaginile să abunde în creierul nostru în timpul somnului, deoarece sângele este plin de lumina astrală. Globulele sale sunt bisexuale, magnetizate și ferecate, simpatice și repulsive. Din sufletul fizic al sângelui putem scoate toate formele și toate imaginile lumii...

Să citim povestea unui călător care se bucură de stimă:

„La Baroche – spune călătorul Tavernier – englezii au o locuință frumoasă și îmi amintesc că, ajungând acolo într-o zi, întorcându-mă de la Agra la Surate, cu președintele englezilor, au venit șarlatani care l-au întrebat dacă dorea ca ei să îi arate câteva trucuri ale meseriei lor, iar el a fost curios să le vadă.

Primul lucru pe care l-au făcut a fost să aprindă un foc mare și să înroșească lanțurile de fier cu care și-au înfășurat corpurile, părând că nu simțeau vreo durere, dar neprimind în fond vreun rău.

Apoi, ei au luat o bucată de lemn și, plantând-o în pământ, l-au întrebat pe un însoțitor ce fructe ar dori să aibă. Li s-a răspuns că dorea mango și atunci unul dintre șarlatani, acoperindu-se cu un giulgiu, s-a chircit pe pământ în cinci sau șase rânduri.

Am avut curiozitatea să urc într-o cameră pentru a vedea de sus printr-o deschizătură a giulgiului ce făcea acel om și am văzut că, tăindu-și carnea sub axile cu o lamă, freca bucata de lemn cu sângele său. De fiecare dată când se ridica, lemnul creștea văzând cu ochii și a treia oară au apărut ramuri cu muguri. A patra oară, copacul a fost acoperit cu frunze și a cincea oară avea flori.

Președintele englezilor îl avea pe ministrul său alături, luându-l la Amadabat pentru a boteza un copil al comandoului olandez și pe care îl rugase să îi fie naș; trebuie remarcat faptul că olandezii nu țin de miniștri decât în locurile în care au împreună comercianți și soldați. Ministrul englez protestase la început pentru că nu putea consimți ca niște creștini să asiste la astfel de spectacole; din momentul în care văzuse că dintr-o bucată de lemn sec oamenii aceia făcuseră să apară, în mai puțin de o jumătate de oră, un copac înalt de patru sau cinci picioare, cu frunze și cu flori ca primăvara, s-a hotărât să se ducă să îl rupă, și a spus tare că nu ar da niciodată împărțășania vreunuia dintre cei care ar rămâne mai mult să vadă acele lucruri. Aceste vorbe l-au obligat pe președinte să îi alunge pe șarlatani.

Doctorul Clever de Maldigny, pe care-l cităm, regretă că arborii de mango s-au oprit din drumul lor atât de frumos, dar nu încearcă să explice fenomenul. Noi credem că era o fascinație prin magnetismul luminii radiind din sânge; este ceea ce am definit în altă parte „un fenomen de electricitate magnetizată identic celui pe care îl numim metempsihoză și care constă în a face să apară o plantă vie într-un vas care conține cenușa acelei plante moarte de multă vreme”.

Astfel erau secretele pe care le cunoștea Paracelsus și folosind pentru uzanțele medicinei aceste forțe ascunse ale naturii și-a cucerit atâția admiratori și tot atâția dușmani.

Paracelsus era, de altfel, departe de a fi un om cumsecade așa cum era Postel, era în mod natural agresiv și bătaios; geniul său familiar era ascuns, spunea el, în mânerul mării sale săbii și nu ar părăsi-o vreodată. Viața sa a fost o luptă neîncetată: călătoria, se certa, scria, învăța. Era mai curios de rezultatele

fizice decât de cuceririle morale, de aceea a fost primul magician operator și ultimul adept înțelept.

Filozofia sa era plină de înțelepciune și a fost intitulată de el însuși *philosophia sagax*. A ghicit mai multe decât oricine fără a fi știut vreodată nimic în totalitate. Nimic nu egalează intuițiile sale, poate doar temeritatea comentariilor sale. Era omul experiențelor îndrăznețe, se exalta de păreri sale și de cuvântul său, se exalta chiar și altfel, dacă e să dăm crezare cronicarilor săi. Scrierile pe care le-a lăsat sunt prețioase pentru știință, dar trebuie să le citim cu grijă; îl putem numi divinul Paracelsus, luând acest cuvânt în sensul de divinator, este un oracol, dar nu este un adevărat maestru; este asemenea unui mare medic, mai ales pentru că a descoperit medicina universală, nu a putut însă să își păstreze propria viață, a murit de tânăr, epuizat de lucrările și de excesele sale, lăsând în urmă un nume de o glorie fantastică și îndoielnică bazată pe descoperiri de care contemporanii lui nu au profitat. A murit fără să-și fi spus ultimul cuvânt și este unul dintre acele personaje misterioase despre care putem spune ca despre Enoh și despre Sfântul Ioan: nu a murit și va veni să viziteze pământul din nou înainte de ultima zi!

Capitolul V

VRĂJITORI ȘI MAGICIENI CELEBRI

Divina Comedie și Romanul trandafirului. Renașterea. Certurile lui Martin Luther cu diavolul. Catherine de Médicis. Henri al III-lea și Jacques Clément. Rozacruceanii. Henri Khunrath. Oswald Crollius. Alchimistii și magicienii la începutul secolului al XVII-lea.

S-au înmulțit comentariile și studiile asupra operei lui Dante și nimeni, din câte știm noi, nu a semnalat principalul său caracter.

Opera marelui Gibelin este o declarație de război dată papalității prin revelarea îndrăzneată a misterelor. Epopeea lui Dante este ioanită și gnostică, este o aplicare îndrăzneată a figurilor și a numerelor cabalei la dogmele creștine și o negare secretă a tot ceea ce este absolut în aceste dogme; călătoria sa de-a lungul lumilor supranaturale se îndeplinește ca o inițiere în Misterele din Eleusis și ale Tebei. Virgiliu este cel care îl conduce și îl protejează în cercurile noului Tartar, ca și cum Virgiliu, profetul tandru și melancolic al destinelor fiilor lui Pollion, era în ochii poetului florentin tatăl nelegitim, dar ade-vărat al epopeii creștine. Grație geniului păgân al lui Vergiliu, Dante scapă din această prăpastie pe poarta căreia citește o sentință de disperare; scapă de acolo punându-și capul în locul picioarelor și picioarele în locul capului, adică luând contrariul dogmei și atunci el urcă din nou la lumină, folosindu-se de însuși demonul ca de o scară monstruoasă; el scapă de spaimă cu ajutorul spaimei, de oribil cu ajutorul ororii. Infernul, pare a spune el, nu este un impas decât pentru cei care nu știu să se întoarcă; el ia diavolul în răspăr, dacă îmi este permis să folosesc aici această expresie familiară, și se emancipează prin curajul său. Este deja protestantismul depășit și poetul dușmanilor Romei; l-a ghicit deja pe Faust urcând spre cer pe capul lui Mefistofel învins. Să remarcăm de asemenea că infernul lui Dante nu este decât un purgatoriu negativ. Să explicăm:

purgatoriul său pare să se fi format în infernul său ca într-o scoică, este capacul și dopul prăpastiei și înțelegem că titanul florentin, escaladând Paradisul dorea să arunce cu o lovitură de picior purgatoriul în infern.

Cerul său se compune dintr-o serie de cercuri cabalistice divizate printr-o cruce asemenea pantaclului lui Ezechiel; în centrul acestei cruci înflorește un trandafir și vedem apărând pentru prima dată simbolul rozacrucean expus public și explicat aproape categoric.

Spunem pentru prima dată, pentru că Guillaume de Lorris, mort în 1260, cu cinci ani înainte de nașterea lui Alighieri, nu își terminase *Romanul trandafirului*, care a fost continuat de către Clopinel, cu o jumătate de secol mai târziu. Vom descoperi, nu fără uimire, că *Romanul trandafirului* și *Divina Comedie* sunt cele două forme opuse ale unei aceleiași opere: inițierea în independența spiritului, satira tuturor instituțiilor contemporane și formula alegorică a marilor secrete ale Societății rozacruceane.

Aceste manifestări importante ale ocultismului coincid cu epoca declinului templierilor, deoarece Jean de Meung sau Clopinel, contemporan al bătrâneții lui Dante, înflorea în timpul celor mai frumoși ani la curtea lui Filip cel Frumos.

Romanul trandafirului este epopeea vechii Franțe. Este o carte profundă într-o formă lejeră, este o revelație la fel de savantă precum cea a lui Apuleius, a *Misterelor ocultismului*. Trandafirul lui Flamel, cel al lui Jean de Meung și cel al lui Dante s-au născut din același arbust. Dante avea prea mult geniu pentru a fi un eretic. Marii oameni au imprimat inteligenței o mișcare care se dovedește mai târziu prin acte ale căror inițiativă aparține mediocrităților vicioase. Probabil că Dante nu a fost niciodată citit și cu siguranță nu ar fi fost înțeles de către Luther. Totuși, opera lui Gibelins, fecundată de gândirea puternică a poetului, a ridicat ușor imperiul împotriva papalității perpetuându-se sub diverse forme, de la un secol la altul, și a dat naștere Germaniei protestante. Cu siguranță nu Luther a făcut Reforma, ci Reforma a pus stăpânire pe Luther și l-a împins înainte. Acest călugăr cu umerii lați nu avea decât încăpățănare și curaj, dar era instrumentul de care aveau nevoie ideile revoluționare. Luther era acel

Danton al teologiei anarhice; superstițios și temerar, el se credea obsedat de diavol; diavolul îi dicta argumente împotriva Bisericii, diavolul îl făcea să raționeze, să vorbească aiurea și mai ales să scrie. Acest geniu inspirator al tuturor Cainilor nu cerea atunci decât cerneală; bineînțeles că această cerneală distilată de pana lui Luther va face curând șuvoaie de sânge. Luther îl simțea și îl ura pe diavol pentru că era încă un stăpân; într-o zi îi a aruncat masa de scris ca și cum ar fi vrut să îl sature cu această libație violentă. Aruncând călimara în capul diavolului, Luther ne amintește de acel regicid poznaș care, semnând moartea lui Carol I, i-a murdărit cu cerneală pe complicitii săi.

„Mai degrabă turc decât papist!“ era deviza lui Luther; și, într-adevăr, protestantismul nu este în fond, ca și islamismul, decât un deism pur organizat în cult convențional și nu se deosebește decât prin resturile de catolicism neșterse. Protestanții sunt, din punctul de vedere al negării dogmei catolice, musulmani cu câteva superstiții în plus și un profet în minus.

Oamenii renunță mai ușor la Dumnezeu decât la diavol, apostatii din toate timpurile au demonstrat îndeajuns acest lucru. Discipolii lui Luther, divizați de anarhie, nu mai aveau între ei decât o legătură de credință comună, ei credeau toți în Satan și acest spectru, crescând pe măsură ce spiritul lor de revoltă îi îndepărta de Dumnezeu, a ajuns la proporții teribile. Carlostad, arhidiacon de Wurtemberg, aflându-se într-o zi în amvon, a văzut intrând în templu un om negru care s-a așezat în fața lui și l-a privit în continuu pe tot parcursul predicii cu o fixitate teribilă; s-a tulburat, a coborât din amvon, i-a întrebat pe cei de față; nimeni nu a văzut fantoma. Carlostad s-a întors speriat, cel mai tânăr dintre fiii săi a venit în fața lui și i-a povestit că un necunoscut îmbrăcat în negru a venit să întrebe de el și a promis că se va întoarce după trei zile. Mai multă îndoială pentru halucinat; musafirul nu este altul decât spectrul viziunii. Spaima îi dă febră, se așază în pat și moare înainte de cea de-a treia zi.

Acești sectanți nefericiți se temeau de umbra lor, conștiința lor rămăsese catolică și îi condamna fără milă. Luther se plimba într-o seară cu soția sa Catherine de Bora, privea cerul plin de stele și a spus cu o jumătate de gură și cu un suspin profund:

- „Frumos cer pe care nu îl voi vedea vreodată!
- Ei cum, spuse femeia, credeți că sunteți damnat?
- Cine știe, spuse Luther, dacă Dumnezeu nu ne va pedepsi pentru că nu am fost fideli jurămintelor noastre?

Poate că atunci, dacă văzându-l îndoindu-se astfel de el însuși, Catherine l-ar fi abandonat blestemându-l, reformatorul, zdruncinat de acest avertisment divin, ar fi recunoscut ce criminal fusese trădând Biserica, prima sa soție, și s-ar fi întors cu ochii în lacrimi spre mănăstirea pe care o abandonase!

Dar Dumnezeu, care rezistă în fața superbilor, nu l-a considerat demn de această durere salvatoare. Comedia sacrilegiu a căsătoriei lui Luther fusese pedeapsa providențială a orgoliului său și, din moment ce a perseverat în păcatul său, pedeapsa nu l-a părăsit și la ridiculizat până la sfârșit. A murit între diavol și soția sa, speriat de unul și îmbrățișat cu putere de celălalt.

Corupția și superstiția fac casă bună împreună. Epoca Renașterii dezmățate, persecutoare și credule, nu a fost de bună seamă renașterea rațiunii. Catherine de Médicis era vrăjitoare, Carol al IX-lea consulta necromanții, Henri al III-lea făcea acte de devoțiune și orgie. Atunci era timpul astrologilor, deși unii erau torturați din când în când pentru a-i obliga să își schimbe predicțiile. Vrăjitorii de la curte se amestecau în acea epocă și de altfel întotdeauna, în otrăviri, și meritau pe deplin lațul. Trois-Echelles, magicianul lui Carol al IX-lea, era prestidigitator și escroc; el i s-a confesat într-o zi regelui și faptele sale nu erau tocmai niște păcate mici; regele i-a cruțat cu amenințarea că îl va spânzura în caz de recidivă. Trois-Echelles a căzut din nou în păcat și a fost spânzurat.

În timp ce coaliția jurase moarte slabului și mizerabilului Henri al III-lea, ea a recurs la vrăjile magiei negre. Steaua asigură că imaginea în ceară a regelui era așezată pe altarele în care preoți membri ai coaliției rosteau mesa și că străpungeau această imagine cu un cuțit pronunțând o cuvântare plină de blesteme și anateme. Pentru că regele nu murea destul de repede s-a ajuns la concluzia că era el însuși vrăjitor. Au circulat pamflete în care Henri al III-lea era reprezentat ținând adunări secrete unde crimele Sodomei și Gomorei nu erau decât

preludiul atentatelor celor mai nemaiauzite și mai înspăimântătoare. Se spunea că regele avea printre favoriții săi un personaj necunoscut care era diavolul în persoană; se aduceau tinere fecioare pe care acest principe le prostitua cu violență pentru Belzebut; poporul credea în aceste povești și s-a găsit în sfârșit un fanatic pentru a executa amenințările vrăjilor. Jacques Clément a avut viziuni și a auzit voci puternice care îi ordonau să îl ucidă pe rege. Acest halucinat s-a dedat regicidului asemenea unui martir și a murit râzând ca eroii mitologiei scandinave. Cronicari scandalosi au pretins că o mare doamnă de la curte unise inspirațiile singurătății călugărului cu magnetismul mângâierilor sale: această anecdotă e lipsită de probabilitate. Castitatea călugărului îi întreținea exaltarea și, dacă ar fi început să trăiască viața desfrănată a pasiunilor, o sete insatiable de plăcere ar fi pus stăpânire pe toată ființa sa și nu ar mai fi dorit să moară.

Atunci când războaiele religiei însângerau lumea, societățile secrete ale iluminismului, care nu erau decât școli de teurgie și de înaltă magie, căpătau consistență în Germania. Cea mai veche dintre aceste societăți pare a fi fost cea rozacruciană ale cărei simboluri provin din timpurile Guelfilor și a Gibelinilor, după cum vedem în alegoriile poemului lui Dante și în figurile *Romanului trandafirului*.

Trandafirul, care a fost întotdeauna emblema frumuseții și a vieții, a iubirii și a plăcerii, exprima în mod mistic gândirea secretă a tuturor protestelor manifestate în timpul Renașterii. Era carnea revoltată împotriva opresiunii spiritului; era natura care se declara fiica lui Dumnezeu, asemenea grației; era iubirea care nu dorea să fie sufocată de celibat; era viața care nu mai voia să fie sterilă, era umanitatea care aspira la o religie naturală, în întregime formată din rațiune și din iubire, bazată pe revelarea armoniilor ființei, pentru care trandafirul era simbolul viu și înflorit.

Într-adevăr, trandafirul este un pantaclu, are formă circulară, petalele corolei sunt în formă de inimă și se sprijină armonios unele de altele, culoarea sa prezintă nuanțele cele mai dulci ale culorilor primitive, caliciul este de purpură și aur. Am văzut că Flamel, sau mai degrabă cartea evreului Abraham, făcea

din el simbolul hieroglific al împlinirii marii opere. Aceasta este cheia romanului lui Clopinel și a lui Guillaume de Lorris. Cucerirea trandafirului era problema pusă de inițierea în știință, în timp ce religia lucra pentru a pregăti și a stabili triumful universal, exclusiv și definitiv al crucii.

A reuni trandafirul și crucea, așa era pusă problema de către înalta inițiere și, într-adevăr, în filozofia ocultă fiind sinteza universală, trebuie să ținem cont de toate fenomenele Ființei.

Religia, considerată doar ca un fapt psihologic, este revelația satisfacției unei nevoi a sufletelor. Existența sa este un fapt științific: a o nega ar însemna a nega umanitatea însăși. Nimeni nu l-a inventat, s-a format asemenea legilor, civilizațiilor, din nevoile vieții morale; și, considerat doar din acest punct de vedere filozofic și restrâns, religia trebuie să fie privită ca fiind fatală și să o explicăm prin fatalitate și ca fiind divină dacă admitem o inteligență supremă din care izvorăsc legile naturale.

Reiese de aici că trăsătura oricărei religii propriu-zise fiind de a revela în mod direct aspectele divinității printr-o revelație supranaturală, niciun alt mijloc de transmitere nefiind capabil să îi ofere dogmei o satisfacție deplină, trebuie să conchidem că adevărata religie naturală este o religie revelată, ceea ce înseamnă că este natural să nu acceptăm o religie decât crezând-o revelată, orice religie adevărată cerând sacrificii și omul neavând nici puterea, nici dreptul de a o impune semenilor în afara sau, mai ales, mai presus de condiția obișnuită a umanității.

Plecând de la acest principiu riguros rațional, rozacrucienii ajungeau la respectul religiei dominante, ierarhice și revelate. Ei nu puteau, așadar, să fie dușmanii papalității mai mult decât ai monarhiei legitime și dacă membrii lor conspirau împotriva papilor și a regilor era pentru că îi considerau la modul personal ca pe niște apostazi ai datoriei și uneltitori ai anarhiei.

Ce este de fapt un despot, fie el spiritual sau temporal, dacă nu un anarhist încoronat?

Prin această considerație putem explica protestantismul și chiar radicalismul unor anumiți mari adepți mai catolici decât unii papi și mai monarhici decât unii regi, a unor adepți excen-trici ca Henri Khunrath și a adevăraților iluminiști ai școlii sale.

Henri Khunrath era un personaj puțin cunoscut de cei care nu au făcut din științele oculte un studiu deosebit; totuși, este un maestru și un maestru de prim rang; este un prinț suveran al rozacrucienilor, demn de toate raporturile acestui titlu științific și mistic. Pantaclele sale sunt splendide asemenea luminii Zoharului, savante ca Trithemius, exacte ca Pitagora, revelatoare ale marii opere asemenea cărții lui Abraham și ale lui Nicolas Flamel.

Henri Khunrath era chimist și medic și se născuse în 1502; avea patruzeci și doi de ani când a avut parte de înalta inițiere teozofică.

Cea mai importantă dintre lucrările sale, *Amphitheatrum Sapientiae Aeternae*¹, a fost publicată în 1598, deoarece aprobarea împăratului Rodolphe, care a fost anexată, datează de pe 1 iunie a aceluiași an. Autorul, deși a făcut profesiunea unui protestantism radical, revendică acolo cu putere numele de catolic și de ortodox; declară că deține o cheie a Apocalipsei, pe care o păstrează secretă, așa cum se cuvine, cheie triplă și unică asemenea științei universale.

Împărțirea cărții este septenară și el divide inițierea la înalta filozofie în șapte grade; textul este un comentariu mistic al oracolelor lui Solomon; lucrarea se termină cu niște tablouri sinoptice, care sunt sinteza înaltei magii și a cabalei oculte în tot ceea ce poate fi scris și făcut public în mod verbal. Restul, adică partea esoterică și de nespus a științei, este exprimat prin magnifice pantacle desenate și gravate cu grijă. Aceste pantacle sunt în număr de nouă.

Primul conține dogma lui Hermes.

Al doilea, realizarea magică.

Al treilea reprezintă drumul înțelepciunii și muncile care pregătesc creația.

Al patrulea reprezintă poarta sanctuarului luminat de șapte raze mistice.

Al cincilea este un trandafir de lumină, în centrul căruia o formă umană își întinde brațele ca o cruce.

Al șaselea reprezintă laboratorul magic al lui Khunrath, cu oratoriul său cabalistic, pentru a demonstra necesitatea de a împlăți rugăciunea cu munca.

Al șaptelea este sinteza absolută a științei.

Al optulea exprimă echilibrul universal.

Al nouălea rezumă doctrina personală a lui Khunrath cu un energic protest împotriva tuturor defăimărilor.

Este un pantaclu ermetic încadrat într-o caricatură germană plină de vervă și de furie naivă.

Dușmanii filozofului sunt travestiți în insecte, în boboci, în viței și în măgari, totul decorat cu legende latine și cu epigrame în germană; Khunrath este reprezentat acolo la dreapta și la stânga, în costum de oraș și în costum de cabinet, făcându-le față adversarilor fie înăuntru, fie în afară: în haine de oraș, el este înarmat cu o sabie și merge pe coada unui scorpion; în haine de cabinet, mănuieste un vâtrai și merge pe capul unui șarpe; afară demonstrează și asta primează. După cum sugerează gesturile sale, mereu același adevăr, fără a se teme de suflul impur al adversarilor săi, suflu atât de otrăvitor, însă, încât păsările cădeau din cer moarte la picioarele lor. Această planșă foarte curioasă lipsește dintr-un mare număr de exemplare ale lucrării *Amphitheatrum* a lui Khunrath.

Această carte extraordinară conține toate misterele celei mai înalte inițieri; este, după cum anunță autorul, încă din titlu: creștino-cabalistică, divino-magică, fizico-chimică, triplă unică și universală. Este un adevărat Manual al înaltei Magii și al Filozofiei hermetice și nu am ști să găsim în altă parte, dacă nu în Sepher Yetzirah și în Zohar, o altă inițiere mai completă și mai bună.

În cele patru corolare importante care urmează explicarea celei de-a treia figuri, Khunrath stabilește:

1. Cheltuiala necesară marii opere (în afară de întreținerea și cheltuielile personale ale creatorului) nu trebuie să depășească *suma de treizeci de taleri*; vorbesc în cunoștință de cauză, adaugă autorul, aflând acest lucru de la cineva care știa. Cei care cheltuiesc mai mult se înșală și își pierd banii. Aceste cuvinte: de a fi aflat de la cineva care știa, dovedesc faptul că Khunrath

¹ Amfiteatrul înțelepciunii eterne. (n.t.)

fie nu a creat el însuși piatra filozofală, fie nu dorea să spună că el a creat-o și acest lucru de teama persecuțiilor.

Khunrath stabilește apoi obligația adeptului de a nu consacra uzului său personal decât a zecea parte a bogăției sale și să dedice restul gloriei lui Dumnezeu și operelor de caritate.

În al treilea rând, el afirmă că, din moment ce misterele creștinismului și cele ale naturii se explică și se ilustrează reciproc, domnia viitoare a lui Mesia (mesianismul) se stabilește pe baza dublă a științei și a credinței, în așa fel încât Cartea Naturii confirmând oracolele Evangheliei, vom putea convinge prin știință și prin rațiune – evreii și mahomedanii – asupra adevărului creștinismului, la fel de bine ca și cu ajutorul grației divine, ei vor fi convertiți în mod infailibil la religia unității; el încheie cu această sentință:

SIGILUL NATURAE ET ARTIS SIMPLICITAS.

Pecetea naturii și a artei este simplitatea.

Pe vremea lui Khunrath trăia un alt medic inițiat, filozof hermetic și continuator al medicinei lui Paracelsus; era Oswald Crollius, autor al lucrărilor *De signatura rerum*, sau *Basilica Chymica*.

În această lucrare, a cărei prefață este un rezumat bine alcătuit al filozofiei hermetice, Crollius încearcă să stabilească faptul că Dumnezeu și natura au semnat într-o anumită măsură toate creațiile lor și că toate produsele unei forțe oarecare ale naturii poartă, ca să spunem așa, ștampila acestei forțe imprimată în caractere de neșters, în așa fel încât un inițiat în scrierile oculte să poată citi ca într-o *carte deschisă*, simpatiile și antipatiile lucrurilor, proprietățile substanțelor și toate celelalte secrete ale creației.

Caracterele diferitelor scrieri ar fi împrumutate în mod primitiv din aceste semnături naturale care există în stele și în flori, pe munți și pe cea mai umilă pietricică. Figurile cristalelor, spăturile mineralelor, ar fi amprente ale gândirii Creatorului în timp ce le forma.

Această idee este plină de poezie și de măreție, dar acestei limbi misterioase a lumilor îi lipsește o gramatică, acestui verb primitiv și absolut îi lipsește un vocabular rațional. Doar regele Solomon pare a fi îndeplinit această dublă lucrare; dar cărțile

oculte ale lui Solomon au fost pierdute. Crollius nu încerca să le refacă, ci să regăsească principiile fundamentale ale acestei limbi universale ale Verbului creator.

Prin aceste principii am recunoaște că hieroglifele primitive, formate chiar din elementele geometriei, ar corespunde legilor constitutive și esențiale ale formelor determinate de mișcările alternative sau combinate care hotărăsc atracțiile echilibrante; am recunoaște doar prin aspectul lor exterior, lucrurile simple și compuse și, prin analogiile numerelor cu figurile, am putea face o clasificare matematică a tuturor substanțelor revelate de liniile suprafețelor lor.

Există la baza acestor aspirații, care sunt reminiscente ale științei edenice, o întregă lume de descoperiri ce vor urma pentru științe. Paracelsus le presimțise, Crollius le indicase, un altul va veni pentru a le realiza și a le demonstra. Nebunia de ieri va fi geniul de mâine și progresul îi va saluta pe acești cercetători sublimi care ghiciseră această lume pierdută și regăsită, această Atlantida a cunoașterii umane!

Începutul secolului al XVII-lea a reprezentat marea epocă a alchimiei, atunci apărând: Philippe Muller, Jean Thorneburg, Michel Mayer, Ortelius, Polerius, Samuel Northon, baronul de Beausoleil, David Planiscamp, Jean Duchesne, Robert Flud, Benjamin Mustapha, președintele Espagnet, cosmopolitul pe care ar fi trebuit să îl numim primul, de Nuisement, care a tradus și a publicat scrierile remarcabile ale cosmopolitului, Jean-Baptiste Van Helmont, Irénée Philalèthe, Rodolphe Glauber, sublimul cizmar Jakob Boehm.

Cei mai importanți dintre acești inițiați s-au dedicat cercetărilor înaltei magii și au ascuns cu grijă acest nume defăimat sub aparențele cercetărilor hermetice. Mercurul înțelepților, pe care doreau să îl găsească și să îl ofere discipolilor, era o sinteză științifică și religioasă, era pacea care rezidă în unitatea suverană.

Misticii nu erau atunci decât credincioși orbi ai veritabililor iluminări, iar Iluminismul nu era, la drept vorbind, decât știința universală a luminii.

În primăvara anului 1623 această proclamație ciudată a fost afișată pe străzile din Paris:

„Noi, deputați ai fraților rozacrucieni, facem popas vizibil și invizibil în acest oraș, prin grația Celui de Sus, spre care se întoarce inima înțelepților; noi predăm, fără vreun mijloc exterior, limbile vorbite în țările în care trăim și îi salvăm pe oameni, pe semenii noștri de teroare și de moarte.

Dacă cineva dorește să ne vadă, fie doar din curiozitate, el nu comunică cu noi; dar dacă voința sa îl convinge cu adevărat să se înscrie în registrele Frăției noastre, noi, care judecăm gândurile, îl vom face să vadă adevărul promisiunilor noastre, fără să menționăm locul casei noastre, din moment ce gândul alăturat voinței reale a cititorului va fi capabil să ne facă pe noi cunoscuți lui și pe el cunoscut nouă.“

Opinia publică s-a preocupat atunci de această manifestare misterioasă, iar când cineva întreba cu voce tare cine erau acești frați ai Rozei-cruci, adesea un personaj necunoscut îl lua deoparte pe cel care întreba și îi spunea cu morgă:

„Predestinați reformei care trebuie să se împlinească în curând în tot universul, membrii rozacrucieni sunt depozitarii înțelepciunii supreme și posesorii pașnici ai tuturor darurilor naturii, pe care le pot folosi după bunul lor plac.

Oriunde ar fi, ei cunosc cel mai bine toate lucrurile care se petrec în restul lumii decât dacă le-ar fi de față; ei nu suferă nici de foame, nici de sete și nu au motiv să se teamă nici de bătrânețe, nici de boală.

Ei le pot comanda spiritelor și geniilor celor mai puternice.

Dumnezeu i-a acoperit cu un nor pentru a-i apăra de dușmanii lor și nu pot fi văzuți decât atunci când doresc acest lucru, chiar dacă cineva ar avea ochii mai pătrunzători decât ai vulturului.

Ei își au sediul general în piramidele Egiptului.

Dar aceste piramide sunt pentru ei precum stânca din care țâșnea izvorul lui Moise, ele merg cu ei prin deșert și îi vor urma până la intrarea lor pe pământul făgăduinței.“

Capitolul VI

PROCESE DE MAGIE

Gaufridi, Urbain Grandier, Boulé și Picard, părintele Girard și domnișoara Cadière. Convulsii. Diverse anecdote.

Autorul grec care a făcut descrierea tabloului alegoric a lui Cebes își încheie opera printr-o concluzie superbă:

„Nu există decât un singur bun adevărat de dorit, înțelepciunea; și nu există decât un singur rău de temut, nebunia.“

Într-adevăr, răul moral, răutatea, crima nu sunt altceva decât nebunia adevărată și preotul Hilarion Tissot ne-a câștigat întreaga simpatie repetând în broșurile sale de un curaj nebun că în loc să pedepsim criminalii ar trebui să îi îngrijim și să îi vindecăm.

Spunem simpatia noastră pentru că rațiunea protestează împotriva acestei interpretări prea miloase a crimei, ale cărei consecințe ar fi de a distruge pedeapsa moralei dezarmând legea.

Comparăm nebunia cu beția și, considerând că beția este aproape întotdeauna voluntară, aplaudăm înțelepciunea judecătorilor care, fără să privească pierderea spontană a rațiunii ca o scuză, pedepsesc fără milă delictul și crimele comise în starea de beție. Probabil că va veni o zi în care beția va fi luată în considerare printre circumstanțele agravante și în care orice ființă inteligentă, care se va plasa în mod voluntar în afara rațiunii se va găsi în afara legii. Oare legea nu este rațiunea umanității?

Nefericit omul care se îmbată fie cu vin, fie cu orgoliu, fie cu ură, fie cu iubire! Este orb și nedrept, este jucăria sorții; este un flagel, o calamitate; huiduiți-l! Societatea are dreptul să se apere; este mai mult decât dreptul său, este chiar datoria sa, pentru că are copii.

Aceste reflecții se bazează pe procesele de magie pe care le vom prezenta. Am acuzat prea mult Biserica și societatea de crimă judiciară asupra nebunilor; noi admitem că vrăjitorii erau neîndoios nebuni, dar erau nebuni perversi; dacă printre ei au pierit și câțiva nevinovați bolnavi, acestea sunt nenorociri pentru

care Biserica și societatea nu și-ar asuma vreodată responsabilitatea. Orice om condamnat după legile țării sale și formele judiciare ale vremii respective este condamnat în mod corect, inocența sa posibilă nu îi mai aparține decât lui Dumnezeu; în fața oamenilor, el este și trebuie să rămână vinovat.

Ludwig Tieck, într-un roman intitulat *Sabatul vrăjitoarelor*, prezintă o femeie sfântă, o biată bătrână epuizată de mortificare, cu capul slăbit de posturi și rugăciuni, care, având oroare de vrăjitori și fiind dispusă prin exces de umilință să se acuze de toate crimele, termină prin a se crede într-adevăr vrăjitoare; se acuză de acest lucru, este convinsă de aceasta din greșeală și prin prevenire, apoi este arsă de vie. Dacă această poveste ar fi adevărată ce ar demonstra? Că o eroare judiciară este posibilă, nimic mai mult, nimic mai puțin.

Dar, dacă eroarea judiciară este posibilă în fapt nu și în drept, altfel ce ar mai rămâne din justiția umană?

Socrate, condamnat la moarte, ar fi putut scăpa și judecătorii săi i-ar fi oferit mijloacele, dar el a respectat legile și a vrut să moară.

Trebuie să discutăm legile și nu tribunalele Evului Mediu în ceea ce privește unele sentințe. Dacă Gilles de Laval, despre crimele și supliciul căruia am povestit, a fost condamnat pe nedrept, ar trebui să îl absolvim pentru că era nebun? Erau oare nevinovate acele nebune oribile care compuneau filtre din măduva copiilor mici? De altfel, magia neagră era nebunia generală a acelei epoci: judecătorii, după ce studiau problemele de vrăjitorie, ajungeau uneori să se creadă chiar ei vrăjitori. În mai multe localități, vrăjitoria devenea epidemică și supliciile păreau să multiplieze vinovații.

La De Lancre, Delrio, Sprenger, Bodin, Torre Blanca și la alții, putem vedea povestirile unui număr mare de procese ale căror detalii sunt pe cât de fastidioase pe atât de revoltătoare. Condamnații sunt în marea majoritate halucinați și idioți, dar idioți răi și halucinați periculoși; pasiunile erotice, lăcomia și ura sunt cauzele principale ale rătăcirii rațiunii lor: ei erau capabili de orice.

Sprenger, în *Malleus Maleficarum*¹, povestește că vrăjitoarele se înțelegeau cu moașele pentru a le cumpăra cadavre de nou-născuți. Moașele îi ucideau pe acești nevinovați chiar în momentul nașterii lor înfigându-le ace lungi în creier; copilul era declarat mort și era îngropat. La venirea nopții, vârcolacii scrijeleau pământul și scoteau cadavrul de acolo, îl fierbeau într-un cazan cu ierburi narcotice și veninoase, apoi distilau, alambicau, amestecau această gelatină umană. Lichidul era folosit ca elixir pentru viață lungă; partea solidă era măcinată și încorporată cu grăsimi de pisică neagră amestecate cu funingine care erau folosite pentru fricțiunile magice.

Inima tresaltă dezgustată la lectura acestor revelații abominabile și indignarea face ca mila să tacă; dar când ne referim la proceduri, când vedem credulitatea și cruzimea judecătorilor, falsele promisiuni ale grației pe care le folosesc pentru a obține mărturisiri, torturile atroce, vizitele obscene, precauțiile rușinoase și ridicole, apoi după toate acestea, arderea pe rug în piața publică, asistența derizorie a clericilor care trimit în brațele laicilor cerând îndurare pentru cei pe care îi trimite la moarte, suntem obligați să mergem spre concluzia că în mijlocul acestui haos, doar religia rămâne sfântă, dar că oamenii sunt toți în aceeași măsură idioți sau scelerați.

Astfel, în 1598, un preot limuzin, pe nume Pierre Aupetit, este ars de viu pentru mărturisiri ridicole care i-au fost smulse prin tortură.

La Dole, în 1599, a fost arsă o femeie pe nume Antide Collas, deoarece conformația sa sexuală avea ceva neobișnuit, care nu putea fi explicat decât printr-o înțelegere infamă cu Satana. Nefericita, torturată iar și iar, despuiată, sondată, vizitată în prezența medicilor și a judecătorilor, strivită de rușine și de dureri, a mărturisit totul pentru a încheia cu toate.

Henri Boguet, judecător de Saint-Claude, povestește chiar el că a cerut să fie torturată o femeie considerată vrăjitoare,

¹ Tratatul de demonologie scos în 1486 de către călugării dominicani Jakob Sprenger și Heinrich Kramer, inchiizitori germani care au sacrificat mai mult de cinci sute de vrăjitoare. (n.t.)

pentru că lipsea ceva de la crucea de la gâtul său, semn sigur de vrăjitorie, după spusele acestui imbecil.

Un copil de doisprezece ani, sub influența inchișitorilor, a venit să își acuze tatăl pentru că l-a dus la sabat. Tatăl a murit în închisoare prin pricina torturilor și s-a propus să fie ars copilul. Boguet s-a opus și acest act de clemență este meritoriu.

O femeie de treizeci și cinci de ani, Rollande de Vernois, a fost uitată într-o carceră înghețată până ce a promis să se declare vinovată de magie, doar să fie lăsată să se apropie de foc. Cum a simțit căldura, a fost cuprinsă de convulsii, a făcut febră și a delirat; în această stare era torturată, a spus tot ceea ce a fost obligată să spună și a fost condusă în stare muribundă către rug. O furtună a izbucnit, ploaia a stins focul; Bouguet s-a felicitat atunci pentru sentința dată, din moment ce această femeie pe care cerul părea să o protejeze de diavol. Același Bouguet a mai ars pe rug doi oameni, pe Pierre Gaudillon și pe marele Pierre, pentru că au alergat în timpul nopții, unul ca iepure, celălalt, luând înfățișare de lup.

Dar procesul care a avut cel mai mare ecou la începutul secolului al XVII-lea a fost cel al lui meser Louis Gaufridi, preot din parohia Accoules din Marsilia. Scandalul acestei întâmplări a oferit un exemplu funest. Un preot acuzat de alți preoți! Un preot adus în fața tribunalelor de către confrății săi! Constantin spusese că, dacă ar vedea un preot dezonorându-și caracterul printr-un păcat rușinos, l-ar acoperi cu purpura sa; este un cuvânt frumos și regal. Sacerdotul trebuie, într-adevăr, să fie impecabil așa cum justiția este infailibilă în fața moralei publice.

În decembrie 1610, o tânără din Marsilia pe nume Magdalena din Palud, aflată în pelerinaj la Sainte-Baume, în Provence, a fost cuprinsă de extaz și de convulsii. O altă bigotă, pe nume Louise Capeau, a fost atinsă de același rău. Dominicani și capucini au crezut în prezența demonului și au făcut exorcizări. Magdalena de Palud și prietena sa au dat atunci spectacolul care a revenit atât de des un secol mai târziu într-o epidemie cu convulsii.

Ele credeau, se contorsionau și cereau să fie bătute și călcate în picioare; într-o zi, șase oameni au mers în același timp pe

pieptul Magdalenei care nu a simțit vreo durere; în această stare, ea s-a acuzat de cele mai ciudate dereglări; s-a dăruit diavolului trup și suflet, după spusele ei; se logodise cu demonul în prezența unui preot numit Gaufridi. În loc să o închidă pe această nebună, a fost ascultată și preoții exorciști au trimis în grabă spre Marsilia trei capucini pentru a-i informa în secret pe superiorii eclesiastici de ceea ce se petrecea la Sainte-Baume și pentru a-l aduce fără violență și fără scandal, dacă era posibil, pe preotul Gaufridi pentru a-l confrunța cu preinșii demoni.

Totuși, au început să se scrie inspirațiile infernale ale două isterice, discursurile fiind de un devotament ignorant și fanatic, prezentând religia așa cum era înțeleasă de către exorciștii înșiși. Posedații păreau a povesti visele celor care îi întrebau: era exact fenomenul meselor vorbitoare și a oamenilor medium din zilele noastre.

Diavolii își dădeau nume la fel de necuviincioase precum cele americane; ei strigau împotriva tipografiei și împotriva cărților, țineau predici demne de capucini cei mai fervenți și mai incuți. În prezența acestor demoni făcuți după chipul și asemănarea lor, preoții nu s-au mai îndoit de adevărul posedării și de veridicitatea spiritelor infernale. Fantomele imaginației lor bolnave se întrupau și le apăreau vii în aceste două femei ale căror confesiuni obscene le trezeau curiozitatea și indignarea pline de lăcomii secrete; ei au devenit furioși și aveau nevoie de o victimă: aceasta le era starea de spirit în momentul în care le-a fost adus Louis Gaufridi.

Gaufridi era un preot destul de monden, cu un chip plăcut, cu un caracter slab și cu o moralitate mai mult decât suspectă, fusese confidentul Magdalenei de Palud și îi inspirase acesteia o pasiune foarte puternică; această pasiune, preschimbată în ură din pricina geloziei, devenise o fatalitate și l-a adus pe nefericitul preot în vârtejul nebuniei care îl conducea la rug.

Tot ce putea spune acuzatul pentru a se apăra era întors împotriva lui. El îl atesta pe Dumnezeu și pe Iisus Hristos și pe Maica Sa Sfântă și pe precursorul său Ioan Botezătorul și i se răspundea: recitați minunat litanile sabatului; prin Dumnezeu înțelegeți Lucifer, prin Iisus Hristos, Beelzebub, prin Sfânta

Fecioară, pe mama apostată a Anticristului, prin Sfântul Ioan Botezătorul, pe falsul profet precursor al lui Gog și Magog... Apoi a fost supus torturii și i s-a promis mila dacă va dori să confirme declarațiile Magdalenei de Palud. Bietul preot, pierdut, păcălit, strivit, a confirmat tot ceea ce i s-a cerut: a confirmat îndeajuns pentru a fi ars și era ceea ce se cerea.

Capucinii din Provence au oferit în sfârșit poporului acest spectacol înspăimântător, l-au învățat să violeze privilegiile sanctuarului, i-au arătat cum se ucid preoții, iar poporul și-a amintit acest lucru mai târziu.

O sfânt templu, spunea un rabin martor al minunilor care au precedat distrugerea Ierusalimului de către Titus, o sfânt templu, ce ai așadar? Și de ce te înspăimânți tu singur?

Nici sfântul sediu, nici episcopii nu au protestat la crima lui Gaufridi, dar secolul al XVIII-lea urma să vină, aducând cu el revoluția.

Una dintre posedatele care l-a ucis pe preotul din Accoules a declarat într-o zi că demonul a părăsit-o pentru a merge să pregătească moartea altui preot pe care l-a numit în mod profetic, fără a-l cunoaște; l-a numit pe Urbain Grandier.

Pe atunci domnea teribilul cardinal de Richelieu, care înțelegea autoritatea absolută ca fiind salvarea statelor; din nefericire, tendințele cardinalului erau mai degrabă politice decât veritabil creștine. Acest mare spirit avea drept limită o oarece îngustime a inimii, care îl făcea sensibil la ofensa personală și implacabil în răzbunările sale. Ceea ce îi ierta cel mai puțin talentului era independența; el dorea să aibă oameni de spirit ca auxiliari, mai degrabă decât ca lingușitori și resimțea o anume bucurie în a distruge ceea ce încerca să strălucească fără el. Capul său dorea să domine totul, părintele Joseph era mâna sa dreaptă și Laubardemont mâna sa stângă.

Trăia pe atunci în provincie, la Loudun, un eclesiast de geniu și de mare caracter, avea știință și talent, dar puțină circumspecție; făcut pentru a plăcea mulțimii și pentru a atrage simpatiile celor mari, putea deveni un sectant periculos; pe atunci, protestantismul agita Franța și preotul de Saint-Pierre din Loudun predispus ideilor noi din cauza lipsei de atracție pentru

celibatul ecleziastic putea deveni, în fruntea acestei grupări, un predicator mai strălucit decât Calvin și la fel de curajos ca și Luther, se numea Urbain Grandier.

Certuri serioase cu episcopul său dovediseră deja abilitatea și caracterul său inflexibil, abilitate nefericită și neîndemânatică, de altfel, din moment ce a apelat la puternicii dușmani ai regelui și nu la cardinal; regele îi dăduse dreptate, cardinalul trebuia să îi spună că se înșală. Grandier s-a întors triumfător la Loudun și i-a permis fanfaronada nu tocmai clericală de a reveni cu o ramură de măslin în mână. Din acea zi a fost pierdut.

Călugărițele ursuline din Loudun aveau pe atunci ca superioară, sub numele de maica Ioana a îngerilor, o anume Ioana de Velfiel, nepoată a baronului de Cose. Această călugăriță nu era deloc mai puțin ferventă și mănăstirea sa nu trecea drept una dintre cele mai obișnuite din țară; se petreceau acolo scene nocturne ce erau atribuite spiritelor. Părinții îi retrăseseră pe pensionari și casa urma să fie lipsită de orice resursă.

Grandier avea câteva intrigă și nu le ascundea îndeajuns; era, de altfel, un personaj prea expus pentru ca lipsa de activitate a unui orașel să nu facă mare zarvă pe baza slăbiciunilor sale. Pensionarii Ursulinelor i-au auzit vorbindu-se în mare taină pe preoți; călugărițele vorbeau între ele pentru a deplânge scandalul și rămâneau toate îngrijorate din pricina personajului scandalos; ele visau despre asta; l-au văzut în timpul nopții apărând în dormitoare cu atitudini conforme cu ceea ce se spunea despre moravurile sale, ele au strigat, crezând că sunt obsedate și văd diavolul în casă.

Directorii acestor fete, dușmani de moarte ai lui Grandier, au intuit tot profitul pe care îl puteau obține din această afacere în interesul urii lor și în interesul mănăstirii. S-au făcut exorcizări, mai întâi în secret, apoi în public. Prietenii lui Grandier simțeau că se uneltește ceva și îl presau pe preotul de Saint-Pierre din Marche să își mute beneficiile și să părăsească Loudunul. Totul s-ar liniști după ce l-ar fi văzut plecat; dar Grandier era un om curajos; nu știa ce înseamnă să cedezi calomniei, așa că a rămas și a fost arestat într-o dimineață când intra în biserică, îmbrăcat în veșmintele preoțești.

Odată ce a fost arestat, Grandier a fost tratat ca un criminal de stat, actele sale au fost strânse, sigiliile aplicate pe mobile și el a fost dus cu gărzi la fortăreața din Angers. În acest timp, i se pregătea la Loudun o carceră care părea făcută mai degrabă pentru o bestie feroce decât pentru un om. Richelieu, informat despre toate, l-a trimis pe Laubardemont pentru a termina cu acest Grandier și a interzis ca parlamentul să afle despre această afacere.

Dacă conduita preotului de Saint-Pierre a fost cea a unui om de lume, ținuta lui Grandier, prizonier și acuzat de magie, a fost aceea a unui erou și a unui martir. Adversitatea dezvăluie astfel marile suflete și este mult mai ușor să suporti suferința decât prosperitatea.

El i-a scris mamei sale:

„...Îmi suport mâhnirea cu răbdare și o plâng mai mult pe a dumitale decât pe a mea. Mă deranjează că nu am pat; încercați să mi-l trimiteți pe al meu pentru că dacă trupul nu se odihnește, spiritul cedează. Trimiteți-mi un breviar, o Biblie și un sfânt Toma pentru liniștea mea; în rest nu vă chinuiți, sper că Dumnezeu îmi va scoate nevinovăția la lumină...”

Într-adevăr, mai devreme sau mai târziu, Dumnezeu ia partea nevinovăției oprimate, dar nu o eliberează mereu de dușmani pe pământ, nu o eliberează decât prin moarte. Grandier a resimțit după puțin timp acest lucru.

Dar să nu îi facem pe oameni mai răi decât erau în realitate: dușmanii lui Grandier nu credeau în nevinovăția lui, ei îl urmăreau cu furie, dar credeau că urmăresc un mare vinovat.

Fenomenele isterice erau pe atunci puțin cunoscute și somnambulismul era ignorat cu desăvârșire: contorsiunile călugărițelor, mișcările lor în afara obișnuințelor și forțelor omenești, dovezile pe care le aduceau cu o a doua vedere înspăimântătoare, toate acestea veneau să-i convingă pe cei mai puțini creduli.

Un ateu celebru din acea vreme, domnul de Kériolet, consilier al parlamentului de Bretania, a venit să vadă exorcizările pentru a-și bate joc de ele. Călugărițele, care nu-l văzuseră vreodată, l-au strigat pe nume și au dezvăluit cu voce tare păcate pe care consilierul credea că nu le spusese nimănui. Conștiința sa a fost bulversată și a trecut de la o extremă la alta, cum fac

toate violențele naturale; a plâns, s-a confesat și s-a dedicat pentru tot restul vieții ascetismului celui mai riguros.

Sofismul exorciștilor din Loudun era acest paralogism absurd pe care domnul de Mirville îndrăznește să îl susțină și în zilele noastre:

„Diavolul este autorul tuturor fenomenelor care nu pot fi explicate prin legile cunoscute ale naturii.”

Acestui aforism antilogic el îi adăugă un altul, din care făceau într-o oarecare măsură un aspect al credinței.

„Diavolul, exorcizat cum se cuvine, este obligat să spună adevărul și poate fi admis ca martor în justiție.”

Nefericitul Grandier nu era dat pe mâna sceleratiilor; el avea de-a face cu nebuni furioși; de aceea, forțați de conștiință, au făcut multă publicitate acestui proces incredibil.

Un asemenea scandal nu a mai afectat vreodată Biserica: călugărițe urlând, încovoindu-se, dedându-se la gesturile cele mai obscene, blamând, încercând să se arunce asupra lui Grandier așa cum bacantele se aruncau pe Orfeu; apoi cele mai sacre lucruri ale religiei amestecate cu acest spectacol hidos, antrenate în această mocirlă; singurul calm, Grandier, ridicând din umeri și apărându-se cu demnitate și blândețe; judecătorii palizi, pierduți, transpirând cu broboane mari, Loubardemont în robă roșie planând deasupra acestui conflict ca vulturul care așteaptă un cadavru. Așa a fost procesul lui Urbain Grandier.

Să o spunem răspicat pentru onoarea umanității: un complot asemănător celui presupus de asasinatul juridic al acestui om, dacă nu admitem buna credință a exorciștilor și a judecătorilor este din fericire imposibil.

Monștrii sunt la fel de rari ca și eroii; mulțimea se compune din mediocrități la fel de puțin capabile de mari crime ca și de mari virtuți. Personajele cele mai sfinte din acea vreme au crezut în posedarea din Loudun; Sfântul Vincent de Paul nu a fost străin de această poveste și a fost chemat să își spună părerea. Richelieu însuși, care, în orice caz, a găsit metoda de a scăpa de Grandier, a terminat prin a-l crede vinovat. Moartea sa a fost crima ignoranței și a prejudecăților aceluia timp și a fost mai mult o catastrofă decât un asasinat.

Nu ne vom chinui cititorii cu detaliile torturii sale; el a rămas ferm, resemnat, fără furie și nu a mărturisit nimic; nici măcar nu și-a arătat disprețul față de judecătorii săi, îi ruga cu blândețe pe exorciștii săi să îl cruțe: „Și voi, părinții mei, le spunea el, moderați rigoarea tulburărilor mele și nu-mi aduceți sufletul la disperare.”

Simțim în acest hohot de plâns al naturii toată blândețea creștinului care iartă. Exorciștii, pentru a-și ascunde înduioșarea, îi răspundeau prin invective și executorii plângeau.

Trei dintre călugărițe, într-unul dintre momentele lor de luciditate, au venit să se prosterneze în fața tribunalului, strigând că Grandier era nevinovat; s-a crezut că demonul vorbea prin gura lor și această mărturisire nu a făcut decât să grăbească supliciul.

Urbain Grandier a fost ars de viu pe 18 august 1634. A fost răbdător și resemnat până la sfârșit. Când a fost coborât din căruță, pentru că avea picioarele rupte, a căzut rău cu fața la pământ fără a scoate vreun sunet sau vreun icnet.

Un cordelier, numit părintele Grillau, și-a croit drum prin mulțime și a venit să îl ridice pe sărman, îmbrățișându-l plângând:

„— Vă aduc, a spus el, binecuvântarea mamei dumneavoastră și ea și eu ne rugăm lui Dumnezeu pentru dumneavoastră.

— Vă mulțumesc părinte, a răspuns Grandier, doar domniei voastre îi este milă de mine, consolați-o pe biata mea mamă și fiți fiul ei.

Locotenentul jandarmilor, înduioșat profund, a spus:

— Domnule, iertați-mă pentru că sunt obligat să contribui la supliciul dumneavoastră.

— Nu m-ați jignit cu nimic, a răspuns Grandier, sunteți obligat să vă îndepliniți datoriile cu care ați fost însărcinat.”

I se promisese că va fi sugrumat înainte de a fi ars, dar când călăul a vrut să tragă coarda aceasta era înnodată și nefericitul preot din Saint-Pierre a căzut viu în flăcări.

Principalii exorciști, preoții Tranquille și Lactance, au murit curând după aceea, purtați de o frenezie furioasă; preotul Surin, care i-a înlocuit, a înnebunit, Manoury, chirurgul care a ajutat la torturarea lui Grandier, a murit urmărit de fantoma victimei sale. Laubardemont și-a pierdut fiul într-un mod tragic și a căzut el

însuși în dizgrația maestrului său; călugărițele au rămas idioate; atât de adevărat este că era vorba despre o boală teribilă și contagioasă: boala mintală a zelului și a devoțiunii false. Providența i-a pedepsit pe oameni prin propriile lor greșeli și i-a instruit prin consecințele triste ale greșelilor lor.

După numai zece ani de la moartea lui Grandier, scandalurile din Loudun s-au reînnoit în Normandia. Călugărițe din Louviers i-au acuzat pe preoți că le-au vrăjit; unul dintre acești preoți murise, a fost violată majestatea mormântului său pentru a smulge de acolo cadavrul, fenomenele posedării au fost aceleași ca și la Loudun și ca la Sainte-Baume. Aceste fiice isterice traduceau în limbaj obscen coșmarurile conducătorilor lor; cei doi preoți, unul mort și celălalt viu, au fost condamnați la rug. Lucru oribil, un om și un cadavru au fost legați de același stâlp! Supliciul din Mezence, această ficțiune a unui poet păgân, a găsit creștini pentru a-l îndeplini, un popor creștin a asistat cu răceală la această execuție nelegiuită și pastorii nu au înțeles că, profanând astfel sacerdotul și moartea, dădeau un semnal înspăimântător impietății.

Se apropia secolul al XVIII-lea, care a venit să stingă rugurile cu sângele preoților și, așa cum se întâmplă mereu, cei buni au plătit pentru cei răi.

Secolul al XVIII-lea începuse, dar oamenii erau încă arși; credința era deja pierdută iar tânărul Labarre a fost supus prin ipocrizie la cele mai oribile suplicii pentru a fi refuzat de a saluta procesiunea.

Voltaire trăia pe atunci și simțea cum crește în inima sa o vocație asemănătoare celei a lui Attila. Pasiunile umane profanau religia și Dumnezeu îl trimitea pe acest nou devastator pentru a răspândi religia într-o lume care nu mai era demnă de ea.

În 1731, o domnișoară, Catherine Cadière de Toulon, își acuza confidentul, pe preotul iezuit Girard, de seducție și de magie; această fată era o extatică stigmatizată care mult timp fusese considerată o sfântă; a fost o întreagă istorie tulbură cu leșinuri lascive, cu flagelări secrete, cu atingeri desfrânate... Ce loc infam al unor mistere asemănătoare celor aparținând unei imaginații celibatare și dereglate de un misticism periculos?

Domnișoara Cadière nu a fost crezută pe cuvânt și preotul Girard a scăpat de pericolul unei condamnări; scandalul imens și zarva pe care a stârnit-o a fost asemenea unui hohot de râs cu ecou: am menționat că Voltaire trăia pe atunci.

Oamenii superstițioși explicaseră până atunci fenomenele extraordinare prin intervenția diavolului și a spiritelor: școala lui Voltaire, la fel de absurdă, a negat fenomenele înseși în pofida tuturor evidențelor.

Ceea ce nu putem explica vine de la diavol, spuneau unii.

Ceea ce nu putem explica nu există, răspundeau alții.

Natura, reproducând mereu în împrejurări analoage aceleași serii de fapte excentrice și minunate, protestau împotriva ignoranței înfumurate a unora și a științei limitate ale altora.

În toate timpurile, bolile nervoase au fost însoțite de perturbări fizice; nebunii, epilepticii, catalepticii, istericii au facultăți excepționale, sunt subiecții halucinațiilor contagioase și produc uneori fie în atmosferă, fie în obiectele care îi înconjoară, comotii și dereglări. Halucinatul își proiectează visele în jurul său și este deranjat de umbra sa; corpul se înconjoară de reflecțiile sale deformate de suferințele creierului; bolnavul se privește atunci într-o oarecare măsură în lumina astrală ale cărei curenți excesive, acționând precum magnetul, deplasează și răsucesc mobilele; se aud atunci zgomote și voci ca în vise. Aceste fenomene, fiind repetate de atâtea ori în zilele noastre, încât au devenit obișnuite, erau atribuite de către strămoșii noștri fantomelor sau demonilor. Filozofia voltairiană a considerat că e mai simplu să le nege, considerându-i imbecili și idioți pe martorii oculari ai faptelor incontestabile.

Spre exemplu, ce era mai adevărat decât minunile convulsiilor în mormântul diaconului Paris și în reuniunile extaticilor din Saint Médard?

Cum puteau fi explicate strigătele de ajutor ale convulsionarilor? Mii de lovituri de buturugă peste cap, presiuni care ar strivi un hipopotam, răsuciri de sâni cu pensete de fier, însăși crucificarea prin cuie bătute în mâini și în picioare? Apoi,

contorsionările supraomenești, ascensiunile aeriene? Voltairienii nu au vrut să vadă în toate acestea decât grimase și sărituri, janseniștii strigau: miracol! și adevărații catolici gemeau.

Dar știința, care era singura care trebuia să intervină pentru a explica această boală fantastică, știința se ținea la distanță; totuși, doar ei îi aparțin acum ursulinele din Loudun, călugărițele din Louviers, convulsiorarele și oamenii medium americani. Fenomenele magnetismului nu au condus-o pe calea unor noi descoperiri. Sinteza chimică care se pregătește nu îi va conduce oare pe fizicienii noștri la cunoașterea luminii astrale? Și această forță universală odată cunoscută, care va împiedica determinarea forței, a numărului și a direcției acestor magneți? Va fi o întreagă revoluție în știință, vom reveni la înalta magie a caldeenilor.

Am vorbit îndelung despre prezbiterul din Cideville, doamna de Mirville, Gougenot Desmousseaux și alți credincioși au văzut în lucrurile ciudate care s-au petrecut acolo o revelație contemporană a diavolului; dar aceleași lucruri s-au întâmplat și la Saint-Maur, în 1706, când tot Parisul alerga acolo. S-au auzit lovituri puternice în ziduri, paturile se deplasau fără a fi atinse, mobilele se mișcau: toate acestea s-au încheiat cu o criză violentă însoțită de un leșin profund în timpul căruia stăpânul casei, un tânăr de douăzeci și patru – douăzeci și cinci de ani, cu o constituție fragilă și nervoasă, a crezut că aude spirite vorbindu-i îndelung, fără a putea însă să repete vreun cuvânt din ceea ce i se spunea.

Iată o poveste de apariție de la începutul secolului al XVIII-lea; naivitatea povestirii îi dovedește autenticitatea; sunt anumite trăsături ale adevărului pe care cei care inventează nu le pot imita.

Un preot bun din orașul Valogne, numit Bézuel, fiind invitat la cină, pe 7 ianuarie 1708, la o rudă a abatelui de Saint-Pierre, împreună cu acest abate, le-a povestit, conform dorinței sale, apariția unuia dintre prietenii săi pe care o sesizase în plină zi cu doisprezece ani în urmă.

„În 1695, le-a spus Bézuel, fiind tânăr școlar de aproape cincisprezece ani, am făcut cunoștință cu cei doi copii ai procurorului Abaquene, școlari ca și mine. Cel mai mare era de

vârsta mea, cel mai mic avea cu optsprezece luni mai puțin, se numea Desfontaines; ne plimbam și petreceam împreună; și fie pentru că Desfontaines era mai prietenos cu mine, fie pentru că era mai vesel, mai complezent, mai spiritual decât fratele său, îmi plăcea mai mult.

În 1696, în timp ce ne plimbam amândoi în mănăstirea capucinilor, mi-a povestit că citise de puțin timp o poveste despre doi prieteni care își promisese că acela care va muri primul va veni să îi spună noutăți despre starea sa celui rămas în viață; mortul a revenit și i-a spus lucruri cu totul surprinzătoare. Apoi, Desfontaines a mai spus că dorea să îmi ceară o favoare, și anume să îi fac o promisiune asemănătoare și că el se va angaja la rândul său pentru același lucru; i-am spus că nu vreau. În sfârșit, spre finalul lunii august 1696, pentru că trebuia să plece să studieze la Caen, m-a presat atât de mult, cu lacrimi în ochi, încât am acceptat. El a scos atunci două bucățele de hârtie pe care le avea pregătite, una semnată cu sângele său, pe care scria că îmi promite ca în caz de moarte să vină să îmi spună noutăți în legătură cu starea sa, cealaltă în care eu îi promiteam același lucru. Mi-am înțepat degetul și cu picătura de sânge care a ieșit am semnat numele meu; a fost încântat să aibă biletul meu și, îmbrățișându-mă, mi-a mulțumit de o mie de ori.

După ceva timp, a plecat împreună cu fratele său. Despărțirea ne-a provocat multă supărare; ne scriam din când în când și nu au trecut șase săptămâni de când promisem scrisorile sale când s-a întâmplat ceea ce vă voi povesti în continuare.

Pe 31 iulie 1697, într-o joi, îmi voi aminti de asta toată viața, răposatul domn de Sortoville, lângă care locuiam și care fusese bun cu mine, m-a rugat să merg la o pajiște din apropiere de Cordeliers și să îi ajut la cosit pe oamenii săi care făceau fân; după două ore și jumătate mă simțeam dintr-odată amețit și cuprins de slăbiciune; mă sprijineam în zadar pe furca mea de fân, a trebuit să mă întind și am avut nevoie de o jumătate de oră pentru a-mi reveni în simțiri. Asta se întâmplase; dar cum nu mai pășisem vreodată așa ceva, am fost surprins și mă temeam să nu mă fi îmbolnăvit, totuși nu am mai simțit nimic asemănător în acea zi; e adevărat că noaptea am dormit mai puțin decât de obicei.

A doua zi, la aceeași oră, pe când îl conduceam la pajiște pe domnul de Saint-Simon, nepotul domnului de Sortoville, care avea pe atunci zece ani, am fost surprins pe drum de aceeași slăbiciune și m-am așezat pe o piatră la umbră. A trecut și ne-am continuat drumul; nu mi s-a întâmplat nimic mai mult în acea zi dar noaptea nu am dormit deloc.

În sfârșit, a doua zi, în a douăsprezecea zi a lui august, fiind în hambar, unde strângeam fânul care fusese adus de la pajiște, fix la aceeași oră, am fost cuprins de o amețelă și o slăbiciune mai mare decât cele din zilele anterioare. Am leșinat și mi-am pierdut cunoștința.

Unul dintre lachei m-a văzut. Mi s-a spus că m-au întrebat ce am; și că am răspuns: „Am văzut ceea ce nu aș fi crezut vreodată”; dar nu îmi amintesc nici de întrebare, nici de răspuns. Acest lucru este totuși în concordanță cu faptul că îmi amintesc să fi văzut o persoană goală pe jumătate, dar pe care nu o recunoscusem.

Am fost ajutat să cobor de pe scară; mă țineam bine de trepte; dar când l-am văzut pe prietenul meu Desfontaines la baza scării, slăbiciunea m-a cuprins din nou, capul mi s-a dus între două trepte și mi-am pierdut din nou cunoștința.

Am fost coborât și am fost așezat pe o grindă mare care era folosită pe post de scaun în marea piață a capucinilor; nu am mai văzut atunci pe nimeni, nici pe domnul de Sortoville, nici pe servitorii săi, pe nimeni dintre cei prezenți; dar zărindu-l pe Desfontaines la baza scării, făcându-mi semn să vin la el, m-am ridicat de pe scaun, ca și cum i-aș fi făcut loc, și cei care mă vedeau și pe care eu nu îi vedeam deși aveam ochii deschiși, au remarcat această mișcare.

Pentru că el nu venea, m-am ridicat pentru a merge la el; a înaintat spre mine, mi-a apucat brațul stâng cu mâna sa dreaptă și m-a condus la treizeci de pași depărtare într-o stradă izolată, ținându-mă așa agățat.

Servitorii au crezut că îmi trecuse amețelă și mă duceau pentru anumite nevoi, așa că au plecat fiecare la treburile sale, cu excepția unui lacheu mic care a venit să îi spună domnului de Sortoville că vorbeam singur. Domnul de Sortoville a crezut că

sunt beat; s-a apropiat și m-a auzit punând întrebări și dând răspunsuri pe care mi le-a relatat ulterior.

Am fost acolo aproape trei sferturi de oră stând de vorbă cu Desfontaines.

„— Ți-am promis — a spus el — că, dacă voi muri înaintea ta, voi veni să îți spun. M-am înecat alaltăieri în râul Caen; cam pe la ora asta mă plimbam cu niște oameni, era foarte cald, ni s-a făcut chef să înotăm, mi s-a făcut rău în apă și m-am scufundat. Abatele de Ménil-Jean, prietenul meu, a încercat să mă scoată, l-am prins de picior; dar, fie că i-a fost frică să nu fi fost un somon, fiindcă îl strângeam foarte tare, fie că a vrut să urce cât mai repede la suprafață, și-a scuturat atât de tare glezna încât m-a lovit puternic în piept și m-a aruncat în fundul râului care este foarte adânc acolo.

Desfontaines mi-a povestit apoi tot ceea ce li s-a întâmplat pe parcursul acelei plimbări și tot ceea ce au discutat. Degeaba îl întrebam dacă era salvat sau dacă era damnat, dacă era în purgatoriu, dacă eram în starea de grație, dacă îl voi urma în scurt timp, el își continua discursul ca și cum nu m-ar fi auzit și ca și cum nici nu ar fi vrut să mă audă.

M-am apropiat de mai multe ori să îl îmbrățișez, dar am avut senzația că nu îmbrățișez nimic; simțeam totuși că mă ține strâns de braț și că dacă încercam să întorc capul ca să nu-l mai văd pentru că văzându-l mă întristam, mă scutura de braț pentru a mă obliga să îl privesc și să îl ascult.

Mi s-a părut mai mare decât îl știam și mai mare chiar decât era la moartea sa, oricât ar fi crescut în cele optsprezece luni de când nu ne mai întâlniserăm; îl vedeam doar pe jumătate, și gol, capul descoperit cu frumosul său păr blond și o tăbliță albă răsucită în părul său, pe frunte, pe care era scris ceva, dar nu am putut citi decât aceste cuvinte: *In etc.*

Era chiar sunetul vocii sale: nu mi s-a părut nici vesel, nici trist, ci într-o stare calmă și liniștită; m-a rugat ca atunci când fratele său se va întoarce să îi spun anumite lucruri pe care să le transmită mamei și tatălui său; m-a rugat să spun cei șapte psalmi pe care îi avusese penitență duminica trecută și pe care nu apucase să îi recite; apoi mi-a recomandat din nou să vorbesc cu

fratele său, apoi mi-a spus adio și s-a îndepărtat de mine spunându-mi: „Pe curând, pe curând“, așa cum obișnuia să spună când ne despărțeam după plimbare pentru a merge fiecare la casa noastră.

Mi-a spus că atunci când se îneca, fratele său, scriind o traducere, se învinuia că l-a lăsat să plece fără să-l însoțească, prevăzând un eventual accident; mi-a descris atât de bine locul unde s-a înecat și copacul de pe strada Louvigni, unde scrisese câteva cuvinte, încât, după doi ani, aflându-mă cu răposatul cavalier de Gotot, care era cu el când s-a înecat, chiar în acel loc și contemplând copacii de pe o anumită parte, pe care mi-o indicase Desfontaine, am mers direct la copacul respectiv și am găsit scrisul său; mi-a mai spus că articolul celor șapte psalmi este adevărat, că la ieșirea de la confesiune și-au spus penitența; fratele său mi-a spus că era adevărat că pe atunci scria versiunea sa și că își reproșa că nu și-a însoțit fratele.

Cum am petrecut aproape o lună pentru a putea face ceea ce mi-a spus Desfontaine cu privire la fratele său, mi s-a mai arătat de două ori, înainte de cină, într-o casă de țară unde mersesem să mănânc, la o leghe depărtare de aici. M-am simțit rău; am cerut să fiu lăsat în pace pentru că nu aveam nimic și că aveam să îmi revin; am mers într-un colț al grădinii. Desfontaines a apărut, mi-a reproșat că încă nu vorbisem cu fratele său și mi-a vorbit din nou un sfert de oră fără să vrea să răspundă întrebărilor mele.

Mergând dimineață la Notre-Dame-de-la-Victoire, mi-a apărut din nou, dar pentru mai puțin timp și m-a presat iar să îi vorbesc fratelui său și m-a părăsit spunându-mi din nou *Pe curând, pe curând!* și fără să vrea să îmi răspundă la întrebări.

Remarcabil este faptul că am resimțit întotdeauna o durere în locul în care mă apucase prima dată de braț, până în momentul în care am vorbit cu fratele său. Timp de trei zile nu am dormit din cauza uimirii.

După prima conversație i-am spus domnului de Varonville, vecinul și colegul meu de școală, că Desfontaine se înecase și că el însuși mi s-a arătat pentru a-mi spune acest lucru. El alerga mereu la părinți pentru a afla dacă era adevărat; tocmai ajunsese vestea; dar, printr-o neînțelegere, s-a crezut că era vorba despre

cel mai mare dintre frați. El m-a asigurat că citise scrisoarea lui Desfontaines și credea la fel: am susținut mereu că era imposibil și că Desfontaines însuși mi se arătase; a plecat din nou, a revenit și mi-a spus plângând: *Acest lucru nu este decât prea adevărat.*

Nu mi s-a mai întâmplat nimic de atunci și aceasta este aventura mea reală. A fost povestită în mod diferit, dar eu nu am povestit-o decât așa. Răposatul cavaler de Gotot mi-a spus că Desfontaines i s-a arătat și domnului de Ménil-Jean. Dar nu îl cunosc; locuiește la douăzeci de leghe de aici, în zona Argentanului și nu pot spune nimic mai mult.“

Trebuie să remarcăm caracterul de vis care apare peste tot în această viziune a unui om treaz dar pe jumătate asfixiat de emanațiile fânului. Vom recunoaște beția astrală produsă de congestia creierului.

Starea de somnambulism este consecința care îl face pe domnul Bézuel să vadă ultima reflexie vie lăsată de prietenul său în lumină. Este gol și nu poate fi văzut decât pe jumătate pentru că restul este ascuns deja în apa râului. Bentița din părul său era fără îndoială o batistă sau un cordon cu care înotătorul își legase părul. Bézuel a avut atunci intuiția somnambulică a tot ceea ce s-a petrecut și i s-a părut că află totul chiar din gura prietenului său. Totuși, acest prieten nu i s-a părut nici trist, nici vesel, modalitate prin care exprimă impresia pe care i-a făcut-o imaginea fără viață, în întregime reminiscentă și reflexie.

Când a avut această viziune pentru prima dată, domnul Bézuel, amețit de mirosul fânului, a căzut pe o scară și s-a lovit la braț; i s-a părut atunci, în logica viselor, că prietenul său îl strângea de braț și la trezire a resimțit încă durerea, ceea ce se explică în mod natural prin lovitura încasată; în rest, discursul defunctului era retrospectiv în întregime, nimic despre moarte, nici despre viața de apoi, ceea ce dovedește odată în plus că bariera care separă această lume de cealaltă este de netrecut.

Viața în profeția lui Ezechiel este figurată prin roți care se învârt unele într-altele; formele elementare reprezentate prin patru animale, urcă și coboară cu aceste roți și se urmăresc fără a se ajunge vreodată, asemenea semnelor Zodiacului. Roțile mișcării eterne nu se întorc vreodată asupra lor însele; formele

nu se întorc vreodată la opririle pe care le-au părăsit; pentru a reveni de unde am plecat, e nevoie să faci turul cercului într-o mișcare mereu aceeași și mereu nouă în același timp.

Să concluzionăm că tot ceea ce se manifestă asupra noastră, în această viață, este un fenomen al acestei vieți însăși, care nu permite, aici jos, nici gândirii noastre, nici imaginației noastre, nici chiar halucinațiilor și viselor noastre, nici măcar pentru o clipă să depășească bariera morții.

Capitolul VII

ORIGINILE MAGICE ALE MASONERIEI

Legenda lui Hiram sau a lui Adoniram. Alte legende masonice. Secretul francmasonilor. Spiritul ritualurilor lor. Sensul gradelor lor, al tablourilor lor alegorice, al semnelor lor.

Marea societate cabalistică, cunoscută în Europa sub numele de Masonerie, apare în lume în momentul în care protestele împotriva Bisericii ajung să fragilizeze unitatea creștină.

Istoricii acestui ordin nu știu să îi explice originea: unii îi dau drept mamă o asocierie liberă a zidarilor, formată în momentul construirii catedralei din Strasbourg; alții îl consideră ca fondator pe Cromwell, fără a se întreba dacă ritualurile masoneriei engleze din vremea lui Cromwell nu sunt organizate împotriva acestui șef al anarhiei puritane; există destul de mulți ignoranți pentru a le atribui iezuiților, dacă nu fondarea, măcar continuarea și orientarea acestei societăți secrete și mereu misterioase.

Cu excepția acestei ultime opinii, care se respinge pe ea însăși, pe toate celelalte le putem împăca, spunând că frații masoni au împrumutat de la constructorii catedralei din Strasbourg numele și emblemele artei lor, că s-au organizat public pentru prima dată în Anglia în favoarea instituțiilor radicale și împotriva despotismului lui Cromwell.

Putem adăuga faptul că i-au avut pe templieri ca model, pe rozacrușieni ca părinți și pe ioaniți ca strămoși. Dogma lor este cea a lui Zoroastru și a lui Hermes, regula lor este inițierea progresivă, principiul lor de egalitate este reglat de ierarhia și fraternitatea universală; sunt continuatorii Școlii din Alexandria, moștenitoarea tuturor inițierilor antice; sunt depozitarii secretelor Apocalipsei și ale Zoharului; obiectul cultului lor este adevărul reprezentat de lumină; tolerează toate credințele și nu profesează decât una și aceeași filozofie; nu caută decât adevărul, nu învață decât realitatea și vor să aducă în mod progresiv toate inteligențele la rațiune.

Scopul alegoric al Masoneriei este reconstrucția templului lui Solomon; scopul real este reconstituirea unității sociale prin alianța dintre rațiune și credință și restabilirea ierarhiei, urmând știința și virtutea cu inițierea și probele pentru grade.

Nimic nu este mai frumos, se vede, nimic nu este mai măreț decât aceste idei și aceste tendințe; din nefericire doctrinele unității și ale supunerii la ierarhie nu s-au păstrat în masoneria universală; a apărut curând o masonerie dizidentă, opusă masoneriei ortodoxe, iar cele mai mari calamități ale Revoluției franceze au fost rezultatul acestei sciziuni.

Francmasonii își au legenda lor secretă; este cea a lui Hiram, completată de cea a lui Cyrus și Zorobabel.

Aceasta este legenda lui Hiram:

Pe când Solomon a pus să se construiască templul, a încredințat planurile unui arhitect pe nume Hiram.

Acest arhitect, pentru a face ordine în lucrări, i-a împărțit pe muncitori după rangul abilității lor și, cum numărul lor era mare, pentru a-i recunoaște, sau pentru a-i folosi în concordanță cu meritul lor, sau pentru a-i remunera în funcție de munca lor, a dat fiecărei categorii, ucenicilor, calfelor și maiștrilor, parole și semne particulare.

Trei calfe au vrut să uzurpe rangul maiștrilor fără a merita acest rang, au baricadat cele trei porți principale ale templului și, când Hiram a dorit să iasă, una dintre calfe i-a cerut o parolă a maiștrilor amenințându-l cu rigla sa.

Hiram i-a răspuns: „Nu în acest fel am primit cuvântul pe care mi-l cereți“.

Calfa furioasă l-a lovit pe Hiram cu rigla sa de fier și i-a provocat o primă rană.

Hiram a alergat la altă poartă, unde a găsit-o pe cea de-a doua calfa; a urmat aceeași întrebare și de această dată Hiram a fost lovit cu un echer; alții spun că era un levier.

La a treia poartă se găsea al treilea asasin, care l-a terminat pe maistru, dându-i o lovitură de ciocan.

Aceste trei calfe au ascuns apoi cadavrul sub un morman de dărâmături și au plantat pe acest mormânt improvizat o ramură

de salcâm; apoi au fugit asemenea lui Cain după ce l-a ucis pe Abel.

Atunci, Solomon, văzând că arhitectul său nu mai vine, a trimis nouă maiștri în căutarea lui; ramura de salcâm le-a dezvăluit cadavrul, l-au scos de sub dărâmături și, deoarece stătuse acolo mult timp, au strigat, ridicându-l: *Mac benach!*, ceea ce înseamnă: „Carnea se desface de pe os”.

Ultimele datorii pentru Hiram au fost îndeplinite, apoi douăzeci și șapte de maiștri au fost trimiși de Solomon să-i caute pe criminali.

Primul a fost surprins într-o peșteră, o lampă ardea în apropierea lui pentru a-l apăra; maestrul care a intrat în peșteră l-a recunoscut pe asasin, a strâns pumnalul și l-a lovit strigând: *Nekum!*, cuvânt care înseamnă *răzbunare*; capul asasinului i-a fost dus lui Solomon, care a fremătat văzându-l și i-a spus celui care l-a ucis pe asasin: „Nefericitule, nu știai că îmi rezervasem dreptul de a-l pedepsi?” Atunci toți maiștrii s-au prosternat și au cerut îndurare pentru cel pe care zelul îl dusesese prea departe.

Al doilea criminal a fost trădat de un om care îi oferise adăpost într-o stâncă în apropierea unui tufiș în flăcări deasupra căruia strălucea curcubeul; cum un câine era culcat lângă el, maiștrii au înșelat vigilența câinelui, l-au prins pe vinovat și l-au dus la Ierusalim unde a pierit în supliciu.

Al treilea asasin a fost ucis de un leu care a trebuit învins pentru a lua cadavrul; alte versiuni spun că el însuși s-a apărat cu lovituri de topor împotriva maiștrilor, care au reușit la un moment dat să îl dezarmeze și l-au condus la Solomon care l-a făcut să-și ispășească omorul.

Aceasta este prima legendă.

Acum iată explicația sa:

Solomon e personificarea științei și a înțelepciunii supreme.

Templul este creația și imaginea domniei ierarhice a adevărului și rațiunii pe pământ.

Hiram este omul care ajunge în vârful ierarhiei prin știință și prin înțelepciune.

El guvernează prin dreptate și prin ordine, dăruindu-se fiecăreia prin operele sale.

Fiecare grad al ordinii are un cuvânt care îi exprimă inteligența.

Nu există decât un singur cuvânt pentru Hiram, dar acest cuvânt se pronunță în trei moduri diferite.

Într-un fel, pentru ucenici și pronunțat de ei semnifică natura și se explică prin muncă.

În alt fel, pentru calfe și la ei semnifică gândire, explicându-se prin studiu.

În alt fel, pentru maiștri și în gura lor semnifică adevăr, cuvânt care se explică prin înțelepciune.

Acest cuvânt este cel de care se servește pentru a-l desemna pe Dumnezeu, al cărui adevărat nume este de nespus și de necomunicat.

Astfel, există trei grade în ierarhie, după cum există trei porți la templu;

Există trei raze în lumină;

Există trei forțe în natură;

Aceste forțe sunt figurate prin rigla care unește, levierul care ridică și ciocanul care întărește.

Răzvrătirea instincțelor brutale împotriva aristocrației ierarhice a înțelepciunii se înarmează în mod succesiv cu aceste trei forțe cu care răstoarnă armonia.

Există trei rebeli tipici:

Rebelul împotriva naturii;

Rebelul împotriva științei;

Rebelul împotriva adevărului.

Ei erau reprezentați în infernul anticilor prin cele trei capete ale Cerberului.

Ei sunt reprezentați în Biblie prin Core, Dathan și Abiron.

În legenda masonică, ei sunt desemnați prin nume care variază în funcție de rit.

Primul, care este numit de obicei Abiram sau ucigașul lui Hiram, îl lovește pe maistru cu rigla.

Este povestea omului drept, care este ucis în numele legii de pasiunile umane.

Al doilea, numit Miphiboseh, numele unui pretendent ridicol și infirm la domnia lui David, îl lovește pe Hiram cu levierul sau cu echerul.

Astfel, levierul popular sau echerul unei egalități nebune devine instrumentul tiraniei în mâinile mulțimii și atentează, într-un mod și mai nefericit decât rigla, la regalitatea înțelepciunii și a virtuții.

Al treilea termină, în sfârșit, viața lui Hiram cu ajutorul ciocanului.

Așa cum procedează instinctele brutale când doresc să facă ordine în numele violenței și al fricii strivind inteligența.

Ramura de măslin de pe mormântul lui Hiram este asemenea crucii de pe altarele noastre.

Este semnul științei care urmează știința; este ramura verde care anunță o nouă primăvară.

Când oamenii au tulburat astfel ordinea naturii, Providența a intervenit pentru a o restabili, așa cum intervine Solomon pentru a răzbuna moartea lui Hiram.

Cel care a ucis cu rigla moare de pumnal.

Cel care a lovit cu levierul sau cu echerul va muri de securea legii. Este arestul etern al regicizilor.

Cel care a triumfat cu ciocanul va cădea victimă a forței de care a abuzat și va fi sugrumat de leu.

Asasinul cu rigla este denunțat de chiar lampa care îl luminează și de izvorul cu care își potolește setea.

Ceea ce înseamnă că se va aplica pedeapsa talionului.

Asasinul cu levierul va fi surprins când vigilența sa va fi slabă, asemenea unui câine adormit și va fi predat de complicității săi; căci anarhia este mama trădării.

Leul care devorează asasinul cu ciocanul este una dintre formele sfînxului lui Oedip.

Iar cel care va ucide leul va merita să fie succesorul lui Hiram în demnitatea sa.

Cadavrul putrezit al lui Hiram arată că formele se schimbă, dar că spiritul rămâne.

Izvorul de apă care curge din primul ucigaș amintește de potopul care a pedepsit crimele împotriva naturii.

Tufulșul arzător și curcubeul care ajută la descoperirea celui de-al doilea criminal reprezintă lumina și viața și denunță atentatele contra rațiunii.

În sfârșit, leul învins reprezintă triumful spiritului asupra materiei și supunerea definitivă în fața forței inteligenței.

De la începutul muncii spiritului pentru a construi templul unității, Hiram a fost ucis de nenumărate ori și readus la viață de fiecare dată.

Este Adonis ucis de mistreț, este Osiris asasinat de Typhon.

Este Pitagora cel proscris, este Orfeu strivit de Bacante, este Moise abandonat în cavernele din Mont-Nebo, este Iisus condamnat la moarte de către Caiafa, Iuda și Pilat.

Adevărații masoni sunt așadar cei care continuă să-și dorească să construiască templul, urmând planul lui Hiram.

Aceasta este marea și cea mai importantă legendă a Masoneriei; celelalte sunt la fel de frumoase și la fel de profunde, dar nu credem că trebuie să le divulgăm misterele, pentru că, deși nu am primit inițierea decât de la Dumnezeu și din munca noastră, privim secretul înaltei Masonerii ca fiind al nostru. Ajunși prin propriile eforturi la o știință care ne impune tăcerea, ne considerăm mai devotați prin convingerile noastre decât prin jurământ. Știința este o noblețe care obligă și nu vom pierde coroana princiară a rozacrucienilor. Noi înșine credem în învierea lui Hiram!

Ritualurile Masoneriei sunt destinate transmiterii amintirii legendelor inițierii, păstrării ei printre frați.

Vom fi întrebați cum a fost posibil ca Masoneria să fie proscrisă și adesea condamnată de către Biserică dacă este sublimă și sfântă.

Am răspuns deja la această întrebare când am evocat sciziunile și profanările Masoneriei.

Masoneria este Gnoza, iar falșii gnostici i-au condamnat pe cei veritabili.

Ceea ce îi obligă să se ascundă nu este teama de lumină, lumina este ceea ce-și doresc, ceea ce caută, ceea ce adoră.

Dar se tem de profanatori, adică de falșii interpreți, de calomniatori, de scepticii cu răs stupid și de dușmanii oricărei credințe și ai oricărei moralități.

În vremea noastră, de altfel, foarte mulți oameni care se cred francmasoni ignoră sensul ritualurilor lor și au pierdut cheia misterelelor lor.

Ei nu mai înțeleg nici tablourile simbolice și nu mai înțeleg nimic din semnele hieroglifice cu care sunt decorate covoarele din locuințele lor.

Aceste tablouri, aceste semne sunt paginile cărții științei absolute și universale.

Le putem citi cu ajutorul cheilor cabalistice și ele nu au nimic ascuns pentru inițiatul care deține claviculele lui Solomon.

Masoneria nu a fost doar profanată, ci a servit drept voal și pretext pentru comploturile anarhiei, prin influența ocultă a răzbunătorilor lui Jacques de Molay și a continuatorilor operei schismatice a templului, în loc să răzbune moartea lui Hiram, au fost răzbunați asasinii săi. Anarhiștii au pus din nou mâna pe riglă, pe echer și pe ciocan și au scris deasupra: libertate, egalitate, fraternitate.

Adică libertate pentru lăcomie, egalitate în josnicie și fraternitate pentru a distruge.

Iată oamenii pe care i-a condamnat pe bună dreptate Biserica și pe care îi va condamna mereu!

CARTEA A VI-A

Magia și Revoluția

י, Vav

Capitolul I

AUTORI REMARCABILI DIN SECOLUL AL XVIII-LEA

Importante descoperiri în China. Cărțile cabalistice ale lui Fo-hi. y-Kun și trigramele. Kong-Fu-Tze și Fo. Iezuiții și teologii. Mișcarea spiritelor în Europa. Swedenborg și Mesmer.

Până la sfârșitul secolului al XVII-lea, China era aproape necunoscută pentru restul lumii. Doar în această epocă, acest vast imperiu, explorat de către misionarii noștri, ne este revelat și ne apare precum o necropolă a tuturor științelor trecutului. Chinezii par a fi un popor de mumii. Nimic nu progresează la ei și trăiesc în imobilitatea tradițiilor lor, al căror spirit și viață sunt extrase de mult timp. Ei nu știu mai nimic, dar își amintesc totul în mod vag.

Geniul Chinei este dragonul hesperidelor, care apără merii de aur din grădina științei. Tipul lor uman de divinitate, în loc să învingă dragonul precum Cadmus, se așază în genunchi, fascinat și magnetizat de monstrul care face să strălucească în fața lui reflecția schimbătoare a solzilor săi.

Doar misterul este viu în China, știința este în letargie sau cel puțin doarme profund și nu vorbește decât în vis.

Am spus că China posedă un tarot calculat pe aceleași date cabalistice și absolute ca și Sepher Yetzirah a evreilor, posedă, de asemenea, o carte hieroglifică compusă doar din combinațiile figurilor, această carte este y-Kun, atribuită împăratului Fo-hi, și domnul de Maison, în cartea sa *Scrisori despre China*, le consideră cu totul indescifrabile.

Totuși, nu este mai mult decât Zoharul, a cărui complinire foarte curioasă și apendice prețios pare a fi. Zoharul este explicarea lucrării Balanței sau a echilibrului universal; y-Kun este demonstrația lui hieroglifică și cifrată.

Fig. 16. Marele arcan hermetic.

Cheia acestei cărți este un pantaclu cunoscut sub numele de *Trigramele lui Fo-hi*. După legenda amintită în *Vay-Ky*, antologia unei personalități recunoscute în China, antologie compusă de către Leon-Tao-Yuen, sub dinastia Somsilor, acum șapte sau opt ani, în timp ce împăratul Fo-hi medita într-o zi pe malul mării, la marile secrete ale naturii, a văzut ieșind din apă un sfinx, adică un animal alegoric având formă de cal și de dragon în același timp.

Capul său era alungit precum al unui cal, avea patru picioare și se termina printr-o coadă de șarpe; spatele său era acoperit de solzi și pe fiecare dintre solzii săi strălucea figura misterioaselor Trigrame, mai mici către extremități, mai late pe piept și pe spate, dar aflate într-o perfectă armonie unele cu altele.

Acest dragon se oglindea în apă și reflexia sa avea aceleași forme și purta aceleași imagini ca și el, dar în sens invers formelor și imaginilor reale. Acest cal-șarpe, inspirator sau mai degrabă purtător de inspirații asemenea lui Pegas din mitologia greacă, simbol al vieții universale, precum șarpele Kronos, l-a inițiat pe Fo-hi în știința universală.

Trigramele i-au servit ca introducere, a numărat solzii calului-șarpe și a combinat Trigramele în atâtea feluri, încât a conceput o sinteză a științelor comparate și unite între ele prin armoniile preexistente și necesare ale naturii, redactarea tablelor lui y-Kun a fost rezultatul acestei minunate combinații. Numerele lui Fo-hi sunt aceleași ca ale înaltei cabale, pantaclul său este asemenea celui al lui Solomon, după cum am explicat în *dogmă și ritual în înalta magie*, tablele sale corespund celor treizeci și două de căi și celor cincizeci de porți ale luminii, și y-Kun nu ar fi știut să aibă obscuritatea pentru înțelepții cabaliști care dețin cheia sefirotului Yetzirah și a Zoharului.

Știința filozofiei absolute a existat așadar în China. Aceste Kun nu sunt decât comentariile acestui absolut ascuns profanilor și sunt pentru y-Kun ceea ce *Pentateuhul* lui Moise este pentru revelațiile *Siphrei de Zeniutha*, care este Cartea Misterului, și Cheia Zoharului la evrei. *Kong-Fu-Tze* sau *Confucius* nu fusese decât revelatorul sau dezvăluitorul acestei cabale pe care o tăgăduise poate pentru a deturna cercetările profanilor, precum

savantul *talmudist* *Maimonides* nega realitățile claviculei lui Solomon, apoi urmează materialistul *Fo*, care substituia tradițiile vrăjitoriei indiene amintirilor înaltei magii a egiptenilor. Cultul lui *Fo* a paralizat în China progresul științelor și civilizația eșuată a acestui mare popor a căzut în rutină și în îndobitocire.

Un filozof de o admirabilă perspicacitate și o mare profunzime, înțeleptul Leibnitz, care ar fi fost atât de demn pentru a fi inițiat în adevărurile supreme ale științei absolute, credea că vede în *y-Kun* propria sa invenție a matematicii binare și în linia dreaptă și cea frântă a lui *Fo-hi*, regăsea caracterele 1 0, utilizate în calculele sale; era foarte aproape de adevăr dar nu întrevedea că, într-unul dintre detaliile sale, nu se putea cuprinde ansamblul.

Disputele teologice au avut ocazia să cerceteze cele mai importante lucruri despre antichitatea religioasă a Chinei. Este vorba de a ști dacă iezuiții aveau dreptate să tolereze chinezilor convertiți la creștinism, cultul cerului și pe cel al străbunilor; cu alți termeni, dacă trebuia crezut că, prin intermediul cerului, literații Chinei îl înțelegeau pe Dumnezeu sau pur și simplu spațiul și natura.

Era totalmente natural să te raportezi la literați și la bunul sens public, dar acolo nu se află autorități teologice; s-a argumentat, așadar, s-a scris mult, s-au croit intrigi, iezuiții, care aveau dreptate în fond, au fost convinși de formă că au dreptate și le-au creat noi dificultăți, care nu sunt încă depășite și care fac sângele neobosiților noștri martiri de aceeași culoare în China.

În timp ce se disputau chiar cuceririle religiei în Asia, o imensă neliniște agita Europa. Credința creștină părea pregătită să se stingă și nu era zgomot din toate părțile, pe cât erau revelațiile noi și miracolele.

Un om serios, plasat în știință și în lume, Emanuel Swedenborg, uluia Suedia prin viziunile sale și Germania era plină de noi iluminați; misticismul dizident conspira pentru a înlocui misterele religiei ierarhice prin misterele anarhiei; o catastrofă era iminentă.

Swedenborg, cel mai onest și cel mai drăguț dintre profeții falsului iluminism, nu era pentru acesta mai puțin periculos decât alții.

În sfârșit, a pretinde că toți oamenii sunt chemați să comunice direct cu cerul înseamnă a înlocui învățătura religioasă regulată și inițierea progresivă prin toate divagațiile entuziasmului și prin toate nebuniile imaginației și ale visurilor. Iluminații inteligenți simțeau că religia, una din marile nevoi ale umanității, nu va fi distrusă vreodată; astfel, doreau să facă din religie și din fanatism, pe care-l antrenau printr-o consecvență fatală a entuziasmului, armele de distrugere, autoritatea ierarhică a Bisericii, socotind că vor vedea ieșind din conflictele fanatismului o ierarhie nouă, în care sperau ei să se afle fondatorii și cheile.

„Veți fi precum zeii, cunoscând totul fără a fi depus efortul de a învăța; veți fi precum regii, posedând totul fără a fi depus efortul de a acapara ceva.”

Acestea sunt, pe scurt, promisiunile spiritului revoluționar către mulțimile invidioase. Spiritul revoluționar este spiritul morții; este anticul șarpe al Genezei și, în același timp, tatăl mișcării și al progresului, din moment ce generațiile nu se reînnoiesc decât prin moarte; de aceea, indienii îl adorați pe Shiva, neîndurătorul distrugător, a cărui formă simbolică era aceea a iubirii fizice și a generației materiale.

Sistemul lui Swedenborg nu este altceva decât cabala, mai puțin principiul ierarhiei; este templul fără cheia bolții și fără fundament; este un imens edificiu, din fericire, în întregime fantastic și aerian, pentru că, dacă ar fi existat vreodată tentația de a-l realiza pe pământ, ar cădea peste capul primului copil care ar încerca, nu vom spune să-l zdruncine, ci doar să-l sprijine pe unul dintre principalele sale coloane.

A organiza anarhia, aceasta este problema pe care revoluționarii o au și o vor avea pentru totdeauna de rezolvat; piatra lui Sisif va cădea mereu peste ei; pentru a exista măcar un moment, ei sunt și vor fi întotdeauna fatalmente reduși la a improviza un despotism fără altă rațiune de a fi decât necesitatea, și care, consecvent, este violent și orb ca și ea. Nu se sustrage monarhiei armonioase a rațiunii, decât pentru a cădea sub dictatura dezordonată a nebuniei.

Calea propusă indirect de Swedenborg, pentru a comunica cu lumea supranaturală, era o stare intermediară care ținea de

vis, de extaz și de catalepsie. Iluminatul suedez afirma posibilitatea acestei stări, dar nu oferea vreodată teoria practicilor necesare pentru a ajunge acolo; poate că discipolii săi, ca să acopere această lacună, ceruseră ajutor de la ritualul magic al Indiei, deoarece un om de geniu a venit să completeze printr-o taumaturgie naturală intuițiile profetice și cabalistice ale lui Swedenborg. Acest om era un doctor german pe nume Mesmer.

Mesmer a beneficiat de gloria de-a descoperi, fără inițiere și fără cunoaștere ocultă, agentul universal al vieții și miracolele sale; *Aforismele*¹ sale, pe care savanții timpului său trebuiau să le privească ca și pe atâtea paradoxuri, vor deveni într-o zi bazele sintezei fizice.

Mesmer a recunoscut în ființa naturală două forme, care sunt *substanța* și *viața*, de unde rezultă *fixitatea* și *mișcarea*, care constituie *echilibrul lucrurilor*.

El a recunoscut existența unei materii fluidice primare, universale, capabile de nemișcare și de mișcare, care, fixându-se, determină constituirea substanțelor și care, mișcându-se mereu, modifică și reînnoiește formele.

Această materie fluidică este activă și pasivă: ca pasivă, se farmecă ea însăși, ca activă, se proiectează.

Prin intermediul ei, lumile și ființele vii care populează pământurile, se atrag și se resping; ea trece de la unii la alții printr-o circulație comparabilă cu cea a sângelui.

Ea întreține și reînnoiește viața tuturor ființelor, ea este agentul forței lor și poate deveni instrumentul voinței lor.

Miracolele sunt rezultatul forțelor sau voințelor excepționale.

Fenomenele de coeziune, de elasticitate, de densitate sau de subtilitate a corpurilor sunt produse prin diverse combinații ale celor două proprietăți ale fluidului universal sau ale materiei primare.

Boala, precum toate dezordinile fizice, vine dintr-o perturbare a echilibrului normal al materiei primare într-un corp organizat.

Trupurile organizate sunt fie simpatice, fie antipatice, unele față de altele, ca urmare a echilibrului lor special.

Corpurile simpatice pot să se lupte între ele, restabilindu-și mutual echilibrul.

Această proprietate a corpurilor de a se echilibra unele pe altele, prin atracția sau respingerea materiei primare, Mesmer o numește magnetism, și cum ea este specializată în funcție de specialitățile ființelor, odată ce el studiază fenomenele din ființele vii, o numește *magnetism animal*.

Mesmer și-a dovedit teoria prin lucrări și experiențele sale au fost încoronate de succes.

Observând analogia care există între fenomenele magnetismului animal și cele de electricitate, el a utilizat conductori metalici, ajungând la un rezervor comun care conținea pământ și apă, pentru a absorbi și proiecta cele două forțe; a abandonat apoi aparatul complicat al vaselor uriașe, care pot fi înlocuite printr-o urzeală de mâini vii suprapuse unui corp circular și prost conducător, precum lemnul unei mese, țesătura de mătase sau lână a unei pălării etc.

El a aplicat după aceea ființelor vii și organizate procedeele magnetizării metalice câștigând certitudinea realității și similitudinii fenomenelor care rezultă.

I-a rămas un singur pas de făcut: să declare că efectele atribuite în fizică celor patru fluide imponderabile sunt diversele manifestări ale unei singure și aceleași forțe diversificate prin utilizările sale, și că această forță inseparabilă a materiei primare și universale pe care ea o face să se miște, când splendidă, când arsă, când electrică și când magnetică, nu are decât un singur nume, indicat de Moise în *Geneză*, deoarece trebuie să apară la chemarea Celui Atotputernic, posedând toate substanțele și toate formele: LUMINA, לֹא אֵשׁ!

Și acum ne temem să o spunem în avans, căci o vom întâlni mai târziu.

Marea cucerire a secolului al XVIII-lea nu este enciclopedia, nu este filozofia derizorie a lui Voltaire, nu este metafizica negativă a lui Diderot și D'Alembert, nu este filantropia dușmănoasă a lui Rousseau; nu este fizica simpatice și miraculoasă a lui Mesmer! Mesmer este măreț precum Prometeu, el

¹ Mesmer, *Mémoires et aphorisms suivis des proceeds d'Eslon*, 1846, vol. I. (n.a.)

a dăruit oamenilor focul cerului, pe care Franklin nu a știut decât să-l devieze.

Nu i-a lipsit geniului lui Mesmer nici pedeapsa urii, nici consacrarea persecuțiilor și injuriilor; fusese vânat de Germania, s-a răs de el în Franța, totul transformându-se în noroc, deoarece vindecările sale erau evidente și bolnavii mergeau la el și plăteau, apoi se pretindeau vindecați de noroc, pentru a nu atrage asupra lor animadvertența savanților. Trupul organizat nu a făcut nici taumaturgului onoarea de a examina descoperirea sa și marele om s-a resemnat să treacă drept un șarlatan dibaci.

Doar savanții nu erau ostili mesmerismului; oamenii cu adevărat religioși se alarmau în fața pericolelor noilor descoperiri și superstițioșii se răsteau la scandal și la magie. Înțelepții prevăzuseră abuzul, smintiții nu admiteau folosirea acestei minunate puteri. Nu s-a ajuns la numele magnetismului negând miracolele Salvatorului și ale sfinților săi, spuneau unii; că va deveni puterea diavolului, spuneau alții?

Totuși, religia care este adevărată, nu trebuie să se teamă să descopere vreun adevăr; de altfel, dând măsura puterii umane, magnetismul nu oferă miracolelor divine o nouă confirmare, în loc să le distrugă? Este adevărat că proștii au atribuit diavolului mai puține miracole, ceea ce le oferă mai puține ocazii de a-și exersa ura și furiile lor; dar aceștia nu sunt în mod sigur persoanele de o adevărată milă, care nu au visat nicicând să se plângă de asta: diavolul trebuie să piardă teren atunci când se face lumină și când ignoranța se retrage; dar cuceririle științei și ale luminii dezvoltă, întăresc și fac din ce în ce mai plăcute lumii imperiul și gloria lui Dumnezeu!

Capitolul II

MINUNATELE PERSONAJE ALE SECOLULUI AL XVIII-LEA

Contele Saint-Germain. Adeptul Lascaris și Marele Cophte, zis doctorul Joseph Balsamo. Baronul de Phenix și Contele Cagliostro.

Secolul al XVIII-lea nu a manifestat credulitate decât pentru magie, deoarece credințele obscure sunt religia sufletelor fără credință; sunt negate miracolele lui Iisus Hristos și se atribuie reînvierile contelui Saint-Germain.

Acest personaj singular era un teozof misterios, căruia îi atribuiau deținerea secretelor *marii opere* și fabricarea de diamante și pietre prețioase; de altfel, era un om de lume, cu o conversație agreabilă și cu mare distincție în maniere.

Doamna de Genlis, care, în timpul copilăriei, îl vedea aproape zilnic, a asigurat că el știa să dea chiar și nestemateelor pe care le reprezenta în pictură toată strălucirea naturală și un foc al cărui secret nu putea să-l descopere vreun chimist, nici un pictor; descoperise el, oare, calea de a fixa lumina pe pânză sau utiliza vreo preparare a sidefului sau vreo incrustație metalică? Asta este imposibil să știm de vreme ce nu ne rămâne vreuna dintre aceste minunate picturi.

Contele Saint-Germain era de religie catolică și observa la aceasta, cu o mare fidelitate, practicile; cu toate acestea, se vorbea despre evocări suspecte și despre apariții ciudate, se lăuda că poseda secretul tinereții veșnice. Era acest lucru misticism, era nebunie? Nimeni nu-i cunoștea familia și a-l asculta vorbind despre lucruri din trecut te făcea să crezi că trăise multe secole; vorbea puțin despre tot ce era legat de științele oculte și, când era întrebat despre inițiere, pretindea că nu știe nimic; își alegea personal discipolii și le cerea de la început o supunere pasivă, apoi le vorbea despre un regat la care erau

adăugate cel al lui Melchisedec și al lui Solomon, regatul inițiaților, care este și sacerdoție.

„Fiți torța lumii – spunea el – dacă lumina voastră nu este decât cea a unei planete, nu veți fi nimic în fața lui Dumnezeu; vă rezerv o splendoare pentru care cea a soarelui nu este decât o umbră, așadar, conduceți mersul stelelor și guvernați-i pe cei care conduc imperiile.“

Promisiunile sale, a cărui semnificație foarte bine înțelegea nu are nimic ce i-ar putea uimi pe adevărații adepți, sunt raportate, dacă nu prin text, măcar ca sens al cuvintelor, la autorul anonim al unei *Istории a societăților secrete din Germania*, și este de ajuns pentru a explica cărei inițieri îi aparținea contele Saint-Germain.

Iată acum câteva detalii, necunoscute până în prezent, despre acest iluminat:

Era născut la Lentmeritz, în Boemia, la sfârșitul secolului al XVII-lea, era fiul natural sau adoptiv al unui rozacrucean, care se numise Comes Cabalictis, tovarășul cabalist, și care a fost ironizat cu numele de contele Gabalis de către păcătosul abate Villars; Saint-Germain nu vorbea vreodată despre tatăl său.

„La vârsta de șapte ani – spunea el – eram proscris și rătăceam cu mama prin păduri.“

Această mamă, despre care voia să vorbească, era știința adepților; vârsta de șapte ani este cea a inițiaților promiși gradului de maestru; pădurile sunt, după spusele adepților, imperiile lipsite de adevărata civilizație și de adevărata lumină.

Principiile lui Saint-Germain erau cele ale cavalerilor de rozacruceeni și fondase în țara sa o societate de care se separă imediat ce doctrinele anarhice s-au prevalat de asociațiile noilor sectari ai Gnozei.

Astfel a fost renegat de frații săi, acuzat chiar de trădare și câțiva autori de memorii despre iluminism par să insinueze că a fost aruncat în temnițele castelului Ruel.

Doamna de Genlis, dimpotrivă, spune că acesta moare în ducatul de Holstein, turmentat de conștiința sa și agitat de tero-rile unei alte vieți.

Ceea ce este sigur este că el a dispărut din Paris brusc, fără a se putea ști foarte bine unde se retrăsese și astfel încât iluminării au lăsat să cadă, pe cât le-a fost posibil, asupra amintirii sale, vâlul tăcerii și al uitării.

Societatea pe care o fondase sub numele de Saint-Jakin, care s-a transformat în Saint-Joachim, a durat până la revoluție și atunci a dispărut sau s-a transformat, ca atâtea altele.

Iată, în legătură cu acest subiect, o anecdotă pe care o regăsim în pamfletele ostile iluminismului; este extrasă dintr-o corespondență din Viena. Aceasta, după cum se vede, nu are nimic autentic, nici cert.

Iată totuși anecdota:

„Am fost foarte bine primit, la recomandarea voastră, de către M.N.Z... Fusese deja anunțat de sosirea mea. Harmonica a dat toată aprobarea sa. Mi-a vorbit, în primul rând, despre câteva încercări din care eu nu am înțeles nimic; inteligența mea poate cu greu să facă față la astfel de lucruri.

Ieri, spre seară, el m-a condus la țară, unde grădinile sunt foarte frumoase. Temple, grote, cascade, labirinturi, subterane au oferit ochiului o lungă suită de încântări; dar un zid foarte înalt, care înconjoară aceste frumuseți și care mi-a dispăcut foarte tare, ascunde ochiului o priveliște încântătoare...

„Adusesem harmonica, la invitația lui M.N.Z., pentru a o atinge doar pentru câteva minute, într-un loc ales și la un semn stabilit.

El m-a condus, după vizita noastră în grădină, într-o sală din fața casei și m-a ținut acolo mai mult cu un pretext.

Era foarte târziu: nu-l vedeam revenind deloc; plictiseala și somnul începeau să mă cucerească, când am fost întrerupt de sosirea mai multor trăsuri. Am deschis fereastra: era noapte, nu am putut vedea nimic; am înțeles și mai puțin din bârfă joasă și misterioasă a celor care păreau să intre în casă.

Curând, somnul m-a cucerit pe de-a-ntregul; și, după ce voi fi dormit în jurul a o oră, am fost trezit brusc de un slujitor trimis să mă conducă și să poarte instrumentul. Mergea foarte repede și foarte departe în fața mea; așa că, îl urmăream mecanic, când am auzit sunete de trompetă, ce păreau să iasă din profunzimile unei

peșteri; în acest moment, l-am pierdut din vedere pe ghidul meu; și înaintând spre o latură de unde părea să vină sunetul, am coborât pe jumătate scara unui cavou care se deschidea în fața mea. Judecați surpriza mea! Se psalmodia acolo un cântec funebru. Am observat un cadavru într-un sicriu deschis; alături, un om îmbrăcat în alb părea să folosească sânge; mi s-a părut că avea tăiată o venă de la mâna dreaptă. Și, cu excepția celor care îi dădeau concursul lor, ceilalți erau înveliți în mantouri negre lungi, cu sabia descoperită în mână. Atât cât mi-a permis să judec teroarea, de care fusesem lovit, se aflau la intrarea în cavou mormane de oseminte omenești adunate unele peste altele. Lumina care lumina acest spectacol lugubru mi-a părut a fi produsă de o flacăra asemănătoare celei a unui spirt arzător.“

Nesigur dacă aş putea să mă realătur ghidului meu. Mă grăbeam să mă retrag; l-am regăsit exact la câțiva pași mai încolo, căutându-mă, avea privirea buimacă, mi-a prins mâna cu un oarece neliniște și m-a târât în urma sa într-o grădină deosebită unde am crezut că am fost transportat grație magiei.

Lumina pe care o răspândeau un număr uluitor de lampioane, murmurul cascadelor, cântecul privighetorilor artificiale, parfumul care se inspira, mi-au exaltat imaginația. Am fost plasat în spatele unui cabinet de verdeață, al cărui interior era bogat decorat și în care a fost transportată imediat o persoană leșinată (posibil cea care era în sicriul din cavou); de îndată, mi s-a făcut semn să ating instrumentul meu.

Excesiv mișcat în timpul acestei scene, mi-au scăpat multe lucruri¹; totuși, am observat că individul leșinat și-a revenit îndată ce am atins instrumentul și că a pus, cu uimire, aceste

¹ Novicele despre care se vorbește în aceste scrisori și care fusese privit drept un cadavru era în stare de somnambulism, produs de magnetism. Asupra cabinetului de verdeață despre care e vorba și de efectele *harmonice*, trebuie consultată ciudata lucrare a lui Deleuze, *Istoria critică a magnetismului animal*, ed. a II-a, 1819; în ea există note deosebit de picante asupra lanțului și „hărdăului“ magnetic, arborii magnetici, muzica, vocea magnetizatorului și instrumental pe care îl folosește. Autorul este, de altfel, un partizan al mesmerismului, ceea ce nu justifică opiniile sale suspecte. (n.a.)

întrebări: Unde sunt?... ce voce aud?... Jubilările bucuriei acompaniate de trompete și timpane au fost singurul răspuns; au alergat la arme și s-a afundat în interiorul grădinii unde am văzut pe toată lumea dispărând.“

„Vă scriu aici încă agitat... Dacă nu îmi luam precauția de a nota această scenă imediat, o aveam azi precum un vis.“

Ceea ce este mai inexplicabil în această scenă este prezența profanului care o spune. Cum este posibil ca asociația să-și expună astfel divulgarea secretelor? Nu putem răspunde la această întrebare, dar, pentru ce sunt misterele în sine, putem să le explicăm cu ușurință.

Succesorii anticilor rozacrucieni s-au îndepărtat treptat de știința austeră și ierarhică a strămoșilor lor în inițiere, fiind atrași în această sectă mistică; ei au adoptat repede dogmele magice ale templierilor și se credeau singurii deținători ai secretelor Evangheliei Sfântului Ioan; ei vedeau în cuvintele Evangheliei o serie alegorică a riturilor proprii împlinirii inițierii și credeau că istoria lui Hristos trebuia să se împlinească în persoana vreunui adept; povesteau o legendă gnostică după cea a Salvatorului, înconjurată de parfumuri și panglici, cum că nu ar fi fost deloc închisă în mormântul nou al lui Iosif din Arimateea și ar fi revenit la viață în casa Sfântului Ioan.

Acesta este pretinsul mister pe care îl celebrau în muzică de harmonică și de trompetă.

Primitorul era invitat să-și sacrifice viața și îndura o luare de sânge care îi provoca leșinul; se spunea că acest leșin era moartea, iar, când își revenea, fanfarele de bucurie și strigătele de victorie celebrau reînvierea sa. Aceste emoții diverse, aceste scene, când lugubre, când strălucitoare, trebuiau să-i impresioneze imaginația sa și să-l transforme în fanatic și clarvăzător. Mulți credeau într-o înviere reală și se credeau asigurați ca nemuritori.

Șefii asociației puneau astfel în serviciul proiectelor lor ascunse cel mai redevabil instrument pe care le dețineau, nebunia, și își asigurau, din partea adeptilor lor unul dintre acele devotamente totale și neobositoare, pe care nesăbuiința le produce mai des și mai sigur decât prietenia.

Secta Sfântului Jakin era deci o societate de gnostici consacrați iluziilor magiei fascinante; ținea de cavalerii rozacrușieni și de templieri; numele său, Saint-Jakin, provenea de la unul dintre cele două nume gravate prin inițiale pe una dintre cele două coloane ale templului lui Solomon, Jakin și Bolias. Inițiala de Jakin este Jod în ebraică, litera sacră a alfabetului evreiesc, inițiala Numelui lui Jehova, ca și cea de Jakin, care nu se mai ascunde profanilor, deoarece ei o numeau Sfântul Jakin.

Sfânt-jakiniștii erau teozofi care se ocupau mai mult de teurgie.

Tot ceea ce se povestește despre misteriosul conte Saint-Germain face loc credinței că acesta era un fizician abil și un chimist distins: erau siguri că el poseda secretul sudării diamantelor, fără a se putea percepe vreun indiciu al muncii; el avea arta de a purifica nestematele și de a da chiar un mare preț celor mai imperfecte și celor mai comune.

Imbecilului și anonimului autor pe care l-am citat i se acordă din plin acest talent, dar i se contestă că a făcut vreodată aur, ca și când nu se producea aur făcând pietre prețioase.

Saint-Germain a creat, de asemenea, după același autor, și a lăsat moștenire științelor industriale arta de a da cuprului mai multă strălucire decât ductilitate, o invenție care era de ajuns pentru a aduce noroc autorului său.

Scrierile asemănătoare trebuie să-l ierte pe contele Saint-Germain că a afirmat că a cunoscut-o bine pe regina Cleopatra și că a fost la fel de familiar cu regina din Saba.

De altfel, era un om bun și galant care iubea copiii și îi plăcea să le fabrice el însuși bomboane delicioase și jucării minunate; era brunet și mic de statură, mereu îmbrăcat bogat, dar cu mult gust, și îi plăceau întâi de toate rafinamentele de lux.

Este sigur că regele Ludovic al XV-lea l-a primit amical și s-a ocupat împreună cu el de diamante și nestemate. Este probabil că acest monarh, preocupat de curtezane și absorbit de plăcerile sale, a cedat curând, invitându-l pe Saint-Germain la câteva audiențe particulare, câtorva capricii ale curiozității femeiești, care au o preocupare serioasă pentru știință.

Saint-Germain a fost pentru un moment la modă și, cum era un bătrân amabil și totodată tânăr, care știa să unească vorbele goale șarlatanești cu extazele teozofice, a făcut furori în unele cercuri, apoi a fost curând înlocuit de alte fantazii; lumea funcționează astfel.

S-a spus că Saint-Germain nu era altul decât acel misterios Althotas, care a fost maestrul în magie al unui adept, de care ne vom ocupa în continuare, și care a luat numele cabalist de Acharat; nimic nu este mai puțin fondat decât această supoziție, după cum vom vedea când vom studia acest nou personaj.

În timp ce contele Saint-Germain era la modă la Paris, un alt adept misterios parcurgea lumea recrutând apostoli pentru filozofia lui Hermes: era un alchimist care își luase numele de Lascaris și se autodenumea arhimandrit al Orientului, însărcinat să adune milostenii pentru o mănăstire greacă; doar că, în loc să ceară pomană, Lascaris părea să transpire de aur și lăsa peste tot o urmă după el. Nu făcea decât să apară pretutindeni și aparițiile sale își schimbau formele; aici se arăta bătrân, altundeva era din nou tânăr; nu făcea el însuși aur în public, ci prin intermediul discipolilor, cărora le lăsa spre păstrare puțină pudră pentru a o arunca. Nimic nu era mai adevărat și mai stabilit decât transmutațiile operate de emisarii lui Lascaris.

Domnul Louis Figuier, în lucrarea sa savantă despre alchimiști, nu pune la îndoială nici realitatea, nici importanța acestui lucru. Or, cum nu exista nimic mai inexorabil decât faptele, mai ales în fizică, ar trebui deci să se tragă concluzia despre aceste lucruri, cum că piatra filozofală nu este o născocire, dacă imensa tradiție a ocultismului, dacă mitologiile străvechi, dacă lucrările serioase ale celor mai mari oameni ai tuturor timpurilor nu demonstau de fapt suficient existența și realitatea acestui lucru.

Un chimist modern, care s-a grăbit să-și publice secretul, a ajuns să extragă aurul din argint printr-un procedeu ruinător, deoarece argintul distrus de el nu transformă în aur decât o zecime din valoarea sa sau aproximativ.

Cornelius Agrippa, care nu a ajuns vreodată la descoperirea dizolvantului universal, fusese, totuși, mai fericit decât chimistul

nostru, pentru că el descoperise în aur o valoare echivalentă celei a argintului utilizat, nu pierduse decât munca sa, dacă aceasta însemna să o piardă decât să o utilizeze la descoperirea marilor secrete ale naturii.

A angaja oamenii, prin atracția aurului, în descoperirile care i-ar conduce la filozofia absolută, acesta părea să fi fost scopul propagandei lui Lascaris, studiul cărților hermetice trebuind să readucă pe oamenii de studiu la cunoașterea cabalei. De fapt, inițiatii gândeau în secolul al XVIII-lea că timpul lor a sosit, unii pentru a fonda o ierarhie nouă, alții pentru a răsturna întreaga autoritate și a plimba nivelul egalitar pe deasupra tuturor somităților ordinii sociale.

Societățile secrete își trimiteau cercetașii de-a lungul lumii pentru a sonda și trezi opinia, la nevoie: după Saint-Germain și Lascaris, Mesmer; după Mesmer, Cagliostro.

Dar nu erau toți din aceeași școală: Saint-Germain era omul iluminaiților teozofi, Lascaris reprezenta pe naturaliștii atașați de tradiția lui Hennes.

Cagliostro era agentul templierilor, astfel, el scria, într-o circulară adresată tuturor francmasonilor din Londra, „că venise timpul să se pună mâna la muncă, pentru a reconstrui templul lui Dumnezeu”.

Ca și templierii, Cagliostro se deda la practicile magiei negre și practica știința funestă a evocărilor; el ghicea trecutul și prezentul, prezicea viitorul, făcea vindecări miraculoase și pretindea, de asemenea, că făcea aur.

El introdusese în masonerie un nou rit, pe care îl numea rit egiptean și încerca să resusciteze cultul misterios al lui Isis.

El însuși, cu capul înconjurat de pânglicițe și pieptănat precum un sfinx din Teba, conducea solemnitățile nocturne în apartamente pline de hieroglifice și făclii. Avea drept preotese tinere fete, pe care le numea porumbițe și pe care le exalta până la extaz pentru a le determina să dea oracole prin intermediul hidromanției, apa fiind un excelent conductor, un puternic reflector și un mijloc foarte refractant pentru lumina astrală, după cum o dovedeau mirajele mării și norii.

Cagliostro, după cum se vede, îl continua pe Mesmer și regăsise cheia fenomenelor de mediumnitate; el însuși era un mediu, adică un om cu o excepțională și impresionabilă construcție nervoasă; se adăuga la asta multă finețe și aplomb, exagerarea publică și imaginația femeilor, mai ales, făceau restul.

Cagliostro a avut un succes extraordinar; se smulgeau greu de el, bustul său era peste tot, cu această inscripție: divinul Cagliostro.

S-a putut prevedea, din acest moment, o reacție egală acestei reputații: după ce fusese un zeu, Cagliostro a devenit un intrigant, un șarlatan, un amant al soției sale, în cele din urmă, un sclerarat, căruia, inchiziția Romei a crezut că-i face o favoare condamnându-l doar la închisoare pe viață. Ceea ce a făcut să se creadă că-și vindea soția este că soția l-a vândut. A fost atras într-o capcană, i s-a intentat un proces și s-a publicat din acest proces doar ceea ce s-a dorit. Revoluția a sosit în acel moment și toată lumea a uitat de Cagliostro.

Acest adept nu este, totuși, fără importanță în istoria magiei; pecetea sa este la fel de importantă precum cea a lui Solomon și a atestat inițierea sa în secretele remarcabile ale științei. Această pecete, explicată prin literele cabalistice ale numelor Acharat și Althotas, a exprimat principalele caractere ale marii arcană și ale marii opere.

Este un șarpe străpuns de o săgeată, figurând litera Aleph \aleph , imaginea uniunii activului și a pasivului, a spiritului și a vieții, a voinței și a luminii. Săgeata este cea a anticului Apollon, șarpele este Pythonul din legendă, dragonul verde al filozofilor hermetici.

Litera Aleph \aleph reprezintă unitatea echilibrată.

Acest pantaclu se reproduce în diverse forme în talismanele străvechii magii, dar când șarpele este plasat prin păunul Junonei, păunul cu capul regal, cu coada multicoloră, emblema luminii analizate, pasărea marii lucrări, al cărei penaj este tot plin de aur, semnificația este de echilibru; când, în locul păunului colorat, este mielul alb, mielul sau tânărul berbec solar, traversat de cruce, după cum se vede încă pe dulapurile din orașul Rouen, semnificația este tot de balanță.

Păunul, berbecul și șarpele reprezintă același semn hieroglific: cel al principiului pasiv, iar sceptrul Junonei, crucea și săgeata, sunt principiul activ, voința, acțiunea magică, coagularea dizolvantului, fixarea prin proiecția volatilului, străpungerea pământului prin foc.

Unirea celor două este balanța universală, este marea arcană, este marea lucrare, este echilibrul lui Jakin și al lui Bohas.

Trigrama L · P · D · , care acompaniază această figură, vrea să spună libertate, putere, datorie; semnifică, de asemenea, lumină, proporție, densitate, lege, principiu și drept.

Francmasonii au schimbat ordinea literelor și, scriindu-le L · D · P · , ei realizează inițialele cuvintelor *libertate de-a gândi*, pe care ei le inscripționează pe un pod simbolic, citindu-le pentru profani: *libertate de a trece*.

În actele procesului lui Cagliostro este marcat faptul că el însuși oferea acestor trei litere o altă semnificație, în interogatoriile sale; el le-ar fi tradus prin această legendă: *Lilia destrue pedibus* (calcă în picioare crinii); se poate cita în sprijinul acestei versiuni, o medalie masonică din secolul al XVI-lea sau al XVII-lea, pe care se vede o sabie tăind o ramură de crini cu aceste cuvinte pe exergă: *Tulim dabit ultio messem*.

Numele de Acharat, pe care-l ia Cagliostro, scris cabalistic, în ebraică, astfel:

Ⲛⲱ

Ⲛⲓ

Ⲛⲓ

exprimă tripla unitate, Ⲛⲱ, unitatea principiului și a echilibrului; Ⲛⲓ, unitatea vieții și perpetuitatea mișcării regeneratoare; Ⲛⲓ, unitatea finalului într-o sinteză absolută.

Numele de Althotas, maestrul lui Cagliostro, este compus din numele de Thot și silabele *al* și *as*, care, citite cabalistic, sunt Sala, care semnifică mesager, trimis; numele întreg semnifică așadar Thot, Mesia al egiptenilor, iar aceasta era de fapt ceea ce Cagliostro recunoștea, înainte de toate, pentru un maestru.

Doctrina Marelui Cophte (lui Grand Cophte) se cunoaște, aceasta era titlul pe care îl lua Cagliostro; doctrina sa, spunem

noi, avea un dublu obiect, regenerarea morală și regenerarea fizică.

Iată preceptele Marelui Cophte pentru regenerarea morală:

„Urcă pe muntele Sinai cu Moise, pe Calvar, apoi Thaborul cu Phaleg, pe Carmel cu Eli.

Pe cel mai înalt dintre munți, îți vei construi tabernacolul.

Va fi împărțit în trei clădiri unite împreună și cea din mijloc va avea trei etaje.

Parterul sau primul etaj va fi refectoriul.

Etajul din mijloc va fi o cameră rotundă cu douăsprezece paturi în jur și unul în mijloc, aceasta va fi camera somnului și a viselor.

Camera superioară, cea de la etajul trei, va fi pătrată și străpunsă de șaisprezece ferestre, patru de fiecare parte, aceasta va fi camera luminii.

Acolo, te vei ruga singur timp de patruzeci de zile și vei dormi timp de patruzeci de nopți în dormitorul celor doisprezece maeștri.

Atunci, vei primi semnăturile celor șapte genii și vei obține de la ele pentagrama trasată pe o foaie de pergament pură.

Acesta este semnul pe care nimeni nu-l cunoaște, în afară de cel care-l primește.

Acesta este caracterul ocult al pietricelei albe, despre care este vorba în profeția celui mai tânăr dintre cei doisprezece maeștri.

Atunci, spiritul tău va fi luminat de un foc divin și trupul tău va deveni pur precum cel al unui copil. Pătrunderea ta nu va avea deloc limite, puterea ta va fi imensă; vei intra în repausul perfect, care este începutul imortalității și vei putea spune cu adevăr și orgoliu: Sunt cel ce este.“

Această enigmă înseamnă că, pentru a te regenera moral, trebuie să studiezi, să înțelegi și să realizezi înalta cabală.

Cele trei camere sunt alianța unei vieți fizice, a aspirațiilor religioase și a luminii filozofice; cei doisprezece maeștri sunt marii revelatori ale căror simboluri trebuie înțelese; semnătura celor șapte spirite este inițierea în marea arcană etc. În conse-

cină, toate acestea sunt alegorice și nu mai trebuie să construiești în realitate o casă cu trei etaje, cum nu trebuie să construiești, în masonerie, un templu la Ierusalim.

Ajungem la secretul regenerării fizice.

Pentru a ajunge aici, urmând mereu prescripțiile oculte ale Marelui Cophite, trebuie:

Să faci la fiecare cincizeci de ani o retragere de patruzeci de zile, ca la un jubileu;

Pe perioada întregii luni mai,

Singur, la țară, împreună cu o persoană apropiată;

Să postești timp de patruzeci de zile, bând roua de mai, recules pe grâne, în iarbă, cu o rulărie pură și albă, mâncând ierburi moi și noi.

Începând masa cu un pahar mare de rouă și terminând-o cu un biscuit sau printr-o coajă de pâine.

În cea de-a șaptesprezecea zi, sângerează ușor.

Să iei șase picături de balsam de azot dimineța și șase seara, să mărești cele două picături pe zi până la treizeci și două.

Să reînnoiești apoi mica vărsare de sânge la amurgul dimineții, după aceea să dormi și să stai în pat până la sfârșitul celei de-a patruzecia zi.

Să iei în prima zi de după sângereare un prim sâmbure de medicină universală.

Se va încerca un leșin care trebuie să dureze trei ore, apoi convulsii, transpirații și evacuări considerabile, se va schimba după aceea lenjeria și patul.

Apoi, trebuie să consumi carne de vacă fără grăsime, aseasonată cu rută, cu salvie, cu valeriană, cu verbină și cu roiniță.

În ziua următoare, a doua boabă de medicină universală, adică mercur astral combinat cu sulf de aur.

În ziua de după, să faci o baie caldă.

În cea de-a treizeci și șasea zi, să bei un pahar de vin din Egipt.

În cea de-a treizeci și șaptea zi, să iei al treilea și ultimul grăunte de medicină universală.

Va urma un somn profund.

Părul, dinții și unghiile se vor reînnoi, pielea se va reînnoi.

În cea de-a treizeci și opta zi, vei face baie cu ierburile aromatice numite mai sus.

În cea de-a treizeci și noua zi, să înghiți din două linguri de vin roșu, zece picături din elixirul lui Acharat.

În cea de-a patruzecia zi, lucrarea este încheiată și bătrânul este întinerit.

Prin acest mijloc de regim jubiliar, pretindea Cagliostro că ar fi viețuit el însuși multe secole. Era, după cum se vede, o nouă preparare a faimoaselor băi de imortalitate ale gnosticilor menandrinii. Cagliostro credea în ea cu adevărat?

În fața judecătorilor săi, el a arătat multă fermitate și prezență de spirit, s-a declarat catolic și a spus că pe papă îl considera șeful suprem al ierarhiei religioase.

Asupra chestiunilor referitoare la științele oculte, a răspuns într-o manieră enigmatică și deoarece i se spunea că răspunsurile sale erau absurde și neinteligibile:

– Cum puteți ști dacă sunt absurde, a întrebat el, dacă le găsiți neinteligibile?

Judecătorii s-au supărat și i-au cerut brusc să spună care erau păcatele capitale. Cagliostro a enumerat luxul, avariția, invidia, lăcomia și lenevia. Uitați orgoliul și furia, i s-a spus.

– Iertați-mă, a replicat acuzatul, nu le uit, dar nu vreau să le numesc în fața dumneavoastră din respect și de frică să nu vă ofensez.

L-au condamnat la moarte; ulterior, pedeapsa a fost comutată în detenție pe viață.

În închisoarea sa, Cagliostro a cerut să se confeseze și a ales el însuși preotul; era un om cam de aceeași înfățișare și talie ca ale sale. Confesorul a intrat și, după un anumit timp, a fost văzut ieșind; câteva ore după aceea, temnicerul, intrând în temnița condamnatului, a găsit acolo cadavrul unui om sugrumat, iar acest cadavru desfigurat era acoperit cu veșmintele lui Cagliostro; preotul nu a fost revăzut vreodată.

Amatorii de miracole ne asigură că marele Cophite este azi în America și că este pontiful suprem și invizibil al credincioșilor spiritelor fantomatice.

Capitolul III

PROFEȚIILE LUI CAZOTTE

Martiniștii. Cina lui Cuzotte. Romanul *Diavolul îndrăgostit*. Naamah, regina strigoilor. Muntele însângerat. Domnișoara Cazotte și domnișoara de Sombreuil. Cazotte în fața tribunalului revoluționar.

Scoala filozofilor necunoscuți fondată de Pasquils Martinez și continuată de Saint-Martin pare să-i fi adunat pe ultimii adepți ai adevăratei inițieri.

Saint-Martin cunoștea cheia antică a tarotului, adică misterul alfabetelor sacre și al hieroglifelor hieratice; el a lăsat nenumărate pantacle foarte ciudate, care nu au fost vreodată gravate și ale căror copii le posedăm. Unul dintre aceste pantacle este cheia tradițională a mării lucrări, iar Saint-Martin o numește cheia infernului, deoarece este cheia bogățiilor; martiniștii au fost ultimii creștini printre iluminați și au fost inițiatorii faimosului Cazotte.

Am spus că în secolul al XVIII-lea s-a produs o sciziune în cadrul iluminismului: unii, conservatori ai tradițiilor naturii și ai științei, doreau să restaureze ierarhia; alții, dimpotrivă, aspirau să egaleze totul revelând marea arcană, care făcea imposibile în lume regalitatea și sacerdoția. Printre cei din urmă, unii erau ambițioși și ticăloși, care sperau să guverneze peste ruinele lumii; alții erau trași pe sfoară și nerozi.

Adevărații inițiați vedeau cu groază societatea îndreptându-se spre prăpastie și prevedeau toate ororile anarhiei. Această revoluție, care, mai târziu, trebuia să-i apară geniului muribund al lui Vergniaud, în sumbra figură a lui Saturn, devorându-și copiii, se monta deja, gata înarmată, în visele profetice ale lui Cazotte.

Într-o seară, pe când se afla în mijlocul instrumentelor oarbe ale viitorului iacobinism, le-a prezis tuturor destinul lor: celor mai puternici și celor mai slabi, eșafodul; celor mai entuziaști, suicidul; și profetia sa, care nu a apărut atunci decât o glumă macabră, s-a împlinit pe deplin.

De fapt, această profecie nu era decât un calcul al probabilităților și calculul s-a dovedit riguros, întrucât șansele probabile erau deja schimbate în consecințe necesare. Harpa, pe care această predicție a frapat-o de uimire mai târziu, a adăugat la acestea câteva detalii, pentru a o face și mai miraculoasă, precum numărul exact al loviturilor de bici care trebuiau date unuia dintre convivi etc.

Trebuie iertată o parte din această licență poetică tuturor povestitorilor de lucruri extraordinare; figurile de stil asemănătoare nu sunt chiar minciuni, ci țin în totalitate de poezie și de stil.

Acordându-le oamenilor inegali de la natură o libertate absolută înseamnă a organiza războiul social; când cei care trebuie să dețină instinctele feroce ale maselor au nebunia de a le descătușa, nu trebuie să fii un mare magician ca să vezi că sunt devorați primii, de vreme ce poftele excesive animalice se sfășie între ele până la apariția unui vânător curajos și priceput, care le va pune capăt prin împușcături sau printr-o singură lovitură de filet. Cazotte îl prevăzuse pe Marat, Marat prevedea o reacție și un dictator.

Cazotte debutase în lume prin câteva texte de literatură frivolă și se povestește că el își datorează inițierea publicării unuia dintre romanele sale, intitulat *Diavolul îndrăgostit*. În fine, acest roman este plin de intuiții magice și cea mai mare dintre experiențele vieții, aceea a iubirii, este arătată aici în timpul zilei reale a doctrinei adepților.

E adevărat, iubirea fizică, această pasiune teribilă, această nebunie invincibilă pentru cei care sunt jucăriile imaginației, nu este decât o seducție a morții care vrea să-și reînnoiască recolta din naștere. Venus cea fizică este moartea fardată și îmbrăcată ca o curtezană; iubirea este distrugătoare, ca și mama sa; ea recrutează victime pentru dânsa. Când curtezana este satisfăcută, moartea se demască și își cere, la rândul său, prada. Iată de ce Biserica, care salvează nașterea prin sanctitatea căsătoriei, dezvăluie și previne dezmăturile morții, condamnând nemilos toate tulburările iubirii.

Dacă femeia iubită nu este un înger care se immortalizează, prin sacrificiile datoriei, în brațele celui pe care-l iubește, este un strigoi care-l irită, îl epuizează și-l ucide, arătându-i-se, în cele din urmă, în toată hidoșenia egoismului său brutal. Ce nefericire

pentru victimele diavolului îndrăgostit! Ce nefericire pentru cei care se lasă prinși de lingușirile nerușinate ale Boindettei! După puțin timp, figura grațioasă a tinerei se va schimba pentru ei în aceea a capului fioros al câmillei care a apărut atât de tragic la începutul romanului lui Cazotte.

Există în infern, spun cabaliștii, două regine ale strigoilor: una este Lilith, mama avorturilor, iar cealaltă este Naamah, frumusețea fatală și ucigașă.

Când un bărbat este infidel soției pe care i-a destinat-o cerul, atunci când s-a dedicat rătăcirilor unei pasiuni sterile, Dumnezeu îi ia soția legitimă și sfântă pentru a o livra îmbrățișărilor Nahemei. Această regină a strigoilor știa să se arate cu toate farmecele virginității și ale iubirii: ea deviază inima taților și o împinge la abandonul datoriilor lor și al copiilor lor; ea îi îndeamnă pe bărbații însurați la văduvie și îi forțează la un mariaj profanator pe bărbații consacrați lui Dumnezeu.

Odată ce uzurpă calitatea soției, este ușor de recunoscut: în ziua căsătoriei sale, ea este cheală, deoarece părul femeii fiind voalul pudorii, îi este interzis în acea zi; apoi, după căsătorie, ea simulează disperarea și dezgustul existenței, predică suicidul și, în cele din urmă, îl părăsește violent pe cel care îi rezistă, lăsându-l însemnat cu o stea infernală între ochi.

Naamah poate deveni mamă, mai spun ei, dar nu are grijă de proprii copii; îi dă funestei sale surori, Lilith, să-i devoreze.

Aceste alegorii cabalistice pe care le putem citi în cartea ebraică *Revoluția sufletelor*, în *Dicționarul cabalistic al Zoharului* și în *Comentariile talmudiștilor despre Sota*, par să fi fost cunoscute sau ghicite de către autorul *Diavolului îndrăgostit*. Astfel, e sigur că, după publicarea acestei lucrări, a primit vizita unui personaj necunoscut, învăluit într-o mantie de felul celor purtate de dreptii-judecători. Acest personaj i-a făcut niște semne pe care Cazotte nu le-a înțeles și, în cele din urmă, l-a întrebat dacă într-adevăr nu era inițiat. La răspunsul negativ al lui Cazotte, necunoscutul a luat o fizionomie mai puțin sumbră și i-a spus:

– Văd că nu sunteți un depozitar infidel al secretelor noastre, ci un vas de alegere pentru știință. Doriți cu adevărat să comandați pasiunilor umane și spiritelor impure?

Cazotte era curios, a urmat o discuție îndelungată, preliminară multor altora, iar autorul *Diavolului îndrăgostit* a fost cu adevărat inițiat.

Inițierea sa trebuia să facă din el un partizan devotat al ordinii și un inamic periculos pentru anarhiști și, în sfârșit, am văzut că este vorba despre un munte pe care se urcă pentru a se regenera, urmând simbolurile lui Cagliostro, dar acest munte este alb de la lumină, precum Taborul, sau roșu de foc și de sânge, precum Sinai și Calvarul.

Există două sinteze cromatice, spune Zoharul: albul, culoarea armoniei și a vieții morale; roșul, cea a războiului și a vieții materiale, culoarea zilei și cea a sângelui.

Iacobinii voiau să înalțe stindardul sângelui și altarul lor se ridica deja pe muntele roșu. Cazotte se plasase sub stindardul luminii și tabernacolul său mistic era plasat pe muntele alb.

Muntele însângerat a triumfat pentru un moment și Cazotte a fost proscris. El avea o fiică, un copil eroic, care l-a salvat de masacrul de la Abbaye. Domnișoara Cazotte nu avea particula nobiliară în numele său și acest lucru a salvat-o de acest toast, de o oribilă fraternitate, prin care era immortalizată mila filială a domnișoarei de Sombreuil, această nobilă fiică, care, pentru a se disculpa de-a fi o fiică nobilă, a băut favoarea tatălui său în paharul însângerat al asasinilor!

Cazotte profetise propria moarte pentru că conștiința sa îl îndemna să lupte până la moarte împotriva anarhiei. A continuat să se supună conștiinței sale; a fost rearestat și a compărut în fața tribunalului revoluționar; era condamnat dinainte.

Președintele, după ce a pronunțat arestarea sa, a ținut un discurs ciudat, plin de stimă și de respect: l-a îndemnat să fie până la sfârșit demn de el însuși și să moară ca om de suflet așa cum trăise.

Revoluția, chiar și la tribunal, era un război civil și frații se salutau înainte de-a se trimite la moarte. Avea din ambele părți convingeri sincere și, în consecință, respectabile. Cel care moare pentru că are încredere în adevăr, este un erou, chiar și când se înșală, iar anarhiștii muntelui însângerat nu au fost doar cutezători pentru a trimite pe alții la eșafod, au urcat ei înșiși acolo fără a păli: Dumnezeu și posteritatea să fie judecătorii lor!

Capitolul IV

REVOLUȚIA FRANCEZĂ

Mormântul lui Jacques de Molai. Răzbunarea templierilor. Propaganda contra sacerdoției și regalității. Ludovic al XVI-lea la Templu. Jefuirea și profanarea bisericilor. Papa, prizonier la Valence. Împlinirea profețiilor Sfântului Methodius.

Exista în lume un om profund indignat că se simte laș și vicios, care se agață de rușinea sa rău devorată în întreaga societate. Acest om era amantul nefericit al naturii și natura, în furia sa, îl înarmase cu elocință și cu un bici.

A îndrăznit să pledeze contra științei cauza ignoranței, contra civilizației pe cea a barbariei, contra tuturor truțiilor sociale, într-un cuvânt, pe cea a tuturor nemerniciilor.

Poporul, din instinct, l-a ucis cu pietre pe acest „nebun“, iar cei mari l-au primit, femeile l-au examinat, după modă, a obținut atât succes încât ura sa contra umanității a crescut și a sfârșit prin a se omorî de furie și dezgust.

După moartea sa, lumea s-a pus în mișcare pentru a se transforma în realizări visurile lui Jean-Jacques Rousseau și conspiratorii care, după moartea lui Jacques de Molai, au promis ruina edificiului social, au stabilit pe strada Platrière, în aceeași casă în care Jean-Jacques locuise, o lojă inaugurată sub auspiciile fanaticului din Geneva. Această lojă a devenit centrul mișcării revoluționare și un prinț cu sânge regal a venit aici să jure pieirea succesorilor lui Filip cel Frumos, pe mormântul lui Jacques de Molai.

Aceasta a fost noblețea secolului al XVIII-lea, care corupea poporul; în această epocă, cei mari fuseseră cuprinși de o furie egalității, care debutase cu orgiile regentei; s-au unit în plăceri și curtea se amuza vorbind jargonul halelor.

Registrele de ordine ale templierilor atestă că regentul era mare maestru al acestei redutabile societăți secrete și că avea

drept succesor al ducelui de Main, pe prințesele de Bourbon-Condé și de Bourbon-Conti și pe ducele de Cosse-Brissac.

Cagliostro alipise ritualului său egiptean auxiliarele de rang secund: totul se grăbea să se supună acestui impuls secret și irezistibil, care a plasat spre distrugerea lor civilizațiile în decădere.

Evenimentele nu s-au lăsat așteptate, au venit acelea pe care Cazotte le prevăzuse, s-au grăbit parcă împinse de o mână invizibilă.

Nefericitul Ludovic al XVI-lea era sfătuit de către cei mai de moarte dușmani ai săi; s-au pus de acord și au făcut să eșueze nefericitul proiect al evaziunii, care determină catastrofa de la Varennes, așa cum se produsese orgia de la Versailles, când ordonaseră carnagiul din 10 august; regele fusese compromis peste tot, pretutindeni l-au salvat de furia poporului, pentru a irita această exasperare și a atrage evenimentul pe care-l pregăteau de secole; acesta era un eșafod care a căzut pradă răzbunării templierilor!

Sub presiunea războiului civil, adunarea națională a declarat regele privat de puterile sale și i-a stabilit ca rezidență palatul din Luxembourg, dar o altă adunare mai secretă a decis altceva în legătură cu asta. Rezidența regelui decăzută trebuia să fie o închisoare și această închisoare nu putea fi decât vechiul palat al templierilor, rămas în picioare împreună cu donjonul său și cu turnulețele sale, pentru a-l aștepta pe acest prizonier regal promis unor amintiri inexorabile.

Regele era în Templu și elita clerului francez era în exil sau la Abbaye. Tunul s-a auzit bubuind sub Pont-Neuf și afișele amenințătoare declarau țara în pericol. Atunci, oameni necunoscuți au organizat masacrul. Un personaj hidos, gigantic, cu barbă lungă, era peste tot unde se aflau preoți de ucis. Țineți, le spunea el cu rânjet sălbatic, pentru albigenzi și vaudieni! Țineți, pentru templieri, țineți pentru Sfântul Bartolomeu! Iată, pentru proscrisii din Cevennes; și lovea cu furie și lovea mereu cu sabia, cu toporișca, cu măciuca: armele se rupeau și renășteau în mâinile lui, era roșu de sânge, din cap până în picioare, barba sa era toată lipită și înjura cu blasfemii înspăimântătoare, pe care nu le făcea să dispară decât cu sânge.

Acesta a fost omul care propunea un toast în cinstea națiunii angelicei domnișoare de Sombreuil.

Un alt înger se ruga și plângea în turnul Templului, oferind lui Dumnezeu durerile sale și pe cele ale celor doi copii, pentru a obține iertarea regalității și a Franței. Pentru a ispăși bucuriile bune ale Pompadourilor și ale Dubarrylor, era nevoie de toate suferințele și toate lacrimile acestei fecioare martire, sfânta doamnă Elisabeta.

Iacobinismul era deja numit dinainte de a se alege străvechea biserică a Iacobinilor, pentru a se reuni aici șefii conjurației; acesta provine de la Jacques, nume fatal și predestinat revoluțiilor.

Exterminatorii din Franța au fost mereu numiți Jacques; filozoful a cărui fatală celebritate a pregătit noile jacquerii și a servit proiectelor sângeroase ale conspiratorilor iogași, se numea Jean-Jacques, iar promotorii oculte ai revoluției franceze juraseră răsturnarea tronului și a altarului, pe mormântul lui Jacques de Molai.

După moartea lui Ludovic al XVI-lea, în același moment în care urma să-și dea sufletul sub secula revoluției, omul cu barbă lungă, acest evreu răstăcit în crimă și răzbunare, a urcat pe eșafod în fața mulțimii îngrozite, și-a ridicat mâinile pline de sânge regal și, scuturându-le deasupra capului poporului, a strigat cu o voce teribilă:

„Popor francez, te botez cu numele de Jacques și de libertate!”¹

Jumătate din muncă era împlinită și, de-acum înainte, trebuia ca armata Templului să-și îndrepte toate eforturile împotriva papei.

Jefuirea bisericilor, profanarea lucrurilor sacre, procesiunile derizorii, inaugurarea cultului rațiunii în metropola Parisului au fost semnalul acestui nou război. Papa a fost ars în efigia Palatului Regal și după scurt timp armatele republicii s-au pregătit pentru marșul spre Roma.

Jacques de Molai și companiile săi erau poate martiri, dar răzbunătorii lor le-au dezonorat memoria. Regalitatea s-a regenerat pe eșafodul lui Ludovic al XVI-lea, Biserica triumfa în captivitatea lui Pius al VI-lea, care era prizonier la Valence și murea de oboseală și de durere, dar nedemni succesorii ai străvechilor cavaleri ai Templului au pierit înghițiți de funesta lor victorie.

Prudhomme, în ziarul său, raportează în alt mod cuvintele acestui om. Noi le avem pe cele pe care le dăm aici, ale unui bătrân care le-a auzit.

Fuseseră în statul ecleziastic mari abuzuri și mari scandaluri antrenate de nenorocirea marilor bogății; bogățiile au dispărut și aveau să revină marile virtuți. Aceste dezastre temporare și acest triumf spiritual fuseseră prezis în *Apocalipsa* Sfântului Methodius, despre care am vorbit deja.

Noi posedăm un exemplar cu litere gotice din această carte, imprimată în 1527 și ornată cu cele mai înfricoșătoare figuri: se văd acolo, mai întâi, preoți indignați aruncând lucrurile sfinte porcilor, apoi poporul revoltat, asasinând preoții și spărgându-le vasele sfinte în cap; se văd acolo, în primul rând, papa prizonier al oamenilor din război, apoi un cavaler încoronat, care cu o mână ridică stindardul Franței și cu cealaltă își întinde sabia spre Italia; se văd acolo doi vulturi și un cocoș care poartă o coroană pe cap și o floare dublă de crin pe piept; se vede acolo al doilea vultur, care încheie o alianță cu grifonii și licornii, pentru a vâna vulturul pe tărâmul său, și multe alte lucruri uimitoare.

Această carte unică nu este comparabilă decât cu o ediție ilustrată a profețiilor abatelui Joachim (de Calabria), în care se văd portretele tuturor papilor ce vor urma, cu semnele alegorice ale domniei lor, până la venirea lui Antichrist.

Cronicile străine ale viitorului povestesc trecutul și te fac să crezi într-o succesiune a lumilor în care evenimentele se reînnoiesc, în așa fel încât previziunea lucrurilor viitoare nu ar fi decât evocarea reflecțiilor pierdute ale trecutului!

¹ În ziarul său, Prudhomme evocă diferit cuvintele acestui om. Noi le avem pe cele pe care le oferim aici, ale unui bătrân care le-a auzit. (n.a.)

Capitolul V

FENOMENE DE MEDIUMNITATE

Secta obscură a iogașilor mistici. Catherine Théot și Robespierre.
O prezicere care s-a împlinit. Viziuni și miracole pretinse ale salvatorilor lui Ludovic al XVII-lea.

În 1772, un locuitor din Saint-Mandé, numit Loiseau, fiind la biserică, a crezut că vede în genunchi, în apropierea lui, un personaj unic: acesta era un bărbat bronzat, care purta ca îmbrăcăminte niște indispensabili dintr-o lână grosolană. Acest om avea barba lungă, părul creț și în jurul gâtului o cicatrice roșie și circulară, purta o carte pe care era trasată în litere de aur această inscripție: *Ecce Agnus Dei*.

Loiseau a fost uluit puternic văzând că această figură ciudată nu era remarcată de nimeni; și-a înălțat rugăciunea și a revenit la casa lui; acolo, a găsit același personaj, care-l aștepta, a înaintat pentru a-i vorbi și a-l întreba cine era și ce dorea, dar vizitatorul fantastic dispăruse brusc.

Loiseau s-a așezat în pat cu febră și nu a putut adormi; în timpul nopții, a văzut un platou aurit și pe acest platou, scăldat tot în sânge, capul vizitatorului vegherii. Acest cap era înconjurat de o aureolă roșie, își rotea ochii într-un fel teribil și, deschizând gura ca pentru a striga, a spus cu o voce strangulată și șuierătoare: „Aștept capetele regilor și pe cele ale curtezanelor regilor, aștept pe Irod și pe Irodiada”; apoi aureola s-a stins și bolnavul nu a mai văzut nimic.

Câteva zile după aceea se vindecase și a putut să revină la treburile sale. Pe când traversa piața Ludovic al XVII-lea, a fost abordat de un sărac care i-a cerut pomană; Loiseau, fără să-l privească, a scos o monedă și a aruncat în pălăria necunoscutului: „Mulțumesc, i-a spus omul, acesta este un cap de rege, dar aici, a adăugat el întinzând mâna și arătând mijlocul pieței, aici va cădea un altul și pe acesta îl aștept eu”. Atunci, Loiseau l-a

privit cu surpriză pe sărac și a scos un țipăt recunoscând ciudata figură a viziunii sale.

„— Taci, i-a spus cerșetorului, te-ar privi ca pe un nebun, căci nimeni de aici nu poate să mă vadă.

Cu excepția ta. Tu m-ai recunoscut, o văd, de fapt sunt Sfântul Ioan Botezătorul Înaintemergătorul și vin să te anunț pedeapsa succesorilor lui Irod și a urmașilor lui Caiafa, poți repeta tot ceea ce ți-aș spune.”

Din acel moment, Loiseau credea că vede aproape în fiecare zi pe Sfântul Ioan Botezătorul aproape de el. Viziunea îi vorbea mult timp despre nenorociri care aveau să se abată asupra Franței și asupra Bisericii.

Loiseau și-a povestit viziunea câtorva persoane care au fost surprinse și care au devenit vizionare ca și el. Au alcătuit împreună o societate mistică care îi reunea în mare secret; membrii acestei asociații se așezau în cerc ținându-se de mâini și așteptând comunicările în liniște; așteptau adesea multe ore, apoi figura Sfântului Ioan apărea în mijlocul lor; cădeau toți odată sau succesiv în somnul magnetic și vedeau derulându-se sub ochii lor scenele viitoare ale revoluției și viitoarea restaurație.

Conducătorul spiritual al acestei secte sau al acestui cerc era un religios numit dom' Gerle, el devenind șef la moartea lui Loiseau, survenită în 1788, apoi, în epoca revoluției, fusese cucerit de entuziasmul republican, a fost respins de ceilalți membri ai sectei, care au urmat astfel inspirațiile principalului lor somnambul, care se numea sora Françoise André.

Dom' Gerle își avea, de asemenea, propria somnambulă și practica într-o mansardă din Paris meseria, pe atunci nouă, de magnetizator; vizionara era o femeie bătrână aproape oarbă, pe nume Catherine Théot; ea a făcut preziceri care s-au realizat, a vindecat numeroși bolnavi și, cum profețiile aveau totdeauna ceva politic, poliția Comitetului Salvării Publice nu a întârziat să fie preocupată de această problemă.

Într-o seară, Catherine Théot, înconjurată de adepții săi, era în extaz:

„— Ascultați, a spus, aud zgomotul pașilor săi, este alesul misterios din Providence, este îngerul revoluției; este cel care va fi

salvatorul și victima, este regele ruinelor și al regenerării, îl vedeți? Se apropie; are fruntea înconjurată de aureola însângărată a precursorului; el va purta toate crimele celor care-l vor face să moară. Oh! destinele tale sunt mărețe, tu vei închide prăpastia căzând în ea! Îl vedeți aranja ca pentru o sărbătoare, ține în mâini flori!... Acestea sunt coroanele martiriului său..."

Apoi, se înduioșă și izbucni în lacrimi:

„— Ce crude sunt experiențele tale, o fiul meu, a strigat ea, și câți adepți vor blestema amintirea ta de a lungul veacurilor! Ridicați-vă! Ridicați-vă și inclinați-vă, iată-l! este regele..., este regele sângeroaselor sacrificii.“

În acest moment, ușa s-a deschis fără zgomot și un bărbat, cu pălăria lăsată pe ochi și îmbrăcat într-un mantou, a intrat în cameră; adunarea s-a ridicat, Catherine Théot a întins mâinile tremurătoare spre noul venit:

„— Știam că trebuia să vii, a spus ea, și te așteptam; ceea ce nu vezi este că eu văd la dreapta mea apariția ta azi, când ți-a fost remis un raport: ne acuză de a conspira pentru rege și, de fapt, am vorbit de un rege, de un rege al cărui persecutor îmi arată în acest moment coroana atinsă de sânge și știi tu pe care cap este suspendată? Pe capul tău, Maximilian!“

La acest nume, necunoscutul a tresărit ca și cum un fier roșu l-a înțepat în piept, a aruncat în jur o privire rapidă și neliniștită, apoi luând din nou un aer impasibil:

„— Ce vreți să spuneți? murmură el, cu o voce tăioasă și sacadată, eu nu vă înțeleg.

— Vreau să spun, a replicat Catherine Théot, că va fi un soare frumos în acea zi și că un bărbat îmbrăcat în albastru și ținând în mână un sceptru de flori va fi pentru un moment regele și salvatorul lumii; vreau să spun că va exista un mare om, precum Moise și Orfeu, de vreme ce, ținând piciorul pe capul monstrului pregătit să-l devoreze, tu le vei spune călăilor și victimelor că există un Dumnezeu, încetează să le mai cauți, Robespierre, și ne-a arătat fără să pălească, acest cap curajos, pe care Dumnezeu îl va arunca pe platoul gol al balanței sale. Capul lui Ludovic al XVI-lea este greu și prin al tău poate echilibra puțin greutatea.

— Este o amenințare, a spus rece Robespierre, lăsând să-i cadă mantoul, și credeți că această jonglerie îmi va afecta patriotismul și-mi va influența conștiința? Pretindeți ca, prin jonglerii fanatice și trăncănelile femeilor bătrâne, să-mi surprindeți voința, așa cum supravegheați demersurile mele? Mă așteptați, după cum mi se pare, și, din nefericire pentru voi, m-ați așteptat! Căci, din moment ce îl forțați pe curiosul, pe vizitatorul necunoscut, observatorul Maximilien Robespierre, reprezentant al poporului, ca fiind reprezentant al poporului, vă denunț Comitetului Salvării Publice și aș trece la arestarea dumneavoastră.“

Spunând aceste cuvinte, Robespierre și-a aruncat mantoul în jurul capului pudrat și a mers cu pași rigizi spre ușă; nimeni nu a îndrăznit nici să-l rețină, nici să-i adreseze vreun cuvânt.

Catherine Théot și-a împreunat mâinile și a spus:

„— Respectați-i dorințele, el este regele și pontiful unei ere noi; dacă ne frapează, pentru că Dumnezeu vrea să ne frapeze: să întindem gâtul cuțitului din Providence.“

Inițiații Catherinei Théot și cei care erau numiți compliciti săi au fost denunțați iacobinilor printr-un inamic secret al lui Robespierre, care insinua cu dibăcie auditorilor îndoilele asupra tribunului. Se vorbea despre dictatură, chiar numele regelui fusese pronunțat. Robespierre l-a salvat: „și cum a suportat asta?“ Robespierre a ridicat din umeri, dar, în ziua următoare, Catherine Théot, dom' Gerle și alți câțiva au fost arestați și trimiși în acele închisori care, odată ce se intra acolo, nu se mai deschideau decât pentru a furniza sarcina zilnică a călăului.

Istoria întrevederii lui Robespierre cu Catherine Théot a transpirat în afară nu se știe cum. Contra-poliția viitorilor termidorieni îl supraveghea deja pe dictatorul presupus și îl acuza de misticism, deoarece credea în Dumnezeu.

Robespierre nu era totuși nici prietenul, nici inamicul sectei noilor ioaniți; era venit la Catherine pentru a observa fenomenele; nemulțumit de a fi fost recunoscut, a ieșit proferând amenințări, pe care nu le-a dus la împlinire, iar cei care au transformat în conspirație secretele bătrânului călugăr și ale bătrânei beate, au sperat să facă să iasă din acest proces o îndoială sau măcar ridicolul care s-ar alipi reputației de incoruptibil a lui Maximilien.

Profeția Catherinei Théot a avut propria sa realizare prin inaugurarea cultului Dumnezeuului suprem și reacția rapidă a termidorului.

În acest timp, secta care se raliase surorii André, ale cărei revelații le scria un sir Ducy, își continua viziunile și miracolele. Ideea lor fixă era conservarea legitimității prin viitoarea domnie a lui Ludovic al XVII-lea: au salvat de nenumărate ori, în vis, pe sărmanul orfelin din Templu și au crezut că îl salvaseră cu adevărat; profețiile străvechi promiteau tronul crinilor unui tânăr bărbat, captiv cândva.

Sfânta Brigitte, sfânta Hildegarde, Bernard Tollard, Lichtemberger anunțau toți restaurația miraculoasă după marile dezastre. Neo-ioaniții au fost interpreții și continuatorii acestor preziceri, niciodată nu le lipsise un Ludovic al XVII-lea și au avut, succesiv, șapte sau opt toți perfect autentici și nu mai puțin perfect conservați; datorită influențelor acestei secte am avut mai apoi revelațiile țăranului Martin (de Gallardon) și minunile din Vintras.

În acest cerc magnetic, ca și în adunarea quakerilor sau fricoșilor din Marea Britanie, entuziasmul era contagios și se transmitea din frate în frate.

După moartea surorii André, a doua părere și facultatea de a prevedea a fost partea unui oarecare Legros, care era la Charenton, în timp ce Martin fusese numit provizoriu. El a recunoscut un frate într-un țăran pe care nu-l mai întâlnise vreodată.

Toți acești sectari, prin voința lui Ludovic al XVII-lea, le creau într-un anume fel, adică evocau acele halucinații; mediumii se făceau după imaginea și asemănarea tipului magnetic și, crezându-se cu adevărat copilul regal scăpat din Templu, ei au atras la ei toate reflecțiile acestei dulci și gingașe victime și își aminteau de circumstanțe cunoscute doar de familia lui Ludovic al XVI-lea.

Acest fenomen, oricât de incredibil pare, nu este nici imposibil, nici nemaiauzit. Paracelsus a asigurat că, dacă, printr-un efort extraordinar al voinței, se putea imagina că nu există altă persoană decât sine însuși, ar cunoaște imediat cel mai secret

gând al acestei alte persoane și ar atrage spre sine cele mai intime amintiri.

Adesea, după o convorbire pe care am pus-o în raport de imaginație cu interlocutorul nostru, visăm, în timp ce dormim, reminiscentele inedite din viață.

Printre falșii Ludovic al XVII-lea trebuie să recunoaștem pe câțiva care nu erau impostori, ci halucinați, iar printre aceștia din urmă, trebuie să distingem un Genevois, numit Naündorff, vizionar la fel ca Swedenborg, și de o convingere atât de contagioasă încât vechii servitori ai familiei regale l-au recunoscut și s-au aruncat la picioarele sale plângând: purta cu el semnele particulare și cicatricile lui Ludovic al XVII-lea; și-a povestit copilăria cu un adevăr pătrunzător, a intrat în detalii semnificative, care sunt decisive pentru amintiri. Trăsăturile sale erau cele pe care le-ar fi avut orfanul Ludovic al XVII-lea, dacă ar fi trăit. În fine, un singur lucru îi lipsea pentru a fi într-adevăr Ludovic al XVII-lea, faptul de a nu fi Naündorff.

Puterea contagioasă a magnetismului acestui halucinat era aceea că moartea sa nu deschidea ochii niciunuia dintre cei care credeau în viitoarea sa domnie. Noi am văzut-o pe una dintre cele mai convingătoare, la care obiectăm timid, de vreme ce vorbește despre restaurația viitoare a ceea ce era numit adevărata legitimitate, întrucât Ludovic al XVII-lea era mort.

„Așadar, este dificil pentru Dumnezeu să-l resuscite, deoarece el nu a fost pentru preoții noștri salvatorul Templului!“ Ne răspunde cu un surâs atât de triumfător, încât era disprețuitor. Aceluia nu avem ce să-i replicăm și departe de noi a fost să ne înclinăm în fața unei asemenea convingeri.

Capitolul VI

ILUMINAȚII DIN GERMANIA

Lavater și Gablidone. Stabs și Napoleon. Carl Sand și Kotzebue.
Mopșii. Drama magică a lui Faust.

Germania este țara natală a misticismului metafizic și a fantomelor; fantoma însăși a vechiului Imperiu Roman pare să evoce mereu marea umbră a lui Hermann consacându-i simulacru vulturilor captivi ai lui Varus.

Patriotismul tinerilor germani este cel al vechilor germani: ei nu visează la invazia ținuturilor vesele ale Italiei, nu acceptă acest lucru decât cel mult ca pe o revanșă, dar ar fi murit de o mie de ori pentru apărarea căminului lor; își iubeau vechile castele și legende ale Rinului; citesc cu răbdare tratatele cele mai întunecate ale filozofiei lor și văd în umbrele cerului lor și în fumul pipei lor mii de lucruri indicibile care îi inițiază în minunile lumii de apoi.

Înainte de a se vorbi în America și în Franța despre oameni medium și despre evocări, existau în Prusia iluminați și vizionari care țineau conferințe reglate cu morții. Un mare senior construisese la Berlin o casă destinată evocărilor. Regele Frederic Guillaume era foarte curios să afle lucruri despre toate aceste mistere și se închidea adesea în această casă cu un adept numit Steinert; impresiile pe care le primea acolo produceau în el senzații atât de puternice încât cădea în leșin și nu-și mai revenea decât după ce i se dădeau câteva picături dintr-un elixir magic similar celui al lui Cagliostro. Găsim într-o corespondență secretă despre perioada timpurie a domniei acestui prinț, citată de către marchizul de Luchet, în *Pamflet împotriva iluminatiilor*, o descriere a camerei obscure în care se făceau evocările: era pătrată, despărțită în două de un voal transparent în fața căruia era așezată plita magică sau altarul parfumurilor; în spatele voalului era un pedestal pe care se arăta spiritul. Eckartshausen,

în cartea germană despre magie, descrie întreg aparatul acestei fantasmagorii.

Este un sistem de mașini și de procedee care ajută imaginația să își creeze fantomele pe care le dorește și pentru a-i arunca pe cei care îl consultă într-un fel de somnambulism treaz, asemănător excitării nervoase produse de opium sau de hașiș. Cei care nu se vor mulțumi cu explicațiile oferite de către autorul tocmai citat nu vor vedea în apariții decât efectele unei lanterne magice; este altceva desigur și lanterna magică nu este în această poveste decât un obiect util, dar absolut necesar pentru producerea fenomenului. Nu era vorba despre reflectarea pe o sticlă în culorile chipurilor cunoscute cândva; nu erau făcute să vorbească imaginile pictate de o lanternă și acestea nu veneau să răspundă întrebărilor conștiinței.

Regele Prusiei, căruia îi aparținea casa, știa cu exactitate cum era utilată și nu era înșelat de jonglerie, după cum pretinde autorul corespondenței secrete.

Mijloacele naturale pregăteau și nu îndeplineau minunea; se petreceau acolo într-adevăr lucruri care l-ar fi uimit și pe cel mai sceptic și l-ar fi tulburat și pe cel mai curajos. Schroepffer, de altfel, nu folosea nici lanterna magică, nici voalul, dar le dădea vizitatorilor să bea un punch preparat de el; imaginile pe care le făcea să apară erau precum cele ale mediumului american Home, pe jumătate corporale, și produceau o senzație ciudată celor care încercau să le atingă. Era ceva analog unei comotii electrice care face ca epiderma să se înfioare și nu simțai nimic dacă, înainte de a atinge viziunea, aveai grijă să îți uzi mâinile. Schroepffer era de bună credință, după cum este și americanul Home; el credea în realitatea spiritelor pe care le evoca și s-a sinucis atunci când a ajuns să se îndoiască.

Lavaler, care a avut și el o moarte violentă, se dedase în totalitate evocării spiritelor (avea două spirite la ordinele sale); făcea parte dintr-un cerc în care se intra în extaz cu ajutorul armonicii, se crea atunci lanțul magnetic și un fel de idiot servea drept interpret al spiritului scriind la îndemnul acestuia. Acest spirit se dădea drept un cabalist evreu care murise înainte de nașterea lui Iisus Hristos și l-a făcut pe medium să scrie lucruri

demne de somnambulul lui Cahagnet¹, cum ar fi, de exemplu, această revelație asupra chinurilor vieții de apoi unde spiritul asigură că sufletul împăratului François este condamnat pe lumea cealaltă să afle numărul și starea exactă a tuturor cochiliilor de melci care au existat și există în întreg universul. El a dezvăluit de asemenea că adevăratele nume ale celor trei magi nu erau, așa cum spunea tradiția legendarilor, Gaspar, Melchior și Baltazar, ci Vrasapharmion, Melchisedech și Baleathrasaron; am putea crede că sunt nume scrise de modernele noastre plăci ouija.

Spiritul a declarat, printre altele, că el însuși era în penitență pentru că ridicase spada magică împotriva tatălui său și că era dispus să le dăruiască prietenilor portretul său.

La cererea sa a fost așezat în spatele unui ecran, din hârtie, culori pregătite și pensule; a putut fi văzută atunci desenându-se pe ecran silueta unei mâini micuțe și s-a auzit o atingere pe hârtie; când zgomotul a încetat, toată lumea a venit în goană și a fost găsit un portret pictat grosolan, reprezentând un rabin bătrân îmbrăcat în negru cu o coleretă albă căzându-i pe umeri și o tichie neagră în vârful capului, costumație puțin heteroclită pentru un personaj anterior lui Iisus Hristos; pictura, de altfel, era pătată și incorectă și semăna mult cu opera unui copil care s-ar fi amuzat făcând o colorare cu ochii închiși.

Instrucțiunile scrise de mâna mediumului sub impulsul lui Gablidone sunt de o obscenitate care îl aduce deasupra celor ale tuturor metafizicienilor germani.

„— Nu trebuie, spune el, să dăm numele majestății cu ușurință; majestatea vine de la mag, pentru că magii, fiind pontifi și regi, erau majestățile inițiale. A face un păcat de moarte „înseamnă a-L jigni pe Dumnezeu în măreția Sa, înseamnă a-L răni ca Tată aruncând moartea în izvoarele vieții. Izvorul Tatălui este lumină și viață, izvorul Fiului este sânge și apă, lumina Sfântului Duh este foc și aur. Păcătuim împotriva Tatălui prin

minciună, împotriva Fiului prin ură și împotriva Duhului Sfânt prin dezmăț, care este opera morții și a distrugerii.“

Bunul Lavater își primea comunicările asemenea oracolelor și când îi cerea spiritului câteva lămuriri noi:

„Marele inițiator va veni, răspundea Gablidone, se va naște odată cu secolul viitor: atunci religia patriarhilor va fi cunoscută pe glob. El va explica lumii trigrama lui Agion, Helion, Tetragrammaton și Domnul, al cărui corp este înconjurat de un triunghi va apărea pe a patra treaptă a altarului; unghiul suprem va fi roșu și deviza misterioasă a triumphiului va fi: *Venite ad patres Osphal*.

— Ce înseamnă cuvântul osphal? întrebă unul dintre asistenții spiritului.

Mediumul a scris aceste trei cuvinte: Alphos, M. Aphon, Eliphismatis, fără a da alte explicații; câțiva interpreți au concluzionat că magul promis secolului al XIX-lea se va numi Maphon fiul lui Eliphisma; era o explicație puțin riscantă.

Nimic nu este mai periculos decât misticismul, pentru că el produce nebunia care dejoacă toate combinațiile înțelepciunii umane. Nebunii bulversează mereu lumea și politicienii nu prevăd niciodată ce pot face capetele și mâinile nesăbuiților. Arhitectul templului Diane din Efes, promițându-și o glorie eternă, contase fără Erostrat.

Girondinii nu prevăzuseră Muratul. Ce era necesar pentru a schimba echilibrul lumii? spunea Pascal în legătură cu Cromwell: o sămânță de nisip formată din întâmplare în măruntaiele unui om. Câte lucruri mărețe se îndeplinesc din motive care nu reprezintă nimic! Când templul civilizației se prăbușește există mereu un orb asemenea lui Samson care i-a scuturat coloanele. Un mizerabil din drojdia poporului avea insomnii și se credea chemat să elibereze lumea de Anticrist. Acest om l-a înjunghiat pe Henri al IV-lea și a adus la cunoștința Franței bulversate numele de Ravailac. Taumaturgii germani îl văd în Napoleon ca Apollyon al Apocalipsei și se găsește un copil, un tânăr iluminat pe nume Stabs, pentru a ucide acest Atlas militar, care, în acest moment, poartă pe umeri lumea smulsă din haosul anarhiei; dar această influență magnetică, pe care împăratul o

¹ Dl Cahagnet este autorul următoarelor opere: *Arcanele vieții viitoare*, 1848-1854, 3 vol.; *Lumina morților*, 1851; *Magie magnetică*, a doua ediție, 1858; *Sanctuarul spiritualismului*, 1850; *Revelații de dincolo de mormânt*, 1856 etc. (n.a.)

numea steaua sa, era mai puternică atunci decât mișcarea fanatică a cercurilor germane: Stabs nu a îndrăznit să îl lovească. Napoleon a vrut să îl interogheze el însuși și i-a admirat hotărârea și curajul; totuși, cum era cunoscut pentru măreție, nu a dorit să îl înmoaie pe noul Scevola cruțându-l, îl respecta îndeajuns pentru a-l lua în serios și pentru a-l lăsa să fie executat prin împușcare.

Carl Sand, care l-a ucis pe Kotzebue, era de asemenea un copil nefericit pierdut de misticism, rătăcit de către societățile secrete în care se jura răzbunarea pe pumnale. Kotzebue merita poate palme; cuțitul lui Sand l-a reabilitat și a făcut din el un martir: este frumos, într-adevăr, a ucide dușmanul și victima celor care se răzbună prin capcane și prin asasinat!

Societățile secrete din Germania aveau ceremonii și ritualuri care se raportau mai mult sau mai puțin la cele ale magiei antice; în societatea mopsilor, de exemplu, celebrarea misterelor sabatului și a recepției secrete a templierilor erau reînnoite cu forme îndulcite și aproape plăcute. Țapul baphometric era înlocuit de un câine, era Hermanubis în locul lui Pau; știința în locul naturii, substituție echivalentă din moment ce cunoaștem natura doar prin știință. Cele două sexe erau admise la mopsi la fel ca la sabat; recepția era însoțită de lătrături și de grimase și, ca la templieri, se propunea celui primit să sărute pe crucea sa posteriorul diavolului, cel al marelui maestru sau cel al mopsului; mopsul era, după cum am spus, o imagine mică din carton acoperită de mătase, reprezentând un câine, numit mops în germană. Înainte de a fi primit, trebuie într-adevăr să sărute posteriorul mopsului, așa cum era sărutat posteriorul țapului Mendes în inițierile sabatului. Mopsii nu se angajau unii altora prin jurăminte, își dădeau doar cuvântul de onoare, ceea ce este jurământul cel mai sacru al oamenilor cinstiți; reuniunile lor se petreceau precum cele ale sabatului, prin dansuri și festine; doar doamnele rămăneau îmbrăcate, nu spânzurau pisici vii de centurile lor și nu mâncau copii mici; era un sabat civilizat.

Sabatul a avut în Germania marele său poet și magia a avut marea sa epopee: această epopee, este drama gigantescă a lui Faust, acest Babel finalizat al geniului uman.

Goethe era inițiat în toate misterele magiei filozofice, practicase chiar în tinerețe magia ceremonială și rezultatul acestor tentative îndrăznețe fusese pentru el, în primul rând, un dezgust profund al vieții și o poftă nebună de a muri.

Și-a împlinit într-adevăr suicidul dar nu într-o faptă, ci într-o carte: a scris romanul *Werther*, această operă fatală care predică moartea și care a dat naștere atâtor prozești; apoi, victorios în cele din urmă în fața descurajării și a dezgustului, ajuns pe teritoriul senin al adevărului și al păcii, a scris *Faust*.

Faust este comentariul magic al uneia dintre cele mai frumoase pagini ale Evangheliei, parabola fiului risipitor. Este inițierea în păcat de către știința nesupusă în durere de către păcat; în mântuire și în știința armonioasă prin durere. Geniul uman, reprezentat de *Faust*, și-l ia drept valet pe spiritul răului, care aspiră să îi devină stăpân, epuizează repede toată bucuria pe care imaginația o oferă iubirilor nelegitime, traversează orgiile nebuniei, apoi, atrage prin șarmul frumuseții suverane, se dezvăluie din profunzimile descântecelor sale pentru a urca pe înălțimile abstracțiunii și ale idealului nemuritor, acolo, Mefistofel nu mai este liber, veselul implacabil devine trist, Voltaire îi face loc lui Chateaubriand: pe măsură ce se face lumină, îngerul tenebrelor se chircește asupra lui însuși și se tulbură, îngerii îl înlanțuiesc, el îi admiră în ciuda lui, iubește, plânge, este învins.

În partea a șaptea a dramei l-am văzut pe Faust despărțit violent de Margareta și voci din cer au strigat: „A fost salvată în timp ce o duceam la supliciu”; dar Faust poate fi pierdut din moment ce este încă iubit de Margareta, inima sa nu este deja logodită cu cerul! Marea operă a ispășirii prin solidaritate este împlinită. Victima ar fi vreodată consolată de torturile sale dacă nu l-ar converti pe călău? Iertarea nu este răzbunarea copiilor din ceruri? Iubirea care ajunsese prima în cer atrage după sine știința prin simpatie; creștinismul se dezvăluie în sinteza sa admirabilă. Noua Evă a spălat cu sângele lui Abel pata de pe fruntea lui Cain și plânge de bucurie peste cei doi copii care stau îmbrățișați.

Infernul, inutil de acum înainte, se închide din cauza creșterii cerului. Problema răului și-a primit ultima soluție și binele, singurul necesar și triumfător, va domni pentru totdeauna.

Așa este visul frumos al celui mai mare dintre poeți, dar, din nefericire, aici filozoful uită toate legile echilibrului, vrea să absoarbă lumina într-o splendoare fără umbră și mișcarea într-un repaos absolut care ar însemna încetarea vieții. Atâta vreme cât va exista o lumină vizibilă, va exista și o umbră proporțională acestei lumini. Repausul nu va însemna vreodată fericire dacă nu este echilibrat printr-o mișcare analoagă și opusă; atâta vreme cât va exista o binecuvântare liberă, blasfemia va fi posibilă; atâta vreme cât va exista un cer, va exista și un infern. Este legea imuabilă a naturii, este voința eternă a dreptății care este Dumnezeu.

Capitolul VII

IMPERIUL ȘI RESTAURAȚIA

Partea minunată a domniei lui Napoleon. Predicțiile care l-au anunțat. Profețiile lui *Liber mirabilis*, ale lui Nostradamus și Olivarius. Rolul jucat de domnișoara Lenormand. Sfânta alianță și împăratul Alexandru. Doamna Bouche și doamna de Krudener. Viziunile lui Martin (din Gallardon).

Napoleon umplea lumea de minuni și era el însuși cea mai mare minune a lumii; soția sa, împărăteasa Josephine, curioasă și credulă ca o creolă, trecea de la un farmec la altul. Această glorie îi fusese prezisă, suntem asigurați de acest lucru, de o bătrână boemiană și oamenii de la țară mai cred și acum că Josephine era geniul cel bun al împăratului; era într-adevăr o consilieră blândă și modestă, care i-ar fi îndepărtat multe piedici dacă ar fi fost ascultată mereu, dar soarta, sau mai degrabă Providența, îl împingea înainte și ceea ce urma să se întâmple stătea scris.

Într-o profeție atribuită Sfântului Cezar, dar semnată de Jean de Vatiguerro, și care se află în *Liber mirabilis*, culegere de predicții tipărită în 1524, putem citi aceste cuvinte uimitoare:

„Bisericiile vor fi murdărite și profanate, cultul public va înceta...”

Vulturul va zbura prin lume și va supune mai multe națiuni...

Prințul cel mai mare și cel mai august suveran din tot Occidentul va fi pus pe fugă după o înfrângere supranaturală...

Nobilul prinț va fi dus în captivitate de către dușmanii săi și se va supăra gândindu-se la cei care erau atașați de el...

Înainte ca pacea să se restabilească în Franța, aceleași evenimente vor reîncepe și se vor produce de mai multe ori...

Vulturul va fi încoronat cu trei diademe și va reintra victorios în țărâmul sau de unde nu va mai ieși decât pentru a se ridica la cer...”

Nostradamus, după ce a prezis profanarea bisericilor și uciderea preoților, a anunțat că un împărat se va naște în apropierea Italiei, că suveranitatea sa va fi plătită cu sânge de Franța și că ai săi îl vor trăda și îl vor acuza de sângele vărsat.

Un împărat se va naște lângă Italia,
La mare preț imperiul îl va cumpăra;
Dar va trebui să vadă cu cine se va alia,
Mai puțin prinț decât criminal cine-l va considera.

Din simplu soldat va ajunge împărat,
Și o robă lungă ia locul celei scurte;
Curajos cu arma, cu Biserica certat,
Va strânge preoții ca apa-ntr-un burete.

Asta înseamnă că în momentele celor mai mari calamități ale Bisericii, el îi va copleși pe preoți cu bunuri.

Într-o *Culegere de profeții*, publicată în 1820, din care avem un exemplar, găsim, după o predicție care îl privește pe Napoleon I, această frază: „Și nepotul va face ceea ce unchiul nu a putut face.”

Celebra domnișoară Lenormand avea în biblioteca sa un volum cartonat, cu un pergament, care conținea *Tratatul lui Olivarius asupra profețiilor*, urmat de zece pagini manuscrise în care domnia lui Napoleon și declinul său erau anunțate în mod formal. Ghicitoarea a comunicat această carte împărătesei Josephine.

Din moment ce am amintit de domnișoara Lenormand, trebuie să spunem câteva cuvinte despre această femeie unică: era o domnișoară mare, foarte urâtă, emfatică în discursurile sale, obscură în stil, dar somnambulă trează și de o luciditate deosebită; ea a fost sub primul imperiu și sub restaurare ghicitoarea la modă. Nimic mai fastidios decât lectura operelor sale, dar cărțile se bucurau de cel mai mare succes.

Cartomanția regăsită în Franța de Eteilla nu este altceva decât consultarea sorții cu ajutorul semnelor convenite dinainte; aceste semne combinate cu numere inspiră oracole mediumului

care se magnetizează privindu-le. Aceste semne sunt extrase la întâmplare după ce au fost amestecate încet, sunt așezate pe numere cabalistice și răspund mereu gândirii celui care le interoghează cu seriozitate și de bună credință, pentru că ducem în noi o lume întreagă de presentimente care nu au nevoie decât de un pretext pentru a ni se arăta.

Naturile impresionabile și senzitive primesc de la noi șocul magnetic care le comunică amprenta stării noastre nervoase. Mediumul poate atunci să citească temerile și speranțele noastre în undele apei, în configurația norilor, în punctele aruncate la întâmplare pe pământ, în desenele lăsate de zaț pe o farfurie, în șansele unui joc de cărți sau ale unui tarot. Tarotul, cu precădere, această carte cabalistică și savantă, ale cărei combinații sunt o revelație a armoniilor preexistente între semne, litere și numere, tarotul are o folosire cu adevărat extraordinară. Dar nu putem să ne smulgem în acest fel din noi înșine secretele comunicării intime cu lumina universală, fără a fi pedepsiți.

Consultarea cărților și a tarotului este o evocare veritabilă care nu se poate face fără pericol și fără crimă. În evocări, ne obligăm corpul astral să ni se arate, în divinație îl constrângem să ne vorbească; oferim astfel un trup himerelor noastre și facem o realitate pentru acest viitor care va fi realmente al nostru când îl vom fi evocat prin Verb și îl vom fi adoptat prin credință. A contracta obiceiul divinației și al consultărilor magnetice înseamnă a face un pact cu vertijul: ori, am stabilit deja că vertijul este infernul.

Domnișoara Lenormand era nebună de infatuare în ceea ce privea arta sa și pe ea însăși; lumea nu se învățea fără ea și se considera necesară pentru echilibrul european. Cu ocazia congresului de la Aix-la-Chapelle, ghicitoarea a plecat urmată de tot mobilierul său și a făcut afaceri în toate vămile și a tulburat toate autoritățile în așa fel încât le obliga, într-un fel, să se ocupe de ea! La rândul său, ea și-a publicat impresiile și și-a pus ca antet al cărții sale o vignetă în care se reprezintă înconjurată de toate forțele care o consultă și care tremură în fața ei.

Marile evenimente care tocmai se înfăptuiau în lume au întors sufletele în acea epocă spre misticism; o reacție religioasă

începuse și amintirile care au format sfânta alianță trăiau nevoia de a alătura crucii sceptrele lor unite în mănunchi. Împăratul Alexandru, în special, credea că venise vremea pentru ca sfânta Rusie să convertească lumea la ortodoxia universală.

Secta *salvatorilor lui Ludovic al XVII-lea*, sectă intrigantă și foarte activă, a încercat să profite de această dispoziție pentru a fonda un nou sacerdot și a reușit să introducă pe lângă împăratul Rusiei pe unul dintre iluminații săi. Această nouă Catherine Théot, pe care sectanții o numeau sora Salomé, se numea doamna Bouche; a petrecut optsprezece luni la curtea împăratului; dar Alexandru avea mai multă imaginație bigotă decât entuziasm adevărat, se complăcea în minunățiile respective și pretindea că îl amuză. Confidenții săi mistici i-au prezentat o nouă profetă care l-a făcut să o uite pe sora Salomé; era faimoasa doamnă de Krudener, această cochetă amabilă plină de virtuți care nu a fost Valerie. Ambiția sa era să fie considerată eroina cărții sale și, cum una dintre prietenele sale intime o presa să îi numească eroi, l-a desemnat pe un om eminent din acea vreme.

„— Dar atunci, spuse prietena, deznodământul cărții dumneavoastră nu este conform adevărului anecdotei, pentru că acest domn nu a murit.

— Oh! Draga mea, strigă doamna de Krudener, vă asigur că nu se simte deloc mai bine.“

Acest răspuns a făcut avere. Doamna de Krudener a exersat asupra spiritului puțin slăbit al lui Alexandru a influențat-o destul de mare pentru a-i alarma pe consilierii săi; el se închidea adesea cu ea pentru a se ruga, dar ea s-a pierdut din exces de zel.

Într-o zi, când împăratul o părăsea, ea s-a aruncat în fața lui și l-a implorat să nu iasă. Dumnezeu îmi arată, a spus ea, că vă paște un pericol mare: vă este amenințată viața; un asasin este ascuns în palat, împăratul s-a alarmat, a sunat, s-a înconjurat cu gărzi, s-au făcut percheziții și a găsit un biet diavol înarmat cu un pumnal. Acest om, fiind interogată, s-a tulburat și a mărturisit că a fost angajat de doamna Krudener. Era adevărat, iar această doamnă jucase în această afacere rolul lui Latude pe lângă doamna de Pompadour? Era fals, iar acest om, apostat de

dușmanii împăratului, avea misiunea secretă ca în cazul în care crima nu reușea să o piardă pe doamna Krudener. În orice caz, biata profetă a fost pierdută. Împăratul, rușinat că a fost păcălit, a dat-o afară fără a o asculta și ea a trebuit să se considere fericită pentru că a scăpat atât de ieftin.

Mica biserică a lui Ludovic al XVII-lea nu s-a dat bătută de dizgrația domnei Bouche și a văzut în cea a doamnei de Krudener o adevărată pedeapsă divină, și-a continuat profețiile și a făcut minuni când a fost nevoie.

Sub domnia lui Ludovic al XVIII-lea, au evidențiat un țaran din Beauce, pe nume Martin, care susținea că a văzut un înger. Acest înger, căruia îi descriau costumul și figura, părea un lacheu dintr-o casă bună: avea o redingotă foarte lungă și foarte strânsă pe talie, de o culoare galbuie sau blondă, era palid și slab și purta pe cap o pălărie, probabil împodobită cu galoane și lăcuită.

Ceea ce e ciudat și ceea ce dovedește odată în plus căte resurse au persistența și curajul este că acest om a fost luat în serios și a reușit să îi fie prezentat regelui. Suntem asigurați că l-a uimit prin revelații din viața sa intimă, revelații care nu au nimic imposibil, nici măcar extraordinar, acum când fenomenele magnetismului sunt constatate și cunoscute mai bine.

De altfel, Ludovic al XVIII-lea era destul de sceptic pentru a fi credul. Îndoiala în prezența ființei și a armoniilor sale, scepticismul în fața matematicilor eterne și a legilor imuabile ale vieții care fac divinitatea prezentă și vizibilă peste tot nu sunt cea mai idioată dintre superstițiile și cea mai de neiertat, fiind cea mai periculoasă dintre toate credulitățile?

Capitolul I

MAGNETIZATORII MISTICI ȘI MATERIALIȘTII

O evocare în biserica Notre-Dame. Falșii profeți, falșii zei.

Negarea dogmei fundamentale a religiei catolice, atât de poetic formulată în poemul lui Faust, își adusese roadele în lume. Morala privată de pedeapsa eternă devenea îndoielnică și șovăitoare.

Un mistic materialist a răsturnat sistemul lui Swedenborg pentru a crea pe pământ paradisul atracțiilor proporționale destinelor. Prin atracții, Fourier înțelegea pasiunile senzuale, cărora le promitea o expansiune integrală și absolută.

Dumnezeu, care este rațiunea supremă, a marcat cu un sigiliu extraordinar aceste doctrine dezaprobat: discipolii lui Fourier au început prin absurditate și au terminat prin nebunie.

Ei au crezut în schimbarea viitoare a oceanului într-un vast bol de limonadă, în creația viitoare a antileilor și a antișerpilor, în corespondența epistolară a planetelor unele cu altele.

Nu vorbim despre faimoasa coadă de treizeci și două de picioare cu care doreau, se spune, să gratifice specia umană, pentru că ei înșiși au avut generozitatea de a renunța la această coadă și să considere venirea sa la putere, posibil, urmând maestrul, ca fiind pur ipotetică.

La astfel de absurdități trebuia să conducă negarea echilibrului și în străfundul tuturor acestor nebunii există mai multă logică decât credem.

Aceeși rațiune de care are nevoie durerea în umanitate face ca amăreala să fie indispensabilă apelor mării; presupuneți că expansiunea instinctelor este bună și nu veți putea admite existența animalelor sălbatice; dați-i omului pentru orice moralitate aptitudinea de a-și satisface poftele și va avea mereu ceva de invidiat la urangutani sau la alte maimuțe. A nega infernul

înseamnă a nega cerul, din moment ce, urmând cea mai înaltă interpretare a dogmei unice a lui Hermes, infernul este rațiunea care echilibrează cerul, pentru că armonia rezultă din analogia contrariilor. *Quod superius, sicut quod inferius*, superioritatea există în raport cu inferioritatea; profunzimea este cea care determină înălțimea și dacă veți astupa văile veți face să dispară munții; de asemenea, dacă veți șterge umbrele, veți nimici lumina care nu este vizibilă decât prin contrastul treptat de umbră și de lumină și veți produce întunericul universal printr-o orbire imensă; culorile nu există în lumină decât prin prezența umbrei, este tripla alianță a zilei și a nopții, este imaginea luminoasă a dogmei, este lumina făcută umbră, așa cum Salvatorul este Verbul făcut om și toate acestea se bazează pe aceeași lege, Legea primară a Creației, Legea unică și absolută a Naturii, cea a distincției și a ponderației armonioase a forțelor contrarii în echilibrul universal.

Nu dogma infernului, ci interpretările temerare ale acestei dogme sunt cele care au revoltat conștiința publică. Aceste vise primitive ale Evului Mediu, aceste suplicii îngrozitoare și obscene, sculptate pe portalurile bisericilor, această infamă căldare în care fierb trupuri umane ce trăiesc pentru totdeauna pentru a suferi și în fumul căreia se bucură cei aleși, toate acestea sunt absurde și nelegiuite, dar toate acestea nu aparțin dogmei sacre a Bisericii.

Cruzimea atribuită lui Dumnezeu este blasfemia cea mai înspăimântătoare și de aceea răul este fără remediu pentru totdeauna, când voința omului refuză bunătatea divină. Dumnezeu nu îi pedepsește mai mult pe damnații la torturile reprobării, după cum nu dăruiește moartea celor care se sinucid.

„— Muncește pentru a avea și vei fi fericit, îi spune omului la Judecata supremă.

- Vreau să am și să mă bucur fără a munci!
- Atunci vei fura și vei suferi.
- Mă voi revolta!
- Atunci te vei răni și vei suferi și mai mult.
- Mă voi revolta din nou!
- Atunci vei suferi pe vecie.“

Aceasta este hotărârea rațiunii absolute și a dreptății suverane; ce îi poate răspunde orgoliul nebuniei umane?

Religia nu are dușmani mai mari decât misticismul semet care consideră febra sa ca fiind revelație divină. Nu teologii au creat imperiul diavolului, ci falșii pioși și vrăjitorii.

A crede într-o viziune a creierului nostru mai degrabă decât în autoritatea rațiunii și a pietății publice, așa începe orice erezie în religie, orice nebunie în ordinea filozofiei umane; un nebun nu ar fi niciodată nebun dacă ar crede în rațiunea altora.

Viziunile nu lipsesc vreodată pietății revoltate așa cum himerele nu îi lipsesc rațiunii care se excomunică și care se rătăcește.

Din acest punct de vedere, magnetismul își are cu siguranță pericolele sale, căci starea de criză o pot aduce în egală măsură halucinațiile și intuițiile lucide.

Vom consacra în această carte un capitol special magnetizatorilor și îi vom avertiza, în numele științei, în legătură cu pericolele la care se expun.

Consultările sorții, experiențele magnetice și evocările aparțin uneia și aceleiași ordini a fenomenelor. Or, există fenomene de care nu am ști să abuzăm fără a fi pedepsiți, există rațiune și viață.

Acum treizeci sau patruzeci de ani, un vicar din corul bisericii Notre-Dame, bărbat pios și foarte stimat se înamorasese de magnetism și făcea experiențe frecvente, dedica mai mult timp decât necesar lecturii misticilor și, mai ales, lui Swedenborg; capul său obosind curând, a fost chinuit de insomnii; se ridică atunci pentru a studia sau, când nici studiul nu a mai reușit să calmeze agitațiile creierului său, a luat cheia de la biserică și a intrat acolo prin ușa roșie, a intrat în spațiul luminat doar de o lampă slabă din altarul principal, a ajuns în strana sa și a rămas acolo până dimineața, adâncit în rugăciuni și în meditații profunde.

Într-o noapte, subiectul meditației era pedeapsa eternă: se gândea la doctrina atât de amenințătoare a numărului mic de aleși și nu știa cum să împace această excludere din numărul cel mai mare prin bunătatea lui Dumnezeu care vrea ca toți oamenii să fie salvați, spune Sfânta Scriptură, și să ajungă la cunoașterea

adevărului; se gândea la acest supliciu al focului pe care cel mai crud tiran de pe pământ nu dorea să îl aplice, dacă putea, timp de o zi doar, celui mai de temut dușman, și îndoiala intra din toate părțile în inima sa; apoi a început să se gândească la explicațiile conciliante ale teologiei.

Biserica nu a definit focul infernului, el este etern, urmând Evanghelia, dar nu este scris nicăieri că oamenii cei mai numeroși trebuie să îl suporte pentru eternitate. Mulți dintre damnați vor putea să nu aibă de suportat decât damnarea veșnică, adică privarea de Dumnezeu; în sfârșit, Biserica interzice presupunerea damnații cuiva. Păgânii au putut fi salvați prin botezul voluntar, păcătoșii, printr-o contribuție subită și perfectă; trebuie, în cele din urmă, să sperăm pentru toți, cu excepția unuia singur, cel despre care Salvatorul a spus că ar fi fost mai bine pentru acel om dacă nu s-ar fi născut.

Vicarul s-a oprit la acest din urmă gând și a meditat că un singur om ducea astfel în mod oficial greutatea reprobării de secole; că Iuda Iscarioteanul, căci despre el este vorba în pasajul din Scriptură, după ce s-a căit de uneltirea sa până la moarte, a devenit țapul ispășitor al umanității, Atlas al infernului, Prometeu al condamnării, el pe care Salvatorul l-a numit prieten înainte de a muri!

Ochii săi s-au umplut atunci de lacrimi, i s-a părut că mântuirea era fără efect dacă nu-l salva pe Iuda; doar pentru el, repeta acesta în exaltarea lui:

„— *Aș fi vrut să mor a doua oară, dacă aș fi fost Salvatorul!*

— Dar, Iisus Hristos nu este oare de o mie de ori mai bun decât mine? Ce face El acum în cer, în timp ce eu îl plâng pe nefericitul său apostol pe pământ?...

— Ceea ce face, *a adăugat preotul, cu din ce în ce mai multă exaltare*, este de a mă plânge și a mă consola; simt asta, îi spune inimii mele că paria Evangheliei este salvat și că va fi, prin lungul blestem ce apasă încă pe memoria sa, Mântuitorul tuturor oamenilor, paria...

— Dar dacă e așa, este o nouă Evanghelie care trebuie anunțată lumii, cea a milei fără sfârșit, universale, în numele

reînviatului Iuda... Dar mă rățesc, sunt un eretic, un nelegiuit!... Totuși nu, din moment ce sunt de bună credință!...”

Apoi, împreunându-și mâinile cu fervoare:

„— Dumnezeu meu, a spus vicarul, dă-mi ceea ce nu ai refuzat altădată credinței, ceea ce nu îi refuzi nici acum, un miracol pentru a mă convinge, pentru a mă liniști, un miracol ca asigurare pentru o nouă minune...”

Entuziastul s-a ridicat atunci și, în liniștea nopții, atât de extraordinară, la picioarele altarului, în imensitatea bisericii mute și sumbre, el a făcut cu voce tare, lentă și solemnă, această evocare:

„— Tu, cel care ești vorbit de rău de optsprezece secole și pe care eu îl plâng, pentru că pari a fi luat infernul doar pentru tine, ca să ne lași cerul, nefericitule Iuda, dacă este adevărat că sângele Stăpânului tău te-a purificat, dacă ești salvat, vino să îmi dai mâinile pentru sacerdotul milei și al iubirii!”

După ce a spus aceste cuvinte și, în timp ce ecoul trezit în tresărire le murmura încă sub bolțile înspăimântătoare, vicarul s-a ridicat, a traversat corul și a ingenuncheat sub lampa de la picioarele altarului.

„— Atunci, a spus el (căci lui îi datorăm povestirea acestei istorii), atunci am simțit în mod pozitiv și real două mâini, două mâini calde și vii, așezându-se pe capul meu, așa cum fac cele ale episcopului în ziua hirotonisirii, nu dormeam, nu eram leșinat și le simțeam; era o atingere reală și care a durat câteva minute. Dumnezeu mi-a împlinit rugămintea, miracolul era realizat, noi îndatoriri îmi erau impuse și o viață nouă începea pentru mine; începând cu a doua zi, trebuie să fiu un om nou...”

Într-adevăr, a doua zi, nefericitul vicar era nebun. Visul unui cer fără infern, visul lui Faust a mai făcut și alte victime în acest secol nefericit de îndoială și de egoism care nu a reușit să realizeze decât un infern fără cer. Dumnezeu însuși devenea inutil într-un sistem în care totul era permis, în care totul era bine. Oamenii care au ajuns să nu se mai teamă de Judecătorul Suprem au considerat ușor să se dispenseze de Dumnezeu oamenii buni, mai puțin Dumnezeu, într-adevăr, decât oamenii buni înșiși. Nebunii care se credeau învingătorii diavolului au ajuns să se considere zei.

Secolul nostru este în primul rând cel al acestor mascarade așa-zis divine, pe care le-am cunoscut în toate ipostazele. Zeul, natură bună și prea poetică, care și-ar fi dat și cămașa pentru săraci și care îi reabilita pe hoți, Ganneau care îi admira pe Lacenaire și care nu ar fi ucis o muscă; zeul Cheneau, vânzător de nasturi în strada Croix-des-Petits-Champs, care era vizionar precum Swedenborg și care își scria inspirațiile în stilul lui Jeannot, zeul Turreil, om bun, extraordinar, care divinizează femeia și vrea ca Adam să fi fost creat din Eva; zeul August Comte, care păstra umil din religia catolică cu excepția a două lucruri, două mistere: existența lui Dumnezeu și nemurirea sufletului, zeul Wronski, un adevărat savant, care s-a bucurat de gloria și fericirea de a regăsi primele teoreme ale cabalei și care, după ce a vândut împărtașania cu o sută cincizeci de mii de franci unui imbecil bogat numit Arson, a declarat într-una dintre cele mai serioase cărți ale sale, după spusele lui Arson, că, deoarece a refuzat să îl plătească integral, a devenit în mod real bestia Apocalipsei.

Iată un pasaj curios pe care ținem să îl cităm pentru a nu fi acuzați de nedreptate față de un om ale cărui lucrări ne-au fost utile și cărora le-am făcut elogiul în alte publicații anterioare.

Wronski, pentru a-l obliga pe Arson să plătească, a publicat o broșură intitulată DA sau NU, adică, ați cumpărat, da sau nu, pentru o sută cincizeci de mii de franci, descoperirea absolutului făcută de mine?

Ori, iată în ce termeni, în cartea sa intitulată *Reforma filozofiei*¹, Wronski amintește universului întreg, care nu se mai preocupă deloc de acest lucru, de publicarea acestei broșuri; vom găsi cu aceeași ocazie în acest pasaj un eșantion curios al stilului acestui negociator în absolut.

„Această chestiune a descoperirii absolutului, care pare să îi revolte pe oameni atât de mult, a fost deja constatată într-un scandal, cel al faimosului DA SAU NU, atât de hotărâtor prin triumful răsunător al adevărului care a fost rezultatul, cât este de remarcabil prin apariția bruscă a ființei simbolice cu care

amenință Apocalipsa, a acestui monstru al Creației, care poartă numele de MISTER și care, de această dată, de teamă de a nu fi lovit mortal, nu și-a mai putut ține în umbră convulsiile hidoase și a venit, prin intermediul ziarelor și a tuturor celorlalte căi care antrenează publicul, să își etaleze în plină zi furia sa infernală și impostura sa extremă etc.“

Este bine de știut că acest biet Arson, care este acuzat aici de furie infernală și de impostură extremă, îl plătise deja pe hierofant cu patruzeci sau cincizeci de mii de franci.

Absolutul pe care Wronski îl vindea atât de scump l-am găsit după el și l-am dat pentru nimic cititorilor noștri, pentru că adevărul este destinat lumii și nimeni nu are dreptul să și-l însușească și să facă din el meserie sau marfa. Acest act de justiție poate ispăși greșeala unui om care a murit într-o stare asemănătoare mizeriei, după ce a muncit atât de mult, nu pentru știință, ci pentru a se îmbogăți prin intermediul științei și pe care nu era, poate, demn nici să o înțeleagă, nici să o posede.

¹ Wronski, *Réforme de la philosophie* [*Reforma filozofiei*], p. 512. (n.a.)

Capitolul II

HALUCINAȚII

Din nou secta salvatorilor lui Ludovic al XVII-lea. Halucinații unice ale unui muncitor cartonar pe nume Eugène Vintras. Profețiile și pretenziile sale miracole. Acuzațiile care i-au fost aduse de către sectanții dizidenți. Moravurile falșilor gnostici. Halucinațiile contagioase.

Găsim mereu la baza fanatismului tuturor sectelor un principiu al ambiției sau al lăcomiei; Iisus Hristos însuși îi mustră adesea cu severitate pe discipolii săi care nu îl însoțeau în zilele postului și exilului în patria sa, doar pentru speranța unei împărății în care vor avea primele locuri. Cu cât speranțele sunt mai nebunești cu atât ele seduc mai mult anumite minți; atunci plătim cu bani și cu ființa noastră pentru fericirea de a spera.

În acest fel, zeul Wronski a ruinat imbecili promițându-le absolutul; astfel, zeul Auguste Comte își făcea șase mii de livre de rentă pe cheltuiala adoratorilor săi, cărora le distribuise de la început demnități extraordinare, realizabile în momentul în care doctrina sa ar fi cucerit lumea; așa au scos unii magnetizatori bani de la mulți idioți promițându-le comori pe care spiritele le strică mereu.

Câțiva sectanți cred realmente în ceea ce promet și aceia sunt cei mai neobosiți și cei mai îndrăzneți în intrigile lor: banii, miracolele, profețiile, nimic nu le lipsește, pentru că au această formă de voință și de acțiune care face cu adevărat minuni, sunt magicieni fără să știe.

Secta salvatorilor lui Ludovic al XVII-lea aparține din acest punct de vedere istoriei magiei. Nebunia acestor oameni este contagioasă, pe punctul de a-i câștiga de partea credinței lor chiar și pe cei care vin să-i găsească pentru a lupta împotriva lor; ei își procură piesele cele mai importante și pe cele mai greu de găsit, îi atrag de partea lor pe unicii martori, evocă amintiri pierdute, comandă armatei visurilor, fac să li se arate îngeri lui

Martin, sânge lui Rose Tamisier, un înger în zdrențe lui Eugène Vintras. Această ultimă poveste este curioasă din pricina urmărilor fenomenale și vrem să o relatăm.

În 1839, salvatorii lui Ludovic al XVII-lea, care umpluseră almanahurile de profeții pentru anul 1840, contând pe faptul că, dacă toată lumea aștepta o revoluție, această revoluție nu va întârzia să se întâmple, salvatorii lui Ludovic al XVII-lea, care nu-l mai aveau pe profetul lor Martin, au făcut rost de un altul; câțiva dintre agenții lor cei mai zeloși erau în Normandia, țară a cărei duce susținea că este Ludovic al XVII-lea; și-au aruncat ochii asupra unui muncitor harnic, cu un caracter exaltat și cu o minte slabă și aceasta a fost strategia pe care și-au stabilit-o: au presupus o scrisoare adresată prințului, adică pretinsului Ludovic al XVII-lea, au umplut această scrisoare de promisiuni emfatiche despre împărăția viitoare, alături de expresii mistice capabile să impresioneze o minte slabă și au făcut în așa fel încât scrisoarea să ajungă în mâinile muncitorului care se numea *Eugène Vintras*, în circumstanțele pe care le-a povestit chiar el:

„6 august 1839

În jurul orei nouă, pe când eram ocupat cu scrisul..., cineva bate la ușa camerei în care mă aflam; crezând că este un muncitor care avea treabă cu mine, am răspuns destul de brusc: Intră! Am fost foarte surprins când, în locul unui muncitor, am văzut un bătrân zdrențaros; l-am întrebat doar ce dorește.

El mi-a răspuns liniștit: *Nu vă supărați, Pierre-Michel* (nume cu care nu mi se adresează nimeni; în toată țara mi se spune Eugène și, chiar și atunci când semnez ceva, nu folosesc vreodată aceste două prenume).

Acest răspuns al bătrânului mi-a produs o anumită senzație; senzația s-a amplificat când mi-a spus:

Sunt foarte obosit; peste tot unde mă prezint sunt privit cu dispreț sau ca și cum aș fi un hoț.

Aceste ultime cuvinte m-au speriat, deși au fost spuse cu un aer trist și nefericit.

M-am ridicat și am luat nu niște monede, ci o hârtie de zece bani, pe care i-am pus-o în mână spunându-i: *Nu vă considera așa, om curajos.*

Și, spunându-i acestea, i-am dat de înțeles că vreau să îl conduc. Nu vă cer nimic. Mi-a întors spatele cu un aer necăjit.

Abia a pus piciorul pe ultima treaptă că am închis ușa și am încuiat-o. Pentru că nu l-am auzit coborând, am chemat un muncitor și i-am spus să urce în camera mea. Acolo, sub pretextul unei afaceri, speram să verific împreună cu el toate locurile în care credeam că s-ar putea ascunde bătrânul pe care nu-l văzusem ieșind. Muncitorul a urcat în camera mea, am ieșit împreună cu el închizând ușa cu cheia și am cercetat toate ungherele. Nu am văzut nimic.

Urma să intru în fabrică în momentul în care dintr-o dată am auzit sunând o mesă. Îmi făcea plăcere gândindu-mă că, în ciuda deranjului bătrânului, puteam totuși să asist la mesă. Atunci am alergat în camera mea pentru a lua o carte de rugăciuni. Am găsit în locul în care scriam o scrisoare adresată doamnei de Generès, la Londra. Această scrisoare era semnată și scrisă de către domnul Paul de Montfleury, din Caen și conținea o respingere de erezie și o profesiune de credință ortodoxă.

Această scrisoare, deși adresată doamnei de Generès, era destinată pentru a dezvălui ducelui Normandiei cele mai mari adevăruri ale sfintei noastre religii catolice, apostolice și romane. Pe scrisoare era pusă bancnota de zece bani pe care i-o dădusem bătrânului.

Într-o altă scrisoare, Pierre-Michel mărturisește că imaginea bătrânului nu îi era necunoscută, dar că văzându-l apărând așa brusc, i s-a făcut foarte frică, a zăvorât ușa și a baricadat-o când a ieșit, a ascultat îndelung ca să îl audă coborând.

Bătrânul cerșetor își scosese fără îndoială papucii pentru a coborî fără zgomot, căci Vintras nu a auzit nimic; a alergat atunci la fereastră și nu l-a văzut ieșind; probabil că ieșise de mult.

Iată-l pe omul nostru bulversat, chemă un ajutor, caută peste tot și găsește în sfârșit scrisoarea pe care trebuia să o citească; era în mod evident o scrisoare căzută din cer.

Iată-l pe Vintras devotat lui Ludovic al XVII-lea, iată-l vizionar pentru restul zilelor sale, căci de atunci înainte imaginea bătrânului cerșetor nu l-a mai părăsit. Acest cerșetor va deveni

Sfântul Michel, pentru că l-a numit Pierre-Michel, asociere de idei analoage celei din vise. Halucinații sectei lui Ludovic al XVII-lea ghiciseră, cu a doua vedere a maniacilor, momentul exact când trebuie lovit capul slab al lui Vintras pentru a face din el într-o singură clipă un iluminat și un profet.

Secta lui Ludovic al XVII-lea se compune mai ales din servitori ai regalității legitimize; astfel Vintras, devenit mediul lor, este reflexia fidelă a tuturor acestor imaginații pline de amintiri cavalești și de misticism îmbătrânit. Peste tot, în viziunile noului profet, există crini scăldați în sânge, îngeri în costume de cavaleri, sfinți deghizați în trubaduri. Apoi, apar hostii lipite pe mătase albastră. Vintras are sudori de sânge și sângele său apare pe hostii pe care desenează inimi cu legende cu scrisul și grafia lui Vintras; calicii goale par dintr-odată pline cu vin, apoi, unde cade vinul, apar pete de sânge. Inițiații cred că aud o muzică extraordinară și că respiră parfumuri necunoscute; preoți chemați să constate aceste minuni sunt antrenati de curentul entuziasmului.

Un preot din dioceza Tours, un eclesiast bătrân și venerabil, își părăsește parohia și îl urmează pe profet. L-am văzut pe acest preot; ne-a povestit minunile lui Vintras cu convingere totală, ne-a arătat hostiile injectate de sânge într-un mod inexplicabil, ne-a comunicat procese verbale semnate de mai mult de cincizeci de martori, toți oameni onorabili și suspuși, artiști, medici, oameni ai legii, un cavaler de Razac, o ducesă d'Armaille.

Medicii au analizat fluidul roșiatic care curgea din hostii și au recunoscut că era sânge uman; chiar și dușmanii lui Vintras, și avea niște dușmani cruzi, nu au contestat miracolele și s-au mulțumit să le atribuie demonului.

„Dar l-ați concepe, ne spunea abatele Charvoz, acest preot din Touraine despre care am vorbit, ați concepe și demonul falsificând sângele lui Iisus Hristos pe hostiile cu adevărat consacrate?”

Căci abatele Charvoz este cu adevărat preot și aceste semne se produc de asemenea pe hostiile pe care le consacră. Totuși secta lui Vintras este anarhică și absurdă, Dumnezeu nu face

aşadar miracole în favoarea sa. Rămâne explicarea naturală a fenomenelor şi, în cursul acestei opere, am vorbit destul despre asta şi este inutil să o dezvoltăm aici.

Vintras, pe care sectanţii săi îl consideră un nou Crist, şi-a avut şi Iscarioţii săi: doi membri ai sectei, un anume Gozzoli şi un numit Alexandre Geoffroi, au publicat împotriva lui revelaţiile cele mai odioase. Dacă ar fi să-i credem pe sectanţii lui Tilly-sur-Seules (aşa se numea rezidenţa lor) se dedau practicilor celor mai obscene; ei celebrau în capela lor particulară, pe care o numeau *cenaclu*, mese şi sacrificii la care aleşii asistau fiind complet nuzi; la un anumit moment, toţi gesticulau, izbucneau în lacrimi strigând: Iubire! Iubire! Şi se aruncau unii în braţele altora; ni se va permite să omitem restul. Erau orgiile vechilor gnostici, dar fără a se deranja să stingă lumina.

Alexandre Geoffroi ne asigură că Vintras l-a iniţiat într-un fel de rugăciune care consta în actul monstruos al Onanului exersat la baza altarului, dar aici denunţătorul este prea odios pentru a fi crezut pe cuvânt.

Abatele Charvoz, căruia i-am vorbit despre aceste acuzaţii infame, ne-a spus că trebuie să le atribuim urii a doi oameni hăituiţi de asociaţie pentru a fi comis ei înşişi actele de care îi găseau vinovat pe Vintras.

Orice ar fi, dezordinile morale dau naştere în mod natural dezordinilor fizice şi surescitările anormale ale sistemului nervos produc aproape mereu dereglări excentrice în moravuri; deşi, dacă Vintras este nevinovat, ar fi putut şi poate să devină şi azi vinovat.

Papa Grigore al XVI-lea, printr-o scrisoare papală, la 8 noiembrie 1843, a condamnat în mod formal secta lui Vintras.

Iată un specimen din stilul acestui iluminat, de altfel om fără educaţie şi ale cărui scrieri emfatice sunt pline de greşeli de limba franceză.

„Dormiţi, dormiţi, muritori indolenţi: rămâneţi, rămâneţi încă în culcuşurile voastre moi; zâmbiţi viselor voastre de sărbătoare şi de măreţii; îngerul alianţei a coborât pe munţii voştri şi-a scris numele pe caliciul florilor voastre; a atins cu inelele care îi împodobesc picioarele fluviile care fac orgoliul

vostru şi speranţa voastră; stejarii din pădurile voastre au luat strălucirea frunţii sale pentru o nouă auroră; marea i-a salutat privirea cu un salt voluptos! Elie l-a precedat! Aplecaţi-vă pe latura pământului dar nu vă speriaţi de acest zgomot atât de activ al mormintelor.

Dormiţi, dormiţi încă; l-am văzut spre Orient; îşi scria numele pe munţi inaccesibili; striga când trebuia să îşi grăbească barca şi am văzut cum îi zâmbeau cei mai bătrâni moşnegi. Dormiţi, mai dormiţi; Elie, în Occident, aşază o cruce la poarta templului; el o sudează cu foc şi cu lama unui pumnal.“

Din nou templul, focul şi pumnalul! Ciudat lucru! Nebunii se reflectă unii în alţii, toate fanatisme fac schimb de inspiraţii şi profetul lui Ludovic al XVII-lea devine aici ecoul strigătului de răzbunare al templierilor.

Este adevărat că Vintras nu se consideră responsabil pentru scrierile sale; iată cum vorbeşte el despre sine:

„Oh! Dacă spiritul meu ar fi într-o oarecare măsură în scrierile mele, care sunt condamnate, mi-aş înclina capul şi teama mi-ar pătrunde în suflet. Nu este opera mea; nu am pus acolo participarea mea nici prin căutare, nici prin dorinţă. Calmul este în mine; patul meu nu cunoaşte insomnia; stările de veghe nu mi-au obosit pleoapele; somnul meu este pur ca şi cum l-ar fi creat Dumnezeu: îi pot spune Dumnezeului meu cu inima liberă: *Custodi animam meam et erue me: non erubescam, quoniam speravi in te.*“

Un alt pretins reformator, cel care se considera Mesia închisorilor şi al eşafodului, *Lacenaire*, cu care nu poate fi comparat cu Vintras, scria de asemenea din închisoarea sa:

„Ca o fecioară castă şi pură

În vise de iubire veghez şi adorm.

Mă va învăţa vreodată oare cineva ce înseamnă remuşcarea?“

Argumentul lui Vintras, pentru a-şi legitima inspiraţia, nu este aşadar concludent, din moment ce i-a folosit şi lui *Lacenaire* pentru a scuza şi chiar pentru a legitima nu doar visuri, ci crime.

Condamnaţi de către papă, sectanţii lui Tilly-sur-Seules l-au condamnat la rândul lor pe papă; Vintras, prin autoritatea sa

privată, și-a creat un suveran pontif. Forma veșmintelor sale sacerdotale i-a fost revelată: el poartă o diademă de aur cu un lingam indian pe frunte, poartă o robă purpurie și ține în mână un sceptru magic terminat cu o mână ale cărei degete sunt strânse cu excepția degetului mare și a celui mic, degetele consacrate lui Venus și lui Mercur, hieroglifă a hermafroditului antic, emblemă a vechilor culte orgiace și a priapilor sabatului. Astfel, reminiscențele și reflecțiile magiei negre aduse de lumina astrală vin să lege de misterele Indiei și ale cultului profan al lui Baphomet extazele acestui bolnav contagios a cărui infirmerie este la Londra și care continuă să facă acolo prozeliti și victime.

De asemenea, exaltarea bietului profet care nu este mereu scutit de teamă sau de remușcări, orice s-ar spune, și uneori face să îi scape cele mai triste mărturisiri.

Iată ce găsim într-o scrisoare pe care i-a adresat-o unuia dintre cei mai apropiați prieteni:

„Sunt mereu în așteptarea a noi tulburări. Măine ajunge familia Verger, voi vedea în trăsăturile lor puritatea sufletului anunțându-se prin bucuria lor; îmi vor aminti de toată fericirea mea trecută; vor cita nume pe care le pronunțam cu iubire cu ceva timp în urmă. În sfârșit, tot ceea ce place altora vor fi pentru mine noi torturi! Va trebui să ne așezăm la masă; cât timp îmi vor răscoli inima cu spada, eu va trebui să zâmbesc! Oh! Dacă măcar aceste cuvinte teribile pe care le-am auzit nu ar fi eterne, aș îndrăgi încă crudul supliciu! Iartă-mă, dragul meu, nu aș putea trăi fără să îl iubesc pe Dumnezeu!

Ascultați, dacă mila dumneavoastră umană vă permite, ca ministru al lui Dumnezeu cel viu, nu o cer, ceea ce maestrul dumneavoastră a vomitat din gura sa trebuie blestemat de dumneavoastră:

În noaptea de duminică spre luni (17 sau 18 mai) un vis înfricoșător a adus în sufletul meu asemenea unei lovituri mortale asupra trupului meu. Eram la Sainte-Paix, nu mai era nimeni în castel; totuși ușile erau deschise. Am urcat repede în capela sfântă; am mers să deschid ușa când am văzut scris pe această ușă, cu litere de foc: *Nu te apropia de acest loc, tu care ai fost vomitat de gura mea!*; nu am putut coborî; am căzut

leșinat pe prima treaptă; dar judecați spaima mea când nu am mai văzut în jurul meu decât o prăpastie largă și adâncă! Pe fundul ei se aflau monștri hidoși care mă numeau fratele lor.

M-am gândit atunci că și sfântul arhangel mă numea fratele său. Ce diferență! El îmi făcea inima să tresalte cu cea mai vie bucurie; și aceștia, când îi auzeam vorbindu-mi astfel, mă chirceam în convulsii asemănătoare celor pe care le simțeau ei din cauza virtuții pe care Dumnezeu o legase de crucea mea de grație când au apărut pe 28 aprilie anul trecut.

Încercam să mă agăț de ceva pentru a nu cădea în acea groată fără fund. M-am rugat Mamei lui Dumnezeu, divinei Maria, am chemat-o în ajutorul meu. Era surdă la vocea mea! În acest timp mă rostogoleam mereu, lăsând hălci din carnea mea pe vârfurile stâncoase care înconjurau această prăpastie înfricoșătoare! Dintr-odată, vârtejurile de flăcări s-au ridicat spre mine din adâncurile în care aveam să cad în curând. Auzeam strigătele unei bucurii feroce și nu mă mai puteam ruga. Dintr-odată, o voce mai înfricoșătoare decât răsunetele îndelungi ale tunetului într-o furtună violentă mi-a sunat în urechi.“

Am auzit aceste cuvinte: „Ai crezut că mă poți învinge și vezi că eu te-am învins; te-am învățat să fii umil în felul meu: vino să guști din dulcele mele, devino una dintre minunile mele; învață să cunoști tiranul din cer; vino cu noi să vomităm blasfemii și blesteme; orice altceva este inutil pentru tine acum!“

Apoi, izbucnind în râs mi-a spus:

„Privește-o pe Maria, cea pe care o numești scutul tău împotriva noastră, privește-i surâsul grațios, ascultă-i vocea blândă.“

„Dragul meu, am văzut-o deasupra prăpastiei: ochii ei de un albastru celest s-au umplut de flăcări, buzele sale roșii au devenit violete, vocea sa atât de suavă și de divină s-a preschimbat și a devenit atât de dură și de teribilă!“

Mi-a strigat următoarele cuvinte ca un fulger: „Alunecă, orgoliosule, în aceste locuri pline de foc în care locuiesc demonii!“

„Tot sângele mi s-a adunat în inimă; am crezut că mi-a sunat ceasul și că infernul terestru îi va face loc infernului etern! Am

mai putut să mai adun câteva cuvinte din Ave Maria; nu știu cât timp trecuse; știu că am găsit-o pe servitoare dormind când m-am întors: ea mi-a spus că era târziu.“

„Ah! Dacă le-aș dezvălui dușmanilor operei milei ce mi se întâmplă, nu-i așa că ar striga victorie? Ar spune că acestea sunt dovezile unei monomanii. I-ar plăcea lui Dumnezeu dacă s-ar întâmpla asta? Aș fi mai puțin de plâns! Dar nu vă temeți de nimic, dacă Dumnezeu nu vrea să îmi audă vocea, atunci mă voi ruga să îmi dubleze suferințele, dar să le ascundă dușmanilor săi.“

Aici halucinația triumfătoare se ridică până la sublim; Vintras consimte că este damnat, cu condiția să nu se spună că este nebun; ultim instinct al prețului inestimabil al rațiunii care urmează rațiunii înseși: omul beat nu se preocupă decât de teama de a fi considerat bețiv; nebunul și monomanul cer moartea mai degrabă decât să își recunoască delirul. Urmând sentința lui Cebes, pe care tocmai am citat-o, nu există pentru om decât un bun de dorit, înțelepciunea care este folosirea rațiunii și nu există decât o nenorocire veritabilă și supremă care este de temut, nebunia.

Capitolul III

MAGNETIZATORII ȘI SOMNAMBULII

Baronul Du Potet și lucrările sale despre Magic. Experiențele oglinzii magice, analogii și fenomene de Hidromanție. Placa ouija și catastrofa lui Victor Hennequin. Monstrul și magicianul.

Biserica, în marea sa înțelepciune, ne interzice să consultăm destinul și să violăm, printr-o curiozitate indiscretă, secretele viitorului; dar, în zilele noastre, vocea Bisericii nu se mai aude deloc și poporul revine la ghicitori și la pitii; somnambulii au devenit oracolele celor care nu mai cred în preceptele Evangheliei și nu se mai visează decât la faptul că preocuparea pentru un eveniment prezis ne suprimă, într-o oarecare măsură, libertatea și ne paralizează mijloacele de apărare; consultând magia pentru a prevedea evenimentele viitoare, plătim zălogurile fatalității.

Somnambulii sunt sibilele epocii noastre, așa cum sibilele erau somnambulele Antichității; fericiți sunt cei care le consultă și nu pun credulitatea lor în serviciul magnetizatorilor imorali sau nebuni, căci ei ar împărtăși, chiar și prin actul în sine al consultării lor benevole, din imoralitatea sau nebunia inspiratorilor oracolelor; ocupația de magnetizator este facilă și cei trași pe sfoară sunt numeroși.

Așadar, este important de știut care sunt cu adevărat serioși printre cei care se ocupă de magnetizare.

Printre aceștia, trebuie să-l plasăm pe primul loc pe baronul Du Potet, ale cărui lucrări conștiincioase au făcut deja un mare pas în știința lui Mesmer. Du Potet a deschis la Paris o școală practică de magnetism, unde publicul este admis să se instruiască în procedee și să verifice fenomenele.

Baronul Du Potet este o fire excepțională și, în mod special, intuitivă. Ca toți contemporanii, chiar cei mai instruiți, el ignoră cabala și misterele sale și totuși magnetismul i-a revelat magia; el a simțit nevoia de a revela și de a ascunde această știință înspăimântătoare încă pentru el și a scris o carte care se vinde

doar adepților săi și sub pecetea secretului absolut. Dar, acest secret, nu i-am promis lui Du Potet, îl păstrăm din respect pentru convingerile hierofantului: este suficient să spunem că lucrarea scrisă de acesta este cea mai remarcabilă dintre toate cărțile de pură intuiție; noi nu o considerăm deloc periculoasă, deoarece baronul Du Potet indică forțele care nu determină folosința. El știe că se poate face rău sau bine, omorî sau salva prin procedeele magnetice, dar nu indică într-o manieră clară și practică aceste procedee, și totuși îl felicităm, pentru că dreptul de viață și de moarte presupune o suveranitate divină și noi am privi această suveranitate asemenea unui indigen care, cunoscând-o și posedând-o, ar consimți să o vândă într-un anume fel deja petrecut.

Du Potet stabilește victorios existența acestei lumini universale în care cei aflați în criză percep toate imaginile și toate reflecțiile gândirii; el provoacă proiecții puternice de lumină cu ajutorul unui aparat care absoarbe, pe care el îl numește *oglină magică*: acesta este doar un cerc sau un pătrat acoperit de carbon sub formă de pudră fină și cernută.

În acest spațiu negativ, lumina proiectată de criziac și de magnetizator se reunește se colorează curând și realizează toate formele corespunzătoare impresiilor lor nervoase.

În această oglindă într-adevăr magică, apar pentru subiectul supus somnambulismului toate visele generate de opium sau de hașiș, unele vesele, altele lugubre; bolnavul trebuie smuls din acest spectacol dacă nu se dorește căderea lui în convulsii.

Aceste fenomene sunt analoage celor de hidromanție, practicate de Cagliostro: apa, analizată cu atenție, ia ochii și tulbură vederea; atunci, oboseala ochilor favorizează halucinațiile creierului. Cagliostro dorea, pentru experimentele sale, subiecți virgini și total inocenți, pentru a nu se teme de divagațiile nervoase produse de reminiscențe erotice.

Oglinda magică a lui Du Potet este poate cea mai obositoare pentru întreg sistemul nervos, dar tulburările hidromanției trebuie să aibă o influență mai puternică asupra creierului.

Du Potet este unul dintre acei oameni cu adevărat convinși, care suportă cu mult curaj disprețurile științei și prejudiciile

opinie, repetând de la început credința secretă a lui Galileo Galilei: *Și totuși Pământul se învârtel!*

De curând s-au descoperit *tablele de spiritism* și faptul că însuflețirea omenească dată obiectelor de mobilier impune, prin influența criziacilor, o mișcare de rotație.

Chiar și mesele cele mai grele pot fi ridicate și plimbate în aer cu ajutorul acestei forțe, fiindcă forțele luminii astrale măresc acțiunea uneia dintre ele și cealaltă cedează în scurt timp.

Or, dacă aparatul nervos inspiră și respiră această lumină, redând-o pozitivă sau negativă, urmând supraexcitațiile personale ale subiectului, toate corpurile inerte supuse acțiunii sale și impregnate cu puterea sa vor deveni mai ușoare sau mai grele, urmărind fluxul și refluxul luminii care antrenează corpurile poroase și prost conductoare în noul echilibru al mișcării sale în jurul unui centru mișcător, așa cum astrele din spațiu sunt purtate, balansate și gravitează în jurul soarelui.

Această putere excentrică de atracție sau de respingere presupune în permanență o stare maladivă la cel care este subiectul ei, *mediumnitate* sunt toate ființe excentrice și rău echilibrate; *mediumnitate* presupune sau generează o serie de alte manii nervoase, idei fixe, dereglări de apetituri, erotomanie dezordine, predispoziții pentru moarte sau suicid.

La ființele astfel afectate, responsabilitatea morală pare să nu mai existe; ele fac rău având conștiința binelui; ele plâng de milă la biserică și pot fi surprinse în dezmațuri oribile; au explicații pentru tot; acesta este diavolul, sunt spiritele care le obsedează și le pun în mișcare. Ce vreți de la ele? Ce le cereți? Ele nu mai trăiesc prin ele însele; există o ființă misterioasă care le animă, care acționează în locul lor, iar ființa respectivă se numește demon!

Încercările reiterate ale persoanei portante de a crea facultățile de *medium* o obosesc, o îmbolnăvesc și pot să-i pună în pericol rațiunea.

Asta i s-a întâmplat lui Victor Hennequin, redactor al ziarului *Démocratie pacifique* [*Democrația pacifică*], și membru, după 1848, al Adunării Naționale; acesta era un tânăr avocat, cu un discurs bogat și simplu, nu-i lipsea nici instruirea,

nici talentul, dar era fermecat de reveriile lui Fourier: exilat după 2 decembrie, în perioada reclusiunii sale, el s-a implicat în experiențe cu table de spiritism; în scurt timp a fost atins de *mediumnitate* și a crezut că este instrumentul revelațiilor sufletului pământului.

A publicat o carte intitulată *Sauvons le genre humain* [*Să salvăm specia umană*], aceasta fiind un amestec de amintiri falanstere și de reminiscențe creștine, o ultimă licărire a rațiunii muribunde și strălucitoare încă, dar experiențele au continuat și nebunia a triumfat.

Într-o ultimă lucrare, din care doar primul volum a fost publicat, Victor Hennequin l-a prezentat pe Dumnezeu ca pe un imens polip plasat în centrul pământului, cu antene și trompe încolăcite în formă de cârcei, care pornesc și vin de-a lungul creierului său și cel al femeii sale Octavia. Curând după aceea s-a aflat că Victor Hennequin a murit ca urmare a unui acces de demență furioasă într-o casă de nebuni.

Am auzit vorbindu-se despre o doamnă din înalta societate care se deda la convorbiri cu pretensele spirite ale mobilelor și care, scandalizată peste măsură de răspunsurile neconvenabile ale gheridonului său, a călătorit la Roma ca să denunțe drept eretică mobila Sfântului Scaun; adusese cu ea vinovatul și a făcut un autodafé în capitala lumii creștine. Era mai bine să ardă mobila decât să pară ea nebună, iar pericolul era iminent pentru această doamnă.

Nu râdem de ea, noi, copii ai unui secol al rațiunii, în care oamenii serioși, precum contele de Mirville, atribuie diavolului fenomenele inexplicabile din natură.

Într-o melodramă care se joacă este vorba despre un magician care, pentru a-și face un ajutor formidabil, a creat un adroid, un monstru cu gheare de leu, cu coarne de taur, cu solzi de hibrid și, imediat, speriat de opera sa, a luat-o la fugă.

Monstrul îl urmează, apare între el și logodnica sa, incendiază casa lui, îi dă foc tatălui său, îl ridică pe fiul său, îl urmărește până la mare, urcă împreună cu el pe vasul său, pe care-l înghite și moare el însuși fulgerat.

Acest spectacol înfricoșător, grotesc, cu ajutorul spaimei, a fost împlinit în istoria umanității, poezia a personificat fantoma răului decis de toate forțele naturii. Ea voia să facă din această sperietoare un ajutor pentru morală, apoi s-a temut de această slujenie născută de visele sale.

De atunci, monstrul ne urmărește de-a lungul secolelor, apare hidos și strâmbându-se, între noi și obiectele iubirilor noastre, coșmar dezgustător, el ne sufocă copiii în timpul somnului, aduce în creație această casă paternă a umanității, o incendiază cu eternul infern arzător, arde și-i torturează pentru totdeauna pe tații și mamele noastre; el își întinde aripile negre pentru a ne ascunde cerul și ne strigă: Mai multă speranță! Urcă în grup și în galop după noi, ca supărarea; aruncă în oceanul disperării ultima arcă a speranței noastre; este anticul Arimanes al perșilor, este Typhon al Egiptului, este Dumnezeul întunecat al sectarilor lui Manes, al contelui de Mirville și al magiei negre a diavolului, este oroarea lumii și idolul nedreptăților creștini.

Oamenii au încercat să rădă de el și se tem de el. Fac caricaturi cu el și tresar, căci li se pare că văd aceste caricaturi chiar prinzând viață pentru a râde de ei. Totuși, domnia sa a trecut, dar el nu va pieri fulgerat de cer: știința a cucerit focul trăsnetului și a creat flăcări; monstrul va dispărea în fața splendorilor științei și ale adevărului: geniul ignoranței și al nopții nu poate fi fulgerat decât de lumină!

Capitolul IV

FANTEZIȘTII ÎN MAGIE

Magicianul, de Alphonse Esquiros. Cărțile și miracolele lui Henri Delaage. Experiențele contelui de Ourches. Cartea baronului de Guldenstubbé. Câteva cuvinte despre necromani și despre vampiri. Cartomanul Edmond.

Sunt douăzeci de ani de când unul dintre amicii mei din copilărie, *Alphonse Esquiros*, a publicat o carte plină de fantezie, intitulată *le Magicien* [*Magicianul*]. Era tot ceea ce putea să-și imagineze mai bizar romantismul; autorul dădea magicianului său un harem de femei moarte, dar îmbălsămate printr-un procedeu descoperit de Gannal. Un android din bronz, care predica castitatea, un hermafrodit îndrăgostit de lună și care întreținea cu ea o corespondență continuă și încă multe alte lucruri pe care nu ni le amintim. Alphonse Esquiros a fondat o școală de fanteziști în magie, prin publicarea acestui roman, căreia, tânărul și interesantul *Henri Delaage* îi este actualmente cel mai distins reprezentant.

Henri Delaage este un scriitor fecund, un taumaturg subestimat și un fascinator abil. Stilul său nu este mai puțin uluitor decât ideile lui Alphonse Esquiros, inițiatorul și maestrul său; astfel, în cartea sa *Ressuscités* [*Resuscitații*], el spune, vorbind despre o obiecție contra creștinismului: „Voi prinde această obiecție de gât și când o voi lăsa, pământul va răsună surd sub greutatea cadavrului său strangulat.” Este adevărat că el nu răspunde prea mult la această obiecție, dar ce ați vrea să răspundă unei obiecții strangulate, odată ce pământul a răsunat surd sub greutatea cadavrului său?

Henri Delaage este, am spus-o, un taumaturg subestimat; el a mărturisit, de fapt, unei persoane pe care o cunoaștem, că în timpul unei ierni, pe când domnea nemilos această afecțiune a pieptului, atât de supărătoare, care se numește *gripă*, el nu trebuia decât să se prezinte într-un salon pentru a însănătoși

imediat toate persoanele care se aflau acolo; e adevărat că era victima unui miracol, deoarece câștigase o ușoară răgușeală care nu l-a mai părăsit după aceea.

Mulți prieteni ai lui Henri Delaage ne-au asigurat că are darul ubicuității, că urmează să o abandoneze la biroul *Patriei*, că se regăsește la Dentu, editorul său, că evadează înspăimântat, că revine acasă la el și acolo se găsește... Delaage, care vă așteaptă.

Henri Delaage este pe cât de fascinator, pe atât de abil. O doamnă de societate care urma să citească una dintre cărțile sale declara că ea nu știa nimic pe lume mai frumos și mai bine scris; dar nu numai cărților sale le-a oferit Delaage darul frumuseții. Într-o zi, urma să citim un foileton semnat *Fiorentino*, în care se spunea că farmecele fizice ale unui tânăr magician egalau sau chiar le depășeau pe cele ale unui inger. Îl întâlnim pe Delaage și îl întrebăm cu curiozitate despre această revelație singulară. Atunci, Delaage pune mâna în vestă, se întoarce pe patru sferturi și ridică surâzând ochii spre cer... Din fericire, aveam asupra noastră *Enchiridionul* lui Leon al III-lea, care este, după cum se știe, o apărătoare contra farmecelor, iar frumusețea angelică a fascinatorului rămâne invizibilă ochilor noștri.

Îl elogiem pe Henri Delaage mai mult decât admiratorii frumuseții sale, întrucât el se declară cu sinceritate catolic și proclamă sus și tare respectul său pentru religie; ori religia ar putea să facă din el un sfânt, ceea ce este un titlu mai respectabil și mai glorios decât cel de vrăjitor.

Doar datorită calității sale de publicist l-am numit pe acest tânăr primul printre fanteziștii magiei. Acest rang aparține în toate privințele contelui de Ourches, un om venerabil prin vârsta sa, care și-a consacrat viața și averea experimentelor magnetice. La el, mobilele și femeile somnambule se lansează în dansuri neînfrânate, mobilele se desfac și se strică, dar femeile, de asta suntem siguri, se țin mai bine.

Pentru mult timp, contele de Ourches a fost dominat de o idee fixă: teama ființei îngropate de vie, și a făcut numeroase memorii asupra necesității de a constata decesele într-o manieră mai sigură decât se făcea de obicei. De altfel, domnul de Ourches

avea mai multe motive să se teamă că temperamentul său accentuat și extrema sa susceptibilitate nervoasă, zilnic supraexcitată de experiențele sale cu somnambule, îi expun, poate, la atacuri de apoplexie.

Contele de Ourches este elevul abatelui Faria, în magnetism, iar, în necromanție, aparține școlii baronului de Guldenstubbé.

Baronul de Guldenstubbé a publicat o carte intitulată: *Pneumatologie positive et expérimentale; la réalité des esprits et la phénomène merveilleux de leur écriture directe* [*Pneumatologie pozitivă și experimentală; realitatea spiritelor și fenomenelor minunate ale scrierii lor directe*].

Iată cum povestește propria sa descoperire:

„Aceasta s-a petrecut pe parcursul anului 1850, cu aproape trei ani înainte de invazia epidemiei tablelor de spiritism, când autorul a vrut să introducă în Franța cercurile spiritismului din America, loviturile misterioase ale lui Rochester și scrierea pur mecanică a mediumilor.

El a întâlnit, din nefericire, multe obstacole din partea altor magnetizatori. *Fluidiștii* și chiar cei care se numesc *magnetizatori spiritualiști*, dar care nu erau de fapt decât *somnambuli de categorie joasă*, au tratat loviturile misterioase ale spiritismului american drept nebunii și visuri adânci. Astfel că la capătul a mai mult de șase luni, autorul a putut forma primul cerc, după moda americanilor, grație concursului asiduu la care s-a pretat domnul Roustan, vechi membru al *societății magnetizatorilor spiritualiști*, om simplu, dar plin de entuziasm față de sfânta cauză a spiritismului. Numeroase alte persoane au venit să ni se alăture, printre care trebuie să-l cităm pe defunctul *abate Châtel*, fondatorul Bisericii franceze, care, în ciuda tendințelor raționaliste, a sfârșit prin a admite realitatea unei revelații obiective și supranaturale, condiție indispensabilă spiritismului și tuturor religiilor pozitive.

Se știe că cercurile americane sunt bazele (*abstracție făcută de anumite condiții morale, în mod egal impuse*) pe distincția principiilor magnetice sau pozitive și electrice sau negative.

Aceste cercuri se compun din *douăsprezece persoane*, din care *șase* reprezintă *elementele pozitive* și celelalte *șase*, elementele *negative* sau *senzitive*. Distincția dintre elemente nu trebuie să fie făcută după sexul persoanelor, chiar dacă, în general, femeile au atributele *negative și senzitive*, iar bărbații sunt dominați de *calități pozitive și magnetice*. Deci, trebuie să se studieze constituția morală și fizică a fiecăruia, înainte de a forma cercurile, fiindcă există femei delicate care au calități masculine, precum câțiva bărbați viguroși nu sunt decât niște femei din punct de vedere moral.

Se plasează o masă într-un loc spațios și aerisit. *Mediumul* (sau mijloacele) trebuie să se așeze în capătul mesei și să fie în întregime izolat; el servește drept conductor electricității, prin calmul său și prin tăcerea sa contemplativă.

Un *somnambul* bun este în general un excelent medium.

Se pun cele *șase naturi electrice* sau *negative*, pe care le recunoaștem în general calităților afectuoase ale inimii și sensibilității lor, *la dreapta mediumului*, punând în imediata apropiere a mediumului persoana *cea mai senzitivă* sau *negativă* a cercului.

La fel se întâmplă în ce privește *naturile pozitive*, pe care le plasăm *la stânga* mediumului, printre care, persoana cea mai pozitivă; cea mai inteligentă trebuie să fie pusă la fel, în apropierea mediumului.

Pentru a forma *lanțul*, trebuie ca aceste douăsprezece persoane să-și pună *mâna dreaptă* pe masă și ca ele să pună *mâna stângă a vecinului deasupra*, făcând astfel turul mesei în același fel. Cât despre mediumuri și mijloace, dacă sunt mai multe, ele rămân în întregime izolate de cele douăsprezece persoane care formează lanțul.

Am obținut, la capătul a mai multe ședințe, anumite fenomene remarcabile, acelea de zdruncinături simultane, resimțite de toți membrii cercului în momentul *evocării* mentale a persoanelor celor mai inteligente. Sunt aici chiar lovituri misterioase și sunete ciudate; numeroase persoane chiar foarte *insensibile* au avut viziuni simultane, chiar dacă rămăseseră în starea obișnuită de veghere. Cât despre subiectele sensibile, ele

au primit *admirabila facultate de mediumuri, de a scrie mecanic, grație unei atracții invizibile*, care se servește de un braț fără inteligență, pentru a-și exprima ideile. De altfel, indivizii insensibili resimțeau această influență misterioasă ca pe un suflu extern, dar efectul nu era destul de puternic pentru a pune în mișcare membrele lor. În plus, toate aceste fenomene obținute după moda spiritualismului american, au defectul de a fi încă mai mult sau mai puțin *indirecte, pentru că nu se pot petrece în aceste experimente prin intermediul unei ființe umane, al unui medium. Există chiar table vorbitoare* care nu au invadat Europa decât la începutul anului 1853.

„Autorul a făcut multe experiențe cu tablele, împreună cu prietenul său, contele de Ourches, unul dintre oamenii cei mai versați în magie și în științele oculte. Am ajuns puțin câte puțin să punem mesele în mișcare, fără atingerea cuiva; contele de Ourches le-a ridicat chiar fără atingere. Autorul a făcut să alerge mesele cu o mare viteză, tot fără atingere și fără concursul unui cerc magnetic. La fel e cu vibrațiile corzilor pianului, fenomen obținut deja de pe 20 ianuarie 1856, în prezența conților de Szapary și Ourches. Toate aceste fenomene relevă realitatea anumitor forțe oculte, dar aceste fapte nu demonstrează suficient existența reală și substanțială a inteligențelor invizibile, independente de voința noastră și de imaginația noastră, a căror putere este mărită în mod exagerat în zilele noastre. De aici reproșul care se adresează spiritualiștilor americani, de a nu fi avut decât comunicări insignifiante și vagi cu lumea spiritelor, care nu se manifestă decât prin anumite lovituri miraculoase și prin vibrația câtorva sunete. În sfârșit, nu există decât un fenomen *direct, inteligent și material în același timp, independent de voința noastră și de imaginația noastră, aceea a scrierii directe a spiritelor*, care chiar nu a fost evocat, nici invocat, care poate servi ca probă de necontestat pentru realitatea lumii supranaturale.

„Autorul, fiind mereu în căutarea unei dovezi inteligibile și palpabile în același timp, a realității substanțiale a lumii supranaturale, cu scopul de a demonstra, prin fapte de necontestat,

imoralitatea sufletului, nu a încetat vreodată să adreseze rugăciuni fervente lui Dumnezeu, dorind să indice oamenilor o cale infailibilă de a consolida credința în imortalitatea sufletului, acest fundament etern al religiei.

Dumnezeu, a cărui milă este infinită, a satisfăcut această rugăciune nevolnică.

Într-o zi frumoasă, era întâi august 1856, autorului i-a venit ideea de a proba dacă spiritele puteau scrie *direct*, fără intermediul unui medium. Cunoscând scrierea directă și minunată a Decalogului, potrivit lui Moise, și scrierea la fel de directă și misterioasă din timpul festinului regelui Baltazar, conform spuselor lui Daniel, în plus, auzind vorbindu-se despre misterele moderne de la *Stratford*, în America, unde se descoperiseră câteva caractere ilizibile și ciudate, trasate pe bucăți de hârtie, și care nu păreau să provină de la *mediumuri*, autorul a vrut să constate realitatea unui fenomen, a cărui durată ar fi imensă dacă ar exista cu adevărat.

El a pus atunci o hârtie albă de scris și un creion tăiat într-o cutie de lemn închisă cu cheia, purtând toată ziua asupra lui această cheie și fără a împărtăși această experiență nimănui.

Așteptat timp de douăsprezece zile în van, fără a observa cea mai mică urmă de creion pe hârtie, dar ce mare a fost mirarea sa, când a remarcat, pe 13 august 1856, câteva caractere misterioase, trasate pe hârtie; de-abia le remarcase că a repetat de *zece ori* în timpul acelei zile, pentru totdeauna de neuitat, aceeași experiență, punând mereu la capătul unei jumătăți de oră, o nouă foaie de hârtie albă în aceeași cutie. Experimentul a fost încoronat de fiecare dată de un succes complet.

În ziua următoare, pe 14 august, autorul a făcut o nouă duzină de experiențe, lăsând cutia deschisă și nepierzând-o din vedere; deci, autorul vedea cum caractere și cuvinte în limba estoniană se formau sau fuseseră gravate pe hârtie, fără să se miște creionul. După acest moment, autorul, observând inutilitatea creionului, a încetat să-l pună pe hârtie; el a plasat doar o hârtie albă pe o masă sau pe un pedestal de statui antice, pe sarcofage, pe urne etc., la *Louvre*, la *Saint-Denis*, la *biserica Saint-Etienne-du-Mont* etc. Aceleași experiențe s-au petrecut în

diferite cimitire din Paris. Mai mult, autorul nu îndrăgea deloc cimitirele, cea mai mare parte a spiritelor preferând locurile unde au trăit în timpul perioadei lor terestre, locurilor în care se odihnesc rămășițele lor muritoare.“

Suntem departe de a pune sub semnul îndoielii fenomenele singulare observate de către baronul, dar îi atragem atenția că descoperirea fusese făcută înaintea lui, de către Lavater și că este încă departe de cele câteva linii obținute de domnul de Guldenstubbé față de portretul pictat în acuarelă de cabalistul Gablidone.

Acum, în numele științei, i-am spune domnului de Guldenstubbé, nu pentru el, care nu ne-ar crede, dar pentru observatorii serioși ai acestor fenomene extraordinare:

„Domnule baron, scrierile pe care le obțineți nu vin dintr-o altă lume, ci chiar dumneavoastră le-ați trasat fără știrea dumneavoastră.

Ați distrus, prin experiențele multiplicare în exces și prin excesiva tensiune a voinței dumneavoastră, echilibrul corpului vostru fluidic și astral, l-ați forțat să realizeze visurile voastre și el trasează, cu caractere împrumutate amintirilor voastre, reflecția imaginației voastre și a gândurilor voastre.

Dacă ați plonja într-un somn magnetic perfect lucid, veți vedea mirajul luminos al mâinii voastre alungindu-se ca o umbră în soarele care merge la culcare și, trasând pe hârtia pregătită de dumneavoastră sau prietenii voștri, caracterele care vă uluiesc.

Această lumină corporală, care emană din pământ și din dumneavoastră, este conținută de un înveliș fluidic de o extremă elasticitate și acest înveliș se formează din chintesența spiritelor vitale și a sângelui vostru.

Această chintesență împrumută luminii o culoare determinată de voința voastră secretă; ea devine ceea ce visați că este; atunci, caracterele se imprimă pe hârtie precum semnele pe trupurile de copii încă nenăscuți sub influența imaginației mamelor lor.

Cerneala pe care o vedeți apărând pe hârtie este sângele vostru, înnegrit și transfigurat. Dumneavoastră vă epuizați pe măsură ce scrierile se multiplică. Dacă veți continua experiențele, creierul vostru va slăbi gradual, memoria voastră se va

pierde; veți resimți în articulațiile membrelor și în degete o inexprimabilă durere și, în fine, veți muri fie fulgerat subit, fie într-o lungă agonie însoțită de halucinații și de demență.“

Iată ce am avut de spus pentru baronul de Guldenstubbé.

Acum noi îi spunem contelui de Ourches:

„Dumneavoastră nu veți fi îngropat de viu, dar veți risca să muriți din pricina precauțiilor pe care le veți lua pentru a nu se întâmpla.

De altfel, persoanele îngropate de vii nu pot să aibă pe pământ decât treziri rapide și de mică durată, ele pot totuși să trăiască pentru mult timp, conservate de lumina astrală, într-o stare completă de somnambulism lucid.

Așadar, sufletele lor se află pe pământ, încătușate de corpul adormit printr-un lanț invizibil; atunci, dacă acestea sunt suflete averse și criminale, pot aspira la chintesența sângelui persoanelor adormite de somnul natural și pot transmite această sevă corpului îngropat, pentru a-l conserva mai mult timp, în speranța vagă că va fi, în cele din urmă, readus la viață.

Acest fenomen înspăimântător, pe care-l numim vampirism, este un fenomen a cărui realitate a fost constatată prin experiențe numeroase, la fel de bine atestate ca tot ceea ce este mai solemn în istorie.“

Dacă vă îndoiiți de posibilitatea acestei vieți magnetice a corpului uman pe pământ, citiți această expunere a unui ofițer englez numit *Osborne*, expunere a cărei fidelitate a fost atestată baronului Du Potet de generalul *Ventura*.

„Pe 6 iunie (1838), spune domnul Osborne, monotonia vieții noastre de câmp a fost în mod fericit întreruptă de sosirea unui individ celebru în Pendjab. Printre sikhi, el este foarte venerat, ca urmare a capacității pe care o are, de a rămâne îngropat sub pământ atât de mult timp pe cât îi place. Se raportează în țară fapte atât de extraordinare despre acest bărbat și atâtea persoane respectabile le garantează autenticitatea, încât eram extrem de dornici să le vedem.

Ne-a povestit chiar el că exersa ceea ce numea *meseria* sa (aceea de se lăsa îngropat) de mulți ani; a fost văzut de fapt repetând această ciudată experiență în diverse puncte din India.

Printre oamenii gravi și demni de credință care depun mărturie, trebuie să-l citez pe căpitanul Wade, agent politic la Lodhiana. Acest ofițer mi-a spus foarte serios că ar fi asistat el însuși la *învierea* acestui fachir, după o îngropare care avusese loc cu câteva luni înainte, în prezența generalului Ventura, a maharajahului și a principalilor șefi sikhi.

Iată detaliile pe care le dăduse despre înhumare și cele pe care le adăuga despre exhumare.

„În urma câtorva pregătiri care duraseră câteva zile și pe care îi repugnă să le enumere, fachirul declară că e pregătit să îndure experimentul.

Maharajahul, șefii sikhilor și generalul Ventura s-au reunit aproape de un mormânt, în masoneria special instituită pentru a-l primi. Sub ochii lor, fachirul a închis cu ceară toate deschizăturile corpului său, care puteau lăsa cale de intrare aerului, cu excepția gurii; apoi, s-a dezbrăcat de hainele pe care le purta: a fost învelit atunci într-un sac de pânză și, după dorința sa, i s-a întors limba în spate cu intenția de a-i înfunda intrarea gâtului; imediat după această operație, fachirul a căzut într-un fel de letargie. Sacul care îl conținea a fost închis și o pecete a fost pusă pe el de către maharajah. Acest sac a fost plasat imediat într-o ladă de lemn încuiată cu lacăt și pecetluită, care a fost coborâtă în mormânt: s-a aruncat o mare cantitate de pământ deasupra, s-a presat mult timp acest pământ și s-a semănat acolo orz; în fine, au fost plasate santinele de jur împrejur, cu ordinul de a veghea zi și noapte.

În ciuda tuturor acestor precauții, maharajahul păstra îndoieli; el a venit de două ori într-o perioadă de zece luni, timp în care fachirul era în sacul în care fusese pus, rece și mort. Cele zece luni expirară, se procedă la exhumarea definitivă a fachirului.

Generalul Ventura și căpitanul Wade au venit să deschidă lacătele, să strice pecetea și să ridice lada afară din mormânt. L-au scos pe fachir: nicio bătaie, fie în inimă, fie în puls, nu indica prezența vieții. Ca primă măsură destinată să-l reanime, o persoană i-a introdus foarte încet degetele în gură și i-a reșezat limba în poziție naturală. Doar creștetul capului era cuprins de o

căldură evidentă. Vărsând încet apă caldă peste trup s-au obținut treptat câteva semne de viață: după două ore de îngrijiri, fachirul s-a trezit și a început să meargă surâzând.

Acest om cu adevărat extraordinar povestește că, pe durata înhumării sale, a avut vise frumoase, dar că momentul trezirii este mereu foarte neplăcut; înainte să revină la conștiința propriei sale existențe, a încercat ameteți.

Avea în jur de treizeci de ani; figura sa era dezagreabilă și avea o anume expresie de șiretenie.

Am discutat mult timp cu el și s-a oferit să se îngroape în prezența noastră. L-am crezut pe cuvânt și i-am dat întâlnire la Lahore, promițându-i să-l facem să rămână pe pământ pe toată durata sejurului nostru în acest oraș.

Aceasta este povestirea domnului Osborne. De această dată s-a mai lăsat fachirul îngropat? Noua experiență putea fi decisivă.

Iată ce s-a întâmplat.

„La cincisprezece zile după vizita fachirului în tabăra lor, ofițerii englezi au sosit la Lahore; aici au ales un loc care le-a părut favorabil, au construit un mormânt în masonerie, cu o ladă de lemn foarte solidă, și l-au chemat pe fachir.

Acesta a venit să-i întâlnească a doua zi, mărturisindu-le dorința puternică de a dovedi că nu era impostor. Deja suportase, spunea el, pregătirile necesare experimentului, atitudinea sa trăda totuși neliniște și descurajare. A dorit să știe mai întâi care ar fi recompensa sa: i s-a promis o sumă de cincisprezece sute de rupii și un venit de două mii de rupii pe an, pe care s-au obligat să-l obțină de la rege. Satisfăcut din acest punct de vedere, a vrut să știe ce măsuri se gândeau să ia; ofițerii i-au arătat lacătele și cheile și l-au avertizat că santinelele alese dintre soldații englezi vor veghea de jur împrejur timp de o săptămână.

Fachirul a țipat și a aruncat înjurături puternice împotriva frenghilor, contra incredulilor care doreau să-i răpească reputația; și-a exprimat bănuiala că voiau să atenteze la viața lui, a refuzat astfel să se abandoneze în totalitate supravegheii europenilor, a cerut ca dublurile cheilor de la fiecare lacăt să fie

remise unuia dintre coreligionarii lui și a insistat mai ales ca santinelele să nu fie inamici ai religiei sale.

Ofițerii nu au vrut să renunțe deloc la aceste condiții. Diferite întrevederi au avut loc fără rezultat; în cele din urmă, fachirul a aflat, prin intermediul unuia dintre șefii sikhi, că maharajahul, îl amenințase cu furia sa dacă nu ducea la capăt angajamentul său cu englezii; a vrut să se supună experienței, chiar puternic convins de faptul că singurul scop al ofițerilor englezi era să-i ia viața și că nu va ieși vreodată viu din mormântul său; ofițerii au declarat că, întrucât asupra acestui ultim punct, ei îi împărțeau în totalitate convingerea și că ei nu doreau să li se reproșeze moartea sa, l-au considerat eliberat de promisiunea sa.

Aceste ezitări și aceste temeri ale fachirului sunt oare dovezi decisive împotriva lui? Rezultă de aici că toate persoanele care susținuseră înainte că ar fi văzut faptele pe care se bazează celebritatea sa doriseră să se impună sau fuseseră trași pe sfoară de o violență abilă?

Mărturisim că noi nu ne putem îndoi, după numărul și caracterul mărturiilor, că fachirul nu se lăsase înhumat cu adevărat vreodată; dar, admitând că și după îngropare reușise de fiecare dată să comunice cu exteriorul, ar fi încă inexplicabil cum ar fi putut rămâne privat de respirație în tot timpul care trecea între înhumarea și momentul în care complicitii săi îi veneau în ajutor.

Domnul Osborne citează în scris un extras din *Topographie médicale de Lodhiana* [Topografia medicală din Lodhiana], a domnului Mac Gregor, doctor englez care a asistat la una dintre exhumări și care, martor al stării de letargie a fachirului și al întoarcerii sale graduale la viață a căutat să le explice în mod serios.

Un alt ofițer englez, domnul Boileau, într-o lucrare de acum câțiva ani, povestește că a fost martorul unei alte experiențe în care toate faptele se petrecuseră în același fel. Persoanele care ar vrea să-și satisfacă mai mult curiozitatea, cele care văd în această relatare indicația unui curios fenomen psihologic, pot să se bazeze cu încredere pe sursele pe care le vom indica.

Există încă un mare număr de procese verbale asupra exhumării vampirilor. Carnea era într-o stare de remarcabilă

conservare, dar curgea sânge din ea, părul lor crescuse într-un fel extraordinar și ieșea

în smocuri printre crăpăturile sicriului. Viața nu mai exista în aparatul care servește la respirație, ci doar în inima care părea să fi devenit din animală vegetală. Pentru a omorî un vampir trebuia să-i străpungi pieptul cu un țaruș; atunci, un strigăt teribil anunța că somnambulul din mormânt se trezea tresărind brusc dintr-o moarte adevărată.

Pentru a face această moarte definitivă, se înconjura mormântul vampirului cu săbii băgate în pământ, cu vârful în aer, căci fantomele de lumină astrală se descompun prin acțiunea vârfulor metalice, care, atrăgând această lumină spre rezervorul comun, distrug grămezile coagulate.

Adăugăm, pentru a liniști persoanele temătoare, că aspectele și cazurile de vampirism sunt, din fericire, foarte rare și că o persoană sănătoasă la spirit și la corp nu ar fi victima unui vampir dacă nu-i va abandona corpul viu și suflerul său, pentru niciun fel de complicitate la crimă sau pasiune nefirească.

Iată o istorie a unui vampir, care a fost prezentată de Tournefort, în *Voyage au Levant* [Călătorie în Levant]:

„Am fost martorii (spune autorul), în Mycone, unei scene singulare, într-o împrejurare cu unul dintre acei morți despre care se crede că sunt văzuți revenind după înhumarea lor. Popoarele din Nord îi numesc *vampiri*; grecii îi desemnează sub numele de *vârcolaci*. Cel despre care istorisim era un țaran din Mycone, supărat și certăreț din fire; este un prilej bun pentru a remarca raporturile cu subiecții asemănători: el a fost omorât pe câmp, nu se știe nici cum, nici de către cine.

La două zile după ce fusese înhumat în capela orașului, a apărut zvonul că fusese văzut, noaptea, plimbându-se cu pași mari: că el venea în case să întoarcă mobilele, să stingă lămpile, să îmbrățișeze oamenii pe la spate și să facă mii de mici gesturi nebunești.

La început doar s-a râs de asta, dar afacerea a devenit serioasă de vreme ce oamenii cei mai onești au început să se plângă. Preoții înșiși conveneau asupra faptului și fără îndoială

că ei aveau motivele lor. Nu a lipsit ținerea de mese: totuși, țărânul continua aceeași viață, fără a se corecta.

După numeroase adunări ale capilor orașului, preoții și cei religioși, s-a decis că trebuia, nu știu prin ce ceremonial antic, să se aștepte nouă zile după înhumare.

În a zecea zi, se ține o mesă la capela unde era trupul, cu scopul de a vâna demonul pe care îl credeau închis acolo. După mesă, a fost dezgropat corpul și i s-a scos inima; cadavrul mirosea atât de urât încât au fost constrânși să ardă tămâie; dar fumul, amestecat cu parfumul curat, nu a făcut decât să-l accentueze și a început să-i încălzească pe bietii oameni. Noi, care am fost martori, nu îndrăznim să spunem că era cel al tămâii.

Mulți dintre cei care asistau au afirmat că sângele acestui nefericit era foarte roșu; alții jurau că trupul era încă în totalitate cald, de unde s-a tras concluzia că mortul avea neajunsul de a nu fi mort de-a binelea sau, mai bine zis, că se lăsase reanimat de către diavol; aceasta este cu siguranță părerea pe care o au ei despre un vârcolac; atunci, trebuia să se rețină acest nume într-un fel uluitor.

Numeroși oameni, care au sosit pe neașteptate, au protestat puternic că ei au observat foarte bine că acest trup nu devenise rigid când îl purtasera de pe câmp în biserică pentru a-l îngropa și că, prin urmare, era un adevărat vârcolac; acesta era acolo refrenul.

Când am fost întrebați ce credem despre acest mort, noi am răspuns că îl credem mort de-a binelea; și că, pentru acel sânge roșiatic, se putea vedea cu ușurință că acesta nu era decât noroi puturos; în fine, am făcut tot ce e mai bine pentru a vindeca sau mai puțin pentru a dezgusta imaginația lor frapată, explicându-le preinșii vaporii și căldura unui cadavru.

În ciuda tuturor raționamentelor, s-a decis să se ardă inima mortului, care, după această execuție, nu a fost mai docil decât mai înainte și a făcut și mai mult zgomot. A fost acuzat că lovește oamenii noaptea, că forțează ușile, că sparge ferestrele, că sfășie hainele și că golește urcioarele și sticlele. Era un mort foarte alterat. Cred că nu a cruțat decât casa consulului, la care eram noi instalați.

Toată lumea era tulburată. Oamenii de cel mai bun spirit păreau frapați ca și ceilalți. Era o adevărată boală a creierului, la fel de periculoasă ca mania și turbarea. S-au văzut familii întregi abandonându-și casele și venind la marginile orașului, aducându-și paturile mizerabile în fiecare loc, pentru a-și petrece noaptea în ele. Cineva se plângea de vreo nouă insultă și cei mai sensibili se retrăgeau la țară.

Cetățenii cei mai zeloși în ce privește binele public credeau că lipsise punctul cel mai important al ceremoniei; nu trebuia, după părerea lor, să se celebreze mesa decât după ce s-ar fi smuls inima acelui nefericit. Ei pretindeau că prin această precauție nu ar mai fi ratat să-l surprindă pe diavol; și, fără îndoială, s-ar fi ferit să revină acolo; câtă vreme s-a început cu mesa, el avea tot timpul să evadeze și să revină la odihna sa.

După toate aceste raționamente, se găseau în aceeași încurcătură ca în prima zi. Se adunau seara și dimineața; s-au făcut procesiuni timp de trei zile și trei nopți; i-au obligat pe preoți să postească; erau văzuți alergând prin case, cu sfeștocul în mână, aruncând apă sfințită și spălând cu ea ușile: umpleau cu ea chiar și gura celui biet vârcolac.

La o așa prevenire generală, am decis să nu spunem nimic. Nu doar că am fost tratați drept ridicoli, dar și ca infideli. Cum să faci să-și revină un popor întreg? În fiecare dimineață, ni se oferea o comedie, prin povestirea nebuniilor noi ale acestei păsări a nopții; era acuzat de păcatele cele mai abominabile.

Totuși, am repetat atât de des administratorilor orașului că, într-un caz asemănător, nu ar lipsi ca în țara noastră să se stea la pândă noaptea, pentru a observa ce s-ar fi petrecut, astfel încât, în cele din urmă, să se aresteze câțiva vagabonzi, care, sigur, luaseră parte la toate aceste dezordini: dar i-au eliberat curând, deoarece, după două zile, ca să-l compenseze pe tânărul pe care-l arestaseră, el a reînceput să golească urcioarele de vin, acelora care erau prea neghiobi pentru a-și părăsi casele noaptea. Au fost, deci, obligați să revină la rugăciuni.

Într-o zi, pe când se citeau niște orații, după ce înfipseseră nu știu câte săbii goale peste groapa cadavrului, pe care-l dezgropau de trei sau patru ori pe zi, după capriciul primului

venit, un albanez, care se afla acolo, s-a găsit să spună, cu un ton de doctor, că era tare ridicol să te servești de săbiile creștinilor într-un asemenea caz.

„— Nu vedeți, bieți oameni, spunea el, că paznicul acestor săbii făcând o cruce cu pumnul împiedică diavolul să iasă din acest corp? De ce nu vă folosiți, mai degrabă, de iataganele turcilor?”

Părerea acestui om abil nu a servit la nimic; vârcolacul nu a părut mai blând și nu mai știa la ce sfânt să se închine, atâta vreme cât se striga în gura mare pe străzi, prin tot orașul, după cum se hotărâse, că trebuie să ardă vârcolacul în întregime, că după aceea îl vor opri pe diavol să revină să se cuibărească acolo; că e de preferat să recurgă la acest gest extrem, decât să-l lase să părăsească insula. În fine, existau deja familii care-și strânseseră bagajul pentru a merge să se stabilească în altă parte.

Atunci, la ordinul administratorilor, s-a adus vârcolacul în vârful insulei Saint-Georges, unde se pregătise un rug mare cu gudron, de teamă că lemnul, oricât de uscat ar fi fost, ar fi ars prea repede. Resturile acestui nefericit cadavru au fost aruncate în el și terminate în puțin timp. Era prima zi din ianuarie 1701. Din clipa aceea, nu au mai auzit plângeri împotriva vârcolacului; se mulțumeau să spună că diavolul fusese bine prins de data asta și au compus câteva cântece pentru a transforma întâmplarea în ridicol.

Remarcăm la această relatare a lui Tournefort că el admite realitatea viziunilor care înspăimântau tot poporul, că el nu contestă nici flexibilitatea, nici căldura cadavrelor, dar că încearcă să le explice și asta doar cu scopul demn de laudă, fără îndoială, de a reasigura pe acești sărmani oameni că el nu ne vorbește despre descompunerea cadavrelor, ci doar despre duhoarea sa; mirosul natural al cadavrelor vampirizate este precum cel al ciupercilor otrăvitoare; că el atestă în cele din urmă că, odată ars cadavru, minunile și viziunile încetează.

Dar iată că aici, foarte departe de fanteziștii magiei, revenim la ele pentru a uita de vampiri și spunem câteva cuvinte despre cartomanul *Edmond*.

Edmond este vrăjitorul favorit al femeilor din cartierul Notre-Dame-de-Lorette, el locuind pe strada Fontaine-Saint-Georges nr. 30 într-un mic apartament destul de cochet, a cărui anticameră este mereu plină de clienți și uneori și de clienți.

Edmond este un om de talie mare, puțin obez, tenul său este palid, fizionomia sa este deschisă, cuvântul său destul de simpatic. El părea să creadă în arta sa și să continue sincer exercițiile și destinul Éteillei și domnișoarei Lenormand. L-am interogat asupra procedeele sale și el ne-a răspuns, cu sinceritate și cu multă politețe, că a fost din copilărie pasionat de științele oculte și că a exersat devreme divinația; că ignoră secretele filozofice ale înaltelor științe și că este sensibil în cel mai înalt grad și că doar simpla prezență a clienților săi îl impresionează atât de mult încât simte într-o oarecare măsură destinul lor.

— Mi se pare, *spune el*, că aud zgomote singulare, sunete de lanțuri în jurul predestinaților la ocnă, țipete și gemete în jurul celor care vor muri de o moarte violentă, mirosuri supranaturale vin să mă asalteze și mă sufocă. Într-o zi, în prezența unei femei voalate și îmbrăcate în negru, am început să tresar, simțeam un miros de paie și de sânge... Doamnă, am țipat, ieșiți de aici, sunteți înconjurată de o atmosferă de moarte și de închisoare.

— Ei, bine da, spuse atunci acea femeie dezvoalându-și fața palidă, am fost acuzată de infanticid și ies din închisoare. Odată ce ați văzut trecutul, spuneți-mi viitorul!

Unul dintre prietenii și discipolii noștri în cabală, total necunoscut lui Edmond, a mers într-o zi să-l consulte; plătise în avans și aștepta oracolele, când Edmond, ridicându-se cu respect, l-a rugat să-și ia banii. Nu am nimic să vă spun, adăugă el; destinul vostru este închis pentru mine cu cheia ocultismului; tot ceea ce aș putea să vă spun, știți la fel de bine ca și mine și îi conduse, salutându-l continuu.

Edmond se ocupa și cu astrologia judiciară, trasând la un preț mai mult decât corect horoscoape și subiecte de nativitate; într-un cuvânt, deținea tot ceea ce privește statutul său.

De altfel, este o tristă și obositoare meserie: cu câte capete bolnave și inimi imorale nu trebuie să fii permanent în contact!

Apoi, proastele exigențe ale unora, reproșurile nedrepte ale altora, confidențele jenante, cererile de băuturi magice și de vrăjitorii, obsesiile nebunilor, toate acestea, într-adevăr îl ajută să câștige.

Capitolul V

AMINTIRI INTIME ALE AUTORULUI

Influența iluminărilor și a maniacilor asupra evenimentelor istorice.
Mapahul. Sobrier și revoluția din februarie 1848. Puterea magnetică a anumitor oameni. O somnambulă statică.

În 1839, autorul acestei cărți a primit într-o dimineață vizita lui Alphonse Esquiros.

– Veniți cu mine, să vedeți mapahul, îi spuse acesta din urmă.

– Ce este mapahul?

– Este un zeu.

– Mulțumesc, nu-mi plac decât zeii invizibili.

– Veniți dar, este nebunul cel mai elocvent, cel mai radios și cel mai superb pe care l-am văzut.

– Prietene, mie mi-e teamă de nebuni, nebunia este molipsitoare.

– Ei, dragul meu, eu vin să vă văd!

– E adevărat: și, dacă țineți atât de mult la asta, atunci, să mergem să îl vedem pe mapah.

Într-o mansardă înspăimântătoare, se afla un om bărbos, cu o figură maiestuoasă și profetică; purta de obicei peste hainele sale o haină veche de femeie, care îi dădea aerul unui biet derviş; era înconjurat de mai mulți oameni bărboși și extatici ca și el și de o femeie cu trăsături imobile care semăna cu o somnambulă.

Manierele sale erau bruște, dar simpatice, elocința sa antrenantă, ochii săi halucinați; vorbea cu emfază, se însuflețea în asemenea măsură încât o spumă albicioasă îi apărea în colțul buzelor. Cineva l-a definit abatele de Lamennais, *nouăzeci și trei făcându-și paștele*; această definiție ar conveni mai degrabă misticismului lui mapah, putem afirma acest lucru pe baza acestui fragment născut din entuziasmul său liric:

„Umanitatea trebuia să greșească; așa dorea destinul ei, pentru a fi ea însăși instrumentul propriei reconstrucții și pentru

ca în măreția și maiestuozitatea muncii umane, traversând toate etapele sale de lumină și de tenebre, să apară în mod manifest grandoarea și maiestatea lui Dumnezeu.

Și unitatea primitivă este strivită prin cădere; durerea se introduce în lume sub forma șarpelui; și copacul vieții devine copac mort.

Și așa stând lucrurile, Dumnezeu i-a spus femeii: Tu vei naște în durere; apoi a adăugat: prin tine va fi strivit capul șarpelui.

Și femeia este prima sclavă; ea și-a înțeles misiunea divină și penibila naștere a început.

De aceea, din momentul căderii, sarcina umanității nu a fost decât o obligație de inițiere, îndatorire mare și teribilă; de aceea, toți termenii aceste inițieri, pentru care, mama noastră comună, Eva, este Alfa și mama noastră comună, Libertatea, este Omega, sunt în egală măsură sfinți și sacri în ochii lui Dumnezeu.

Am văzut un vas imens ridicat de un catarg gigantic terminat în volan plisat și unul dintre flancurile vasului privea Occidentul iar celălalt Orientul.

Și pe partea Occidentului, acest vas se sprijinea pe vârfurile înnourate a trei munți, a căror bază se pierdea într-o mare furioasă;

Și fiecare dintre acești munți își purta numele însângerat atașat de flancul său. Primul se numea Golgota, a doilea, multele Sfântul Ioan. Al treilea, Sfânta Elena.

În mijlocul catargului uriaș, pe partea Occidentului, era fixată o cruce cu cinci brațe pe care își dădea sufletul o femeie.

Deasupra capului femeii, puteam citi:

Franța;

18 iunie 1815;

Vinerea Sfântă.

Și fiecare dintre cele cinci brațe ale crucii, pe care era întinsă, reprezenta una dintre cele cinci părți ale lumii; capul său se odihnea pe Europa și un nor îl înconjura.

Și pe partea vasului care privea Orientul tenebrele nu existau; și carena era oprită în pragul orașului lui Dumnezeu pe vârful unui arc triumfal pe care soarele îl ilumina cu razele sale.

Și aceeași femeie apărea din nou, dar transfigurată și radioasă. Ea ridica piatra unui mormânt: pe această piatră era scris:

Restaurare, zilele mormântului.

29 iulie 1830;

Paște."

Mapahul era, după cum vedem, un continuator al lui Cathrine Théot și a lui dom Gerle și totuși ciudată simpatie față de nebuniile lor; într-o zi, el ne-a declarat confidențial că era Ludovic al XVII-lea, reîntors pe pământ pentru o operă de regenerare, și că această femeie care trăia cu el era Maria Antoaneta a Franței.

El și-a explicat atunci teoriile revoluționare până la extra-vagantă, ca ultimul cuvânt al pretențiilor violente ale lui Cain, destinate să aducă printr-o reacție fatală triumful dreptului Abel.

Esquiros și cu mine ne-am dus să îl vedem pe mapah pentru a ne amuza de demența sa și imaginația noastră a rămas frapată de discursurile sale. Eram doi prieteni de colegiu de felul Louis Lambert și Balzac și am visat adesea împreună devotamente imposibile și eroisme necunoscute.

După ce l-am auzit pe Ganneau, așa se numea cel care se considera mapah, am început să gândim că era frumos să spui lumii ultimul cuvânt al revoluției și să închizi prăpastia anarhiei aruncându-te în ea asemenea lui Curtius. Acest orgoliu de școlari a dat naștere *Évangile du peuple* [*Evangheliei poporului*] și *Bible de la liberté* [*Bibliei libertății*], nebunii pe care Esquiros și prietenul său neplăcut le-au plătit mult prea scump.

Acesta este pericolul maniilor entuziaste; ele sunt contagioase și nu ne aplecăm nepedepsiți pe marginea prăpăstiilor demenței; dar iată ceva extrem de teribil.

Printre discipolii mapahului se afla un tânăr nervos și debil pe nume *Sobrier*. Acesta și-a pierdut complet capul și s-a crezut predestinat să salveze lumea provocând criza supremă a unei revoluții universale.

Sosesc zilele lui februarie 1848. O revoltă provocase o schimbare de ministru, totul se terminase. Parizienii erau mulțumiți și bulevardele erau luminate.

Un tânăr a apărut brusc pe străzile aglomerate ale cartierului Saint-Martin. Era însoțit de doi copii, unul ducând o torță, celălalt sunând adunarea, o mulțime numeroasă s-a adunat, tânărul a urcat pe o piatră și a început să predice adunării. Erau lucruri incoerente, incendiare, dar concluzia era că trebuie să meargă la bulevardul Capucinilor să îi ducă ministrului voința poporului.

Exaltatul a repetat aceeași predică la colțul tuturor străzilor și a mers în fruntea adunării, cu două pistoale în mâini și mereu precedat de torță și de toba sa.

Mulțimea curioșilor care umplea bulevardele s-a alăturat din curiozitate cortegiului predicatorului. Curând nu mai era o adunătură, era o masă populară care se deplasa spre bulevardul Italienilor.

În mijlocul acestei agitații, tânărul și cei doi copii au dispărut, dar, în fața hotelului Capucinilor, un glonț s-a tras asupra mulțimii.

Împușcătura era revoluția și a fost declanșată de un nebun.

Toată noaptea, două vagoane încărcate cu cadavre s-au plimbat pe străzi în lumina torțelor; a doua zi tot Parisul era pe baricade și Sobrier, inconștient, era dus la el. Sobrier era cel care, fără să știe ce făcea, tocmai zguduise lumea.

Ganneau și Sobrier au murit, și acum putem să dăm în vileag pentru istorie, fără a-i pune în pericol, acest exemplu teribil al magnetismului entuziaștilor și al fatalităților care pot provoca boli nervoase anumitor oameni. Cunoaștem din surse sigure lucrurile pe care le povestim și credem că această revelație poate aduce o ușurare pentru conștiința lui Bélisaire al poeziei, autorul *Histoire des Girondins* [Istoriei Girondinilor]¹.

Fenomenele magnetice produse de Ganneau au continuat chiar și după moartea sa. Văduva sa, femeie fără educație și de o inteligență destul de slabă, fiică a unui om cinstit, a rămas în somnambulismul static în care se adâncise soțul ei.

Asemenea acestor copii care suportă forma imaginațiilor mamelor lor, ea a devenit imaginea vie a Mariei Antoaneta, prizoniera portărimii. Manierele sale sunt cele ale unei regine veșnic văduve și dezolate; uneori, lasă să îi scape câteva plângeri care au rolul de a striga că visul ei o obosește, dar se indignează în mod suveran din pricina celor care încearcă să o trezească; nu dă de altfel vreun semn de alienare mintală; conduita sa exterioară este rezonabilă, viața sa este perfect onorabilă și normală.

Nimic nu este mai emoționant, din punctul nostru de vedere, decât obsesia perseverentă a unei ființe iubite nebunește, care supraviețuiește într-o halucinație conjugală. Dacă Artemis a existat, este permis să credem că Mausole era, de asemenea, un magnetizator puternic și că antrenase și fixase pentru totdeauna afecțiunile unei femei cu totul sensibile în afara limitelor liberului arbitru și ale rațiunii.

¹ Este vorba despre cartea în opt volume a lui Alphonse de Lamartine, publicată în 1847. Subiectul este legat de Revoluția franceză, dar tema este de natură politică. (n.t.)

Capitolul VI

DESPRE ȘTIINȚELE OCULTE

Privire sintetică asupra științelor oculte. Căutarea absolutului.

Secretul științelor oculte este secretul naturii înseși, secretul nașterii îngerilor și a lumilor, cel al atotputerniciei lui Dumnezeu!

Veți fi asemenea elohimilor, care cunosc binele și răul, a spus șarpele creației și arborele științei a devenit arborele morții.

De șase mii de ani, martirii științei muncesc și mor la poalele acestui pom pentru ca acesta să redevină pomul vieții.

Absolutul căutat de nebuni și găsit de înțelepți este adevărul, realitatea și rațiunea echilibrului universal!

Echilibrul este armonia care rezultă din analogia contrariilor.

Până în prezent, umanitatea a încercat să se țină pe un singur picior: când pe unul, când pe celălalt.

Civilizațiile s-au ridicat și au pierit fie din cauza demenței anarhice a despotismului, fie a anarhiei despotice a revoltei.

Cu cât entuziaștii au fost mai superstițioși, cu atât calculele mizerabile ale instinctului materialist au îndepărtat națiunile, și Dumnezeu a împins lumea, în sfârșit, spre rațiunea credincioasă și spre credințele raționale.

Am avut destui profeți fără filozofie și destui filozofi fără religie, credincioșii orbi și scepticii se adună și sunt la fel de îndepărtați și unii și ceilalți de salvarea eternă.

În haosul îndoielii universale și al conflictelor dintre știință și credință, marii oameni și vizionarii au fost doar niște artiști bolnavi care căutau frumusețea ideală cu riscul și pericolele rațiunii și vieții lor.

Și iată-i încă pe toți, acești copii sublimi, sunt fantastici și nervoși precum femeile, un nimic îi rănește, rațiunea îi ofensează, sunt nedreptți unii cu alții și ei care nu trăiesc decât pentru a fi încoronați, ei sunt primii care, făcând dispozițiile lor pline de fantezie, ceea ce Pitagora apără într-un mod atât de emoționant în

simbolurile sale admirabile, ei destramă și calcă în picioare coroanele! Sunt alienații gloriei, dar Dumnezeu, pentru a-i împiedica să devină periculoși, îi reține cu lanțurile opiniei.

Tribunalul mediocrității judecă geniul fără drept de apel, pentru că geniul, fiind lumina lumii, este privit ca fiind nul și mort, atât timp cât nu clarifică nimic.

Entuziasmul poetului este controlat prin sângele rece al mulțimii prozaice. Entuziastul pe care bunul simț public nu îl acceptă nu mai este un geniu, este un nebun.

Nu spuneți că marii artiști sunt sclavii mulțimii ignorante pentru că din ea își primește talentul echilibrul rațiunii.

Lumina este echilibrul umbrei și al clarității.

Mișcarea este echilibrul inerției și al activității.

Autoritatea este echilibrul libertății și al puterii.

Înțelepciunea este echilibrul gândurilor.

Virtutea este echilibrul afecțiunilor; frumusețea este echilibrul în forme.

Liniile frumoase și liniile drepte și magnificențele naturii constituie o algebră a grațiilor și a splendorilor.

Tot ceea ce este drept este faimos: tot ceea ce este frumos este drept.

Cerul și infernul sunt echilibrul vieții morale; binele și răul sunt echilibrul libertății.

Marea operă este cucerirea punctului central în care rezidă forța echilibrantă. Peste tot, de altfel, reacțiile forței echilibrate conservă viața universală prin mișcarea perpetuă a nașterii și a morții.

De aceea filozofii hermetici își compară aurul cu soarele.

De aceea acest aur vindecă toate bolile sufletului și conferă nemurirea. Oamenii ajunși în acest punct central sunt adevărații adepți, sunt taumaturgii științei și ai rațiunii.

Ei sunt maeștrii tuturor bogățiilor lumii și ale lumilor, ei sunt confidenții și prietenii prinților din cer, natura li se supune pentru că vor ceea ce vrea legea care face ca natura să funcționeze.

Iată ce numește Salvatorul lumii împărăția lui Dumnezeu! Este acel *sanctum regnum* al sfintei cabale. Este coroana și inelul

lui Solomon, este sceptrul lui Iosif în fața căruia se înclină stelele din cer și recoltele de pe pământ.

Noi am găsit această atotputernicie și nu o vindem, dar, dacă Dumnezeu ne-ar fi însărcinat să o vindem, am descoperi că nu există bogăție suficient de mare; le-am cere, nu pentru noi, ci pentru ea, sufletul și viața lor întreagă.

Fig. 18. Cheia apocaliptică.

Capitolul VII

REZUMAT ȘI CONCLUZII

Enigma Sfinxului. Întrebări paradoxale. Răsunetul descoperirilor științei magice în ordinea religioasă, în ordinea morală și în ordinea politică. Obiectul și scopul acestei lucrări.

Nu ne mai rămâne acum decât să rezumăm și să tragem concluzii.

A rezuma istoria unei științe înseamnă a rezuma știința. În acest fel vom recapitula marile principii ale inițierii păstrate și transmise de-a lungul tuturor secolelor.

Știința Magică este știința absolută a echilibrului.

Această știință este esențialmente religioasă; ea a prezidat formarea dogmelor lumii antice și a fost, de asemenea, doica tuturor civilizațiilor.

Mamă pudică și misterioasă, care, alăptând cu poezie și inspirație generațiile noi, își acoperea chipul și sânul!

Înainte de orice principiu, ea ne mărturisește credința în Dumnezeu și că îl adoră fără să încerce a-l defini, pentru că adesea pentru inteligența noastră imperfectă, un Dumnezeu definit este într-o oarecare măsură un Dumnezeu finit! Dar, după Dumnezeu, ea ne arată ca principii suverane ale lucrurilor, matematicile eterne și forțele echilibrate.

Este scris în Biblie că Dumnezeu a rânduit totul prin greutate, număr și măsură, iată textul:

Omnia in pondere et numero et mensura disposuit Deus.

Astfel, greutatea, adică echilibrul, numărul sau cantitatea și măsura, adică proporția, acestea sunt bazele eterne sau divine ale științei naturii.

Formula echilibrului este aceasta:

„Armonia rezultă din analogia contrariilor.“

Numărul este scala analogiilor a căror proporție este măsura.

Toată filozofia ocultă a Zoharului s-ar putea numi știința echilibrului.

Cheia numerelor se găsește în *Sepher Yetzirah*. Nașterea numerelor este analogă filiației ideilor și producerii formelor.

Astfel, în alfabetul lor sacru, hierofanții înțelepți ai cabalei au reunit semnele hieroglifice ale numerelor, ideilor și formelor.

Combinațiile acestui alfabet dau ecuații de idei și măsoară, indicându-le, toate combinațiile posibile în formele naturale.

Dumnezeu, spune Geneza, a făcut omul după chipul Său: omul, fiind rezumatul viu al Creației, este clar că însăși creația a fost făcută după imaginea lui Dumnezeu.

Există trei lucruri în univers: spiritul, mediatorul plastic și materia.

Anticii dădeau spiritului ca instrument imediat fluidului ars căruia îi împrumutau numele generic de *sulf*, mediatorului plastic, numele de *mercur*, din pricina simbolismului reprezentat de caduceu și materie; numele de *sare*, din cauza sării fixe care rămâne după combustie și care rezistă la acțiunea focului.

Ei comparau sulful cu tatăl, din cauza activității generatoare a focului; mercurul este mama, pentru forța sa de atracție și reproducere; și sarea era pentru ei copilul sau substanța supusă educației naturii.

Substanța creată pentru ei era una și o numeau lumină.

Lumina pozitivă sau produsă de foc, sulful volatil; lumina negativă sau făcută vizibilă prin vibrațiile focului, mercurul fluid eterat; și lumina neutralizată sau umbra, mixtura coagulată sau fixată sub formă de pământ sau de sare.

Acesta este motivul pentru care Hermes Trismegistus se exprimă astfel în simbolul său cunoscut sub numele de *Masa de smarald*:

„Ceea ce este sus este la fel cu ceea ce este jos și ceea ce este jos este asemenea cu ceea ce este sus pentru a forma minunile lucrului unic.“

Aceasta înseamnă că mișcarea universală este produsă prin analogiile dintre fix și volatil, volatilul tinzând să se fixeze și fixul să se volatilizeze, ceea ce produce un schimb continuu între

formele substanței unice și, prin acest schimb, combinațiile reînnoite permanent ale formelor universale.

Focul este Osiris sau Soarele, Lumina este Isis sau Luna, ei sunt Tatăl și Mama marelui Telesma, adică ai substanței universale; nu sunt ei creatorii, dar ei reprezintă cele două forțe generatoare și efortul lor împreună produce fixul sau pământul, ceea ce îl face pe Hermes să spună că forța lor și-a atins manifestarea supremă când au format pământul.

Osiris nu este deci Dumnezeu, nici măcar pentru marii hierofanți ai sanctuarului egiptean. Osiris nu este decât umbra luminoasă sau produsă de foc a principiului intelectual al vieții și de aceea în momentul ultimelor inițieri se arunca curent în urechea adeptului această revelație redutabilă: Osiris este un zeu negru.

Nefericire, într-adevăr, pentru cel primit, a cărui inteligență nu s-ar fi ridicat prin credință deasupra simbolurilor pur fizice ale revelației egiptene! Acest cuvânt devenea pentru el formula ateismului și spiritul său era lovit de orbire. Ea era dimpotrivă pentru credinciosul de un geniu mai elevat gajul celor mai sublime speranțe. Copile, părea să-i spună inițiatorul, tu iei o lampă pentru soare, dar lampa ta nu este decât o stea a nopții; există un soare adevărat; ieși din noapte și caută ziua!

Ceea ce anticii numeau *cele patru elemente* nu erau pentru ei corpuri simple, ci cele patru forme elementare ale substanței unice. Aceste patru forme erau figurate pe sfinx: aerul prin aripi, apa prin sânul femeii, pământul prin corpul taurului, focul prin ghearele leului.

Substanța Unu, de trei ori triplă ca esență, și cvadruplă în formă de existență, acesta este secretul celor trei piramide triumfiulare în înălțime, pătrate la bază și păzite de Sfinx. Egiptul, ridicând aceste monumente, a dorit să pună coloanele lui Hercule științei universale.

Nisipul a crescut, secolele au trecut și piramidele, încă mari, le propun națiunilor enigma lor al cărei cuvânt a fost pierdut. Când despre Sfinx, el pare să se fi scufundat în praful epocilor.

Marile imperii ale lui Daniel au domnit rând pe rând pe pământ și s-au afundat cu toată greutatea lor în mormânt. Cuceriri ale războiului, fundații ale muncii, opere ale pasiunilor

umane, totul a fost înghițit împreună cu trupul simbolic al Sfinxului; acum capul uman se ridică singur deasupra nisipurilor deșertului, ca și cum așteaptă imperiul universal al gândirii.

Ghicește sau mori! Aceasta era teribila dilemă propusă de către Sfinx aspiranților regalității Tebei. Într-adevăr, secretele științei sunt cele ale vieții; este vorba de a domni sau de a servi, de a fi sau de a nu fi. Forțele naturale ne vor strivi dacă nu ne vor ajuta să cucerim lumea. Rege sau victimă, nu există cale de mijloc între acest abis și acest vârful, în afară de cazul în care ne-am prăbuși în masa celor care nu sunt nimic, pentru că ei nu se întreabă vreodată nici de ce trăiesc, nici ce sunt.

Formele Sfinxului reprezintă, de asemenea, prin analogie hieroglifică, cele patru proprietăți ale agentului magic universal, adică ale luminii astrale: a dizolva, a coagula, a încălzi, a răci. Aceste patru proprietăți, orientate prin voința omului, pot modifica toate formele naturii și să producă, urmând impulsul dat, viața sau moartea, sănătatea sau boala, iubirea sau ura, bogăția chiar sau sărăcia. Ele pot pune în serviciul imaginației toate reflexiile luminii; ele sunt soluția paradoxală a întrebărilor celor mai temerare care pot fi adresate înaltei magii.

Iată întrebările paradoxale ale curiozității umane; le vom adresa și le vom răspunde:

1. Putem scăpa de moarte?
2. Piatra filozofală există și cum o putem găsi?
3. Ne putem folosi de spirite?
4. Ce sunt clavicula, inelul și sigiliul lui Solomon?
5. Putem prezice viitorul prin calcule sigure?
6. Putem face bine sau rău prin influență magică după bunul plac?
7. De ce este nevoie pentru a fi un adevărat magician?
8. În ce constau mai exact forțele magiei negre?

Numim aceste întrebări paradoxale care sunt în afara oricărei științe și care par a fi din start rezolvate în mod negativ de către credință.

Aceste întrebări sunt temerare dacă sunt adresate de către un profan și soluția lor completă dată de către un adept seamănă cu un sacrilegiu.

Dumnezeu și natura au închis sanctuarul intim al înaltei științe în așa fel încât, dincolo de o anumită limită, cel care știe ar vorbi inutil, nu ar mai fi înțeles; revelația marelui arcan magic este din fericire imposibilă.

Soluțiile pe care le vom da vor fi așadar ultima expresie a verbului magic; le vom face atât de clare pe cât pot fi ele, dar nu ne vor lua sarcina de a le face înțelese tuturor cititorilor.

ÎNTREBĂRILE 1 și 2

1. Putem scăpa de moarte?
2. Piatra filozofală există și cum o putem găsi?

RĂSPUNSURI

Putem scăpa de moarte în două feluri, în timp și în eternitate.

În timp, vindecând toate bolile și evitând infirmitățile bătrâneții;

Și, în eternitate, perpetuând prin amintire identitatea personală în transformările existenței.

Să le punem mai întâi în principii:

1. Că viața este rezultatul mișcării nu se poate conserva decât prin succesiunea și perfecționarea formelor;

2. Că știința mișcării perpetue este știința vieții;

3. Că această știință are ca obiect ponderarea justă a influențelor echilibrate;

4. Că orice înnoire se operează prin distrugere și că astfel orice naștere este o moarte și orice moarte este o naștere.

Acum, să stabilim cu înțelepții antici că principiul universal al vieții este o mișcare substanțială sau o substanță în mod etern și esențial mută și motrică, invizibilă și impalpabilă în stare volatilă și care se manifestă în mod material fixându-se prin fenomenele polarizării.

Această substanță este indestructibilă, incoruptibilă și, în consecință, nemuritoare.

Dar manifestările sale prin formă sunt în mod etern schimbate prin perpetuarea mișcării.

Astfel, totul moare pentru că totul trăiește, iar dacă am putea eterniza o formă, am opri mișcarea și am crea unica moarte veritabilă.

A închide pentru totdeauna un suflet într-un corp uman mumificat, așa era soluția oribilă a paradoxului magic al imortalității pretinse în același corp și pe același pământ.

Totul se regenerează prin dizolvantul universal care este substanța primară.

Acest dizolvant își concentrează forța în chintesență, adică în centrul echilibrant al unei duble polarități.

Cele patru elemente ale anticilor sunt cele patru forțe polare ale magnetului universal reprezentat de o cruce.

Această cruce care se rotește în mod nedefinit în jurul centrului său, definind astfel enigma cuadraturii cercului.

Verbul creator se face auzit din mijlocul crucii și strigă: Totul s-a consumat.

În proporția justă a celor patru forme elementare trebuie să căutăm medicina universală a corpurilor, așa cum medicina sufletelor ne este prezentată de religie în cel care se oferă pe vecie pe cruce pentru salvarea lumii.

Alimentarea și polarizarea corpurilor celeste rezultă din gravitația lor echilibrată în jurul sorilor, care sunt rezervoarele comune al electromagnetismului lor.

Vibrația chintesei în jurul rezervoarelor comune se manifestă prin lumină și lumina revelează polarizarea prin culori.

Albul este culoarea chintesei. Spre polul său negativ, această culoare se condensează în albastru și se fixează în negru; dar spre polul său pozitiv, ea se condensează în galben și se fixează în roșu.

Viața strălucitoare merge întotdeauna de la negru la roșu, trecând prin alb; și viața absorbită coboară din nou de la roșu la negru, traversând același mediu.

Cele patru nuanțe intermediare sau mixte produc, cu cele trei culori ale silepsei analizei și sintezei luminoase, ceea ce numim cele șapte culori ale prisme sau ale spectrului solar.

Aceste șapte culori formează șapte atmosfere sau șapte zone luminoase în jurul fiecărui soare și planeta dominantă în fiecare zonă se află magnetizată într-un mod analog și în culoarea atmosferei sale.

Metalele din adâncul pământului se formează asemenea planetelor în cer, prin specificitățile unei lumini latente care se descompune traversând diverse medii.

A pune stăpânire pe subiectul în care lumina metalică este latentă înainte de a se fi specializat și a o împinge la extremul pol pozitiv, adică roșu viu, de către un foc împrumutat luminii înseși, acesta este tot secretul marii opere.

Înțelegem că această lumină pozitivă în gradul său extrem de condensare este viața însăși devenită fixă și poate fi folosită ca dizolvant universal și ca leac pentru toate regnurile naturii.

Dar, pentru a smulge din pirită, stibiumul, arsenicul filozofilor, sperma metalică vie și androgenă, e nevoie de un prim dizolvant care este o menstruație minerală salină și mai este nevoie de participarea magnetismului și a electricității.

Restul se face de la sine, într-un singur vas, într-un singur cuptor de alchimist și prin focul gradual al unei singure lămpi; este, după cum spun practicanții, o muncă a femeilor și a copiilor.

Ceea ce chimiștii și fizicienii moderni numesc căldură, lumină, electricitate, magnetism, nu erau pentru antici decât manifestările fenomenale elementare ale substanței unice numite aour, אור, *od*, אוב, și *ob*, אוב, de către Evrei. *Od* este *numele activului*, *Ob* este *numele pasivului* și aour, din care filozofii hermetici și-au făcut aurul, este *numele mixtului androgen* și echilibrat.

Aurul vulgar este aourul metalizat, aurul filozofic este aourul în starea de piatră prețioasă solubilă.

În teorie, urmând știința transcendențială a anticilor, piatra filozofală, care vindecă toate bolile și participă la transmutarea metalelor, există așadar în mod incontestabil.

Există ea și poate exista în fapt?

Dacă am afirma acest lucru nu ne-ar crede nimeni așa că vom da această afirmație ca pe o soluție paradoxală pentru paradoxurile exprimate prin cele două prime întrebări și să trecem la al doilea capitol.

Notă: Nu răspundem la întrebarea subsidiară: *Cum să o găsim?*, pentru că domnul La Palisse însuși ar răspunde în locul nostru că, pentru a găsi, este neapărat să cauți, cu excepția situației când găsești din întâmplare. Am spus destule în acest sens pentru a orienta și a facilita cercetările.

ÎNTREBĂRILE 3 și 4

3. Ne putem folosi de spirite?
4. Ce sunt clavicula, sigiliul și inelul lui Solomon?

RĂSPUNSURI

Atunci când Salvatorul lumii a triumfat în fața tentației din deșert în fața celor trei pofte care supun sufletul uman:

Tentația apetiturilor, a ambițiilor și cea a lăcomiilor.

Este scris că îngerii s-au apropiat de el și l-au ajutat.

Căci spiritele sunt în slujba spiritului suveran și spiritul suveran este cel care înlănțuiește turbulențele dereglate și antrenările nedrepte ale cărnii.

Să remarcăm totuși că este împotriva ordinii Providenței să inverseze seria naturală a comunicărilor dintre ființe.

Nu îi vedem pe Salvator și pe apostoli invocând sufletele morților.

Fiind una dintre dogmele cele mai consolatoare ale religiei, nemurirea sufletului trebuie să fie rezervată aspirațiilor credinței și, în consecință, nu va fi vreodată dovedită prin fapte accesibile criticii științei.

Astfel, zdruncinarea sau pierderea rațiunii este și va fi întotdeauna pedeapsa celor care vor avea curajul să privească, în cealaltă viață, cu ochii acesteia.

Astfel, tradițiile magice provoacă mereu apariția morților evocați, cu fețe triste și furioase.

Ei se plâng pentru că au fost tulburați de la odihna lor și nu proferează decât reproșuri și amenințări.

Cheile sau claviculele lui Solomon sunt forțe religioase și raționale exprimate prin semne și care folosesc mai puțin pentru a evoca spiritele decât pentru a se apăra pe sine față de orice aberație în experiențele referitoare la științele oculte.

Sigiliul conține cheile, inelul îi indică folosirea.

Inelul lui Solomon este în același timp circular și pătrat și simbolizează astfel misterul cuadraturii cercului. El se compune din șapte pătrate dispuse în așa fel încât să formeze un cerc. Au

fost adaptate acolo două monturi, una circulară și cealaltă pătrată, una de aur, cealaltă de argint.

Inelul trebuie făcut în filigran din șapte metale.

În montura de argint este încrustată o piatră albă și în montura de aur o piatră roșie cu aceste semnături:

Pe piatra albă, semnul macrocosmosului;

Pe piatra roșie, semnul microcosmosului.

Când inelul este pus pe deget, una dintre pietre trebuie să fie așezată spre înăuntrul mâinii, cealaltă în afară, după cum dorim să le comandăm spiritelor luminii sau forțelor tenebrelor.

Să explicăm în câteva cuvinte atotputernicia acestui inel.

Voința este atotputernică, când se înarmează cu forțe vii ale naturii.

Gândirea este leneșă și moartă atât timp cât nu se manifestă prin verb sau prin semn; ea nu poate nici să excite, nici să orienteze voința.

Semnul fiind forma necesară a gândirii este instrumentul indispensabil al voinței.

Cu cât semnul este mai perfect, cu atât gândirea este mai puternic formulată și, în consecință, cu atât mai mult voința este orientată cu putere. Credința oarbă mută munții; ce s-ar întâmpla cu această credință clarificată de o știință completă și imuabilă?

Dacă sufletul nostru ar putea concentra toată inteligența și toată energia sa în emisia unui singur cuvânt, acest cuvânt nu ar fi pentru ea atotputernic?

Inelul lui Solomon cu dublul său sigiliu este toată știința și toată credința magilor rezumată într-un semn.

Este simbolul tuturor forțelor cerului și ale pământului și al legilor sfinte care le regizează, fie în macrocosmosul celest, fie în microcosmosul uman.

Este talismanul talismanelor și pantaclul pantaclor.

Inelul lui Solomon este atotputernic, dacă este un semn viu, dar este inefficient, dacă este un semn mort; viața semnelor este inteligență și credință, inteligență a naturii, credință a motorului său etern.

Studiul aprofundat al misterelor naturii îl poate îndepărta de Dumnezeu pe observatorul neatent la care oboseala spiritului paralizază elanurile inimii.

Prin aceasta științele oculte pot fi periculoase și chiar fatale pentru anumite suflete.

Exactitatea matematică, rigoarea absolută a legilor naturii, ansamblul și simplitatea acestor legi le dau multora ideea unui mecanism necesar, etern, inexorabil și Providența dispăre pentru ei în spatele roților de fier ale unui orologiu cu mișcare perpetuă.

Ei nu reflectează la faptul libertății și al autocrației ființelor inteligente.

Un om dispune după bunul plac de existența ființelor organizate ca și el; el poate atinge păsările în aer, peștii în apă, animalele sălbatice în păduri; el poate tăia sau incendia pădurile înseși, poate mina și face să salte rocile și munții, poate schimba formele în jurul său și, în ciuda analogiilor naturii, nu ar crede în existența ființelor inteligente ca el, care ar putea deplasa, strivi și incendia lumile după dorința sa, sau le-ar putea măcina pentru a le transforma în stele... ființe atât de mari încât nu le poate vedea așa cum noi nu putem fi văzuți, fără îndoială, de către molii sau de către păianjeni... Și dacă asemenea ființe există fără ca universul să fie bulversat, nu trebuie să admitem că se supun voinței supreme, unei forțe puternice și înțelepte, care le interzice să deplaseze lumile așa cum ne interzice nouă să distrugem cuibul de rândunică sau coconul fluturelui?

Pentru magul care simte această forță chiar în străfundurile conștiinței sale și care nu mai vede în legile universului decât instrumentele dreptății eterne, sigiliul lui Solomon, claviculele sale și inelul său sunt însemnele regalității supreme.

ÎNTREBĂRILE 5 și 6

5. Putem prevedea viitorul prin calcule sigure?

6. Putem face bine sau rău prin influența magică?

RĂSPUNSURI

Doi jucători de șah de aceeași valoare sunt așezați la o masă; încep partida; care dintre ei va câștiga?

Cel care va acorda mai multă atenție jocului.

Dacă aș cunoaște preocupările unuia și ale celuilalt aș putea prezice cu siguranță rezultatul partidei lor.

În cazul jocului de șah, a prezice înseamnă a câștiga; la fel este și în jocul vieții.

Nimic în viață nu se întâmplă prin forța hazardului; hazardul este imprevizibilul, dar imprevizibilul ignorantului poate fi prevăzut de înțelept.

Orice eveniment, ca orice formă, rezultă dintr-un conflict sau echilibru de forțe și aceste forțe pot fi reprezentate prin numere.

Viitorul poate fi determinat, așadar, dinainte prin calcul.

Orice acțiune violentă este contrabalansată printr-o reacție egală, răsul prevestește lacrimile, iar acesta este motivul pentru care Salvatorul spune: Fericiți cei ce plâng!

Din același motiv mai spune: Cel care se ridică va fi coborât și cel care se coboară va fi ridicat.

Astăzi, Nabucodonosor se face Dumnezeu, mâine, va fi preschimbat în fiară.

Astăzi, Alexandru își face intrarea în Babilon și își oferă tămâie pe toate altarele, mâine, va muri îmbătat în mod brutal.

Viitorul este în trecut; trecutul este în viitor.

Când geniul prevede, își amintește.

Efectele se înlănțuie cu cauzele cu atâta necesitate și exactitate încât devin apoi ele însele cauze ale unor efecte noi, atât de conforme cu primele în ceea ce privește modul de producere, încât un singur fapt poate revela clarvăzătorului o întreagă analogie a misterelor.

Când Hristos a venit, era sigur că va veni și Anticristul; dar venirea Anticristului va preceda triumful Sfântului Duh.

Secolul de argint în care trăim este precursorul milelor celor mai abundente și a celor mai mari opere bune care s-au văzut vreodată.

Dar trebuie să știm că voința omului schimbă cauzele fatale și că un singur impuls dat de către un om poate schimba echilibrul întregii lumi.

Dacă aceasta este forța omului în lumea care este domeniul său, ce trebuie să fie geniile sorilor?

Cel mai mic dintre egregori ar putea face ca pământul nostru să explodeze sau să dispară asemenea unui norișor de cenușă, dilatăndu-i brusc căldura latentă.

Omul poate, de asemenea, ca dintr-o suflare, să facă să dispară toată fericirea unuia dintre semenii.

Oamenii sunt magnetizați asemeni lumilor; ei strălucesc cu o lumină specială asemeni sorilor.

Unii sunt mai absorbant, alții iradiază cu plăcere.

Nimeni nu este izolat în lume, orice om este o fatalitate sau o providență.

Augustus și Cinna se întâlnesc; amândoi sunt orgolioși și implacabili, aceasta este fatalitatea.

Cinna vrea să îl ucidă pe Augustus; Augustus este antrenat să-l pedepsească; el vrea să îl ierte și îl iartă în mod liber. Aici fatalitatea se schimbă în providență și secolul lui Augustus inaugurat de această bunătate sublimă devine demn să-l vadă născându-se pe cel care va spune: „*Iertați-i pe dușmanii voștri!*” Grațindu-l pe Cinna, Augustus a ispășit toate răzbunările lui Octavian.

Atât timp cât omul este sclavul exigențelor fatalității, el este un profan, adică un om care trebuie îndepărtat de sanctuarul științei.

Știința ar fi, într-adevăr, în mâinile sale un instrument teribil de distrugere.

Om liber, adică cel care domină prin inteligență instinctele oarbe ale vieții, este, dimpotrivă, în primul rând conservator și reparator, pentru că natura este domeniul puterii sale, templul nemuririi sale.

Când profanul ar vrea să facă bine ar face rău.

Inițiatul liber nu poate să vrea să facă rău; dacă lovește, o face pentru a pedepsi și a vindeca.

Suflul profanului este mortal, cel al inițiatului este aducător de viață.

Profanul suferă pentru a-i face pe alții să sufere, inițiatul suferă pentru ca alții să nu sufere.

Profanul își înmoaie săgețile în propriul său sânge și le otrăvește; inițiatul, liber, cu o picătură din sângele său vindecă cele mai grave răni.

ÎNTREBĂRILE 7 și 8

7. Ce trebuie să faci pentru a fi un adevărat magician?
 8. În ce constau mai exact forțele magiei negre?

RĂSPUNSURI

Omul care dispune de forțele oculte ale naturii fără a se expune a fi strivit de către ele, acela este un magician adevărat.

Îl recunoaștem prin operele sale și prin sfârșitul său, care este întotdeauna un mare sacrificiu.

Zoroastru a creat dogmele și civilizațiile primitive ale Orientului și a dispărut ca Oedip într-o furtună.

Orfeu a dat poezia Greciei și cu această poezie frumusețea tuturor mărețiilor și a pierit într-o orgie în care refuza să se implice.

Julian, în ciuda tuturor virtuților sale, nu a fost decât un inițiat al magiei negre. El a murit victimă și nu martir; moartea sa a fost o distrugere și o înfrângere, nu își înțelegea epoca.

Cunoștea dogma înaltei magii, dar aplica încorect ritualul.

Apolonius din Thyane și Synesius nu au fost decât niște filozofi minunați, ei au cultivat știința adevărată, dar nu au făcut nimic pentru posteritate.

Magii din Evanghelie domneau atunci în trei părți ale lumii cunoscute și oracolele au tăcut ascultând scâncetele copilașului din Bethleem.

Regele regilor, magul magilor, venise pe lume și cultele, legile, imperiile, totul s-a schimbat!

Între Iisus Hristos și Napoleon, lumea minunată rămâne goală.

Napoleon, acest verb al războiului, acest Mesia înarmat, a venit fatalmente fără a ști, pentru a completa cuvântul creștin. Revelația creștină nu ne învață decât să murim, civilizația napoleoniană trebuie să ne învețe să învingem.

Din aceste două verbe contrare în aparență, devotamentul și victoria, a suferi, a muri, a lupta și a învinge, se formează marele arcan ale ONOAREI!

Crucea Salvatorului, crucea viteazului nu sunt complete una fără cealaltă, căci doar acela știe să învingă care știe să se dedice și să moară!

Și cum să fii devotat și să mori dacă nu crezi în viața eternă?

Napoleon, care era mort în aparență, trebuia să revină pe lume în persoana unui om creator al spiritului său.

Solomon și Carol cel Mare vor reveni de asemenea într-un singur monarh și atunci Evanghelistul Ioan, care, conform tradiției, trebuie să re trăiască la sfârșitul timpului, va învia de asemenea în persoana unui suveran pontif, care va fi apostolul inteligenței și al milei. Și acești doi prinți reuniți, anunțați de toți profeții, vor împlini minunea renașterii lumii.

Atunci va înflori știința adevăraților magicieni: căci, până în prezent, cei care fac minuni sunt în majoritate oameni fatali și vrăjitori, adică instrumente oarbe ale sorții.

Maestrii pe care fatalitatea îi aruncă în lume sunt curând aruncați înapoi de cea din urmă. Cei care triumfă prin pasiuni vor fi prada pasiunilor. Când Prometeu a fost gelos pe Jupiter și i-a furat fulgerul, a vrut să se transforme într-o acvilă nemuritoare, dar nu a creat și nu a imortalizat decât un vultur pleșuv.

Fabula mai spune că un rege nelegiuit pe nume Ixion a vrut să o violenteze pe regina din cer, dar nu a sărutat decât un nor mincinos și a fost legat de șerpi de foc de roata inexorabilă a fatalității.

Aceste alegorii profunde îi amenință pe falșii adepți, profanatorii științei, fanaticii magiei negre.

Forța magiei negre este contagiunea vertijului, este epidemia nesocotinței.

Fatalitatea pasiunilor este asemenea unui șarpe de foc care se învârtă și se încolăcește în jurul lumii, devorând sufletele.

Dar inteligența pașnică, zâmbitoare și plină de iubire, reprezentată prin mama lui Dumnezeu, îi pune piciorul pe cap.

Fatalitatea se autodevorează; șarpele antic al lui Cronos își roade întotdeauna coada.

Sau, mai degrabă, sunt doi șerpi dușmani care se bat și se destramă prin mușcăături, până când armonia îi farmecă și îi face să se lanseze în mod pașnic în jurul caduceului lui Hermes.

CONCLUZIE

A crede că nu există în ființă un principiu inteligent universal și absolut este cea mai temerară și cea mai absurdă dintre toate convingerile.

Convingere, pentru că înseamnă negarea indefinitului și a nelămuritului.

Convingere temerară, deoarece este izolantă și dezolantă, convingere absurdă, fiindcă presupune cel mai deplin neant în locul perfecțiunii integrale.

În natură, totul se conservă prin echilibru și se reînnoiește prin mișcare.

Echilibrul înseamnă ordine; mișcarea înseamnă progres.

Știința echilibrului și a mișcării este știința absolută a naturii.

Prin intermediul acestei științe, omul poate produce și dirija fenomene naturale, înălțându-se mereu spre o inteligență mai înaltă și mai perfectă decât a sa.

Echilibrul moral înseamnă colaborarea științei și credinței, distincte în forțele lor și reunite în acțiune pentru a da spiritului și inimii omului o regulă care este rațiunea.

Căci, știința care neagă credința este la fel de nerațională precum credința care neagă știința.

Obiectul credinței nu ar putea fi nici definit, nici măcar negat de știință, dar știința este chemată, ea însăși, să constate fundamentul rațional al ipotezelor credinței.

O convingere izolată nu constituie credința, pentru că îi lipsește autoritatea și, prin urmare, garanția morală; ea nu poate conduce decât spre fanatism sau superstiție.

Credința este încrederea pe care o oferă religia, adică o comuniune a credinței.

Adevărata religie se constituie prin sufragiu universal.

Atunci, ea este în principal și totdeauna catolică, adică universală. Este o dictatură ideală, general aclamată în toate domeniile revoluționare ale necunoscutului.

Când va fi mai bine înțeleasă, legea echilibrului va face să înceteze toate războaiele și toate revoluțiile bătrânei lumi. Există un conflict între puteri ca și între forțele morale. Azi, papii sunt blamați pentru a se fi cramponat în puterea temporară, fără a reflecta la tendința protestantă a prinților de uzurpare a puterii spirituale.

Cu cât prinții vor avea pretenția de a fi papi, papa va fi forțat, prin însăși forța echilibrului, la pretenția de a fi rege.

Lumea întreagă visează încă unitatea puterii și nu înțelege deloc dominația unui dualism echilibrat.

În fața regilor uzurpatori ai puterii spirituale, dacă papa nu mai era rege, nu ar mai fi fost nimic. În ordinea temporală, papa îndură ca oricine prejudiciile secolului său. El nu ar ști atunci să renunțe la puterea temporală când această abdicare ar fi un scandal pentru o jumătate de lume.

Când opinia suverană a universului va fi proclamat puternic că un prinț temporal nu poate fi papă, când țarul tuturor rușilor și suveranul Marii Britanii vor fi renunțat la sacerdoția lor derizorie, papa va ști ce trebuie să mai facă.

Până atunci, el trebuie să lupte și să moară, dacă e nevoie, pentru a apăra integritatea patrimoniului Sfântului Petru.

Știința echilibrului moral va face să înceteze certurile pe tema religiei și blasfemiile filozofice. Toți oamenii inteligenți vor fi religioși când se va recunoaște că religia nu împiedică la libertatea cercetării și toți oamenii cu adevărat religioși vor respecta o știință care va recunoaște existența și necesitatea unei religii universale.

Această știință se va propaga într-o zi asupra filozofiei istoriei și va da un plan sintetic al tuturor științelor naturale. Legea forțelor echilibrate și a compensațiilor organice va revela o fizică și o chimie nouă; atunci, din descoperire în descoperire, se va reveni la filozofia hermetică și vor fi admirate acele minuni ale simplității și ale luminii, uitate de multă vreme.

Filozofia va fi exactă ca și matematica, deoarece ideile adevărate, adică identice cu ființa, care constituie știința realității, furnizează, împreună cu rațiunea și justiția, proporțiile exacte și ecuațiile riguroase, asemenea numerelor. Așadar,

eroarea nu va fi mai posibilă, decât ignoranța; adevărata cultură nu se va mai înșela.

Estetica va înceta să fie subordonată capriciilor gustului care se schimbă precum lumea. Dacă frumosul este splendoarea adevărului, va trebui să se supună unor calcule infailibile radiația unei lumini, al cărei focar va fi incontestabil cunoscut și determinat cu o precizie riguroasă.

Poezia nu va mai avea tendințe nebunești și subversive. Poeții nu vor mai fi acei magicieni periculoși, pe care Platon îi izgonea din republica sa, încoronându-i cu flori; ei vor fi muzicienii rațiunii și grațioșii matematicieni ai armoniei.

Putem spune că Pământul va deveni un Eldorado? Nu, deoarece, atât timp cât va exista o umanitate, vor exista copii, cei slabi, cei mici, ignoranții și săracii.

Dar societatea va fi guvernată de maeștrii săi veritabili și nu va mai exista rău fără remediu în viața omenească.

Se va recunoaște că miracolele divine sunt cele ale ordinii eterne și nu vor mai fi adorate fantomele imaginației pe baza credinței în miracole inexplicabile. Ciudățenia fenomenelor nu dovedește decât ignoranța noastră în fața legilor naturii. Când Dumnezeu vrea să ni se arate, ne luminează rațiunea și nu încearcă să o amestece sau să o buimăcească.

Se va cunoaște până unde se întinde puterea omului creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Va înțelege că și el, de asemenea, este creator în sfera sa și că bunătatea sa, dirijată de eterna rațiune, este providența subalternă a ființelor plasate de natură sub influența și sub dominația sa; așadar, religia nu va mai avea de ce să se teamă de progres și într-acolo se va îndrepta.

Un doctor într-adevăr venerat în învățăturile catolicismului, preafericitul Vincent de Lérins, exprimă într-un mod admirabil acest acord al progresului și al autorității conservatoare.

După el, adevărata credință nu este demnă de încrederea noastră decât prin această autoritate invariabilă care oferă doctrinele inaccesibile capriciilor ignoranței umane.

„Totuși, a adăugat Vincent de Lérins, această imobilitate nu înseamnă moarte; noi, dimpotrivă, păstrăm un germene de viață pentru viitor. Ceea ce credem noi azi fără a înțelege, viitorul va

înțelege și se va bucura să afle. *Posteritas intellectum gratuletur, quod ante vetustas non intellectum venerabatur*. Atunci, dacă suntem întrebați: Este exclus întreg progresul din religia lui Iisus Hristos? Fără îndoială că nu, și sperăm asta într-un mod profund.

Care om, de fapt, va fi atât de invidios printre oameni, un astfel de inamic al lui Dumnezeu, încât să vrea să împiedice progresul? Dar trebuie să fie cu adevărat un progres și nu o schimbare de convingere. Progresul înseamnă creșterea și dezvoltarea fiecărui lucru în ordinul și natura sa. Dezordinea este confuzie și amestecul lucrurilor și al naturii lor.

Fără îndoială, trebuie să se dețină, atât pentru toți oamenii în general, cât și pentru fiecare în parte, fără mersul natural al vârstelor Bisericii, diferite grade de inteligență, de știință și înțelepciune, dar într-o asemenea măsură încât totul să fie conservat și astfel încât doctrina să păstreze mereu același spirit și aceeași definiție.

Religia trebuie să dezvolte succesiv sufletele, așa cum viața dezvoltă trupurile care cresc și sunt, totuși, aceleași.

Ce diferență între floarea nevinovată a primei vârste și maturitatea bătrâneții! Bătrânii sunt totuși aceiași, cât despre persoana care era în adolescență, nu există decât exteriorul și aparențele schimbărilor. Membrele unui copil de leagăn sunt foarte fragile și, totuși, acesta are aceleași principii rudimentare și aceleași organe ca și oamenii; copiii cresc fără ca numărul să se mărească și bătrânul nu are nimic în plus față de copil. Și acesta trebuie să fie astfel, sub pedeapsa diformității sau a morții.

La fel se întâmplă și cu religia lui Iisus Hristos; și pentru ea progresul se săvârșește în aceleași condiții și urmând aceleași legi. Anii o fac mai puternice și le dezvoltă, dar nu adaugă nimic la ceea ce constituie existența sa. Tații noștri au semănat grâu, nepoții noștri nu trebuie să culeagă neghină. Recoltele intermediare nu schimbă nimic în natura grăunțului; noi trebuie să îl luăm și să-l lăsăm mereu le fel.

Catolicismul a plantat trandafiri; trebuie oare să înlocuim rugăciunile? Pentru fericirea noastră, fără îndoială că nu! Tămâia și smirna acestui paradis spiritual nu trebuie, sub mâinile noastre, să se transforme în aconit și otravă. Tot ceea ce, în

Biserică, este frumosul câmp al lui Dumnezeu, a fost semănat de părinți și trebuie să fie cultivat și întreținut de către fii: este ceea ce întotdeauna trebuie să crească și să înflorească; dar aceasta poate crește și trebuie să se dezvolte.

Dumnezeu permite de fapt ca doctrinele acestei filozofii celeste să fie studiate, prin progresul în timp, lucrată, șlefuită în oarecare fel; dar ceea ce este permis este să le schimbăm; este o crimă este să le trunchiem și să le mutilăm.

Ele primesc o nouă lumină și distincții mai savante, dar își păstrează mereu plenitudinea, integritatea, proprietatea.

Deci, considerăm ca și experiențe spre folosul Bisericii universale toate cuceririle științei din trecut și promitem împreună cu Vincent de Lérins moștenirea comună a progreselor ce urmează! Spre asta se îndreaptă toate marile aspirații ale lui Zoroastru și toate descoperirile lui Hermes! În asta stă cheia corabiei sfinte, în ea este inelul lui Solomon, deoarece ea reprezintă sfânta și imuabila ierarhie. Luptele sale au făcut-o mai puternică, eșecurile sale aparente o vor face mai stabilă; ea suferă pentru a domina, ea cade pentru a se mări în timp ce se relevă, ea moare pentru a reînvia!“

„Trebuie să fiți pregătiți, spune contele Joseph de Maistre, pentru un uriaș eveniment de ordin divin, spre care ne îndreptăm cu o viteză mărită, care trebuie să-i uimească pe toți observatorii; de altfel, oracolele sale redutabile anunță că a venit vremea. Numeroase profeții cuprinse în Apocalipsă se raportează la timpurile noastre moderne. Un scriitor a ajuns până la a spune că evenimentul a început deja și că națiunea franceză trebuie să fie marele instrument al celei mai mari dintre revoluții.

Poate că nu există un om cu adevărat religios în Europa (vorbesc despre clasa instruită), care nu aude în acest moment ceva extraordinar. Nu înseamnă oare nimic acest strigăt general, care anunță mari lucruri? Coborâți în secolele apuse, transportați-vă până la nașterea Salvatorului; în această epocă, o voce înaltă și misterioasă, parte a regiunilor orientale, nu strigă: «Orientul este pe punctul de a triumfa... Învingătorul va pleca din Iudeea... Un copil divin ne-a fost dat; va apărea; el coboară

din cel mai înalt dintre ceruri; el va aduce vârsta de aur pe pământ.»“

Aceste idei erau răspândite pretutindeni și, cum ele se pretau foarte mult la poezie, cel mai mare poet latin a pus mâna pe ele și le-a îmbrăcat în culorile cele mai strălucitoare în Pollion.

Astăzi, ca și pe vremea lui Vergiliu, universul este în așteptare. Cum am putea noi să disprețuim această mare persuasiune și cu ce drept i-am putea condamna pe oamenii care, avertizați de semne divine, se apucă de sfinte căutări?

Doriți o dovadă a ceea ce se pregătește? Căutați-o în științe; luați în seamă mersul chimiei, al astronomiei chiar, și veți vedea încotro ne conduc. Ați crede, de exemplu, că Newton ne-a condus la Pitagora și că se va demonstra fără întârziere că „corpurile celeste sunt mișcate în mod precis, ca și corpurile umane, prin inteligențele care le unesc, fără a se ști cum: totuși, aceasta este pe punctul de a se verifica, fără a exista vreo cale de contestare prea curând.”

Această doctrină ar putea părea paradoxală, fără îndoială, și chiar ridicolă, pentru că opinia adiacentă o impune; dar așteptați ca afinitatea naturală a religiei și a științei să se reunească în capul unui singur om de geniu. Apariția acestui om nu ar putea fi prea îndepărtată. Atunci, opiniile care ne par azi ori bizare ori fără sens, vor fi axiomele de care nu ne va fi permis să ne îndoim și se va vorbi de stupiditatea noastră actuală, așa cum vorbim despre superstiția din Evul Mediu.

În volumul al X-lea al operelor sale, la pagina 697, Sfântul Toma spune aceste frumoase vorbe: „Tot ceea ce vrea Dumnezeu este drept, dar dreptul nu trebuie să fie numit într-un mod unic pentru că Dumnezeu o vrea: *non ex dicitur justum quod Deus illud vult*.”

Doctrina morală a viitorului este condensată acolo toată; și din acest principiu fecund se poate deduce aceasta: Nu numai că este bine, din punctul de vedere al credinței, să faci ceea ce solicită Dumnezeu, dar chiar, din punctul de vedere al rațiunii, este bine și rațional, să-l ascuți. Atunci, omul va putea spune: Eu fac binele nu doar pentru că Dumnezeu o vrea, dar și pentru că vreau eu.

Voința umană va fi astfel supusă și liberă în același timp; pentru că rațiunea, demonstrând într-o manieră irecuzabilă înțelepciunea îndrumărilor credinței, va acționa prin propria mișcare, îndreptându-se după legea divină, care va deveni, oarecum, sancțiunea umană.

Atunci, nu va mai exista nici superstiție, nici sacrilegiu posibil, o veți înțelege ușor după ce va să spunem: așadar, autoritatea absolută va exista în religie și în filozofia practică, adică în morală, și, în consecință, dogmele morale vor putea doar să reveleze și să stabilească.

Până atunci, vom poseda durerea și groaza de a vedea zilnic readucerea în discuție a principiilor cele mai simple și cele mai comune ale dreptului și ale obligației între oameni. Fără îndoială, vor fi reduși la tăcere blasfemiatorii; dar alt lucru este tăcerea, alt lucru este să crezi și să convertești.

Cu cât înalta magie a fost mai profanată de răutatea oamenilor, Biserica a trebuit să o proscribe. Falșii gnostici au descris numele atât de bine la început, al gnosticismului, iar vrăjitorii au adus prejudicii copiilor magilor; dar religia, prietenă a tradiției și păzitoare a comorilor Antichității, nu ar putea respinge prea mult timp o doctrină anterioară Bibliei și care armonizează atât de bine cu respectul tradițional al trecutului speranțele cele mai vii ale progresului și ale viitorului?

Poporul este inițiat prin muncă și prin credință în treburile științei. Va exista mereu un popor, așa cum vor exista mereu copii: când aristocrația, devenită savantă, va fi ca o mamă pentru popor, căile emancipării vor fi deschise tuturor, va exista emancipare personală, succesivă, progresivă, prin care toți cei chemați vor putea, prin propriile eforturi, să ajungă la rangul de aleși.

Acesta este misterul viitorului, pe care inițierea antică îl ascundea sub umbrele sale; pentru acești aleși ai viitorului sunt rezervate miracolele naturii, supuse voinței umane. Bastonul sacerdotal trebuie să fie bagheta miracolelor; așa a fost din vremea lui Moise și Hermes și va fi în continuare. Scepтрul magului va redeveni cel al regelui sau al împăratului lumii și acela va fi de drept primul printre oameni, care se va dezvălui, de fapt, cel mai bine, prin știință și prin virtute.

Atunci, magia nu va mai fi o știință ocultă decât pentru ignoranți, dar va fi pentru toți o știință incontestabilă. Prin urmare, revelația universală va dezlega unul câte unul inelele lanțului său de aur. Epopeea umană va fi încheiată și chiar eforturile Titanilor nu vor servi decât pentru a înălța altarul adevăratului Dumnezeu.

Așadar, toate formele pe care le-a luat succesiv gândirea divină vor renaște nemuritoare și perfecte.

Toate trăsăturile pe care le-a schițat în mod succesiv arta națiunilor se vor reuni și vor forma imaginea completă a lui Dumnezeu.

Doctrina purificată și ieșită din haos va produce cu naturalețe morala infailibilă și ordinea socială se va constitui pe această bază. Sistemele care se ciocnesc acum sunt visurile crepusculului. Să le lăsăm să treacă. Soarele strălucește și pământul își continuă mersul; nebun ar fi cel care se va îndoi de acea zi!

Există unii care spun: Catolicismul nu mai este decât un trunchi uscat; să aducem securea.

Nebunilor! Nu vedeți că sub scoarța uscată renaște fără încetare arborele viu? Adevărul nu are nici trecut, nici viitor; este etern. Cele care se termină sunt visurile noastre, nu este el.

Ciocanul și securea care distrug în fața ochilor oamenilor nu sunt în mâna lui Dumnezeu decât cosorul grădinarului, iar ramurile moarte, adică superstițiile și ereziile din religie, din știință și din politică, pot să fie doar ele tăiate de pe arborele credințelor și convingerilor eterne.

Istoria Magiei a avut drept scop să demonstreze că, în principiu, marile simboluri ale religiei au fost în același timp și cele ale științei altfel ascunse. Că religia și știința, reunite în viitor, se într-ajută, prin urmare, și se iubesc precum două surori, de vreme ce au avut același leagăn!